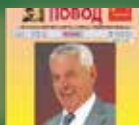

СЛАВЕ КАТИН

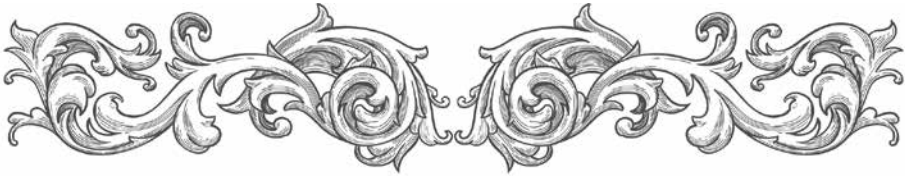
ИЗБОР НА ТРУДОВИ

На Македонците широм светот

СЛАВЕ КАЧИН

**ИЗБОР НА ТРУДОВИ
(SELECTION OF PAPERS)**

На Македонците широм светот

**СЛАВЕ КАТИН
ИЗБОР НА ТРУДОВИ
(SELECTION OF PAPERS)**

**Издавачи:
„Македонска искра“ – Скопје и
Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ – Сиднеј**

**Спонзор:
Фондацијата „Џорџ Атанасоски“, САД**

Печатено и издадено во Македонија 2023

**Рецензенти:
М-р Душан Ристевски, Австралија
Д-р Џорџ Бранов, Канада**

* * *

**SLAVE KATIN
SELECTION OF PAPERS**

**Published by
Makedonska Iskra (Spark) – Skopje
Macedonian Literary Association “Grigor Prlichev” – Sydney**

**Sponsored by
The Foundation “George Atanasoski”, USA
Published and Printed in Macedonia 2023**

**Reviewers:
Dushan Ristevski, Australia
George Branov, Canada**

***

**Copyright by Slave Katin
Nation Library of Australia card number**

ISBN 978-0-6457272-3-4

СЛАВЕ КАТИН

**ИЗБОР НА ТРУДОВИ
(SELECTION OF PAPERS)**

ВОВЕД

Треба да се истакне дека не е лесно и едноставно да се пишува за луѓе кои инспирираат, кои задолжуваат и кои заветуваат, за луѓе кои оставаат неизбришливи траги со животот и со своите дела кај современите и кај поколенијата што доаѓаат, особено во македонското иселеништво ширум светот. Таков е случајот со Славе Катин кој е Македонец од Македонија, од печалбарското Љубојно во Преспа, од Охрид, кој како преспански охриѓанец живее во Скопје, а половина век патува за неговото Торонто во Канадаи за бројни држави ширум светот, со што ми припаѓа на целиот демократски свет. Славе Катин, без сомнение, е еден од успешните Македонци во светот.

Затоа, овој пат ќе се осврниме на неговото најново дело „Ибор на шпругови“ кое е посветено на неговата публицистичката дејност. Инаку, Славе Катин е истакнат и докажан новинар, духовен посветеник и горд припадник на својот библиски род и македонската земја. Публикацијата претставува исцрпен осврт за дел од неговите објавени трудови кои се однесуваат на вистината на неговото творештво кое е посветено на македонското иселеништво ширум светот, на црковно-духовниот живот, на потеклото, животниот пат и постигнувањата на голем број познати личности во дијаспората и во Македонија.

Во биографските податоци за блицистот Славе Николовски-Катин е забележано дека кој е познат само како Славе Катин. Тој е книжевник, журналист, публицист и аналитичар на Македонците во светот. Тој е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите шеесетина публикации, лексикографски изданија, преводи од македонски на англиски јазик и обратно, на над пет илјади новинарски и научни трудови, кои се посветени, главно, на етничка Македонија, на животот на Македонците во светот, на Македонската православна црква – Охридска архиепископија и на Античка Македонија.

Затоа, со право е забележано дека Славе Катин е вљубеник во својата татковина Македонија, во македонскиот народ насекаде по светот, а за тоа секогаш го водела светата мисла да остави вечни траги за идните македонски генерации, за да не се заборава македонската вистина, македонските вечни корени и етничка Македонија.

Славе Катин учествувал на шеесетина симпозиуми, трибини, конференции и друг вид сесии во земјата и во светот на кои има презентирани, главно, реферати што се однесуваат на културата, литературата, јазикот и религијата, како и на информатив-

ната и друга дејност на македонските иселеници во прекуокеанските и во западно-европските земји.

На тие патувања, контакти, приеми и учество на различни собири и државни и дрруги средби, на Славе Катин домаќините ги ценеле и почитувале неговите ставови за низа прашања од нивните области. Во овој поглед, Катин воспостави исклучително богата и динамична комуникациска врска со многу луѓе во земјата и ширум светот. Така, тој почна да гради голем златен мост за поврзување на иселениците со татковината, особено откако Македонија стана независна држава, како и нивното меѓусебно запознавање и заедништво без разлика на оддалеченоста меѓу нив.

Горенаведеното потврдува дека името на Славе Катин е познато, признато, уважено и респектирано на низа полиња и децениски потврдено во македонските заедници во светот, македонските православни општини, цркви и манастири во светот, македонските друштва, информативните гласила и друг вид асоцијации во дијаспората. Славе Катин е борец за самостојна, независна и културно-духовно обединета етничка Македонија и за обединување на македонскиот народ во иселеништвото, особено во Република Македонија.

Исто така, неговото творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Тој е автор на шеесет публикации, од кои 22 со името Македонија, 19 монографии за познати личности од дијаспората и Македонија, 7 лексикографски изданија, потоа на стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми, трибини и други собири, како и на околу 5.000 новинарски текстови објавени во Македонија и во светот, меѓу кои одреден број од текстовите и делата можат да се видат и прочитаат на неговата веб-страница.

Меѓутоа, последниве години неговото внимание сè повеќе го преокупираат успешните Македонци во дијаспората, чиј број не е мал, а кои му даваат своевиден белег на овој стар иселенички феномен. И не само заради спецификата на миграциските движења во светот, особено во минатиот век, туку поради фактот што Македонците, независно на кои светски меридијани ќе се најдат, посебен белег им даваат на тамошните општества во кои се интегрираат во новиот свет.

Славе Катин е длабоко и силно е поврзан со судбината, вистината и настаните во Македонија, со Македонците од сите делови на Македонија кои, не по своја вина ги напуштиле дедовските корени. Тој е Македонец по националност и православен христијанин по вера. Во исто време тој е еден од најголемите иницијатори и организатори на одбраната на македонското име и вистината за Македонија, тој е бранителот и афирматорот на историјата на етничка Македонија и честа на македонскиот народ во светот од Античка Македонија до денес.

Со публикацијата „Избор на трудови“ се прави обид да се фрли светлина врз животниот и творечкиот пат на Славе Катин. Трудот е компониран на дванаесет делови, во кои секој дел има по дванаесет посебни текстови, (со исклучок на делот десет, кој има десет текстови), претставувајќи хронолошка и тематска заокружена целина.

Публикацијата е поделена на почетокот се: Воведот, Биографијата на Славе Кати и Творештвото на Славе Кати. Пота следат дванаесет делови и тоа: Првиот дел е насловен „Античка Македонија“, Во текстовите од овој дел се пренесени објавени текстови од заедничките публикации на академи Антоније Шкоќљев - Дончо од Белград и Славе Николовски – Катин од Скопје и тоа од публикациите „Придонесот на

Македонија во светската цивилизација, „Од Панонија до Егеј“ и „Праисторија на централниот Балкан“.

Вториот дел го носи името „Илинден – сонцето на Македонија“, кој се однесуваа, главно на публикацијата „Илинден 10303-2003 жодинс и мскедонскошо иселеништво“. во којаа, меѓу другото се вели дела Илинденското востание во 1903 и Првото заседание на АСНОМ во 1944 година, се два најголеми историски моменти за Република Македонија кои се имаат случено на 2 август, на ден Илинден. Тоа го прави Илинден да биде најголемиот ден на слободарскиот дух од сите денови и празници на Македонија и највеличествениот ден на сенародниот македонски копнеж за борба и слобода на македонскиот народ.

Илинденскиот херојски подвиг длабоко и цврсто се врежап во свеста на македонскиот народ и кај широките народни маси на Македонија. Оттука не е чудно што илинденскиот чин станал знаме, симбол и патоказ на борбените македонски генерации, кои не дозволиле македонското ослободително дело, македонската кауза да скршне од новата револуционерна епопеја.

Третиот дел е насловен: „Македонија – ѝросветишћелски реџион“ во ко се дадени соджин од времето на светите браќа Кирил и Методиј до христијанството до денешни дни во Македониј. Во овој тест е забележано дека свети Кирил и свети Методиј Солунски се родени браќа од градот Солун. Потекнуваат од угледно и богато византиско семејство, од таткото Лав и мајката Марија. Постариот брат, Методиј, како офицер поминал десет години меѓу Македонците. Потоа се оддалечил заминувајќи на планината Олимп и се предал на монашкиот живот. Таму подоцна му се придружил и Кирил (Константин Филозоф). Кирил и Методиј, познати како солунските браќа просветители, имаат голема улога во словенската историја. Нивните мисии ги извршиле со голем успех, со цел да ги опишменат словенските народи.

Во овој дел се дадени 40-те поклоненија на гробот на свети Кирил во црквата ст. Клементе во Рим од страна на црковните делегации на Македонската православна црква – Охридска архиепископија и претставниците на државните делегации на Југославија и на Република Македонија.

Четвртиот дел е посветен на „Израел –ветената земја“ в кој посебно место е посветено на христијанството и се верува дека раѓањето на Исус Христос ја донело светлоста на вистината меѓу човечкиот род и оти со овој настан е исполнето старозаветното пророштво за раѓањето на Спасителот. Исто така, во евангелијата, како особено важно е опишано патувањето на тројцата мудреци од Персија, кои ја следеле најсјајната звезда на небото, која во моментот на раѓањето запрела над пештерата во Витлеем.

Во црквата „Раѓањето на Исус Христос“, во најсветото место на сите христијани – Витлеем, Божик се слави три пати во текот на годината, католиците го слават на 25 декември (според Грегоријанскиот календар), православните христијани на 7 јануари (според стариот - Јулијанскиот календар), додека верниците на Ерменската православна црква го прославуваат на 19-ти јануари.

Петтиот дел е посебно посветен на Македонската православна црква – Охридска архиепископија од времето на првото доаѓање на апостол Павле во Македонија, вклучувајќи ги сите црковни дејствија во Македонија.

Посебно место е посветено за Македонската православна црква, се наметнува прашањето за укинувањето на Охридската архиепископија во 1767 година. Со сет

респект на историските податоци, меѓутоа, во овој текст ќе направиме разлика меѓу термините „забрана“ и „укинување“ на Охридската архиепископија преку документи од Истанбулскиот архив.

Шестиот дел на делото „Избор на трудови“ е посветен на високодостоинствениците на Македонската православна црква – охридската архиепископија, почнувајќи од првиот поглавар во слободна Македонија архиепископот господин господин Доситеј, до денес актуелниот поглавар господин, господин Стафан.

Во ова прилика заслужува посебно внимание веста дека Руската православна црква ја призна Македонската православна црква – Охридска архиепископија како автотелефална сестринска црква е од големо историско значење за христијаните во Македонија и за Република Македонија. Тоа се случило на 25 август 2022 година, на седницата на Светиот синод на Руската православна црква, кога беше слушната пораката на Неговата Светост Патријархот Московски и на цела Русија - Кирил

Седмиот и осмиот дел на делото „Избор на трудови“ се однесува неговите патувања во различни земји во светот кои му беле мошне возбудливи, исполнети со многу непреспирани ноќи, искушенија, релаксирани моменти, сознанија и предизвици да запознае различни држави, места, градови, народи, култури, религии, обичаи и многу карактеристики на современиот свет.

Деветтиот дел на публикацијата е исполнет со текстови со различни содржини кои се поврзани со минатото, сегашноста и со вистина на македонскиот народ и етничка Македонија.

Посебен простор е посветен на десеттиот дел кој е однесува на десетте награди за животно постигнување на видните личности: Џорџ Атанасоски, Џон (Лазо) Битов и Атанас Коларовски од САД, Џејмс (Димитар) Сандерс од Канада, Мик (Михајло) Велоски од Австралија, ако и Киро Глигоров и Славе Катин (Николовски) од Македонија.

Наградите ги доделува „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД, која е врвна меѓународна, невладинска организација чии главни цели се интересите и потребите на луѓето со македонско потекло и македонските заедници ширум светот. Примарната цел на ОМД е да го обедини македонскиот народ и нивните интереси, затоа нејзините активности се фокусирани кон промоција на нашето македонско историско, духовно и културно наследство.

Последните два дела на публикацијата „Избор на трудови“ се однесуваат на промоции на дела на Славе Катин, учество на симпозиуми, трибини, собири, конференции, советувања, разговори, објавени фелџоти и бројни текстови на македонски и англиски јазик ширум светот.

Со целиот материјал што е презентираан во делото „Избор на трудови“ Славе Катин се покажа и докажа како исклучително голема, позната, призната и неодминлива личност во македонската дијаспора и во Македонија.

Славе Катин

БИОГРАФИЈА НА СЛАВЕ КАТИН

СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ–КАТИН, кој е познат само како **СЛАВЕ КАТИН** е роден на 19 август 1941 година во Долна Преспа, во куќа која во тој период ја заплискувале брановите на Преспанското Езеро, во непосредна близина на старата населба Наколец. Во неговата биографија е забележано дека извесен период по неговото раѓање, семејството се преселува во Љубојно, од каде е неговата мајка Сандра. До завршувањето на осумгодишното училиште во Љубојно и средното училиште во Скопје го носи презимето на мајка му – Грежловски, а потоа на факултет во Белград продолжува со презимето на неговиот биолошки татко Ристо (Барџевски) – Николовски. Во Љубојно Славе го минува поголемиот дел од детството, од младоста, а се навраќа во него скоро цел живот. Катин таму има библиотека со околу 4.000 книги. Таму од мали нозе го почувствувал тешкиот печалбарски живот на луѓето од Преспа, особено преку печалбарската сага на дедо му Алексо (Алек) Ристов – Грежлов во Детроит, мајка му Сандра и очухот Јосиф Ничевски во Торонто.

Основното и осумгодишното училиште (со мала матура) го завршува во училиштето „Димитър Влахов“ во Љубојно, а Средно техничкото училиште, геодетски отсек во училиштето „Здравко Цвејковски“ во Скопје. Студирал две години Геодезија на Вишата геодетска школа во Белград, се школувал и во Торонто, а дипломирал на Катедрата за англиски јазик и книжевност на Филолошкиот факултет „Блаже Конески“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје.

По завршувањето на средното образование, неколку години Славе Катин работи како геометар во Собранието на Општината Ресен. Како студент на Вишата геодетска школа, во Белград, во почетокот на 1966 година заминува за Канада, каде останува четири години. Во Торонто се школува на специјализираниот Институт за англиски јазик и литература „Раерсон“. Извесен период работи како геодет, а пројавува активност и во македонската колонија во Торонто. Еден мандат, во 1968 година, бил генерален секретар на Црковната управа на Македонската православна соборна црква „Свети Климент Охридски“ во овој град. Паралелно се занимавал со новинарство.

Во летото 1970 година, по препорака на тогашниот југословенски амбасадор Митко Чаловски се врати во Македонија како студент на Владата на тогашна Социјалистичка Република Македонија, преку Матицата на иселениците од Македонија. Заедно со неколку студенти од Канада и Австралија имал статус и бенефиции како странски студент во Македонија, со цел, пак, да се врати во Канада.

Меѓутоа, во 1972 година стапил во брак со Нада Иванова, професор по македонски јазик и литература и останал да живее во Македонија, во древниот Охрид. Инаку, Нада Николовска, родена Иванова, во Винаца во 1949 година денес е пензионерка, а беше советник и инспектор по македонски јазик во Бирото за развој на образованието и наука при Министерството за образование на Република Македонија. Таа е автор на дваесетина учебници и друга литература и на повеќе од дваесет дидактички дела по македонски јазик кои значат голем придонес во наставниот процес во училиштата во Македонија. Нејзините дела, во исто време се и афирматори и бранители на македонскиот јазик и литературата во земјата и светот.

По дипломирањето на Филолошкиот факултет (1974), Катин четири години работи како координатор и стручен преведувач во Хидробиолошкиот завод во Охрид, во периодот на истражувањето на Охридското Езеро, утврдено со Договорот помеѓу Заводот и Смитсоновата фондација од Вашингтон. Во овој период, интензивно работи на повеќе преводи од научен и стручен карактер, од македонски на англиски јазик и обратно, за потребите на Заводот, но и на низа преводи на англиски јазик на научни трудови објавувани во земјата и странство.

Од 1979 до 1984 година, тој е во Матицата на иселениците од Македонија, каде ја води Информативната служба и работи како преведувач и новинар во списанието *“Македонија”*. Од 1984 до 1990 година се наоѓа во Републичката конференција на Социјалистичкиот сојуз на работниот народ на Македонија (РК ССРНМ), каде го уредува *“Информативниот преглед”* и други информативни публикации на оваа општествена организација. Воедно, од Претседателството на РК на ССРНМ е именуван за раководител на Службата за информирање, за секретар на Комисијата на РК ССРНМ за меѓунационални односи и секретар на Одборот за остварување на улогата на ССРНМ во сферата на религијата и верските заедници.

Од 1991 до 1998 година Катин (именуван од Собранието на Република Македонија, како самостојна и независна држава) ја врши функцијата потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. Во 1999 година повторно се враќа во Матицата на иселениците од Македонија, сега веќе трансформирана во Министерство за иселеништво, кое, по една реконструкција на Владата, е рангирано (деградирано) во Агенција за иселеништво. Со цел поангажирано да се посвети на иселеништвото, во 2001 година, Катин ја напушта Агенцијата и заминува во предвремена пензија.

Меѓутоа, во овие дваесеттина години по пензионирањето, тој е активен во издавачката дејност. Како главен и одговорен уредник на една од престижните издавачката куќа – Книгоиздателството *“Македонска искра”* од Скопје, тој постигнал видни резултати во издаваштвото, особено во учебникарството. Славе Катин уредил и објавил неколку стотини наслови од кои најголем број се учебници и дидактичка литература, кои значат голем прилог и придонес во образовните процеси во Република Македонија и за учениците во дијаспората, а кои се одобрени од Министерството за образование и наука на Република Македонија, потоа дела на македонски иселеници,

асоцијации и организации во Канада, САД, Австралија и Европската Унија, како и книги на бројни познати и непознати автори од Македонија, како и дела од творештво Славе Катин.

Како функционер на Владата на Република Македонија, Славе Катин бил на посети и разговори кај поглаварите на Романската, Украинската, Руската и Српската православна црква, потоа во Цариградската патријаршија во Истанбил и Ватикан во Рим. Исто така, бил и во делегацијата на Владата на Република Македонија за погребот на Мајка Тереза во Калкута, Индија, а многу пати патувал со делегации на Македонската православна црква - Охридска архиепископија за Канада, Соединетите Американски Држави, Австралија, бројни европски земји, Турција и Израел.

Во неговиот богат творечки опус почнувајќи од првото авторско дело **„Англиско-македонски лимнолошки лексикон (1986)**, па до денес, посебно внимание заслужуваат следните негови дела: **„Македонциџе во САД и Канада“ (2002)** (на македонски и на англиски јазик), **„Македонски холокауст“ (1990)**, **„Македонскиџе ѓрвославни црковни оиџџини во Авџтралија, Канада и САД“ (1991)**, **„Во Авџтралија како дома“ (1992)**, **„Македонскиоџ иселенички ѓечай“ (1993)**, **„Печалбарски коџнеж“ (1993)**, **„Македонски иселенички ѓанойџикум“ (1996)**, **„Иселенички хоризонџи“ (1999)**, **„Аџанас Близнаков“ (2000)**, **„Моџџе ѓаџувања низ свеџоџ“ (2001)**, **„Илинген 1903-2003 и македонскиџе иселеници“ (2003)**, **„Иселеничка врџелешка“ (2008)**, и **„Свеџоџ на гланка“ (2014)** (на македонски јазик), како и на делата **„По ѓаџекиџе на Евлија Челебија“ (2007)** (на џурски јазик) и **„Љубовни ѓриказни“ (2011)** (на англиски јазик), **„Македонскиџе во свеџоџ“ (2017)** и **„Пресѓанска разџледница“ (2020)** (на македонски јазик).

Особено внимание заслужуваат неговите монографии **„Андреа Бранов“** од Мелбурн, Австралија (2001). **„Семеџџевоџо Јановски“** од Торонто, Канада (2002), **„Свеџле (Сџив) Сџамевски“** од Детроит, САД (2005), **„Миџроџолиџоџ Кирил“** од Македонија (2007), **„Горџи (Џорџ) Томов“** од Њујорк (2007), **„Боџко Раџчовски-Пелиџтерски“** од Флорида (2008), **„Пеџар Сџамаџов“** од Чикаго (2010), **„Горџија-Џорџ Аџанасоски“** од Флорида, (2012 / 2015) **„Аџанас Близнаков“** од Гери, САД (2015 / 2017) (на македонски и англиски јазик), и **„Есма Реџеџова-Теодосиевска“** од Скопје (2015), (на македонски, англиски и ромски јазик), како и делото **„Гоџа Печенковски“** од Ресен (2004) (на македонски) и **„Македонски иселенички мерџдијани“** (2017) (на македонски), како и **„Израел и Македонија“** (2017) (на англиски, македонски и хебрејски).

Славе Катин е коавтор и на делата: **„Придонесоџ на Македонија во свеџскаџа цивилизација“ (2004)**, **„Од Панонија до Еџеј“ (2007)**, (на македонски) со академик д-р Антоније Шкокљев-Дончо, **„Македонија во анџичко време“ (2010)** и **„Балканойџ и Македонија“ (2014)** (на англиски) со академик д-р Антоније Шкокљев-Дончо и Ристо Стефов, потоа, **„Во чесџ на Свеџи Кирил и Меџоџиј“ (1994)**, **„Ореолоџ на Дева Марија и Свеџа Боџородица Сливничка во Пресѓа“ (2007)**, (на македонски) со проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ, и **„40 ѓоклоненија ѓред џробоџ на свеџи Кирил во Рим“ (2008)** (на македонски), со проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и епископ Климент, како и делата **„Македонски вознес“ (1994)** (на македонски и англиски), **„Поеџиски иселенички мерџдијани“ (1995)** и **„Илинген 1903 во Хамбурџ“ (1997)**, (на македонски јазик) трите со Фиданка Танаскова, **„Илинген во Љубојно и Пресѓа“ (2013)** **„Монографија Видиновци“** (на македонски и англиски) со Боџко Раџчовски-Пелиџтерски и

Семејството Видиновски (на македонски и англиски) *„Силјан Мицевски“* од Битола (2022) со Ѓорѓи Лумбуровски (на македонски јазик).

Тој е познат и со неговите лексикографски изданија за деца *„Ајде да учиме македонски и англиски“* (1997) (на француски, германски, турски, со Исние Шабан, албански, со Лирија Реџеџи, влашки со Захарица Порчу и со Љатив Демир на ромски јазик), и *„Англиско-македонски биотехнички речник“* (1994), потоа *„Англиско-македонски ветеринарен речник“* (1996) со проф. Илинка Дракулевска-Грубовиќ и проф. Никола Јордановски, *„Библски речник“* (1997), со проф. м-р Петко Златески, *„Водич низ комјунитарската терминологија“* (2000), со Стеван Томовски.

Славе Катинј е познат и по преведените бројни дела и трудови од македонски на англиски јазик и обратно, меѓу кои: *„Селошо Неволјани-Леринско“* (1986) (од македонски на англиски) од Ристо Кираџиев од Торонто, на преводите на *„Јубилејното издание посветено на 50-годишнината од основањето на Хидробиолошкиот завод-Охрид“*, Охрид, (1985), на *Развојот и исхраната на младите циџриници во Охридското Езеро“* (1988), (од македонски на англиски), докторска дисертација на биологот Милчо Точко од Охрид, *„Страници за Македонија и Македонците“* (1990) од Христо Андоновски, од Скопје и *„Македонски сџојански речник“* (1990) на Стопанската комора на Македонија, како и други преводи на научни трудови од македонски на англиски јазик и обратно. Тој е особено познат со преводот од англиски на македонски јазик на романот *„Александар Македонски“* (1988) од Улрих Вилкен.

Покрај 60-те горенаведени публикации, Катин е автор и на повеќе од стотина научни трудови од различни области и над 5.000 новинарски и други текстови објавени во Република Македонија и во светот. Објавени се и две книги за Славе Катин, тоа се: Монографија за неговиот живот и дело со наслов *„Катин“* (2004), на македонски и на англиски јазик и книгата за неговата публицистичка дејност, насловена *„Македонски иселенички џорџреј“* (2004), на македонски јазик, од Борче Наумовски, поранешен министер за култура на Република Македонија, како и делото *„Творештво на Славе Катин“ (I и II издание) (2021/2022)* на македонски и англиски јазик од познатиот иселеник од Австралија, Душан Ристевски-Македон

Славе Николовски – Катин бил акредитиран новинар од Македонија за *„Австралиско-македонски неделник“* од Мелбурн во период од три години и за *„Меѓународна џолиџика“* од Белград. Поголемиот број од неговиот опус на материјалите се однесува и е сврзан со активностите и животот на македонските православни црковни општини во Австралија, Канада, САД и Европската Унија, како и на македонските иселеници во прекуокеанските и европските земји, а 50-тина преводи од македонски на англиски во рубриката *„Од месец до месец“* во списанието *„Македонија“* се однесуваат на културно-политичкиот и општествениот живот во Република Македонија.

Како активен новинар бил избран за секретар на Здружението на новинарите на Македонија, на која должност остана пет години. Потоа бил член на Претседателството и на Комисијата за меѓународна соработка на Здружението. Бил член и на Советот на Центарот за странски јазици во Скопје, на Издавачкиот совет на *„Меѓународна џолиџика“* од Белград и член на *„Друштво на литературните преведувачи на Македонија“*. Два мандата бил потпретседател, како и член на *„Друштво за литература и култура Македонија-Канада“*, потоа бил почесен член на *„Здружението*

за примена на македонскиот јазик во службена и во јавна комуникација“; потпретседател и доживотен член на Одборот на Фондацијата „Аџанас Близнакоф“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Бил почесен член на Меѓународната академија за слобода на религијата во Вашингтон, САД, а почесен член е на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, на „Канадско-македонското историско друштво“ од Торонто, Канада, на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД, како и на Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј, а е член на Друштвото за наука и уметност од Битола, Република Македонија.

Славе Катин е добитник на голем број награди и признанија од бројни организации, друштва, установи, цркви и црковни општини во Република Македонија и во странство. Тој, меѓу другото, е добитник на наградата „**Крстиџе Пејков Мисирков**“ на Здружението на новинарите на Македонија од областа на журналистиката, наградата „**Признание за живоино дело**“ на „48-те Љубански илинденски иселенички средби“ (2021), наградата „**Повелба за живоино дело**“ на манифестацијата „Пелагонскиот културнонаучни средби“ (2022) во Новоци, како и најпрестижната „**Награда за живоино доѕиѓнување**“ на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД, за постигнувањата на полето на дијаспората.

Душан Ристевски

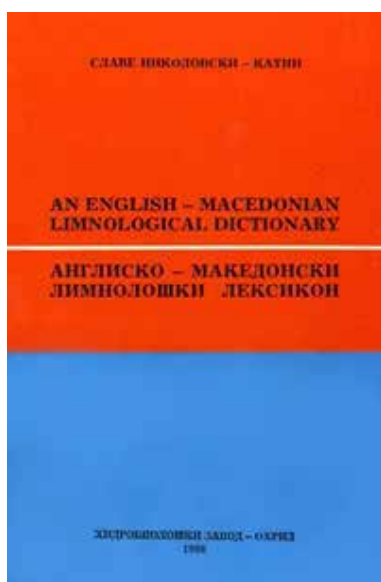

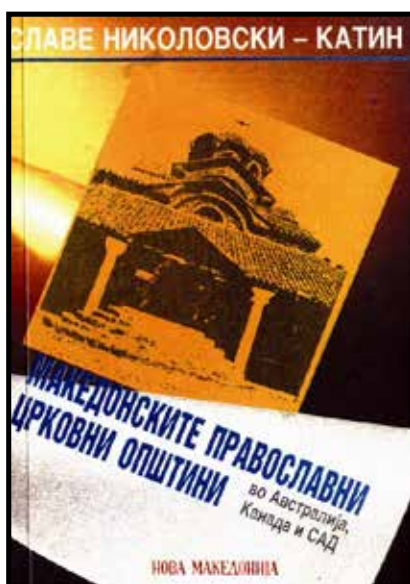
ТВОРЕШТВОТО НА СЛАВЕ КАТИН

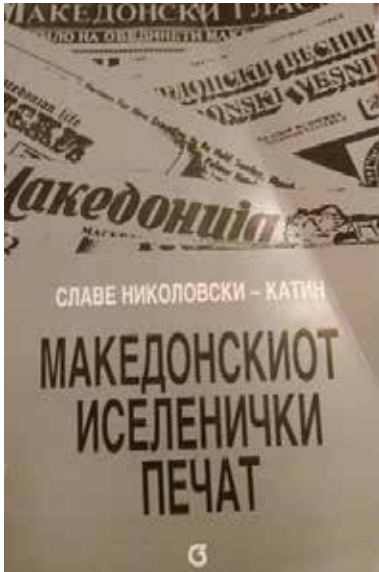

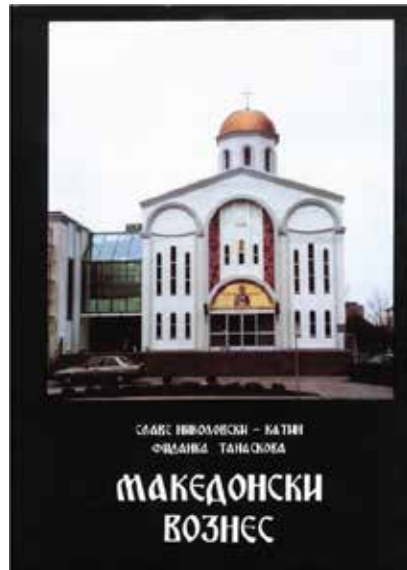
1. **An English–Macedonian Limnological Dictionary / Англиско–македонски лимнолошки лексикон**, Хидробиолошки завод, Охрид, 1986, 1-206, (на англиски и македонски).
2. **Македонски холокауст**, НИО „Студентски збор“, Скопје, 1990, 1-236 (на македонски)

3. **Македонските православни црковни општини во Австралија, Канада и САД**, НИО „Нова Македонија“, Скопје, 1991, 1-192, (на македонски)
4. **Во Австралија како дома**, „Матица македонска“, Скопје, 1992, 1-136, (на македонски)

5. **Македонскиот иселенички печат**, (НИО „Студентски збор“, Скопје, 1993, 1-254. (на македонски)
6. **Печалбарски копнеж**, „Матица македонска“, Скопје, 1993, 1-156, (на македонски)

7. **Во чест на Св. Кирил и Методиј**, - В. Стојчевска-Антиќ, С. Николовски-Катин, „Матица македонска“, Скопје, 1994, 1-212. 1994, pp. 1-212, (на македонски).
8. **Македонски вознес**, С. Николовски-Катин и Ф. Танаскова, МПЦ „Свети Климент Охридски“, Торонто, 1994, 1-232, (на македонски и англиски).

9. **An English-Macedonian Bio-technical Dictionary** Англискомакедонски биотехнички речник, „Македонска искра“, Скопје, 1994, 1-192, (на англиски и македонски).
10. **Поетски иселенички меридијани**, - Ф. Танаскова и С. Николовски-Катин, Матица на иселениците од Македонија, Скопје, 1995, 1-122, (на македонски).

11. **English-Macedonian Veterinary Dictionary** - И. Дракулевска-Грубовиќ, С. Николовски-Катин и Никола Јордановски, „Матица македонска“, Скопје, 1996, 1-296, (на англиски и македонски).
12. **Македонски иселенички паноптикум**, Друштво за наука и уметност, Битола, 1996, 1-296, (на македонски).

13. **Македонскиот клуб "Илинден 1903"-Хамбург (1978-1998)**, Ф. Танаскова, С. Николовски-Катин, „Македонска искра“ - Скопје, 1997, 1-86, (на македонски).
14. **Библиски речник**, - П. Златевски, С. Николовски-Катин, Библиско здружение на Македонија и „Македонска искра“, Скопје, 1997, 1-215, (на македонски).

15. **Речник во слики- Ајде да учиме англиски и германски**, „Македонска искра“, Скопје, 1997, 104.
16. **Речник во слики-Ајде да учиме англиски и француски**, „Македонска искра“, Скопје, 1997, 104.

17. Речник во слики-Ајде да учиме англиски и македонски, (на турски јазик), - С. Николовски-Катин и И. Шабан, „Македонска искра“, Скопје, 1998, 104.
18. Речник во слики-Ајде да учиме англиски и македонски, (на албански јазик), - С. Николовски-Катин и Л. Реџеџи, „Македонска искра“, Скопје, 1998, 104

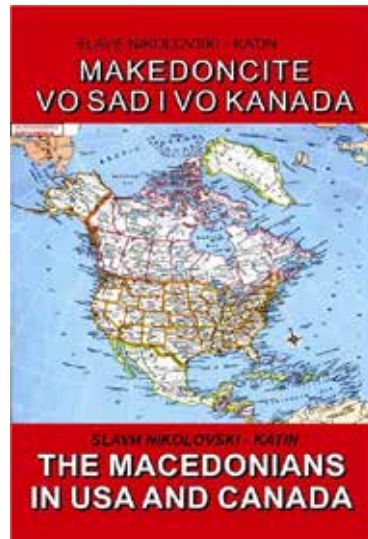
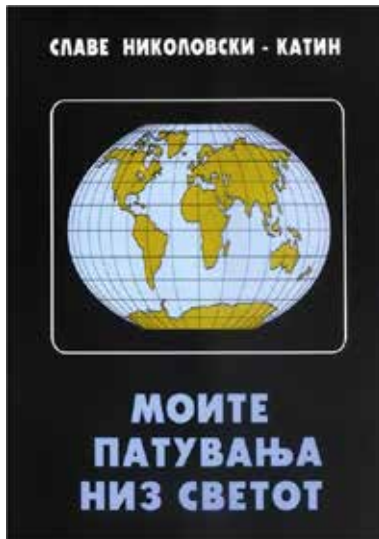
19. Речник во слики-Ајде да учиме англиски и македонски, (на влашки јазик), - С. Николовски-Катин и З. Порчу, „Македонска искра“, Скопје, 1998, 104.
20. Речник во слики-Ајде да учиме англиски и македонски, (на ромски јазик), - С. Николовски-Катин и Љ. М. Демир, „Македонска искра“, Скопје, 1998, 104

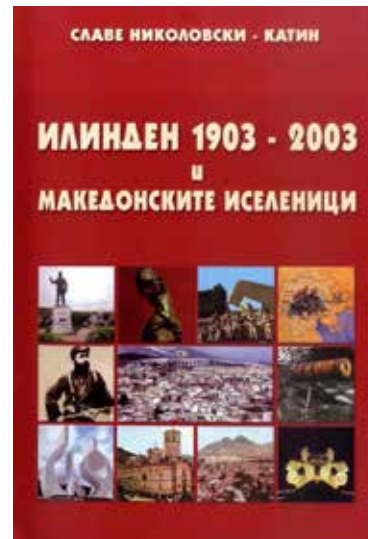
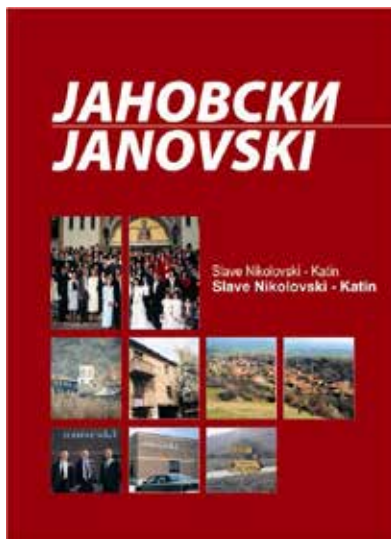
21. **Иселенички хоризонти**, „Македонска искра“, Скопје, 1999, 1-226, (на македонски).
22. **Монографија за Атанас Близнаков**, Ректорат на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, Министерство за иселеништво - Скопје, 2000, 1-336, (на македонски).

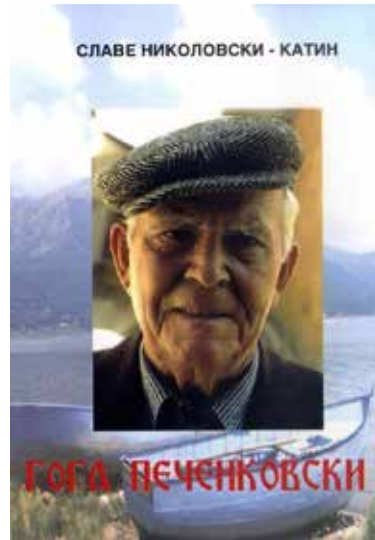
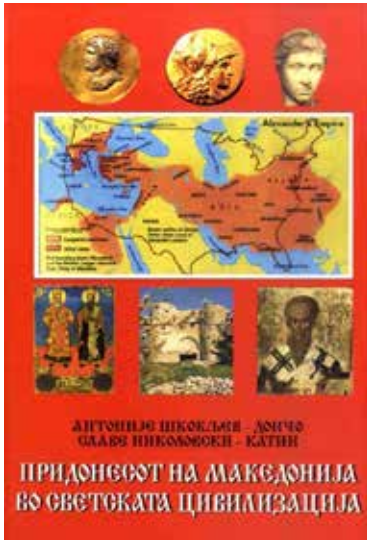
23. **Водич низ компјутерската терминологија**, С.Томовски, С. Николовски-Катин, „Македонска искра“ Скопје, 2000, 1-256, (на англиски и македонски).
24. **Монографија за Андреа Бранов од Австралија**, „Македонска искра“, Скопје, 2001, 1-222, (на македонски и англиски).

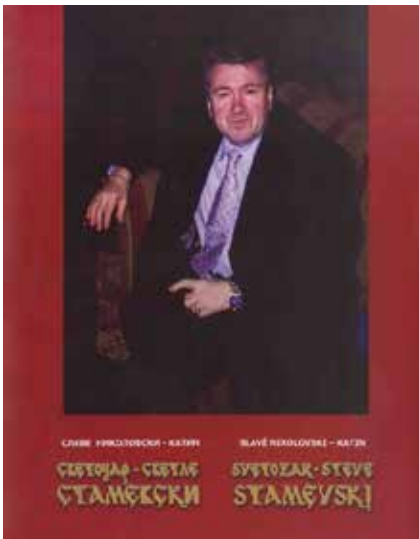
25. **Моите патувања низ светот**, „Македонска искра“ - Скопје, 2001, 1-192, (на македонски).
26. **Македонците во САД и Канада, /The Macedonians in USA and Canada** „Македонска искра“ – Скопје, 2002, 1-382, (на македонски и англиски).

27. **Монографија за семејството Јановски од Торонто**, „Македонска искра“, Скопје, 2002, 1-226, (на македонски и англиски).
28. **Илинден 1903-2003 и македонските иселеници**, „Македонска искра“ – Скопје, 2003, 1-232 (на македонски).

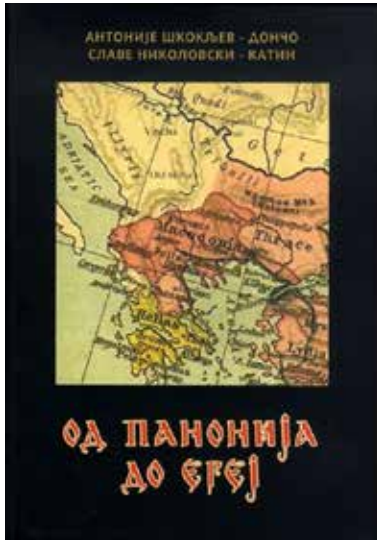

29. Придонесот на Македонците во светската цивилизација, А. Шокљев-Дончо С. Николовски-Катин, „Македонска искра“ - Скопје, 2004, 1-346, (на македонски).
30. Моногра за Гога Печенковски од Ресен, „Македонска искра“, Скопје, 2004, 1-152, (на македонски).

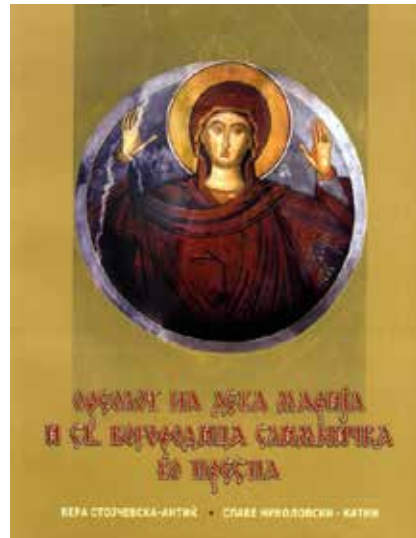
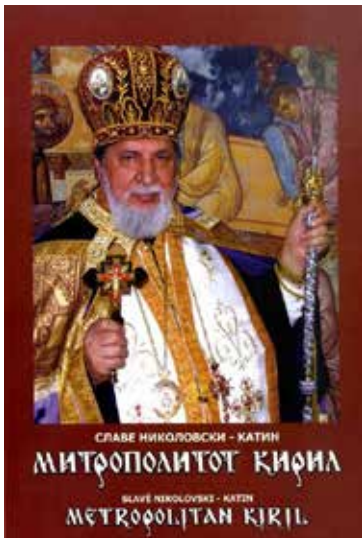

31. Монографија за Светле Стамевски од Детроит, „Македонска искра“, Скопје, 2005, 1-222, (на македонски и англиски).
32. Монографија за Георги Томов од Њујорк, Makedonska iskra, Skopje, 2007, pp. 1-320, (на македонски и англиски).

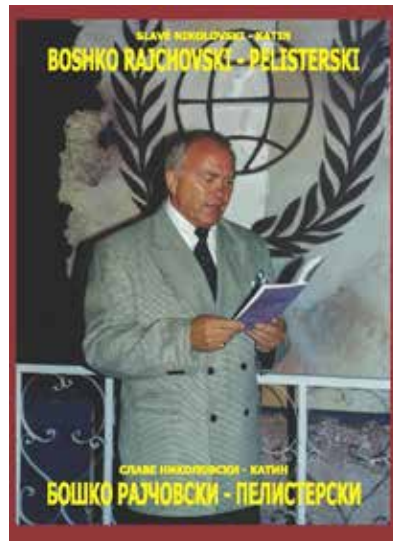
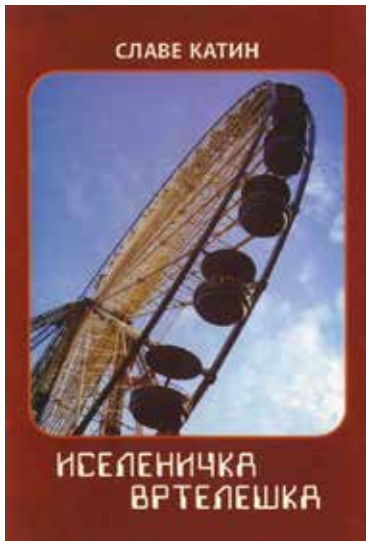

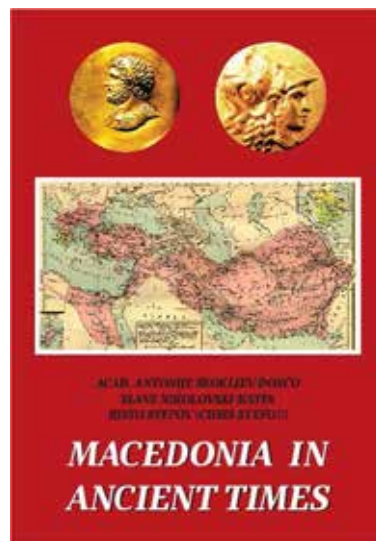
33. **Од Панонија до Егеј**, А. Шокљев-Дончо, С.Николовски-Катин, „Македонска искра“, Скопје, 2007, 1-196, (на македонски).
34. **По стапките на Евлија Челебија**, „Македонска искра“, Скопје, 2007, 1-192, (на турски).

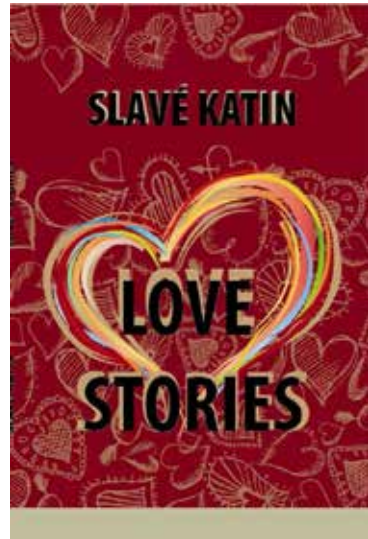
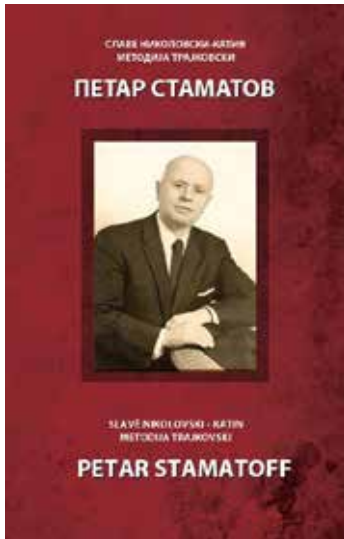
35. **Монографија за митрополитот Кирил**, Полошко-кумановска епархија, „Македонска искра“, Скопје, 2007, 1-342, (на македонски и англиски).
36. **Ореолот на Дева Марија и манастирот Св. Богородица во селото Сливница во Преспа**, В. Стојчевска-Антиќ, С.Николовски-Катин, „Македонска искра“, Скопје, 2007, 1-164, (на македонски).

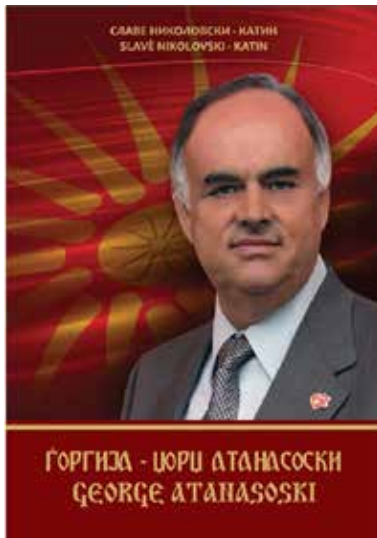
37. **Иселеничка вртелешка**, „Македонска искра“ - Скопје, 2008,1-254, (на македонски).
38. **Монографија за Бошко Рајчовски-Пелистерски од Детроит**, „Македонска искра“ – Скопје, 2008, 1-254 (на македонски и англиски).

39. **40 Поклоненија на гробот на Св. Кирил во Рим**, В. Стојчевска-Антиќ, С. Николовски-Катин, епископ Климент, „Македонска искра“, Скопје, 2008, 1-228, (на македонски).
40. **Macedonia in Ancient Times (Македонците во античкиот период)**, А. Шокљев, С. Катин и Р. Стефов, „Македонска искра“, Скопје, 2010, 1-346, (на англиски).

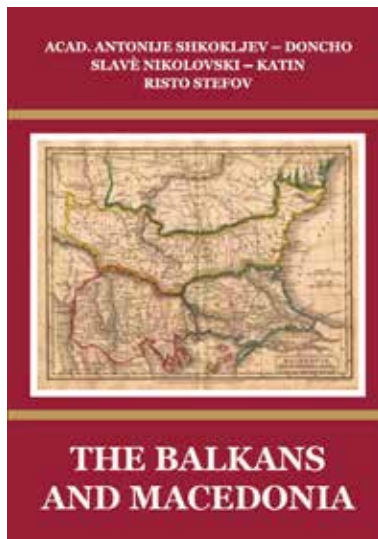

41. **Монографија за Петар Стаматов од Чикаго**, С. Николовски-Катин, М. Трајковски, Ректорат на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, Скопје, 2010, 1-192, (на македонски и англиски).
42. **Love Stories (Љубовни приказни)**, „Македонска искра“, Скопје, 2011, 1-130, (на англиски).

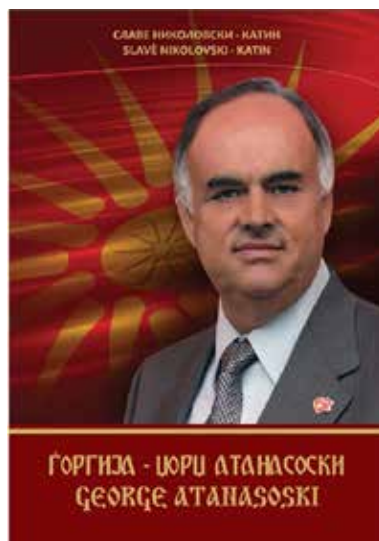
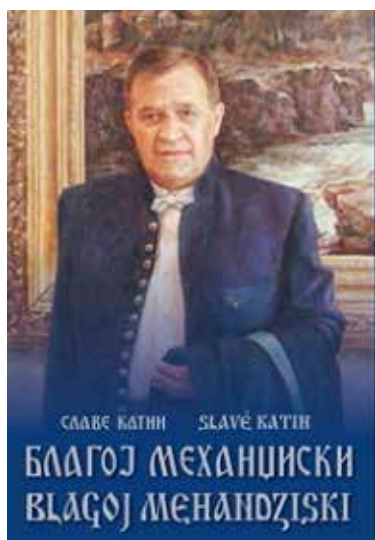

43. **Монографија за Ѓорѓи-Џорџ Атанасоски од Флорида**, „Македонска искра“, Македонско сонце и ТВ Сонце, Скопје, 2012, 1-468, (на македонски и англиски).
44. **Илинден во Љубојно и Преспа**, С. Николовски-Катин, Б. Рајчовски-Пелистерски, „Македонска искра“, Скопје, Македонско друштво „Љубојно“ - Детроит, 2013, 1-320 (на македонски и англиски).

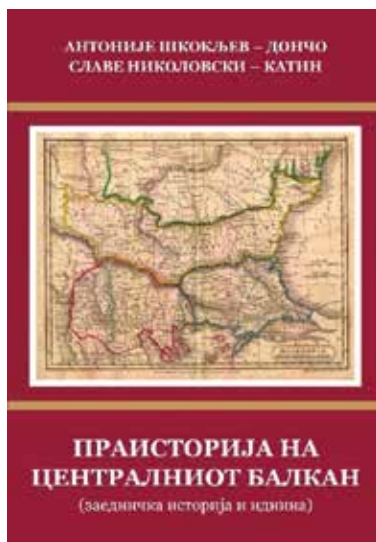

45. **Монографија за бизнисменот Силјан Мицевски од Битола**, С. Николовски-Катин и Ѓ. Лумбуровски, „Македонска искра“, 2014, 1-320, (на македонски).
46. **The Balkans and Macedonia**, A. Shkokljev-Doncho, S. Nikolovski-Katin, R. Srefov, „Контура“, Скопје, 2014, 1-308, (на англиски).

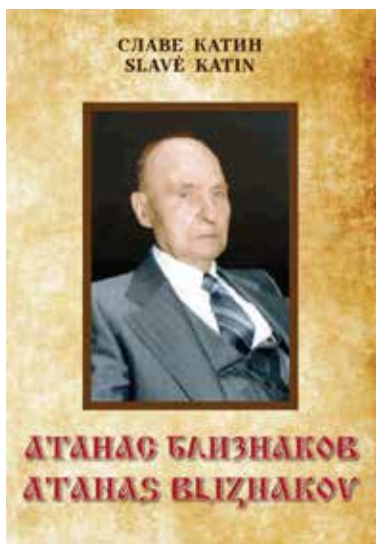

47. **Монографија за бизнисменот Благоја Механџиски-Зегин**, „Македонска искра“ и ЗЕГИН, Скопје, 2015, 1-450, неотпечатена (на македонски и англиски).
48. **Монографија за Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски од Флорида**, (II издание) „Македонска искра“, Македонско сонце и ТВ Сонце, Скопје, 2015, 1-496, (на македонски и англиски).

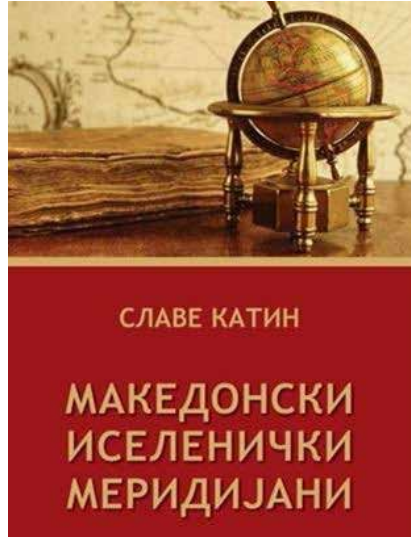
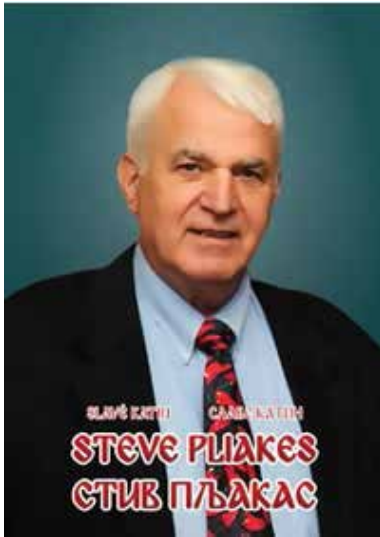

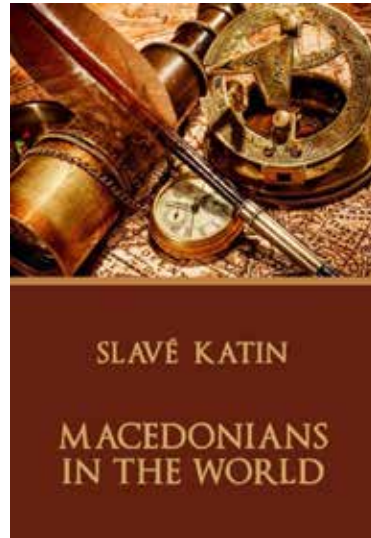
49. **Праисторија на Централниот Балкан** „Македонска искра“, Скопје, 2014, 1-308, (на македонски).
50. **Светот на дланка**, „Македонска идкра“, Скопје, 2014, 1- 424, II=издание (на македонски).

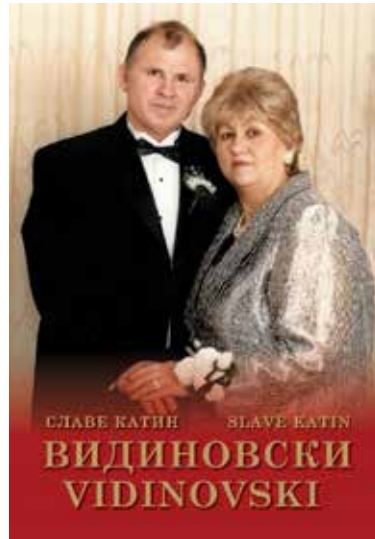
51. **Монографија за Есма Реџепова-Теодосиевска**, „Македонска искра“ и „Кралицата Есма и Стево Теодосиевски“. Скопје 2015, 1-412, (на македонски, англиски и ромски).
52. **Монографија за донаторот Атанас Близнаков**, Ректорат на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, Скопје, 2014, 320, (на македонски и англиски).

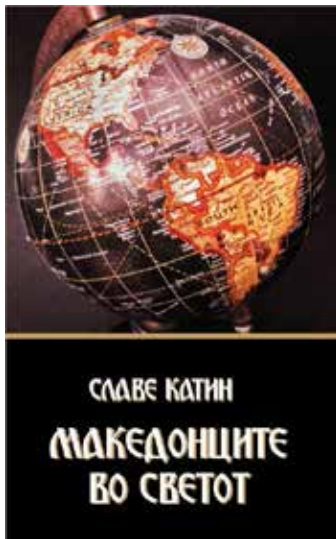
53. **Монографија за бизнисменот Стив Пљакас од Канада**, „Македонска искра“, Скопје, 2018, 1-336, (на англиски и македонски)
54. **Македонски иселенички меридијани** „Македонска искра“ и „Матица македонска“, Скопје, 2017, 1-592, (на македонски)

55. **Израел и Македонија** „Македонска искра“, Скопје, 2017, 1-394, (на англиски, македонски и хебрејски).
56. **Macedonians in the World**, „Македонска искра“ и Фондацијата „Џорџ Атанасоски“, Скопје, 2018, 1-432, (на англиски јазик).

57. **Александар Македонски**, С. Катин и Г. Бранов „Македонска искра“, Скопје, 2019, 1-542 (на македонски)
58. **Монографија за семејството Видиновски**, „Македонска искра“ Скопје, 2019, 1-300, подготвена за печат (на македонски и англиски).

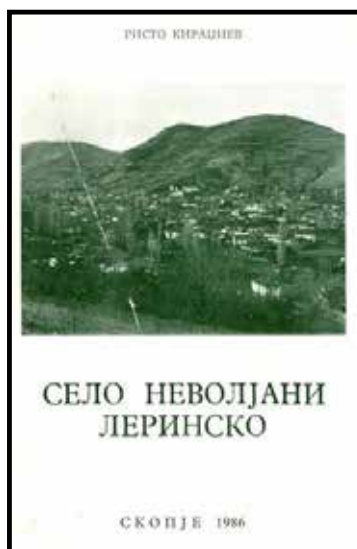
59. **Македонците во светот**, „Македонска искра“ Скопје, 2020, 1-520, (на македонски).
60. **„Преспанска разгледница“**, „Македонска искра“ Скопје, 2020, 1-340, (на македонски).

61. *Монографија за бизнисменот Гојко Јаковлески*, „Македонска искра“, Скопје, 2020, 1-450, подготвена за печат (на македонски и англиски)

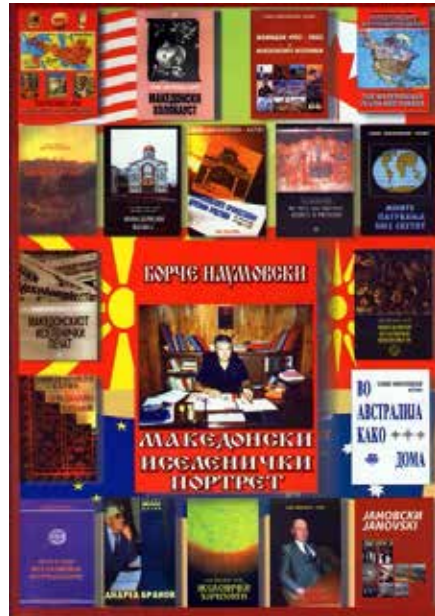
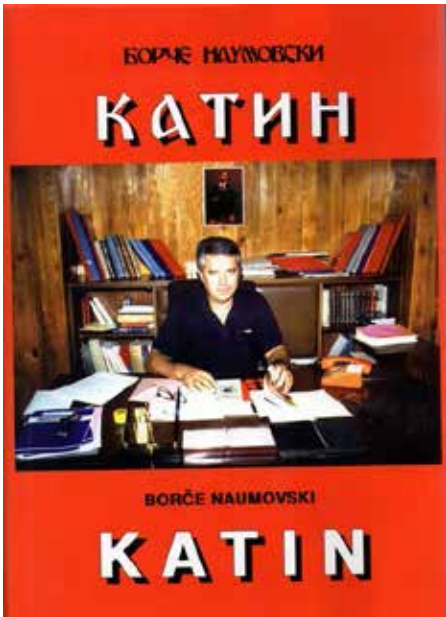

ПРЕВОДИ:

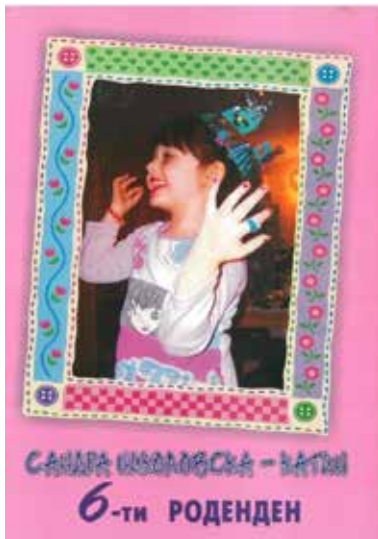

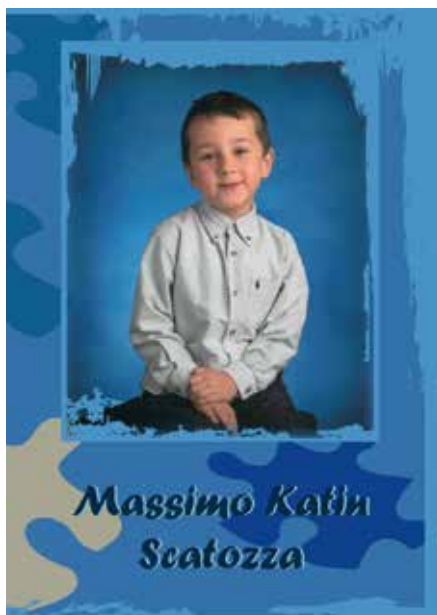

КНИГИ ЗА СЛАВЕ КАТИН И НЕГОВОТО СЕМЕЈСТВО

1. **Монографија за Славе Катин**, „Македонска искра“, Скопје, 2002, pp. 1-382, (на македонски и англиски).
2. **Македонски иселнички портрет**, Makedonska iskra. Skorje, 2004, pp. 192, (на македонски).

ПРВ ДЕЛ -
АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА

- ПОТРЕКЛО – ЕТНОГЕНЕЗА НА ДРЕВНИТЕ МАКЕДОНЦИ (1)	35
- ДЕЛОТО „ПРИДОНЕСОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО СВЕТСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈА“ (2) . . .	37
- ЗНАЧЕЊЕТО НА АНГЛИСКАТА ПУБЛИКАЦИЈА „MACEDONIA IN ANCIENT TIMES“ (МАКЕДОНИЈА ВО АНТИЧКО ВРЕМЕ) (3)	40
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ОД ПАНОНИЈА ДО ЕГЕЈ“ (4)	42
- МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ НА ФИЛИП II МАКЕДОНСКИ (5)	44
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) (6)	47
- МАКЕДОНСКО – ЕГИПЕТСКАТА КРАЛИЦА КЛЕОПАТРА (7)	50
- ПОЧИТ КОН МАКЕДОНСКИОТ КРАЛ ПЕРСЕЈ (8)	52
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ПРАИСТОРИЈА НА ЦЕНТРАЛНИОТ БАЛКАН“ (9)	54
- КАКВИ СЕ АНТАГОНИЗМИТЕ, ОМРАЗАТА, ЛУБОВТА, ВЕРБАТА, БОРБАТА И СОРАБОТКАТА МЕЃУ ГРЦИТЕ И МАКЕДОНЦИТЕ, ОД ХИРОНЕЈА ДО БРИСЕЛ (10) . . .	56
- СО СПОГОДБАТА ОД НИВИЦИ – ШТО ЌЕ ПРАВАТ АКАДЕМИК ШКОКЉЕВ, КАТИН И СТЕФОВ СО НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ НА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА? (11) . . .	60
- Е... АСНОМ, АСНОМ – НА КОЕ ДЕРЕЦЕ СИ ПОСЛЕ 74 - ГОДИШНО ПОСТОЕЊЕ! (12) . . .	64

ПОТЕКЛО – ЕТНОГЕНЕЗА НА ДРЕВНИТЕ МАКЕДОНЦИ (1)

Древните или античките Македонци припаѓаат на семејството на индоевропските народи, кои се творци на неолитската култура на Централниот Балкан во периодот меѓу 6 500 - 5 500 години п.н.е. Како проиндоевропски народ, Македонците ја населиле „Стара Европа“ (Гимбутас, 1982), најпрво деловите на Средно Подунавје. Потоа, од Панонската Низина нивните племиња се доселувале на југ и го населувале теснецот на Централниот Балкан по должината на сливот на реките Бистрица, Вардар, Струма и Термајскиот Залив, кога биле создадени погодни климатски услови, по последниот леден период.

Првобитните имиња на нивните племенски организации не се познати. Од историските податоци се гледа дека нивните етноними, односно филоними (братства или племиња), најчесто се добивани од географската конфигурација на теренот, т.е. од хоронимите, како на пример: Орести-Горани, Елимеи-Криворечани, Десарети-Шумадинци итн. Потоа од занимањата, како Алмопии-Солари, Ботиаи-Сточари итн. Во етногенетската еволуција, заедничкото име им станало Македонци, а нивната татковина Македонија. Говорниот јазик на Македонците бил дијалект од палеобалканската глосологија, познат како проиндо-европски јазик на народите на „Стара Европа“.

Зборот македон е од протоиндоевропско потекло (ИЕ) и припаѓа на палеоглосологијата на Балканот (ПГБ). Етимолошки постојат две варијанти. Според прата, како сложен збор, што значи богат, блажен, среќен, добростоечки и суфиксот ар, навистина, точно. Другиот дел кеднос, грижлив, чесен, т.е. благороден. Аналоген збор во Хипербореја е во денешна Мачва во рамница меѓу реките Сава и Дрина. Зборот мачва етимолошки припаѓа на палеобал-канската глосологија, каде мак е богат, имотен, а фа во фаго е даде, храна. Овојдел е словенизиран така што к е претворено во ч, додека σ во в, па Мачва значи богата земја со храна, па и градот Богатиќ во средиштето на Мачва. Според втората варијанта, од етимологот Мпампиниоти (1998, 1043), македон потекнува од епитетот македнос, каде зборот маки, макрос во значење тенок, висок, додека - кедон, кедонес, потекнува од зборот земја, тло, па значењето на овој збор се однесува на првобитниот топоним.

Според тоа, Македонија била далеку, високо на север на земјите, а Македонците биле Борејци, а подалеку од нив Хиперборејци. Спротивно на ова Сенц (1910, 503) изнесува дека кеднос значи драг, грижлив, чесен, дар, мираз. Во слободен превод, зборот македон би значел господар, домаќин, газда, богаташ, чорбација, додека Македонија била земја на господари и богаташи, односно мак-богата. Со обзир на тоа дека современите, претерано исполитизирани грчки историчари своите главни аргументи за елинското потекло на античките Македонци, а пред сè на родоначалникот Македон и арголитската македонска династија на Филип II и Александар Велики, ги базираат на сомнителни легенди, на митологијата ќе ѝ биде даден поголем простор

Судејќи според археолошките остатоци од материјалната култура, посебно од ликовната уметност и митологијата, древна Македонија имала значаен и единствен, самостоен митолошки систем. Тој содржи етнолошки, етнографски, лингвистички, историски, книжевни и антрополошки елементи, кои можат топографски да се лоцираат на географско-политичките простори на Македонија.

Придржувајќи се на ваквиот пристап, македонската митологија може да се прикаже одделно од елинските митови, како автохтоно културно наследство. Значи македонскиот мит е дел од палеобалканската и „егејската“ култура и и во голем дел претставува религиознополитичка праисторија на староседелците на тлото на Македонија.

На основа на античката литература, посебно во епската и лирска поезија од Хомер и Хесиод, до подоцнежните митови, воглавно постојат две преданија за Македонците и нивните родоначалници. Према едно предание, чиј автор е Диодорус Сицулус (90-20 година п.н.е) во творбата „Библиотека“ (I, 18, 1; 20, 3), митолошкиот крал на Македонија по име Македон е син на египетскиот бог Озирис и божицата Изида. Према оваа легенда, кога Озирис кој му припаѓал на првиот круг на египетските богови, од петтата династија владетели на оваа земја, која владеела околу 2 500 - 2 340 година п.н.е., ѝ го препуштил владеењето на жена си Изида и тргнал во освојување на светот, со себе ги повел своите синови Македон и Анупис. Стасувајќи во Тракија, Озирис го убил тракискиот крал Ликург, син на Дријант, а својот син Македон го прогласил за крал и го оставил во земјата, која според него е наречена Македонија.

Додека владетелите на IV египетска династија биле градители на големите пирамиди (Кеопс, Кефрен и други), во петтата династија, во религиозни поглед, доаѓа до поставување на богот на сонцето Ре на врвот на египетскиот Пантеон. Меѓутоа, покрај владеењето на оваа династија, за време на фараонот Озирис или Бузирис, дошло до духовни и религиозни промени и апотеоза (величење) на кралевите. Озирис станал бог (Амон) на плодноста и подземниот свет, зашто по египетско верување тогаш, задгробниот живот заземал најважно место. Во Македонија, во Термајскиот Залив, Озирис е идентификуван како Дионис од Кисеј (Тхомсон, 1954, 133)

На основа на оваа легенда за Озирис како египетски бог Амон, кој подоцна на Балканот се идентификувал како Зевс, потеклото на кралот на Македонија Македон е боженствено, односно дека Македон бил син на богот Зевс. На основа на оваа легенда, владеењето на кралот Македон може да датира 2 340 година п.н.е., т.е. при крајот на V египетска династија.

Другиот син на Озирис од митологијата Анупис, се вратил во Египет каде станал крал и бог, со глава на пас како симбол, каде му е изградено светилиште (Ануписово светилиште). Херодот (II, 144) наведува дека Озирис имал уште еден син, по име Орос или Хор, кој кај Пелазгите бил славен како бог Аполон.

Хесиод (околу 700 години п.н.е.) пак, дава друга и постара варијанта за Македонците. Како што е познато, Хесиод е прв елински митолог и покрај Хомер, ги создал првите приказни за постанокот на боговите (теогонија) и човечкиот род (гениогонија). Тој во својата творба „Фрагменти“ истакнува дека богот Зевс и нимфата Тие имале два сина, Магнет и Македон.

„Македонска нација“, 23 септември 2015 година

ДЕЛОТО „ПРИДОНЕСОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО СВЕТСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈА“ (2)

Публикацијата „Придонесот на Македонија во светската цивилизација“ чии автори се: покојниот академик Антоније Шокљев-Дончо од Белград, а по потекло од с. Д’мбени, Костурско и Славе Николовски-Катин од Скопје, е публикација на издавачката куќа „Македонска искра“, од Скопје, издадено во 2004 година, на 346 страници, на македонски јазик. Рецензенти на ова дело се проф. д-р Васил Тупурковски и проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ.

Во воведот на публикацијата „Придонесот на Македонија во светската цивилизација“ се вели дека непосреден повод за оваа публикација е повторното отворање на „македонското прашање“ како завереничка концепција на историјата, која не се симнува од дневно-политичката светска сцена веќе 2.500 години, нарушувајќи ги меѓународните односи на овој многу чувствителен простор на Балканот и Европа.

Истражувањата на овој план имаат за цел да придонесат за согледување на историската вистина за автохтоноста на македонскиот народ, неговиот национален идентитет и континуитет, за придонесот на Македонија во светската цивилизација, но и за Македонците и спротивставувањето на историските злоупотреби на интересното македонско прашање.

Оваа книга е посветена на Македонија и Македонците, односно на прашањето дали издвоените политички ентитети имаат исклучително право на монопол над историското наследство, односно дали денешните млади генерации, родени и израснати во двата политички конфротираны се одраснати и воспитани со убедување дека Македонците немаат доволно сознанија за историскиот факт дека се делови од еден народ и од една земја која се нарекува Македонија.

Како да бидат убедени денешните Грци, чии предци на Балканот дошле во XI век пр.н.е. без ова име, туку дошле како Дорци (Херодот, I, 56), а името не го добиле ни 800 години подоцна во Хомеровата „Илијада“, во VII век пр.н.е, туку како Ахајци, Аогејци или Данајци, а подоцна како Хелени, Греки или Ромеји (Мпампиниотис, 1998, 596).

Како да се сфати тоа што името Македонија не е најтесно поврзано со она што некои современи историчари погрешно го нарекувале „елинизам“. Елините првпат во својата вековна историја, административно го освоиле јужниот дел на Македонија дури по Првата балканска војна 1912 година, односно во 1913 година (Букурешки договор, 13 август 1913 година).

За публикацијата „Придонесот на Македонија во светската цивилизација“ имало неколку промоции и тоа во Скопје, Торонто и Љубојно. Првото претставување на делото пред македонската јавност било во Домот на АРМ во Скопје на 25 мај 2004 година. Пред голем број видни личности од политичкиот и општествениот живот и голем број Македонци од етничка Македонија Делото го претставија проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и д-р Васил Тупурковски. Во нивните излагања, меѓу другото, беше

изнесено следното: „Со делото „Придонесој на Македонија во свешката цивилизација“ се потврдува зголемениот научен интерес за анимиран пристап кон историјата на Македонија, особено кон античкиот период, кој посебно кај нас не бил често и континуирано истражуван и претставуван. Зголемениот интерес не е случаен и доаѓа во одреде на еволуција на прашањата во посочениот контекст. Токму затоа имаме можност со интерес да го проследиме и ова дело, кое се осврнува на историскиот развоен континуитет на Македонија“.

Во трудот е проследена традиционалната македонска култура и наследство. Посебно бил акцентиран периодот на праисторијата на Јужниот Балкан, улогата на домородците и палеобалканската средина, селидбите на Ахајците, појавата на Микенската држава, миграцијата на Дорците, Дорската Спарта, Дорска АРГА, Македонија и друго.

Поглавјето „Потекло – етногенеза на древните Македонци“ започнува со припадност на античките Македонци на семејството на индоевропските народи, творци на неолитската култура на централниот Балкан, за да заврши, преку митолошките македонски династии, со македонската династија на кралот Македон, со легендата за кралот Мид, со Кадмо, со топографската локализација на праисториска и античка Македонија.

Посебно внимание му е посветено на античкото – македонско кралство Аргеада. Притоа, се користени доста делови од историјата на Херодот и други извори. Исто така проследен е и периодот на Македонија од Пердика до Пердика III, и дадена е табела на краевите од македонската античка династија на Аргеадите, како и на Антигонидите.

Вториот дел од трудот е насловен како „Античка Македонија“, Во ова поглавје доминираат и недоволно до денес истражените области од културните достигнувања на Античка Македонија. Имињата на многу божества укажуваат на македонска, а не на елинска етимологија. Посебен простор му е посветен на развојот на писмото во Македонија.

Во најново време е нараснат интересот за јазикот на античките Македонци. Во светот се појавиле повеќе трудови на оваа тема, посебно и за палеоглосијата на Балканот. Македонците во антиката зборувале со посебен јазик, неразбирлив за Елините, за што авторите даваат повеќе сведоштва.

Третиот дел се однесува на Александар Македонски, со сите негови подвизи и дела, посебно формирањето и состојбата на единственото Македонско Царство, со цивилизацискиот придонес, со целиот блесок на создавање на познати градови со висока култура и библиотеки (како, на пример – Александрија, итн.) Притоа се проследуваат сите истакнати уметници и значајни творци од тие периоди.

Неверојатно интересни соопштенија во публикацијата „Придонесој на Македонија во свешката цивилизација“ добиваме во Четвртиот дел насловен како „Македонија во римскиот период“. Долгогодишните војни меѓу македонската и римската војска завршиле во 176 година пр. н.е. со победа на Римјаните на чело со Емилио Паул.

Посебна важност има Шестиот дел „Словените и Македонија“. Не помалку интересни се и текстовите кои говорат за потомците на античките Македонци во овој период. Трудот посебно се осврнува на христијанизацијата на нивниот општ старомакедонски, односно старословенски јазик, на просветителската улога на браќата Кирил и Методиј, чија дејност ја продолжиле нивните ученици, а свети Климент Охридски ја

формира Охридската книжевна школа во Македонија. На ова значајно писмено жариште авторите му посветиле нужно и достоино внимание.

Со седмиот дел „Македонската духовна галаксија“ се дава нужен осврт на појавата на богомилството во Македонија, како израз и одраз на општествено-историските услови, по кое следи исихазмот на Балканот. Самуиловата држава е значајна појава на Балканот воопшто, со остварување на значајната државна македонска формација, која зазела широки размери.

Еден од деловите на оваа публикација се однесува на Александар Македонски, со сите негови подвизи и дела, посебно формирањето и состојбата на единственото Македонско царство, со цивилизацискиот придонес, со целиот блесок на создавање на познати градови со висока култура и библиотеки (како пример - Александрија, итн.) Притоа се проследуваат сите истакнати уметници и значајни творци од тие периоди.

Неверојатно интересни соопштенија добиваме во делот озаглавен „Македонија во римскиот период“. Долгогодишните војни меѓу македонската и римската војска завршија во 176 година пред н.е. со победа на Римјаните на чело со Емилио Паул. Со тоа завршила независноста на земјата на Филип II и Александар Македонски, по илјадници години траење. Меѓутоа, Македонците и нивните пројави на сеопшт план не претанале, што е и предмет на ова излагање.

Симболиката на лавот, пак, била исто така присутна во македонската хералдика (наука за грбовите). Симболизмот на сонцето како универзален знак на кралот, бил присутен и во македонските династии. Сонцето е божествена работа зашто е извор на светлина, топлина и живот. Во иконографијата сончевите зраци претставуваат небесни и духовни влијанија кои ги примаат земјата и поединецот, а илустрирани се како прави или брановити црти. Така на пример, на една икона косата на кралот Минд прикажана е како сонце со сончеви зраци.

Симболизмот на сонцето е прикажан и на карпестата уметност во Македонија, која потекнува помеѓу 3-400-1.800 година п.н.е. Сонцето е обликувано во вид на круг со крст внатре, а во центарот на вкрстувањето постои поголема дупка, или без неа. Со ова уметниците од тој период прикажале дека целиот сончев систем е детерминиран со законот на златниот пресек, што го покажува и современата наука за сончевиот осцилаторски процес (Томиќ, Коруга, 2002 година).

Меѓутоа, најубав симбол на божественото и животворното сончево зрачење е прикажано на ковчетот на кралот Филип II, кое во археологијата и современата историја влегло како сонце на Вергина (Кутлеш, Палатица).

Археолошките истражувања на локалитетот Вергина (Кутлеш, Палатица), во подножјето на Пиерија, односно областа Ботијаја, ја откриле материјалната култура на градот Еге од праисторијата и некрополата на македонските кралеви (Андроникос, 1969, 1979 и 1985). На златниот ковчег на гробот на Филип II Македонски, на надворешната страна на капакот, најдена е златна интарзија (уметнички украсуван предмет од дрво) на сонце со шеснаесет златни прави зраци, и тоа од осум помали и исто толку поголеми. Ова златно сонце е протолкувано како традиционален симбол на македонската Аргеадска династија од Орестида (Костур).

Инаку, од книгата „*Придонесој на Македонија во светската цивилизација*“ од академик д-р Антоније Шокљев-Дончо и Славе Николовски-Катин се објавени: педесет и едно (51) продолжение во Веб-порталот „Македонска нација“ од Скопје, од 19 ноември 2014 до 21 септември 2016, (на македонски). Потоа на порталот „Мактел“ од Сиднеј, Австралија, во 2023 година се објавени 41 продолженија.

ЗНАЧЕЊЕТО НА АНГЛИСКАТА ПУБЛИКАЦИЈА „MACEDONIA IN ANCIENT TIMES“ (МАКЕДОНИЈА ВО АНТИЧКО ВРЕМЕ) (3)

Публикацијата „*Macedonian in Ancient Times*“ (Македонците во античко време) од авторите академик Антоније Шкоклџев-Дончо од Белград, Славе Николовски-Катин од Скопје и Ристо Стефов од Торонто е издание на „Македонска искра“ од Скопје во 2010 на 232 страници на англиски јазик, чиј рецензенти се Александар Донски и Одисеј Белчевски е посветена на Македонија и Македонците во античкиот период.

Целта на пишувањето на оваа книга беше да се предизвикаат закосените конвенционални погледи на „македонското“ и, од историска перспектива, повторно да се отвори „македонското прашање“. Цел е да се истражи прашања кои сè уште остануваат во различни политички фази, сценарија, игри и милениуми стари апетити, искривувајќи ги со помош на кауза и последица, меѓународните односи во овој многу чувствителен регион на европската мапа.

Преку страниците на оваа истрага, целта е да му се понуди на читателот историски доказ за Македонија, за кој има надеж дека ќе придонесе за обликување на историскиот мозаик на автохтониот македонски народ, нивниот континуитет, националниот идентитет и нивниот придонес кон светската цивилизација. Во исто време, има надеж дека ќе се разоткријат и ќе има спротивставување на историските неправди извршени врз македонскиот народ со злоупотреба на „македонското прашање“.

Оваа книга е посветена на Македонија и на македонскиот народ бидејќи се занимава со прашањето дали одредени политички субјекти имаат ексклузивни права за монополизирање на македонското историско наследство.

И соодветно дали современите млади генерации, родени и израснати во различните „политички разновидни“ делови на Македонија, било да се тие во Грција, Бугарија, Албанија или Република Македонија, се научени и веруваат дека Македонците немаат доволно историски знаење да се сфати дека тие се исти луѓе, Македонци, кои припаѓаат на една земја, Македонија.

Публикацијата „*Macedonian in Ancient Times*“ (Македонците во античко време) беше промовирана, во Домот на АРМ во Скопје на 04 септември 2010 година, кога преведувачот на ова дело Стефов за прв пат престојуваше во Република Македонија.

На таа промоција на која зборуваа д-р Васил Тупурковски, д-р Димитар Керамичиев, Ристо Стефов и Славе Катин, во преполнетата сала на голем број заинтересирани за античка Македонија, особено од егејскиот дел на Македонија, меѓу другото беше изнесено дека публикацијата „Придонесот на Македонците во светската цивилизација“ е излезена и на англиски јазик под наслов „*Macedonia in Antient Times*“ која го опфаќа периодот пред Христос до доаѓањето на Римјаните во Македонија.

Книгата е поделена на неколку делови, во првиот дел е опфатен историскиот развој на Македонија во античко време, има текст за Македонската империја, за војсководецот Александар Македонски, за Филип Втори, се' до распадат на македонската империја.

Славе Николовски-Катин на промоцијата, меѓу другото, рече дека академик Антоније Шкоклџев-Дончо живее во Белград и е поранешен генерал и автор на голем број дела за античка Македонија. Авторот Ристо Стефов е од Торонто, Канада, а по потекло е од Леринско. Автор е на 10-тина дела за Македонија. Тој истакна дека за издавањето на книгата се служеле со повеќе јазици, со англиски и грчки. Нашата цел е оваа книга да оди во рацете на голем број историчари, политичари, претседатели и сите оние кои се интересираат да дознаат повеќе за Македонија. За тие луѓе книгата е бесплатна, рече Славе Катин и додаде оти во книгата не се задржале на грчкото прашање.

Ристо Стефов изјави дека за книгата „Македонија во античко време“ имал функција на уредник и оти ја превел за поширока читателска публика од македонски на англиски јазик. Книгата треба да биде достапна на сите оние кои се служат со англискиот јазик, со цел да се запознаат со вистината за античка Македонија.

Организатори на промоцијата на книгата беа Републичкото здружение на децата бегалци од Егејскиот дел на Македонија и книгоиздателството „Македонска искра“-Скопје. На промоцијата присуствуваа голем број вљубеници на вистината на античка Македонија, особено оние Македонци кои имаат голем респект кон името и делото на Филип Втори Македонски и на Александар Трети Македонски (Велики).

Исто така на промоцијата беше речено: „Заради подобро согледување на проблемот и наследникот на традиционалната македонска култура и наследството воопшто, истражувањата и анализите го опфаќаат прво периодот од прастарите времиња на праисторијата на јужниот Балкан.

Како последица од тој егзодус посветено е внимание на првите Елини (Грци) на Балканот и воспоставувањето на новите општественополитички односи во Архајскиот и класичниот период, со појавата на Дорска Спарта, Дорска Арга, Македонија и значењето на нивните култури.

Потоа следи историјата на античка Македонија, македонската окупација на Елада и создавањето Македонска империја и нејзиниот придонес во светската цивилизација, улогата на палеобалканскиот јазик во формирањето на старогрчкиот јазик, македонскиот или Александровиот „коине“, кој денес е основа на официјалниот јазик во Грција и друго“.

Понудената публикација опфаќа значаен и голем период на настани што се случувале на теренот на Македонија, чии граници и континуитет се менувал, но сепак, нешто трајно и обврзувачко оставало видливи траги во историјата на цивилизацијата.

Недостатниот број исвори ја отежнуваат очевидно сликата на прецизното историско претставување, но, сметаме дека нараснатиот интерес за недоволно проучените периоди и настани ќе вроди плод. Како пример за таков поттик во науката го сметаме и ова дело. Со тоа многу поставки може да се утврдат, а можно е и да се видеоизменат или дополнат.

Од книгата „**Macedonian in Ancient Times**“ (Македонија во античко време) од академик д-р Антоније Шкоклџев-Дончо, Славе Николовски-Катин и Ристо Стефов) се објавени дванаесет (12) продолженија во месечниот весник „Македонија“ од Торонто, од август 2016 до август 2017, (на англиски), како и неколку продолженија на македонски јазик.

„Македонска нација“, 09 март 2022

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ОД ПАНОНИЈА ДО ЕГЕЈ“ (4)

Публикацијата „Од Панонија до Егеј“, чиј автори се академик д-р Антоније Шкоклџев-Дончо и Славе Николовски-Катин е дело на Издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје, издадена во 2007 година, на 196 страници и е објавена на македонски јазик. Рецензенти на ова дело се: Александар Донски и м-р Мартин Трневски.

Публикацијата е напишана со желба да понуди еден научен поглед, еден система-тизиран прилог за овие европски простори од праисконата, што можеби би било предизвик на одредена пројава на научниците, пред се историчарите и лингвистите, за неконформистичка анализа на праисторијата врз основа на новите извори на информации.

Покрај тоа, таа е пишувана и за тоа на читателите со пошироки интересирања да им претстави слика за праисториските случувања сочувани во митологијата и лингвистиката. Поединечната обработка на ономастиката услови и делумно повторување заради честопати испреплетената материја.

Инаку, Името „Балкан“ е од подоцнешен датум, по стариот италијански Бог на огнот Вулканус, првенствено Бог на вулканскиот оган, а подоцна и Бог на ковачката вештина. Ова име се однесува на планината Хем и на целиот полуостров. Погрешно е да се смета дека е од турско потекло. Науката за Балканот е балканологијата, која е основана во XVIII век, заради изучување на општествено-политичките, културно-историските, филозофските, фолклорните и други особености на овој дел од светот.

Во предговорот на публикацијата се вели дека свеста за себе и за творење се основни карактеристики како на поединецот индивидуално, така и на човечкиот род како целина. Најзначајни иновации на луѓето, како основа за формирање на историјата. Најзначајна одлика на човечкиот род е свеста (индивидуална и колективна) која има универзално значење во сите духовни активности. Затоа феноменот на свеста е еден од најстарите проблеми и централна тема на расправите од самиот почеток на филозофските мисли на Исток и Запад, кој до денес се третира низ разни митолошки, мистични и филозофски системи.

Првиот научен обид за објаснување на феноменот на свеста (како најкомплексна мозочна функција) е даден од страна на Обединетите нации, каде последната деценија на XX век се означува како деценија токму на истражувањата на мозокот и свеста.

Во услови на модерна информатика и буђење на регионалните национализми, желбата на авторите на ова истражување е, со понирање во палеобалканскиот свет, да укажат на значењето на низата најнови археолошки, лингвистички и историски информации за едно културно наследство, кое се злоупотребува за обликување на свеста.

Покрај тоа, целта е да се истакне како е родена и именувана Европа на овие меријани и да се покаже дека палеобалканската култура претставува прапочеток,

„архетип“ на светската цивилизација. Овие разгледувања се комплементарни со теориите за етногенезата на разни народи на Балканот, а ја намалуваат исклучивоста на многу теории, што е предуслов и залог за опстанокот на идните генерации на овие простори.

Моделот на основачот на комплексната психологија д-р Јунг, за архетипското колективно несвесно, ни послужи како парадигма во разоткривањето на таа палета на архетипското колективно несвесно по прашањето на археологијата, лингвистиката, праисторијата и митологијата од палеобалканологијата. Пишаната историја е главниот дел кој архетипски допира длабоко наназад, до појавата на човечкиот вид на Земјата. Археолозите, лингвистите и историчарите ги проширија нашите знаења за минатото за повеќе илјади години.

Балканот, Европа и светот во целост, во античко време најдобро го опишал Херодот (IV, 36), татко на историјата, кој нагласува дека човекот мора да се смее на тоа како многу научници ја нацртале Земјата. Тие прикажале дека Земјата е тркалезна како круг, дека околу неа течат океани и дека постојат само три континенти: Европа, Азија и Либија (Африка), кои меѓусебе се споени.

Според тоа сфаќање, Европа е најголема и најдолга, па оттаму и нејзиното име, од кованицата *evris* – широк, простран и *oros, oros* – многу налик, лице, око, т.е. Европа. Неа ја опкружува Северното Море. Европа немала име, а сега се вика така по ќерката на Филип II Македонски, Европа. Меѓутоа, според Хесиод (меѓу 800-700 година пред Христа), во Теогонија (357) за создавањето на светот и митовите од боговите, Европа е ќерка на Океан и Тетида, сестра на Тракија, Азија и Либија. На Зевс му го родила синот Додон, епонимен херој на Додона, прв храм на Балканот.

Публикацијата од „*Од Панонија до Еџеј*“ е поделена на четири дела. Во првиот дел се дадени географски карактеристики на Балканот и археолошки наоди од праисториските култури на Балканот.

Вториот дел е насловен како „Историска реконструкција на палеобалканските и егејските популации“. Во него се дадеди материјали за: Хиперборејците (Северците) и нивните современици, потоа за народите: Бриги, Тракијци. Енхелеи, Пелагонци, Пеонци, Македонци, Еолци или Еољи, Минијци, Лапити, Тирои, Пелазги, Јонци, Минои – Крит и Киклада, Ахејци во Пелазгија, Лелези или Лелеги, Карци, Ликијци Лувијци, Лиѓани, Хетити.

Во третиот дел се поместени материјали за палеоглосологијата на Балканот, ономастиката на Грција, ономастиката на Централен Балкан, како и материјали за хидронимите, хоронимите и оронимите.

Во четвртиот дел е пренесена реконструкција на античкиот митолошки систем на Балканот на основа на панонските хидрономи од митолошки содржини, потоа материјалите „Олимписки Пантеон во Панонија“, „Хераклитовите патувања по Дунав“, „Еволуција на палеоглосологијата на Балканот“, „Историскиот развој на грчкиот јазик“, „Посебност на јазикот на Македонците“ и „Улогата на Скитите-Прасловените во континуитетот на палеобалканската цивилизација“.

Во порталот „Македонска нација“ од 20 март 2019 до 26 декември 2019 година се објавени четириесет и едно (41) продолжение од делото „*Од Панонија до Еџеј*“ од авторите академик Антоније Шкиќљев-Дончо и Славе Николовски-Катин, а триесет и шест (36) продолженија се објавени во „Македонско сонце“. Исто така 29 продолженија се објавени во порталот „Македонски збор“ (Macedonian Word) од Детроит, САД

МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ НА ФИЛИП II МАКЕДОНСКИ (5)

Кралот Филип II Македонски владеел со Македонија во периодот 359-336 година п.н.е. Тој многу брзо ги ликвидирал династичките борби и покажал високи државнички и воени способности. Појавата на оваа цврста личност во историјата, е поврзана со најголемите политички и воени успеси кои почнала да ги доживува Македонија, која многу брзо ја претворил во најмоќна држава на тогашниот свет.

Филип II Македонски ја проширил својата држава на исток и ги ослободил Амфипол (357 година п.н.е.), Метона (354 година п.н.е.), Пинд, Потидеја и други градови на македонските брегови на Егејското Море, со што обезбедил излез на Средоземјето. Енергичниот крал на Македонија, уште на почетокот на владеењето, радикално го неутрализира влијанието на Атина во внатрешната политика на Македонија и обезбедил влијание над соседните Илири, Пеони, Трибали, Тракијци, Тесалци, Олинчани и Епирци. Со растот на авторитетот на Филип и во самата Елада, се појавило промакедонско движење.

На планот на внатрешната политика, Филип II Македонски спровел општествени и воени реформи. Ги неутрализира сепаратистичките тенденции на старата аристократија и истата ја ставил под контрола. Истовремено тој ги укинал локалните династии во северно-македонските области на Горна Македонија (Орестидида, Линкестидида, Елимеја), го зацврстил единството на државата и власта. Покрај тоа, вовел финансиски реформи и ја промовирал својата златна валута „македонски статер“, со што ги поткопал економските позиции на Персија и Атина.

Со ова придонел во развојот на трговијата, на останатите стопанства и на целокупното обезбедување на земјата од надворешните непријатели. Кралот направил големи инвестициски вложувања во изградбата на патишта, пристаништа, градови, тврдини и друго. Така на пример, во 344 година п.н.е., на многу погодна стратешко место во Пелагонија, е изграден градот Хераклеа, покрај денешна Битола, а нешто подоцна, во 336 година п.н.е., градовите Филипи и Филипопол во Тракија.

Истовремено, Филип II Македонски спровел големи реорганизации во армијата на Македонија. Вовел нова стратегија и тактика на војувањето, со употреба на разни видови формации и комбинирани дејства. Главна ударна сила станала македонската фаланга, еден вид тешко вооружана пешадија, чија ударна сила немала на себе рамна во тогашниот свет.

Тоа биле одреди на пешадијци, распоредени во тактички формации со длабочина од 16 редови, а вооружени, покрај останатото, со копја (сарисе) долги околу пет метра. Коњаницата станала многу важно средство за напад, изненадувања и маневри. Македонската воена и мирновременска морнарица, со бази во Термајскиот Залив, придонела во развојот на стопанството и заштита на бреговите.

Кралот на Македонија ги усовершил воената дисциплина, обуката на војниците и вооружувањето на својата армија. Вовел нови опсадни средства, дотогаш непознати, како и употреба на кучињатрагачи и чувари за воени дејства, пред сè во планините на Тракија, Илирија и Грција. Тој ги проширил правата и привилегиите не само за припадниците на коњаничките единици составени од аристократски семејства, туку и за целата војска.

Чувајќи ја старата македонска традиција на својата Аргеадска династија, Филип II Македонски бил врховен војсководец, судија, како и првосвештеник. На собрание на војската се решавале сите важни прашања. Собранието го потврдувало и новиот крал со акламација, го решавало прашањето за наследникот и претставувало врховен суд во случај на велепредавство.

Централизацијата на власта која ја спровел Филип имала општествена и интегративна функција. Ова многу критички го изнел Демостен (384-322) од Атина, кој рекол дека „Филип Македонски бил истовремено војсководец, благајник, политичар, дипломат и дека никој никогаш така не ја зоврел Европа како синот на Аминт“.

Вечниот антагонизам меѓу Македонија и Елада, освен Спарта, дошол повторно до израз за време на Светата војна во Средна Грција, кога Фокиѓаните го ограбиле Делфинското светилиште и со сета војска ја тероризирале цела Грција. Не можејќи да се справат со тоа, Грците му се обратиле на Филип за помош. Македонската интервенција во 352 година п.н.е. настапила со блескава победа, со казнување на Фокиѓаните и со проширување на македонската власт од Тесалија до Термопил.

Во наредните осум години, Македонија се проширила од Јадран до Црното Море, а на Халкидике градовите паѓале еден по друг. Сето ова носело големи загуби во атинската трговија и престижот. Во настанатите прилики посебно бил изразен многу аграсивниот став на Атина, на чело со најголемиот беседник и водач на антимакедонската партија во Атина, Демостен (384-322).

Во 348 година п.н.е. Демостен ја одржал „Првата Филипика“, каде првпат отворено истапил против Филип и ги повикал Елините во борба против „македонските варвари“. Тој отворено истакнувал дека секој е варварин ако не е Елин, што уште еднаш потврдува дека Елините од тој период, Македонците не ги сметале за Елини. Непријателствата се ределе и покрај „Филократовиот мир“, кој следел меѓу Атина и Македонија, во 346 година п.н.е.

Во пролетта, 340 година п.н.е., македонскиот крал Филип II Македонски војувал во Тракија против Перинт, на Долен Дунав против Скитите и во Горна Мезија против Трибалите. Неговите успеси ја иритирале антимакедонската партија која не можела да се помири со фактот дека Атина ќе ја изгуби политичката хегемонија во егејскиот свет. Заради тоа Демостен не се плашел ниту од сојузот со Персијците, како и од земање на персиското злато за поттикнување војна меѓу Атина и Македонија.

До неминовниот конечен судир меѓу Македонците и обединетата елинска коалиција (Атина, Теба и други освен Спарта) дошло на 2 Август (Илинден), во 338 година п.н.е. во рамницата кај Херонеја во Беотија, каде елинската војска била потполно поразена. Прекалената македонска фаланга и нејзиниот генијален војсководец, кралот Филип II, извојувале голема победа над грчките сојузници. Оваа победа и денес ја симболизира величествениот споменик „Лавот Херонеј“.

Оваа значајна победа на воената и економска надмоќ на Македонците и непосредниот Сеелински конгрес, кој бил одржан во 338/337 година п.н.е. на Коринт,

претставуваат крај не елинската независност во целина и на поединечните полис-држави посебно, воспоставување на македонска хегемонија и општ мир на Балканот. Во овој решавачки судир, во кој двајцата најмоќни непријатели на Македонија, Атина и Теба, биле совладани, дорска Спарта останала неутрална. Во Атина на Филип му е издигната почесна статуа, додека на неговиот син Александар му е дадено граѓанско право.

Прогнозите на Демостен не се обестиниле. Филип во текот на своето владеење од 24 години, создал многу модерна држава. Најпрво тој склучил спогодба за „општ мир“ и сојузништво меѓу Македонија и Елада, а исто и меѓу полисите меѓусебно, со што престанале постојните меѓусебни војни. Морскиот сообраќај станал слободен, па трговијата добила нови можности. Кралот Филип II Македонски станал врховен воен и политички водач. Потврдена е неприкосновеноста на приватната сопственост. Ги ослободил робовите, земјата ја поделил на селаните, со што ги задоволил следбениците на промакедонската партија во Елада.

Бидејќи персиската опасност била постојано присутна, кралот на Македонија го искористил „сојузништвото“ со Елините и на Коринтскиот конгрес, 337/336 година п.н.е., е избран за хегемон на сите држави на Коринтскиот конгрес и врховен командант-стратег автократ во војната против Персија, со посебни овластување.

Бидејќи ги уредил односите со Елините и ги извлекол сите политички консеквенци од својата победа, Филип се вратил во Македонија да се подготви за војна против Персија, бидејќи нивните интереси се судрувале на Егеј, Медитеранот, а посебно на Босфорот.

Во пролетта 335 година п.н.е. Филип формирал македонски експедициски корпус, во состав од 10.000 војници под команда на Парменион и неговиот зет Атал, како претходница во Мала Азија. Корпусот без поголем отпор поминал преку Хелиспонт и ја зазел Троја, продрел до Магнезија на Меандра, кога до Парменион стасала веста дека кралот е убиен.

До убиството на македонскиот крал Филип II Македонски дошло за време на мажењето на неговата ќерка Клеопатра со египетскиот крал Александар. Филип бил убиен на свеченостите на дворот во старата македонска престолнина во Егам за време на гимнастичките натпревари.

Кога арената била полна, тргнала свечената поворка со учесниците кои носеле украсени статуи на олимписките богови и величествена статуа на кралот Филип на престол. Кога се појавил Филип, настанало големо воодушевување на присутните, а тој ги замолил своите телохранители да го следат од далечина. Тогаш ненадејно излегол младиот Македонец Паузанија со нож в раце и го извршил атентатот. Прераната смрт на македонскиот крал на 47 години, кој бил најголема воена, политичка и историска фигура, не само на Балканот туку и во Европа, довела до криза во воспоставувањето цврсти односи на Балканот посебно во Елада.

Филиповата смрт била ненадејна. Но неговите дела биле грандиозни. Тој пред сè ја изградил моќна Македонија, со сила ги смирил Елините и зад себе го оставил достоиниот наследник Александар Македонски, чија слава не ја помрачила славата на неговиот исто така голем татко. Македонскиот крал Филип II е погребан во Егам во величествена кралска некропола, со гробница каква не е најдена слична во Елада, со должина од 110м, а височина 12 м.

„Македонска нација“, 02 декември 2015

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) (6)

Во врска со животот и делото на Александар Македонски, денес, ние Македонците, правдолјубивите научници и реалниот свет сме сведоци на тоа дека одреден број земји, „потковани“, со ненаучни факти и неvistини, а поддржани од некои глобални политики на одредени големи сили, за жал и голем страм сакаат да ни го одземат нашето минато, сегашност и иднина и да ја изменат античката македонска библиска и денешна историја, култура, религија, јазик и македонската вистина.

Во овој долг историски период, често се поставуваат прашањата: Од каде потекнува Александар Трети Македонски? Кој е Александар Велики? Какво е неговото потекло, образование, воспитание? На која нација му припаѓал? Кои беа неговите знаења, умеања, намери, погледи, постигнувања? Каков бил неговиот однос кон културите надвор од античката Македонска империја кон античките Елини-Грци и кон нивните градовите-држави (полисите), кон империите, кон глобалниот свет воопшто? Како тој станал најголем освојувач во целокупната историја на човештвото?

Многу прашања, многу одговори од илјадници научници, намерници и вљубеници на ликот и делото на Големиот Александар Трети Македонски, кој оставил вечни траги и за кој се напишани милиони страници од папируси до современи средства за информирање.

Затоа, целта ние читателите да ги запознаеме со дел од вистината за Александар и неговата античка Македонска империја, за политичките, културните, интелектуалните и економските прилики, неприлики и тенденции на античките Елини-Грци и тогашниот свет во четвртиот век пред Христа. Да ги запознаеме како Александар Трети Македонски отвори една нова страница во историјата на светот и со своето животно дело го определи развитокот во многу наредни векови.

Роман „Александар Велики“ од германскиот научник Улрих Вилкен (Ulrich Wilcken ALEXANDER THE GREAT), го преведе и прилагоди од англиски на македонски како „Александар Македонски“ Славе Николовски-Катин, а го издаде Издавачката куќа „Мисла“ од Скопје, во 1988 година, на 390 страници. Преводот на романот „Александар Македонски“ беше прво дело за античка Македонија на македонски јазик и беше добро прифатен пред триесетина години.

Тој ги отвори широко портите ние денешните Македонците да се запознаеме со нашето минато, а таа дејност да ја продолжат бројни интелектуалци, зошто во овој долг и богат со настани временски период, само два народа се нарекле Македонци: античките Македонци и сегашните Македонци кои денес живеат на просторот на етничка Македонија и на сите континенти во светот.

Често за преведувачот на вака голем, значаен и одговорен превод, на латински се вели – „traduttore, traditore,“ („преведувачот е издаица“), сепак авторот на овие

редови се потруди да биде реален и преводот од англиски на македонски на романот да го приспособи за читателите на македонски јазик, со цел преводот да биде најсоодветен на оригиналот на преводот од германски на англиски јазик.

Уште на почетокот авторот Улрих Вилкен во романот „Александар Македонски“, пишува дека откако се беше појавило од донекаде заостанатата античка македонска нација за да присвои за себе поголем дел од античка Елада-Грција и Азија, Александар Македонски сигурно загосподарил со човековата имагинација.

Природата на оваа појава е комплексен феномен. Доволно е да се рече дека има многумина со името Александар, веројатно толку многу колку што ги има и оние што покажуваат голем интерес за него. Сложената природа на Александар бара јасно испитување на дилемата во која современот научник често се наоѓа самиот себеси.

Се доаѓа до сознанието дека навистина се работи за тројца Александровци, или подобро речено, Александар на три понекогаш јасни, понекогаш нејасни посебни нивоа. Првиот од нив е митолошко-романтичниот Александар. Тој е Александар Македонски кој се појавува во литературата на осумдесет нации од британските острови до Малајскиот Полуостров.

Тој е херој во многу религиозни и световни дела во европскиот средновековен романтичарски период, квазипосветен човек во талмудската литература, Бог во Коптската црква на Египет, а и нов Ахил во грчката традиција Неговото персиско име Искандар, се уште предизвикува необични реакции кај некои народи кои се населени во пустите предели што се протегаат од Каспиското Море до горните притоки на реката Инд.

Горчивите спомени за Александар Македонски како освојувач се' уште се многу силни во народниот фолклор, Така, еден патник од Запад, со цел да го проследи патот на Александар преку Азија бил изложен на пцости на некои авганистански селани, само поради тоа што прашал дали Александар поминал оттаму.

Според многу легенди, тој е крал, херој, бог, освојувач, филозоф, научник, пророк, државник и визионер, чишто идеали за универзалното братство се сметаат како основа на стоицизмот, кој датира три века пред христијанството. Тој, исто така, е пијаница, убиец на родителите, арамија и колач.

Обвинуван е од развратниците дека не ги почитува чувствата на сите возрасти. Накусо, тој е џин во литературата и во народната традиција и неговото име и подвизи, измислени или вистинити, веројатно се нашироко познати повеќе од кои да било до денешно време.

Вториот Александар е историскиот Александар. Познато е дека со својот татко Филип Втори Македонски, потчинил и скарал многу грчки градови на кои во тоа време беше им поминал златниот период.

Бидејќи ја исполнил својата улога како водач на света војна против традиционалниот непријател, Александар ја довел војската дури до реката Инд, крајот на тогашниот познат свет, а се вратил за да умре во Вавилон, во својата триесет и трета година од животот. За овој неверојатен поход се познати оскудни податоци со несредена хронологија.

Инаку, може да се рече дека современото проучување за Александар почна во 1833 година, со првата публикација на една биографија од Јохан Густав Драјзен. Драјзен е ученик на германската историографска школа од XIX век, која ги разви принципите

на современиот критичко-историски метод. Но, уште поважно е што Драјзен длабоко ги следеше историските настани на своето време.

Тој ја виде Прусија кога се појави како моќна германска држава и, во текот на својот живот, се бореше за унификација на германските народи под пруско водство. Драјзен особено беше оптимист во 1848 година и, навлегувајќи во политиката (во периодот во кој историчарите немаа волја да учествуваат во пишувањето на историјата), тој стана член на Парламентот.

Романот Александар Македонски е поделен на повеќе глави. Во него голем простор му е даден на големиот Филип Македонски, потоа Олимпија, Парменион, македонските цареви Пердика, Аминта Први, Архелај, Клеопатра... Посебен процор авторот посветил на Аристотел, учителот на Александар, непопустливиот и големиот противник на Македонците - Демостен, како и на бројни настани од тој период, каде особено доминираат и недоволно до денес истражените области од културното достигнување на Античка Македонија. Притоа, битката кај Хајронеја (Хиронеја) што се одиграла на 2 август 338-та година пред Христа, како Прв Илинден за Македонците, остава посебен впечаток кај читателот.

Романот, всушност е посветен на Александар Македонски со сите негови подвизи и дела, со посебна нагласка на формирањето на единственото Македонско Царство. Притоа е претставен Александар Трети, царот на Македонија и неговите походи на Коринт, Граник, Халикарнас, Ис, Тир и Оазата Сива како и цивилизацискиот придонес, со целиот блесок на создавањето на познатите градови со висока култура, како и бројни споменици и библиотеки (како примерАлександријата).

Александар Македонски е претставен како Амонов син, кој патува од Александрија во Гавгамела, во Вавилон, преку Суса и Персепољ до Пакистан, за да стаса до Хиндукуш, "на крајот на Светот". Потоа, заради различни околности, по морски пат се вратил во Вавилон, каде ги поминнал последните мигови од неговиот краток но бурен живот.

Романот Александар Македонски од авторот Урлих Вилкен на англиски јазик, а во превод на македонски јазик на авторот на овие редови, опфаќа значаен и голем период на настани што се случиле на просторот од Македонија и Македонското Царство, чии граници и континуитет се менувал, но многу нешта останале трајни со неизбришливи траги во историјата на цивилизацијата. Овој историски роман, во кој се претставени извонредните раскажувачки способности на авторот, кај читателот буди силни чувства за нараснатиот интерес на недоволно проучените периоди од античкиот период и ја јакне љубовта кон Македонија

Од романот **„Александар Македонски“** од Урлих Вилкен, во превод на Славе Николовски-Катин во 1988 година, во веб-порталот „Македонска нација“ се објавени седумдесет и пет (75) продолженија со почеток на 11 Октомври 2017 година до 13 март 2019 година..

Во порталот Macedonian Word (Македонски свет) од Детроит, од јуни до декември 2018 година се објавени четириесет (40) продолженија од романот **„Александар Македонски“** кои се превземени од порталот „Македонска нација“. Исто така, во порталот „Македонско сонце“ се објавени триесет и осум (38), а пет (5) продолженија се објавени со „Медиа 24“. Овие 75 продолженија беа основа да се подготви романот **„Александар Македонски“** од Славе Катин и Андреа Бранов. Така, и во „Мактел“ во Сиднеј се објавени 75 продолженија од новото издание.

МАКЕДОНСКО – ЕГИПЕТСКАТА КРАЛИЦА КЛЕОПАТРА (7)

Наспроти милениумските неправди и лаги, како последица на пропагандата на Октавијан, најголем непријател на Клеопатра кој ја опишува дека таа била алчна, неморална и сурова, денешните аналитичари, пред сè историчари, културолози и други, оваа македонска кралица ја оценуваат како високо интелегентна жена, со брилијантно знаење јазици (покрај македонскиот, уште седум), чудесни управувачки способности и како единствена жена на стариот век.

Од современите историчари, прв тоа прашање го покренал Тарн (1913), заслужен англиски истражувач на елинизмот, т.е. македонизмот, кој тврдел дека Клеопатра е жртва на една од најстрашните кампањи на омраза во целата историја. Меѓутоа, се заборава што изнесол за Клеопатра уште Плутарх (46-12 н.е.), книжевник, историчар и писател на значајната творба „Паралелни животописи“ (III, Антонио, 27, 394).

Тој рекол дека македонската кралица Клеопатра „поседувала шарм со незадржлива сила во обраќањето, па нејзината појава со впечатливоста на нејзините зборови и воедно нејзиното значење кое некако го проникнувало нејзиното однесување со другите, оставале некакво осило во срцата.

Уживање било да се слуша звукот на нејзиниот глас, а својот јазик како музички инструмент со многу жици, без тешкотии го свртувала во било кое наречје, а сосема ретко во разговорите со варварите ѝ требал преведувач, туку на повеќето од нив сама им давала одговори било да биле Етиопјани, Троглодити, Евреи, Арапи, Сиријци, Меѓани или Парти. Се раскажува дека научила и други јазици иако кралевите пред неа не се потрудиле да го научат ниту египетскиот јазик, а некои го запуштиле и своето „македонско наречје“.

Таквата Клеопатра, за да го сочува опстанокот на сојот народ и својата династија, го освоила големиот Цезар, кога во 48 п.н.е. дошол во Египет и таа се омажила за него. По две години Цезар ја повикал Клеопатра во Рим, каде била дочекана со највисоки почести и во таа прилика била направена златна статуа со нејзиниот лик, која била сместена во најголемиот римски храм.

По смртта на Цезар, 44 п.н.е., Клеопатра се вратила во Александрија, а власта во Римското царство ја поделиле младиот Октавијан и Марко Антонио од владата на триумфиратот. Марко Антонио, ветеран во многу битки, сметал дека на Египет треба да му се даде независност, но истовреме треба добро да се врзе за Рим.

Во таквата идеја Клеопатра видела сигурност и гаранција за иднината и континуитетот на својата династија, па заради тоа, по една од најпознатите љубови во историјата, во 41 п.н.е., се омажила за Марко Антонио. Таа врска помогнала Македонско-египетското кралство за кратко да ја поврати некогашната слава. Клеопатра му родила на Антонио близнаци, Александар Хелиј и Клеопатра Селена, додека во 36 п.н.е. го родила синот Птоломеј Филадельф.

За македонската свест и традиција која владеела во периодот на римската окупација на Македонската империја, во понатамошниот текст повторно сведочи Плутарх (III, Антон. 54, 409), а во врска со прославата во Александрија по повод извојуваната победа од страна на Антонио во Ерменија:

„Бидејќи го исполнил вежбалиштето со светост и поставил на сребрениот подиум два златни престола, еден за себе а другиот за Клеопатра, а и други поскромни за своите синови, најнапред ја назначил Клеопатра за кралица на Египет, Кипар, Либија и Келесирија, а како ковладетел Цезарион, за кого се сметало дека е син на постариот Цезар, кој ја оставил трудна, а како второ, јавно ги прогласил своите синови со Клеопатра за кралеви на кралевите, па на Александар му ги доделил Арменија, Медија и Партија, откако ги покорил, а на Птоломеј Феникија, Сирија и Киликија.

Воедно, ги преоблече синовите, Александар во медска облека која вклучувала и тијара (турбан, круна) и прав појас, а Птоломеј во чизми, лесен горен фустан (хламида) и македонски бел шешир украсен со кралски повез (кој го означувал македонското кралство достоинство, како подоцна круната). Оваа втората била носија на кралските наследници на Александар, а првата на Меѓаните и Арменците. Откако синовите ги прегрнале родителите, околу едниот застанала телесната стража од Арменци, а околу другиот од Македонци. Клеопатра и тогаш и во иднина, кога излегувала во јавноста, облечувала фустан посветен на Изидата и носела службено име „Нова Изидата“.

По смртта на Клеопатра, последен формален крал на Македонската египетска династија бил Птоломеј XV-Цезарон, кого го убил Октавијан Август и Египет бил припоен на Рим. Децата на Клеопатра со Марко Антонио биле усвоени од неговата претходна сопруга Октавија, која била и сестра на Октавијан Август. Интересирање за Клеопатра имало не само кај Шекспир, Бернард Шо и Алфиериј, кои се занимавале со нејзината судбина и ликот на трагична хероина, туку била инспирација за многу уметници, скулптори и сликари како што се Тицијан, Рубенс, Делакроа и други, како и музичарите од типот на Берлиос, Масне, Чимароз и други, потоа филмски продуценти и други.

Во почетокот на новиот милениум, Клеопатра, последната македонска кралица, без конкуренција и понатаму претставува голема инспирација. Таа е тоа не само за класичните историчари, кои го докажуваат нејзиното чисто македонско потекло низ генерациите, туку и за други научници. Современите уметници, од желба на светот да му покажат еден оригинален и автентичен лик на „надарена управничка“ на антиката, во 2002 година поставиле светска изложба во Рим под наслов „Клеопатра египетска кралица“. Истовремено целта на организаторите на изложбата е да се евоцира уште еднаш Клеопатрината посета на Рим и да се истакне како Римјаните го освоиле македонско-египетското влијание преку уметнички форми на својата култура.

Потоа изложбата се пресели во други центри во Европа и Америка, како што се Лондон, Париз, Њу Јорк и Чикаго, каде посебно се истакнат нејзиниот етнички идентитет, со загадочно прашање како би течела историјата понатаму да успеел планот на Клеопатра и Антонио? Можеби во тој случај средниот век наместо латински би зборувал само македонски (александров) јазик.

„Македонска нација“, 09 март 2016

ПОЧИТ КОН МАКЕДОНСКИОТ КРАЛ ПЕРСЕЈ (8)

За нас Македонците Рим е важен бидејќи се смета дека споменикот кој му бил подигнат на последниот македонски крал Персеј се наоѓал на западната градска некропола на околу 3 км западно од Рим, покрај самата Виа Валерија, каде е поставена масивна бронзена спомен-плоча со вечното шеснаесеткрако македонско сонце, подарок од бизнисменот Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски

Посетата на Ватикан секогаш буди пријатни чувства, но овој пат и средбата со папата Јован Павле II оставија неизбришливи траги во сеќавањето за сè она што го видовме, почувствувавме и доживевме. А, таму, во градот кој е и држава - Ватикан, има што да се види, да се научи, да се прошират видиците, сознанијата, да се збогати духовното живеење... Оваа самостојна папска држава со површина од 44 хектари е лоцирана во центарот на Рим, сместена на десниот брег на реката Тибар, опкружена со ѕидови. Во минатото Ватикан постоел како собир на папските згради и цркви, а од 11 ноември 1929 година постои како самостојна држава. Ватикан има своја железничка станица, радио-станица, ПТТ служби, монетарен систем и друго, во кој има формално неограничена власт.

Ватикан како држава има дипломатски односи со голем број земји во светот, меѓу кои и со Република Македонија. Тоа е особено изразено со Македонската православна црква – Охридска архиепископија, која долги години одржува верски посети во текот на празнувањето на гробот на свети Кирил во Рим.

Ватикан го има папскиот дворец што е изграден во 1146 година, а во состав на дворецот подоцна се изградени бројни згради во кои се сместени: познатата библиотека, архивата, музејот и други простории, во кои се чуваат ретки уметнички и културни вредности од египетската и античката култура, до највредните дела од минатиот и овој век. Меѓу нив има и бројни историски предмети од минатото и уметнички дела од сегашноста на Македонија. Под ватиканска управа има 13 цркви и други установи во Рим, кои заедно со Ватикан претставуваат организациски центар на Римокатоличката црква.

Во луксузните продавници на Виа де Кондоти и Виа Венето испаруваат скапоцените парфеме. Кафулињата, рестораните и дискотеките се полнат со бројни туристи секогаш во чекор со модата на самите римјани. На крајот на прекрасната Виа де Кондоти со својата убавина блеска и Шпанскиот плоштад со огромни скалила за кои велат дека се вистинско место за „безделничење“. На овој плоштад се одржува една од најатрактивните модни ревиу во светот.

Рим може да се доживее и на друг начин. Да се почувствува преку мирисот на морето и какафонијата на какви се не јазици на дојденците, или можеби преку хаотичниот сообраќај. Или, пак, едноставно, да уживате во темпераментот на Италијанците. Рим се и илјадниците веспи и убавите девојки на нив. Рим се и тортелините, и пиците, и лазањите, и шпагетите, и виното, и...

Инаку, за нас Македонците е, исто така, важен Рим, бидејќи се смета дека споменикот кој му бил подигнат на последниот македонски крал Персеј се наоѓал на западната градска некропола. Споменикот бил на околу 3 км западно од Рим, покрај самата Виа Валерија, каде е поставена масивна бронзена споменплоча со вечното шеснаесеткрако македонско сонце, подарок од бизнисменот Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски, на која на македонски, англиски и италијански јазик пишува:

ПЕРСЕЈ КРАЛ НА МАКЕДОНИЈА ОД МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

Чинот на поставувањето на спомен-плочата, всушност, претставува темел за обнова и продолжување на македонското кралство. Со тоа се потврди ширењето на корените на античка Македонија до вечниот Рим и продлабочување на добрите односи и релации меѓу денешните две држави Република Италија и Република Македонија.

Таму географскиот амбиент наликувал на македонскиот пејзаж. Кон југозапад и југ се протегале разбрануваните ниски ридови и рамнината на пресушеното Фукинско Езеро кон југоисток. Кон север по неколку километарската висорамнина, која наликувала на Пелагонија, речиси наеднаш високо во облаците се издигнувал дури до 2.487 метри замаглените планински врв Велино. Амбиентниот колорит бил типично медитерански, би се рекло дури и балкански.

Според археолозите, пак, самиот објект-споменикот бил оформен во цврста малтерна техника, со средно големи варовнички камења. Тој бил во форма на доминантна кула, според стара фотографија која, за жал, се урнала во силниот земјотрес кој се случил во 1915 година. Денес, се зачувани остатоците од долниот дел, кои по малку наликувале на фигура на слон, што секако е случајно.

Инаку, по изминати речиси 22 века, се знае дека тогаш Персеј имал само 13 години, кога како македонски принц јавал на чело на дел од македонската армија кон пелагониските теснеци, кај прилепското село Барбарас, каде го запрел пробивот на дардански теорди. Долг е списокот на херојските подвизи на Персеј и на војската на Македонците за одбрана на македонската цивилизација и на Кралството Македонија.

Се вративме од Рим во вечерните часови кога сонцето тонеше кон запад и кога на аеродромот „Петровец“ се спушташе ноќта. Авионот како орел го надлетуваше градот од кај Водно, за потоа да направи полукружно движење кон Велес и за неколку минути да се најде кон пистата од јужната страна. Потоа, авионот силно зачкрипи на пистата и за миг се најде спроти пристанишната зграда на аеродромот „Петровец“, од каде се приклучивме кон реката автомобили што се движееа кон Скопје.

Монографијата за Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски, донаторот за истражувањето на македонскиот крал Персеј, чиј автор е Славе Николовски-Кати, е издание на „Македонска искра“, „Македонско сонце“ и „ТВ Сонце“, Скопје, 2012, 1-468 (на македонски и англиски јазик) и делото „Балканот и Македонија“ од академик Антоније Шкоклџев – Дончо, Славе Николовски – Катин и Ристо Стефов е издание на „Македонска искра“, Скопје, 2014, 1-308 (на англиски јазик)

„Македонска нација“, 11 февруари 2015

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ПРАИСТОРИЈА НА ЦЕНТРАЛНИОТ БАЛКАН“ (9)

Публикацијата под наслов „*Праисторија на централниот Балкан*“ е објавено прво на српски јазик, а потоа во превод на македонски јазик, чиј автори се по-којниот академик Антоније Шкиќлев – Дончо од Белград и Славе Николовски Катин од издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје.

Исто така делото „Праисторија на централниот Балкан“ е објавено под наслов „*The Balkans and Macedonia*“ (*Балканот и Македонија*) чиј автори се академик Антоније Шкиќлев – Дончо од Белград, Славе Николовски – Катин од Скопје и Ристо Стефов од Торонто и тоа дело е објавено од издавачката куќа „Македонска искра“, Скопје, на англиски јазик. Овие публикации се дел од вистината за Балканот и Македонија.

Во Воведот на публикацијата „*Праисторија на централниот Балкан*“, меѓу другото се вели дека за многу историографи вообичаено е „егејската култура“ да ја нарекуваат „хеленско историско чудо“, кое, според нив, почнува во осмиот век пред Христа. Од тој „архајски период“ можеме да ги датираме најстарите написи на грчки јазик кои служат како пишани извори. Особено значење имаат делата на античките историчари кои ни даваат помалку или повеќе поврзан приказ на настаните од античката историја на Грција.

Тоа се Херодот, Тукидид, Ксенофон, Полибиј, Диадор, Паусанија, Стработ, Ератостен, Посејдониј и Плутарх. Современи писатели-хеленисти се Томсен (Thomsen), Томсон (Thomson), Вилкен (Wilcken), Блеген (Blegen), Вентрис (Ventris), Чедвич (Chadwich), Робертс (Roberts), Борза (Borza), Хамонд (Hammond), Папаставроу (Papastavrou), Папазоглу (Papazoglu) и многу други.

Светската наука со векови се бави и со енигмата на „грчкото историско чудо“ и не пронашла соодветни објаснувања за настанокот на тој феномен. По ова прашање постојат спротивставени ставови за минатото, бидејќи оној кој го контролира минатото, безобѕирно тежи да ја диктира и иднината. Бидејќи во Европа денес не живееме во тоталитарни времиња, ќе се направи обид да се објасни тоа фамозно „хеленско чудо“ врз основа на аргументите од современите науки, пред сè на лингвистиката и археологијата, со еден епистемиолошки пристап.

Просторно, под поимот Грција, обично, се подразбира територијата од Олимп на север до Тенар и Крит на југ. Додека, пак, етногенезата на античките Грци се база-ра врз составот на учесниците во Тројанската војна: Данајци, Ахејци и Аргејци кои ги навел Ховер во „Илијада“, хеленистите ги означуваат иститете како единствен „грчки народ“ или „хеленски народ“ и тука грешат – бидејќи Хелените го колонизирале Пелопонез 80 години после Тројанската војна.

Натамошна енигма претставуваат боговите од Олимп. Херодот истакнува дека поетите Хомер и Хесиод први се првите кои кај Хелените ги создале приказните за

настанокот на боговите и на светот, им дале имиња и ги објасниле божествените почести и вештини и ги одредиле областите во кои тие владеат.

Според бројни научници се смета дека историските податоци за древните народи на Балканот се многу оскудни, дека нивните јазици и дијалекти не се сочувани, како и нивното писмо - палеографизми. Меѓутоа, се претпоставило дека фасцинантната цивилизација на Лепенскиот Вир, Средното Подунавје и на централниот Балкан од VII милениум пред Христа, морала да остави траги во географските имиња на местата и дека етимолошките и семантичките називи на тие локалитети е можно да се „преведат“ од старогрчкиот јазик.

Во рамките на епистемолошките, лингвистичките, етимолошките и семантичките истражувања на ономастиката на географските имиња во Средно Подунавје во Србија, во период од околу триесетина години, утврдено е дека Панонија и централниот Балкан се колевка на егејската култура и дека ономастиката на хидролошкиот систем на Дунав, неговите притоки и на адите претставува алегија на целиот митолошки систем на Хомеровата и Хесиодовата теогонија на Олимпискиот пантеон на богови.

Идентификувани се, исто така, и творците на таа култура, а тоа биле Дануните, Борејците и Хиперборејците, во древна Грција познати како Еоли (Лапити, Македонци, Минијци, итн.), нивните миграции на просторите на Егејот и пошироко, нивното учество во Тројанската војна како и нивниот придонес, племенската етногенеза сè до Перикловото „златно доба“, што ја условило и структурата на оваа монографија.

Во делото „Праисторија на централниот Балкан“ се прави обид да се објаснат творците на „хеленското чудо“, бидејќи обликувањето на минатото може да влијае врз иднината. Добиените резултати ќе дадат/обезбедат елементи на една богата древна баштина која народите на Југоисточна Европа, особено на Балканот, повеќе ги поврзува и приближува отколку што ги раздвојува, со надеж дека ќе се отстрани искривената слика за хиерархијата на изворната европска духовна култура.

Во рамките на епистемолошките, лингвистичките, етимолошките и семантичките истражувања на ономастиката на географските имиња во Средно Подунавје во Србија, во период од околу триесетина години, утврдено е дека Панонија и централниот Балкан се колевка на егејската култура и дека ономастиката на хидролошкиот систем на Дунав, неговите притоки и на адите претставува алегија на целиот митолошки систем на Хомеровата и Хесиодовата теогонија на Олимпискиот пантеон на богови.

Идентификувани се, исто така, и творците на таа култура, а тоа биле Дануните, Борејците и Хиперборејците, во древна Грција познати како Еоли (Лапити, Македонци, Минијци, итн.), нивните миграции на просторите на Егејот и пошироко, нивното учество во Тројанската војна како и нивниот придонес, племенската етногенеза сè до Перикловото „златно доба“, што ја условило и структурата на оваа монографија. Во неа ќе се обидеме да ги објасниме творците на „хеленското чудо“, бидејќи обликувањето на минатото може да влијае врз иднината. Бидејќи историјата на народите на Балканот е заедничка и комплементарна, а заедничка им е и нивната иднина во рамките на Европската заедница.

Во порталот „Македонска нација“ од јануари 2020 година се објавени шеесет и две (62) продолженија под наслов „Балканот и Македонија од книгата „Праисторија на Централниот Балкан“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.

„Македонска нација“, 23 март 2022

КАКВИ СЕ АНТАГОНИЗМИТЕ, ОМРАЗАТА, ЉУБОВТА, ВЕРБАТА, БОРБАТА И СОРАБОТКАТА МЕЃУ ГРЦИТЕ И МАКЕДОНЦИТЕ, ОД ХИРОНЕЈА ДО БРИСЕЛ (10)

Егејска Македонија опфаќа голем дел од Македонија, а во неа, за жал, националниот состав на населението претрпел големи етнички промени, особено по Балканските војни и поделбата на Македонија. Апсурден е ставот на грчката официјална политика, без оглед на тоа дали е лева, десна или профашистичка, и во 21. век да се негира постоењето на македонското национално малцинство

Една од најголемите христијански заповеди гласи: "Сакај го ближниот како што се сакаш себе си". Сепак, оваа заповед не се однесувала на времето на Филип Македонски, особено после битката кај Хиронеја (Хајронеја). За жал, од тогаш, од условно речено Првиот Илинден за Македонците до денес, до несфатливата „битката“ во Брисел, постои антагонизам меѓу Македонците и Грците.

Според тоа, меѓу овие два различни народи и по култура и по јазик, обичаи, боја и по ген, има и омраза и љубов, и верба и борба, омаложување и соработка, и лоши и задни мисли кон ближниот, а, во исто време се негира се' што се поседува, и сето тоа само продолжува да трае на свој начин, за жал кај овие два соседни и христијанските народи - грчкиот и македонскиот.

Дел од оваа вистина сè уште е присутен дури и сега, и многу видови на живот на соседот понекогаш влијаат на иднината на соживот, бидејќи се фрла темна светлина врз животните патеки, за тие да се претворат во своевидни лавиринти на апсурдот.

За да го потврдиме горното ќе започнеме со фактот дека во овој момент Егејска Македонија опфаќа голем дел од јужна Македонија и дека во неа, националниот состав на населението претрпел големи етнички промени, особено по Балканските војни и поделбата на Македонија. Против Македонците под грчка власт се' уште, континуирано, се води асимилаторска, измачувачка и принудно истребување, со единствена цел, да се промени етничкиот состав на Егејска Македонија. Ова продолжува без престан, бидејќи македонскиот народ, според своите обичаи, лингвистички, генетски, етнички, фолклорни, национални и други карактеристики и белези се разликува од грчкиот измешан народ, кај кого постои религија но, за жал, не може да се дефинира поимот нација.

Од тие причини, од првиот момент кога грчката буржоазија започна да ја шири својата моќ над Егејска Македонија, таа има воспоставено брутална политика на физичко истребување на македонскиот народ и промена на етничкиот состав во своја корист. Така, со намера да ги избрише сите можни траги што потсетуваат на македонскиот карактер во Егејска Македонија, грчката буржоазија, меѓу другото, усвои закон со кој во ноември 1926 година ги промени македонските со грчки имиња на сите села

и градови, лични имиња, планини, полиња, топоними, реки... Се' што потсетуваше на Македонија и македонскиот народ.

Подоцна, за време на Граѓанската војна во Грција, во периодот 1946-1949 година, се продолжи со егзодусот на голем број Македонци и припадници на Грчката комунистичка партија. Уште од тогаш, според разните режимски сценарија, Македонците биле сметани како потенцијално неверници кон грчката држава. Затоа, на 1 октомври 1947 декрет беше усвоен закон за одземање на правото на државјанство, што беше проследено со мерки за нивно протерување од нивните родни места кои се наоѓаат во тогашна Северна Грција, а денес најгласна Македонија, но, се разбира со грчки карактер..

Исто така, е факт, кој влезе во црните анали на стариот континент дека за време на Граѓанската војна во Грција, околу 30.000 деца на возраст од 2 до 14 години, од кои поголемиот дел Македонци, беа протерани во тогашна Југославија и други источно-европски земји. Во тоа време, повеќе од 50.000 Македонци беа принудени да емигрираат поради тешката и сурова одмазда на која припадниците на македонското национално малцинство беа подложени. Податоците велат дека повеќе од 17.000 починале во Северна Грција.

Продолжувајќи со апсурдните потези, на 23 август 1953 година е донесен декрет за колонизирање на граничните региони со "нови колонисти кои имаат здрава национална свест", а тоа беше христијанско турско население, просвиѓи. Затоа, тие таканаречени Грците се населија во местата од кај што Македонците беа прогонети или натерани да емигрираат. Со истиот декрет голем број Македонци, бегалци од Грција, беа лишени од грчко државјанство, а нивните имоти се конфискувани.

Во 1959 година грчката влада донесе закон кој е преседан на преседантите, барајќи од македонското население задолжителна изјава на лојалност. Поради тоа, грчките власти побараа од населението во селата во Леринско (сега Флорина) и Костур (сега Касторија), Воден (сега Едеса) и тн. потврди, дека јавно не го зборуваат македонскиот јазик. Ваквите мерки, беа преземени и кон иселениците од егејскиот дел на Македонија, во Австралија и Канада. Во прилог на ова, во 1967 година беше спроведен закон со кој се забранува употреба на македонскиот (славјанскиот) јазик, што беше чин на одземање на државјанствата, како и други мерки за асимилација на Македонците.

Непобитна е вистината дека асимилацијата на Македонците од грчките власти низ разни форми и начини, продолжува и сега, и тоа низ системот на образованието. Не се во можноста да најдат вработување во која било државна институција оние кои се декларираат како Македонци, што се потврдува преку целата нова серија закони и прописи кои се дискриминаторски кон македонското национално малцинство.

На пример, ќе нагласиме дека со одлуката од 1982 година, во однос на репатријација на грчките граѓани и политички бегалци, е дозволено само "Грци по род" да се вратат во Грција, односно оние кои ќе се откажат од својот македонски или турски и албански идентитет и ќе прифатат грчки имиња. Законот од 1985 година, исто така, содржи дискриминаторска клаузула која ги спречува Македонците во Република Грција за остварување на правото на сопственост на имот.

Потоа, во 1986 година грчката влада го стави Универзитетот "Св Кирил и Методиј" во Скопје на листата на странски академски институции, чии дипломи не се признати во Грција, со образложение, дека предавањата на овој универзитет биле на јазик кој не е "меѓународно признат".

Ова покажува дека официјалното негирање на постоењето на македонското национално малцинство останува постојана цел на грчката политика, без оглед на тоа дали е лева, десна или профашистичка.

Во поново време, асимилаторска политика на Атина, уште еднаш се сврте против припадниците на македонското национално малцинство. А, слична е судбината и на турското, албанското, влашкото, ромското и другите малцинства кои се многубројни во Грција. Некои „вистини“ на грчката “демократија” продолжуваат да бидат очигледни, а странскиот фактор да ги толерира. Ова се потврди со одисејата за регистрирање на Македонското културно друштво во Лерин. Грците сметаат дека здружението го нарушува територијалниот интегритет на земјата и дека нема основа во своите цели за “културни, интелектуални и уметнички развој на своите членови и населението на Лерин, ниту пак за развој и напредок на националната култура”.

Исто така, факт е дека Република Грција (Елада) одбива да ја признае Република Македонија под нејзиното уставно име со образложение дека употребата на името ги покажувало наводните територијални претензии кон делови од грчка Македонија, до неодамна Северна Грција. Невидениот притисок и уцени врз Република Македонија што го наметна Грција со неофицијалната блокада во есента 1992 година, со затворање на границата кон Македонија се’ до февруари 1994 година, имаше за цел да и’ нанесе економска штета, деградирање на инфраструктура, како и фрлање на колена на својот северен сосед, Република Македонија.

Факт е дека нашиот јужен сосед грубо и навредливо ги враќа Македонците кои се родени или потекнуваат од егејскиот дел на Македонија, да влезат во таа земја на Европската Унија, и покрај тоа што тие имаат американски, канадски или австралиски патни исправи. Инаку, сите тие граѓани на светот се лојални, познати и признати, многу од нив бизнисмени, културолози и видни граѓани во новите средини на Соединетите Американски Држави, Канада, Австралија, Европската унија и други земји.

Ваква несватлива грчка политика кон Република Македонија со различни дипломатски активности, мешање и ширење неvistини, го забави процесот на меѓународното признавање на Македонија, правејќи преседан за нашата држава да биде прифатена во ОН под привремено срамно име и никогаш да не биде примена во Европската Унија.

Грција ја користи позицијата, мезениче на Англија и САД и продолжува да блокира, бидејќи е членка на Европската Унија. Сепак, треба да не се заборава дека таа не е национално хомогена, туку, всушност, е мултинационална држава, имајќи ги сите потенцијални политички последици. Обврзна е, да ја прифати европската регулатива во врска со третманот на малцинствата и заштитата на нивните човекови и културни права. Таа е земјата од каде што потекнува зборот “демократија”. Заедно со Македонија е земја од минатото, со надеж дека ќе биде земја на иднината, и, конечно, таа е сосед на Република Македонија, кој треба да биде своевитен генератор, а не кочничар без преседан кон подоброто утре.

Ние мора да истакнеме дека македонскиот и грчкиот народ, без оглед на нивната државна политика, соработувале во добри и лоши времиња. Ова е потврдено во последниве децении со зголемување на соработката меѓу двете земји и нивните народ на културно и друго поле. Како потврда на ова, на пример, да посочиме дека се направени бројни преводи од македонски на грчки и обратно, а има голема соработка помеѓу фолклорни и забавни групи, театарски и други асоцијации. Голем број на грчки интелектуалци ги осудуваат политиките и неправдите нанесени на познати и признати македонски граѓани кои потекнуваат од Егејска Македонија. Исто така, мора да се нагласи значењето на грчкиот Хелсиншки комитет и други здруженија за заштита на човековите и други права на секој граѓанин во Република Грција.

Грција е потписник на Конвенцијата на Советот на Европа за заштита на националните малцинства во септември 1997 година, со која покажа добри знаци на постепени позитивни промени во односот кон малцинствата во таа земја. Оваа Конвенција белким ќе доведе до исчезнување на причините за грчкото негирање на името на Република Македонија и на правата на македонското и другите малцинства во Грција.

И, конечно, факт е дека во последно време Грција далеку води пред многу други странски бизнисмени и компании, кои инвестираат свој капитал во Македонија. Нивното учество во повеќе од педесет инвестициски проекти претставува, од една страна, моќен потенцијал и обновување на капиталот, а од друга страна, дали тоа значи, дека дел од македонското стопанство има економска зависност од грчките инвеститори?

Добрите економски односи меѓу Република Македонија и Република Грција ги навестуваат или ги потврдуваат очекувањата дека соработката и инвестиционата политика на двете земји ќе продолжи и во иднина, со уверување дека, овој пат, минатото нема да се повтори, ниту сентенцата на учениот Виргилије „Да се плашиш од Данајците и кога подарок ти носат“.

Во оваа прилика ќе споменеме дека Грчко-македонскиот спор, со целиот свој интетитет стапи повторно на дневен ред, откако Република Македонија, преку референдумот на своите граѓани, во 1991 година прогласи своја независност и како суверена држава побара да биде признаена од светската заедница. За да ја спречи Македонија да го добие својот меѓународен статус, Грција публикува и дистрибуира по светот мноштво на книги, брошури и други материјали, во кои се претстави дека не постои македонски народ, јазик и култура. Според Грците, македонскиот народ бил измислен, политичка конструкција и алхемија на „скопските историчари“. Сето ова беше правено надвор од рамките на науката (историографијата, лингвистиката или историјата на културата) и беше дел на една дневно-политичка, ненаучна негација на македонскиот народ, што преставуваше само продолжеток на физичката и духовна репресија врз македонскиот народ во Егејска Македонија, кој за Грција е непостоечки народ.

Македонското прашање во процесот на меѓународното признавање на Република Македонија повеќе од две и пол децении го привлекува вниманието на земјите од ЕУ, ОН и на пошироката светска јавност. Тоа е предизвикано од спротивставувањето на Република Грција да се признае Република Македонија под нејзиното историско и уставно име. Со тоа беа сериозно нарушени односите во овој дел на Балканот, кои се закануваа на мирот и стабилноста на овој дел од Европа. Во меѓуврем, спротивно на Уставот и законите на Македонија, потпишан е договор меѓу премиерите на двете земји, со кој македонската влада, за жал, прифаќа државата да се преименува во Република Северна Македонија.

Дали Северна Македонија е вистинското и праведно решение, дали македонскиот народ ќе го сочува својот идентитет, јазик, со оглед дека ова репение е изнудено и под, по кулминацијата на кризата која започна во земјата со шарената револуција!? Секако дека не е. Ниту е вистинско, ниту е праведно зошто историските извори го говорат спротивното.

Одговорите секако лежат во минатото, зошто грчко-македонскиот спор не е од вчера. Овој спор особено доаѓа до израз од крајот на XVIII век и трае до денес! Со оглед на трагичната македонска историја во овој период, особено во последното столетие, поделбите на земјата, непризнавањето на идентитетот, јазикот и црквата, мнозинството од македонскиот народ ваквото решение не сака да го прифати.

„Македонска нација“, 08 април 2015

СО СПОГОДБАТА ОД НИВИЦИ – ШТО ЌЕ ПРАВАТ АКАДЕМИК ШКОКЉЕВ, КАТИН И СТЕФОВ СО НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ НА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА? (11)

Збиднувањата со Спогодбата за решавање на разликите опишани во Резолуцијата 817 (1993) и 845 (1993) на Советот за безбедност на Обединетите Нации за престанување на важноста на привремената Спогодба од 1995 година и за воспоставување на стратешко партнерство меѓу страните (РЕПУБЛИКА ГРЦИЈА-ЕЛАДА и РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА н.з.) околу спорот со името, ја кутнаа Република Македонија во селото Нивици, во Преспа

Во Спогодбата околу спорот со името, меѓу другото, се вели дека двете страни (Република Грција и Република Македонија, н.з) пошле од нивната силна желба за заемно пријателство, добрососедство и партнерство за соработка, а со заложба да ги зајакнат, прошират и продлабочат нивните билатерални односи и да постават цврсти темели за зајакнување и почитување на добрососедските односи и за развивање на нивната севкупна билатерална соработка.

Убаво кажано, меѓутоа, во Спогодбата во членот 7 се вели следното:

1. Страните прифаќаат дека нивното односно разбирање на термините „Македонија“ и „македонски“ се однесува на различен историски контекст и културно наследство.
2. Во однос на Првата страна, овие термини ја означуваат не само областа и народот во северниот регион на Првата страна, туку и нивните одлики, како и елинската цивилизација, историја, култура и наследството на тој регион од антиката до денешен ден.
3. Во однос на Втората страна, овие термини ја означуваат нејзината територија, јазик, народ и нивните одлики, со нивната сопствена историја, култура, и наследство кои се особено различни од оние кои се наведени во членот 7, став (2).
4. Втората страна изјавува дека нејзиниот официјален јазик, македонскиот јазик, спаѓа во групата на Јужнословенски јазици. Двете Страни изјавуваат дека официјалниот јазик и останатите одлики на Втората страна не се поврзани со античката елинска цивилизација, историја, култура и наследство од северниот регион на Првата страна.
5. Ниту една одредба од оваа Спогодба нема за цел на кој било начин да ја поткопа, измени или да влијае на употребата од страна на граѓаните на двете Страни“.

Затоа си го поставивме прашањето:

„Што ќе прават академик Антоније Шокљев-Дончо од Белград, Славе Николовски-Катин од Скопје и Ристо Стефов од Торонто со нивната посветеност на Античка Македонија“?

Познато е дека во Република Македонија, за жал, античкиот период не е често и континуирано истражуван, затоа делата кои го третираат ова прашање е многу мал, за разлика од нашите јужни соседи и други „демократски“ земји, кои со векови потплатуваат и копаат по „античката грчка вистина“, за да ја замаглат и покријат античката македонска вистина.

Меѓутоа, огромен фонд на артефакти се од македонската земја и јасно е дека вистината не може да се закопа во земја, оти, кога-тогаш ќе излезе на виделина. Таков е случајот со вистината за Античка Македонија и древните Македонци, за кои е напишано многу литература што може да се спореди со литературата за Светото писмо - Библијата.

Токму затоа, имаме можност и убава прилика овој пат на македонски јазик да се соочиме со историски роман што е базиран врз вистинските аргументи и историските пишани материјали за Античка Македонија.

Делото „*Пригонесој на Македонија во свейската цивилизација*“ од академик Антоније Шкоклџев-Дончо и Славе Николовски-Катин, Македонска искра, (2006) е отпечатено на 350 страници. Со оваа книга се потврдува нараснатиот научен интерес за анимиран пристап кон историјата на Македонија, особено кон античкиот период, кој посебно кај нас не бил често и континуирано истражуван и претставуван.

Нараснатиот интерес не е случаен и доаѓа во одредена еволуција на прашањата во посочениот контекст. Токму затоа имаме можност да се запознаеме со ова дело, кое се осврнува на историскиот развоен континуитет на Македонија.

Во трудот е проследена традиционалната македонска култура и наследство. Посебен е акцентираниот период на праисторијата на Јужниот Балкан, улогата на домородците и палеобалканската средина, селидбите на Ахајците, појавата на Микенската држава, миграцијата на Дорците, Дорската Спарта, Дорска АРГА, Македонија и други прашања.

Делото е поделено на седум глави во кое паралелно со историските настани се проследува културата и писмениот израз во Македонија, при што посебно е проследена развојната нишка на македонскиот јазик, чиј јужен дијалект влегол како основа во литературниот старословенски јазик (нарекуван терминологски и како старомакедонски).

Понудената публикација опфаќа значаен и голем период на настани што се случувале на теренот на Македонија, чии граници и континуитет се менувал, но сепак, нешто трајно и обврзувачко оставало видливи траги во историјата на цивилизацијата. Недостатниот број извори ја отежнуваат очевидно, сликата на прецизното историско претставување, но, сметаме дека нараснатиот интерес за недоволно проучените периоди и настани, ќе вроди плод. Како пример за таков поттик во науката го сметаме и ова дело. Со тоа многу поставки може да се утврдат, а можно е и да се видоизменат или дополнат.

Поголем дел од публикацијата „*Пригонесој на Македонија во свейската цивилизација*“ е објавено и на англиски јазик под наслов „*Macedonia in Ancient Times*“ (2010) (Македонија во античкиот период), од авторите академик Антоније Шкоклџев-Дончо, Славе Николовски-Катин и Ристо Стефов, кој го изврши преводот на англиски јазик. Тоа е издание на „Македонска искра“, отпечатено на 230 страници.

Ова дело наиде на голем одзив меѓу Македонците, особено од егејскиот дел на Македонија кои живеат во прекуокеанските земји Австралија, Канада и САД.

Само во весникот „Македонија“ од Торонто се отпечатени дваесеттина продолженија од оваа англиска верзија на „Македонците во античките времиња“. Но, се чини најзначајно е тоа што неколку стотици книги како поклон на Издавачката куќа

„Македонска искра“ од Скопје и сопственикот Славе Катин се испратени на голем број дипломатски претставништва во Македонија и во светот, на дипломати и претставници на Европската Унија, друштва и асоцијации ширум светот, со цел во овие бурни времиња тие да се запознаат со вистината за Македонците во Античка Македонија.

Исто така и делото *„The Balkan and Macedonia“ (2014) („Балканош и Македонија“)*, кое е на 300 страници на англиски јазик, од авторите академик Антоније Шкоклџев-Дончо, Славе Николовски-Катин и Ристо Стефов, ја третира Античка Македонија.

Многу историографи би сакале да ја наречат “Егејска култура” “Хеленистичко историско чудо”, кое, според повеќето, започнало во осмиот век п.н.е. Најстарите т.н. статии на грчки јазик што служеле како пишани извори биле датирани во овој “архаичен период”. Од особена важност се делата на античките историчари кои ни дале повеќе или помалку поврзан приказ на настани од античката историја на тој регион.

Со векови, светската наука е загрижена со енигмата на таканареченото “Хеленистичко историско чудо”, но допрва треба да се најде соодветно објаснување за потеклото на овој феномен. Има многу спротивставени ставови во врска со ова прашање, главно затоа што оние што го контролираа минатото сакаа да ја диктираат иднината. Но, бидејќи повеќе не живееме во тоталитарни времиња во Европа, авторите на ова дело се обидува да го адресираат овој познат таканаречен “Хеленско чудо” со факти и аргументи кои ги користат современите науки, особено лингвистиката и археологијата, со пристап до епистемологијата.

Публикацијата *„Од Панонија до Егеј“* од авторите академик Антоније Шкоклџев-Дончо и Славе Николовски-Катин (2007) „Македонска искра“, Скопје, на 196 страници, е подготвена со желба да понуди еден научен поглед, еден систематизиран прилог за овие европски простори од праискона, што можеби би било предизвик на одредена пројава на научниците, пред се историчарите и лингвистите, за неконформистичка анализа на праисторијата врз основа на новите извори на информации.

Покрај тоа, таа е пишувана и за тоа на читателите со пошироки интересирања да им претстави слика за праисториските случувања сочувани во митологијата и лингвистиката. Поединечната обработка на ономастиката услови и делумно повторување заради честопати испреплетената материја.

Ристо Стефов е Македонец од Канада, публицист, канадски интелектуалец, инженер по образование и сопственик на компјутерско биро, доблесен патриот, човек кој цел живот ги брани интересите и ја чува и афирмира вистината за Македонија и македонскиот народ пред светската јавност.

Тој е автор на десетина книги, меѓу кои, на капиталното и прво дело издадено на македонски јазик, “Историја на македонскиот народ од антички времиња до денес”, а печатено и на англиски јазик во Канада, како и на делата: *“Македонија – илустрирано издание со карти, фотодокументи и биографији”*, *“Малаиша книга со големише грчки лази”*, *“Монографија за селото Ошчима”*, *“Крайка историја за Македонија и македонскиот народ”* и заедничкото дело со д-р Мајкл Серафинов *“Ова земја не ја даваме”*, сите на англиски јазик.

Славе Катин, пак, имаше можност и убава прилика овој пат на македонски јазик да го претстави и да го преведе од англиски на македонски историски роман *„Александар Македонски“* (Велики) (1988) на 320 страници, од германскиот автор Улрих Вилкен, што е базиран врз вистинските аргументи и историските материјали за Античка Македонија.

Овој историски роман е лика и прилика за развојниот континуитет на Македонија, претставен во романизирана литературна форма, со посебна нагласка на ликот и

делото на големиот стратег, мислител и дипломат - Фип II Македонски и најголемиот досега воин, освојувач на земји, гениј над гениите, обединувач на народите, почитувач на различните култури, традиции и обичаи, и цар на силното Македонско Царство - Александар III (Велики) Македонски.

Историскиот роман „Александар Македонски“ на авторот Урлих Вилкен, а прв превод од англиски на македонски јазик во Република Македонија што го направи авторот на овие редови претставува збир на традиционалната македонска вистина, култура и наследство, почнувајќи од времето на владеењето на Филип II Македонски (359-336 пред Христа) до владеењето и смртта на неговиот син Александар III Македонски (336-323 пред Христа).

На страниците од книгата е обработена македонската вистина, многу успешно се претставени ликовите на Филип и Александар, како и на другите личности од тој период. Авторот Урлих Вилкен навлегол во корените од каде проникна 'ркулеот на принцот Александар, а потоа го следи неговиот раст до небесните височини, за да напише дека тој од своите предци наследил душа како Шарената Планина и ум чист како бистрите води на реката Бистрица.

Но, откако во Оазата Сива ја доживеал чудесната трансформација од човек во Бог, чинот на просветлувањето, јасно ја видел Екумената, братската заедница на целото човештво. Тој верувал дека наближува времето кога ќе создаде еден единствен свет на рамноправни луѓе со кои тој владеел, не како нивен господар, туку како добродушен и правичен Бог.

Инаку, потпишувањето на Преспанскиот договор го направија во селото Нивици, кое спаѓа во Долна Преспа во Грција (Елада - Беломорска Македонија), кое има своја историја, минато, сегашност и иднина за македонскиот народ. Општо е познато дека македонскиот народ во тој дел од македонската земја, според своите карактеристики и обичаи, јазично и етнички и е туѓ на Грција.

Од тие причини грчката буржоазија од првиот момент од 1913 година ја проширила својата власт над Егејска Македонија, изградила политика на физичко истребување на македонскиот народ и менување на етничкиот состав во своја корист.

Грчката буржоазија, во намера да го избрише секој белег што потсетува на македонскиот карактер на Беломорска Македонија, во ноември 1926 година донела Закон за замена на македонските топоними со грчки имиња на селата и градовите, називите на планините, полињата, реките итн. Тогаш и селото Нивици е прекрстено во Псарадес.

Повеќедеценискиот процес на етничко чистење, елинизација, бришење на македонската историја и нејзиното толкување според елинските големодржавни потреби е процес на бришење на македонскиот национален идентитет и постоење. Особено егзодусот на Македонците од Долна Преспа како последица од Граѓанската војна и од елинските (грчките) репресивни режими, спаѓа во редот на најтрагичните етнички чистења направени врз еден народ во најновата европска историја.

Поради остварување на елинските мегаломански идеи, Македонците од Долна Преспа, а и од цела Беломорска Македонија, од 1913 година се изложени на физичка и духовна репресија, која низ различни форми, но со непроменети цели, трае до ден-денес. Се обезличува и деноминира македонскиот народ и неговиот национален идентитет низ перманентна елинизација. Затоа, не се дозволи враќање на илјадниците протерани македонски иселеници, со цел да се прикаже македонската историја како елинска.

Е... АСНОМ, АСНОМ – НА КОЕ ДЕРЕЦЕ СИ ПОСЛЕ 74 - ГОДИШНО ПОСТОЕЊЕ! (12)

На 2 август 1944 во манастирот Прохор Пчињски, почна Првото заседание на АСНОМ за кое беа избрани 116 делегати... На Заседанието е избран Президиум во состав: претседател Методија Андонов-Ченто, и двајца потпретседатели - Панко Брашнаров и Мане Чучков и 18 членови, од кои два секретара - Љупчо Арсов и Владо Полежина, потоа претставници од Македонија за АВНОЈ, како и повеќе помошни тела на Президиумот.

Заседанието на АСНОМ за својата работа објави прокламација до македонскиот народ, во која, меѓу другото, стои: **„Од ѝешикиѝе борби и ѝролеанѝа крв на најдобриѝе македонски синови излеѓува денеска ѝрвоѝто народно собрание, ѝој симбол на ѝвојѝа слобода и изразиѝел на ѝвојѝој суверениѝеѝ... Вековниѝој идеал на македонскиѝој народ се ѝосѝиѝна“.**

Заседанието на АСНОМ претставуваше потврда за постигнатите политички цели, а едновременно и повик за општа мобилизација на македонскиот народ и народностите за конечна победа - за истерување на окупаторите.

Со Првото заседание на АСНОМ како врвно достигнување на НОБ на Македонија се обележува почетокот на постоењето на Народна Република Македонија во федерација со југословенските народи... На 28 декември 1944 година во Скопје во ослободена Македонија започна со работа првото вонредно заседание на АСНОМ, познато како Второ заседание.

Президиумот на АСНОМ по Првото заседание ја презеде грижата околу развитокот на културата и просветата. Така, уште пред Македонија да биде ослободена, се организира широка мрежа училишта од различен вид и различен степен. Потоа се донесе решение основната настава да трае седум години, а средната - пет. Беа разгледувани и можностите за формирање на некои институти. Се преземаат мерки за отворање гимназии во Скопје, Битола, Штип, Куманово, Прилеп, Струмица, Тетово, Велес и Охрид.

На 1 декември 1944 Президиумот на АСНОМ решава во Скопје да се организира музичка академија, уметничка и учителска школа и други средни школи... По ослободувањето на Скопје, во декември 1944, се организира посебна офицерска школа за усовршување на старешинскиот кадар... Во овој период се раѓа првата повоената генерација македонски поети и писатели, ликовни и музички уметници.

Во почетокот на есента 1944 година, културно-просветната група “Кочо Рацин” создава јака театарска група и дава драмски претстави во џамијата во село Горно Врановци. По ослободувањето на Скопје, во културно-просветната група “Кочо Рацин” од составот на единиците се вклучуваат извесен број срписти кои почнуваат да градат професионален македонски народен театар со драма, опера и нешто подоцна балет... Во октомври 1944 година во Врановци се формира машки хор при

Главниот штаб, кој по ослободувањето израсна во хор на Армијата во Скопје... Во октомври 1994 село Горно Врановци станува место каде што се воспоставува повоената македонска наука, култура и уметност.

Бидејќи 2025 година е реалистичен датум за прием на нови членки од Балканот (вклучително и нашата Република Македонија, н.з.), но само доколку се исполнат критериумите, Собранието на Република Македонија на 19 октомври 2018 година, со 80 гласови „за“ донесе одлука за пристапување кон уставни измени, согласно Договорот од селото Нивици, во Преспа.

Притоа, во врска со АСНОМ има многу контраверзи: се брише, се менува, нешто се додава, нешто се одзема и дека не се брише од Преамбулата на Уставот на Република Македонија; дека АСНОМ ќе се содржи двапати, но во Преамбулата ќе се додадат и зборовите Охридски рамковен договор со што ќе се потврди историското значење за „нашата држава“.

Во врска со гореспоменатите факти, дефекти, вистини, неистини и други контраверзи, ќе се навратиме на минатото на нашата Народна Република Македонија, Социјалистичка Република Македонија и Република Македонија, кога се менуваше само името, како и на денешна Северна Република Македонија, кога се назира на кое дереце е АСНОМ после 74-годишно постоење.

Имено во 2018 година се навршуваат 75 години самостоен слободен просветен и културен живот и растеж во Република Македонија. На Второто заседание на АВНОЈ од 29 ноември 1943 година на македонскиот народ во Народна Република Македонија му се признаа правата за национална слобода. На 2-ри август 1944 година, пак, Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија(АСНОМ), на своето прво заседание во манастирот „Св. Прохор Пчињски“, прогласи дека македонскиот народ влегува како национално слободен и рамноправен член во рамките на Федеративна Југославија, на принципите поставени на Второто заседание на АВНОЈ.

Разбирливо е што по Народно ослободителната борба (НОБ) во Македонијз започнаа просвежно-образовни и културни текови, врз основата на кодифицираниот македонски јазик. На 3 мај 1945 година посебната Комисија за јазикот и прзвописот на НР Македонија, донесе резолуција по прашањето на азбуката, а веќе на 7 мај истата година, беше озаконет македонскиот правопис.

Конституирањето на македонската држава, нација, јазик и организираниот црковен живот, неминовно значеше асоцијативно и суштинско поврзување со Кирило-методиевската традиција, со создавачите на старословенскиот јазик, во чија основа влегоа говорите на македонските Словени од околината на Солун. Врз база на овој македонски дијалект беше изграден литературниот старословенски јазик.

Кирило - методиевската традиција зафатила благородни и длабоки корени и во Македонија. Вредните ученици на светите браќа Кирил и Методиј, светите Климент и Наум Охридски, ја продолжиле нивната целокупна глаголска традиција, особено кога св. Климент Охридски во 886 година ги ставил темелите на Охридската книжевна школа. Оттогаш, низ Македонија струи Климентовата писменост, книжевноста и организираниот црковен живот, особено со неговото хиротонисување за прв словенски епископ во Велика, во 893 година. Истата година св. Наум го напуштил бугарскиот црковно - просветен и книжевен центар во Преслав и го заменил Климента на учителското место во Охридската школа. Оваа просветителска и културна дејностна претставниците од почетоците на формирањето на словенската писменост и книжевноста

оставала траги низ вековиге во Македонија. За оваа забележана традиција е доста често пишувано во славистиката, Притоа, се заклучува дека и во пишаните извори, а и во народната усна традиција постои континуираност.

Токму затоа во делото на проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ и Славе Николовски - Катин „Во чест на светите Кири и Методиј“, издание на „Матица македонска“, 1994 година, се проследени поважните дејности во врска со кирилметодијевската традиција, во периодот од 1944 до 1994 година.

На тој начин се регистрирани поважните појави во Македонија, поврзани со епохалното дело на светите браќа и нивните ученици, укажувајќи на длабоките корени на оваа традиција кај нас, зачувана и во нашето современо живеење и чувствување, како долг кон беспримерните наши учители.

Македонскиот јазик спаѓа во јужнословенските јазици, а се формирал од словенските (македонските) племиња што живееле на Балканскиот Полуостров. Уште тогаш, во IV век, тој се одликувал со карактеристични особености во однос на јазичните црти. И понатаму во својот развој доживувал своевиден напредок.

Прашањето за литературниот современ македонски јазик било поставено уште во XIX век, а решено дури со победата на НОБ Македонскиот литературен јазик ја доживеал својата кодификација, со одлуките донесени на АСНОМ 1944 година. Во период од седумдесет и четири години растеше јазично-творечката дејност.

Во поновиот труд на Блаже Конески, со наслов „Македонскиот литературен јазик“ не случајно е истакнато: *„Развијокој иа фуикционалније сџилови на македонскиот лиџературен јазик во џериодот на неѓовајта кодификација ја џојврдува обемноста и усјешноста на џаквије најори“*.

Веднаш по НОБ се обновува училиштата во Македонија. Повеќе од нив го задржаа или го добија името „Кирил и Методиј“, и „Климент Охридски“. Овие имиња на нашите современи македонски училишта не се само симболични наслови, туку една жива врска на писмената, книжевната и културната традиција, што ја вкоренија солунските браќа и светители св. Кирил и Методиј во IX век.

Во наведеното издание на проф. Вера Антиќ и Славе Катин се одразени и повеќеродни дејности, манифестации, собири, институции, личности, изданија и други активности кои се носители на името, дејноста, работата, на светите Кирил и Методиј и нивните ученици. Разбирливо е дека во него се проследени и јубилеите, кои во одредени години се потенцирани активностите и дејностите во врска со претставувањето, изучувањето или откривањето на нивното сестрано дело. Исто така своевиден простор е посветен на културната манифестација „Во чест на св. Кирил“ и поклоненијата на светиот гроб на св. Кирил во Рим почнувајќи од 1969 година.

Посочуваните прослави, собири, зборници, изданија, библиографии, даваат можности и за други посериозни потфати. Секако, се смета дека и овој труд, заедно со голем број други трудови даваат прилог за поцелосното согледување на повеќе реализирани дејности во врска со епохалното дело на светите браќа Кирил и Методиј, и на ивиците ученици, во Република Македонија и пошироко.

За наша среќа тоа дело продолжи на 3 мај 1945 година кога посебната Комисија за јазикот и правописот на НР Македонија, донесе Резолуција по прашањето на азбуката, а на 7 мај истата година, беше озаконет македонскиот правопис, а со тоа беа ставени основите на македонскиот литературен јазик.

„Македонска нација“, 15 ноември 2018

**ВТОР ДЕЛ –
ИЛИНДЕН – СОНЦЕТО НА
МАКЕДОНИЈА**

- МАКЕДОНИЈА – ЗЕМЈАТА НА НЕПОКОРОТ И НА ВЕЧНАТА ИДНИНА (1)	69
- ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИСКА ГОЛГОТА (2).	72
- ИЛИНДЕН – НАЈСВЕТЛИОТ ДАТУМ ВО ИСТОРИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД (3).	74
- ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ ОД БИТОЛСКИОТ ДО КОСТУРСКИОТ КРАЈ (4)	77
- СМИЛЕВСКИОТ КОНГРЕС И РЕВОЛУЦИОНЕРНО КРУШЕВО (5).	80
- ИЛИНДЕН ВО ПИРИНСКА МАКЕДОНИЈА (6)	83
- ПРОГЛАСУВАЊЕ НА КРУШЕВСКАТА РЕПУБЛИКА (7)	86
- СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТОРИ И НИВНАТА УЛОГА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА (8)	89
- АПЕЛ НА „ЖЕНСКОТО ХРИСТИЈАНСКО ДРУШТВО ВО АМЕРИКА“ (9).	92
- СТО ГОДИНИ ОД ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ (10)	95
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНСКИТЕ ИСЕЛЕНИЦИ ВО ДЕЛОТО „ИЛИНДЕН 1903-2003“ (11)	98
- 11 ОКТОМВРИ“ – ВТОРИОТ ИЛИНДЕН - ПРАЗНИК НА СИТЕ МАКЕДОНЦИ ВО СВЕТОТ (12).	101

МАКЕДОНИЈА – ЗЕМЈАТА НА НЕПОКОРОТ И НА ВЕЧНАТА ИДНИНА (I)

Според зборовите на Џорџ Атанасоски целата историја на Европа е поврзана со Македонија. Европа ја подели Македонија во 1913, за време на Првата светска војна кога најголемите битки се водени на Македонска територија. Правени се обиди за асимилација на Македонците за среќа безуспешни. На крајот во еден дел од Македонија Македонците создадоа своја Држава во рамки на Југославија.

Но таквата причина ја исплаши Грција па направи егзодус над Македонците. Македонците се потомци на Филип и Александар и имаат право да живеат во своја држава. Но се плашам дека нивната пребогата историја во иднина ќе им донесе преголеми проблеми кои ќе им ги наметнат Бугарија и Грција затоа што имаат страв од постоењето на Македонија и Македонците

Меѓутоа, непобитен е фактот дека Македонецот, и покрај сите обиди и притисоци за негова асимилација се одржал и опстојал. Тоа покажува дека овој народ како библиски, успеа да се спротивстави и да ги издржи сите освојувања, угнетувања и негирања. Македонија е единствената земја со најдолга и најстара историја од која било друга земја во светот. Нејзиниот корен се античките Македонци, а нејзините водачи Филип и Александар Македонски.

Од нивното време, преку владеењето на Рим и Византија, но и преку големите миграции на Словените на југ, потоа отоманскиот и другите периоди, Македонија секогаш била меѓник и крстопат на различните цивилизации, култури, јазици и религии. Непобитен е фактот дека кога Европа била во мрак, единствено ја осветлувал факелот на македонската култура. Меѓу другото, Охридскиот универзитет на свети Климента, зрачел како симбол на една од најстарите цивилизации на континентот.

Почнувајќи од IV век па наваму христијанството преовладувало како религија на овие простори. Тоа го потврдуваат археолошките откритија и бројните христијански цркви, епископални катедрали, базиликите, крстилниците и другите сакрални објекти со големи димензии, кои покажуваат дека христијанството длабоко се закоренило и добро се организирано во Македонија од самиот почеток па до денес.

Еден од најкрупните настани што се случиле во минатото во Македонија била првата азбука на свети Кирил Солунски, која има историско значење за сите словенски народи. Така, првите преводи на богослужбените книги на старословенски, односно на старомакедонски јазик, го означиле периодот кога во редот на владејачките јазици, покрај латинскиот, елинскиот и еврејскиот, тој се најде со неговото писмо. Оттогаш Господовото писмо почнало да се шири и на нашиот јазик, а луѓето да пишуваат и да читаат книги напишани на сесловенската-старомакедонската азбука и јазик.

Несомнено, овој настан е од епохално значење за македонскиот народ. Прво, затоа што браќата свети Кирил и Методиј биле од Солун, Македонија, и второ, затоа што првите книги напишани на старомакедонскиот-сесловенскиот јазик, биле на јазикот на македонските Словени. Очигледно, светите Кирил и Методиј не можеле да употребат ниеден друг јазик освен јазикот на Македонците, кои живееле во нивниот град - Солун и околните места.

Друг епохален настан за Македонците се случил во почетокот на XI век, кога македонскиот цар Самуил, својата престолнина ја преселил во Преспа, а потоа и во Охрид. Сведоштво за тоа се остатоците од неговите тврдини што ги гледаме и денес, како траен белег за тоа наше славно минато.

Тука останало и седиштето на Охридската архиепископија, сè до нејзиното укинување во 1767 година. Инаку, со прогласувањето на Патријаршијата, цар Самуил, од првиот охридски патријарх не случајно бил прогласен за император.

До доаѓањето на Османлиите на Балканот во XIV век, Македонија била во градителски подем. Сведоштво за тоа се бројните средновековни цркви и манастири, кои денес се наоѓаат во ризницата на европската и светската култура. Не случајно, Османлиите веднаш не ја укинале автокефалноста на Охридската архиепископија, туку покажале толерантност кон христијанската вера.

По освојувањето на Охрид во 1408 година, цела Македонија се нашла под јаремот на Османлиската Империја. Но, и покрај тоа, Османлиите, не само што не ја ограничиле независноста на Охридската архиепископија, туку и ја зголемиле моќта, со цел да ја ослабат Патријаршијата во Константинопол. Меѓутоа, експанзијата на феудалниот систем во Турција, објективно значела слабеење на Охридската архиепископија.

Македонскиот народ и неговата црква, во тешката ситуација во која се нашле, биле под постојан притисок на Патријаршијата од Константинопол и од католичката пропаганда во Рим. Патријаршијата применувала разни методи за елинизација на македонскиот народ и уништување на неговата црква, во лицето на Охридската архиепископија. За таа цел, не се бирале средства и методи, Патријаршијата да се наметне врз тогашните црковни власти. Така, во 1767 година таа ја укинала Охридската архиепископија, со што му нанела голема штета на македонското христијанско население.

Иако Балканските војни (1912 – 1913) значеле некакво ослободување на Македонија од османлиското ропство, тие, всушност ѝ донеле ново подјармување. Дошло до трагична поделба на Македонија од страна на Грција, Бугарија и Србија, а подоцна и од Албанија, поради што следеле уште погруби услови и дискриминација за македонскиот народ.

Не само што била негирана македонската нација, туку била забранета и употребата на македонскиот јазик, особено во Егејска Македонија, каде се применувале строги казни за оние кои се осмелувале да го зборуваат македонскиот јазик. Во Србија, која подоцна прераснала во Кралство на Србите, Хрватите и Словенците, под југословенската монархија, Македонија била колонизирана. На Македонците повторно им била негиран националниот идентитет, а нивниот јазик бил потиснат. Слична била нивната судбина и во Бугарија, во Пиринска Македонија.

Вековната борба на македонскиот народ за национална и социјална слобода, борба за правда и вистина, особено неговото активно вклучување во антифашистичката коалиција, по Втората светска војна, овозможи тој да се здобие со суверена држава, со национални институции и со разновидна палета на културна комуникација со

светот. Македонскиот јазик стана официјален јазик на Република Македонија, познат и признат во светски рамки.

Се изучува на многу универзитети на неколку континенти и придонесува за ширење на вредностите на македонската култура и нивно вклучување во ризницата на светската култура. За жал, во деловите на Македонија, особено оние кои сè уште се наоѓаат во составот на Грција, Бугарија и Албанија, негаторскиот однос кон македонскиот идентитет и натаму продолжува.

По ослободувањето, цела Република Македонија доживеа силен подем во образованието, културата и изградбата, како и во општественото живеење. Тогаш, Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски уште како дете ги почувствува и ги наследи сите тие убави благодати на животот. Тој почна да се интересира за иднината во животот, за училиштето, за книгите... Почна да ги чита книгите во скромната училишна библиотека и да се развива како напреден младинец кој беше сакан и почитуван меѓу учениците, наставниците и луѓето во селото.

Потоа, иселувањето од село во град и преселувањето од Македонија во странство си го направија своето. Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски не беше имун на тоа. Ги почувствува иселеничките бранови што ја зафатија Пелагонија и цела Македонија. Живо се сеќава за разделбите со печалбарите, за бегствата преку граница, за бурните времиња.

За него, првото одење од родното огниште беше Прилеп. Таму, неговиот интерес се збогати и се прошири, за да му се отворат патиштата кон ветената земја, САД. Сè она што го доживеа во родната земја му беше добра основа да ги прошири и збогати своите видици. Затоа, со неговото одење од Македонија и преселувањето во САД, тој, пред сè, го збогати своето живеење на економски план, што секако, беше добра основа за понатамошниот негов развој и интеграција во новата средина. Меѓутоа, паралелно со подобрувањето на економската состојба, тој почна еден нов начин на работа, творење и живеење.

Татковината на Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски во 1944 година се прогласи за Народна Република Македонија во рамките на тогашната Федеративна Народна Република Југославија. Не многу години потоа беше преименувана во Социјалистичка Република Македонија. Меѓутоа, кога пропадна социјалистичкиот блок во 1989 година, југословенските републики тргнаа по патот на одделување.

Така, и Македонија, со Референдумот од 8 Септември (гроздобер) 1991 година беше конституирана како посебна, независна и суверена држава - Република Македонија. Тогаш, во тие ѕвездени мигови, Република Македонија стана член на Обединетите нации и постојан член на многу меѓународни организации.

„Македонско сонце“, февруари, 2023

ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИСКА ГОЛГОТА (2)

Во текот на Грчко-турската војна, како и по нејзиното завршување, животот во Македонија бил многу тежок, поради тоа што мажите биле земани на фронтот, а земјата немало кој да ја обработува. По завршувањето на војната, повеќето од мажите заминале на печалба во прекуокеанските земји. По селата останале, главно жените кои ги воделе домаќинствата, вршејќи тешки полски работи.

Грците што дошле во Македонија во сите служби поставиле свои луѓе, кои ги носеле од Грција. На македонскиот селанец никогаш не му било дозволено да раководи. Сите освојувачи кои доаѓале го терале само да работи, никој за него не се грижел, заради што излезот тој го барал надвор од земјата. Во тој период грчката влада се' уште не била во состојба да го забрани македонскиот јазик, заради што, тој се зборувал и дома и во селските училишта.

Во 1926 година, со посебен закон на грчките власти, македонските имиња на населението, како и топонимите на селата и градовите, на планините и реките биле заменети со грчки имиња.

Во текот на XVIII и XIX век почнало распаѓањето на турскиот феудален систем и дошол преминот од натурално кон стокопарично стопанство. Промени кои довеле до растеж на градовите, до создавање на граѓанскиот staleж, а со тоа и до зачетоците на културното и национално буђење на Македонците.

Се ширела мрежата на просветата, се создавала литература на народен јазик, се печателе првите книги на македонски јазик. Со еден збор, Македонија влегла во периодот на преродбата, но и во активна битка против турското ropство и грчката духовна тиранија.

Актери на тие битки биле ајдутите, комитите, револуционерите, на чело со Гоце Делчев, организатори и реализатори на Илинденското востание, потоа преродбениците, писателите, како Димитрија и Константин Миладиновци, Партение Зографски, Кузман Шапкарев, Ѓорѓи Пулевски, Григор Прличев, Крсте Мисирков и многу други.

Организираниот отпор против турското владеење фактички започнал кон крајот на XIX век, откако неколку локални востанија и буни ја разнишале земјата, отворајќи пат кон нови подвизи. Тоа биле Кресненското востание од 1878 година, Брсјачката буна од 1880/81, акциите на војводите дедо Иљо Малешевски, Спиро Црне, Сирма Војвода, Славејко Арсов, дедо Геро и други.

Во 1893 година во Солун биле ставени темелите на Внатрешната македонскоодринска револуционерна организација, позната под името ВМРО, која се борела за автономија на Македонија, во рамките на турската држава. Основачи на ВМРО биле Дамјан Груев, Гоце Делчев, Ѓорче Петров, Петар Поп - Арсов, а нејзини познати активисти и раководители, подоцна биле Јане Сандански, Димо Хаџи Димов, Пере Тошев, Никола Карев и други.

Во овие години се создале и првите социјалистички групи во Македонија, кои прокламирале дека „ослободувањеѝо на Македонија е работѝа на самиѝе Македонци“, пропагирајќи ја идејата за создавање на самостојна и независна Македонска Република.

Епилогот на своето дејствување Македонската Револуционерна Организација го добила во Илинденското востание од 1903 година, кога во Крушево била создадена десетдневната Крушевска Република. Десеттина години подоцна, во Балканските војни било урнато османлиското владение на Балканот и во Македонија.

Сепак, иако Македонците земале активно учество на страната на сојузничките војски, Македонија не ја добила својата национална слобода. Со договорот од Букурешт во 1913 година, Македонија била поделена меѓу Србија, Бугарија и Грција (Вардарска, Пиринска и Егејска Македонија). Со договорот во Неј 1919 година, оваа поделба, за жал, била и санкционирана.

Својата вековна слобода, но само во вардарскиот дел, Македонија ја извојувала во Народноослободителната борба што ја водела во текот на Втората светска војна против германско-бугарско-италијанските фашистички окупатори. Во текот на, речиси, петгодишната крвава борба, во која Македонија дала преку 20.000 жртви, во заедница со другите југословенски и балкански народи.

Македонскиот народ, за првпат во својата историја се здобил со своја државно-правна заедница, тогаш Народна Република Македонија, подоцна трансформирана во Социјалистичка Република, а по распаѓањето на бившата Сојузна Република Југославија - во Република Македонија, како самостојна и независна држава.

Од 1991 година до денес Македонија минува низ сцилите и харибдите на својата демократска трансформација. Жилаво се бори со тешките економски, социјални, меѓуетнички, верски и други проблеми, кои ја потресуваат од корен.

Иако со статус на членка на Обединетите нации, асоцијативна членка на Европската унија, на Советот на Европа и на многу меѓународни организации, македонската млада држава, се' уште не може да се ослободи од старите апетити на некои соседи, но и од глобалните интереси на големите држави, кои се прекршуваат на Балканот, по распаѓањето на комунизмот во Источна Европа.

Нејзин хендикеп се и внатрешните партиско-политички конфронтации, неединството во македонскиот политички блок и агресијата од Косово, Република Албанија и етничките Албанци во Македонија, мотивирана од идејата за создавање голема Албанија, а поддржана и од некои моќни западни држави или албански лоби групи во нив.

Македонскиот народ и деловите од него иселени во САД, Канада, Австрапија, Европа и ширум светот, веќе десеттина години заедно се во грч како да се излезе од досега затворениот маѓепсан круг на промените и да се влезе во една релативно помирна фаза на стабилизација на земјата и консолидација на нејзиниот стопански развој врз принципите на пазарната економија.

И покрај негативните појави на политички, општествен, стопански, културен и друг развој, Македонецот, како библиски народ има верба, надеж и љубов кон иднината и се надева дека ќе опстои се додека светот светува и векот векува. Господ да ја чува Македонија.

„Македонска нација“, 04 октомври 2017

ИЛИНДЕН – НАЈСВЕТЛИОТ ДАТУМ ВО ИСТОРИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД (3)

Илинденското востание во 1903 и Првото заседание на АСНОМ во 1944 година, се два најголеми историски моменти за Република Македонија кои се имаат случено на 2 август, на ден Илинден. Тоа го прави Илинден да биде најголемиот ден на слободарскиот дух од сите денови и празници на Македонија и највеличествениот ден на сенародниот македонски копнеж за борба и слобода на македонскиот народ.

Илинден е запишан со крупни позлатени букви во календарот на македонскиот народ во етничка Македонија и кај македонските иселени ширум светот. Илинден 1903 година е највисок револуционерен врв на борбата што ја водел македонскиот народ за соборување на султанската тиранија. Тој беше патоказ во национално-револуционерната борба на македонскиот народ и другите народи кои живееле во тогашна етничка Македонија за слобода и независност.

Затоа илинденскиот херојски подвиг длабоко и цврсто се врежап во свеста на македонскиот народ и кај широките народни маси на Македонија. Оттука не е чудно што илинденскиот чин станал знаме, симбол и патоказ на борбените македонски генерации, кои не дозволиле македонското ослободително дело, македонската кауза да скршне од новата револуционерна епопеја.

И покрај некои обиди да се оспори придонесот на широките македонски народни маси, овој триумф значел многу за своето време. А, за времето на иднината, визионерски бил навестен виорниот илинденски факел на слободата.

Илинденското востание претставувало повод за да се разгранат со векови задушуваните револуционерни стремежи на македонскиот народ да се искачи на пиедесталот на слободата. Токму во тој пресвртен чин дошле до израз евидентните дострепи на слободата за остварување на самобитните државотворни традиции.

Според историските факти, во деветтата деценија на XIX век во Македонија напдно созрале условите за појава и развој на национално-ослободително и револуционерно движење. Тогаш, кај свесните и разбудени Македонци, кои израснале од народот и ги изразувале чувствата и пулсот на широките народни маси, созрела мислата за создавање на единствена револуционерна организација на национално-ослободителното движење.

Така, организирианиот отпор против турското владеење започнал кон крајот на XIX век, откако неколку локални востанија и буни ја разнишале земјата, отворајќи пат кон нови подвизи. Тоа биле Кресненското востание од 1878 година, Брсјачката буна од 1880/81, акциите на војводите дедо Иљо Малешевски, Спирос Црне, Сирма Војвода, Славејко Арсов, дедо Геро и други..

Како резултат на околностите во 1893 година била формирана Македонската револуционерна организација, која подоцна се трансформирала во Тајна Македонска

Революционерна Организација (ТМРО), а станала позната и како Внатрешна Македонска Революционерна Организација (ВМРО). Таа со време ги синхронизира своите револуционерни акции и со македонските социјалисти, како и со другите револуционерни сили и групи, да создаде комплексно единство на национално-ослободителното движење. Тоа бил голем и значаен чин во новата историја на етничка Македонија, на македонскиот народ и народностите во неа.

Организацијата се нашла пред мошне крупни и одговорни задачи. Најпрвин требало да се организира народот за борба против постојниот деспотски режим, а потоа против сите посегнувања однадвор во нејзините работи. Се настојувало да се отстрани секое надворешно штетно влијание врз Македонија. Ширењето на организационата мрежа и насочувањето на масите кон вистинскиот пат на револуцијата бил првенствена цел.

Највидните корифеи и протагонисти: Гоце Делчев, Ѓорче Петров, Даме Груев, Пере Тошев, Јане Сандански, Петар Поп Арсов, Димо Хаџи Димов и плејадата други, му дале импулс и поттик на револуционерното движење, го омасовиле, ја доразвиле народно-демократската концепција за философијата на самородната автентична револуција.

Крушевската Република е најславната страница на Илинденското востание. Тоа е најконкретен израз за симболиката на државноправните стремежи на македонскиот народ, што беа идеал кон кој со години потоа се стремат новите генерации.

За жал, Илинденското востание и Крушевската Република биле поразени. Но, во нив македонските широки народни маси излегле морални победници. Тие служеле како поука и искуство во натамошниот револуционерен самостоен пат во борбата за конечно национално и социјално ослободување. Затоа, Илинденското востание поконкретно, имало типичен народен карактер и претставувало историски пиедестал за изградување на идната македонска слобода.

Формирањето на народната револуционерна власт во овој организационен вид, а и по својот револуционерно-демократски карактер, Републиката во многу својства потсетувала на револуционерната власт на Париската Комуна. Тој спроведувачки елемент превосходно се согледувал и во револуционерниот проглас на Републиката, таканаречениот Крушевски манифест.

Покрај тоа што македонскиот народ во 1903 година се крена на востание да се бори за својата слобода и за создавање независна македонска држава, само десет години подоцна Македонија беше брутално нападна, окупирана и поделена од своите соседи Грција, Србија и Бугарија; поделба потврдена од страна на големите европските сили на 10 август, 1913 година, со Букурешкиот договор.

Познато е дека Македонците постоеле во 1912 и во 1913 година. Всушност, целиот свет знаел дека Македонците постоеле дури и пред тоа, бидејќи читале за нив во весниците. Целиот свет читал за Илинденското востание од 1903 година и за тоа како македонскиот народ се обидува да се ослободи од турското ропство.

Денес имаме стотици исечоци од весници од тоа време, практично од секој голем весник во светот, кои, без сомнение, докажуваат дека Македонците постоеле во 1903 година, само една деценија пред Македонија да биде брутално нападна, окупирана и поделена од соседните земји.

Исто така, треба да се знае дека ние сме Македонци затоа што ние, нашите татковци и мајки, нашите дедовци и баби и многу генерации мажи и жени пред нив,

кои биле родени во етничка Македонија, биле Македонци, бидејќи земјата на која сме родени, во која сме пораснати и во која почиваат илјадници генерации се вика Македонија. Нам не ни требаат нашите непријатели да нè дефинираат и да ни кажуваат кои сме ние, а кои не сме. Ние сме Македонци бидејќи тоа е токму она што сме!

Македонците како библиски народ, своето постоење и опстанокот низ историјата, најверојатно му го должат, меѓу другото, и на празникот Илинден, издигнувајќи ја неговата верска и национална симболика до ниво на магија која ги поврзува, независно дали се наоѓаат во Австралија, САД, Канада, Европа (Европската Унија) или на други простори ширум светот. Овој македонски празник е ден над деновите, симбол над симболите, магнет над магнетите, со кој националното ткиво има своја резонанса и планетарна шифра, по која светот Македонците ги распознава.

Магнетизмот на Илинден во дијаспората најсилно се доживува во текот на илинденските иселенички празнувања. Во тој период најголемо внимание привлекуваат Илинденските пикници, како најмасовни манифестации на иселеништвото. На тие денови се одржуваат бројни црковни осветувања, полагање камен темелници на нови духовни храмови и одржување на национални, културни, црковни, спортски и други манифестации.

Илинденските празнувања на сите континенти имаат свој типично македонски концепт, односно функционираат како систем кој го мотивира и стимулира најкреативното кај Македонците од сите делови на Македонија на овие простори.

На нив доаѓа до израз исконското, цивилизациското кредо на нацијата, изразено низ вредностите создавани со векови во областа на музиката, фолклорот, везот, резбата и носијата, кои ја збогатуваат културата на државите во кои се населиле, во почетокот на покрагок, а подоцна на подолг и траен рок.

Бескрајно долг и трнлив пат, исполнет со блескави страници на едно величествено истрајување, Македонија го минувала низ лавиринтот на времето на една феноменална исклучивост: нација и Црква, кои што конечно се конституираа дури кон половината на XX век и народ со европски профил, лоциран во срцето на Балканот.

За жал, и денес во цела Беломорска и Пиринска Македонија владее национално и политичко ропство. Таму националистите, јаничарите и шовинистите прават големи усилби да го обезличат македонскиот национален дух и да го уништат и длабоко да го закопаат богатото историско и културно минато на македонскиот народ, за што пишуваат голем број интелектуалци, паталци, патеписци и добронамерници.

Својата вековна слобода, но само во вардарскиот дел, Македонија ја извојувала во Народнослободителната борба што ја водела во текот на Втората светска војна против германско-бугарско-италијанските фашистички окупатори. Во текот на, речиси, петгодишната крвава борба, во која Македонија дала преку 20.000 жртви, во заедница со другите југословенски народи од поранешна Југославија

Од 1991 година па до денес Македонија минува низ макотрпен период во својата демократска трансформација. Жилаво се бори со тешките економски, социјални, меѓуетнички, верски и други проблеми, кои ја потресуваат од корен.

Иако со статус на членка на Обединетите нации и НАТО, асоцијативна членка на Европската унија, на Советот на Европа и на многу меѓународни организации, македонската млада држава, сè уште не може да се ослободи од старите апетити на некои соседи, но и од глобалните интереси на големите држави, кои се прекршуваат на Балканот.

„Македонска виделина, Белџраг“, бр.162

ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ ОД БИТОЛСКИОТ ДО КОСТУРСКИОТ КРАЈ (4)

Егејска Македонија, до Балканските војни, во се ја делела судбината на другите македонски краишта. Во составот на турската империја, Македонија претставувала заокружена стопанска и народносна целина. Егејска Македонија во времето околу Илинденското востание (1903 г.) влегувала со еден дел во Битолскиот, со друг во Солунскиот и со трет во Серскиот округ на Внатрешната македонска револуционерна организација.

Најмасовно во Илинденското востание влегол Битолскиот округ. Конкретните подготовки за востанието таму започнале главно по одржувањето на Округниот конгрес во село Смилево.

На Смилевскиот конгрес учествувале и револуционерните реони од Егејска Македонија и тоа: Лерински со Михаил Чаков и други, Костурски со Пандо Кљашев и Васил Чакаларов, Преспански со Славејко Арсов, Никола Карев и други делегати. (Преспанскиот востанички реон со северниот дел денес е во состав на Република Македонија, а јужниот во Егејска Македонија). Истакнатиот костурски раководител и поет Лазар Поптрајков бил избран за заменик на Главниот востанички штаб.

Меѓутоа, уште додека заседавал тој конгрес, предизвикани, главно од познатите Солунски атентати, Турците во некои места почнале масовни грабежи и погроми. Така во мај тие извршиле сверски колеж во селото Смрдеш - Костурско. Смрдеш бил ограбен и опожаран. Биле убиени и заклани 87, а ранети 30-мина селани. Меѓу жртвите имало и жени и деца.

Масовен погром Турците извршиле во селото Баница, Серско, по загинувањето на глемиот револуционер Гоце Делчев, на 4 мај. Слични погроми на разузданиот аскер и башибозук имало и по други места на Македонија. Овие насилства и погроми биле предвесник на големите настани кои допрва престоеле.

Согласно со прогласот за востание на Главниот востанички штаб, и со решенијата на Смилевскиот конгрес, на Илинден 1903 година и во најјужните околии од Битолскиот округ, започнало востанието. Костурскиот реонски востанички штаб, на чело со Лазо Поптрајков, растурил со брзи курири, низ сите села, краток повик со кој се известувало способното население „*ѿо уѿвргдениоѿ ред да влезе во редовиѿе на борциѿе*“. Повикот завршувал со извиците: „*Да живее авѿономна Македонија, која се бори за својаѿа слобода! Да живеаѿ борциѿе!*“

И во Костурско отпрвин иницијативата во борбите ја имала востаниците. Нивни најважни реони биле Корештата и Клисурско. Селските востанички одреди ги уништувале комуникациите, напаѓале на помалите турски гарнизони и ослободувале села и територии. И до средината на септември под власт на востаниците се наоѓале 60 села. Но, најголеми успеси биле постигнати пред ослободувањето на двете гратчиња

- Клисуре и Невеска - сместени во планинскиот терен помеѓу македонските градови Костур, Лерин и Кајлари.

Во ослободувањето на Клисура која останала во востанички раце 22 дена, учествувале 600 востаници, а тој број подоцна нараснал на 800 луѓе. Ослободувањето на Невеска, пак, била заедничка акција на костурските и леринските востаници. Но, ни во Клисура, ни во Невеска не била организирана нова револуционерна власт по оној ред како во Крушево. Костурските востаници имале и повеќе други судири со аскерот и постигнале повеќе победи при ослободувањето на селата.

Во Леринската каза востаниците презеле повеќе акции во првите востанички денови. На Илинден, вечерта, еден одред ја нападнал станицата Екшису и ја онеспособил пругата. Други одреди ги уништувале телефонските линии, мостовите и пругите, ослободувале села, напаѓале на беговски кули и чифлици. При обидот на востаниците, според планот на Реонскиот востанички штаб, да се ослободи селото Арменско, Турците извршиле страшен погром.

Во Преспанскиот реон не се развиле некои пошироки востанички акции, но и овде народот масовно востанал. Прва и најголема востаничка акција бил нападот на нахискиот центар, селото Наколец, каде што имапо 100 турски војници, потоа борбите во Љубојно, Отешево и Крушје Други одреди влегле во борби со некои помали турски единици по селата. До првата половина на август востаниците и таму биле господари на положбата, а потоа под постојаниот аскерски притисок се повлекле во планинските предели.

Во Кукушката околија првите судирања на четите со аскерот започнале во август. Потоа судирањата се прошириле кон Ениџо - Вардарско, Воденска, како и кон Гевгелиско и Тиквешко на север. Во Солунскиот санџак востаничките сили извршиле 7 бомбашки напади врз пруги и други комуникациски објекти - меѓу станиците Острово и Владово - Воденско, кај селото Бојмица - на пругата Солун - Скопје и неколку во Гевгелиско. Со тоа се потврдило дека Егејска Македонија имала достоинство место во борбите и страдањата на целиот македонски народ за своето национално ослободување.

Инаку, Егејска Македонија, или Беломорска Македонија е дел од регионот на Македонија, а денес е во состав на Република Грција. Овој дел од Македонија е најголемиот регион во Република Грција според областа и вториот регион според бројот на жители.

Грците овој дел го нарекуваат едноставно Македонија (грчки: Μακεδονία), како што се чувствуваат дека тоа е само простор кој има право да го носи името Македонија. Ова е една од причините за грчко-македонскиот спор околу името на Република Македонија. Меѓутоа, спорот за името меѓу Грција и Република Македонија опфаќа неколку главни прашања обединети околу името Македонија, етничкото потекло на населението кои живеат во оваа земја, како и ословувањето на јазикот на кој што се користи. Ескалирањето на спорот се протега на таква рамка што нејзиното решение вклучува учество на меѓународни медијатори од највисоко ниво.

Спорот, главно, е резултат на несогласувањето на Република Грција за прифаќање на уставното име на Македонија, за кое педесеттина години немаше примедба. Привременото решение "Поранешна Југословенска Република Македонија" (а го форсира името „Скопје“), го користи Република Грција, а го користат и други земји кои не го признаваат уставното име на Македонија.

Сепак, сите членки на Обединетите нации, и таа самиот, како целина, е да се прифати едногласна одлука која ќе произлезе како резултат на разговорите меѓу двете земји.

Во врска со македонското иселеништво, пак, а во чест на Илинденското востание во Егејска Македонија, ќе ја претставиме песната „Илинден – 2 Август 1903“ на Џим (Митре) Томев (на Патерој, Патерас) од Мелбурн, Викторија, Австралија.

Тој е познат и признат австралиски интелектуалец од македонско потекло. Џим Томев е автор на седум драмски едночинки и подолги текстови, на стихозбирката на англиски и македонски, „Фрагменти на една историја“. и на делото на англиски јазик „Мали измислици – голема мудрост“ (Small tales- great wisdom). Тој е австралиско-македонски публицист, драматург, новинар и вљубеник во етничка Македонија, чиј корени се во селото Кабасница, Леринско. Џим Томев на Илинден ја посвети следната поема

ИЛИНДЕН - 2 АВГУСТ 1903

Се чинеше дека тиранијата
 беше вмешана со истиот вештер
 по нејзините години,
 и изгледаше дека дечињата
 ја цицаа од боските на младите мајки.
 Во нејприродната поворка
 од монононо ројство
 надгробните крстови
 беа се' што надежта можеше да ни даде.
 Но волјата на младите
 со решителна енергија
 изгради сонитата од уштите
 од слобода оиде безнадежноста
 зашто тие ја знаеја слободата
 оиде јаремот ставен само од луѓе
 и дека светиот не беше врзан
 со нејроменлива хиерархија.
 Смешана со жорчина и крвни тамеиња
 слободата разурнувачки
 го прекрши парализираниот вештер.
 Над вековното сонце
 бели муѓри изгреја
 огној се чистеше и ги сечеше
 дебелиите шуми на темницата
 сиедата на ројството иагна
 на таа очајна секунда светилина,
 појтем монононите жални искојти
 ужасни во своите нејрекиности болки
 продолжија и ние дознавме
 дека славата беше наша
 иако победата се изгуби.

Џим Томев (Австралија)

(Песната „Илинден – 2 Август“ е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 50.

СМИЛЕВСКИОТ КОНГРЕС И РЕВОЛУЦИОНЕРНО КРУШЕВО (5)

Илинденско Крушево е запишано со светли букви во историјата на македонскиот народ. Тоа е град во западниот дел на Република Македонија. Тоа е градот на Крушевска Република во кој е изграден познатиот споменик Македониум. Крушево се смета за типично планинска гратче, кој има просечна надморска височина од 1350 метри, а со тоа, го држи приматот за највисоко гратче на Балканскиот Полуостров.

Крушево е во категоријата развиени и организирани градски населби која е формирана на крајот на XVIII век и почетокот на XIX век. За формирање на Крушево како урбана населба, покрај Македонците, најзначително е доселувањето на православни Власите од Москополе на крајот на XVIII век и од планината Грамос, во почетокот на XIX век.

Заедно со Власите се пресели и една мала група православните Арбанаси на Јужна Албанија. Власите се познати како успешни градители, трговци, кираџии, занаетчи и печалбари. Но, во процесот на економскиот и културениот развој на населбата, како и во организираното живеење биле вклучени и македонските Мијаци од Реканскиот крај кој се познати и успешни градители, резбари, зографи и иконописци.

По Смилевскиот конгрес крушевските револуционери најактивно се подготвувале за востание. Особено големо внимание било посветено на воените подготовки и на вооружувањето. Тука спаѓал и умешно подготвениот воен план за заземање на Крушево. За поуспешно опфаќање на сета вооружена сила се спровела распределба на револуционерни одреди под раководство на опитни војводи. Секој одред добил точно определен пункт во градот, каде што според оперативно-стратегискиот план требало да се изврши планираната операција за заземање на градот.

За сета подготовка на востаничките операции за заземање на градот се грижело Горското начелство, кое (согласно на решението на Смилевскиот конгрес) се формирапо во Крушевскиот реон. За началник бил избран Никола Карев (1877-1905), истакнат македонски социјалист, кој се приклучил кон револуционерното движење. Непосредно пред востанието, Горското начелство слегло во Крушевската Рамнина и извршило распределба на револуционерните сили. По ова сите војводи со своите чети се собрале во Биринската Корија и биле издадени последните упатства за изведување нападот на градот.

Штабот на Горското начелство објавил специјален проглас со кој се означил почетокот на востанието. Во прогласот се повикувале крушевчани да се кренат на востание за извојување на слободата. Прогласот завршувал со извикот: „Да живее Македонија“.

Востаничките акции за заземање на Крушево започнале ноќта, на 2 август 1903 година. Најпрвин, одредените револуционери со секири ги пресекле телефонските столбови надвор од градот. Потоа започнало изведувањето на тактичкиот план за заземање на градот.

Нападот врз градот се изведувал ло важните клучни точки и тоа на: касарната, пошта-та, општината и на други установи и полициски објекти. Ова умешно содејство на крушевските востаници ги присилиле османлиските војници на панично бегство. Но, најсилен бил нападот врз касарната. Борбата траела целиот ден и најпосле касарната била запалена

Борбите продолжиле и на 3 август. Тој ден крушевските востаници и револуционери наполно го ослободиле својот град. Со тоа, целосно била обезбедена победата. Тој голем чин претставувал голем настан. Во него се изразиле вековните желби за слобода и создавање на своја сопствена држава. Оваа вековна желба за прв пат по Самуиловата држава и по создавањето на слободните територии во време на Крушевското востание, била остварена во тоа македонско живописно катче.

Ослободувањето на Крушево по петвековната османлиска власт претставувал голем чин на Илинденската револуција и забележителна страна во историјата на овој планински град. Затоа, првата задача на револуционерите се состоела во обезбедување на слободната револуционерна власт. Притоа се пристапило кон избирање на револуционерни органи.

Со оглед на тоа што Штабот на Горското началство ја претставувал воената власт на градот, било неопходно роапизирање на поставената цел за изградување на сопствената народна власт. За изборот на органито на Револуцијата било свикано Собрание на истакнати граѓани, лретставници на сите народности во градот. Ова Собрание го сочинувале 60 личности. Се смета дека тие го сочинувале Советот на Републиката, бидејќи само ваков висок орган можел да ја прогласи Републиката и да избере нејзин Претседател, во лицето на Никола Карев.

Инаку, Крушевската Република била вистинска демократска држава. За подобро одржување на новата македонска народна власт во Републиката, населението било вооружено и градот утврден со длабоки ровови, се отвориле работилници за оружје и муниција, а особено е важно црешовото топче. Биле отворени болници за болните и ранетите, пекарници за леб и др.

Претседателот на Крушевската Република Никола Карев за да ја објасни праведната борба, го објавил Крушевскиот Манифест, кој покажува дека борбата на македонскиот народ била не само „Македонија на Македонците“, туку борба за слобода на сите понижени и обесправени во Македонија, без разлика на нивната вера и нација. Исто така, манифестот ги советува муслиманите да не се борат против Македонците, оти тие, исто така, биле поробени од Турците.

Инаку по Втората светска војна, постоењето на НР Македонија како држава на македонскиот народ во рамките Демократска Федеративна Југославија (ДФЈ), преставуваше база околу која требаше да се оствари обединувањето и на другите нејзини делови (Пиринска и Егејска Македонија).

Со доаѓањето на Ѓорѓи Димитров во 1946 година на чело на бугарската држава, тргнувајќи од сопствените интереси, Бугарија пристапи кон определување на своите ставови по однос на македонското прашање воопшто и по однос на прашањето на правата на Македонците во Пиринска Македонија

Во продолжение ја претставиме поемата „Илинден 1903“ од големиот патриот од егејскиот дел на Македонија кој својот живот го помина во Торонто, Канада, доблесниот иселеник Стефан Л. Букчев. Тој беше еден од најактивните членови на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ кое е дел од Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто.

ИЛИНДЕН 1903

Пет векови цели робуваме ние
македонскиот народ по заградени зние.
До кога мили браќа ќе ги примеме сити
верна дружина на востание се дија.

Делчев војвода народ ги припрема
во туга помош надеж ние нема.

На нога се крева народ херој
турско ројство не ги ние.

Пушки ги кааат земја жоре
Империја се ги ресе народ се бори.
Во жорниот Пирин Заградански царува
во бурниот Егеј Делчев бунтува.

Шуми Вардар и хајдучки песни ние
на Шар Планина комитско знаме се вее.

Бомби ги шитат обруч се сити
турскиот аскер во наника бежа.

Пити и Горче се борат смело
и Груев је жив во свештеното дело.

Атентатори од Велес во Солун ги сити
Отоманската банка, во воздух ја дијаат.

Нека чуе Европа и зајадот цел
слобода бара Македонецот смел.

Во Крушево Карев Република ситори
Европа се мисли и планови крои.

Султанот беснее и лири дава
Гоце го бара и неговата глава.

Но Делчев војвода клета си дава
во турски раце жив се не дава.

Со вера во жради за светила иднина
од куршум ги ронжен Гоце јага.

Со ура во уста смрт или слобода
за Македонија ги живува Делчев војвода.

Македонија ќе жали за синот херој
а Делчев е жив меѓу народот свој.

Стефан Л. Букчев (Канада)

(Песната „Илинден 1903“ е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 97 и 98.

„Македонска нација“, 15 ноември 2017

ИЛИНДЕН ВО ПИРИНСКА МАКЕДОНИЈА (6)

Пиринска Македонија е дел од регионот Македонија кој се простира во југо-западниот дел на Република Бугарија, совпаѓајќи се со територијата на Благоевградската област и подрачјето околу селото Бараково, кое денес е во Општина Кочериново, Кустендилска област.

Во Пиринска Македонија, за разлика од Егејска Македонија, во текот на Илинден се водени, главно, предавнички врховистички акции. А пак, Пиринска Македонија во времето на Илинденското востание во целост влегувала во состав на Серскиот револуционерен округ кој, со своето јужно крило, се ширел и преку денешната грчко-бугарска гранична линија. Уште пред Илинденското востание во овој округ се истакнал како способен организатор и водач Јане Сандански кој доследно ги спроведувал принципите на Внатрешната македонска револуционерна организација за самостојноста на македонското национално-ослободително движење.

Во почетокот на септември, кога востанието во Битолско веќе ја достигнало својата врвна точка, Серската окружна организација одржапа конгрес во Пирин на кој бил изработен план за востание во Серскиот округ. На конгресот, главно, било решено востаничките акции на четите да започнат на Крстовден (27 септември), почнувајќи од јужните реони денес во Егејска Македонија и постепено да се прошируваат и да дејствуваат кон север.

Во востаничките акции учествувале и врховистички чети, но под услов нивните водачи да се потчинуваат на решенијата на Окружниот комитет и да дејствуваат спрема веќе изработениот план. Овие услови врховистичките раководители (генерал Иван Цончев и лолковник А. Јанков) ги прифатиле привидно.

Според оваа спогодба, кон почетокот на септември во денешна Пиринска Македонија дошле околу 400 врховистички четници, на чело со Цончев, Јанков и други офицери од бугарската војска. Врховисти биле упатени само во Серскиот округ, се' со цел да се дозволи востанието да земе поголеми размери во граничните реони спрема Бугарија.

Во Пирин во одделни околии биле одржани околиски советувања и конференции. Така, конференцијата на најдобро подготвената за востание околија - Разлошката - се одржала во гратчето Банско. На неа присуствувале дваесетина делегати од Разлог - Банско и околните села и бил изработен детален план. За ослободување на Разлог (Мехомија) и за други акции бил избран тричлен реонски (горски) штаб и селски војводи, според бројот на оружените сили по селата и сл.

Меѓутоа, под влијание на генерал Иван Цончев изработениот план за дејствија бил изменет во таа смисла што Штабот и главните востанички сили биле концентрирани не во Пирин, како што било првобитно утврдено, туку во пределите на Рила, во непосредна близина на турско-бугарската граница, Покрај тоа некои договори и акции на дојдените врховисти {на пример да се бомбардира џамијата во селото Бачево} очигледно имале за цел да ги предизвикаат и онака разјарените Турци кон жестоки санкции.

Нападот за ослободувањето на Разлог не ги дал очекуваните резултати. Додека испратената група востаници внатре во градот жестоко се борела, генерал Цончев, кој бил на 6 - 7 километри оддалеченост не тргнал на помош, а неговите две чети, што биле испратени на Предел, за да го спречат доаѓањето на турски засилувања од Горна Џумаја {денешен Благоевград}, ги напуштиле позициите и се упатиле со пушки на рамо кон турскобугарската граница. Потоа истото го сторил и генералот. Тоа им дало можност на Турците жестоко да се пресметаат со мирното население. Во Разлог биле изгорени 95 куќи и истепани 45-луѓе.

Во овој востанички реон најголеми борби се воделе за селото Белица, кое за еден ден и било ослободено. Но, под притисок на аскерот и многубројните башибозучки групи, востаниците го напуштиле селото, а заедно со нив и речиси сето население. Илјадници бегалци од селата се прибрале околу главните востанички сили во Рила и навлегле кон бугарската територија, така што и самите востаници биле принудени со сила да им отворат пат за натаму, напуштајќи ја со тоа и востаничката територија. Според тоа, предизвикувачките и предавнички врховистички акции и осверените Турци покренале седум до осум илјади бегалци од Разлошко, а тоа придонело мошне бргу да спласнат востаничките акции.

Меѓутоа, за Илинденскиот период во Пиринска Македонија најзначајна личност е Јане Сандански, познат како Пиринскиот цар, Санданпаша и Старикот. Тој е македонски национален херој, војвода и водач на Македонската револуционерна организација.

Меѓу неговите активности во тој период, треба да се одбележи дека во април 1901 година, Сандански и Чернопеев во Разлошко, решиле да го грабнат д-р Хаус, протестантски мисионер од Солун. Меѓутоа тој го одложил патувањето и затоа тие решиле да ја киднапираат протестантската мисионерка Мис Стоп која се наоѓала во Банско. Целата акција се усложнила и траела шест месеци. На 31 јануари 1902 бил платен откупот, а 23 февруари 1902 година грабнатите биле ослободени од Андон Косето во село Градошорци.

Внатрешната организација презела енергични мерки против врховистичката агитација. Од левата страна од Струма, околу Пирин, борбата против врховизмот ја предводел Сандански. Во Делвино, тој пред селаните кристално јасно ги претставил идејните разлики помеѓу двете организации. Истата агитација, Сандански ја повторил и во селата Марлево и Хрсово. Но и покрај силниот отпор на Внатрешната организација, на 22 септември (стар стил) 1902 година започнало т.н. Горноџумајско востание.

Инаку, отечествениот Фронт на Бугарија воспостави најтесна соработка и пријателство со ДФ Југославија и даде целосна поддршка на НР Македонија во нејзиното залагање за крајно остварување на националниот идеал на македонскиот народ. Ваквите ставови на БРП(к) и владата почнаа да се остваруваат како политичка, државна и како законодавна практика.

Следните три години поминуваат во знакот на еволуција на ставовите на БРП(к) и владата на ОФ Бугарија кон државна и законодавна пракса. Во овој период се разменија бројни државни и партиски делегации, консултации и заеднички акции како во билатералната соработка, така и на меѓународен план. Овој период беше крунисан со средбата Тито – Димитров во Блед.

Со одлука на бугарската влада во Пиринска Македонија, пак, е извршен попис на населението, кој доби карактер на своевиден плебисцит. Населението во огромно

мнозинство, над 70% се изјаснува како припадници на македонскиот народ, по што се даде директива за изработка на законски проект за територијална автономија на Пиринска Македонија. Во училиштата низ сета Пиринска Македонија се почна со настава на мајчин македонски литературен јазик, во горна Џумаја (Благоевград) почна да работи Македонски народен театар на македонски јазик, а за потребите на учениците и населението беше отворена и првата македонска книжарница.

„Во Горна Џумаја е отворена првата македонска книжарница „Македонска книга“. Тоа е голем настан не само за градот, туку и за целата област. Книжарницата ќе одигра голема улога за кристализирањето на националната свест на македонското население во тој крај и за уште потесно културно зближување...

Овој плодотворен творечки развој во севкупните македонско-бугарски односи во историјата ќе биде прекинат со донесувањето на Резолуцијата на ИБ во јуни 1948 година, по што полека повторно започнува негирањето на македонскиот народ.

Во чест на Илинден, ќе ја поместиме поемата „Иинденка“ од Васил Пецуоровски од Вилинген, Германија. Тој е познат и признат бизнисмен, романсиер и поет. Васил Пецуоровски е роден во Русиново, Беровско, а е македонски печалбар кој познава неколку европски јазици. Тој е ценет бизнисмен во Еврипската Унија и е голем македонски патриот.

Тој е автор на романот „Нагорена душа“ и како прозно дело е роман-првенец на Васил Пецуоровски, кој е и автор на стихозбирката „Печалбасрки проклетства“, кое претставува посериозно иселеничко дело.

ИЛИНДЕНСКА

Каде е Делчев војвода.
 Во крв и пламен
 на Илинден 1903
 Македонија се вивна
 за ропски пранги да скрши
 од вековното ропство.
 Гоце Делчев, Груев Даме
 развеја револуционерно знаме.
 Дојде денот македонски,
 ден светол и светлозрачен.
 Сонцето крваво запре
 над македонската земја.
 „Слобода или смрт!“
 Беше Илинденската клетва.

Васил Пецуоровски (Германија)

(Песната „Илинденка“ е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 180.

„Македонска нација“, 01 ноември 2017

ПРОГЛАСУВАЊЕ НА КРУШЕВСКАТА РЕПУБЛИКА (7)

Прогласувањето на Републиката, позната како Крушевска Република, како што е влезена во историографската и во политичката литература, претставува настан од првостепено значење. Таа била поставена на „длабоко демократски и републикански начела“ и претставувала прва ваква држава на Балканот со многу напредни примеси.

Крушевската Република е опишана во делото „Илинден 1903-2003 и македонските иселеници“ од авторот на овие редови, Славе Катин. Ова дело е посветено на големиот јубилеј Илинден и претставува издание од посебен вид во македонската исељеничка историографија. Во него е остварена еден вид синтеза на историската борба на македонскиот народ за национална и социјална слобода во текот на цел еден век, крунисан со неговата самостојна и независна држава - Република Македонија.

Така, во ова дело се вели дека за првпат по величествената Париска Комуна се изградува држава на револуционерно – демократски тип. Покрај високите органи, се пристапило и кон формирање на комисии за: снабдување, исхрана, внатрешен ред и поредок, облека, здравство и финансии. Бил избран и воен суд.

Формирањето на народната револуционерна власт во овој организационен вид, а и по својот револуционерно-демократски карактер, Републиката во многу својства потсетувала на револуционерната власт на Париската Комуна. Тој спроведувачки елемент превосходно се согледувал и во револуционерниот проглас на Републиката, таканаречениот Крушевски манифест.

Тој ги озаконува високите цели на Револуцијата, на Крушевската Република, која Димо Хаџи Димов ја нарекол - „величествена Крушовска федерација“. Тие цели се вообичаени во демократските и слободарските принципи за остварување на суверените права на македонскиот народ и на народностите. Во Манифестот најречито биле изразени програмските лозунги на народно-демократската револуција. Тој Проглас - Манифестот бил пишуван на народен македонски јазик и во него со восхитена убавачка реч се изразени високите начела на македонската револуција, доследната револуционерна борба на сите потиснати, нивните демократски принципи за братство меѓу народите.

Доследноста кон прокламираните револуционерни принципи била изразена преку конкретно спроведување на револуционерната власт со експропријација на уставни потребни за одбраната, попис на стоката, распис на востанички данок, вооружување на сето население - со оружје, муниција, изработка на црешови топчиња, со изградување на поштенската служба, со мерки за утврдување на градот и подготовка на населението за одбрана, со обиди за неутрализирање на муслиманското население во околните села исо други револуционерни потфати, со што навистина се остварувале државотворните начела на слободната Крушевска Република.

Крушевската Република, родена во времето на Илинденската револуција, покрај обезбедената слобода не можела да опстане во тогашната констелација. Потпрена на своите сопствени сили, а наоѓајќи се во разговорот на Востанието, кое ја опфати цела Македонија, не можела подолготрајно да ги ужива благодетите на очекуваната слобода.

Републиката во Крушево и другите ослободени востанички места и слободни територии во Македонија, не можеле да се спротивстават на османлиската контраофанзива, која веднаш започнала да се организира за уништување на Востанието, зафаќајќи поголем простор десет дена по прогласувањето на Илинден.

Најголем проблем за османлиската солдатеска претставувало заземањето на Крушево. Кон 9-10 август 1903 година османлиските сили го започнале походот кон градот и неговото опкружување. Главнината на војската се наоѓала под командата на Бахтијар-паша. Таа се движела од Прилепско Поле кон Крушево и се состоела од 10.000 војници, придружена со артилерија. Војска доаѓала и од другите правци и го опкружувала градот, броејќи до 20.000 војници.

Наспроти големата османлиска сила се наоѓале крушевските востаници и револуционери, на број од 1.200 души. Тие биле распоредени по должината на линијата за одбраната на градот.

По одбивањето на османлискиот ултиматум за предавање, Горското начелство решило да се брани градот. Од 12 август натаму се одвивала крушевската епопеја за одбраната на Републиката, во која, покрај силниот притисок на војската и на нејзината казнена експедиција, бил даден силен и херојски отпор од крушевските востаници и револуционери.

Силниот настап на војската од сите страни предизвикал дилеми на Штабот на Горското начелство за натамошна одбрана на градот или за негово напуштање. Во тој херојски отпор настанала нова крушевска епопеја - епопејата на Слива и Мечкин Камен. Револуционерната саможртва за одбрана на Републиката најсилна била кај Мечкин Камен: Питу Гули, големиот крушевчанец, на чело на својот одред го жртвува својот живот.

Така заврши епопејата на Крушево. Истиот и следниот дан солдатеската со репресалии, масакрирања и грабежи го разиграа својот жесток бес врз слободољубивиот крушевски народ. Тогаш, во пламенот на крушевската револуција, самородниот, илинденски поет на Крушево Нашку Лози, на 20 август, непосредно по катастрофата, ја напиша својата песна „Писокот на Крушевчани“ за да ја овенча славата на слободата, за да ја воспее тагата на поразот.

Илинденското востание и Крушевската Република биле скапо платени со крвта на македонскиот народ. Турската власт повторно се вратила по селата и уште повеќе пораснала тиранијата. ВМРО не се откажапа со раководењето на понатамошните борби за ослободување.

Иако недоволно подготвено и предвремено кренато, Илинденското востание има големо значење за историјата на македонскиот народ. Тоа покажало дека македонскиот народ ја сака својата слобода и независност. Македонците му покажале на целиот свет дека се посебен народ и дека сакаат своја држава, како што тоа го имале и другите балкански народи. Но, тие соседни држави не го сакале ослободувањето на Македонија од самите Македонци, туку со нивна помош, за да може секој од нив повторно да ја пороби.

Таквите планови на соседите ги знаеле водачите на ВМРО и сакале ослободувањето на Македонија да биде од самите Македонци, та никој да не рече дека не' ослободил, па може да не владее. Затоа, скоро сите со таква идеја биле убиени и не ја дочекале слободата на Македонија. Некои и пред востанието, а повеќемина по него.

Така на пример, легендарниот водач на ослободителното дело на македонскиот народ, Гоце Делчев, бил предаден и убиен и со неговата смрт многу се измениле подготовките за востанието.

Во Солун се одвивала сета македонска прогресивна активност, преку гемициите - атентатори, до развиена револуционерна активност која продолжила и трае се до денешни дни. Во 1915 година бил убиен и „Пиринскиот цар“ Јане Сандански, еден од последните револуционери доследни на илинденскиот идеал.

Откако Турците биле истерани од Македонија, по Балканските војни, соседните држави Бугарија, Грција и Србија ја поделиле меѓу себе. Македонија не можела да се ослободи сама во тоа време борејќи се против три поробители, но желбата за слобода никогаш не згасна.

Илинденското востание и Крушевската Република биле поразени. Но, во нив македонските широки народни маси излегле морални победници. Тие служеле како поука и искуство во натамошниот револуционерен самостоен пат во борбата за конечно национално и социјално ослободување. Затоа, Илинденското востание поконкретно, имало типичен народан карактер и претставувало историски пиедестал за изградување на идната македонска слобода.

Заедно со Крушевската Република тоа ја зрачело поновата македонска ослободителна епоха, ја определувало насоката и историската перспектива во остварувањето на натамошната борба за македонска национална државност, со која се здоби со АСНОМ, по 41 година од Илинденското востание.

Во продолжение ја поместуваме песната „Илинден“ од Бошко Рајчовски-Пелистерски, истакнат иселеник од Детроит и од Флорида, организатор, радио новинар, поет и публицист, кој половина век го води Македонскиот радио час „Оро македонско“ од Детроит и Чикаго.

ИЛИНДЕН

Во нашите очи твојата виделина и твојот мрак течат
Како река, како виножито што болно гали.
Илинден, легендата ни ја краде онаа твоја вечер,
Духот што им го крепи на сите мали.
Илинден, една топла ѕвезда што уште долго ќе гори.
Над Крушево, во раскошот на едни вечни бои
Илинден, твојата утеха како единствен пријател збори
Со едно пламнато знаме во вените мои.

Бошко Рајчовски - Пелистерски (САД)

(Песната „Илинден“ е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 188.

„Македонска нација“, 22 ноември 2017

СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТОРИ И НИВНАТА УЛОГА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА (8)

По 29 април 1903 година друг еден настан ја возбудил Македонија. Тоа биле Солунските атентатори, група македонски интелектуалци, кои се наоѓале под влијание на анархистичките идејни гледишта. Основната тенденција на нивните „динамитни атентати“ се состоела во рушење на институциите на тогашните држави во Македонија. Зад нив бил и стремежот да се заинтересира Европа за состојбата во Македонија.

Солунските атентатори предизвикале голема врева во Европа. Во Македонија ситуацијата уште повеќе се заострувала и станувала критична и затегната. Тогаш ушта повеќе се засилувал отпорот, се барал излез од кризата.

Кризната револуционерна состојба се комплицирале и со смртта на Гоце Делчев: 4 мај 1903 година, Херојскиот подвиг на предводникот на македонската револуција болно одекнал низ цела Македонија. Тоа имало одраз и врз конкретната активност на Внатрешната организација. Нејзиниот Централен комитет, со сотовет што го имал по враќањето од заточение на Даме Груев, се нашол во тешка ситуација.

Тогаш конкретниот збор го имале револуционерните окрузи низ цела Македонија. Тие биле задолжени конкретно да се искажат за најважното прашање: *Востаниешо*.

Откако сите подготовки биле завршени, Главниот штаб на востаничките сили го определил Втори август - Илинден (1903) за почеток на востанието. Со специјален проглас бил разгласен повикот за востание низ целата земја. За почетокот на востанието биле известени европската дипломатија и светската јавност.

Илинденското востание започнало на 2 август во поголемиот дел од етничка Македонија. Во согласност на стеленот на подготвеноста на народот и на револуционерните сили, тоа имало различен интензитет. Неговото траење било различно, но, главно, Македонија се наоѓала во востанички пламен цели три месеци (август, септември, октомври 1903 година), а и повеќе. Во него широките македонски народни маси, потпомогнати од преставниците на народностите во Македонија, храбро опстојувале во одбраната на слободата и низ востаничките акции ги барале патиштата на слободољубивата егзистенција и еманципација.

Во востанието движечка сила биле народните маси, кои во него ја докажапе својата револуционерна, самоиницијативност и масовна борбеност. Затоа востанието уште во самиот почеток имало народен карактер. Било типично народно востание. Солствено дело на македонскиот народ.

Најопсежни димензии Илинденското востание имапо во Битолскиот револуционерен округ. Со него биле опфатени сите револуционерни реони во Округот. Се

манифестираше во прекинување на телеграфските и телефонските линии; во напади врз беговски кули и поседе; во јуриши на месните гарнизони; во рушење на мостови и други објекти; во непосредни судири со аскерот и башибозукот.

Успешниот развој на востаничките операции бил насочен и кон напади на определени градски центри и села, како и кон создавање слободни територии во планинските подрачја. Таму востаниците, заедно со ослободениот народ, станувале единствени господари и организирале своја сопствена власт. Со тој значаен револуционерен потфат и ориентација дојшле до израз целите на револуцијата.

Највисок дострел илинденскиот револуционерен факед добил со формирањето на Крушевската Република и со создавањето на републиканската власт во Клисура и Невеска. Со оформувањето на овие револуционерно-демократски и релубликански творби дошле до израз државотворните традиции на етничка Македонија и настојувањата да се дојде до насоките во кои треба да се изградува македонската државност.

Формирањето на Крушевската Република настанала како резултат на солидната организација и успешното изведување на Илинденското востание во Крушевскиот револуционерен регион. Со реализирањето на тактички план дошло до заземање на градот на 3 август. Со тој храбар и востанички подвиг била обезбедена победата на крушевските револуционери, а со тоа и на сиот македонски народ и на народностите на Македонија. Тоа бил голем чин за македонската револуција, врвна победа, израз на стремежите за слобода и за самостоен живот, за изградба на сопствена држава.

Најголемата обврска на Крушевската Република во првата фаза била изградувањето на нејзините органи. Пред се' на Советот на Републиката, како типичен израз на републиканско-демократското устројство. На чело на оваа највисока републиканска власт, како претседател на Републиката бил избран Никола Карев, истакнат македонски револуционер и социјалист.

Крушевската Република, односно „Величествената крушовска федерација“, како што ја нарекол Димо Хаџи Димов, била прва слободна македонска држава која ги остварила суверените права на македонскиот народ и народностите. Тоа била, во истовреме и прва република на Балканот, што преставувало интересен феномен во тогашната балканска констелација.

Во создавањето на демократската востаничка и републиканска власт се гледало спроведување на идеите и искуствата на Париската комуна. Посебно, тоа дошло до израз во изборот на привремената влада, составена од шест членови на комисији за различни најважни органи на републиканската власт, која се регулирала и со издавање разни акти и други одлуки, карактеристични за секоја револуционерна народна власт.

Програмските лозунги на народно-демократската револуција добиле најочевиден израз во Крушевскиот манифест, кој преставувал прекрасен документ за целите и задачите на револуцијата, за нејзините демократски стремежи, што воделе кон братска слога и единство меѓу народите. Таму се прокламирани високите начела на Македонската револуција за доследна револуционерна борба на сите потиснати маси, а се' понагласено биле потенцирани длабоките демократски и напредни принципи за заедничкото живеење на народите.

Всушност, вонего до највиден израз биле подвлечени принципите на Илинденското востание, во кое покрај влијанието на македонските напредни сили бил изразен државотворниот стремеж на македонскиот народ и на народностите на Македонија.

Крушевскиот манифест бил напишан на типичен народен македонски јазик. Во него поетично и мошне пластично било изразено одушевувањето од постигнатата слобода што преставувало револуционерно верују за сите илинденски револуционери. Тоа била уште една потврда за прокламираните македонски самобитни цели на Илинденската револуција, кои на мошне автентичен иавтохтон начин дошле до најсилен израз и преставувале своевидно и аргументирано сведоштво. Затоа, Крушевскиот манифест, заедно со другите илинденски акти и документи, претставувал првокласен изворен документ за Илинденското востание.

Инаку, Солун бил многу важен центар и за Македонците кои живееле таму, кои се образувале и кои дејствувале за создавање на посебна македонска држава на Балканот. Така, на 23 октомври 1893 година, во Солунска машка гимназија „Св. Кирил и Методиј“ била основана ВМРО, чија цел била добивање на автономија за Македонија и Одринска Тракија преку револуционерна борба. Во Солун, од тој период се познати и големите терористички напади од страна на ВМРО и нејзините членови наречени гемиџии. Солун останал во рамките на Отоманската империја сè до 1912 година.

Во продолжение ја поместуваме песна „КУД „Илинден“, чиј автор е доаенот на македонското иселеништво од Австралија Јован Кокаловски од Сиднеј. Тој беше од битолскиот крај, а во Австралија беше еден од основоположниците на културниот, националниот и духовниот живот на Македонците во Нов Јужен Велс, особено во метрополата Сиднеј

КУД „ИЛИНДЕН“

Почујте не' сите наши Македонци,
во шеесет и шеста КУД - друштво се роди –
од „ИЛИНДЕН“ славен име му се стави
и си тргна смело напред да си оди.

Тоа друштво сега - ние сме сите,
печалбарски деца - здружени ко еден –
петнаесет лета со песни и ора
си градиме живот радосен и вреден.

Роденденот денес го славиме ние,
со успеси видни од еланот траен –
и желба е наша „ИЛИНДЕН“ да расте,
да ни биде вечен - прочуен и славен.

Јован А. Кокаловски (Австралија)

(Песнаџа „КУД Илинден“ е објавена во делото „Илинденскојто востание 1903-2003 и македонскијте иселеници“, сџр. 148

„Македонска нација“, 18 октомври 2017

АПЕЛ НА „ЖЕНСКОТО ХРИСТИЈАНСКО ДРУШТВО ВО АМЕРИКА“ (9)

Во мај 1903 година, кога на Смилевскиот конгрес било потврдено Солунското решение за дигање на востание, истовремено бил избран Главен штаб за Битолскиот револуционерен округ. Тогаш било создадено и Горско началство за Крушево, на чело со Никола Карев, кое го изработило оперативниот план за ослободување на Крушево. Од околу 750 вооружени борци, Горското началство имало формирано осум одреди. Спроти Востанието сите одреди се упатиле накај градот, а два незабележано се вовлекле во самиот град.

На 2 август (Илинден), кон полноќ, бил даден првиот сигнален истрел по кратката борба, јукуматот - општинската зграда била заземена, а набргу по неа и другите установи во градот. Најцврсто се држела касарната, што ја бранеле шеесетина турски војници. Но и таа, напаѓана од одредот на Иван Наумов - Аљабаката, со помош на одредот на Питу Гули, била запалена и брзо уништена заедно со посадата (се спасиле само 17 души). На 3 август Крушево било ослободено. На 4 и 5 август аскерот и башибозукот се обиделе да си го вратат Крушево, но не успеале.

На 4 август Горското началство, со 60 градски првенци, претставници на сите професионални средини, одржало собрание кое избрало Привремена влада од шест члена, на чело со Дину Вангели, а Никола Карев станал претседател на Републиката.

Востанието на Крушевскиот реон не било демонстрација против османлиската власт, туку организирана револуционерна акција за нејзино преземање и организирање со рамноправно учество на сите жители што го населувале Крушево.

Одбраната на градот била најважна задача на раководството. Покрај низата мерки за одбрана на Крушево, биле избрани погодни одбранбени позиции што биле фортификациски утврдени и за кои и самиот Бахтијар-паша рекол дека за заземањето на градот само со пешадија би биле потребни огромни жртви.

Слободниот живот во Крушевската Република се одвивал многу жизнерадно и интензивно. Меѓутоа, на 11 август Штабот добил известување дека десетилјадна турска војска со артилерија се движи накај градот од четири насоки. Обрачот околу Крушево постепено се стегал.

На барањето од Бахтијар-паша градот да се предаде, Штабот одговорил: „Станавме, не за да се предадеме, туку да се бориме за извојување слобода на Македонија“. Револтиран од одговорот, пашата, откако им ветил на своите војници богат плен, на 12 август претпладне наредил да се нападат востаниците и да се бомбардира градот.

Гледајќи ја тешката положба, Штабот решил да отстапи и со тоа да го спаси градот од уништување. Борби се воделе на повеќе места во околината, но најжестоки биле оние кај Мечкин Камен. Еден од противниците за отстапување бил Питу Гули. „Нема ли слобода, има смрт“, велел тој. Питу Гули не се потчинил на решението за

отстапување и отишол кај својот одред од 370 борци „да загина и загинал, за да остане жив во сеќавањата на поколенијата“.

На 13 август Крушевската Република го завршила своето десетдневно постоење. Три дена аскерот и башибозукот сееле ужас во градот: биле ограбени околу 1.500 семејства, многу куќи и дуќани биле изгорени и уништени.

Крушевската Република била резултат на Илинденското востание кое ја опфатило со жестоки масовни вооружени борби Западна и Југозападна Македонија и во кое, освен Крушево, биле ослободени уште два мали града: Невеска и Клисуреа.

Со концентрацијата на големи сили аскер и башибозук востанието било задушено низ многубројни вооружени борби. Во овие борби биле уништени над 150 македонски села, изгорени над 9.850 куќи, така што над 58.000 души останале наполно без покрив и свое огниште. Освен жртвите во борбите, во колежите што ги вршеле аскерот и башибозукот над народот биле убиени над 2.000 невини луѓе. Под притисок на теророт емигрирале над 10.000 луѓе. Низ цела Македонија затворите биле преполни. Имало голем број силувања. Многу куќи биле ограбени.

Крвавите репресалии на Турците врз невиното македонско население по Илинденското востание предизвикале револт во целиот свет. Американските жени го подигнале својот глас и упатиле еден мошне чувствителен апол до европските кралици, повикувајќи ги со својот авторитет да го запрат теророт на Османлиите во Македонија. Овде го објавуваме Апелот упатен до итапијанската кралица Елена.

„Ваше Величество“

Ойфајени сме од ойшйаија жрижа йоради очајнаија сиџуација во која се наоѓа населението во Македонија. Турциите му се закануваат, ѓо ѓазат йод нозе, Ние, жениите, од ѓолемаија Зајадна Рейублика, йракаме ийен айел до кралициите на христйјанскиоит свеит од ијаа сйрана на Океаноит. Ние, жениите, од Новоит свеит, сиите здружени, се обракаме до кралициите шйто сегат на йресйолиите од Сйариоит свеит, бидејќи расйолаѓаат со власит и имаат влијание врз ѓолемит йерийториит и земјит.

...Тука, во Америка, срцаија ни се кинаит од болка, која ја чувсйвувате секое уйтро йо разбудувањеието од сон, Свирейосија на Турциите сйрема илјадници и илјадници обесйравени и невини христйјјани не наитера да се обраитме кон Вас, жениите на високи должностит и исйлакнаити месит. Со најдлабока йочий, исйолнеити од надеж во вашеието сочувсйтво, ние Ве молиме, во својсйво на сойруѓи, мајки, ќерки и сесйтри на ѓолемитиет кралеви, да им дојдете на йомош на найушйенитиет народи, кои се како јаѓниња шйто се колати од волци.

Ние смерно Ве молиме, йомоѓнеитиет ни!

Со ужас и ѓадење слушаеме секој час за алчностит на Турциите. Изненадени сме и со жалење ѓо консйаитираме фактиоит дека йоради йолийички и национални йрчини, йоради дипломатйски скруйули, соседниите христйјјански сили не сакаат да инйтервенираат, йуку ѓо йушйаат крвавиоѓ сулйтан да ѓи врши своитиет еклатанйни акти на инфамија.

Империјализмоит на векоит ѓо унишйити витешкиоит дух. Немајќи кој да им се сйроитвсйтави и да ѓи зайлаши, Турциите йродолжуваат со својаија сйара шакйика и ѓи исйракаат своитиет йодивени војници да ѓи ѓорат, ѓрабаат и колати децаија и жениите.

Очиите на малиите сушйтсйтва, широко оитворени од сйрав, се обракаат кон нивниите убијци. Зар шие не се најсилноит айел за сиите вас кралици од среќниите кралсйтва, ако ѓи сакаите децаија? Зар нивноит йлач не е йовик за сиите мајки во свеитоит, йа и за вас во йалаитиите, ако имате исйа мајчинска ѓубов како и селанкаија од селскаија колиба?

Масакриџе над христиијаниџе во Македонија се масакри над Христииовиоџ крстџ од стџрана на ароџанџниоџ и див Турчин. Тие не се само денеска, џие се стџари не седум гена, ниџу седум неделџ, ниџу седум џодџни. Тие се вековни.

Но, во сеџашниоџ час во Македонија, Восџаниеџио и оружениџе судирања се џридружени со сверстџва и варварски акџи, какви шџио може само Турчиноџ да изврши. Заклани семеџстџва, куќџ без џокриви, оџустџошени села се викааџ на џомош. Ке осџане ли сево ова без одгов, како џлас на „ваџаџушџаџо в џустџињи.“ Никоџ ли не ке стџане да даде џомош?

Жениџе секоџаш стџанувале болничарки, кои оделе на боџниџе џолиња како милосџиви анџели. Жениџе секоџаш давале џоддршка, џа дури и шџоџаш, коџа се изџледало заџубено. Тие никоџаш не стџориле нешџио залудно, бидеџќџ нивниџе срца биле обземени од џламеноџ на џравдаџа, а нивнаџа душа возбудена од верностџ кон релиџијаџа на нивниџе џаџковци.

За џубов на уџнеџениџе, за џубов на џроџонеџиџе, ние Ве џовикуваме, Вас, кралицџиџе на христиијанстџвиоџ да џо стџориџе она шџио можеџе.

Овоџ аџел џо џраќаме за еден акџивен, џрудоџубив и џреџџриемчив народ, кој висџина живее мачно, но џи одџледува домашниџе добродетџели, ја цени џросветџаџа, чесно се боџаџи, дава добри џраџани - добри и чесџиџи христиијани на нашиоџ блаџословен Госџод и стџасиџел Исус Христџос.

Треџиран како изрод на човечкиоџ род, џоробен, унишџен џод џетџиџе на муслиманскиоџ крволок, шџоџ ја џодиџа окрвавенаџа рака, стџеџаџќџ во неа оружје, да се избори за малку месџио џод небоџо. Но силниоџ Турчин удира, убива и ракаџа немоќно џаџа. Зар ова не е џредизвикување на христиијанстџвиоџ?

Во иметџо на Исуса, нашиоџ Стџасиџел, христиијанскиџе жени на Америка џонизно молаџи и џи заколнувааџ христиијанскиџе кралицџи на Евроџа, да засџанатџ на чело од едно движење во џрилоџ на наушџениџе христиијани во Македонија, кои џтурскиџе башибозуци џи обвивааџ во оџин и крв.“

Њујорк, 24.XI.1903 г.“

Од „Женското христијанско друштво во Америка“

Апелот на жените од Новиот свет до европските кралицџи за укажување помош на настраданите во Илинденското востание е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 51-53

„Македонска нација“, 29 ноември 2017

СТО ГОДИНИ ОД ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ (10)

Втори август е запишан со крупни позлатени букви во календарот на македонскиот народ во етничка Македонија и кај македонските иселени ширум светот. Тој ден 1903 година избувнапо Илинденското востание, а на 2 август во 1944 година, Антифашистичкото собрание на Народното ослободување на Македонија се конституирало во највисоко тело на македонската држава. Илинден 1903 година бил највисок револуционерен врв на борбата што ја водел нашиот народ за соборување на султанската тиранија. Илинден 1903 година бил преломен чин и патоказ во национално-револуционерната борба на македонскиот народ и другите народи кои живееле во тогашна Македонија за слобода и независност.

Тој епохален ѕвезден миг зазел челно место во револуционерните врвици на македонската слободарска традиција. Со тој „јуриш кон небото“ се изразил визионерскиот слободољубив идеал, кој создал перспективи и нови димензии за натамошната борба на македонските прогресивни генерации. Тие во најновите историски услови со уште поголема упорност и доследност ја извршиле својата историска задача со ефикасно извршување на илинденските завети, создавајќи слободна, самостојна, самоуверена македонска Република.

Илинден 1903 година е првиот македонски Илинден. Тој го навестил вториот Илинден, што настанал во новата достоинствена епоха, затоа што тој ги посочил пастиштата за постигањето на високата цел на слободата. Низ тие бурни бранувања и отпори македонскиот народ го докажал и го оправдал своето историско постоење, својот благороден и храбар пат кон слободата, кон прогресот.

Затоа илинденскиот херојски подвиг длабоко и цврсто се врежап во свеста на македонскиот народ, кај широките народни маси на Македонија. Оттука не е чудно што илинденскиот чин станал знаме, симбол и патоказ на борбените македонски генерации, кои не дозволиле македонското ослободително дело, македонската кауза да скршне од новата револуционерна епопеја.

Според авторот на овие редови, Славе Катин, а земајќи ја во предвид историската вистина за Македонија, Илинден 1903 година е Вториот Илинден за македонскиот народ. Имено, можеби треба да се смета за Прв Илинден битката кај Хиронеа која се случила на Илинден во 338 година пред Христа, кога големиот војсководец за тогашна македонска држава- Филип Македонски ја извојувал голема победа над античките Елини-Грци и ги стави темелите на големата Македонска империја. Но тоа да го оставиме на идните историчари и на политичките прилики и неприлики.)

Илинденското востание претставувало повод за да се разгранат со векови задушуваните револуционерни стремежи на македонскиот народ да се искачи на пиедесталот на слободата. Токму во тој пресвртен чин дошле до израз евидентните дострели на слободата за остварување на самобитните државотворни традиции.

Во деветтата деценија на XIX век во Македонија наполно созрале условите за појава и развој на национално-ослободително и револуционерно движење. Тогаш, кај свесните и разбудени Македонци, кои израснале од народот и ги изразуваа чувствата и пулсот на широките народни маси, созрала мислата за создавање на единствена револуционерна организација на национално-ослободителното движење.

Така, во 1893 година била формирана Македонската револуционерна организација, која подоцна се трансформирала во Тајна Македонска Револуционерна Организација (ТМРО), а станала позната и како Внатрешна Македонска Револуционерна Организација (ВМРО). Таа со време ги синхронизираа своите револуционерни акции и со македонските социјалисти, како и со другите револуционерни сили и групи, за да создаде комплексно единство на национално-ослободителното движење. Тоа бил голем и значаен чин во новата историја на Македонија, на македонскиот народ и народностите во неа.

Организацијата се нашла пред мошне крупни и одговорни задачи. Најпрвин требало да се организира народот за борба против постојниот деспотски режим, а потоа против сите посегнувања однадвор во нејзините работи. Се настојувало да се отстранат секое надворешно штетно влијание врз Македонија. Ширењето на организационата мрежа и насочувањето на масите кон вистинскиот пат на револуцијата бил првенствена цел. Највидните корифеи и протагонисти: Гоце Делчев, Горче Петров, Даме Груев, Пере Тошев, Јане Сандански, Петар Поп Арсов, Димо Хаџи Димов и лејадата други, му дале импулс и поттик на револуционерното движење, го омасовиле, ја доразвиле народно-демократската концепција за философијата на самородната автентична револуција.

Во тој исклучителен пункт се наоѓал единствениот спас за револуционерното организирање на македонските маси и за создавање на масовен револуционерен организам на македонскиот народ. Оттука, согласно со постојната внатрешна и надворешна политичка состојба се пристапувало кон еталоно изведување на македонската револуција.

Балканскиот подвиг бил направен со правилниот став на Организацијата кон народностите во Македонија. Со тоа било прокламирано демократското зближување на народите во борбата за национално и социјално ослободување. Меѓутоа, остварувањето на целите на македонската револуција, наидуваа на сериозни пречки, особено преку спротивставувањето на врховистичките и други елементи. Тие се стремело да го компромитираат самостојното македонско дело, да му нанесат штета и да се вовлечат во редовите на Внатрешната организација. Се служеле и со провокации за да се создава смут меѓу народот, да се претстави поинаква слика пред надворешниот свет за состојбата во Македонија и во македонските работи. Контрареволуционерните потфати се криеле, особено, во исфорсираните востанија, со цел да се предизвика надворешна интервенција.

Злобни цели се криеле и во намерата да се искористи затворањето на неколку членови на Централниот комитет на Внатрешната организација, како и отсуството на Гоце Делчев и на Горче Петров, кои како задгранични претставници на Организацијата се наоѓале во Софија. Тогаш Иван Гарванов, врховистички експонент и агент на бугарската влада успеал да се вовлече во составот на Централниот комитет и привремено да ја заземе должноста претседател.

На централно место било поставено прашањето за подигање на востание напролет 1903 година. По ова судбоносно прашање се воделе долги и сериозни дискусии. Делегатите на Конгресот се поделиле на две групи: за и против востание. Едните сметале дека револуционерните окрузи се' уште не биле подготвени за ваков решасачки

чекор (слабо наоружување; мал број раководни воени кадри; непогоден момент). Другите се залагале за поволна ситуација во која ќе се подигне востанието, а според залагањата на И. Гарванов се сметало на помошта од Бугарија. Вториот предлог превладал и се решило востанието да се дигне на пролетта 1903 година.

За да се одложи покренувањето на востанието се дејствувало со пореално објаснување и изјаснување за ситуацијата. За таква активност и раздвиженост во револуционерните окрузи, особено се залагал Гоце Делчев. Тој успеал на неколку средби со револуционерните дејци да укаже на штетноста од предвремено востание. Дури во Солун се сретнал со Даме Груев, кој се вратил од заточение. Дамевата оддалеченост од Македонија, во извесна смисла, влијаела на неговата неинформираност за вистинската состојба. Затоа тој го прифатил решението за востание. Но, Гоце Делчев му ги изнел сите последици од една ваква предвремена одлука. Не можел да го разубеди, Даме Груев останал на своето. Сепак, Делчев успеал да го наговори востанието да започне неколку месеци подоцна.

Во врска со стогодишнината на Илинденското востание ќе ја претставиме песната „Сто години Илинден“ од Стив Пљакас од Њумаркет, Канада. Стив Пљакас, или Стево Плаков, како што тој милува да се претстави е канадски Македонец, или македонски Канаѓанец по потекло од убавото македонско село Зелениче, Леринско, од егејскиот дел на Македонија. Тој е исклучително позната, призната и неодминлива личност меѓу Македонците во Канада и САД.

Бизнисменот Стив Пљакас е еден од најистакнатите Македонци кои се иницијатори, организатори и силни борци за афирмација и за одбраната на македонското име, на Македонците ширум светот, Македонската православна црква и на духовниот живот.

СТО ГОДИНИ ИЛИНДЕН

Сто години Илинден
народот македонски слави,
гордо развеал знаме црвено
над своите глави.

1903 на Мечкин Камен
многу јунаци паднаа мртви,
но дојде часот светол
- се слават нашите жртви.

Тие им покажаа на сите,
иако на број слаби,
земја како се брани,
слобода како се гради.

Имињата нивни свети
и тие на душманите клети,
секогаш ќе се знаат.

Стив Пљакас (Канада)

(Песната „Сто години Илинден“ е објавена во делото „Илинденското востание 1903-2003 и македонските иселеници“, стр. 170.

„Македонска нација“, 11 октомври 2017

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНСКИТЕ ИСЕЛЕНИЦИ ВО ДЕЛОТО „ИЛИНДЕН 1903-2003“ (11)

Илицен 1903-2003 и македонските иселеници“ е дело на Славе Катин во неговиот богат опус за македонското исепеништво во светот. Ова дело посветено на големиот јубилеј Илинден, претставува рвтко оригинално издание од овој вид во македонската историографија. Тој во него успеал да оствари синтеза на историската борба на македонскиот народ за национална и социјална слобода во текот на цел еден век, крунисан со неговата самостојна и независна држава - Република Македонија.

Оваа книга ја изразува митолошката симболика ка ИЛИНДЕН, како ден на деновите, како амалгам кој ги поврзува и обединува Македонците во остварувањето на нивната историска и национална цел да имаат своја држава, без оглед каде се наоѓаат - во етничка Македонија ипи надвор од неа – насекаде по светот“

Ова го напиша проф. д-р Ввра Стојчевска-Антиќ како еден од рецензентите ма книгата “Илицен 1903-2003 и македонските иселеници”, кое е издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, отпечатена по повод стогодишнината од најсветлиот празник на македонскиот народ – Илинден.

Вториот рецензент проф. д-р Цане Мојаноски во својата рецензија, меѓу другото, ќе напише: „Книгата “Илинден 1903-2003 и македонските иселеници” од Славе Катин е сведоштво за силината ка македонскиот дух и неговата трајна поврзаност со македонската земја. Таа, меѓу другото, сведочи за раселеноста на Македонците по земјите на сите континенти, но и за духот македонски. за копнежот. а и за тоа да се покаже и докаже дека иселувањето не значи искоренување од матицата земја. Македонските исегенички организации и заедници, особено македонските храмови се матиците околу кои се обединуваат Македонците од сите делови на Македонија. Македонските православни цркви низ светотот, мноштвото гласила. објавените книги и неброените песни и ора, се само дел од историската ризница и културниот подем што го постигнуваат Македонците насекаде низ сеетот“.

Во воведот, пак, авторот Славе Катин ќе напише дека Македонците како библиски народ, своето постоење и опстанокот низ историјата, најверојатно му го должат, меѓу другото, и на празникот Илинден, издигнувајќи ја неговата верска и национална симболика до ниво на магија која ги поврзува, независно дали се наоѓаат во Австралија, САД, Канада, Европа (Европската Унија) или на други простори. Овој македонски празник е ден над деновите, симбол над симболите, магнет над магнетите, со кој националното ткиво има своја резонанса и планетарна шифра, по која светот Македонците ги распознава.

Стогодишниот јубилеј на Илинден е оној генетски предизвик од кој мора да се родат вакви и слични книги, посветени на неговите сосвездија чие зрачење, ние

Македонците го чувствуваме цел еден век, не само во нашата колевка на Балканот, туку и на сите континенти на кои изр'тило нашето семе.

Сега, со извесна дистанца од скромните дела за дијаспората, се гледа колку е силно и моќно илинденското племе Македонци, прифатено од меѓународната заедница како библиска нација, која го задолжила светот со старословенската писменост и култура. Сега се гледа и чувствува големината на Илинденската епопеја, светлината што извира од неа за да го детронизира мракобесието и да го покаже латот на македонската национална ренесанса.

Крушевската Република е најславната страница на Илинденското востание. Тоа е најконкретен израз за симболиката на државно-правните стремежи на македонскиот народ, што беа идеал кон кој со години потоа се стремат новите генерации.

Магнетизмот на Илинден во дијаспората најсилно се доживува во текот на илинденските иселенички празнувања. Во тој период најголемо внимание привлекуваат Илинденските пикници, како најмасовни манифестации на иселеништвото. На тие денови се одржуваат бројни црковни осветувања, полагање камен темелници на нови духовни храмови и одржување на национални, културни, црковни, спортски и други манифестации. Овие празнувања, особено во Австралија, САД, Канада и Европската Унија (Европа), се одржуваат повеќе од седум децении, што значи дека тие се веќе традиционални.

Илинденските празнувања на сите континенти имаат свој типично македонски концепт, односно функционираат како систем кој го мотивира и стимулира најкреативното кај Македонците на овие простори. На нив доаѓа до израз исконското, цивилизационското кредо на нацијата, изразено низ вредностите создавани со векови во областа на музиката, фолклорот, везот, резбата и носијата, кои ја збогатуваат културната гама на државите во кои се етаблирале, во почетокот на покражок, а подоцна и на подолг рок.

И Крсте П. Мисирков за Илинденското востание, рекол дека Илинден претставува епоха во македонската историја, но жестоко ги критикувал револуционерите-раководители за неподготвениот и крајно ризичен чин, Тој го осудувал отсуството на една општоприфатена национална програма, па предлагал заедно со барањето македонска држава да се побара и признавање на македонскиот национален идентитет. македонскиот литературен јазик и Македонската православна црква, во лицето на обновената Охридска архиепископија.

На тој голем историски настан Илинден 1903-2003 авторот Славе Николовски-Катин му ја посветува и оваа книга, со која фактички сака да даде скроман придонес кон општите напори на македонскиот народ од етничка Македонија да го одбележи како најсветол датум ео својата историја, кој заслужува да биде осветлен од сите позначајни аспекти од нвговата појава до денвс.

Покрај тоа што македонскиот народ во 1903 година се крена на востание да се бори за својата слобода и за создавање независна македонска држава, само десет години подоцна Македонија беше брутално нападната, окупирана и поделена од своите соседи Грција, Србија и Бугарија; поделба потврдена од страна на големите европските сили на 10 август, 1913 година, со Букурешкиот договор.

Познато е дека Македонците постоеле во 1912 и во 1913 година година. Всушност, целиот свет знаел дека Македонците постоеле дури и пред тоа, бидејќи читале за нив во весниците. Целиот свет читал за Илинденското востание од 1903 година и за тоа како македонскиот народ се обидува да се ослободи од турското ропство. Денес имаме стотици исечоци од весници од тоа време, практично од секој голем весник во светот, кои, без

сомнение, докажуваат дека Македонците постоеле во 1903 година, само една деценија пред Македонија да биде брутално нападната, окупирана и поделена од соседните земји.

Исто така, треба да се знае дека ние сме Македонци затоа што ние, нашите татковци и мајки, нашите дедовци и баби и многу генерации мажи и жени пред нив, кои биле родени во етничка Македонија, биле Македонци, бидејќи земјата на која сме родени, во која сме пораснати и во која почиваат илјадници генерации се вика Македонија. Нам не ни требаат нашите непријатели да нè дефинираат и да ни кажуваат кои сме ние, а кои не сме. Ние сме Македонци бидејќи тоа е токму она што сме!

Инаку, чествување на Илинденското востание и годишнината од историското заседание на АСНОМ (Антифашистичко собрание на народното ослободување на Македонија), исто така на ден Илинден во 1944 година, во историјата на македонскиот народ, се од големо значење. Низ вековната ослободителна борба за самостојна држава, Илинден и АСНОМ претставувале континуитет на најсветлите слободарски идеали, што се пренесувале од една на друга генерација, со незгаснат стремеж да го задржат тој факел на слободата, запален од непокорот и немирењето со ропството наметнато со оружје и крв.

Во средиштето на целокупната политичка философија на македонското ослободително движење, секогаш како цел стоела државноста на Македонија. Од Разловечкото и Кресненското востание (1876 - 1879) и преку Илинденското востание и Крушевската Република (1903), до Првото заседание на АСНОМ (2 Август 1944) и Референдумот за самостојна Република Македонија од 8 септември 1991 година.

Кревањето на Илинденското востание на 2 август 1903 година, претставувал чин на масовен облик за отфрлање на ропството на Империјата и создавање самостојна политичка платформа. Тоа требало да доведе до државничка автономија, односно отворање нови насоки кон целосно заокружување на ослободителното движење во самостојна македонска држава, која според прогласите на народот, пледирала на граѓанска формула за сожителство со другите националности, без притоа да биде загрозувана неспорната - македонска нација.

Зашто, соседите на Балканот, и во Илинденското востание гледале можност за задоволување на своите „наследни“ интереси од територијата на Империјата, во чиј состав се наоѓала Македонија. Софиските врховисти, во тој чин на македонскиот народ, кој преку познатиот Крушевски манифест ги повикал на востание сите угнетени, без оглед на националност и вероисповед, презеле се' на востанието да му дадат неславен крај, со изјавите во светската јавност за нивната „незаменлива“ улога, ако востанието било во нивна организација!

А, всушност, востанието го разгорувале над 30.000 востаници од македонското население, зафаќајќи една забележлива востаничка територија од околу 10.000 квадратни километри. Според оригиналните извори, најголеми успеси постигнале востаниците во и околу Крушево. Двата Илиндена на Република Македонија, секако се најочигледен пример за тоа како се достигнува слободарската цел, и колку таа скапо се плаќа. Секое посегнување врз интегритетот на една ваква демократска држава, претставува сериозна закана за севкупниот мир на Балканот.

Во порталот „Македонска нација“ во текот на 2017 година се објавени петнаесет (15) продолженија од делото „Илинден 1903-2003 и македонското иселеништво“, а во 2018 година се објавени дваесет и пет (25) продолженика, како и десет (10) текстови од објавените продолженија се преземени во различни портали во Република Македонија.

„Македонска нација“, 20 септември 2017

11 ОКТОМВРИ“ – ВТОРИОТ ИЛИНДЕН - ПРАЗНИК НА СИТЕ МАКЕДОНЦИ ВО СВЕТОТ (12)

На 11 Октомври 1941 година, борците од Првиот прилепски партизански одред го нападнаа бугарскиот полициски участок и телефонско-телеграфската мрежа во Прилеп, што го означи почетокот на организираното востание на македонскиот народ против бугарскиот, италијанскиот и германскиот окупатор за ослободување на земјата. Следниот ден, на 12 октомври, се огласија и партизаните од Кумановскиот одред

Всушност, 11 Октомври е продолжување на слободарските традиции на македонскиот слободољубив народ проникнати во Карпошовото, Разловечкото, во Кресненското и во Илинденското востание, но и во напорите за социјално и национално ослободување вложени во Балканските војни и во Првата светска војна.

Денот на востанието на Македонија или Ден на народното востание на македонскиот народ. 11 Октомври е денот кога започна борбата против фашизмот, а со цел ослободување на македонскиот народ. Затоа со право се вели дека овој голем ден е важен меѓник во борбата за самобитност и самостојност на македонскиот народ.

Имено, со одлуката да пристапи кон антифашистичката коалиција Македонија застана на страната на прогресивното човештво, а против фашизмот како најтемна идеологија од современата историја и најсилна негација на општоцивилизационските и демократски вредности. Со тоа се потврди дека Македонците самостојно се избираа за својата најзначајна слобода во неговата историја.

Во историските документи е забележано дека македонскиот народ самостојно се избираа за својата слобода. Од првите партизански одреди кои ја почнаа борбата, Народно-ослободителната војска на Македонија на крајот од четиригодишната војна прерасна во добро организирана 110-илјадна армија со воени формации од највиок ранг како корпуси и дивизии. За жал, за време на окупацијата фашистичките непријатели од Македонија интернираа околу 58.000 лица, покрај злосторствата што окупаторите ги вршеа врз цивилно македонско население, земјата претрпе и огромни економски и други штети.

Исто така, треба да се одбележи дека по Балканските војни 1912-1913 година, Бугарија, Грција и Србија извршиле окупација на Македонија и геноцид врз македонскиот народ. Во армијата на овие окупатори, биле мобилизирани околу 100.000 Македонци од зафатените делови на Македонија: Бугарија регрутирала 33.000, Грција 20.000 и Србија 53.000 Македонци. Мобилизираните Македонци, за жал, учествуваа во најкрвавите меѓусебни воени судири во текот на Балканските војни 1912-1913 година и Првата светска војна 1914-1918 година.

Ако Крушевската Република од 3 до 13 август 1903 година беше корона на Илинденското востание, Првото заседание на Антифашистичкото собрание на народното

ослободување на Македонија одржано на 2 август 1944 година во манастирот Свети Отец Прохор Пчињски беше круна на македонското востание на Втората светска војна.

Манифестот на АСНОМ повика на ослободување и обединување на сите делови на етничка Македонија и на македонскиот народ, на етноисториските граници на Македонија. Македонскиот народ во Вардарскиот дел на Македонија, Втората светска војна ја заврши со околу 25.000 загинали борци и цивили. Вечна им слава на загиналите учесници во вооруженото антифашистичко и национално-ослободително востание на македонскиот народ. Посебна е славата и значење на првиот претседател на Македонија, Методија Андонов Ченто, родена на 17 август 1902 година во Прилеп

Исто така, треба да ја споменеме и дејноста на Методија Шаторов – Шарло и неговата национална програма за ослободување и обединување на Македонија уште пред да дојдат нацифашистите. На Петтата земска конференција на КПЈ одржана во октомври 1940 година кај Загреб, Шарло ги застапува ставовите за национално ослободување и обединување на македонскиот народ.

Тогаш зошто и покрај фактот дека и пред 11 октомври имало облици на организиран вооружен отпор, овој датум е избран за ден на народното востание во Македонија? Затоа се вели дека 11 Октомври е симбол на македонската борба за слобода. Тој е денот кога повторно се поставени основите на македонската држава. Затоа, на денешните и на идните генерации е обврска да ја чуваат Македонија: слободна, суверена, самостојна и независна.

Поради самиот факт дека се работи за голем настан од македонската историја, низ Република Македонија се организираат разни свечености и прослави. Традиционално се одржуваат свечени концерти. Повеќе делегации положуваат цвеќе на гробот на првиот претседател на Президиумот на АСНОМ, Методија Андонов-Ченто, во Паркот на Револуцијата во Прилеп и Скопје, како и на Спомен-костурницата на паднатите борци од народно-ослободителната борба во Куманово.

Во Прилеп секоја вечер спроти празникот се одржува традиционалниот импровизиран напад на градот како потсетување на историските настани од предвечерјето на 11 октомври 1941 година. Во Прилеп постои и Меморијален музеј „11 Октомври“ во кој се изложени неколку стотици фотографии и значајни документи од народно-ослободителната борба. Прилепскиот градски оркестар организира маршрута од центарот на градот кон Могилата на непобедените, каде покрај двијечкиот оркестар се организира и спектакуларен огномет.

Посебна важност има и свечено положување цвеќе на Партизанските гробишта во Скопје од страна на повеќе делегации на Владата, на Собранието, на Претседателот на Македонија, на Главниот одбор на Сојузот на борци на Македонија, на делегации на Министерството за одбрана и Генералштабот на Македонската армија.

Празникот 11 Октомври се прославува не само во Република Македонија, туку и во целиот свет каде што живеат Македонци. Традиционална прослава има секоја година во македонските заедници, македонските православни цркви и црковни општини, друштва и асоцијации во Австралија, Канада, Соединетите Американски Држави, Европската Унија и во многу други земји ширум светот.

Во голем број македонски средини секоја година се организираат прослави со богата културно-уметничка програма, каде настапуваат естрадни ѕвезди од дијаспората и од Македонија. Затоа, со праве се вели дек 11 Октомври е празник на сите Македонци во светот.

„Македонска нација“, 10 октомври 2021

**ТРЕТ ДЕЛ –
МАКЕДОНИЈА –
ПРОСВЕТИТЕЛСКИ
РЕГИОН**

- СОЛУНСКИТЕ БРАЌА СВЕТИ КИРИЛ И СВЕТИ МЕТОДИЈ (1)	105
- ВО ЧЕСТ НА СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ ОД 1944 ДО 1965 ГОДИНА (2)	108
- КИРИЛО И МЕТОДИЈЕВАТА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (3)	111
- ВО ЧЕСТ НА СЕСЛОВЕНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ И ПОЧЕТОК НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ВО РИМ (4)	114
- ДЕЛО ПОСВЕТЕНО НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ (5)	116
- ПРВО ПОКЛОНЕНИЕ ВО ВЕЧНИОТ ГРАД РИМ (6)	119
- СВЕЧЕНО ПОКЛОНЕНИЕ ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ НА 24 МАЈ 1974 ГОДИНА (7)	122
- КЛИМЕНТОВАТА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (8).	125
- ЧЕСТВУВАЊЕ НА СВЕТИ МЕТОДИЈ ВО ГЕРМАНИЈА – СТОЛБОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА (9)	128
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА СВЕТИ КЛИМЕНТ И СВЕТИ НАУМ ОХРИДСКИ (10)	130
- ЦРКВАТА „СВЕТИ АХИЛ ЛАРИНСКИ“ ВО ДОЛНА ПРЕСПА (11).	133
- РАЗВОЈОТ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО ВО ПРЕСПА (12)	136

СОЛУНСКИТЕ БРАЌА СВЕТИ КИРИЛ И СВЕТИ МЕТОДИЈ (1)

Свети Кирил и свети Методиј Солунски се родени браќа од градот Солун. Потекнуваат од угледно и богато византиско семејство, од таткото Лав и мајката Марија. Постариот брат, Методиј, како офицер поминал десет години меѓу македонските Словени. Потоа се оддалечил заминувајќи на планината Олимп и се предал на монашкиот живот. Таму подоцна му се придружил и Кирил (Константин Филозоф). Кирил и Методиј, познати како солунските браќа просветители, имаат голема улога во словенската историја. Нивните мисии ги извршиле со голем успех, со цел да ги опишменат словенските народи.

Константин, кој е познат со своето монашко име Кирил, за разлика од Методиј, не тргнал по стапките на неговиот татко Лав. Тој уште од детски и ученички години својот животен пат го насочил кон совладување на наставните предмети кои подоцна му овозможиле длабоко да навлезе во тајните на повеќе научни дисциплини и да се нареди до најучените луѓе на својата епоха. Лав и Марија му овозможиле на талентираниот Константин да се школува во солунските училишта во кои учеле само децата од богатите семејства.

По завршувањето на студиите на Цариградскиот универзитет во 847 година, Константин бил задржан на служба во Цариград. Станал библиотекар на Цариградската патријаршија, извршувајќи ја истовремено и функцијата секретар на патријархот. Меѓутоа, библиотекарско-секретарската должност не му лежела на срце на младиот филозоф Константин. Уште во 847 година тој ја напуштил должноста библиотекар и се засолнил во еден од манастирите близу Цариград. Но, византискиот царски двор не сакал да се лиши од услугите на Константин.

Тој бил наговорен да прифати да биде професор по филозофија на Цариградскиот универзитет. Константин со задоволство ја прифатил професорската служба, зашто своите сестрани знаења можел да ги пренесува на своите студенти. Истовремено можел почесто да дискутира по многу научни прашања со Лав Филозоф, Фотиј и другите учени луѓе. За кратко време Константин стекнал голема популарност кај своите студенти и цариградската учена средина. Нему му бил доделен епитетот „Филозоф“ и станал познат како Константин Филозоф. Наскоро византискиот царски двор почнал да го ангажира и во извршувањето на важни државни мисии.

Првата мисија на Константин Филозоф била извршена меѓу Словените во Македонија во првата половина на IX век. Во науката таа е позната како Брегалничка мисија, затоа што, главно, се одвивала меѓу Словените кои живееле по текот на реката Брегалница. Тие биле дел од племето Струмјани што тогаш ги управувал Методија. Константин Филозоф како мисионер требало да го помогне својот постар брат во придобивањето на немирните Струмјани на византиска страна, во борба против агресивните Бугари. Повеќегодишната мисионерска дејност на Константин Филозоф

меѓу Словените по текот на Брегалница, била крунисана во 855 година со создавањето на словенската азбука - глаголица.

Ова епохално откритие Константин го постигнал со помошта на својот брат Методиј. Создадената словенска азбука, која најпрво била наменета за Словените во Македонија, се состоела од 38 букви, од кои, како што запишал Црноризец Храбар, „едни биле составени по образец на грчките букви, а други, пак, според словенскиот збор“. Во почетокот генијалниот филолог Константин создал 32 букви, а потоа придобил уште шест. Тоа се случило уште додека дејствувал меѓу Словените по Брегалничката област, а особено во градот Равен, кој, исто така, лежел по течението на оваа река.

На тој начин, во овој дел на Македонија, Константин Филозоф заедно со својот брат Методиј ги поставиле темелите на словенската писменост. За животот и дејноста на словенските просветители најголем број податоци добиваме од делата: „Панонски легенди“, „Климентовото житие“ од Теофилакт, „Климентовото житие“ од Хоматијан и „О писменах“ од Црноризец Храбар.

Ви историските документи за свети Кирил и Методиј, меѓу другото, е запишано дека, Ростислав, кнезот на Велика Моравија, испратил молба до византискиот император Михаил III овој да испрати, епископ и учител, кој ќе им објаснува на нивни јазик за вистинската христијанска вера. Изборот паднал на светите браќа. Тие биле речиси подготвени и за оваа мисија, зашто голем број од светите книги веќе ги превеле на словенски јазик. Тие избрале достоинствени ученици и помошници и тргнале во Моравија. Таму биле пречекани со голема радост и со големи почести. Набргу потоа отвориле училиште, во кое ги подготвувале идните учители за западните словенски народи. Тука наишле на голем отпор од германски свештеници кои ги обвинувале за ерес.

Затоа, биле принудени да појдат во Рим и да го докажат своето правоверие. Во Рим биле примени со големи почести од папата Адријан II. Тој ги одобрил словенските богослужбени книги и наредил да бидат поставени во олтарот на црквата „Санта Марија Маџоре“ и во три римски цркви богослужбите да се вршат на словенски јазик. Кирил во Рим тешко се разболел и починал на 14 февруари 869 година. Методиј епохалното мисионерско дело меѓу западните Словени го продолжува сам со помош на своите ученици, кои во Рим биле ракоположени во свештенички чин. Непријателството од германските свештеници не престанувало. Истоштен од напори и измачувања, свети Методиј починал во Нитра, 885 година. Неговите ученици биле подложени на измачувања и прогони. Некои од нив биле распродадени како робови.

Делото на светите браќа по смртта на свети Методиј паднало во голема криза, но благодарение на нивните најдаровити ученици - свети Климент и свети Наум, охридските светители и чудотворци, учители и просветители, ползувајќи се со својот мисионерски метод, што имал за цел да им ја објави божјата вистина на новите народи, почитувајќи ја нивната културна самобитност, останал жив образец за Светата Црква и за мисионерите на сите времиња.

Светите браќа Кирил и Методиј успеале да станат апостоли на Словените. Тие сакале да му служат на доброто на сите словенски народи и на единството на Универзалната црква. За овие и вакви свои заслуги, во своето апостолско послание „*egrigiae virtulis*“ папата Јован Павле II на 31 декември, 1980 година ги прогласил за копокровители на Европа, чиј покровител е свети Бенедикт, прогласен од папата Павле IV на 26 октомври, 1964 година.

Во пресрет на 1969 година, кога се навршуваа 1.100 години од смртта на сесловенскиот просветител свети Кирил Солунски, се роди идејата на 24 мај секоја година во Рим, со пригодна свеченост од името на македонскиот народ, да му се оддава должната почит на свети Кирил за неговото епохално дело. Во познатата базилика „Сан Клементе“, каде што се наоѓа скромниот гроб на свети Кирил Солунски, започна да се одвива церемонија во присуство на амбасадорите на СФРЈ при Република Италија, односно при Светата столица, со членови на колективите на амбасадите, Југословенската културна делегација, делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, официјални претставници од редот на италијанските државни и верски органи, организации, институции и асоцијации, новинари и други јавни и културни работници, пријатели на СФРЈ и на Македонија, од Југославија на работа во Рим, странски туристи и групи верници од Македонија што доаѓаат да присуствуваат или да земат учество (црковни хорови) на овој редок и значаен настан. Тоа е трајно запишано на македонски и на италијански јазик на бакарната спомен-плоча поставена 1970 година, преку која веќе се чувствува превезот на патината на времето.

Свечената церемонија отпочнува со чинодејството што го изведува делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија со асистенција на хорот на „Русикум“ од Рим и на македонскиот црковен хор. По пригодната беседа на шефот на делегацијата на Македонската православна црква, на гробот на свети Кирил се полагаат венци од амбасадорите на СФРЈ при Република Италија и при Светата столица.

Сé до 1978 година, само СР Македонија подготвуваше програма поврзана со честувањето на свети Кирил. Потоа манифестацијата доби нов и поширок организационски карактер, под наслов „Југославија во чест на свети Кирил“. Се одвиваа разновидни и богати програми во Рим, а дел од програмите на манифестацијата се изведуваа и во Неапол, Л’Аквила и во областа Лацио (Терачино), а секогаш е договорано и за нови видови соработка во областа на културата и науката (Равена, Сицилија и др.).

Од 1978 година па наваму програмата и составот на Југословенската културна делегација го определуваше Меѓурепубличкиот координационен одбор за меѓународна културно-просветна соработка (МКО). По одлука на ова тело, координацијата и организацијата на оваа заедничка културна манифестација и беше доверена на СР Македонија, односно на Републичката комисија за културни врски со странство, а денес на Министерството за култура. Така, откако е Македонија самостојна и суверена држава, во манифестацијата редовно учествува делегација на МПЦ-ОА, како и претставници од областа на политиката, културата и науката.

Еден дел од програмата за престојот во Рим и надвор од него, односно протоколарниот дел, се покажа како многустрано полезен за двете страни. Престојот во Рим, мотивиран, пред сé, од желбата да му се укаже достоината почит на свети Кирил, се наметна како среќен повод и можност за воспоставување на непосредни контакти на Република Македонија со соодветни претставници на Република Италија.

Досегашниот историјат на манифестацијата покажа дека престојот и програмата на Македонската културна делегација и на делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, (во која авторот на овие редови бил пет пати на прием во Ватикан и кај папата Јован II), се одржува на мошне високо ниво. Започнаа и редовни средби и со поглаварот на Католичката црква - папата Јован Павле II, а денес продолжуваат со папата Францис.

„Македонска нација“, 24 мај 2017

ВО ЧЕСТ НА СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ ОД 1944 ДО 1965 ГОДИНА (2)

Меѓу постарите училишта во Македонија е и основното училиште „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, кое од 1986 година го прослави својот 150-годишен јубилеј. Ова училиште го носеше истото име и пред НОБ, а најстарата зграда на училиштето ја исполнуваат учениците на Јордан Хаџи-Константинов-Цинот.

На 13 ноември 1944 година засвони училишното свонче во ослободената Македонија, а мајчиниот македонски јазик стана официјален јазик во македонските училишта. Училиштата започнаа со седумгодишно основно образование, а во 1944 година во училиштето „Кирил и Методиј“ се запишаа 475 ученици, од I до VII одделение. Истовремено се формира и првиот училишен колектив којшто го сочинуваа: учителите и раководителите: Перса Хаџи-Јанева, Донка Филкова, Марија Сотирова, Трајанка Бошковска и Елена Сиџимовска.

Веднаш по ослободувањето, во привремениот наставен план се воведо предметот-народен јазик, а во 1948 година предметот е преименуван во македонски јазик. Веќе во 1959-1960 година се именува како - мајчин јазик. Во јубилејната 1986 година ова реномирано училиште работеше со 700 ученици распоредени во 23 паралелки, со 34 наставници, со кабинетска настава за сите ученици распоредени во осум одделенија. Разбирливо е дека преку ова училиште сакаме да го дадеме профилот и на другите македонски основни училишта, посебно на сите оние кои со гордост го носат името на светите Кирил и Методиј и на свети Климент Охридски. Во 1986 година ова училиште свечено го прослави патрониот јубилеј.

Во 1945 година во Охрид беше организирана голема прослава на денот на светите Кирил и Методиј. Следејќи ја традицијата создавана со години наназад, свеченоста започна од охридското училиште „Свети Кирил и Методиј“, нако неговата активност престана во 1918 година. Навиките стекнувани долгорочно ги тераа охридските ученици и граѓанството чествувањето да го започнат од ова училиште. Кон свеченостите се придружуваше и Црквата, со одржување на свечени молебени. Од ова училиште се формираше дефиле, кое продолжуваше низ охридските улици.

Чествувањето течеше спонтано, прифатено од сите жители на Охрид. И во 1945 година беше прифатена иницијативата за продолжувањето на традицијата, со формирањето на дефилето и празнувањето. Учениците понесуваа слики од просветителите, пароли со нивни мудри изреки. Подоцна над ова охридско училиште беше изградено денешното „Свети Климент Охридски“.

Потоа, прославите ги прифатија сите ученици од Охрид, и од основните училишта, и од Гимназијата. Културно-уметничките приредби ја потенцираа големината на учителите свети Кирил и Методиј. Така, во 1946 година во Учителското училиште во Скопје беше одржан првиот час, како јавен час посветен на браќата светители Кирил и Методиј. Од 1946 година, пак, започна редовното чествување на браќата

просветители во сите македонски училишта. Денот на Солунските Браќа започнаа да го доживуваат сите ученици празнично.

Списанието „Македонија“, како орган на Матицата на иселениците од Македонија беше едно од првите гласила во Македонија коешто се печати секој месец од 1963 година, во период од четнаесеттина година. Тоа беше, всушност, израз и одраз, пред се, на македонските иселеници во прекуокеанските и европските земји, за кои беше и наменето, а во исто време претставуваше афирматор на голем број активности што се одвиваа во Република Македонија и пошироко.

Во тој период беа отпечатени се околу 490 броеви на македонски јазик, а голем број текстови и рубриката „Од месец до месец“ беа на англиски јазик, што ги преведуваше и уредуваше еден од авторите на овие текстови, Славе Катин, беа со цел македонските иселеници во англисаксонскиот свет подобро да бидат информирани.

Списанието „Македонија“ беше регистратор на најголемиот број активности во Републиката и во иселеничките колонии. Особено внимание се посветуваше на значајните датуми сврзани со светите Кирил и Методиј, Климент и Наум Охридски. Посебен простор беше даден на манифестацијата „Во чест на Свети Кирил во Рим“ и на активностите сврзани со овој значаен датум за македонскиот и за другите славјански народи.

Во 1959 година започна да излегува гласилото „Весник“ на Македонската православна црква. Во броевите на ова списание наоѓаше посебно место делото на светите Кирил и Методиј, Климент и Наум Охридски. Во неговите страници наоѓаа израз христијанските празници, светлите јубилеи на светителите. Весникот излегуваше се до 1990 година, а главен и одговорен уредник беше протоѓаколот Славе Пројкоски, а од 1994 година продолжува пак да излегува. Соработници на „Весник“ беа претставници на Македонската православна црква, наставниот персонал од Богословското училиште и Теолошкиот факултет, како и световни и други лица,

Од 10 до 16 септември 1961 во Охрид се одржа XII Интернационален конгрес на византолозите, под високото покровителство на претседателот на ФНРЈ - Јосип Броз Тито. Претседател на Организациониот југословенски комитет беше Георги Острогорски, на Регионалниот комитет на НР Македонија во Скопје - Димче Коцо. секретар Нико Този, додека на Комитетот на град Охрид - Никола Горичан.

Работата на Конгресот се одвиваше во седум секции: историја (2), уметност и археологија (2), филологија и историја на литературата, историја на црквата и теологија, право и специјални науки, помошни науки, музикологија

Конгресот на византолозите одржан во Охрид даде значајни резултати, а учесниците беа задоволни од амбиентот на градот и домаќините. Од повеќе научни области беа соопштени новини од истражувањата и самиот меѓународен собир отвори нови идни перспективи за работа и соработка.

На 10 септември во 12 часот на гостите им беше презентирана „Изложбата на југословенски икони“, во салата на хотелот „Орце Николов“. Оваа Изложба ги откри пред светските научници и македонските и охридските икони, кои предизвикаа голем интерес.

Научните резултати и интересот на светската наука за културното наследство на Македонија ги продлабочија и истражувањата и напорите за идните научни собири во Македонија. Набргу, не случајно, во 1966 година се организираше Собир во чест на свети Климент Охридски, по повод 1050 годишнината од неговата смрт.

Во рамките на Византолошкиот конгрес во Охрид беа организирани посети на културно-историските споменици, како и Концерт на црковна музика во црквата „Света Софија“. Исто така, на посебна изложба беше прикажан македонскиот вез. Потпретседателот на Егзекутивниот федерален совет на ФНРЈ-Родољуб Чолаковиќ приреди прием за гостите. Учесниците имаа можност да го слушаат Концертот на народни македонски песни. Беа приредени вечери за филмот, балетот. На 16 септември учесниците го посетија манастирот „Свети Наум“.

Народниот музеј во Охрид во 1961 година подготви посебно издание: „Зборник“-„Re-cueil de travaux“, по повод десетгодишнината од основањето на Музејот, посветено на XII меѓународен византолошки конгрес, одржан во Охрид. Во зборникот се објавени трудови на научници, кои претежно се однесуваат на повеќе научни области поврзани со Охрид и Охридско. Специфични сознанија во него донесоја: Б. Конески, Т. Томоски, Д. Коцо, В. Лахтов, Г. Бошковиќ - К. Томовски, Р. Љубинковиќ - М. Коровиќ, Б. Чипан, В. Мошин и други.

Исто така, треба да се нагласи дека дека во тој период „Иселеничкиот календар“ се печатеше во состав на списанието „Македонија“ кзко издание ка Матицата на иселениците од Македонија, Тој излегуваше секоја година по еден примерок во период од триесетина години како публикација којашто ги преземтира, пред се, историските факти и вистини за махелонскиот народ и за Македонија, потоа достигнуањата од областа на литературата, културата, науката, економското и политичкото живеење во Републиката, како и достигнуањатана македонските иселеници ширум светот.

Од 1982 година овој каленлар започна да се печати како „Иселенички алманах“, а во него се срскаваат текстови на македонски и на англиски јазик од голем број автори од Македонија и свстот. Притоа. пособен простор се посветува на делото, животот и активностите што се оргашпираат во чест на светите Кприл и Методиј и нивните ученици свети Климент и Наум Охридски. чиешто дело има посебно место сред македонските иселеници во прекуокеанските земји.

Од 1963 година зайочна да излегува зборникот „Светите браќа Кирил и Методиј до наши дни“ (Зборник од статии по повод 1100-годишнината на свети Кирил и Методиј, издание на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква. Изборот и реализацијата на статиите во Зборникот ги извршиле следните личности: епископот господин Наум, протојерејот ставрофор Боро Станковски и протојерејот д-р Славко Димевски.

Пред избраните статии, што се однесуваат на животот и долото на светите Кирил и Методиј, објавено е заедничкото обраќање до верниците по повод јубилејот, од Неговото Блаженство архиепископот охридски и скопски и митрополит македонски - Доситеј, епископот преспанско-битолски - Климент. и епископот злетовско струмички - Наум.

„Македонска нација“, 05 април 2023

КИРИЛО И МЕТОДИЕВАТА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (3)

Во XI век архиепископот Теофилакт го составил опширното грчко (елинско) житие за Климент Охридски, кое и денес претставува основен извор за проучување на животниот Климентов пат. Дека во XIII век Климент бил присутен и актуелен се гледа од Краткото грчко житие, што го составил охридскиот архиепископ Хоматијан.

Живата традиција на св. Кирил и Методиј, што ја пренеле св. Климент и Наум Охридски се протегнува и во XVIII век, кога во Москополската печатница се печателе грчките служби и житија посветени на св. Климент и Наум Охридски, составени од грчките архиепископи: Хоматијан, Кавасила Григориј и од охриѓанецот Козма - драчки митрополит. Овие грчки автори оставиле убави канони и тропари во нивна чест.

Оваа традиција е засведочена и преку Стематогафијата на Христифор Жефаровиќ. И во XIX век не била заборавена оваа традиција, и покрај засиленото влијание на грцизмот, особено во јужните делови од Македонија. Првиот македонски превод на опширното Климентово житие го направил македонскиот преродбеник Партениј Зографски, употребувајќи го притоа галичкиот дијалект. Браќата Миладиновци биле живо заинтересирани за оваа традиција, особено по контактите на Димитар Миладинов со рускиот славист Виктор Григорович. Светите Кирил и Методиј и Климент и Наум Охридски се присутни во творештвото на Рајко Жинзифов, Горѓи Пулевски, Кузман Шапкарев, Марко Цепенков, Григор Прличев и др.

Почит кон кирилometодиевското дело изразиле: Гоце Делчев, Горче Петров, Крсте Мисирков и Димитар Чуповски. Посебни творби им посветиле Григор Прличев и подоцна Никола Јонков Вапцаров, како и други. Денес современите македонски поети честопати се задржуваат врз нивното трајно и значајно дело. Тие се присутни и во богатото македонско народно творештво.

На заседанието на АВНОЈ од 29 ноември 1943 година на македонскиот нирод во Републиката Македонија му се признаа правата за национална слобода. На 2 август 1944 година Антифашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија (АСНОМ) на своето прво заседание во манастирот „Свети Прохор Пчињски“, прогласи дека македонскиот народ влегува како национално слободен и рамноправен член во рамките на тогашна Федеративна Југославија, на принципите поставени на Второто заседание на АВНОЈ.

Разбирливо е што во Народно ослободителната борба (НОБ) во Македонија започнаа просвечно-образовни и културни текови, врз основата на кодифицираниот македонски јазик. На 3 мај 1945 година посебната комисија за јазикот и правописот на НР Македонија, донесе резолуција по прашањето на азбуката, а веќе на 7 мај истата година, беше озаконет македонскиот правопис.

Конституирањето на македонската држава, нација, јазик и организираниот црковен живот, немиоовно значеше асоцијативно и суштинско поврзување со кирилومتодиевската традиција, со создавачите иа сгарословенскиот јазик, во чија основа влегоа говорите на Македонските Словени од околината на Солуи. Врз база иа овој македонски дијалект беше изграден литературниот старословенски јазик.

Кирмлометодиевската традиција зафатила благородни и длабоки корени во Макеоднија. Вредните учемци на светите браќа Кирил и Методиј, светите Климент и Наум Охридски, ја продолжиле нивната целокупна глаголска традиција, особено кога Климент Охридски во 886 година ги ставил темелите на Охридската книжевна школа. Оттогаш низ Македонија струи Климентовата писменост, книжевноста и организираниот црковен живот, особено со неговото хиротонисување за прв словенски епископ во Велика, во 893 година.

Истата година свети Наум го напуштил бугарскиот црковно-просветен и книжевен центар во Преслав и го заменил Климента на учителското место во Охридската школа, на заседанието на АВНОЈ од 29 ноември 1943 година на македонскиот нирод во Републиката Македонија му се признаа правата за национална слобода. На 2 август 1944 година Анти-фашистичкото собрание на народното ослободување на Македонија (АСНОМ) на своето прво заседание во манастирот „Свети Прохор Пчињски“, прогласи дека македонскиот народ влегува како национално слободен и рамноправен член во рамките на тогашна Федеративна Југославија, на принципите поставени на Второто заседание на АВНОЈ.

Разбирливо е што во Народно ослободителната борба (НОБ) во Македонија започнаа просвечно-образовни и културни текови, врз основата на кодифицираниот македонски јазик. На 3 мај 1945 година посебната комисија за јазикот и правописот на НР Македонија, донесе резолуција по прашањето на азбуката, а веќе на 7 мај истата година, беше озаконет македонскиот правопис.

Конституирањето на македонската држава, нација, јазик и организираниот црковен живот, немиоовно значеше асоцијативно и суштинско поврзување со кирилومتодиевската традиција, со создавачите иа сгарословенскиот јазик, во чија основа влегоа говорите на Македонските Словени од околината на Солуи. Врз база иа овој македонски дијалект беше изграден литературниот старословенски јазик.

Кирмлометодиевската традиција зафатила благородни и длабоки корени во Макеоднија. Вредните учемци на светите браќа Кирил и Методиј, светите Климент и Наум Охридски, ја продолжиле нивната целокупна глаголска традиција, особено кога Климент Охридски во 886 година ги ставил темелите на Охридската книжевна школа. Оттогаш низ Македонија струи Климентовата писменост, книжевноста и организираниот црковен живот, особено со неговото хиротонисување за прв словенски епископ во Велика, во 893 година. Истата година свети Наум го напуштил бугарскиот црковно-просветен и книжевен центар во Преслав и го заменил Климента на учителското место во Охридската школа.

Инаку, најраната дејност на светите Кирил и Методиј во Македонија би требало да се бара во времето пред изведувањето на Моравската мисија. Во славистиката е познато дека Методиј управувал во една словенска област. Меѓу убедливите докажувања каде се наоѓала таа област, мошне показателни се и укажувањата за неговото дејствување во Македонија, при што посебно се подвлекува Струмичката област, како и Брегалничкиот регион.

Во врска со оваа дејност на младиот и снажен Методиј се споменува посебно неговиот труд „Закон суднии могом“ составен на словенски јазик. Во славистиката мошне убедливи документи во прилог на ваквото тврдење изнесе С. Троицки, истакнувајќи ја македонската теорија како место каде што настанало ова дело, составено со грчки алфавит, наспроти панонската и бугарската теорија.

Во развојниот период на славистичката наука, особено во периодот на активноста на Копитар и Миклошич, била афирмирана панонската теорија, којашто, главно, се базирала врз основа на бројните моравизми и панонизми што се среќавале во најстарите словенски ракописи.

Со истражувањата на В. Јагиќ, и потоа на В. Облак, убедливо предимство и било дадено на македонската теорија, според која во основата на старословенскиот јазик, издигнат од браќата св. Кирил и Методиј на ниво на литературен јазик, влегол говорот на македонските Славени од околината на Солун. Во селата Сухо, Зарова и Висока биле пронајдени остатоци од назалниот изговор на носовките, како и многу други стари црти, карактеристични за споменатиот јазик. Со ваква македонска основа, старословенскиот јазик ја одиграл онаа спонтана обединувачка улога меѓу Славените кои во тој стадиум од развојот, речиси подеднакво го разбирале тој јазик.

На овој јазик биле преведени од грчки јазик најнужните црковни дела неопходни за изведувачката на Моравската мисија, кога преведувачката работа на браќата солунци продолжила, исто така, интензивно. Со проширувањето на првите словенски преводи и со афирмацијата на писмениот словенски јазик доаѓало и до интензивирање на македонските дијалекти, вткаени во општата основа на литературниот јазик.

Во 885 година, со смртта на Методиј, беше означен крајот на Моравската мисија. Непријателите на словенската култура и самостојност мошне сурово и нечовечки започнале да се однесуваат кон учениците на Кирил и Методиј, грижливо и систематски подучувани со години, првин од двајцата браќа, а потоа само од Методиј, кој по смртта на Кирил во 869 година самиот го понел тешкиот товар на мисијата.

Горазд, својот наследник, Методиј го избрал за време на животот. Тој, како и сите кирилometодиеви ученици бил измачуван и протеран од Моравија и Панонија. Едни од нив, можеби највредните, Климент и Наум Охридски со група други ученици преку Белград стигнале во Бугарија, каде што кнезот Борис пријатно ги дочекал бидејќи бил заинтересиран за словенски просветители и афирматори на словенскиот јазик. Меѓутоа, многу бргу, речиси се уште неодморен од страдањата и патот, Климент заминал да учителствува во Кутмичевица, со средиштата: Девољ, Главеница и Охрид. Во последниот центар Климент ќе ја формира познатата средновековна школа, т.н. Охридска книжевна школа или прв Словенски универзитет.

Во овој важен центар ќе се пренесе целата кирилometодиевска традиција, зашто Климент и Наум Охридски, целата наука што им ја пренеле браќата, ќе ја втемелат во овој центар, од каде што се издигнале нови 3 500 ученици кои во разни делови од Македонија ја продолжиле кирилometодиевската традиција, којашто се огледувала низ повеќе развојни тенденции.

„Македонска нација“, 20 мај 2020

ВО ЧЕСТ НА СЕГЛОВЕНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ И ПОЧЕТОК НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ВО РИМ (4)

В Во 1994 годна се навршија 50 годни самостоен слободен просветен и културен живот и растеж во Република Македонија. На 2-то заседание на АВНОЈ од 29 ноември 1943 година на македонскиот народ во Републиката му се признати правата за национална слобода. На 2 август 1944 година, АСНОМ, на своето прво заседание во манастирот Св. Прохор Пчински прогласи дека македонскиот народ влегува како национално слободен и рамноправен член во рамките на Југославија врз принципите поставени на Второто заседание на АВНОЈ.

Конституирањето на македонската држава, нација, јазик и организираниот црковен живот, неминовно значеше асоцијативно и суштинско поврзување со Кирило-методиевската традиција, со создавачите на старословенскиот јазик, во чија основа влегоа говорите на македонските Словени од околината на Солун. Врз база на овој македонски дијалект беше изграден литературниот старословенски јазик.

Во мај 1994 година, македонската културна и научна јавност беа соочени со еден настан кој го сврте нивното внимание, предизвикан од најновото дело на Вера Стојчевска-Антиќ и Славе Николовски-Катин посветено на Солунските браќа, под наслов **„Во чест на Свештните Кирил и Методиј“**. Тоа е издание на „Матица македонска“ од Скопје, на 212 страници на македонски јазик, чиј рецензенти се Архиепископот г.г. Михаил и проф. д-р Радмила Угринова - Скаловска

Кирило - методиевската традиција зафатила благородни и длабоки корени и во Македонија. Вредните ученици на светите браќа Кирил и Методиј, светите Климент и Наум Охридски, ја продолжиле нивната целокупна глаголска традиција, особено кога Климент Охридски во 886 година ги ставил темелите на Охридската книжевна школа. Оттогаш, низ Македонија струи Климентовата писменост, книжевноста и организираниот црковен живот, особено со неговото хиротонисување за прв словенски епископ во Велика, во 893 година.

Во ова издание ќе бидат одразени и повеќеродни дејности, манифестации, собири, институции, личности, изданија и други активности кои се носители на името, дејноста, работата, на светите Кирил и Методиј и нивните ученици.

Разбирливо е дека во него ги проследуваме и јубилеите кои во одредени години ги потенцираат активностите и дејностите во врска со претставувањето, изучувањето или откривањето на нивното сестрано дело. Исто така, своевиден простор е посветен на културната манифестација **„Во чест на св. Кирил“** и поколенијата на светиот гроб на св. Кирил во Рим, во период од 25 години (1969-1994).

Како резултат на значењето и популарноста на делото **„Во чест на Свештните Кирил и Методиј“**, во порталот „Македонска нација од Скопје се отпечатени 21 продолжение, од 09 ноември 1916 година до 5 април 2017 година. кои предизвикаа голем

интерест кај читателската публика, особено оние кои се заинтересирани на црковно-духовното живее во Македонија. Така, во тој период, македонската културна и научна јавност беа соочени со еден настан кој го сврте нивното внимание, предизвикан од најновото дело на Вера Стојчевска-Антиќ и Славе Николовски-Катин посветено на Солунските браќа, под наслов „Во чест на Свештите Кирил и Методиј“.

Суштината на ова возбудливо дело најдобро ја изразува уводникот на архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил, кој потсетува на често цитираните мудри мисли на светите браќа изречени во Венеција во борбата со тријазичниците, на кои никако не им одговарала идејата за рамноправност на Божјите народи.

На промоцијата на ова убаво технички обликувано издание, која се одржа во НУБ „Св. Климент Охридски“, говореа проф. д-р Радмила Угринова - Скаловска и архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил рече. *„Оваа книга зазема посебно место меѓу трудовите посебени на Кирилومتодијевието дело. Таа содржи хронолошки приказ на сите црковни чествувања и манифестации посебени на делото на свештите браќа во периодот од 1969 до 1994 година, што ги организирале и во кои учествувала Република Македонија во Рим“*. Истакна во своето излагање проф. Скаловска.

Поглаварот на Македонската православна црква г.г. Михаил подвлече: *„Секој приод кон свештите средновековни традиции од нашата културна историја е значаен, а навраќањата кон врвците на свештениците и просветителите се добродојдени во оваа наша мала, но истрајна средина, со цел нивното дело да го доближат до нашиот човек. Браќата преставуваа благородно сврстување кон „свештениците на вселената“, како што ги нарекол свештите браќа охридскиот архиепископ Теофилакт. Објавувањето на монографијата ќе предизвика интерес и кај младите и кај нашите современици и кај обичните граѓани - верници, бидејќи ги содржи обединети и свештовните и верските чествувања на свештите браќа Кирил и Методиј“*, истакна архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил.

Инаку, Рим, градот на Ромул и Рем, е градот на шармот, грациозноста, убавината, индивидуалноста и универзалноста, град кој е предизвик за секој патник, намерник, патеписец... Оваа италијанската метропола се смета за најголем град на Средоземјето. Рим е подигнат пред два и пол милениума на реката Тибар, на седумте ритчиња: Палатин, Капитол, Квиринал, Виминал, Цеијан, Авентин и Есквилин. Тој претставува средиште на италијанската култура, наука, образование, мода и општествен живот.

Во Рим уште во 1303 година е основан првиот универзитет, а има и бројни високи школи, како што е Академијата на науките, потоа научни институти, уметнички галерии, библиотеки, театри, музеи, цркви, капели и друго културно богатство. Величествени обележја на градот Рим се и црквата „Свети Петар“, Колосеумот, Римскиот форум, Пантеонот со многубројните стари палати, аквадуктите, старите бањи, катакомбите, триумфалните порти и други монументи.

Колосеумот е градба со исклучително архитектонско значење, место каде што оставиле печат крвавите гладијаторски борби пред аристократијата и плебејците. Вниманието го привлекува и величествената, грандиозна црква „Свети Петар“, во која се наоѓа едно од најубавите дела на големиот мајстор Микеланџело. Траен спомен на посетителот на Рим е, секако, црквата „Свети Петар“. Ја посетивме во еден од повеќето слободни денови кога се слеваше река посетители кон овој голем, значаен, величествен и по многу нешта единствен христијански споменик на вечниот град.

ДЕЛО ПОСВЕТЕНО НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ (5)

Делото „40 ѓоклоненија ѓред ѓробоѓ на Св. Кирил Философ во Рим“, чиј автор се д-р Вера Стојчевска-Антиќ, Славе Николовски-Катин и викарниот епископ хераклејски Климент е едно од значајните изданија на книгоиздателството „Македонска искра“ (2008) на 228 страници. Во ова издание се одразени повеќеродни дејности, манифестации, собири, институции, личности, изданија и други активности кои се носители на името, дејноста, работата, на светите Кирил и Методиј и нивните ученици.

Инаку, книгоиздателството „Македонска искра“ е формирано благодарение на демократските процеси што настанаа по осамостојувањето на Република Македонија како независна, демократска и самостојна држава. Тогаш се создадоа поволни услови за приватна иницијатива, меѓу другото и во областа на културата, со посебен акцент во развојот на книгоиздателството. Така, денешното Друштвото за издавачка и образовна дејност, производство и промет (Книгоиздателството) „Македонска искра“ ДООЕЛ увоз-извоз-Скопје.

„Македонска искра“ е крстена по весникот „Македонска искра“, првиот македонски весник што започна да се печати во Перт, Австралија во 1946 година. Таа за првпат е регистрирано во Окружниот стопански суд во Скопје, на 28.03.1995, за потоа да ги следи сите законски измени.

Меѓутоа, својата издавачка дејност „Македонска искра“ ја започна во текот на 1997 година и досега има објавено стотици наслови од значајните македонски писатели, научници и публицисти, во тираж од илјадници примероци, пласирани во Македонија и во многу национални библиотеки и специјализирани книжарници во европските и во прекуокеанските земји, особена меѓу македонското иселеништво

На оваа скромна, но со видни резултати издавачка куќа посебна област во издаваштвото се учебниците и дидактичката литература одобрена од Министерството за образование на Република Македонија. Сите учебници и различната дидактичка литература на „Македонска искра“ се користат во основните и средните училишта, и имаат значаен прилог и придонес во образовниот процес во Република Македонија.

Публикацијата „40 ѓоклоненија ѓред ѓробоѓ на Св. Кирил Философ во Рим“, од авторите д-р Вера Стојчевска – Антиќ, Славе Николовски – Катин и викарниот епископ хераклејски Климент е едно од значајните изданија на оваа реномирана издавачка куќа во Македонија, чиј главен и одговорен уредник е авторот на овие редови, Славе Катин. Рецензенти на ова дело се Архиепископот г.г. Стефан и проф. д-р Ѓоко Ѓорѓиевски, декан на Богословскиот факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје, а беше издадено во 2008 година, кога се навршуваа шеесетина години самостоен слободен, просветен и културен живот и растеж во Република Македонија.

Инаку, од средината на 9 век па наваму, сесловенските просветители, браќата од Солун – светите Кирил и Методиј, овие двајца просветители и учители, свештенослужители и рамноапостоли, имаат водечко место во духовната историја на македонскиот и на словенските

народи. Како нови апостоли и учители на сите земји во коишто огрееја на земјата како сонце со вистинска вера и убавина го просветија и нашиот народ и нема да се посрамиме споредувајќи ги сите нивни добри дела и подвизи со оние на Божјите угодници.

Во 2017 година, по 40-ти пат, Македонската црковно-државна делегација се поклониле на гробот на свети Кирил во Рим, на свети Методиј му се даде заслужна почит во Елванген - Германија, местото каде што темнувал повозрасниот брат. Исто така, претставници на МПЦ и на Министерството за култура при Владата на Р. Македонија учествуваа на Сесловенското чествување во Русија.

Треба да се нагласи дека во публикацијата „40 ѝоклоненија ѝпред ѓробоѝ на Св. Кирил Философ во Рим“, се проследени јубилеите кои во одредени години ги потенцираат активностите и дејностите во врска со претставувањето, изучувањето или откривањето на нивното сестрано дело. Исто така, своевиден простор е посветен на манифестација „Во честѝ на св. Кирил“ и поколенијата на гробот на св. Кирил Солунски во Рим, во период од 40 години (1969-2014).

За ова дело Архиепископ Охридски и Македонски г.г. Стефан ќе напише дека пораката на светиот апостол Павле - помнете ги вашите наставници, што ви го проповедаа Словото Божјо (Евр. 13, 7), нашла и има вистинско место меѓу македонскиот народ кога е во прашање чествувањето на македонските и сесловенските просветители, браќата од Солун - светите Кирил и Методиј.

Во книгата „40 ѝоклоненија ѝпред ѓробоѝ на Св. Кирил Философ во Рим“ е запишано дека и во 1991 година денот 24 мај, македонскиот народ и Македонската православна црква го прослави во Рим во базиликата „Свѝи Климентѝ“ и им се оддаде почит со голема благодарност на светите Кирил и Методиј за нивното дело кое ги издигнаа на светители.

Тоа уште еднаш ги потврди можностите за афирмирање на македонските културни и духовни дострели во средина како што е Италија, каде што на овој план се зацртани богати традиции. Ваквите релации добиваат посебно значење со фактот што поклонението во Рим се одржува во чест на рамноапостолите свети Кирил и Методиј Солунски.

Оваа година во Рим допатува државна делегација само од Република Македонија, во која беше приклучена и делегација на Македонската православна црква. Имено, со новонастанатите услови на поранешните југословенски простори се формираа нови држави, меѓу кои и Република Македонија, со што престана заедничкиот настап во Рим.

Во состав на државната делегација беа академик Блаже Ристовски, потпретседател на Владата на Република Македонија, како шеф на делегацијата, а членови беа: академик Властимир Николовски, д-р Борис Петковски, професор на Филозофскиот факултет, Александар Димитров, заменик во Министерството за односи со странство, како секретар на делегацијата и Аленка Лапе како преведувач. Црковната делегација, пак, ја предводеше повардарскиот митрополит Михаил, во придружба на протоѓаконот Александар Цандовски, личен секретар и шеф на кабинетот на поглаварот на Македонската православна црква Неговото Блаженство г. г. Гаврил.

Свеченото оддавање почит беше одржано на денот на свети Кирил и Методиј, на 24 мај, длабоко во катедралата „Св. Клемент“, токму каде што и сега постојат остатоци од ранохристијанска црква од четвртиот век.

Церемонијата започна со пеење на тропарот за светите Кирил и Методиј и за свети Климент Охридски уште во горниот дел на црквата. Во тие свечени мигови, заменик-премиерот академик Блаже Ристовски положи венец на гробот на св. Кирил, а митрополитот Михаил, во придружба на протоѓаконот Александар Цандовски и

хорот на Ориенталниот институт „Русикум“ го отслужи молебенот. На отпустот митрополитот Михаил го одржа своето слово, при што го истакна големото и значајно дело на овој македонски сесловенски светител и просветител.

Во вториот работен дел од посетата на делегациите во Рим, треба да се истакнат средбите со повеќето претставници на разни институции на Италија и Ватикан. Државната делегација беше примена и имаше мошне плодотворни разговори во италијанското Министерство за трговија, потоа во Министерството за надворешни работи, во Комисијата за културни врски и во италијанскиот Парламент. Мошне успешна беше посетата на државната делегација што ја направи на Ватикан, каде беше примена во приватна аудиенција од папата Јован Павле II.

Притоа на папата му беше подарен македонско-полски и полско-македонски речник што неодамна беше објавен на што тој мошне срдечно се заблагодари. Исто така, државната делегација водеше мошне значајни разговори и со министерот за надворешни работи на Ватикан, при што беа разгледани односите меѓу Ватикан и Република Македонија кои добро се одвиваат во последните години.

Во текот на престојот од 21 до 24 мај, црковната делегација посети повеќе понтификални институции, меѓу кои Ориенталниот институт, Понтификалниот колеџ „Русикум“, Секретаријатот за единство на христијаните и југословенската амбасада во Светата столица.

Меѓутоа, средбата со папата Јован Павле II ќе остане во трајно сеќавање. Тоа беше една јавна аудиенција пред многу народ, кој се радуваше што гледа еден православен владика заедно со поглаварот на Римокатоличката црква. Притоа беше констатирано дека врските што постојат во еден подолг период меѓу Ватикан и Македонската православна црква се мошне корисни и треба и во иднина да се негуваат. При таа пригода на папата Јован Павле II му беше врачена Библијата како целосно издание во превод на современ македонски литературен јазик.

На 24 мај 1991 година Архиепископот Охридски и Македонски г.г. Гаврил му упати посебно писмо на Неговата Светост папата Јован Павле II во Рим, со кое го известува за современиот македонски превод на Библијата. Црковната делегација му ја предаде Библијата на папата Јован Павле II..

„Македонска нација“, 27 јануари, 2021

Во чест на свети Кирил Солунски во Рим, од проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и Славе Николовски-Катин: Објавени дваесет и три (23) продолженија во Веб-порталот „Македонска нација“ од 9 ноември 20116 до 19 април 2017, (на македонски). Исто така, во 2013 година во „Македонска нација“ се отпечатени 33 продолженија.

ПРВО ПОКЛОНЕНИЕ ВО ВЕЧНИОТ ГРАД РИМ (6)

Во 1969 година Македонската православна црква, македонската држава и македонскиот народ достоино го одбележаа 1100-одишниот јубилеј од смртта на словенскиот и рамноапостол свети Кирил Солунски, авторот и творецот на словенската азбука и темелоположителот на нашата писменост.

Во таа година одлучено е Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква да испраќа своја поклоничка група во Рим заедно со државна делегација во базиликата посветена на свети Климент Римски каде што мирува телото на свети Кирил Солунски, Константин Филозоф, како што веќе го викаа во Магнаур, заради бистрината на умот и заради логичноста на мислењето.

Кај македонскиот народ отсекогаш било длабоко и искрено почитувањето на свети Кирил Солунски и неговиот брат св. Методиј. Нашите прадедовци и дедовци на нив им се обраќале молитвено за закрила и духовно раководство речиси секојдневно, а не само кога бил денот на нивниот празник. Ги споменувале за да се потсетат какви светители стојат во нивното црковно и национално битие.

Им се молеле за духовна поткрепа и светлина тогаш кога нивните непријатели биле жестоки и кога сопствените сили им биле при крајот, тогаш кога темнината била ужасна, а надежта на умирање. И тогаш кога ропството и гневот биле неподносливи светите браќа и нивните ученици им боскотеле во мракот и ја поткрепувале нивната вера во посветла и поубава иднина.

Затоа, во 1969 година Македонската православна црква, македонската држава и македонскиот народ достоино го одбележаа 1100-годишниот јубилеј од смртта на словенскиот и рамноапостол свети Кирил Солунски, авторот и творецот на словенската азбука и темелоположителот на нашата писменост.

Во таа година одлучено е Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква да испраќа своја поклоничка група во Рим заедно со државна делегација во базиликата посветена на свети Климент Римски каде што мирува телото на свети Кирил Солунски, Константин Филозоф, како што веќе го викаа во Магнаур, заради бистрината на умот и заради логичноста на мислењето.

Денес кога ги обновуваме древните црковно-народни традиции, кога е обновена Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, кога на најсвечен начин ги прославуваме јубилеите на нашите црковни и народни великани, одлуката за поклонички патувања, во период од четириесетина години, пред гробот на словенскиот апостол, е одлука на чувството на благодарност и пиетет кон свети Кирил.

Тој ги посејал првите семиња на словенската писменост, која станала движечка и животворна сила за сите словенски народи. Светите браќа ги развиле своите духовни дарби и створиле дело од непроценлива културно-уметничка вредност, што претставува голем придонес во духовната и културната ризница, не само за македонскиот и другите славјански народи, туку и за човештвото во целина.

На 14 февруари 1969 година се навршија 1.100 години од блажената смрт на свети Кирил Солунски. На тој ден во базиликата „Свети Петар“ се отслужи концелебрација (сослужение) во слава на просветителското дело на свети Кирил Солунски. Во таа импозантна катедрала посветена на првиот Христов апостол, кој, исто така, како и свети Кирил Солунски, дошол од Исток во илјадалетниот град, или градот на вечноста - Рим, за да го проповеда христијанското учење.

Свети Кирил Солунски дошол да го брани тоа учење, да докаже дека може да се проповеда и на јазикот на Словените, а не само на елински (грчки), латински и еврејски, како што дотогаш се верувало. Дошол кај поглаварот на западните христијани пред единаесет векови и бил разбран, и оттогаш христијанската вера се проповеда и на словенски јазик.

На концелебрацијата што ја одржаа словенските бискупи, присуствуваше и делегација од Република Македонија и тоа: делегацијата на Македонската православна црква којашто ја сочинуваа митрополитите преспанско-битолски г. Климент, американско-канадско-австралиски г. Кирил и протоереј ставрофор г. Климе Малевски, во делегацијата на Извршниот совет на СР Македонија беа: д-р Иван Катарџиев и Владо Малески, а делегацијата на Македонската академија на науките и уметностите и на Универзитетот во Скопје, кој од 24 април 1969 година го носи името „Кирил и Методиј“ а денес - „Светии Кирил и Методиј“ ја сочинуваа академикот проф. д-р Харалампие Поленакоски и проф. Фрањо Бачиќ.

Светата литургија во црквата „Свети Петар“ ја служеше светиот отец папата Павле VI, со учество на четириесетина кардинали, кои служеа на словачки јазик, а присуствуваа околу 5(К) поклоници од Чехословачка. По литургијата папата Павле VI одржа слово за животот и делото на свети Кирил Солунски на италијански јазик. По таа боженствена богослужба, на којашто покрај поклониците присуствуваа и бројни туристи, папата Павле VI ја поздравил македонската делегација во разговорот со претставниците од Македонија изрази благодарност за присуството на концелебрацијата.

Истиот ден попладне на гробот на свети Кирил Солунски, во базиликата „Свети Климент Римски“, македонската делегација му оддаде почит на личноста и делото на свети Кирил, изразувајќи благодарност што јазикот на македонските Словени го издигнал на степен на книжевен јазик, прифатен од сето словенство. Во таа пригода, делегацијата на Македонската православна црква отслужи молебен, а делегацијата на тогашниот Извршен совет на СР Македонија положи венец од името на благодарниот македонски народ со натпис:

„На Кирил Солунски, сесловенски просветител, со израз на благодарност од македонскиот народ“.

Исто така, делегацијата на МАНУ и Скопскиот универзитет положија венец во името на Советот на академиите на тогашна Југославија и на заедниците на тогашните југословенски универзитети. Потоа повелбата беше прочитана на македонски и на латински јазик.

Треба да се одбележи дека папата Павле VI ги дочека делегациите на словенските народи со иста срдечност, со каква што беа пречекани словенските просветители, светите браќа Кирил и Методиј, од папата Адријан II. Делегацијата на Македонија, пак, беше дочекана од претставникот на тогашна СФРЈ при Светата столица г. Вјекослав Цврље, кој организира прием во чест на македонската делегација. На приемот присуствуваа високи личности од црковниот, политичкиот и културниот живот

на италијанската престолнина, меѓу кои кардинали и бискупи при Светата столица на Ватикан и при Секретаријатот за единство на христијаните.

На таа заедничка трпеза, меѓу другите, присуствуваше и кардиналот д-р Фрањо Шепар, префекторот на Конгрегацијата за верски доктрини на Ватикан, како и надбискупот д-р Вилибрандс, прв секретар на Секретаријатот за единство на христијаните при Светата столица.

Престојот на делегацијата од Македонија беше видно одбележан во тамошните средства особено по двете пресконференции, најнапред со претставниците на италијанската агенција АНСА, а потоа со директорот на списанието за информирање „Релационе релиџиозе“. Притоа на делегацијата и беше пружена можност да ги искаже впечатоците во врска со прославата на свети Кирил преку Радио Ватикан. Во изјавта, митрополитот Климент меѓу другото рече:

„Оваа година е светиа за целиот христијански свет, а посебно за словенските народи бидејќи се навршија точно 1100 години од смртта на светиот отец Кирил, творец на првото словенско писмо. Следејќи го постојат на светиот апостол Павле: „Споменете ги вашите настапници кои ви го пројоведаат словото Божјо...“ ние, наследниците на нашите прадедовци, македонските Словени, дојдени сме од Македонија да се поклопиме пред гробот на нашиот првоучител и просветител Кирил.

Македонската православна црква се однесува со поособен почит спрема словенските просветители, светиите браќа Кирил и Методиј и нивните ученици свети Климент Охридски и свети Наум Охридски, и ги смета „земнија тврди ѕвезди и светила тирисолнечноста сијанија, благодатни јасни пројоведници, благоглаголиви писани учители, закона Божија велегласни правовјесници, раја доскојни мислители и долнија к ѓорнему настапници“.

Македонија не е голема земја, но има голема вера во Господа, а Македонската православна црква е чувар и заштител на тироните на Охридската светиа црква, чијшто основател е еден од првоучените на светиите браќа - свети Климент Охридски.

Истовремено изразуваме и искрена благодарност поради вниманието на кое надовме ги нашиот неколкудневен престој во овој вечен град Рим, а по повод 1100-годишнината ѓубидеј. Посебна благодарност изразуваме и на Радио Ватикан за укажаната можност со оваа наша изјава да бидат зајознати неговите мноѓубројни слушатели“.

Во текот на престојот којшто траеше од 12 до 17 февруари 1969 година, претставниците на Македонската православна црква го посетија Секретаријатот за единство на христијаните при Светата столица, каде што покрај другото, се разговараше за прогласувањето на автокефалноста на Македонската православна црква, за којашто беше речено дека е од понов датум, од јуни 1967 година, и дека е предмет на интересирање.

Домаќините беа информирани дека автокефалноста на најстарата словенска црква на Балканот, односно Охридската архиепископија, којашто постои речиси од времето на свети Кирил Солунски, неканонски беше укината во 1767 година, со ферман на турскиот султан, а по барање на Цариградската патријаршија.

Вечерта во просториите на југословенското пратеништво во чест на делегацијата беше приреден прием, на кој покрај делегацијата присуствуваа многу видни личности од римскиот кардинален кор, меѓу кои, неговата превозвишеност кардиналот Шепар и кардиналот Монсињор Вилебранс.

„Македонска нација“ 17 јуни 2020

СВЕЧЕНО ПОКЛОНЕНИЕ ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ НА 24 МАЈ 1974 ГОДИНА (7)

Во текот на манифестацијата „Денови на македонската култура“ во Рим, на италијанската јавност, или поточно на пријателите на поетскиот збор им беше презентираан дел од македонската современа поезија. Притоа, значаен белег на манифестацијата даде отслужувањето на молебенот пред гробот на свети Кирил Солунски.

Овогодишната црковна делегација ја предводеше митрополитот американско-канадско-австралиски г. Кирил, а членови беа протојереј-саврофор Методи Гогов и ѓаконот Јован Каровски (денешниот преспанско-битолски архијереј г. Петар), додека делегацијата од културата на Македонија ја предводеше проф. д-р Александар Спасов, заедно со членовите-поети Славко Јаневски, Матеја Матевски и Петре Андреевски. Во музичкиот дел, пак, настапија првенците на Скопската опера Ѓорѓи Божиќов и Искра Божиновска-Савин, во клавирска придружба на Јасмина Георгиевска-Чакар.

Црковната делегација на 21 мај пристигна на аеродромот „Леонардо да Винчи“ во Рим, а на 22 мај со авион отпатува за Бари, каде што беше пречекана од секретарот на Патристичкиот институт падре Дамјано Бова, од југословенскиот конзул г. Г. Поповиќ и други претставници на југословенската дипломатија. Всушност, делегацијата отпатува во Бари како гостин на Патристичкиот институт и, по краткиот престој во доминиканскиот калуѓерски ред, во црквата „Свети Николај“, каде што се наоѓаат моштите на овој голем христијански светител, македонската црковна делегација отслужи благодарствен молебен на македонски јазик.

Во Патристичкиот екуменски институт делегацијата на Македонската православна црква имаше средба и водеше разговори со ректорот и професорите. Оваа институција е од понов датум, основана е пред пет години со цел да се запознае богатата ризница на светото православие, а со желба за екуменско зближување во православната црква.

Во рамките на Институтот дејствуваат четири институции: Институтот за патристичка литература и догматско учење на црквата; Институтот за патристичка литература и коментарите на Светото писмо; Институт за патристичка литература и богослужението и Институт за патристичка литература и современиот христијански екуменизам.

Во текот на престојот на Бари, црковната делегација имаше средба и заеднички ручек со епископот Генadiос, епархиски архијереј за православните Грци во Неапол под јурисдикција на Вселенската патријаршија од Цариград и професор на Патристичкиот институт во Бари. Притоа делегацијата го посети архиепископот на Бари Амброзио Алберто Балесеро, а потоа со авион се врати повторно во Рим.

Во Рим, пак, на 24 мај на Денот на свети Кирил и Методиј, делегацијата на Македонската православна црква официјално беше примена од секретарот за

единство на христијаните при Светата столица кардиналот Вилебрандс и неговите соработници. Притоа, митрополитот г.

Кирил ги пренесе поздравите од архиепископот Доситеј и членовите на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква и ја изрази благодарноста за разбирањето и братската помош. Митрополитот Кирил, исто така, ги запозна домаќините и со постигнувањата на Македонската православна црква и нејзините настојувања на екуменски план.

Делегацијата од Македонија беше примена и во нејзина чест беше приреден ручек од југословенскиот амбасадор при Светата столица г. Стане Калман. На ручекот присуствуваа и југословенскиот амбасадор во Република Италија г. Мишо Павиќевиќ, кардиналите Шепар и Вилебрандс и нивните блиски соработници, заменикот на кардиналот Казароли, како и професорите од понтификалните просветни институции: д-р Иван Жужек, г. Михаил Лацко и г. Антонио Корен. За време на ручекот беа водени опширни разговори со кардиналите Вилебрандс и Шепар и со нивните соработници.

Истиот ден во 17 часот беше отслужен благодарствен молебен над гробот на свети Кирил Солунски во базиликата „Свети Климент Римски“. На гробот беа положени венци и свежо цвеќе, а во придружба на хорот на Институтот „Русикум“ митрополитот Кирил со свештените лица го служеше молебенот на македонски јазик. По молебенот, митрополитот Кирил го одржа следното пригодна слово:

...Се наоѓаме во големо светилиште. Пред малку се приклонивме пред светиот престој во кој почиваат светиите мошти на св. Кирил, а сега стоиме пред гробот во кој со векови почивале. Еве веќе шест години Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква испраќа своја делегација да се поклони и да се помоли од името на православниот македонски народ пред гробот и моштите на светиите и првоучиштелот на сите словенски народи рамноапостолот свети Кирил Солунски.

Изминаа цели единаесет векови од блаженоото упокоение на свети Кирил. Овде, во овој свети ѕрад, во кој почиваат моштите на илјадници христијански маченици, во кој се и гробовите на врховните свети апостоли Петар и Павле, го завршил својот земен живот овој свети човек, за кој свети Климент Охридски во своето похвално слово за него вели: „Ушито од младост беше чисто како анџел, се оддалечуваше и одбегнуваше од животните наслади ... одеше само по оној пат по кој се искачува на небо“.

Украсен со силна вера во Бога, деноноќно трудољубив, љубов кон Христовата висина, со силна желба да Му биде послушен на Бога во се, да им служи и послужи на своите блиски, ушито од најраната младост почнал да се подготвува за ова возвишено служење. Неговиот висок научен и духовно-морален авторитет е висинската причина за да му бидат доверени одговорните мисионерски задачи кај Хазарите, Сарацениите и кај други источни народи.

Најпосле, оќкако со успех ги завршил сите дојдогашни мисионерски задачи, му била овозможена најголемата и најодговорната задача: заедно со својот брат Методиј да го проповеда, словото Божја на словенски јазик на словенските племиња во Моравија и Панонија. Пред заминувањето во овие западни словенски земји, свети Кирил ја создал првата словенска азбука и ги превел најпознатите божослужбени книги и грчки на словенски. Најголемата негова заслуга е во тоа што истовремено подготвил и не мал број ученици последователи...

Во текот на престојот црковната делегација повторно го посети Институтот „Русикум“, при што му подари дрвена статуа со фигура на свети Климент Охридски и албум од репродукции на македонски икони.

Потоа делегацијата го посети Понтификалниот ориентален институт, каде беше пречекана од ректорот Јурај Дежефе, а во разговорите учествуваа и професорите Алберт Аман, Вилјам Деврие, Роберт Тафит, Пелопидас Стефану, Џон Режат, Михаил Лацко, Винцент Поги и Алфоне Раес, коишто живо се интересираа за дејноста на Македонската православна црква.

Црковната делегација имаше средба и со ректорот на Словачкиот институт г. Доминик Хрушковски и професорот г. Михаил Лацко, а во разговорите учествуваа и професорите: Андреј Павлини, Андреј Шандор, Лудвик Мацак, Алојз Андрејка, Стефан Враблез, Стефан Нахалка, Јозеф Томко, Франтишек Шкода и Антон Ботек. Митрополитот Кирил заедно со свештените лица отслужи молебен на македонски јазик во капелата на Институтот, која е посветена на свети Кирил и Методиј и на чијшто престол се наоѓаат моштите на свети Климент Охридски, подарени со специјална грамота од поглаварот на Македонската православна црква.

Посебен впечаток на делегацијата ѝ остави средбата со г. Антонио Јерков, човекот со силна љубов и почит кон македонскиот народ, кон Македонската православна црква, кон македонското народно творештво и современите културни вредности. Инаку г. Јерков го преведуваше излагањето на митрополитот Кирил во Понтификалниот институт, а на оваа посета ѝ посвети голем простор во своите публикации.

Во поетскиот дел од *„Деновиџе на македонската кулџура“* што се одржа само во Рим, свои лични творби читаа истакнатите поети од Македонија: Матеја Матевски, Славко Јаневски и Петре Андреевски, додека песните на италијански ги читаа поетите Елио Филипа Акрока, Лина Курчи и Марио Сократе. Претставувајќи ја македонската поезија поетот Елио Филип Акрока истакна: *„Ова е вечер на џријашелиџе со Македонија, со џоеџиџе од Македонија, со земјаџа со која се имам зајџзнаено на Сџрушкиџе вечери на џоезијаџа“*.

Во продолжение поетот Акрока со воодушевување зборуваше за Македонија како мост и како престолнина на поезијата од целиот свет, каде што се среќаваат поети од разни земји и континенти, затоа, рече тој, со право се вели дека поетите од Македонија, навистина, се браќа на сите поети од целиот свет.

Во воведното излагање за современата македонска поезија проф. д-р Александар Спасов, покрај другото, нагласи: *„Многу значаен резулџаџи, имајќи џи џредвид искусџиваџа од џред џтри децении на џовоенаџа македонска џоезија, џреџсџавува досџиџнаџаџа рамноџежа меѓу минаџоџо и сеџашноџа. Со невиден замав се надминаџи сиџе џречки и џешкиџе наследсџива во несреќноџо минаџо.“*

Посџавен е солиден мосџи џреку безднаџа на заосџананџосџа. Можеше да се слу-чи џоезијаџа да заџадне во инерџијаџа на џровинџијаџализмоџи, меѓуџоџа, се забележува сџроџивноџо. Македонската денешна џоезија наџде видно и значајно месџо во консџе-лаџијаџа на балканската лирика“. Во исџаџа сала беше оџтворена изложба на избор на майџе „Реч џубовна“ и „Мосџови“.

Во чест на манифестацијата *„Денови на македонската кулџура“* беше отпечатена публикацијата *„Слава на свети Кирил“*.

„Македонска наџија“, 20 авџусџи 2020

КЛИМЕНТОВАТА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (8)

Свети Кирил и свети Методиј Солунски се родени браќа од градот Солун. Потекнуваат од угледно и богато византиско семејство, од таткото Лав и мајката Марија. Постариот брат, Методиј, како офицер поминал десет години меѓу македонските Словени. Потоа се оддалечил заминувајќи на планината Олимп и се предал на монашкиот живот. Таму подоцна му се придружил и Кирил (Константин Филозоф). Кирил и Методиј, познати како солунските браќа просветители, имаат голема улога во словенската историја. Нивните мисии ги извршиле со голем успех, со цел да ги опишанат словенските народи.

Константин, кој е познат со своето монашко име Кирил, за разлика од Методиј, не тргнал по стапките на неговиот татко Лав. Тој уште од детски и ученички години својот животен пат го насочил кон совладување на наставните предмети кои подоцна му овозможиле длабоко да навлезе во тајните на повеќе научни дисциплини и да се нареди до најучените луѓе на својата епоха. Лав и Марија му овозможиле на талентираниот Константин да се школува во солунските училишта во кои учеле само децата од богатите семејства.

По завршувањето на студиите на Цариградскиот универзитет во 847 година, Константин бил задржан на служба во Цариград. Станал библиотекар на Цариградската патријаршија, извршувајќи ја истовремено и функцијата секретар на патријархот. Меѓутоа, библиотекарско-секретарската должност не му лежела на срце на младиот филозоф Константин. Уште во 847 година тој ја напуштил должноста библиотекар и се засолнил во еден од манастирите близу Цариград. Но, византискиот царски двор не сакал да се лиши од услугите на Константин.

Тој бил наговорен да прифати да биде професор по филозофија на Цариградскиот универзитет. Константин со задоволство ја прифатил професорската служба, зашто своите сестрани знаења можел да ги пренесува на своите студенти. Истовремено можел почесто да дискутира по многу научни прашања со Лав Филозоф, Фотиј и другите учени луѓе. За кратко време Константин стекнал голема популарност кај своите студенти и цариградската учена средина. Нему му бил доделен епитетот „Филозоф“ и станал познат како Константин Филозоф. Наскоро византискиот царски двор почнал да го ангажира и во извршувањето на важни државни мисии.

Првата мисија на Константин Филозоф била извршена меѓу Словените во Македонија во првата половина на IX век. Во науката таа е позната како Брегалничка мисија, затоа што, главно, се одвивала меѓу Словените кои живееле по текот на реката Брегалница. Тие биле дел од племето Струмјани што тогаш ги управувал Методија. Константин Филозоф како мисионер требало да го помогне својот постар брат во придобивањето на немирните Струмјани на византиска страна, во борба против агресивните Бугари. Повеќегодишната мисионерска дејност на Константин Филозоф

меѓу Словените по текот на Брегалница, била крунисана во 855 година со создавање-то на словенската азбука - глаголица.

Ова епохално откритие Константин го постигнал со помошта на својот брат Методиј. Создадената словенска азбука, која најпрво била наменета за Словените во Македонија, се состоела од 38 букви, од кои, како што запишал Црноризец Храбар, „едни биле составени по образец на грчките букви, а други, пак, според словенскиот збор“. Во почетокот генијалниот филолог Константин создал 32 букви, а потоа придобал уште шест. Тоа се случило уште додека дејствувал меѓу Словените по Брегалничката област, а особено во градот Равен, кој, исто така, лежел по течението на оваа река.

На тој начин, во овој дел на Македонија, Константин Филозоф заедно со својот брат Методиј ги поставиле темелите на словенската писменост. За животот и дејноста на словенските просветители најголем број податоци добиваме од делата: „Панонски легенди“, „Климентовото житие“ од Теофилакт, „Климентовото житие“ од Хоматијан и „О писменах“ од Црноризец Храбар.

Ви историските документи за свети Кирил и Методиј, меѓу другото, е запишано дека Ростислав, кнезот на Велика Моравија, испратил молба до византискиот император Михаил III овој да испрати, епископ и учител, кој ќе им објаснува на нивни јазик за вистинската христијанска вера. Изборот паднал на светите браќа. Тие биле речиси подготвени и за оваа мисија, зашто голем број од светите книги веќе ги превеле на словенски јазик. Тие избрале достоинствени ученици и помошници и тргнале во Моравија. Таму биле пречекани со голема радост и со големи почести. Набргу потоа отвориле училиште, во кое ги подготвувале идните учители за западните словенски народи. Тука наишле на голем отпор од германски свештеници кои ги обвинувале за ерес.

Затоа, биле принудени да појдат во Рим и да го докажат своето правоверие. Во Рим биле примени со големи почести од папата Адријан II. Тој ги одобрил словенските богослужбени книги и наредил да бидат поставени во олтарот на црквата „Санта Марија Маџоре“ и во три римски цркви богослужбите да се вршат на словенски јазик. Кирил во Рим тешко се разболел и починал на 14 февруари 869 година.

Методиј епохалното мисионерско дело меѓу западните Словени го продолжува сам со помош на своите ученици, кои во Рим биле ракоположени во свештенички чин. Непријателството од германските свештеници не престанувало. Истоштен од напори и измачувања, свети Методиј починал во Нитра, 885 година. Неговите ученици биле подложени на измачувања и прогони. Некои од нив биле распродадени како робови.

Делото на светите браќа по смртта на свети Методиј паднало во голема криза, но благодарение на нивните најдаровити ученици - свети Климент и свети Наум, охридските светители и чудотворци, учители и просветители, ползувајќи се со својот мисионерски метод, што имал за цел да им ја објави божјата вистина на новите народи, почитувајќи ја нивната културна самобитност, останал жив образец за Светата Црква и за мисионерите на сите времиња.

Светите браќа Кирил и Методиј успеале да станат апостоли на Словените. Тие сакале да му служат на доброто на сите словенски народи и на единството на Универзалната црква. За овие и вакви свои заслуги, во своето апостолско послание „*egrigae virtulis*“ папата Јован Павле II на 31 декември, 1980 година ги прогласил за копокровители на Европа, чиј покровител е свети Бенедикт, прогласен од папата Павле IV на 26 октомври, 1964 година.

Во пресрет на 1969 година, кога се навршуваа 1.100 години од смртта на селовенскиот просветител свети Кирил Солунски, се роди идејата на 24 мај секоја година

во Рим, со пригодна свеченост од името на македонскиот народ, да му се оддава должната почит на свети Кирил за неговото епохално дело.

Во познатата базилика „Сан Клементе“, каде што се наоѓа скромниот гроб на свети Кирил Солунски, започна да се одвива церемонија во присуство на амбасадорите на СФРЈ при Република Италија, односно при Светата столица, со членови на колективите на амбасадите, Југословенската културна делегација, делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, официјални претставници од редот на италијанските државни и верски органи, организации, институции и асоцијации, новинари и други јавни и културни работници, пријатели на СФРЈ и на Македонија, од Југославија на работа во Рим, странски туристи и групи верници од Македонија што доаѓаат да присуствуваат или да земат учество (црковни хорови) на овој редок и значаен настан. Тоа е трајно запишано на македонски и на италијански јазик на бакарната спомен-плоча поставена 1970 година, преку која веќе се чувствува превезот на патината на времето.

Свечената церемонија отпочнува со чинодејството што го изведува делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија со асистенција на хорот на „Русикум“ од Рим и на македонскиот црковен хор. По пригодната беседа на шепот на делегацијата на Македонската православна црква, на гробот на свети Кирил се полагаат венци од амбасадорите на СФРЈ при Република Италија и при Светата столица и Југословенската културна делегација, а букети свежо цвеќе полагаат многубројните почитувачи на споменот и делото на свети Кирил Солунски.

Сé до 1978 година, само СР Македонија подготвуваше програма поврзана со чествувањето на свети Кирил. Потоа манифестацијата доби нов и поширок организациски карактер, под наслов „Југославија во чест на свети Кирил“. Се одвиваа разновидни и богати програми во Рим, а дел од програмите на манифестацијата се изведуваа и во Неапол, Л’Аквила и во областа Лацио (Терачино), а секогаш е договорано и за нови видови соработка во областа на културата и науката (Равена, Сицилија и др.). Од 1978 година па наваму програмата и составот на Југословенската културна делегација го определуваше Меѓуре-публичкиот координационен одбор за меѓународна културно-просветна соработка (МКО).

Еден дел од програмата за престојот во Рим и надвор од него, односно протоколарниот дел, се покажа како многустрано полезен за двете страни. Престојот во Рим, мотивиран, пред сé, од желбата да му се укаже достојна почит на свети Кирил, се наметна како среќен повод и можност за воспоставување на непосредни контакти на Република Македонија со соодветни претставници на Република Италија.

Овие бројни средби дури и кога се од формална гледна точка, имаат протоколарен белег, тие имаат позитивна мисија за подоброто меѓусебно запознавање и разбирање, што наполно се совпаѓа со заедничките интереси и желби - преку проширување на меѓусебната соработка - и натаму да се придонесува за продлабочување на заемната доверба и пријателска соработка.

Досегашниот историјат на манифестацијата покажа дека престојот и програмата на Македонската културна делегација и на делегацијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, (во која авторот на овие редови бил пет пати на прием во Ватикан и кај папата Јован II), се одржува на мошне високо ниво. Започнаа и редовни средби и со поглаварот на Католичката црква - папата Јован Павле II, а денес продолжуваат со папата Францис.

„Македонска искра“, 24 мај 2017

ЧЕСТВУВАЊЕ НА СВЕТИ МЕТОДИЈ ВО ГЕРМАНИЈА – СТОЛБОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА (9)

Беше утро кога авионот од Скопје се крена во висините и се насочи кон северо-запад, кон Франкфурт на Мајна, метрополата со еден од најголемите аеродроми во светот. Но, Франкфурт е познат по тоа што е стар царски град во кој се крунисани германските цареви и кралеви; тоа е место каде заседавал првиот германски парламент; град на познатиот поет Гете; град на стари цркви и модерни зграднија; град на банки и осигурителни компании; светски центар за одржување на саеми и други манифестации; меѓународен бизнис центар..

Во Франкфурт пристигнавме во попладневните часови, за потоа да го продолжиме патувањето кон Штутгарт, кон Елванген, кај местото, или поточно затворот, во кој темнуваше сесловенскиот и македонски просветител, духовник и учител свети Методиј Солунски – Моравски. Човекот кој ги насочи сите универзални вредности на духовниот, образовниот и културниот живот на општословенскиот народ.

Во предвечерието го напуштивме Франкфурт и со автобус појдовме за Штутгарт, а оттаму за Елванген, каде се одржуваше чествувањето од смртта на сесловенскиот и македонски просветител, христијански мисионер и рамноапостол свети Методиј, во чија чест и се одржа манифестацијата „Македонија во чест на свети Методиј“. На чествувањето присуствуваше државна и црковна делегација од Македонија.

Патувањето коешто траеше околу четири часа беше пријатно во удобниот автобус, во кој, бидејќи сите бевме паници од Македонија, се пееше, се пиеше и се веселеше. Поминувавме низ голем број населени места на кои со својот еколошки изглед треба да им позавидат многу нации во светот. Целиот пат помина за миг, како да беше на филмска лента.

При нашата посета на земјите од Европската унија, бевме Делегација во состав архиепископот г.г. Михаил, поглавар на Македонската православна црква; митрополитот Кирил, полошко-кумановски архијереј, митрополитот Горазд, европски архијереј и авторот на овие редови, во својство на потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија

Во доцните вечерни часови стасавме во градот Елванген што се наоѓа во областа Баден-Виртенберг. Таму се наоѓа местото каде свети Методиј Солунски бил заточеник на тогашните услови и прилики. Инаку, Елванген има околу 15.000 жители и е сместен на околу 110 километри југоисточно од Штутгарт. Градот се споменува уште во VII век, додека во IX век е седиште на надбискупијата, епископијата и црковниот суд. Елванген е општински центар на 11 поблиски села и мали гратчиња.

Градот започнал да се развива околу манастирскиот комплекс кој во средниот век претставувал жариште на христијанството. Елванген е распространет на една блага

висорамнина, со бујна вегетација, шуми, родни полиња и лозја. Тој е препознатлив и по прекрасното вино и пиво. Се смета дека граѓаните на Елванген се многу вредни и дека меѓу првите во Германија започнале да го произведуваат пивото. Исто така, е познат и по индустријата за батерии „Варта“ - која го снабдува целиот свет со батерии од секаков вид.

При нашата посета бевме информирани дека црковниот суд во градот Елванген функционираше уште во средниот век и по традиција и во денешно време тој суд е сместен во ова мало гратче. Исто така, за жителите на Елванген посебно е изразено присуството на ликот на свети Методиј и неговото име во народните верувања. Покрај свети Бенедикт, свети Методиј е прогласен за нивен заштитник и патрон.

Во Елванген е сместен манастирскиот комплекс каде поради ширење ерес Регензбурскиот црковен суд го осудил свети Методиј на три години затвор. Меѓутоа, во вековите што доаѓале, трудот и заложбата на свети Методиј да се шири христијанството, покрај на трите мртви јазици (хебрејски, грчки и латински), и на словенски, бил признат и применет од нивна страна во ширењето на христијанството на германски јазик.

Поради тоа, во народните верувања се среќаваат легенди, како, на пример, дека свети Методиј градот го спасил од големи поплави, невремиња и заразни болести. Имало случаи со поклоненија и молепства кон свети Методиј да им се излечат болестите на мали деца или да им „се отвори среќата на младоженците и да добијат пород“. Затоа на денот на свети Методиј граѓаните од Елванген не работат.

Во непосредна близина на манастирскиот комплекс во Елванген се наоѓа Методиевиот плоштад. До него води Методиевата улица која ја поврзува зградата со Методиевата темница. Малечката тесна уличка е именувана како „Методиева темница“. Се верува дека свети Методиј преку ден со часови бил испитуван во манастирскиот комплекс, додека ноќно време бил одведуван во посебна визба, заради безбедност, каде ги минувал затворските маки.

Како резултат на политиката кон сесловенскиот просветител, во црквата „Свети Војт“ на витражна слика е претставен свети Методиј со своите ученици, како ги поучува и воведува во христијанството.

Карактеристично за жителите на Елванген е тоа што тие многу внимание посветуваат на заштитата и уредувањето на животната средина, на древната алпска архитектура. Во разговор со нив дознавме дека се гордеат со името Германи и дека се директни потомци на Германите. Имаат раскошна носија, мелодичен фолклор, исполнет со песни и типични алпски ора и танци.

Инаку, за време чествувањето на свети Методиј, во Католичката црква што се наоѓа на самиот центар на Елванген се одржа богослужба. По службата поворката од неколку стотини луѓе се упати пред спомен-плочата на местото каде бил затворен свети Методиј Солунски во период од три години.

Таму се изврши осветување на плочата, посветена на свети Методиј, на која пишува: *„Почини и вечна благодарност кон нашиот просветител и христијански мисионер, рамноајосно свети Методиј“*. Со тоа Македонија и македонскиот народ каде и да е во светот изрази вечна благодарност кон човекот кој ја заорал првата бразда во ширењето на христијанството и просветлувањето на целиот словенски род, отргнувајќи го од многувековниот духовен мрак.

„Македонска нација“, 26 април 1917

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА СВЕТИ КЛИМЕНТ И СВЕТИ НАУМ ОХРИДСКИ (10)

Свети Климент Охридски-Чудотворец е заштитник на градот Охрид и на целиот македонски народ, патрон на Македонската православна црква- Охридска архиепископија и најпознатиот меѓу повеќето ученици на светите браќа Кирил и Методиј. Свети Наум, пак, е исцелител и просветител на македонскиот народ. Култот на свети Наум зрачел на поширок простор не само во охридскиот крај, туку и во преспанскиот, па дури до Корча.

Свети Климент остана во споменот на народот со својата просветителска дејност, со подучување на народот не само на пишување и читање, туку и на други општокорисни работи. Затоа, Македонската православна црква со посебно внимание но и со гордост, го празнува споменот на свети Климент Охридски - Чудотворец.

Тој е првиот македонски архиепископ во исто време и творец на далеку познатата Охридска книжевна школа и најзначајниот македонски средновековен писател и педагог. Со својата активност и со своето дело на повеќе полиња, (црковно, просветно, книжевно итн.) тој стана заслужен не само за македонскиот народ, туку и за целиот христијански свет. Свети Климент Охридски вечно остана да живее во споменот на народот.

Свети Наум Охридски, пак, е исцелител и просветител на македонскиот народ. Тој остана запаметен како чудотворец, со моќта да лекува и за време на животот и по смртта, да лекува од најразлични болести и луѓе од разни вероисповеди, односно сите што искрено и со верба му се обраќале без разлика на верата и народноста.

Свети Наум остана запаметен и по заштитата на манастирот, по наградувањето на оние што со добра мисла доаѓале во кругот на манастирот и казнувањето на оние што оделе со намера да направат некоја штета, да го испоганат објектот или да го навредат светителот. Култот на свети Наум зрачел на поширок простор не само во охридскиот крај, туку и во преспанскиот, па дури до Корча, каде што манастирот имал свои имоти. Но, култот кон свети Наум бил раширен и во Унгарија и Романија, каде што имало иселеници од овие краишта.

Затоа, со право се вели дека свети Климент заедно со свети Наум Охридски се најистакнатите ученици на светите браќа Кирил и Методиј. Дваесетина години во Велика Моравија им помагале на солунските браќа во остварувањето на Моравската мисија. Кога кон крајот на 867 или почетокот на 868 година светите браќа Кирил и Методиј биле повикани во Рим, со нив бил и свети Климент. Тогаш бил ракоположен во духовно звање.

По смртта на Кирил во Рим, свети Климент заедно со свети Методиј се вратил во Моравија и му останал верен во одбраната на словенскиот јазик во црковната богослужба. По смртта на свети Методиј, кога неговите ученици биле жестоко мачени, а потоа и протерани од Моравија, во почетокот на 886 година свети Климент заедно со свети Наум и свети Ангелариј дошле во Бугарија, од каде што биле испратени во

Охрид, каде свети Климент ја основал познатата Охридска книжевна школа наречена и прв словенски универзитет, во кој оспособил повеќе од 3.500 ученици за црковна богослужба. Паралелно со црковната и педагошката работа се занимавал и со книжевна и преведувачка дејност.

Нему му се припишуваат опширните житија на свети Кирил и Методиј познати како Панонски легенди, најзначајниот извор за проучување на животот и делото на солунските браќа. Напишал и поуки за големите христијански празници (Рождество Христово, за Велигден, за Зачатието на Пресвета Богородица, за Благовештението на Пресвета Богородица итн.), пофални слова за други празници на апостоли и маченици (за блажениот пророк Захарија и за раѓањето на свети Јован Крстител, за светите четириесет маченици, за свети Лазар, свети Димитрија, за бестелесните Михаил и Гаврил, за свети Јован Златоуст, за свети Климент патријарх Римски и многу други дела.

За животот и дејноста на свети Наум Охридски малку се знае, иако со свети Климент Охридски се најпознатите и најзначајни ученици на светите браќа Кирил и Методиј. Се знае дека учествувал во Моравската мисија, дека во Рим кон крајот на 867 или почетокот на 868 бил духовно посветен и дека по смртта на Методиј во 885 година преку Бугарија дошол во Македонија. На брегот на Охридското Езеро основал манастир што го носи неговото име. Умрел во 910 година и по смртта бил прогласен за светец. Неговите ученици за него напишале житија и служба.

Свети Наум освен по црковната дејност, е познат и како македонски средновековен писател и културен деец. Од неговите творби, за кои се претпоставува дека се повеќе, откриено е химнографското дело „Канон за апостолот Андреј“, а се знае за уште други два канона напишани од него: „Канон на Архангел Михаил“, и „Канон за пренесување на моштите на Јован Златоуст“.

Во Житието на свети Наум, се вели дека тој е брат на свети Климента. Некои истражувачи сметаат дека тоа се однесува на брат во духовна смисла - собрат, но повеќемина се убедени дека Климент и Наум навистина биле родени браќа.

За чудотворната моќ на свети Наум среќаваме и во житијата за него, што, без сомнение, биле извор и на народните умотворби, сепак, култот на свети Наум најмногу е одразен во преданијата раскажувани на овој простор од најстари времиња, значи уште од времето кога светителот бил жив. Сепак, тие се бележени од средината на XIX век па сè до денес.

Најрано се среќаваат во зборниците на браќата Миладиновци и Кузман Шапкарев, а подоцна и кај други собирачи на македонски народни умотворби, патописци, или, едноставно, кај луѓе што престојувале или пишувале за Охрид и Охридско и посебно за манастирот кој со својата местоположба и со култот на светителот го привлекувал вниманието.

По смртта на свети Климент Охридски-Чудотворец, Господ го прославил со многу чуда. Но, бидејќи свети Климент уште за време на животот бил многу популарен меѓу народот, веднаш по неговата смрт, неговиот култ уште повеќе се раширил. Се создале многу преданија во кои се среќава неговиот лик.

Едни од нив содржат биографски податоци за светителот, други содржат мотиви со исцелителна содржина и раскажуваат за неговата моќ да лекува со допир, со лековити води или со лековити билки. Извесен број преданија зборуваат и за неговата просветителска дејност. За тоа, како го опишувал населението, како го подучувал да ја обработува земјата, да одгледува овошни дрвја и како да гради поубави куќи за живеење. И поголем број топоними (камења, стапалки, дрвја и слично) во охридскиот крај се поврзани со неговото име.

По барање на бугарскиот цар Борис И, свети Климент Охридски-Чудотворец отишол во Охрид, (административно регионот во тогашното царство бил познат како Кутмичевица) каде во 886 година ја формирал Охридската книжевна школа или попозната како „Прв словенски универзитет“, од кој излегле 3.500 подготвени ученици. Тој е познат македонски и словенски учител и исто е познат по градот Охрид. Свети Климент бил и првиот словенски епископ со титула Епископ Велички.

Во чест на светецот, во Македонија и Бугарија многу училишта, улици и државни институции го носат неговото име. Најголемата црква во Скопје (соборниот храм) го носи името на свети Климент, исто така, бугарската антарктичка база, универзитетот во Битола, Софискиот државен универзитет и Националната и универзитетска библиотека на Македонија го носат неговото име.

Инаку, најголемиот дел од моштите на свети Климент се чува во Македонија, во Плаошник, а покрај нив, во Македонија има мошти на свети Климент во Бигорскиот манастир, во Митрополијата во Битола, во црквата „Рождество на Пресвета Богородица“ - Скопје, во црквата „Свети Климент Охридски“ - Скопје и во Поречкиот манастир.

Во црквата на Светите Седмочисленици во Софија (Бугарија), има дел од моштите со големина на нокот, а во црквата „Свети Кирил и Методиј“ во Пловдив, има честица од моштите кои се подарок од МПЦ-ОА во 2008 година. Неговиот череп се чуваше во манастирот „Свети Јован Претеча“ кај Бер (Верија), во Егејска Македонија сè до 2016 година кога грчките власти им го подарија на бугарските власти.

Черепот го зеле двајца монаси за време на пренесувањето на моштите на светецот од охридската црква „Свети Пантелејмон“, која Турците ја претвориле во џамија, во црквата „Мал Свети Климент“, а потоа во црквата „Света Богородица Перивлепта“. Монасите веднаш го однеле черепот во манастирот во Бер, каде свети Климент Охридски станал монах. Во 70-тите години на XX век, една честичка од моштите била однесена и во Рим.

Се претпоставува дека свети Климент е роден околу 830/840 година. Починал на 27 јули според стариот, односно на 8 август според новиот календар во Охрид. Бил погребан во гробот што самиот си го подготвил во црквата „Свети Пантелејмон“.

Поради тоа, подоцна, Светата црква главниот празник поврзан со неговото име го поместила на денот на неговиот именден, а на денот на неговото упокоение (27 јули/8 август) се празнува споменот на светите седмочисленици (светите Кирил и Методиј, Климент, Наум, Ангелариј, Сава и Горазд), како и споменот на светиот великомаченик Пантелејмон.

Во преданијата свети Климент најчесто се среќава со свети Наум Охридски, со кого најчесто се претставени како браќа. Некои истражувачи сметаат дека тоа се однесува на браќа во духовна смисла - собраќа, но повеќемина се склониле да тврдат дека свети Климент и свети Наум навистина биле родени браќа.

Денот на св. Климент Охридски - 8 Декември во Македонија е државен празник, со кој се одбележува делото на првиот оригинален словенски писател и просветител, првиот словенски епископ и творец на Охридската книжевна школа. Ги придружувал дваесетина години во просветителската мисија за одбрана на словенскиот јазик во Велика Моравија.

По повод празникот, се одржува свечена академија на која црковните достоинственици на МПЦ-ОА и државни личности го истакнуваат придонесот на Свети Климент за националната историја и духовност на македонскиот народ и Македонија.

„Публициџеј.мк - Охрид“, 18 февруари 2019

ЦРКВАТА „СВЕТИ АХИЛ ЛАРИНСКИ“ ВО ДОЛНА ПРЕСПА (1)

Не се знае кога е роден свети Ахил, но се знае дека починал во 330 година во Лариса, во Тесалија. Царот Самоил сакал во својата црква да има мошти на истакнат светител од првите векови на христијанството чиј култ бил раширен на поширок простор. Кога Самоил ја освоил Тесалија, тој наредил моштите на свети Ахил да бидат пренесени на истоимениот остров во Преспа

Според пишаните документи, свети Ахил Лариски е христијански светец и епископ на Лариса. Тој бил роден во Кападокија од чесни родители кои уште од неговото детството го воспитувале во христијански дух. Ја изучувал филозофијата, а длабоко проникнал и во внатрешната духовна филозофија.

Поради неговите човечки вредности бил поставен за епископ Лариски и во тоа својство учествувал на Првиот вселенски собор во Никеја во 325 година, на кој со своето знаење, но и со својата принципиелност ги засрамил еретиците и придонесол за победа на вистинските христијански принципи.

Според христијанското верување, Ахил зел еден камен и им викнал на ариевците: „Ако Христос е создание Божјо, како што велите вие, речете од овој камен да потече елеј“?

На ова прашање, тој не добил никаков одговор. По ова, тој повторно рекол:

„А ако Синот Божји е рамен на Отецот, како што веруваме ние, нека потече елеј од овој камен“!

По овие зборови, навистина претекло елеј.

Не се знае кога е роден свети Ахил, но се знае дека починал во 330 година во Лариса, во Тесалија. Царот Самоил сакал во својата црква да има мошти на истакнат светител од првите векови на христијанството чиј култ бил раширен на поширок простор. Кога Самоил ја освоил Тесалија, тој наредил моштите на свети Ахил да бидат пренесени на истоимениот остров во Преспа.

Празникот на Свети Ахил, пак, се празнува на 15 мај, стар стил, и овој ден имал важна улога во животот на Охридската архиепископија. Иако седиштето на црквата се наоѓало во Охрид, нејзиниот синод често заседавал во црквата „Св. Ахил“ на истоимениот остров и тоа во мај (во пролет), водејќи сметка синодските седници да завршат до 15 мај – празникот на св. Ахил.

Инаку, црквата „Св. Ахил“ се наоѓа во Долна Преспа, во Егејска Македонија (денес Грција), каде постојат селата: Герман, Раби (Р’би), Медово, Штрково, Опаа, Рудари, Папли (П’пли), Оровник, Буковик, Лок (Л’к), Дреново, Трново, Граждено, Орово, Дробитишта, Винени, Нивици и Ахил (Аил), како и 3 села во делот на Албанија: Заградец, Ракитско и Суец.

Едно од тие села кое има значајно историско минато е, секако селото Ахил (Аил), кое било на островот Ахил во Малото Преспанско Езеро, каде се наоѓаат остатоци од катедралната црква „Свети Ахил Лариски.“

Инаку, ако Македонија е најубавата земја на Балканот, тогаш Преспа, особено Долна Преспа е срцевината на таа македонска убавина. И не случајно, зашто на овие македонски простори некогаш било седиштето на Самоиловата држава, а и на свети Климента. Првиот бил владетел на светот, а вториот бил великан на православиеото.

Не се памети од кога населението Котлината ја има „поделено“ на Горна Преспа, Долна Преспа и Мала Преспа. Меѓутоа, запишано е дека Горна Преспа го зазема северниот дел, Долна Преспа јужниот, а Мала Преспа југозападниот дел на Преспа. Горна и Долна Преспа ги одделува ридот Веќе кај Претор, а Мала Преспа и Горна Преспа копнено се одделени со Пречна Планина. Делот на Долна Преспа, пак, со Малото Преспанско Езеро од Мала Преспа ги одделува планината Сува Гора

Според пишаните документи, пред да бидат пренесени моштите на св. Ахил на островот, островот се викал Преспа, а подоцна го добил името на светителот, а на островот имало и село што го носело името Ахил (Аил). По победата на византиската војска над Самоиловата и по распаѓањето на Самоиловото царство, Василиј Втори на островот му ставил име Костанција, но тоа не можело да се зацврсти пред силниот култ на св. Ахил, така што островот пак си го задржал името на светителот.

Дека култот на свети Ахил бил силен во овој дел на Македонија зборува и присуството на неговиот лик во повеќе цркви. Така, на пример тој има значајно место во преспанската црква „Св. Ѓорѓи“ во с. Курбиново, во костурската црква „Св. Врачи“ во црквата „Св. Никола“ – манастир во Мариово, во црквата „Св. Никола“ во с. Псача, Кривопаланечко, во црквата во Старо Нагоричане, во „Св. Никола Болнички“, во црквата на манастирот на „Св. Наум“ и други цркви во Охрид, како и на други места во Македонија.

Исто така, култот на свети Ахил бил силен и во Србија, Грција и пошироко, што зборува за неговиот широко распространет култ. Дека култот кон свети Ахил Лариски е нашироко почитуван во Македонија, говори и податокот дека црквата во реканското село Требиште е посветена токму на овој светец, кој кај тамошното месно население се слави како Аурилија.

Црквата „Свети Ахил“ е една од древните цркви во Преспа. Таа има најголем број посетители кои доаѓаат во Долна Преспа, во егејскиот дел на Македонија. Таа е најфотографираниот споменик на Преспа и е еден од најпознатите пејсажи на Егејска Македонија, денес на Грција и на Балканот, кој се наоѓа на источниот брег на островот Св. Ахил.

Според историските податоци византискиот хроничар Јован Скилица, импозантната црква била изградена помеѓу 983 и 986 година од страна на цар Самуил, во близина на палатата на градот Преспа“.

Цар Самоил тогаш ја освоил територијата Лариса, а неговите војници ги довеле моштите св. Ахил и на светителите св. Диодор од Трики и Св. Ригинос од островот Скопелос, кои биле откриени на островот Ахил во 1963 година, за време на археолошките ископувањата на професорот Н. Муцопулос.

За време на овие археолошки истражувања, бил откриен уште еден гроб во друг храм, покриен со пурпурна маса и пресечени ткаенини и туники врзани со орли. Овој гроб се смета дека му припаѓал на цар Самоил.

Според истражувањата за гробовите на островот е откриено дека назалната коса покажува јасна лоза од Ерменија. Тоа потврдува дека мајка му на Самоил била

Ерменка. Исто така рачните коски на трупот покажале јасно дека тука бил погребан цар Самоил и дека таму била најдена неговата скршена рака. Сите факти сведочат дека таму бил закопан цар Самоил, некогашен владетел на многу области на Балканот кој бил и голем непријател на византиските цареви.

Истите археолошки ископувања откриле дека базиликата била изградена со материјал од античкиот македонски град наречен Лике, кој веројатно бил изграден на западната страна на островот Св. Ахил. Затоа со право се вели дека посета на базиликата „Свети Ахил“ е многу повеќе од културна прошетка: тоа е ацилак на вистинската убавина.

Импресивната црква – димензии (20 x 47 м) – беше крстообразна базилика и денес меѓу урнатините може да се види познатото светилиште со три пробиени прозорци, столбови направени од тули и камења и гроб на јужната страна. Неколките слики од 11-тиот и 12-тиот век што беа пронајдени сега се изложени во музејот на Лерин (Флорина). Црквата била во употреба до средината на XV век и со текот на времето била напуштена и разрушена.

Многу е веројатно дека самиот град, центарот на таа агломерација на населби, бил сместен на островот Свети Ахил, кој е долг 1,700 а широк 500 м. На островот биле откриени урнатини на неколку цркви, вклучувајќи ја и големата базилика, која според некои истражувачи била една од седумте големи цркви.

Меѓу руините на црквата постојат траги на раното средновековно сликарство и скулптура. На внатрешната страна на апсидата се напишани имињата на епископите кон крајот на 10 век. Централниот дел на островот, заедно со височините Кале и Кулата се спојуваат. Веројатно имало цркви и станбени објекти во пониските делови и по должината на брегот. Таа област претставувала надворешен град. Северниот крај, пак, бил наречен Порта што може да сугерира дека и надворешниот град имал одбранбени ѕидови.

Постојат теории дека Преспа била резиденција на најстариот од четирите браќа, Давид, пред да биде убиен во 976 година. Подоцна станала резиденција на Самоил кој де факто владеел со Царството по убиството на неговиот брат Арон во 976 или 986 година.

По освојувањето на Лариса во Тесалија во 983 или 985, цар Самоил ги донел моштите на свети Ахил во Преспа. Тогаш островот на Малото Преспанско Езеро бил именуван по светецот. За време на владеењето на цар Самоил имало палати на островот кои биле поврзани со кула на спротивниот брег со помош на вештачки песочен мост.

На источниот брег на Големото Преспанско Езеро, во близина на селото Герман (денес, Агиос Германос), кое се наоѓа на два-три километри од денешната бештачка граница кај Маекова Нога, цар Самуил оставил плоча со натпис посветен на неговите родители, таткото-Македонецот Никола и мајката-Ерменката Рипсимија, како и со посвета на неговиот најстар брат Давид. Кога Самоил бил прогласен за цар во 997 година, седиштето на Патријаршија било во Преспа, но потоа било пренесено во Охрид.

Веднаш по катастрофалниот пораз од војските на Византијците во битката кај Беласица, војниците на цар Самоил биле ослепени од непријателските војски на византискиот цар Василиј II. Тогаш царот Самоил побарал засолниште за ослепените војници во селата Асамати, Долно Дупени и на други места во Преспа, каде што Самоил и починал.

РАЗВОЈОТ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО ВО ПРЕСПА (12)

Почнувајќи од древниот период па до денес Македонија била, е и ќе биде место каде што се вкрстуваат различни цивилизации. Така христијанството се појавило на овие балкански простори, а со тоа и во Преспа пред многу векови, односно уште од времето кога апостол Павле дошол во Македонија.

Историски гледано, почнувајќи од древните времиња на Филип и Александар Македонски, преку римскиот и византискиот период, како и преку големите миграции на Словените кон југ и на други народи, а потоа и за време на отоманскиот период, Македонија била раскрсница на нации, цивилизации, култури, јазици, религии...

Македонскиот народ во неговата долговековна борба за своја сопствена држава, за национална и за културна слобода и независност, во исто време, се борел и за независност на својата Православна црква. Затоа историјата на македонскиот народ во изминатите илјада години секогаш била тесно врзана со Македонската православна црква-Охриска архиепископија. Црквата била таа која организирала голем дел од културната и од уметничката дејност на македонскиот народ, пред сè преку градење цркви и манастири.

Историјата на Македонската православна црква – Охридска архиепископија е тесно поврзана со историјата на македонскиот народ. Тие со векови заедно егзистираат и во исто време страдаат и се борат против денационализацијата и неправдата кон македонскиот народ на Балканот и на други места насекаде по светот.

Црквата одиграла првостепена улога за македонскиот народ во текот на тешките периоди на ропство. Затоа се вели дека Црквата била основата на националното признавање и лулка на ренесансата на Македонците во подолг период.

Македонската православна црква - Охридска архиепископија игра значајна улога во собирањето на Македонците како во државата, така и во светот. Тоа е особено изразено со конституирањето на Република Македонија, по обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по прогласувањето на нејзината автокефалност во јуни 1967 година.

Македонската православна црква - Охридска архиепископија направи силен пролив меѓу православните Македонци во државата и меѓу бројната македонска емиграција во прекуокеанските земји - САД, Канада и Австралија, како и меѓу Македонците во Европската Унија и во други земји.

Инаку, Долна Преспа во Грција (Елада-Беломорска Македонија), има своја и историја, минато, сегашност и иднина. Општо е познато дека македонскиот народ во тој дел од македонската земја, според своите карактеристики и обичаи, јазично и етнички и е туѓ на Грција. Од тие причини грчката буржоазија од првиот момент од 1913 година ја проширила својата власт над Егејска Македонија, изградила политика на физичко истребување на македонскиот народ и менување на етничкиот состав во своја

корист. Грчката буржоазија, во намера да го избрише секој белег што потсетува на македонскиот карактер на Беломорска Македонија, во ноември 1926 година донела Закон за замена на македонските топоними со грчки имиња на селата и градовите, називите на планините, полињата, реките итн

Преспа како дел од етничка Македонија е карактеристичен регион во кој Македонската православна црква - Охридска архиепископија одиграла значајна улога. Христијанското население од Преспа ги искажувало духовните и интелектуалните потенцијали низ дејноста на Охридската архиепископија. Негувањето на црковната литература, архитектура и сите видови на ликовната и применетата уметност, сврзани за иконографијата и литургијата во науката се високо оценети.

Со тоа се потврдува дека во Преспа се создале дела од највисок уметнички дострел во своето време кои ја збогатуваат не само македонската, туку и светската ризница на уметноста и културата.

Неговото христијанско население го негувало и го негува култот на Пресвета Богородица, на Исус Христос... Тоа се потврдува со фактот што во голем број преспански села се изградени цркви посветени на Дева Марија. Меѓу нив, црквите во селата Сливница, Брајчино, Јанковец, Евла, Љубојно, Арвати, Крани, Нивици, Курбиново, Долно Дупени, Бела Црква и други населени места.

Повеќевековниот христијански живот на Македонците, од времето на свети Климент, низ долгата историја на Охридската архиепископија, до времето на преродбата во XIX век, придонесе да се создадат ремек дела на уметноста со универзално значење, со исклучителна естетска вредност.

Така, во црквите и манастирите во Преспа се созадени значајни ликовни дела со кои се гордее човечкиот род. Иконите, фреските на манастирската црква „Свети Ѓорѓи“ во Курбиново, како и архитектонските облици, делата на применетата уметност од манастирот „Света Богородица“ во Сливница, влегуваат во антологијата на значајните остварувања на тоа време. Во тие дела се распознаваат оригиналните карактеристики и белези сврзани за македонската културна традиција во Преспа.

Преспа е лулка на македонската иконографија каде значајно е присуството на повеќе стотини портрети на света Богородица, Исус Христос, свети Климент и свети Наум Охридски и нивните современници и други светци. Тоа е доволен доказ за културниот континуитет на традицијата на Македонците од најстари времиња до денес.

Притоа треба да се нагласи дека македонскиот духовен простор во Преспа никогаш не бил затворен. Напротив, православните духовници, писатели и ликовни творци секогаш биле во благородните хуманистички текови коишто се засновуваат на Христовото учење и на традициите на свети Климентовата црква.

Таков е случајот со црквата „Свети Ѓорѓи“ во Курбиново, како и со неколкуте други значајни цркви во Преспа, меѓу кои е и манастирот „Света Богородица“ во Сливница, кој во 2017 година го прослави своето 410-годишно постоење.

Во Преспа се создала специфична градителска и ликовна култура и по укинувањето на Охридската архиепископија, особено во борбата на црковно-училишните општини да имаат богослужба на црковнословенски, односно македонски јазик.

Притоа се подигнати бројни цркви и манастири од македонски камен, дрва, керпич, со македонска душа и срце. Сите тие цркви најчесто се со монументални димензии и со базиликална форма за да потсетуваат на величината на старата црковна слава.

Периодот на преродбата во Македонија ќе донесе и во Преспа специфична иконографија во рамките на православието, со особена нагласка врз македонските светци, на нивните житија и на словенската писменост на Балканот, како што е примерот со манастирот „Света Богородица“ во селото Сливница, во Долна Преспа. Таа е дел од големиот придонес на Македонците во културниот и духовниот развој на православието во сесловенската уметничка ризница.

Македонецот градел духовно-културни храмови со силна желба, љубов и вера кон православието. Со цел да опстои на овие балкански простори, православниот народ во етничка Преспа во периодот од десетина векови си помагал со другите народи, си пружал христијанска рака, затоа издржал и ропство, асимилација, прогонување, а и неправди.

Тој опстанал и ќе опстои се додека веков векува и светот светува, зошто македонскиот народ е библски, со голема христијанска душа, со вера, надеж и со љубов кон својата Црква и држава.

За Преспа е карактеристично што таа, заедно со Охрид, во еден долг период претставувала крстосница на народи, религии, цивилизации... Трајни сведоштва за тоа се бројните споменици од материјалната култура на Македонците, но и остатоците од три важни магистрални патишта - Виа Игнација, Епирскиот и Стариот битолски пат, како најстар каравански пат од византиско време и средниот век, како и други споменици на духовната култура.

Процесот на осознавањето, во смисла на национално освестување, во Преспа се јавил многу рано, а тоа било особено изразено во 19-иот век. Но, и многу порано, со подигањето верски објекти и со нивното украсување со икони и фрески кои говорат за тешката историја на македонскиот народ, како и со другите споменици на културата, уметноста, народното творештво и другите вредности на македонското население.

Во минатото, иницијативите за подигање цркви и други објекти потекнувале од занаетчиите и трговците, особено во историските околности кои овозможувале извесна верска слобода на македонското население. Во таквите прилики доаѓале до израз и творечките постигања на македонските градители и зографи.

Така, во подножјето на Пелистер, во село Курбиново, се наоѓа црквата „Свети Ѓорѓи“ чијшто живопис потекнува од 1191 година. Одинадвор мала и неугледна, градена од кршен камен, внатре - бисер со одлично зачувана фрескодекорација од 12-от, 16-от и од 17-от век, поради што е ставена под заштита на државата. Жителите раскажуваат, а постарите паметат дека некогаш околу црквата постоеле и манастирски конаци.

Обновените археолошки истражувања на локалитетот на островот Ахил, во Малото Преспанско Езеро, во егејскиот дел на Македонија, се од големо значење. Исто така и археолошките локалитети на островот Голем Град во Преспанското Езеро, ги потврдија претпоставките за организирано живеење на овој езерски остров од 3-от до 1-от век пред Христа.

Откриени се остатоци од две стари цркви и потврдено е постоењето на средновековната некропола. Населбата својот процут го доживеала во периодот меѓу 9-от и 14-от век, но овојпат како манастирски комплекс. Целосно била сочувана црквата „Свети Петар“, а делумно „Свети Димитрија“ во која се претпоставува дека е погребан свети Димитрија.

„Публицитет – Охрид“, 28 февруарс 2018

**ЧЕТВРТИ ДЕЛ –
ИЗРАЕЛ - „ВЕТЕНАТА
ЗЕМЈА“**

- ВИТЛЕЕМ - РОДНОТО МЕСТО НА ИСУС ХРИСТОС (1)	141
- ЕРУСАЛИМ – ГРАДОТ НА УБАВИНАТА И ТРИТЕ РЕЛИГИИ (2).	144
- НА ГРОБОТ НА ИСУС ХРИСТОС (3)	147
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА „СВЕТАТА ЗЕМЈА“ ИЗРАЕЛ (4)	150
- АПОСТОЛ ПАВЛЕ – ГЛАСНИКОТ КОЈ ГО РАШИРИ ХРИСТИЈАНСТВОТО (5)	152
- МАСАДА – МЕСТОТО НА ЕВРЕЈСКИОТ ДУХ (6)	155
- ПОСЕТА НА КУЌАТА НА МАЈКА БОГОРОДИЦА ВО ЕФЕС (7)	157
- НАЗАРЕТ – ГРАДОТ НА ДЕТЕСТВОТО НА ИСУС ХРИСТОС (8)	160
- КАПЕРНАУМ – ВТОР ДОМ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО (9).	163
- МАСЛИНОВАТА ГОРА И ЕРУСАЛИМ (10).	166
- ГРАДОВИТЕ НА ВЕЧНОСТА - ЕРУСАЛИМ И ОХРИД (11)	168
- КОЈА Е СКОПЈАНКАТА СВЕТА МАЈКА ТЕРЕЗА – СИНОНИМОТ НА СИРОМАШТИЈАТА (12)	171

ВИТЛЕЕМ - РОДНОТО МЕСТО НА ИСУС ХРИСТОС (I)

Витлеем значи дом на лебот, односно храната. Денес е палестински град на Западниот Брег, во близината на Ерусалим. Градот е најмногу познат како родното место на Исус Христос. Поради тоа, во негова чест во градот е изградена базиликата „Раѓањето на Христос“. Витлеем се наоѓа на околу 10 км од Ерусалим, на 700 м надморска височина. Во Витлеем исто така е роден и Давид, вториот цар на Израел, поради што во Библијата градот многу често е нарекуван „градот на Давид“. Според едно библиско предание Месијата требало да биде негов потомок и да се роди во неговиот град.

Во христијанството се верува дека раѓањето на Исус Христос ја донело светлоста на вистината меѓу човечкиот род и оти со овој настан е исполнето старозаветното пророштво за раѓањето на Спасителот. Исто така, во евангелијата, како особено важно е опишано патувањето на тројцата мудреци од Персија, кои ја следеле најсјајната звезда на небото, која во моментот на раѓањето запрела над пештерата во Витлеем.

Во црквата „Раѓањето на Исус Христос“, во најсветото место на сите христијани – Витлеем, Божик се слави три пати во текот на годината, католиците го слават на 25 декември (според Грегоријанскиот календар), православните христијани на 7 јануари (според стариот - Јулијанскиот календар), додека верниците на Ерменската православна црква го прославуваат на 19-ти јануари

Според Новиот завет, Исус Христос е роден во градот Витлеем, најсветото место од сите свети места за христијаните. Секоја година лјадници верници и посетители доаѓаат во Витлеем да се поклонат на светото место во пештерата и во црквата „Раѓањето на Исус Христос“.

Овој храм доживеал многу архитектонски градби и надградби и постојано бил зголемуван во различни периоди од историјата. Црквата претставува творечко постигнување на човештвото преку вонредно убавите креации на повеќе библиски мотиви, содржини и специфични христијански карактеристики.

Денес Витлеем е туристичко место и е преполн со гости од целиот свет, особено за време на деновите на одбележувањето на раѓањето на Исус Христос. - Божик. Таму Божик се слави три пати во текот на годината. Католиците, кои се собираат од целиот свет, заедно со палестинските Католиците го слават на 25 декември (според Грегоријанскиот календар), православните христијани го слават на 7 јануари (според стариот - Јулијанскиот календар), додека верниците на Ерменската православна црква го прославуваат Божик на 19-ти јануари.

Витлеем се наоѓа на десетина километри јужно од Ерусалим. Градот е лоциран на планината Јудеја и по многу нешта наликува на ридот од библиските времиња. Денес на овие карпести површини се изградени свети христијански места, цркви, манастири и други верски објекти, во знак на сеќавање на божијната ноќ. Сето тоа го враќа

верските изглед на Витлеем како во времето од раѓањето на Исус Христос, на Божик. Витлеем е град под палестинска автономија, со население од околу триесетина илјади жители, од кои околу 70% се муслимани, а 30% се христијани.

Она што некогаш била пештера издлабени во карпа, денес е просторот на црквата “Раѓањето на Исус Христос” и е најсветото место на сите христијани во светот. Според историските податоци на црквата “Раѓањето на Исус Христос” се вели дека во 332 година императорот Константин ги поставил темелите на денешниот храм. Величествената и најкарактеристичната црква во светот храмот “Раѓањето на Исус Христос” има оригинални мозаици од тој период со големи уметнички креации во различни бои.

Во текот на бурната историја за доминација, црквата била урната, но во периодот на царот Јустинијан била повторно обновена. За одбележување е тоа што пристапот, влезната врата која е наречена “врата на понижување” е многу ниска и посетителот на симболичен начин, се наведнива или се поклонува на Исус Христос, за да се чувствува како да влегува во пештерата каде е роден Спасителот.

Местото каде бил роден Светителот Исус Христос е во карпа до која може да се дојде со подземен кружни скали. Денес 14-зрачната сребрена ѕвезда го означува светото родно место на Исус Христос. Тоа ги прикажува 14. генерации од Аврама до Давида, потоа 14. генерации од Давида до Вавилонската империја, како и 14. генерации од Вавилон до Исуса Христа. Каменот на кој мајката Божја, Дева Марија го породила својот син Исус е во близина на Сребрена ѕвезда. Постојат тврдења дека оригиналниот каме бил однесен во Рим за време на крстоносните војни.

Раѓањето на Исус Христос во пештерата не е случајно, туку тоа било за да се покаже дека целиот свет е една темна пештера, дека само Тој може да светне. Раѓањето на Господ Исус Христос се случило во Витлеем, а Витлеем значи Домот на леб, да се покаже дека само Тој е единствениот леб на животот, достоин за вистинските луѓе. Во црквата велат дека Христос е роден без покрив над главата, бидејќи се очекува во христијанските срца и души да биде неговиот дом и засолниште.

Многу различни случки се забележани за црквата “Раѓањето на Исус Христос” во текот на еден долг период на посети на христијаните од целиот свет на ова Светото место. Така, во 1850 година во внатрешноста имало пожар од запалените свеќи, при што изгореле голем број икони. Затоа, Наполеон III поставил ѕид направен од азбест, кој сè уште стои и денес. Исто така има и бројни христијански, а и непријатни случки кои остануваат забележани во историскиот развој на Црквата и Витлеем.

Базиликата “Раѓањето на Исус Христос” е поделена и раководени од римокатолички, грко-православни (елинистички) и ерменски свештеници. За жал тоа се случува во христијанството, особено во Израел. Сите тие три претставници на своите цркви имаат свое време за молитва. Посетителите, христијаните, на кои ова им е најсветото место, палат свеќи, се молат за да им се исполнат нивните желби, едноставно се молат на Бога.

И ние при нашата посета на Израел, со помош на палестинска групација, малку на чуден начин го посетивме Витлеем, местото каде бил роден Исус Христос и запаливме свеќи, се помоливме на Бога, се почувствувавме возвишено, необично, единствено, што беше голем момент во животот за нас христијаните од Македонија.

Меѓутоа, имавме мала непријатна сцена во црквата “Раѓањето на Исус Христос”. Имено, при нашата посета на ова свето место, храмот беше речиси празен, а времето за

молитва, според распоредот беше на елинскиот (грчки) свештеник. И кога на свештеникот се претставивме дека сме од светата земја Македонија, тогаш, за жал, тој заборава дека служи на Бога и реагираше многу не христијански, особено кога го фотографиравме епископскиот престол

За среќа, веднаш по нехристијанска средба во Светиот град, се сретнавме и со еден ерменски свештеник од Ерменската православна црква, кој беше многу љубезен со нас и не' третираше како вистински христијани. За возврат, ние му дадовме книга со македонски репродукции на икони и фрески од бројни македонски православни цркви и еден Библиски речник на македонски јазик.

Притоа, тој изрази голема благодарност на пријателската и со слична судбина Македонската православна црква и на македонскиот народ. Исто така, голема чест ни беше укажана и во католичкиот дел на Светата црква, каде, по препорака на Ватикан бевме гости на еден бискуп од Католичката црква.

Ја напуштивме црквата "Раѓањето на Исус Христос" и се упативме во центарот на светиот град Витлеем, каде имавме средба со нашиот пријател со кого имавме другарски и пријателски врски уште од времето кога со него студиравме во Скопје. И оваа средба беше трогателна, незаборавна, пријателска.

Со нашиот пријател, неговото семејство и пријателите кои топло не пречекаа, зборувавме за минатите поминати времиња во Македонија, за иднината на Палестина, на Израел, на Македонија, за космополитскиот иден свет на мајката Земја. На вечетна го напуштивме Витлеем и се упативме кон Ерусалим.

Инаку, според пишаните документи Витлеем на арапски значи Куќа на месото", на хебрејски Куќа на лебот", град на Западниот Брег, сместен во јудејските ридови 8 км јужно од Ерусалим. Според евангелијата (Матеј 2; Лука 2), Витлеем бил местото на Рождеството на Исус Христос. Христијанската теологија го поврза ова со верувањето дека неговото раѓање таму го исполнува старозаветното пророштво за идниот владетел на Израел кој доаѓа од Витлеем Ефрата (Михеј 5:2). Некои современи новозаветни научници веруваат дека делови од евангелските извештаи се подоцнежни збирки и сметаат дека Исус е роден во Назарет, неговиот дом од детството, но нормативно то христијанско верување го осветува Витлеем како родно место на Исус речиси два милениуми.

Во Библијата градот често се нарекува Витлеем Ефрата, или Витлеем-Јуда. Античка населба, веројатно е спомната во Писмата на Амарна (дипломатски документи од 14 век пр.н.е. пронајдени во Тел ел-Амарна, Египет), но читањето таму е неизвесно. Витлеем првпат се спомнува во Библијата во врска со Рахела, која умрела на патот во негова близина (1. Мојсеева 35:19). Тоа е амбиент за поголемиот дел од Книгата на Рут и беше претпоставеното родно место, и секако домот на потомокот на Рут, кралот Давид; таму бил помазан за цар на Израел од пророкот Самуил (I Самуил 16). Градот бил утврден од Ровоам, внук на Давид и првиот јудејски крал по поделбата на државата меѓу Израел и Јуда (II Летописи 11). За време на еврејското враќање во Палестина по вавилонското егзил (516 п.н.е. и потоа), градот бил повторно населен; подоцна римски гарнизон бил таму за време на Втората еврејска побуна предводена од Бар Кохба (135 н.е.).

„Македонска нација“ 24 декември 2014

ЕРУСАЛИМ – ГРАДОТ НА УБАВИНАТА И ТРИТЕ РЕЛИГИИ (2)

Ерусалим е град на вечните убавини и центар на свети места, затоа многумина го воспеваат како центар на светот. Во исто време, трите светски религии – еврејската, христијанската и муслиманската, од градот направиле центар на раздорот.

Ерусалим е градот на историската крстосница на многубројните свети места. Тоа е град со мултиетничко население, со посебна архитектура обликувана исклучиво од ерусалимски камен ваден од пустината со ритчеста конфигурација од чии височинки може да се види Мртвото Море. Инаку, постои закон уште од времето на Британците со кој се регулира изградбата на сите згради, куќи и други објекти, да бидат исклучиво со бел делкан камен.

Ерусалим е град на вечните убавини и на светите места. Низ милениуми населението на Ерусалим, но и тие што доаѓале и доаѓаат да му се поклонат, го воспевале и го воспеваат како град на вечноста, како центар на светот, како главен град, како град со голема политичка моќ...

Според тоа тој има повеќе имиња што му се дадени во Светото писмо, во Мојсиевите записи и во литературата. Израелците го нарекуваат Јерушалаим, од каде потекнува и денешното негово име – Ерусалим, што значи “град на мирот”.

Меѓутоа, за постоењето на Ерусалим – градот на Христовите маки, смрт и воскреснување, во текот на последните два милениуми не е врзан поимот мир. Ниту на едно свето место во светот не потекле толку потоци крв како овде. Никаде толку жестоко не се борело, никаде толку длабоко не се мразело и напаѓало како во овој свет град што се сместен на ладните и сиви карпи на планината Јуда.

Трите светски религии – еврејската, христијанската и муслиманската, од градот направиле центар на раздорот. Истовремено, никаде не се кажале толку многу молитви како во Ерусалим.

Овој свет град го обожаваат и Евреите и христијаните и муслиманите. Како и речиси се’ друго во овој древен свет град, и самата историја на Ерусалим е проткаена со неизвесности и спротивности. Но, во едно историчарите се согласуваат дека тој е многу постар од 3.000 години, колку што се одбележаа како годишница од неговото постоење.

Неговата големина се менувала со менувањето на генерациите, од кој секоја на свој начин му давала свој печат, пркосејќи на се’ она што со себе го носела трговијата, снабдувањето со вода, патната мрежа и другите општи добра што влијаеле врз менувањето на неговиот физички изглед во секој период од неговиот развој. Денешниот Ерусалим е круна на таа долгогодишна историја на градот како крстопат на светот. И Стариот и Новиот град се израз на таа вечна потрага по светото, по мирот и хармонијата, по подобрата иднина.

Приказната за Ерусалим почнува кога моќниот крал Давид го купил ридот над градот. Целта му била да изгради свет храм каде што би бил сместен Заветниот ковчег во кој се чувале плочите со Десетте заповеди што Господ, преку Мојсеј, им ги објавил на децата на Израел. На кралот Давид, моќниот творец на првата еврејска држава, сепак не му било дозволено да го изгради Храмот, неговите раце биле крвави. Таа света должност ќе стане аманет на неговиот син Соломон.

Уште од Мојсеј, од колено на колено се пренесувал споменот на илјадниците Евреи кои останале затрупани под камењата на египетските пирамиди. Градењето на светиот Храм како трајно седиште на Заветниот ковчег, би требало да биде паментик за годините на ропството, но и решеност никогаш повеќе да не се градат кули за туѓите господари или бесконечно да се талка по пустините.

Со Храмот, Евреите се пронаоѓаат самите себе, на својата земја, под сенката на светилиштето која ќе биде печат на нивниот сојуз со Бога. Ерусалим станува свет град, а Храмот светост над светостите.

Секоја светост, за да остане трајно во колективното сеќавање и да биде вечна инспирација на новите генерации, мора најпрвин да биде осквернавена. Храмот во Ерусалим бил разурнат од вавилонскиот крал Набукодоносор, а Евреите биле протерани како робови во Вавилон. Од тогаш потекнува псалмот кој со текот на времето се претвора во заклетва. Тој гласи: "Ако те заборавам Ерусалиме, нека ми се исуши десната рака, јазикот нека ми се залепи со непцето, ако те заборавам, ако ти, Ерусалиме, не ми бидеш најголема радост".

Името на Ерусалим за прв пат се споменува во престарата книга "Постанок", во која се вели дека "Мелкиседек, крал на Салем донесол леб и вино и така тој станал свештеник близок до Бога". Мелкиседек, всушност му се восхитувал на Абрахам за неговата победа 4.000 години пред тоа. Во историјата се познати и записите на Исак, приврзаник на Абрахам, кој им зборувал на граѓаните на Ерусалим дека "Господ гледа", а кралот на Салем на тоа додал "Го нареков Ерусалим, кој ќе го види него, видел се".

Овој запис е регистриран од времето кога Евреите дошле во ветената земја Канаан од Египет и кога градот уште не бил основан. Во времето на Хошуа, Евреите се бореле против кралот на Ерусалим, но тој сепак останал во власта на Хебусит. Така било речиси до 1.000 година пред новата ера кога кралот Давид го освоил Ерусалим и тој станал главен град на израелското кралство. Од тоа време се нарекува и Давидов град. Кралот Давид поставил гувернер на Ерусалим и го опколил со нови сидишта.

Историјата на човештвото е оградена со сидови. Меѓу нив, три заземаат посебно место: Кинескиот; граница меѓу цивилизацијата и варварството; Берлинскиот, сведоштво за една умисла да се пресече живото европско ткиво на два дела, и Сидот на плачот, симбол на секојдневната средба на Евреите од целиот свет со својата судбина.

Западниот сид, наречен од британската мандаторска управа "Сид на плачот", поради секојдневните, честопати со солзи накапени молитви на Евреите свртени со лицата кон сидот, се смета за последен остаток за најголемото светилиште во јудеизмот. Тоа е Храмот кој на едно возвишение во Ерусалим го изградил Соломон, синот на кралот Давид, пред 3.000 години.

Околу 950 година пред новата ера со Ерусалим владеел Соломон. Подоцна, односно "480 години откако децата на Израел го напуштиле Египет", веќе е изграден и првиот храм во градот. Потоа, Соломон го разубавува со изградба на палати и други

згради и уште повеќе ги зајакнал сидиштата на градската крепост, со што Ерусалим прераснува во религиозен и политички центар на Израелците.

Меѓутоа, во 922 година пред новата ера, синот на Соломон го поделил кралството на два дела: Израелско кралство на север и Јудејско кралство на југ. Ерусалим продолжува да се развива во Јудејското кралство. Во 702 година пред новата ера, кралот Хезекија, подготвувајќи се за борба со Персијците, го утврдил градот со нови високи сидови и спровел вода преку тунели.

Тоа придонело успешно да се одбиваат нападите на Асирците и на Вавилонците. Но, во 538 година пред новата ера, сепак, потпаѓа под власта на Вавилонците, кои со него владееле околу 50 години.

Во нивно време почнува обновата на престолнината и се гради уште еден храм чии остатоци и денес ги има во дел од темелите на новата базилика. Подоцна Езра или Ездра, еврејски писател кој се вратил во Израел од вавилонското ропство на Персиското кралство, составил и градски правила за развој на Ерусалим. Меѓу другото тој ги забранил мешаните бракови.

Ерусалим бил освојван од бројни војни, меѓу нив и од Александар Македонски. Меѓутоа, особено интересно е тоа што градот доживува значаен процут за времето на Александар Македонски, кој овде дошол во 332 година, пред новата ера, протерувајќи ги оттука Персијците. Во неговото време, како и во времето на неговиот наследник Птоломеј, Ерусалим јакнел како религиозен центар и станал израз на духовната хегемонија на Израелците.

Со доаѓањето на Римјаните во 63 година пред Христа, кои овде останале се' до 324 година после Христа, се подигнале бројни замоци, паркови и јавни згради. Храмот, делумно бил обновен по победата на персискиот крал Кир над Вавилонците. Меѓутоа, конечно го обновил еврејскиот крал Ирод, за што Јосиф Флавиј ќе рече дека Храмот бил највеличествената градба на тогашниот свет.

Светиот Храм конечно исчезнал во огнот на римските легији на Тит Флавиј, во 70 година. Се наведува дека на советувањето пред решавачката битка за Ерусалим, Тит Флавиј и неговите најблиски соработници, решиле да го поштедат Храмот, како сведоштво за возвишеноста на човековиот градителски гениј. Воениот жар, меѓутоа, има свој резон: местото посветено на Бога го проголтале огнените јазици на омразата. Останал само еден потпорен сид – денешниот Сид на плачот.

Легендата вели дека ноќта кога Ерусалим бил осветлен од огновите кои отворале нова страница во историјата на Евреите, свештениците ги фрлиле клучевите од Храмот кон небото, со зборовите: "Боже, чувај ги сега ти овие клучеви". Ветерот на историјата го развеал пеплиштето на Храмот низ Јудеја, а Евреите низ целиот свет.

За време на долгите векови прокоба низ туѓиот свет, сеќавањето на Ерусалим и Храмот бил поттик за Евреите да ги издржат сите неволи, но и верба дека еден ден повторно ќе се вратат на својата земја.

При градбата на секоја синагога, секаде каде што живееле Евреите, се оставал еден необоен камен во сидот – сеќавање на Ерусалим. Секоја синагога е завртена во правец на Светиот град. Со мислата за Ерусалим почнувал и завршувал денот на секое еврејско семејство. Правило кои и ние Македонците од секаде во светот треба да ги применуваме со вртење кон македонскиот Ерусалим, вечниот Охрид.

„Македонска нација“, 07 јануари 2015

НА ГРОБОТ НА ИСУС ХРИСТОС (3)

Во Ерусалим е напишана највзбудливата приказна на нашата цивилизација. Тука Бог им се прикажал на луѓето, за првпат, во човечка лика. Тука вечниот живот ја победил смртта. Денес, во свеста и верувањето на милиони христијани Ерусалим е местото од каде што сè почнува и сè ќе заврши, на Судниот ден

Најинтересно место за секој христијанин е, секако, гробот на Исус Христос. Она што е интересно е дека местото каде што се наоѓа гробот на Исус е приватна сопственост на стара арапска фамилија и клучот од гробот на Исус со децении е во рацете на избраните луѓе од таа арапска фамилија.

Местото каде Исус е гробнат, исто така, е дел од оваа црква и е поставено точно над местото каде што е гробот на Адам. Крвта помешана со вино која капела од телото на Исус, протекла низ гробот на Адам. Оттаму е симболиката дека Исус со неговото воскреснување, всушност ја измил целата вина на човечкиот род.

Во историјата на „Светата црква“ каде се наоѓа гробот на Исус Христос е забележано дека муслимани го чуваат клучот од најсветата црква за христијаните. Имено, Ваџих Нусејбех е единствениот што го носи клучот што ги отвора портите на црквата во која се верува дека се наоѓа гробот на Исус Христос, а оваа должност неговото семејство ја врши повеќе од 1.300 години.

Секое утро во 4 часот Ваџих Нусејбех оди низ утврдениот Стар град на Ерусалим до Црквата на светиот гроб, најпознатиот храм на христијанството. Со себе носи железен клуч долг 30,4 сантиметри, се качува на мала скала и ги отвора големите дрвени порти што водат до местото на кое христијаните веруваат дека се одвивало распнувањето на Исус и неговото воскреснување и на кое се наоѓа неговиот гроб.

Секоја вечер по стемнување, откако трипати на половина час ќе го чуе тропањето на железната алка на портата, Ваџих ја заклучува портата и го дава клучот на чување. Ваџих ја наследил оваа работа од својот татко, кој, пак, ја наследил од својот татко и така повеќе од 1.300 години. Но, на големо изненадување, исто како и неговите предци, и Ваџих - чуварот на местото на распнувањето, е муслиман. Должноста се пренесува од татко на син, од една на друга генерација.

Црквата е главна атракција и за туристите и за аџиите. Како огромен мозаик од капели, тунели и пештери со архитектонски остатоци што датираат од IV век, таа опфаќа широк спектар традиции. Во неа се сместени последните „станции“ на Виа Долороса - последното патување на Исус до распнувањето.

Со црквата љубоморно раководат пет конкуритивни и често раскарани христијански деноминации: римокатолиците - кои тука се наречени и латини, грчките православци, ерменските православци, коптските православци и јакобитите. На таванот на црквата постои и мала капела на ортодоксните православци. Понекогаш тензиите околу правата за чистење на црквата преминуваат во насилство.

Семејството Јудех, кое е муслиманско, го чува клучот во текот на ноќта, но само членовите на семејството Нусејбех се чувари на портата. Еднаш годишно трите

најголеми деноминации - грчките православци, римокатолиците и Ерменците, јавно го објавуваат своето барање до семејството Нусејбех да продолжи да биде чувар и вратар во црквата, како што и пишува на нивните потсетници и на веб-страницата

Во светиот храм за Евреите, над синагогата со гробот на Давид, е собата на Тајната вечера. Според традицијата, таа соба е стара околу 2.000 години, меѓутоа сегашната поставена маса е во стилот на некогашната Тајна Вечера. Од разни верски организации денес овде често се организираат вечери исто како и во библиските преданија.

Според библиските преданија, пак, од Новиот завет, овде Исус на своите ученици им рекол дека оваа вечер еден од нив ќе го предаде, а на Петар му рекол *„оџкако џоа ќе се случи, џи џријайџи од мене оваа ноќ ќе се оџкажеш ...“*

Потоа отишле во Гетсемановата Градина каде се оствариле претчувствата на Исус Христос. Пред да стаса во Гетсемановата Градина, Исус Христос ја поминал Долината Хинон, која се протега под Маслиновата Гора во должина на едната страна на Стариот град .

Таа долина Евреите ја нарекуваат Долина на пеколот. Хинон на еврејски значи пекол. Овде пред многу милениуми биле жртвувани деца, а во нејзиниот краен дел се наоѓа и Долината на крвта. На тоа место Јуда ги примил парите од Римјаните откако го предал Исус.

Инаку, прогласувањето на императорот Константин за цар во 313 година значи пресвртница во историјата на Црквата. Константин, не само што се покрстил, туку христијанството го издигнал на ниво на државна религија, пред се', зашто во него гледал обединувачка сила за своето поделено царство. Со тоа христијанството станало официјална религија во Ерусалим. Во тој период почнале да се градат манастири и цркви, а стариот дел бил обновен и претворен во модерен трговски центар, кој претставувал вистинска туристичка атракција. Подоцна, во 634-та година, калифот Омар го освоил Ерусалим и го вовел Коранот, а градот го нарекол град на храмови. На ридот на храмовите никнале нови храмови а се градел и познатиот Храм на молитвата.

Но, како што се граделе новите храмови, така се уривале и старите. Така, во 1012 година агресивниот калиф Ал –Хаким ги разурнал синагогите и црквите, по што Ерусалим станал мал град со одвај 30-тина илјади жители. Со Ерусалим Арапите владееле 450 години, се' до доаѓањето на крстоносците во 1099 година, кога тие Ерусалим го претвориле во свет град. Тогаш тие ги масакрирале муслиманите и Евреите, а градот останал центар на крстоносците, добивајќи ново име Ерусалимско царство. Во тој период крстоносците ги обновиле и познатите христијански места.

Улицата Виа Долороса е некогашниот таканаречен Пат на Крстот кој води до Црквата на Светиот гроб на Исус Христос на ридот на Голгота. На патот до Голгота има четиринаесет станици на Крстот, а на една од нив е статуата на Марија која ја симболизира болката на мајката за синот што ќе биде распнат на височините на ридот. Базиликата на воскреснувањето е веднаш до Светиот гроб и тука се малите остатоци од некогашната камена врата со која, според преданијата, бил затворен гробот.

Ги видовме автентичните места каде што илјадници верници одат по патот по којшто минал Исус Христос кога пристигнал во Ерусалим, на својата последна Пасха. Овде, секоја година на Велики петок, аџиите го минуваат патот на Крстот од местото на осудата до мрачната Црква на Светиот гроб кој традиционално ја вклучува Голгота и Гробницата која подоцна го прима Христовото раскрвавено и изнемоштено тело.

Наречен Виа Долороса или Пат на тагата, патот на Христос претставува блага кривулеста патека низ Стариот град.

Тука особено интересно е за време на велигденските денови, кога многубројни групи од туристи и посетители – верници го минуваат Патот на Крстот, исто така, како што било порано. Избираат еден од нив, протагонист на Исус Христос со голем Крст на плеките, а се претставуваат и сите оние сцени што се случувале на станиците на Крстот.

Просторот каде поминува Виа Долороса, денес е исполнет со безброј разни дуќанчиња со сувенири од христијански, еврејски и муслимански верски симболи, како и продавачи на ориентални слатки. На најсветиот ден Велигден, верниците се симнуваат низ Маслиновата Гора кон градските сидини, носејќи гранчиња од палма.

На Велики петок, пак, одат по патот Виа Долороса, застанувајќи пред приказите за страдањето на Исус Христос. Исто така, ноќта Црквата на Светиот гроб е преполна со верници. Во Црквата се собираат пет христијански заедници: римокатоличката, грчката православна, ерменската православна, сириската православна и коптската заедница – заедно со толпата верници во исчекување на церемонијата на Светиот пламен, кој во источните цркви го симболизира Христовото воскресение.

По полноќ Црквата на Светиот гроб се исполнува со светлина од свеќи – симбол на воскресението. Сите камбани на древната црква чукаат во ритамот на силните пофални песни на радоста. Средицагорот на следбениците се слуша повик кој постојано се повторува „Христос воскресна“ и одговорот „Вистина воскресна“.

Инаку, во Ерусалим е напишана највозбудливата приказна на нашата цивилизација. Тука Бог им се прикажал на луѓето, за првпат, во човечка лика. Тука вечниот живот ја победил смртта. Денес, во свеста и верувањето на милиони христијани Ерусалим е местото од каде што се’ почнува и се’ ќе заврши, на Судниот ден

Улицата Виа Долороса е некогашниот таканаречен Пат на Крстот кој води до Црквата на Светиот гроб на Исус Христос на ридот на Голгота. На патот до Голгота има четиринаесет станици на Крстот, а на една од нив е статуата на Марија која ја симболизира болката на мајката за синот што ќе биде распнат на височините на ридот. Базиликата на воскреснувањето е веднаш до Светиот гроб и тука се малите остатоци од некогашната камена врата со која, според преданијата, бил затворен гробот.

Ги видовме автентичните места каде што илјадници верници одат по патот по кој што минал Исус Христос кога пристигнал во Ерусалим, на својата последна Пасха. Овде, секоја година на Велипеток, ациите го минуваат патот на Крстот од местото на осудата до мрачната црква на Светиот гроб кој традиционално ја вклучува Голгота и Гробницата која подоцна го прима Христовото раскрвавено и изнемоштено тело. Наречен Виа Долороса или Пат на тагата. Патот на Христос претставува блага кривулеста патека низ Стариот град. Тука особено интересно е во времето на велигденските денови, кога разни групи од туристи и посетители – верници го минуваат Патот на Крстот исто така како што било порано. Избираат еден од нив, протагонист на Исус Христос со голем Крст на плеките, а се претставуваат и сите оние сцени што се случувале на станиците на Крстот. Страдалниот пат на кој што Исус Христос под товарот на Крстот оди и паѓа, практично не е многу долг

Македонска нација“, 15 јануари 2020

ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА „СВЕТАТА ЗЕМЈА“ ИЗРАЕЛ (4)

Монографското дело „Израел и Македонија“ на Славе Катин е во издание на Книго-издателството „Македонска искра“, од Скопје и Фондација „Горѓија – Џорџ Атанасоски“ од Прилеп, издадено во 2017 година, на 376 страници, на англиски, македонски и хебрејски јазик, а рецензенти се Горан Садикарио, Мане Јаковлевски и Берта Романо-Николиќ. Тоа е прво дело за двете „Свети земји“ Израел и Македонија, во кое е пренесено авторовото патувањето во Израел кое беше дел од неговите посети на педесетина различни земји ширум светот. Овој пат патувањето беше заедно со м-р Мартин Тренивски, како министер за ислеништво и сопругите Василка и Нада. Во Воведот на оваа монографија, меѓу другото е пренесено следното:

Патувањето за Израел беше највозбудливото, исполнето со многу искушенија, сознанија и предизвици да ја запознаеме „Светата земја“, нејзините библиски места, градови, култури, религии, обичаи и многу карактеристики на нејзиниот современ свет. Притоа имавме можност да посетивме бројни споменици кои имаат светско значење и кои оставаат вечни траги во сеќавањата на посетителот.

Израел за Евреите е ветената земја од Господа на Аврама и на неговите следбеници. Според библиските преданија од Стариот завет, првите доселувања на Евреите во ветената земја - Канаан започнале околу 2.000 години пред новата ера.

Кога се пишува за Израел треба да се каже дека центарот на светот е точно таму, на меѓата меѓу европскиот, азискиот и африканскиот континент. Токму таму е местена „Светата земја“, чие име е добиено поради настаните поврзани за религиите и бидејќи копјата секогаш се кршат токму тука, на израелската територија.

Од друга страна, пак, приказните кажуваат нешто друго. Имено, „Светата земја“, го добила своето име, затоа што Бог се погрижил таму да растат овошја и зеленчуци, кои давале плодови (храна) за тамошните жители. На тој начин, тамошните луѓе мислеле дека Бог ги сака премногу, се грижи за нив, им дава храна и затоа тие се свети, а земјата на која растат тие растенија е света.

Исто така, Црквата на Светиот гроб, каде што Исус Христос бил погребан и воскреснал, е најсветото место за христијаните од сите меридијани, па не случајно се вели и дека е место на верата, надежта и љубовта на луѓето кои доаѓаат секој со својата вистина и исчекувања, поклонение и молитва, радост и тага.

Според библиските преданија од Новиот завет за Христовото раѓање и неговото детство, посебен интерес привлекуваат градовите Витлеем и Назарет. Двата града денес се под палестинска управа, како автономни територии.

Според Новиот завет, Исус Христос е роден во градот Витлеем, каде се наоѓа светото место во пештерата и во црквата „Раѓањето на Исус Христос“. Овој храм доживеал многу архитектонски градби и постојано бил зголемуван во различни периоди од историјата.

Црквата претставува творечко постигнување на човештвото преку вонредно убавите креации на повеќе библиски мотиви, содржини и специфични христијански карактеристики. Денес, Витлеем е туристичко место и е преполно со гости од целиот свет, особено за време на деновите на одбележувањето на раѓањето на Исус Христос - Божиќ. Таму Божиќ се слави три пати во текот на годината.

Назарет, пак, е свето место за христијаните, бидејќи во него се изградени бројни христијански цркви, манастири и други религиозни објекти. Овде се наоѓаат црквите: „Благовестие“, „Свети Архангел Гаврил“, која е изградена врз природните извори на „Пресвета Богородица“ и црквата „Свети Јосиф“. Тоа е градот во кој пораснал Исус Христос.

Црквата на Светиот гроб е симбол на единството на сите кои веруваат во Синот Божји и жив сведок на поделеноста на христијаните. Животот, учењето и смртта на Исус ќе означат нова страница во историјата на човештвото.

Според тоа, тој има повеќе имиња што му се дадени во Светото писмо, во Мојсиевите записи и во литературата. Израелците го нарекуваат Јерусалаим, од каде потекнува и денешното негово име – Ерусалим, што значи „град на мирот“.

Меѓутоа, за постоењето на Ерусалим – градот на Христовите маки, смрт и воскреснување, во текот на последните два милениума не е врзан поимот мир. Ниту на едно свето место во светот не потекле толку потоци крв како овде. Никаде толку жестоко не се бореле, никаде толку длабоко не се мразеле и напаѓале како во овој свет град што е сместен на ладните и сиви карпи на планината Јуда. Трите светски религии – еврејската, христијанската и муслиманската, од градот направиле центар на раздорот. Истовремено, никаде не се кажале толку многу молитви како во Ерусалим.

Зачетоците на христијанството датираат уште од I век во Палестина, која тогаш се наоѓала под власт на Римската Империја. Во почетокот христијанството се проширило меѓу Евреите, за подоцна да се развие и меѓу другите етнички припадници. Првобитните апостоли и мисионери на христијанството биле Евреите, а неговите корени произлегуваат од старозаветниот јудаизам.

Преку репортерските записи од патувањата по „Светата земја“ во кои се дадени бројни податоци, нашата цел во ова дело е да ги запознаеме Македонците во Татковината и во дијаспората со историскиот развој на Израел, периодот на Исус Христос, со јудаизмот и христијанството, како и со вистината за Израел и Евреите. Од друга страна, пак, нашите намери се на Евреите да им презентираме дел од историските факти за Македонија и македонскиот народ од времето на Филип и Александар Македонски до денес. Потоа, нашата цел е да го прикажеме историскиот развој на Македонската православна црква, на Македонците во соседните земји и во дијаспората, на Евреите во Македонија, со што читателот ќе може да добие поцелосна слика за судбината и вистината на македонскиот народ и на Македонија.

„Македонска нација“, 04 мај 2022

Во порталот „Македонска нација“ од 31 јули 2019 до април 2020 година се објавени триесет и пет (35) продолженија од делото **„Израел и Македонија“** и поголем број се објавени во „Македонско сонце“.

АПОСТОЛ ПАВЛЕ – ГЛАСНИКОТ КОЈ ГО РАШИРИ ХРИСТИЈАНСТВОТО (5)

Христијанството е религија на оние кои веруваат во Исус Христос и го следат неговиот живот и учење кои се среќаваат во Новиот завет на Библијата. За христијаните Исус Христос е син Божји и спасител на човештвото. Затоа христијанството станува масовна светска религија со околу 2,1 милијарда верници во светот.

Инаку, зачетоците на христијанството датираат уште од I век во Палестина, која тогаш се наоѓала под власт на Римската Империја. Во почетокот христијанството се проширило меѓу Евреите, за подоцна да се развие и меѓу другите етнички припадници.

Првобитните апостоли и мисионери на христијанството биле Евреите, а неговите корени произлегуваат од старозаветниот јудаизам. Како државна религија христијанството, прво, било прифатено во Голема Арменија во 301 година, а во Македонија се појавило во IX век. Според статистичките податоци, денес, христијаните се најголемата верска заедница на територијата на Република Македонија со околу 65 % од населението.

Христијанството во Македонија започнало да се проповеда уште во апостолско време. По прифаќањето на христијанството, апостол Павле станал првиот проповедник на новото месијанско учење при своите мисионерски патувања. Апостол Павле, за време на својата мисионерска дејност, спровел повеќе мисионерски и благовеснички патувања, во текот на коишто тој го проповедал христијанството меѓу еврејско-то и паганското население. Апостол Павле во Македонија престојувал четири пати.

Своето прво патување надвор од Азија, светиот Апостол Павле го направил во Македонија. Тоа започнало во 51 година а завршило во 54 година, при што во текот на тие години Апостол Павле посетил и некои суб-сахарско-арапски градови, каде што, исто така, биле основани христијански црковни општини.

Во тоа време Македонија била во составот на Римската Империја, така што често ги менувала своите граници и својот етнички состав. Едно од првите споменувања за патувањата на апостолите во Македонија се наоѓа во „Дела на светите апостоли“, најверојатно, напишано од страна на апостол Лука, каде се вели:

*...на Павле му се јави ноќно видение:
некој Македонец застана пред него и му се молеше, велелјќи:
„Дојди во Македонија - ѝомоѓни ни!*

И кога го виде видението, веднаш побаравме да отидеме понатаму во Македонија, заклучувајќи, дека Бог нè повикал да им го проповедаме Евангелието. Потоа отпловивме од Троада и патувавме право кон Самотрак, и следниот ден стасавме во Неапол...

Најголемите историски извори за мисионерството на апостол Павле претставуваат писмените споменици на третиот период од историјата на Апостолскиот век, односно пишувањето на Двете посланија на свети апостол Павле до Солунците и Посланието до Филипјаните. Двете посланија до Солунците се најрано напишаните посланија на апостол Павле. Тие го сочинуваат еден од најстарите делови на Новиот завет.

И двете посланија апостол Павле ги испратил од Коринт до Солунската црква за време на неговото второ патување. Солунската црква била една од повеќето цркви во Македонија, што биле создадени при второто големо патување на апостолот.

Посланијата до македонските цркви претставуваат, пред сè, посланија на комуникација (општење). Оваа карактеристика особено се однесува на Посланието до Филипјаните. Посланието до црквата во Филипи се одликува со исклучително личен карактер и богатство на конкретни историски содржини. Тоа било напишано кога апостолот се наоѓал во затвор.

Градот Филипи станал првиот град во Европа, каде што било проповедано и прифатено христијанството. Кога христијанството се пренесувало од Азија во Европа, првата црква на европскиот континент била формирана „во Филипи, кој во тој дел на Македонија е прв град, римска колонија“. Изразот „прв“, како што се заклучува според старите монети, се давал како епитет на главните градови на провинции, но и на некои значајни градови, а таков значаен град бил и Филипи, бидејќи бил градот на Филип и Александар Македонски.

Уште со самото пристигнување во Филипи, апостол Павле и неговите придружници започнале да го проповедат христијанството. Слушателите на апостолот Павле, пред сè, биле Македонци, а тоа може да се заклучи од Посланието на апостол Павле до Филипјците, каде се вели дека во Филипи имало многу мал број Евреи и Елини.

Во Филипи, според Новиот завет, се случило и првото крштавање и тоа на света Лидија Македонка. Така, Лидија станала првата христијанка во Македонија и во Европа која го примила христијанството од апостол Павле. Според Евангелието, кога пристигнал во Европа, прво, бил пресретнат од жените, бидејќи тие први се појавиле пред апостолите. Апостол Павле активно ги вклучил и жените во мисионерството и во евангелизацијата во ранохристијанската црква. Според верувањата, света Лидија била гостопримлива па ги понудила апостолите да живеат во нејзиниот дом.

По заминувањето на апостол Павле со придружниците, се претпоставува дека апостол Лука останал да живее во куќата на Лидија. Куќата станала првиот христијански храм во Европа, по примерот на домот на Марија, мајката на Исус Христос во Ерусалим. Единаесет години по заминувањето на апостол Павле од Филипи, од првата црква во Европа, апостол Павле на христијаните им напишал послание и го упатил „до сите светии во Исуса Христа, што се во Филипи, со бројни епископи и ѱаконите“.

Откако го оставил во Филипи апостол Лука, апостол Павле со Сила и Тимотеј заминале за Солун. Тоа се случило во пролетта во 50-тата година по патот Виа Игнација, каде според Евангелието, по шест дена пешачење пристигнал во Солун.

Таму неговата проповед ја прифатиле малкумина од Евреите, додека, пак, поголем број од оние кои го прифатиле неговото учење биле, главно, Македонци и Елини. Апостол Павле, Сила и Тимотеј започнале да го проповедаат Евангелието во куќата на Јасон, во неговата ткајачница и во повеќе приватни домови.

И покрај првичните успеси апостол Павле и неговите помошници морале ноќе да побегнат и да го напуштат градот, бидејќи против нив се побуниле Евреите од градот Солун, припишувајќи им политички намери „против заповедите на цесарот, изјавувајќи оти има друг цар - Исус“.

Во 51. година, апостолите Павле, Сила и Тимотеј го напуштиле Солун и заминале во Берија, која се наоѓала во третата македонска управна област каде за прв сопатник на апостол Павле станал Сосипатр Пиров. Оставајќи ги Сила и Тимотеја во Берија, свети апостол Павле одлучил да ја напушти Македонија и, по море, заминал за Атина. Римјаните раните христијани ги нарекувале атеисти, безбожници поради нивното одбивање да ги прифатат римските богови.

Првиот поголем прогон на христијаните започнал во времето на римскиот император Нерон. Во 64. година во Рим избил голем пожар. Императорот за подметнувањето на пожарот ги обвинил христијаните, наредувајќи им да го напуштат градот.

За време на овој прогон, тие биле распнувани на крст, фрлани во реката Тибар или предавани на дивите животни во амфитеатрите. Меѓу тие први маченици се наоѓале и апостолите Петар и Павле кои биле погубени во 67. година. Најпознат маченик од тој период е свети Димитриј Солунски.

Инаку, апостол Павле, познат и како свети Павле или Павле од Тарсус е еден од најважните светци во проповедањето и распространувањето на христијанството. Познат е како тринаесетти Христов апостол. Единствените податоци за животот на свети Павле се текстовите од Новиот завет. Во нив се вели дека апостол Павле е роден во Тарс во Киликија (денешна Турција), во еврејско семејство. Неговото име на хебрејски јазик е Саул (Савел, Савле). Во исто време се здобил и со римско државјанство.

Дејноста на апостол Павле била распространета од Ерусалим до Рим. Тој пораснал во Ерусалим и се занимавал со изработка на шатори. Рабинот Гамалиел го учел на фарисејството, го интересирал Талмудот, а станал и еден од главните членови на антихристијанскиот еврејски совет, во чии активности спаѓа прогонувањето на христијаните и убиството на свети Стефан.

Обично, за свети Павле се споменуваат четири мисионерски патувања, со кои тој првин во саботите влегувал во синагога, со цел, на присутните да им го сподели Евангелието, но кога почнале Евреите да не го прифаќаат и да не го пуштаат во нивните храмови, тој им се обраќал и на тогашните пагани (безверници).

Во 67. година, свети Павле бил осуден на смрт и погубен во Рим. Поради тој чин се смета дека свети Павле бил римски државник, бидејќи само римските граѓани биле егзекутирани на таков начин. Според христијанската митологија, со смртта настапиле големи чуда. Пресечената глава на апостолот продолжувала да го слави името Господово, а на местото каде што паднала се отвориле три извори, односно на местото на денешниот манастир „Три фонтани“ кај вечниот град Рим.

Во неговите посланија, кои се составен дел на Новиот завет, свети Павле одговара на проблемите на христијаните, на проблемите околу црквата со другите религии, средбата со Исус Христос, потоа со апостол Петар и другите апостоли во Ерусалим, за неговото мачење, затворање и прогонување.

Во Римокатоличката црква се слави на 29 јуни, заедно со свети Петар. И во православнието се слави на ист датум, 29 јуни според Јулијанскиот календар, или 13 јули според Грегоријанскиот календар.

„Македонска нација“ 17 мај 2017

МАСАДА – МЕСТОТО НА ЕВРЕЈСКИОТ ДУХ (6)

Искачувањето кон Масада причинува задоволство, завет и голем предизвик не само за Евреите, туку и за бројните туристи кои доаѓаат да се потсетат на она што се случувало во минатото, а кое на убав начин е пренесено преку англискиот филм „Масада“.

Според сведоштвата на познатиот римски историчар Јосиф Флавиј, во книгата „Јудејска војна“, се вели дека жителите на ова место, чиј број бил 960 маши, жени и деца, бегачки од наездата на римските војници, се скриле и дошле да живеат во Масада. Тоа се случило во 73-тата година од н.е., кога римската војска ја прегазила Јудеја и сите други тогашни предели на тие простори.

Кога Римјаните дошле пред Масада, на местото каде една мала група Евреи им пркосела, сметале дека проблемот ќе го решат многу брзо, за неколку месеци, од причини што биле уверени дека во пустината Евреите не би издржале долго без вода и други прехранбени производи.

Меѓутоа, во Масада бил вљубен Ирод Велики, кој, веројатно, плашејќи се од непријателите ја одбрал Масада за свое место каде ќе може во случај на опасност да се скрие и таму да живее подолг период. Така, тој на Масада изградил систем за собирање на дождовницата која се собирала во цистерни издлабени во камењата како и други помошни простории за вода, дури и два отворени базени за капење. Исто така, Ирод Велики на платото изградил голем број магацини за складирање храна и место за чување домашни животни и гулаби.

Според сведоштвото на Јосиф Флавиј жителите на Масада ја издржале тригодишната опсада. Меѓутоа, римската војска успеала да направи рампа на западната страна за да стаса до утврдувањето. За тоа биле ангажирани голем број робови од Египет, кои успеале да го поврзат просторот со платото.

Пред тоа, Евреите се собрале во синагогата и одлучиле секој да си го убие своето семејство. Потоа, од мажите што останале биле избрани десетмина кои ги убиле останатите мажи, а од десетте мажи што останале деветте биле убиени од еден, кој, веројатно, бил водачот и кој умрел пред римската војска. Слично на преданието што се пренесува во Македонија, а се случило во Мариово, каде селаните на едно село несакачки да ја сменат својата религија, пред да дојдат туѓинските војски, се самоубиле од високата карпа на смртта.

Денес во Масада, на ова историско место за Евреите, тенковските единици на израелската армија земаат заклетва и се колнат дека ќе ја бранат својата татковина и ако треба ќе загинат за неа, исто како нивните предци. Исто така, обичај е деца – Евреи кои полнат 13 години, во Масада го вршат чинот на постанувањето членови на Еврејската заедница.

Според текстот на Тони Клиф, палестински Евреин кој до крајот на Втората светска војна живеел во тогашна Палестина, а потоа се пресели во Британија и станал

еден од водечките троцкистички теоретичари, Француската револуција ги ослободи Евреите. Помеѓу 1789 година и обединувањето на Германија и Италија по речиси еден век, исчезна физичкото, економското и интелектуалното гето. Менделсон, Хајне и Маркс и сите Евреи, беа истакнати личности во германската култура

Во неговиот текст се вели дека навистина, постоеше широко раширен антисемитизам, па дури и погроми, но тоа се случуваше во царистичка Русија, каде јаремот на феудализмот сè уште натежуваше и каде модерниот капитализам штотуку зачекоруваше. Кога капитализмот стана стар и истрошен, особено по Големата депресија од 30-тите години на XX век, се сврте против сите демократски достигнувања на својата младост. Сега Евреите, едноставно, не беа потиснати во гета, туку уште пострашно - во гасни комори.

Помеѓу овие два периода во Франција избувна еден ужасен случај на антисемитизам. Во 1895 година еден воен офицер Евреин, по име Драјфус, кој беше обвинет дека е германски шпион. Судењето што претставуваше лов на вештерки водеше кон хистерија на толпата против Евреите. Овој бран на антисемитизам претставуваше нуспроизвод на битката помеѓу растечкиот француски и германски империјализам.

Во тоа време, во Париз живеел еден добро етаблиран виенски новинар, Теодор Херцл. Херцл извлекол заклучок од фуријата дека антисемитизмот е природен и неизбежен. Во 1895 година тој напишал: *„Во Париз, како што кажав, усвоив јослободен однос кон антисемитизмот, кога сега јочнувам историски да го разбираам и да го ојравдувам. Пред сè, ја сфатиив јразнојијата и безнадежноста на обидите за ’борба’ против антисемитизмот“.*

Херцл го критикувал Емил Зола и другите Французи, главно, социјалисти, кои станале во одбрана на Драјфус. Тој се жалел што Евреите *„бараат заштитата од социјалистите и од рушиелите на јоситојниот граѓански јоредок... Вистински, тие јовеќе не се Евреи. Сиѓурно, тие не се нију Французи. Тие, веројатно, ќе станаат водачи на евројскиот анархизам“.*

Тој тврдел дека одговорот на антисемитизмот лежи во напуштањето на земјите од страна на Евреите онаму каде што не ги сакаат и во основањето на нивна сопствена држава. При овој потфат, тој објавил, *„антисемитите ќе бидат наши најјависни јријатели... наши сојузници“.* Оттука, тој отишол на средба со царистичкиот министер за внатрешни работи, Плевхе, човекот што го организирал погромот во Кишинев од 1903 година.

Тој пред него го ставил мамецот дека иселувањето на Евреите од Русија ќе го ослабне револуционерното движење, непријателот на Плевхе.

Ако антагонизмот помеѓу Евреите и христијаните, наводно, биде природен и неизбежен, тогаш, се разбира, следува дека и антагонизмот помеѓу Евреите и Арапите во Палестина бил природен и неизбежен. На почетокот Херцл го дефинирал ционизмот како *„давање на луѓето без земја, земја без луѓе“.*

Кога неговото внимание го стекна фактот дека во Палестина живеат Арапи, Тој сериозно ја сфати работата дека, едноставно, треба да се ослободи од нив. На 12 јуни 1895 година, Херцл напишал: *„Ќе се обидеме да го одброволиме сиромашното население преку граѓаните, обезбедувајќи вработување во транзиционите земји, истовремено, оневозможувајќи му да се вработи во нашата сојствена земја“.* Каков бесрамнен израз на намерата за ејничко чисење

„Македонска нација“, 31 август 2022

ПОСЕТА НА КУКАТА НА МАЈКА БОГОРОДИЦА ВО ЕФЕС (7)

Во непосредна близина на Ефес, на западната страна на планината Билбил, се наоѓа куќата на света Богородица. Во денешниот град се вишнее и црквата на свети Јован, еден од составувачите на Библијата. Општината Борнова брои околу 500 илјади жители, меѓу кои, според некои показатели 30 отсто се турски граѓани од Македонија, претежно исламизирани Македонци

Во почетокот на првиот милениум, христијанството започнало да се шири многу брзо во градот Ефес. Меѓутоа, Римјаните биле против доктрините на Апостол Павле кој прв дошол во Македонија. Тоа го потврдувале граѓаните на Ефес, кои под закани протестирале против ширењето на христијанството, притоа, собирајќи се во најголемиот театар на градот за да го изразат својот бес против „новата“ религија.

Меѓутоа, како што многумина велат, Ефес бил одбрано Господово место, каде света Богородица заедно со свети Јован ги поминале последните денови од животот. Имено, во непосредна близина на Ефес, на западната страна на планината Билбил, се наоѓа куќата на света Богородица. Во денешниот град се вишнее црквата на свети Јован, еден од составувачите на Библијата. Во исто време Ефес бил место на една од седумте цркви во Азија, во кои свети Јован ја добил својата инспирација кон религијата.

Во историјата на Ефес е забележано дека во 262 година од нашата ера Готите го уништиле градот, заедно со Храмот на Артемис. Оттогаш градот никогаш не се обновил каков што бил во минатото кога имал величествен растеж и напредок. Притоа, значајно за Ефес е тоа што во 431 година по Христа бил одржан Третиот екуменски совет, токму во куќата на света Богородица. Овој Совет, меѓу другото, ја прифатил света Богородица како мајка на Господ Исус Христос.

При нашата посета на Ефес се сретнавме со безброј објекти и предмети од еден долг период на постоење на оваа значајна античка локација. Така, ги посетивме остатоците од Храмот на Артемис, Фонтаната на Трајан, Мермерниот пат, Стадионот и други објекти. Меѓутоа, Големиот театар кај посетителот остава посебен впечаток и доживување.

Таму бевме информирани дека во последните години, пред десетици илјади посетители во Театарот своите уметнички вредности ги презентирале Лучијано Павароти, Хулио Иглесиас и многу други познати светски уметници.

Посетата на куќата на света Богородица, пак, кај нас предизвика посебно чувство на возбуда кое се преточи во спокојство. Во тој прекрасен објект, човек како да е некаде во Македонија, во некои од манастирите на Македонската православна црква. Живописниот предел каде што е изградена куќата на света Богородица посетителот го потсетува на пределите кои се земени за пример при изградбата на христијанските манастири во светот. А, таму, според обичаите, по поклонувањето во Црквата,

излегувањето од храмот и миењето со светата вода, според обичаите и верувањата, посетителот станува аџија.

Просторот привлекува со својата убавина и живопис, а Црквата претставува место каде илјадници христијани и муслимани доаѓаат да се поклонат и да се помолат. Се чини дека во две илјадитата година Црквата беше најпосетена на 15 август, кога се одржа најголемиот собир по повод Третиот милениум од христијанството, кога Црквата беше посетена од илјадници верници, намерници, христијани, муслимани и други.

Инаку, според пишаните документи познато е дека свети Јован ја донел света Богородица во Ефес во четвртата или петтата година, веднаш по распетието на Исус Христос. Куката на планината Билбил, која била подготвена и направена од свети Јован, се наоѓа на 420 метри надморска височина.

Според кажувањата куката ја открила германската калуѓерка Ана Катерина Емерич, која својот живот го посветила на Бога, била парализирана и воспоставила духовна комуникација со света Богородица. Нејзе во бесвесна состојба и' се прикажувало, се вели во документите, дека Богородица е закопана во близина на Црквата.

Тоа го потврдиле некои лазаријански свештеници кои во 1891 година го откриле местото на куката во која света Богородица ги поминала последните денови од животот. Така, било откриено дека зградата во форма на крст и кубето биле руинирани, но подоцна биле реставрирани.

Во текот на нашата посета на куката на света Богородица бевме запознати со многу детали за откривањето на храмот, за посетите и почитта од страна на христијаните и муслиманите кон овој духовен центар. Притоа, силен впечаток оставаат големата статуа во дворот пред црквата, каде човек има чувство дека света Богородица ги пречекува дојденците и добронамерниците со раширени раце. Статуата, пак, на света Богородица во апсидата, била поставена пред стотина години и претставува прекрасен примерок преку кој секој се поклонувал и и' оддавал почит на мајката на Исус Христос.

Во текот на вечерните часови се вративме во неколку милионскиот Измир, каде бевме сместени во ексклузивниот хотел „Ефес“, што се наоѓа во центарот на градот и е од висока категорија. Градот, пак, чие турско име е Измир, е познат и по името Смирна. Тој е најважното морско пристаниште во Мала Азија, на брегот на Егејското Море и е трет град по големина во Турција. Смирна е стара јонска населба која била обновена во IV век прд Христа. За време на Римската Империја и Византија, Измир бил еден од најголемите градови во Мала Азија.

Во неговата историја стои дека градот бил под власт на Татарите, кои го опустошиле, потоа под Елините, кои во градот ги погрчувале, а во 1922 година е ослободен од Турците на чело со Кемал Ататурк. Ова многу значајно морско пристаниште и стратешки копнена локација, во 1952 година станала значајна база на НАТО.

Посетата на велеградот Измир ни остана во трајно сеќавање. Имено, во текот на првиот ден делегацијата од Република Македонија во чиј состав се наоѓаше и авторот на овие редови, беше примена од градоначалникот на Општина Борнова, господинот Ченгиз Булут, кој по потекло е од селото Сирково, Кавадаречко, а е роден во Измир. Тој со својот убав македонски јазик пленуваше како соговорник.

Тој виден граѓанин на Општината Борнова приреди свечена вечера за делегацијата од Македонија. Притоа нè информира дека Општината Борнова брои околу

500 илјади жители, меѓу кои, според некои показатели 30 отсто се турски граѓани од Македонија, претежно исламизирани Македонци.

Монографијата „Ореолоџ на Дева Марија и Света Богородица Сливничка во Пресија“ чиј автор се Проф. д-р Вера Стојчевска – Анџиќ и Славе Николовски – Каџин, е издание на „Македонска искра“, Скопје, 2007, 1-254.

Тоа го потврдивме при нашата прошетка покрај морето, каде сретнавме голем број жители кои зборуваа македонски и со задоволство застануваа да се поздрават со нас, гостите од Македонија. На вечерата, пак, покрај видните граѓани на Турција од македонско потекло, како што беше пратеникот Кемал Вата, присуствуваше и замениквалијата на Измир господин Рамаза Ирганџиоглу.

Се чини посетата на Општина Борнова за нас беше посебно доживување. Имено, во Домот на културата во оваа општина на делегацијата и' беше приреден незаборавен пречек. Неколку стотици граѓани нè чекаа како гости од Република Македонија. Тука беше и оркестарот за македонска народна музика кој нè пречека со македонски песни и ора. Ги слушнавме „Битола мој роден крај“, „Македонијо“, „Зајди, зајди јасно сонце“ и други песни и ора. Се почувствувавме како да сме во Врановци, во Жировница, во Жупа, во Македонија.

На пречекот, покрај домаќините, присуствуваша повеќе претставници на Друштвото „Румели“, ученици и други видни граѓани кои живеат и работат во Измир, особено во Општината Борнова, по потекло од реканскиот, велешкиот и други краишта на Македонија.

По срдечниот пречек беше организирана трибина на која учествуваа околу 200 учесници, од кои голем број од различни асоцијации на турски жители од целиот Балкан и пошироко, кои добро соработуваат со жителите на Борнова. Во разговорите стана збор за соработката на општествен, културен и друг план, како и за заедничките интереси на граѓаните од двете држави – Република Турција и Република Македонија.

Инаку, во Ефес се наоѓа Храмот на Артемида која едно од Седумте светски чуда на древнината. Ова светско чудо се наоѓало во градот Ефес (град што се наоѓал на денешниот брег на Турција на Егејското Море). Ефес бил едно од најголемите пристаништа во античкиот свет, а храмот на Артемида претставувал огромна градба посветена на божицата Артемида.

Всушност, отпрвин, овој храм претставувал мала градба, која датирала уште од 7 век пред Христа. Храмот отпрвин бил посветен на божицата Кибела, која била славена од домородното население во тие краевии пред доселувањето на Грците во Анадолија. Овде треба да се каже дека дека Кибела всушност била божица на Фригијците, кои своевремено (под името Бригијци) живееле во Македонија и дале свој значителен крвнокултурен прилог во древномакедонскиот народ. Подоцна дел од Бригијците се иселиле во Мала Азија, каде го добиле името Фригијци.

Кога дошле Грците во Ефес, тие на домородното население му ја претставиле божицата Артемида (без разлика на нејзиното потекло), по што Артемида била поистоветена со Кибела, па така храмот останал познат како Храм на Артемида.

„Македонска нација“ 04 март 2014

НАЗАРЕТ – ГРАДОТ НА ДЕТСТВОТО НА ИСУС ХРИСТОС (8)

Назарет е свето место за христијаните, со христијански цркви, манастири и други религиозни објекти, каде што пораснал Исус Христос. Таму е изградена базиликата “Благовестие”, која е голема и импресивна архитектонска градба и културно уметнички споменик на Назарет. Има високо кубе на кое се вишеее симболот на христијанството – Крстот, кој се гледа од сите страни на градот

Според библиските преданија од Новиот завет за Христовото раѓање и неговото детство, посебен интерес привлекуваат градовите Витлеем и Назарет. Двата града денес се под палестинска управа, како автономни територии. Назарет го посетивме ден пред новото Господово лето по новиот календар. Заради целокупните политички состојби во Израел, посетители и туристи, за жал, имаше малку, скоро како да ги немаше. Затоа немаше тешкотии да се посетат голем број свети места во Израел.

На патот што води од Тел Авив кон Назарет, Тиверијада и кон другите места од Галилеја тргнавме во утринските часови и поминавме низ многу живописни и населени места, што предизвикуваат изненадување и восхит за секој посетител. Овие предели само до пред шеесетина години биле ненаселени, скоро пусти, а површините необработени. Но, во последниве децении, на сметка на Тел Авив и на другите приморски градови, кои поради излезот на Средоземното Море се ограничени во просторното ширење, овде се повеќе се гради, особено во Галилеја, каде се подигаат нови населби и урбани живеалишта.

На пат за Назарет поминавме долж средоземно морскиот брег, каде скоро на средината од патот, меѓу Тел Авив и Хаифа, се наоѓа историското место Кесарија, град со големо пристаниште. Него го изградил Ирод Велики и го нарекол според царот (кесарот) Август. Таму било престојувалиштето на римската војска и седиште на римскиот управител.

На 30-тина километри северно од Кесарија, пак, се наоѓа градот Хаифа, што е сместен на падините на планината Кармел, на брегот на Средоземното Море. Со овој град е тесно поврзана еврејската историја, особено на оние Евреи кои по нивното пристигнување во Хаифа, биле вратени назад во Европа а притоа многумина умреле во морето. За христијаните Хаифа е важен град бидејќи во него се наоѓа пештерата на Свети Илија. Хаифа е голем трговски град и пристаниште во кој се наоѓа познатиот Технички институт за наука и технологија.

Посебна живописност на Галилеја и, воопшто, на Израел му дава реката Јордан. Таа извира од планината Хермон, минува низ Галилејското Езеро, потоа тече низ целиот простор по должината на границата меѓу Израел и Јордан и се влева во Мртвото Море. Старите историски податоци говорат дека Галилејското Езеро, всушност, некогаш било проширување на коритото на реката Јордан која тече околу 220 км. од Галилејското Езеро до Мртвото Море.

Тоа било со солена вода, затоа и во многу документи и во библиските преданија се споменува како Галилејско, Генисаредско Море, кое е на 215 м под нултата надморска височина. Во новозаветното време се нарекувало уште и Јан Кинерет. Но, со протекувањето на реката Јордан низ него, водата постепено се отсолувала, така што денес неговите слатки води имаат големо значење.

Назарет се вишнее над долината со црвената земја, Шарон, која се споменува и во библиското време. И не случајно овој дел изобилува со многу библиски места, кои според преданијата во одреден период биле пространи мочуришта. Но, денес со доселувањето на новите жители, овие мочуришта се пресушени и сега на нив се протегаат плантажи со портокали, со авокадо, со ореви и слично. Хедера е населба како најдобар пример за исушувањето на мочуриштето. Овде, првите доселеници умреле од маларија.

Но, упорноста да се опстои и во овие простори ги натерала другите што се доселувале да ги дупчат површините за да може застоената вода да понира или да истекува во морската површина. Сепак, водата морало да остане незагадена и затоа на мочуриштето почнале да се засадуваат еукалиптуси, што во Израел се пренесени од Австралија. Тоа се дрва со големи корени кои многу брзо ја апсорбираат мочурливата вода. Денес во овој регион постојат цели плантажи со еукалиптуси, врз чија суровинска база се подигнати и фабриките за производство на хартија и за лековити билки. Листот се користи за разни лековити напивки и чаеви, а кората од дрвото за квалитетна хартија.

Во текот на патувањето се запознавме и посетивме и арапски села, населени со Палестинци. Евреите нив ги нарекуваат Арапи, зошто тие се тука од пред 1948 година. Палестинците, пак, нивните собираќа во автономните територии не се израелски државјани, за разлика од Арапите кои се државјани на Израел и се прифатени и интегрирани во тамошното општество. Тие ги имаат сите привилегии како и другите Израелци, со исклучок на тоа што младите Арапи не служат воен рок во израелската армија.

Во непосредна близина на Назарет, се наоѓа Кана Галилејска, каде е лоцирана црквата "Свети Ѓорѓи Галилејски". Кана значи црква, како и село во Галилеја, близу до Назарет. Тоа е местото каде Господ Исус Христос ја започнал својата јавна мисија, со присуството на свадбата на која, откако домаќинот снемал вино, Христос ја претворил водата во вино.

Зборот Назарет значи "заштитник" и на арапски и на јудејски. Денешниот град Назарет во времето на Исус Христос бил село, а сега е населено место на Галилејските ридови на околу 350 м надморска висина, близу до трговските патишта од Јорданската Долина до Средоземното Море. Овие простори биле освојувани од Александар Македонски, Римјаните, Арапите и од крстоносците, затоа овде живеат муслимани, православни и римокатолици.

Меѓутоа, Назарет е свето место за христијаните, бидејќи во него се изградени бројни христијански цркви, манастири и други религиозни објекти. Овде се наоѓаат црквите: "Благовестие", "Свети Архангел Гаврил", која е изградена врз природните извори на "Пресвета Богородица" и црквата "Свети Јосиф". Тоа е градот во кој пораснал Исус Христос. Имено, според преданието тој се вратил со неговите родители во Назарет по бегството во Египет. Марија и Јосиф од Витлеем избегале во Египет, за да го спасат новороденецот од злото на Ирод Велики, кој по наредба на Август Цезар, откако не можел да го најде новороденецот за кој се проширило дека е новиот крал, организирал војска за да ги убие сите машки деца до две години.

Назарет, градот на Христовото детство, во кој се случи благовестието денес е еден од главните градови на Галилеја. Тој е сместен во северен Израел, југоисточно од пристаништето Хаифа и претставува важен сообраќаен јазол. По името на градот, Христос е наречен Назареец. Археолошките податоци говорат дека Назарет бил населен уште во раниот канаански период. Тој е прв град познат како еврејски, а денес е најголем арапски град со околку 60.000 жители.

Од нив 40 отсто се христијанско население, а другите се муслимани, како и Евреи, кои живеат во горниот дел на Назарет. Што се однесува до населените места, не е пишано правило, меѓутоа таквите карактеристики се воочуваат токму во Назарет. Имено, Евреите живеат на врвовите од ридовите, а Арапите во пониските делови. Куќите на Арапите во голема мерка се без покриви и врз нив висат разни видови сателитски и други антени, а еврејските куќи имаат современи покриви од ќерамиди и соларни системи за затоплување на водата.

Според преданието од пред Христа, во близината на Назарет се наоѓало малото село Ципорија каде што се претпоставува дека се родила Марија, но откако се свршила за Јосиф, отишла да живее во другиот дел кој што денес е во состав на Назарет. Тука е најголемата црква во градот базиликата “Благовестие”.

Таа е голема и импресивна архитектонска градба и културно уметнички споменик на Назарет. Има високо кубе на кое се вишнее симболот на христијанството – Крстот, кој се гледа од сите страни на градот. Базиликата “Благовестие” е прекрасен христијански храм кој е дел од Католичката црква, во која со свои средства учествувале голем број католички цркви во светот, што се потврдува со донациите на фреските во дворот на црквата.

Според податоците, првата црква на ова свето место била изградена во 356 година по Христа, а ја изградила Света Елена, мајката на Свети Константин, римскиот император. Денешната црква, чиј дизајн е на италијанскиот архитект Џовани Музио (Гиованни Музио), е изградена во 1969 година врз пештерската црква “Благовестие” во која, всушност, за прв пат во Галилеја се практикуваше Христовата вера. Затоа црквата “Благовестие” претставува свето место за сите христијани во светот.

Инаку, Монографското дело „Израел и Македонија“ на Славе Катин е во издание на Книгоиздателството „Македонска искра“, од Скопје и Фондација „Горѓија – Џорџ Атанасоски“ од Прилеп, издадено во 2017 година, на 376 страници, на англиски, македонски и хебрејски јазик, а рецензенти се Горан Садикарио, Мане Јаковлевски и БERTA Романо-Николиќ. Тоа е прво дело за двете „Свети земји“ Израел и Македонија, во кое е пренесено авторовото патувањето во Израел кое беше дел од неговите посети на педесетина различни земји ширум светот. Во него е пренесено следното:

Израел за Евреите е ветената земја од Господа на Аврама и на неговите следбеници. Според библиските преданија од Стариот завет, првите доселувања на Евреите во ветената земја - Канаан започнале околу 2.000 години пред новата ера.

Израел бил и останал факултот на светоста каде, раѓањето, чудотворието и моќта на Спасителот Исус Христос, е божествено сочинение и овозможна припадност следејќи од многуте стотици милиони следбеници кои ги има во сите земји од целиот свет.

Според библиските преданија од Новиот завет за Христовото раѓање и неговото детство, посебен интерес привлекуваат градовите Витлеем и Назарет. Двата града денес се под палестинска управа, како автономни територии.

„Македонска нација“, 21 јануари 2015

КАПЕРНАУМ – ВТОР ДОМ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО (9)

Во Израел постојат над 10.000 Свети места, кадениз вековите се градени прекрасни базилики какоспомен на библиските праданија од Новиот завет.

Да се посети Светата земја – Израел, во вистинска смисла на зборот претставува остварување на еден сон. Таа е земјата на Аврам и на неговите следбеници што Господ им ја ветил како наследство во кое децата на Израел биле водени од Мојсие по егзодусот во Египет. Таа е земјата што секој, без разлика од која религија треба да ја посети и да го доживее чувството што го нуди Светата земја, каде што не може да се почувствува на друго место тоа што се нуди на овие простори. Таа е земјата на постојаната младост дарувана преку спасението на витлеемскиот Богомладенец.

Според некои неофицијални податоци, во Израел постојат над 10.000 свети места каде низ вековите се градени прекрасни базилики како спомен на библиските преданија од Новиот завет. Не е мал бројот и на културно - историските споменици што ја презентираат еврејската историја од Стариот завет, чии седишта говорат за времето на Саул, Давид и Соломон, за вавилонското и персиското владеење, за периодот од пет вековното османлиско ропство, за европскиот ариејски период итн. Речиси секој посетител и турист што доаѓа во оваа земја не може, а да не го посети Капернаум, зошто, според библиските преданија тој е вториот дом на христијанството.

Авторот на овие редови ќе забележи дека да се патува по Светата земја е голем предизвик, зашто таквото патување е повеќе од секое друго; таму се патува низ библиската земја, во земјата на пророците и патријарсите, низ земјата на царевите, земјата на апостолите... Да се чекори по земјата на Христовото детство, по бреговите на реката Јордан, на Галилејското Езеро и на Мртвото Море, по земјата осветена од Исуса Христа е ретко доживување за секој христијанин, за секој човек без разлика на неговите религиски убедувања и верувања.

При нашата посета на Светата земја – Израел, се запознавме со библиските преданија на голем број свети места, меѓу кои ќе ги споменеме неколку од нив. Имено, височинката Тавор или Табор, што се наоѓа југозападно од Галилејското Езеро на надморска височина од 588 метри, северно од рамнината Језраил е значајно, историско и религиозно место.

Тавор кој благо се вишнее над Језраелската долина, во регионот каде секој камен е исполнет со дел од историското и религиозно минато. Името на висорамнината Тавор се јавува и во Библијата, која ја означува древната граница меѓу племињата на Нефталим, Зевулон и Исахар. На нејзиниот врв Варак ги собрал Зевулон и Нефталим во борба против Сисар и го поразил. Според библиските преданија таму било и светилиштето на Исахар и Зевулон, тоа истото што денес се слави како преобразување на Исус Христос. Но, најважно е тоа што на Тавор, според преданијата се случил чудото на преобразувањето на Исус Христос.

Таму, на врвот Тавор се наоѓа црквата “Свето Преображение”, последната религиозна зграда, која како резултат на војната била уништена во 19-от век. Таа е повторно изградена во 1923 година и претставува значајно религиозно место кое го посетуваат голем број верници од целиот свет. Со својата убавина, со локацијата и со богатството на библиските преданија посебно внимание заслужува светото место Капернаум. Оваа локација се смета како втор дом на Исус Христос и е едно од главните места на христијанството. Често пати христијаните го нарекуваат Капернаум крстосница на религиите. Капернаум е местото каде Исус Христос заминал да живее откако го напуштил Назарет.

Капернаум (Кафарнаум) е сместен на северниот брег на Галилејското Езеро во непосредна близина на древниот пат “Вија Марис”, што води кон Сирија. Неговото име значи “Наумово село”. Тој бил римски воен логор и центар на римската власт. Исус Христос проповедал во синагогата и тука излечил многу народ. Најверојатно во древните времиња тука постоел град, за што сведочат ископините на синагогата.

Еден дел од Капернаум припаѓа на Католичката црква, која уште на влезот од древниот град поставила споменик на Свети Петар, еден од тројцата омиленни Христови ученици. Инаку, Свети Петар е познат како Симон Петар, Шимон и Кифа. Тој потекнува од рибарското село Витсаида што се наоѓа на брегот на Галилејското Езеро, а со брат му Андреј биле рибари. Името Петар или Кифа значи камен, карпа и тоа му го дал Исус Христос со зборовите: “Ти си Петар (Кифа) и на тој камен ќе изградим црквата Своја”. Запишано е дека Петар ги предводел апостолите и прв проповедал меѓу паганите. Се одрекол од Христа три пати пред распнувањето, а по воскреснувањето, Петар три пати му ја посветил љубовта на Исус Христос.

Исто така, во Капернаум ја видовме древната синагога, една од најстарите и најзначајните синагоги во Галилеја. Но таа не е онаа синагога во која Исус Христос проповедал, туку таа е изградена во 9. век. Таму во православниот дел од Капернаум ја посетивме црквата “Архангел Михаил”, која ете, и таа е под управа на Грчката православна црква. За жал, домаќинот, грчкиот свештеник се однесуваше како Господ да е “Грк или од грчко потекло”, што остава дамка кај христијаните, особено на оние од Македонија кои доаѓаат и со голема љубов и почит кон религијата ги посетуваат светите места во Израел.

Исус Христос во Галилеја дошол откако разбрал дека Јован Крстител е предаден. Тогаш го напуштил Капернаум и се искачил на ридот Бјатитудс (светите Блаженства), место кое го добило името од Христовата проповед при давањето благослов. Штом го видел насобраниот народ го одржал познатиот говор, изрекувајќи ги зборовите “блажен осум пати”. Инаку, највисока Христова заповед е: “... љубите ги непријателите свои и благословувајте ги оние што ве колнат...”.

Тука, под огромните фикусови дрва и ние од Македонија, од Новиот завет на македонски јазик ги прочитавме благословите што Исус Христос ги изрекол пред собраниот народ. Бидејќи и Македонецот е библиски човек, сметавме дека со тоа ќе се почувствува македонскиот дух и оттука ќе се прошири насекаде ширум светот, да се чуе и дознае дека Македонија и Македонците се библиски и вечни..

Според библиските преданија, овде на ридот Бјатитудс доаѓале да го слушаат говорот на Исуса Христа и по 10 до 15 илјади луѓе. Денес, како спомен на ова свето место за христијаните е изграден новиот храм “Црквата на Блаженствата”. Таа е конструирана со успешни креации од библиските преданија што претставуваат симбол на светото христијанско место. Храмот е со осум сидови, со осум прозорци, со осум витражи во внатрешноста, со осум кругови, со осум мозаици и со осум видови овошје.

Градбата е во христијански стил, чии први темели се поставени уште многу одамна, но најновата зграда на црквата по проектот на архитектот Антонио Барлузи од 1937 година е дел на католичките мисионери. И денес црквата ја чуваат католички сестри, а ја посетуваат илјадници христијани од целиот свет.

Северно од долината Гиносар на самиот брег на Галилејското Езеро е светото место Тагба. Тагба е арапски збор што значи "место на седум извори". Денес тука се откриени и постојат само пет извори низ кои протекува солена вода. Затоа, на овој регион не постоело населено место. Според библиските преданија, Исус Христос во Тагба нахранил 5.000 луѓе со две риби и пет леба. Затоа во сеќавање на извонредниот настан, во 9. век била изградена базиликата "Умножени лебови", со многу живописни мозаици на кои се прикажани животни и растенија во композиција со различни бои.

Тиверијада не е само град на дијамантите, туку тој е познат и како град на туризмот. Распространет на живописните предели на Галилејското Езеро и со зелени површини, овој град привлекува голем број посетители. Хотелските објекти се преполни во текот на целата туристичка сезона, која овде започнува од февруари. Тиверијада своето име го добила од римскиот император Тивериј, што значи град постар од 2.000 години. Со мноштво споменици, тврдини и други религиозни историски згради и локации, Тиверијада е едно од четирите свети места за Евреите, заедно со Ерусалим, Хеброн и Сафат.

Посебна привлечност се и топлите бањи, зградите и другите остатоци од римското време, како и ископините од времето на христијанството. Покрај целиот брег што Тиверијада го зафаќа долж Галилејското Езеро, се лоцирани високите хотелски згради кои со својата архитектура мошне успешно се вклопуваат во целокупниот амбиент и го претставуваат древниот град. Од 1948 година, тој е еврејски град и се развива како значајно туристичко место на Галилејското Езеро. Тој е втор по значај во туризмот по градот Еилат. Инаку, Еилат е најјужното место на Израел кое лежи во пустинскиот дел на бреговите на Црвено Море. Тоа е атрактивно летувалиште во кое доаѓа до израз и се промовира туризмот, бизнисот и претставува место со големи перспективи. Еилат е, всушност "прозорец" кон источните простори и излез на Израел на Индискиот и Пацифичкиот Океан.

На север од градот Тиверијада се простира висорамнината Голан. Таму таа се наметнува со сета своја убавина, големина, богатство и значај за опстанокот на државата Израел. Таму е тремеѓето меѓу Израел, Сирија и Јордан. Долу во подножјето, пак, се топлите извори во Хамад Гадер, на реката Јермук, каде некогаш во времето на својата болест, доаѓал и проповедникот Јов.

Тука се и остатоците на некогашната огромна римска бања и денешните резервати за одгледување крокодили. Тука е местото Магдал кое претежно е земјоделско подрачје и се наоѓа во јужниот дел на долината Гиносар. Тоа е древен град што бил познат како родно место на Марија од Магдала (Света Марија Магдалена), која подоцна била и една од најверните следбеници на Исус Христос. Како спомен на библиските преданија и библиското време овде има ископини од тој период, кој се доста важни за христијанството. Сепак, Гиносар како и Магдала, така и целиот регион од Голан, за Израел претставува едно од најзначајните земјоделски региони и простор во чии предели се чуваат и спомените од библиското време.

„Македонска нација“, 28 јануари 2015

МАГЛИНОВАТА ГОРА И ЕРУСАЛИМ (10)

Прогласувањето на императорот Константин за цар во 313 година значи пресвртница во историјата на Црквата. Константин, не само што се покрстил, туку христијанството го издигнал на ниво на државна религија, пред сè, зашто во него гледал обединувачка сила за своето поделено царство. Со тоа христијанството станало официјална религија во Ерусалим. Во тој период почнале да се градат манастири и цркви, а стариот дел бил обновен и претворен во модерен трговски центар, кој претставувал вистинска туристичка атракција.

Подоцна, во 634 година, калифот Омар го освоил Ерусалим и го вовел Коранот, а градот го нарекол Град на храмови. На ридот на храмовите никнале нови храмови а се градел и познатиот Храм на молитвата. Но, како што се граделе новите храмови, така се уривале и старите. Така, во 1012 година агресивниот калиф Ал-Хаким ги разурнал синагогите и црквите, по што Ерусалим станал мал град со едвај 30 илјади жители.

Со Ерусалим Арапите владееле 450 години, сè до доаѓањето на крстоносците во 1099 година, кога тие Ерусалим го претвориле во свет град. Тогаш тие ги масакрирале муслиманите и Евреите, а градот останал центар на крстоносците, добивајќи ново име Ерусалимско Царство. Во тој период крстоносците ги обновиле и познатите христијански места.

Меѓутоа, во 1250 година градот го освоил Мамелук, а Ерусалим станал мал неважен град далеку од светот со само околу 10 илјади жители. Се вратил исламот и започнале да се градат исламски свети места. Турската власт, пак, се зацврстила за времето на Селим Први кој го освоил во 1517 година. Дури пет векови подоцна, Ерусалим почнал да се менува и да јакнат европските интереси за Блискиот Исток.

За време на Првата светска војна овде навлегла британската војска и воспоставила британски мандат и власт. Подоцна, на 29 ноември 1947 година, со одлука на Обединетите нации градот станал интернационален и поделен на два дела. Така, во Стариот град живееле муслиманите, а во Новиот град живееле Евреите.

Вака поделениот град останал сè до војната во 1967 година, кога по израелската поделба двата дела се споени во единствена целина на денешниот Ерусалим, кој со изградбата на новите населби многу брзо се ширел по издигнатите ритчести предели. Оттука и се вели дека по површината што ја зафаќа, тој е најголем град во Израел и е најблиску до Јудејската Пустина.

Сепак, со тоа спојување и со масовното ширење на градот, речиси ништо не е изменето, затоа што тој и понатаму останува поделен како што бил порано на стар и нов дел. Стариот град и денес го сочинуваат четири дела: еврејски, ерменски, христијански и муслимански, кои се обиколени со сидишта од сите страни. Секоја страна е долга по околу еден километар, а целата сидна обиколка е од ерусалимски камен.

На места има блокови тешки и по 400 тони. Тука се и осумте порти, од кои секоја за себе има своја историја, свое значење, своја судбина и свое свето име. Тоа се Портата на Давид, Златната порта, Портата на свети Стефан, Јафа портата, Портата Дамаск итн.

Во текот на нашиот престој во Ерусалим бевме информирани дека Маслиновата Гора во Ерусалим е поврзана со преданијата за Спасителот Исус Христос, кој „ќе се врати и ќе дојде овде да ги воскресне мртвите“. Според преданијата, тие што се најблизу до местото од каде што ќе доаѓа Спасителот, ќе воскреснат најбрзо. Затоа за да се купи место овде, за малата парцела за урната со посмртните останки се плаќаат по 5.000 долари. Странските државјани, пак, од кои во последно време сè почесто се изразува желбата „да почиваат во вечниот мир на Маслиновата Гора“, нудат многу повеќе.

Честопати низ шега Израелците меѓусебно си дофрлуваат дека едвај чекаат да умрат за да бидат погребани на Маслиновата Гора. Но, колку и да е тоа шега, сепак, непобитен е фактот дека ова е едно од најобожаваните места кое е поврзано и со непрегорот со подигањето на градот на овие ритчести предели, со желба да се опстои во тешкиот живот во пустината.

Целиот овој простор порано бил со маслинови дрвја кои давале богат плод, со што ридот го добил и своето име Маслинова Гора, кое се користи и денес. Тогаш маслиниките биле единствените плодови, со чија преработка и трговија можеле да се обезбедат минималните потреби за живот. Со огромни камени тркала издлабени во пештерите се пресувале маслиниките за да се добие маслиново масло.

Оттука и не случајно се вели дека производството на масло е еден од најстарите занаети и датира повеќе од 2.000 години. Сега со ова производство се занимаваат некои кибуци каде се подигаат нови плантажи со маслинови дрвја, а се изградени и современи индустриско-преработувачки капацитети.

Денес над Маслиновата Гора се вкрстуваат патиштата на трговијата со многу други производи, што не е ништо необично, па секојдневно овде на камената ограда што ја дели Маслиновата Гора од сообраќајницата има продавачи на разни сувенири и други украсни предмети. Тука најчесто застануваат и автобусите на разните туристички и бизнис-групи што доаѓаат во посета на светата земја.

Според преданијата, пак, Исус Христос набљудувајќи го Ерусалим од Маслиновата Гора, рекол: „О Ерусалиме, ти кој ги убиваш пророците, и ги каменуваш оние кои ти се испрашени, колку ѝа ти сакав да ги соберам децата твои, како штио кокошката ги собира, ѝилињата под крилјата свои...“

Често се вели дека никој не може да го разбере човештвото, ако не ги разбира неговите вери, зошто религијата го обзема и човечкиот живот од најраните времиња. Според библиските преданија, во Ерусалим, во текот на вековите, доаѓало до судири меѓу разни вероисповеди за поседување на правото на светите места. Во црквата на Светиот гроб, местото каде што Христос е погребан и воскреснал, најсветото место меѓу христијаните, во текот на овие расправи, свештениците се тепале, па дури и се убивале едни со други.

Се смета дека Кримската војна барем делумно била предизвикана од расправиите меѓу европските сили кои поддржувале разни цркви и настојувале да докажат дека имаат право над светите места. И денес, многу земји овде градат цркви во својство на амбасади, обидувајќи се на тој начин да го обележат своето присуство на Светата земја. За жал, Македонија како блиска земја нема свое духовно катче во Ерусалим или на друго место во Израел, прашање кое треба да се остави на идните генерации да го реализираат.

ГРАДОВИТЕ НА ВЕЧНОСТА - ЕРУСАЛИМ И ОХРИД (11)

Ерусалим е најсветиот град во јудаизмот, и претставувал најголемиот духовен центар на Евреите во 10 век п.н.е.. Тој исто така претставува трет најсвет град во исламот, по Мека и Медина, а е свет град и за христијанството. На површина од само 0,9 км², во Стариот Град,

на Ридот на храмовите се наоѓаат најважните религиозни градби: Западниот Сид или Сидот на плачот за јудаизмот, Светиот Гроб за христијанството и Ал Акса со Златната купола за исламот.

Според пишаните документи, Стариот Град од Ерусалим е поделен на четири населби: еврејска, исламска, христијанска и ерменска населба, кои биле поделени во текот 19 век. Стариот Град бил номиниран и вклучен во списокот на светско наследство за несигурни градови во 1982 година од Јордан. Во текот на својата историја, градот Ерусалим два пати бил целосно разрушен, 23 пати под опсада, 52 пати нападнат и 44 пати освоен. Ерусалим претставува многу значајно место за јудаизмот, исламот и христијанството. Во градот се наоѓаат 1204 синагоги, 158 цркви и 73 џамии.

Ерусалим е најсветиот град во јудаизмот. За Евреите, Ерусалим е градот престолнина на царот Давид за своето царство во 10 век п.н.е. Ерусалим е градот каде некогаш бил изграден Храмот на Соломон и Вториот ерусалимски храм. Во градот на Сионската Гора се наоѓа Гробот на Давид.

Денеска се смета дека Западниот Сид е единствено нешто што останало од некогашниот ерусалимски храм, и затоа денес ова место е најсветото во јудаизмот, на ридот на храмовите. Речиси сите синагоги во светот се изградени според оние во Ерусалим, и Кадош Хакадашим. Според Евреите, ова е еден единствен храм кој постои, бидејќи самата синагога тие не ја признаваат како храм. Исто така, според нив овде е точното место каде Бог директно ги прима аманетите на човекот.

Ерусалим е третото најсвето место за исламот, веднаш по Мека и Медина. Муслиманите веруваат дека пророкот Мухамед од Мека дошол во Ерусалим на ридот на храмовите, од каде со својот коњ воскреснал кон небото. Најсвето место во Ерусалим за исламот е џамијата Ал Акса. Освен Ал Акса, големо значење има и Златната купола, во која се наоѓа местото од каде пророкот Мухамед воскреснал кон небото. Денес, бројот на муслимани во градот се претпоставува дека е околу 100.000, но некогаш тој број изнесувал многу повеќе. Но по прогласувањето на независноста на Израел, и по арапско-израелскиот конфликт, нивниот број значително се намалил.

Ерусалим има голема улога во христијанството не само поради Стариот Завет, туку и поради животот на Исус Христос. Во Библијата градот е споменат 632 пати. Според Новиот Завет, Исус бил донесен во Ерусалим веднаш по роѓањето, а подоцна дошол во храмот каде проповедал. Сионската горница се верува дека е местото каде била одржана Тајната вечера. Таа се наоѓа на Сионската Планина, на само неколку метри одалеченост од Гробот на Давид. Гетсиманската градина е местото каде Исус Христос ја поминал

својата последна вечер. Тоа е и местото каде Јуда Искариотски дошол со римските војници и со бакнеж на левиот образ го предал Исус на Кајфа. Таа се наоѓа под Маслиновата Гора.

Друго значајно место во христијанството е Голгота или Калварија, местото каде е распнат Исус Христос. Според Евангелието на Јован, овој рид се наоѓал надвор од ѕидините на Ерусалим, но археолошките испитувања покажале дека се наоѓа многу блиску до ѕидините на стариот град. Во Ерусалим се наоѓа и Светиот Гроб, местото за кое се верува дека е гробот на Исус Христос. Градинарскиот гроб, пак, се смета за местото каде што бил погребан Исус Христос и каде што воскреснал.

Често се вели дека историјата на човештвото е оградена со ѕидови. Меѓу нив, три заземаат посебно место: Кинескиот ѕид, граница меѓу цивилизацијата и вар-варството; Берлинскиот ѕид, сведоштво за една умисла да се пресече живото европско ткиво на два дела; и Сидот на плачот, симбол на секојдневната средба на Евреите од целиот свет со својата судбина.

Во Ерусалим, западниот ѕид, наречен од британската мандаторска управа како „Ѕид на плачот“, поради секојдневните, честопати со солзи накапени молитви на Евреите свртени со лицата кон ѕидот, се смета за последен остаток за најголемото светилиште во јудеизмот. Тоа е храмот кој на едно возвишение во Ерусалим го изградил Соломон, синот на кралот Давид, пред 3.000 години.

При посетата на Ерусалим се уверивме дека тој е историска крстосница на многубројни свети места; со посебна архитектура обликувана исклучително од ерусалимски камен ваден од пустината со конфигурација на мали ритчиња од чии височинки може да се види Мртвото Море. Инаку, уште од времето на Британците постои закон со кој се регулира изградбата на сите згради, куќи и други објекти, да бидат исклучително со бел делкан камен.

Ерусалим е град на вечните убавини и на светите места. Низ милениуми населението на Ерусалим, но и тие што доаѓале и доаѓаат да му се поклонат, го воспевале и го воспеваат како град на вечноста, како центар на светот, како главен град, како град со голема политичка моќ...

Според тоа тој има повеќе имиња што му се дадени во Светото писмо, во Мојсиевите записи и во литературата. Израелците го нарекуваат Јерушалаим, од каде потекнува и денешното негово име - Ерусалим, што значи „град на мирот“. Меѓутоа, за постоењето на Ерусалим - местото на Христовите маки, смртта и вокреснувањето, во текот на последните два милениума не е врзан поимот мир.

Ниту на едно свето место во светот не потекле толку потоци крв како овде. Никаде толку жестоко не се воделе борби, никаде толку гневно не се мразело и напаѓало како во овој свет град што е сместен на студените и сиви карпи на планината Јуда. Трите светски религии - еврејската, христијанската и муслиманската, од градот направиле центар на раздорот. Истовремено, никаде не се кажале толку многу молитви како во Ерусалим.

Приказната за Ерусалим почнува кога моќниот крал Давид го купил ридот над градот. Целта му била да изгради свет храм каде што би бил сместен Заветниот ковчег во кој се чувале плочите со Десетте Божји заповеди што Господ, преку Мојсеј, им ги објавил на децата на Израел. На кралот Давид, моќниот творец на првата еврејска држава, сепак, не му било дозволено да го изгради храмот, неговите раце биле кржави. Таа света должност ќе стане аманет на неговиот син Соломон.

Уште од Мојсеј, од колено на колено се пренесувал споменот на илјадниците Евреи кои останале затрупани под камењата на египетските пирамиди. Градењето на светиот

храм како трајно седиште на Заветниот ковчег, би требало да биде паметник за годините на ропството, но и решеност никогаш повеќе да не се градат кули за туѓите господари или бесконечно да се талка по пустините. Со храмот, Евреите се пронаоѓаат самите себеси, на својата земја, под сенката на светилиштето кое ќе биде печат на нивниот сојуз со Бога. Градот Ерусалим станува свет град, а храмот светост над светостите.

Охрид, пак, кој поради големиот број на цркви и манастири, градот е познат како балкански и европски Ерусалим. Охрид е познат и како „град на светлината“, што претставува буквален превод на неговото старо име, Лихнид. Меѓу другото, од 1018 до 1767 година Охрид бил седиште на Охридската Архиепископија. Таа како самостојна црковна организација го управувала верскиот живот на христијаните во Македонија и други балкански земји, а во одреден период под своја управа ги имала православните цркви во Далмација и делови од Италија.

Затоа Охрид се нарекува „Балканскиот Ерусалим“. На територија на општина Охрид постојат повеќе од 100 православни цркви од кои 60 активни, 10 исламски верски објекти - џамии и една католичка црква. Меѓутоа, турскиот патописец Евлија Челебија, пак, го посетил Охрид во ЦИВ век и забележал дека градот има 365 цркви, по една за секој ден од годината.

Според податоците, градот прв пат се споменува 2.400 години пред новата ера. Лихнид се наоѓал на патот Виа Егнација, најстарата и најзначајната римска сообраќајница на Балканот. Бригијците (Фригијците) и Енхелејците го сочинуваат најстарото население кое може според името да се идентификува во пошироката област на Охридското Езеро.

Исто така, Охрид се споменува и во V век од страна на римските историчари како добро утврден град со многубројни кули, кој, како и другите римски градови, се брани од силните напади на скитачките племиња. Во X век Охрид, како престолнина на цар Самуил, има обновени и доста јаки тврдини – Охридското Кале.

Според историските податоци, пак, се знае дека охридските архиепископи, односно патријарси, се институирале со името на Јустинијана Прима од 535 година. Затоа уште повозвишено е значењето на македонската културно-духовна престолнина. „Јустинијана Прима“ со едикт на Јустинијан Први, роден во селото Таор кај Скопје, била прогласена за прва по ранг црква по Романија која го опфаќала просторот и на пропаднатото Западно Римско Царство. Тој примат траел 10 години, по што „Јустинијана Прима“ била прогласена за еднаква на Рим и Константинопол „за сите времиња“, што никогаш не е отповикано.

Од големо значење за Охрид е тоа што во 1958 година во црквата „Света Софија“ бил одржан Вториот македонско црковно-народен собор на кој била донесена одлука за возобновување на Охридската архиепископија и истата да го носи името Македонска православна црква. На Третиот македонски црковно-народен собор, кој исто така се одржал во црквата „Света Софија“ во 1967 година била донесена одлука за прогласување автокефалност на Македонската православна црква.

Често пати Охрид го викаат балкански Ерусалим. Тоа е резултат на Охридското Кале, црквата Св. Софија и галеријата на охридските икони, црквите Свети Климент, Свети Наум, убавата црква Св Јован Канео, националниот музеј кој ги чува сесловенските икони и ракописи и многу други споменици од културата, антиката, религијата, науката, хидробиологијата и архитектурата. Затоа со право Охрид е наречен бисерот на Македонија.

„Публицист“, 05 април 2020

КОЈА Е СКОПЈАНКАТА СВЕТА МАЈКА ТЕРЕЗА – СИНОНИМОТ НА СИРОМАШТИЈАТА (12)

Мајка Тереза често велеше „Сепак, не јас, туку Христос живее во мене“. Таа претставува синоним за сето добро, благородно, чесно за тоа како од срце искрено се помага на оние на кои помошта им е најмногу потребна. Таа беше често именувана како светица на сиромаштијата и сиот свој живот им го посветила на невините жртви на насилството, на оние кои умираа низ улиците, на болните од лепра и од сида. Таа живееше едноставно, како за време на животот, така и по нејзината смрт – остана синоним за доброто во светот. Мајка Тереза почина на 5 септември 1997 година, во Калкута, а папата Јован Павле II процедурата на беатификацијата ја покренал една година по нејзината смрт.

За Мајка Тереза е запишано дека таа стана добитник на бројни признанија и награди за исклучително хумано ангажирање во згрижување на најсиромашните од сиромашните, поради што ја доби и Нобеловата награда за мир. Таа почина на 5 септември 1997 година, во Куката на милосрдие што таа ја основа во Калкута. Крајот на животниот пат на еден од најголемите алтруисти на столетието ги трогна сите, најмногу оние кои ги почувствуваа хуманоста и бенефициите од нејзините активности - гладните, бездомниците и болните.

Таа беше скопјанка која поголемиот дел од животот го помина во Индија, во земјата која е втора по бројот на жители во светот и седма по географска големина чиј главен град е Њу Делхи. Како дом на прастарата цивилизација на индиската долина и област на историските трговски патишта и пространи империи, индискиот потконтинент бил идентификуван со своите комерцијални и културни богатства во поголемиот дел од својата долга историја.

Четири од главните религии во светот: хиндуизмот, будизмот, џаинизмот и сикизмот, потекнуваат од тука, додека зороастризмот, јудаизмот, христијанството и исламот, пристигнале на тие простори во првиот милениум пред нашата ера и го оформиле регионот на разновидни култури. Постепено, припиена од страна на Британската-источноиндиска компанија од почетокот на XVIII век била колониизирана од Велика Британија во средината на XIX век. Индија е независна држава од 1947 година, по борбата за независност која била како отпор предводен од Махатма Ганди.

При посетата на Калкута од страна на делегацијата на Република Македонија присуствуваа: министерот Владо Наумовски, градоначалникот на Скопје, Ристо Пенев, авторот на овие редови, Славе Катин, како потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници и Јасминка Миронски, уредник во весникот „Нова Македонија“.

Повод за нашата посета на Индија и престојот во Калкута беше смртта на најхуманата личност на минатиот век - скопјанката Мајка Тереза, или како што е нејзиното родено име Агнеса Гонџа Бојаџиу. По стапувањето на почвата на Калкута веднаш

стекнавме чувство на блискост со Мајка Тереза, со која во една прилика се сретнавме во Скопје. Тогаш се запознавме со мисионерката која од Скопје со себе ја понесе идејата дека љубовта треба секому да му се дарува а тагата со секого да се споделува.

Животната историја на Мајка Тереза започнува во таканаречениот „Латински квартал“ на скопскиот десен брег на реката Вардар, кога Македонија беше дел од Отоманската Империја. Во Скопје ја прима католичката вера и се приклучува кон нејзиното латинско семејство. На 26 август 1910 година се раѓа Агнеса Гонца, како најмлада од трите деца на Никола и Дрона (Трендафила) Бојаџиу. Куќата во која растела Гонца се наоѓала на влезот на денешниот Градски трговски центар, на поранешната „Поп Кочина“ улица. Под неразјаснети околности татко и' Никола починал и бил погребан на Католичките гробишта во Скопје, кога Агнеса Гонца имала само седум години.

Тоа било и пресвртница во животните насоки на семејството Бојаџиу. Така, нејзината мајка и нејзината сестра Агу заминале како мисионерки на Католичката црква во Албанија, каде што умреле без повторно да ја видат својата сакана ќерка Гонца и тоа, пред сè, поради непопустливоста на тогашните албански власти, кои не им поткликнале дури и на големите притисоци од светски личности и не и' дозволиле на Мајка Тереза влез во Албанија и посета на своите најблиски - мајката и сестрата. Нејзиниот брат Лазар заминал за Италија каде што се оженил со девојка од грфовско семејство со која има ќерка која го носи името на својата славна тетка Гонца.

За Мајка Тереза како млада скопјанка и за нејзиниот живот во Скопје во времето пред почетокот на Првата светска војна многу малку е напишано, а податоците се често непрецизни и нецелосни. Повеќе-годишните истражувања за животот на Мајка Тереза, односно Гонца Бојаџиу, првин во Скопје, а потоа во Калкута, даваат една посеопфатна слика за детството и младоста поминати во Скопје и за нејзината необична и несебична животна определба втемелена во Индија и проширена во светот.

По смртта, како и во текот на животот на Мајка Тереза, во бројни текстови за нејзиното хумано дело се појавија огромни намерни или ненамерни пропусти или погрешни факти. Меѓутоа, вистината е дека таа е родена во Скопје, дека беше латинка со католичка вероисповед, кај кои нема поделба на националност, туку само вероисповед.

Мајчин јазик и' беше скопскиот (македонскиот) и хрватско-српскиот и не зборуваше друг јазик сè додека не отиде преку Загреб во Ирска каде учеше англиски јазик и од каде замина за Калкута, тогашниот најголем град на Британската Империја по Лондон. Мајка Тереза пристигнала во Калкута на 6 јануари 1929 година и таму остана до крајот на својот живот. Двапати го посетила своето родно место Скопје, во Република Македонија.

На 24 мај 1931 година, Гонца Бојаџиу ја донесува својата судбоносна одлука - го менува своето име и го зема монашкото име во чест на света Тереза од Авила, шпанска калуѓерка од XVI век и станува Мајка Тереза. Таа се соочува со страдањата на луѓето низ улиците на Калкута, каде предано работи на нејзиното мисионерство подолг временски период. Затоа, во 1948 година, папата Пие XII и' дава дозвола да живее како независна калуѓерка, а истовремено таа станува жител на Индија. Во тој период го основа редот „Мисионерство на милосрдие“, чии карактеристики се: едноставно бели сари со сини ленти и со по еден крст закачен на левото рамо.

Така од срце со неверојатна волја и енергија започнува нејзиното несебично и пожртвувано ангажирање да се помогне на сиромасите, болните, сираците, старците и инвалидите. Целиот свој живот им го подарува токму на нив. На таков начин Мајка Тереза станува позната и призната граѓанка во Индија и во светот, а еден од нејзините редови „Сестри на милосрдие на Мајка Тереза“ постои и во Македонија.

Погребот на Мајка Тереза се изврши во Калкута, каде по богослужбата во црквата „Свети Томас“, всушност, започна погребната церемонија. Имено, колата со ковчегот на Мајка Тереза влезе во преполнетиот затворен стадион Нетаџи, кој, иако преполн со илјадници лица и високи државни функционери, кралски и дипломатски претставници, за момент се исполни со тишина.

Свечената церемонија се одликуваше со одлична организација на индиските власти, кои на Мајка Тереза и' приредија државен погреб, со исклучителна љубов. Белите букети цвеќе, аранжирани ненаметливо, едноставно, а сепак доминантно, каков што беше и животот на легендарната мисионерка. Меѓу многуте светски делегации се наоѓаа премиерот и претседателот на Индија, првата дама на САД, Хилари Клинтон, кралицата Нор од Јордан, првата дама на Франција, леди Бернадет Ширак, сопругата на премиерот на Канада, Алин Кретјен, Соња Ганди, претседателот на Албанија, претседателот на Гана, повеќе министерски делегации, поранешната кралица на Белгија и многу други видни личности.

Свечената церемонија на која присуствувавме заврши по 3,5 часа кога македонската делегација во името на целиот македонски народ и на државата - Република Македонија положи венец во знак на почит од македонските граѓани, а особено на скопјани, чија сограѓанка беше Мајка Тереза.

Последен поздрав на благодарност од сите присутни и од сите оние кои ја сакаа и оддадоа признание, упати нејзината наследничка сестра Нирмала. Таа, меѓу другото, нагласи дека животот на Мајка Тереза претставувал „жртва, молитва и љубов за сите, особено за најсиромашните од сиромашните“.

На крајот свечената церемонија заврши со молитвени песни кои ги пееја хорот на мисионерките од нејзиниот ред, а потоа телото на Мајка Тереза беше однесено до нејзината Куќа на милосрдие во центарот на Калкута. Тереза почина на 5 септември 1997 година, во Калкута, а папата Јован Павле II процедурата на беатификацијата ја покренал една година по нејзината смрт, а не како што било вообичаено во минатото, по пет години.

По беатификацијата на Мајка Тереза, која на 19 октомври 2003 година ја извршил папата, таа ја добила титулата блажена Мајка Тереза, која ја носела сè до нејзиното прогласување за светица кага црквата официјално утврди дека има изведено и второ чудо. Затоа и на 17 декември 2015 година Ватикан потврди дека папата Франциск го признал второто нејзино чудо со лечењето на човек од Бразил со повеќе тумори на мозокот.

Папата Франциск ја канонизирал Мајка Тереза на 4 септември 2016 година на плоштадот „Свети Петар“ во Ватикан пред десетици илјади луѓе, меѓу кои 15 службени делегации 1.500 бездомни лица од цела Италија, но, за жал е претставена како Албанка од Албанија. Меѓутоа, како што пишува нејзиниот биограф Стојан Тренчевски вистината е поинаква. Имено, за време на својот живот, Мајка Тереза во својот роден град Скопје престојувала четири пати и тоа во 1970, 1978, 1980 и во 1986 година. Една година по добивањето на Нобеловата награда, во 1980 година, по доаѓањето во својот роден град е прогласена за почесен граѓанин на град Скопје.

За време на нејзиниот престој во родниот град, со посебно доживување и длабока интимна болка, го посетува гробот на својот татко Никола Бојациу, кој почива на христијанските гробиштата Бутел крај Скопје.

Според сведоците кои ја придружувале Мајка Тереза по поклонувањето и молитвата пред гробот на својот татко, многу емотивно ќе ги искаже зборовите: „Знам татко, многу ме сакаше. Те сакав и јас тебе, иако бев дете. Му благодарам на Господ што ме донесе

овде да Ти се помолам и поклонам, да видам каде почиваш во Божјиот мир. Многу посакував да го посетам и гробот на мајка ми и на сестра ми, но не добив виза од Албанија.”

Токму така. Мајка Тереза не ја доби толку посакувана виза од Албанија за да може да ги посети гробовите на својата мајка и сестра, кои почиваат во Тирана.. Антицивилизациски гест и отсуство на секаква човечност од страна на Албанија, на чија постапка не се спротивстави ниту еден албански интелектуалец или политички деец, како во Албанија така во Македонија и Косово. Токму истите албански интелектуалци и политички дејци, кои не многу одамна беа соучесници или молчеа при овој настан, денес наместо да се извинат и побараат прошка, тие ја фалсификуваат историјата, во полза на својата големоалбанска и шовинистичка политика.

Денес многу чудно изгледа барањето од страна на Република Албанија и Косово, да имаат ексклузивно право на името на Мајка Тереза. Но уште почудно и лицемерно изгледа, тие кои и забранија да ги посети гробовите на своите најблиски во Тирана и ја отфрлија како своја, денес да ја прикажуваат како “чиста Албанка” и официјално да побара од Индија да им ги даде моштите на Блажената Мајка Тереза од Калкута. Ако тогаш Албанија немала поштување кон Мајка Тереза, како добитник на Нобеловата награда за мир и должен пиетет кон мртвите, зарем ќе имаат и денес

Загрижува фактот што ваквите неосновани барања не наидуваат на поактивен отпор, не само кај светската туку и кај домашната јавност. Сето тоа овозможува, за разлика од балканските народи, во повеќе верзии на светските јазици да се пишува за чистото албанско потекло на Мајка Тереза, притоа не обрнувајќи внимание на она што таа го има изјавено.

Исто така, според Тренчевски, додека беше жива Мајка Тереза на прашањето што е по националност, таа сама се идентифицира одговарајќи: *„Јас му ѝ припаѓам на Госјод Бој, на Исус Христос. Имам љубов за сите луѓе во светот. Меѓутоа, јас сум родена во Скопје. Јас сум Скопјанче!... а дома зборувавме, како сите скопјани - ѝо скопски!“*

Од овој одговор јасно може да се заклучи дека јазикот на кој зборувала Мајка Тереза со нејзините домашни не бил ниту албански, ниту српски (јазик на кој учела), туку чисто „по скопски“, што значи, македонски! Колку се допирните точки со Албанија, нека послужи и овој пример. Во Осло, во декември 1979 година, Мајка Тереза пристигна со индиски пасош, а беше примена и придружувана од југословенскиот амбасадор, но не од албански. Веќе наредната година, како нобеловка дојде во својот роден град, дојде во Скопје.

Прогласувањето на Мајка Тереза за светица, Република Македонија го одбележа со низа настани и манифестации, а во Скопје, родниот град на светската хуманистка беше приредена татковинска прослава, насловена како „Месец на света Мајка Тереза“.

Исто така, на 4 септември 2016 година, кога папата Франциск во Ватикан ја прогласи Мајка Тереза за светица, во капелата на нејзината Спомен-куќа во Скопје се одржа свечена света евхаристија. Во чест на канонизацијата на Мајка Тереза во септември беа одржани повеќе миси (богослужби) во Католичката црква „Пресвето срце Исусово“ во Скопје, изложби, концерти, прикажување на филмови за живот и делото на светски познатата мисионерка. Во МАНУ, пак, беше одржана Свечена академија.

Значајно за Мајка Тереза е тоа што таа често велела „Сепак, не јас, туку Христос живее во мене“. Затоа, оние што имале можност да се сретнат и да зборуваат со Мајка Тереза, ќе се сетат на неа како на крајно едноставна, но топла личност која пленувала и која не се заборава, туку трајно останува во сеќавањата.

„Македонска нација“, 12 септември 2018

**ПЕТИ ДЕЛ –
МАКЕДОНСКАТА
ПРАВОСЛАВНА
ЦРКВА – ОХРИДСКА
АРХИЕПИСКОПИЈА**

- ДЕЛ ОД РАЗВОЈНИОТ ПАТ НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА (1)	177
- ДАЛИ ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА БИЛА УКИНАТА, ИЛИ И’ БИЛО ЗАБРАНЕТО НЕЈЗИНОТО ВЕРСКО РАБОТЕЊЕ? (2).	180
- ПРИЗНАВАЊЕТО НА МПЦ - ОА - СВЕТЛА ИДНИНА ЗА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД И МАКЕДОНИЈА (3)	183
- ПРИЗНАВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА ОД РУСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА Е НАЈГОЛЕМ ИСТОРИСКИ НАСТАН ЗА ХРИСТИЈАНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА (4)	185
- ВО ЧИКАГО СЕ ОДРЖА 48-ОТ ЦРКОВНО-НАРОДНИОТ СОБОР НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКАТА МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНАТА ЕПАРХИЈА (5)	187
- ЦРКОВНО - НАЦИОНАЛНОТО ЖИВЕЕЊЕ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО ВО ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (6)	189
- ПРВИОТ БИБЛИСКИ РЕЧНИК НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК (7)	192
- ВОСТОЛИЧУВАЊЕ НА Г. КИРИЛ ЗА ПРВ МИТРОПОЛИТ НА АМЕРИКАНСКО – КАНАДСКАТА ЕПАРХИЈА (8)	195
- РЕГИСТРИРАЊЕ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (9)	199
- ВЕЛИНГДЕНСКО ПРАЗНУВАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И КАЈ МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО (10)	202
- ДЕЛ ОД ИСТОРИСКИОТ РАЗВОЈ НА ВСЕЛЕНСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА И ОХРИДСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА (11)	205
- 40 ГОДИШЕН ЈУБИЛЕЈ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (12).	208

ДЕЛ ОД РАЗВОЈНИОТ ПАТ НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА (1)

Според историскиот развој на Македонската православна црква (денес Македонската православна црква - Охридска архиепископија), беше формиран пред самиот крај на војната, во 1944 година во селото Горно Врановци, Велешко. Во март 1945 година во Скопје, е одржан Првиот црковно-народен собор, на кој е донесена Резолуција за обновување на Охридската архиепископија, како Македонска православна црква. Оваа одлука била доставена и до Архиепископскиот собор на Српската православна црква (СПЦ), бидејќи пред војната, епархиите во делот на Вардарска Македонија беа во составот на Обединетата православна црква на Србите, Хрватите и Словенците, подоцна - Српска православна црква.

Тогаш Архиепископскиот собор на СПЦ не ја прифати оваа одлука, заради тоа што во своите понатамошни барања, Иницијативниот одбор истапува со одредени редукции: наместо само како автокефална, бара да биде признаена како самостојна Црква. Но, повторно не наидува на одобрување. Во 1958 година во Охрид, е одржан Вториот македонски црковно-народен собор, каде што е прифатен предлогот за обнова на Свети-Климентовата Охридска архиепископија, олицетворена во самостојната Македонска православна црква, а за нејзин прв епископ беше избран г. Доситеј.

Притоа, Архиепископскиот собор на СПЦ се согласи со одлуките на Македонскиот црковно-народен собор, во одлуката АС. бр. 47/1959 година и 6/1959 година зап. 57 од 17/4 јуни 1959 година. Таквата Одлука за самостојност на Македонската православна црква (МПЦ) беше потврдена преку отслужувањето на заедничка архиепископска литургија со српскиот патријарх Герман, на 19 јули 1959 година во црквата на „Свети Мина“ во Скопје, и е извршена и хиротонија на преспанско-битолскиот владика Климент.

Со тоа, Светиот архиепископски синод на СПЦ ѝ дал самостојност на Македонската православна црква, со тоа што таа и понатаму останува во канонско единство со СПЦ преку нејзиниот Патријарх. По неколку дена во црквата „Свети Никола“ во Штип е хиротонисан за владика на Злетовско-струмичката епархија г. Наум. Конституиран е Синодот на МПЦ според Уставот на Македонската православна црква како и другите административни органи и тела во Архиепископијата и во епархиите.

Во мај 1962 година во придружба на патријархот Герман, со неколку епископи на СПЦ, во посета на МПЦ дошол Патријархот московски Алексиј, придружуван од митрополитот Никодим, епископот Пимен и повеќе високодостоинственици на Руската православна црква. На празникот на свети Кирил и Методиј во црквата „Пресвета Богородица“ - Каменско во Охрид беше одржана и архиепископска литургија, на која што служел патријархот московски Алексиј, во сослужение со патријархот српски Герман и Архиепископот охридски и митрополит македонски Доситеј. Ова било прво сослужување на поглаварот на МПЦ со поглавари на други автокефални Цркви.

Во 1966 година односите со СПЦ повторно се влошуваат. По новонастанатите недоразбирања и судири, Светиот синод на МПЦ на 17 јули 1967 година во Охрид го свикнува Третиот црковно-народен собор, и на свечената седница во охридската црква на „Свети Климент Охридски“ ја прогласува Македонската православна црква за АВТОКЕФАЛНА. Чинот на прогласувањето на автокефалноста на Македонската православна црква е извршен на Светата архиерејска литургија, отслужена во црквата „Свети Климент Охридски“ на 19 јули 1967 година, од страна на Светиот архиерејски синод на МПЦ. Точно 200 години по нејзиното укинувањето од страна на турскиот султан.

Првиот поглавар на Македонската православна црква г. г. Доситеј, чие световно име е Димитрија Стојковски, целиот свој живот го посвети на службата на Црквата. Тој будно го следеше решението на македонското црковно прашање и вложуваше максимални усилби за негово разрешување преку обновата на Охридската архиепископија и создавањето на Македонската православна црква. Под негово раководство е свикан Третиот црковно - народен собир, одржан на 18 јули 1967 година, на кој Македонската православна црква (МПЦ) е прогласена за автокефална.

На 12 ноември 2009 година, Македонската православна црква во своето име ја додала додавката „Охридска архиепископија“, како директна наследничка на старата Охридска архиепископија. Покрај додавката, МПЦ-ОА извршила и промена во грбот и знамето, односно наместо приказот на црквата Св. Богородица – Перивлепта, била ставена црквата Св. Софија во Охрид, како седиште на архиепископите на Охридската архиепископија.

Се чини дека понеделникот 09 мај 2022 година ќе биде запишан со златни букви во историјата на Македонската православна црква (МПЦ), односно во историјата на Охридската Архиепископија. На тој ден со одлуката на заседанието на Светиот синод на Вселенската патријаршија, возглавен од Неговата сесветост, патријархот вселенски г. г. Вартоломеј, се отстранува повеќедецениската шизма наложена врз нашата древна Охридска Архиепископија, возобновена во лицето на МПЦ. Тоа значи дека Вселенската патријаршија ја признава црковната јерархија предводена од архиепископот Стефан за канонска и валидна во сеправославниот свет и воспоставува канонско и литургиско општење со неа.

Во официјалното соопштение од Канцеларијата на Светиот синод на Вселенската патријаршија меѓу другото се вели:

„Светиот и Свештен Синод, кој заседаваше денес, понеделник, 9 мај 2022 година, под претседателство на Неговата Божествена Сесветост, Вселенскиот Патријарх г. г. Вартоломеј, исцрпно дискутираше за црковниот проблем во Скопје и, оценувајќи го во конечна фаза апелациското прибегнување (еклитон) на тамошната Црква до Мајката Црква, како и повторените повици од државата на Македонија, го одлучи следново:

Ја прима во евхаристиско општење јерархијата, клирот и народот на оваа Црква под Архиепископот г. Стефан, лекувајќи ја раната на расколот и излевајќи „вино и елеј“ врз раната на нашите тамошни, православни браќа. Кон ова се издава и соодветен Патријаршиски и Синодален Акт.

Се остава на најсветата Црква на Србија да ги уреди управните прашања што ги има помеѓу неа и Црквата во Македонија, секако во рамките на светоканонскиот чин и црковното предание.

Како име на оваа Црква го признава „Охридска“ (имајќи ја на ум како област на нејзината јурисдикција владението во границите на државата Македонија“.

По повекедеценискиот спор на нашата Црква (Македонската православна црква-ОА) со СПЦ и меѓународната изолација и непризнавање на нашата црква од православниот свет, во април 2018 година нашиот Синод (Светиот синод на МПЦ-ОА) едногласно испрати молба за апелација до Вселенската Патријаршија, која единствена на сеправославно ниво има историски и канонски права и привилегии да прифаќа апелација и да доделува автокефалност. Молбата од Синодот на Охридската Архиепископија веднаш беше земена предвид и според јавното соопштение од мај истата година Вселенската Патријаршија, Мајка Црква на сите православни „одлучи да се заземе за ова (т.е. за решавање на канонското прашање на нашата Црква) и да ги преземе потребните чекори, според неприкосновените права на историските и канонски надлежности и привилегии на првостолната Вселенска Патријаршија“.

Оттогаш и државниот врв на Република Македонија упати неколку писма и молби до Вселенскиот Патријарх Вартоломеј за уважување на молбата за апелација. На 09 мај 2022 година, откако уште еднаш биле разгледани сите црковно-правни елементи, Патријархот Вартоломеј и неговиот Синод ја уважија молбата на нашата Црква и ја донесоа конечната одлука.

Оваа одлука не значи томос за автокефалност со кој официјално се регулира меѓународното име и статус на нашата црква, туку е израз на татковска љубов и грижа од страна на Вселенската Патријаршија и претставува објава дека повеќе не сме во шизма и раскол со севкупната православната Црква и нашите свештенослужители можат да сослужуваат со свештенослужители од другите помесни православни цркви. За утврдување на конечниот статус ќе следуваат дополнителни преговори.

Треба да се обележи дека Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква – Охридска архиепископија (МПЦ – ОА) најави продолжување на преговорите со Српската православна црква (СПЦ) за уредување на конечниот статус и изрази благодарност до Вселенскиот патријарх Вартоломеј за одлуката од 09 мај 2022 година Синодот на својата вонредна седница на 10 мај 2022 година посвети посебно внимание на актуелните настани што се однесуваат на воспоставувањето на евхаристиската заедница на ерархијата, клирот и народот на МПЦ – ОА со Православните помесни цркви како и за конечниот автокефален статус на нашата (македонската) Света Црква.

-САС на МПЦ – ОА изразува најсрдечна благодарност на Неговата сесветост Вселенскиот патријарх г. г. Вартоломеј за Патријаршискиот и Синодален акт за канонско и евхаристиско единство на нашата ерархија, при што, прифаќањето е со еклисиолошкото име со што се обезбедува вековниот црковен континуитет, се наведува во соопштението од седницата.

Синодот ја известува јавноста дека продолжуваат разговорите со Српската православна црква до уредувањето на конечниот статус на нашата Црква, како и по препорака на Цариградската патријаршија, која во рамките на светоканонскиот чин и црковно предание треба да се уредат управните прашања помеѓу двете Цркви.

Синодот на оваа седница одлучи да се канонизираат двајца македонски преродбеници олицетворени во личностите на Јоаким Крчоски и Кирил Пејчиновиќ – Лешочки.

„Публицистички, Охрид“, 12 мај 2022

ДАЛИ ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА БИЛА УКИНАТА, ИЛИ И' БИЛО ЗАБРАНЕТО НЕЈЗИНОТО ВЕРСКО РАБОТЕЊЕ? (2)

Кога се пишува за Македонската православна црква, се наметнува прашањето за укинувањето на Охридската архиепископија во 1767 година. Со сет респект на историските податоци, меѓутоа, во овој текст ќе направиме разлика меѓу термините „забрана“ и „укинување“ на Охридската архиепископија преку документите од Истанбулскиот архив на Мустафа Берекетли

Според историските документи, во втората половина на X век, во рамките на Самуиловата држава е организирана Охридската автокефална архиепископија, во достоинство на патријаршија, а подоцна, по паѓањето на Самуиловото Царство, повторно е сведена на степен на архиепископија и како таква постои цели осум века, сè до 1767 година кога е укината од страна на турскиот султан Мустафа III, а нејзините епархии се присоединети кон Цариградската патријаршија.

Во историските податоци на почитуваниот Повардарски митрополит Агатангел, пак, во текстот под наслов „Неканонското укинување на Охридската архиепископија од страна на турскиот султан“, објавен во „Македонска нација“ на 04 декември 2019 година, меѓу другото се вели:

„Цариградската патријаршија лукаво ја искористила немаштијата и немоќта на Македонската православна црква и настојувала пред Високата Porta да докаже дека единствено таа може да ги врати долговите на Охридската архиепископија, доколку оваа биде укината и приклучена кон неа. Дури успеала да постави и свој човек, Ананиј, на чело на Македонската православна црква. Но, македонските епископи, со цел да ја сочуваат автокефалноста на Архиепископијата, не го прифатиле Ананиј и на негово место, на својот редовен архијерејски собор за архиепископ го избрале Пелагонискиот митрополит Арсениј, Македонец, што ќе биде и последен македонски архиепископ до укинувањето на Архиепископијата со султанското иреде“.

Во таквите услови, прилики и неприлики, Арсениј под притисок на турската власт, дал писмена оставка на 17 мај 1767 година. Со неговата оставка е укината Охридската архиепископија - Македонската православна црква. Тогашниот патријарх Самоил со помош на влијателни Грци и Турци издејствувал „Султанско иреде“, со кое била укината Охридската архиепископија (Македонската православна црква), а нејзините епархии се присоединиле кон Цариградската патријаршија. „Султанското иреде“ забранувало да се примат какви и да е жалби против укинувањето на Архиепископијата, а со тоа биле оневозможени протестите од секој вид. На крајот демонската лукавост и алчност на Грците победила, со што на православието воопшто му бил нанесен тежок пораз, со несогледливи последици во вековите што претстојат.

Во следниот период односите се' повеќе се заострувале. Цариградската патријаршија постојано вршела притисок врз Охридската Архиепископија настојувајќи да ја има целосната контрола над неа. Со поставувањето на Цариградски патријарх во Костурската, Струмичката и други македонски епархии, односите уште повеќе се заостриле. На охридскиот престол бил поставен прогрчки архиепископ. По неговото протерување на престолот дошол митрополитот Арсениј. Со разни интриги, Цариградската патријаршија извршила голем притисок врз Охридската архиепископија, па таа во 1767 година на 16 јануари, била укината. Митрополитот Арсениј бил принуден да потпише „доброволна“ оставка, е забележано во анализите на Охридската архиепископија.

Големата невистина се состои во тоа дека со толку спомнуваното „Султанското иреде“ турската Porta, додека отоманска Турција била во Македонија, не извршила укинување - како што тоа некои упорно го тврдат - туку само го забранила административното работење на Охридската архиепископија, апсолутно не забранувајќи го нејзиното верско работење со македонската паства.

Сите дотогаш постојни цркви и манастири продолжиле слободно да си ја вршат својата функција без никакви притисоци од турските власти. Доказ за тоа е и изградбата на повеќе од 90 отсто од македонските цркви, по воведувањето на т.н. „Султанското иреде“.

Меѓутоа, православните цркви на Србија, Русија, Бугарија и Грција, а со нив и Цариградската патријаршија, упорно го лажеле и сè уште го лажат македонскиот народ дека Македонската православна црква не може да биде автокефална поради тоа што во XVIII век турската Porta ја укинала!?

Значи уште тогаш - на почетокот од третата третина од XIX век, Охридската архиепископија - покрај нејзиното верско работење, кое никогаш не ѝ било забрането, повторно слободно можела да ги врши и административните работи на македонската територија! Така, необично многу е чудно, што Македонската црква продолжила да се чувствува како неавтокефална, иако за тоа немало веќе никакви причини!

О друга страна, пак, според професорот по воена историја Ванче Стојчев: во 1870 година Турскиот султан донел ИРАДЕ за враќање на Автокефалноста на Охридската архиепископија, но овој документ бил стопиран под притисок на Руската црква.

Со сет респект на историските податоци во врска со укинувањето на Охридската архиепископија (Македонската православна црква). Меѓутоа, според господинот Мустафа Берекетли, македонски Турчин кој беше роден во Македонија, во Велес, каде ги поминал детските денови и неколку години учел во македонско училиште, вистината е поинаква. Имено, според него кога отоманска Турција била во Македонија, не извршила укинување - како што тоа некои упорно го тврдат - туку само го забранила административното работење на Охридската архиепископија, притоа не забранувајќи го нејзиното верско работење со македонската паства. Затоа, тој прави разлика меѓу термините „укинување“ и „забрана“. Тоа го потврдува со повеќе значајни документи за македонската историја кои ги нашол во Истанбулскиот архив.

Мустафа Берекетли беше истражувач, публицист и советник во Општината Адалар во Истанбул и беше докажан пријател на Македонија Тој во својата душа постојано го носеше родниот град Велес: го посетуваше, остваруваше контакти и се бореше за иднината на градот како најдобар велешанец при што направи Велес да се збратими со Општината Адалар. Исто така, Мустафа Берекетли беше еден од главните организатори на големиот научен симпозиум посветен на Фети Окијар, истакнат

политичар, дипломат и најблизок соработник на Кемал Ататурк, роден во Прилеп. Симпозиумот се одржа на Бујукада, на островите карши Истанбул.

Како човек кој ги познаваше економските, политичките, културните и други врски и различности меѓу Турција и Македонија имаше повеќе интервјуа во информативни гласила, во Македонија, меѓу кои и во весникот „Бирлик“ од Скопје.

Меѓу другото, во весникот „Бирлик“ Мустафа Берекетли го имаше изјавено следното: „Јас го пронајдов ферманот со кој на 14 март 1870 година по налог на султанот Абдул Азис се укинало заедништвото на словенските народи со Цариградската патријаршија. Постои уште постар документ од 1849 година во кој свештеник од велешкото Башино Село му се заблагодарува на султанот Абдул Меџит, кој им дозволил да држат богослужба на свој народен јазик. Му се обратил со зборовите: „Наш цар и татко, вие не спасивте од влијанието на грчката црква, па ние сега кажуваме Библија на наш јазик“.

Според Мустафа Берекетли и документите кои тој ги поседуваше за автокефалноста на Македонската православна црква, се’ започнува или се јавува како проблем кој произлегува од еден декрет наречен „Султанско ираде“ издаден од Турската Porta во XVIII век, со кој Охридската архиепископија т.е. Македонската автокефална црква, наводно, била укината.

Притоа, Берекетли пишува: „Со години православните цркви на Србија, Русија, Бугарија и Грција, а со нив и Цариградската патријаршија, упорно го лажеле и сè уште го лажат македонскиот народ дека Македонската православна црква не може да биде автокефална поради тоа што во XVIII век Турската Porta ја укинала.!?

Големата лага се состои во тоа што со толку спомнуваното „Султанското ираде“ Турската Porta, додека отоманска Турција била во Македонија, не извршила укинување - како што тоа некои упорно го тврдат - туку само го забранила административното работење на Охридската архиепископија, апсолутно не забранувајќи го нејзиното верско работење со македонската паства“.

Исто така, господинот Берекетли го запишал и следното: „Речиси сите цркви во Македонија – (освен некои кои биле урнати откако Турција по 1912 година веќе не била присутна на македонска територија, како и сосема мал број изградени по Втората светска војна) се градени со официјални дозволи - локација, дозвола за гражба, урбанистичка согласност кои биле издавани и одобрувани од Турската Porta. Ова е непобитен аргумент, дека со „Султанското ираде“ не било извршено укинување на Охридската архиепископија.

Во почетокот на 1836 година, за време од четириесеттина години - Турција извршила радикална трансформација на нејзиното општество завршно со 1872 година, ги укинала сите претходни теократски хатишерифи - декрети и закони, меѓу кои и одредбата со која била извршена забрана за административно работење на Охридската архиепископија.

Значи, уште тогаш - на почетокот од третата третина од XIX век, Охридската архиепископија - покрај нејзиното верско работење, кое никогаш не и’ било забрането, повторно слободно можела да ги врши и административните работи на македонска територија“, забележал Мустафа Берекетли, со надеж дека науката ќе ја обелодени вистината за „укинувањето“ или за „забраната“ за верското работење на Охридската архиепископија.

„Макџел, Сигнеј“, 15 септември 2021

ПРИЗНАВАЊЕТО НА МПЦ - ОА - СВЕТЛА ИДНИНА ЗА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД И МАКЕДОНИЈА (3)

Денот на македонските и сесловенските просветители Свети Кирил и Методиј, 24 мај 2022 година, ќе биде запишан со златни букви во историјата на Македонската православна црква-Охридска Архиепископија (МПЦ-ОА). Имено, на свечената Боженствена литургија што се одржа во Соборната црква „Свети Климент Охридски“ во Скопје, Патријархот на Српската православна црква (СПЦ) г. Порфириј ја соопшти радосната вест дека Светиот сабор на СПЦ едногласно донесол одлука да ја признае МПЦ-ОА за автокефална.

Затоа, тој ден ќе биде запишан како историски за светлата иднина на МПЦ-ОА и за Република Македонија, бидејќи признавањето на автокефалноста отвора нова страница од нашата црковна историја, живот, сегашност и иднина. Исто така тој е ден за радост и на целото православие, збогатено со уште една сестринска црква.

Оваа Одлука е историска и значи окончување на 55-годишниот спор меѓу двете цркви. Всушност тоа е одговор на Српската православна црква со која започнува процесот на уредување на прашањата што ги има помеѓу неа и Црквата во Република Македонија, секако во рамките на светоканонскиот чин и црковното предание. Тоа е новиот момент во македонско-српските црковни односи

Признавањето на автокефалноста на МПЦ-ОА од страна на СПЦ претставува единство постигнато само врз основа на евангелска љубов и братско разбирање, преку молитвите на сите христијани. Со овој чин се потврди дека раководствата на МПЦ-ОА и на СПЦ покажаа како со мудрост, разбирање и взаемна почит може да се надминат долгогодишните историски спорови и, наместо раздор да се создаваат братски врски кои ќе бидат натамошна основа за приближување, соработка, и христијанска љубов на двата народи и двете цркви.

Честитки за мудроста, обединетоста и достоинста на Светиот Синод на МПЦ - ОА и неговото блаженство г.г. Стефан, за градењето на мостови, за бранењето на нашиот идентитет и вредности и за премостените децениски и вековни јазови. После одлуката на Вселенската патријаршија, како и оваа од 24 мај, настапува историја важна за македонскиот христијански народ и Република Македонија.

Спорот меѓу Српската православна црква и Македонската православна црква – Охридска архиепископија трае 55 години. Тој е еден огромно долг период во кој се тестираа сите можни решенија. За жал, последниве година-две немаше ниту најава дека ќе се случи вакво нешто. Но, клучниот пресврт се случил во Белград, каде се дојде до сознание дека македонскиот народ има право на автокефална црква.

Заедничката литургија на која сослужуваа српскиот Патријарх и македонскиот Архиепископ, како облик на измирување, е првиот чекор кон воспоставувањето на

литургиското и канонско општење на МПЦ –ОА со СПЦ, а потоа, треба да следи и со сите останати православни цркви. Тој настан се случи во Четвртотокот, на 19 мај во Белград.

Затоа, треба да се потенцира дека заедничката или литургијата на помирување треба да се набљудува во контекст на Соопштението на Вселенскиот патријарх г. г. Вартоломеј и Светиот синод на оваа Црква во кое се подвлекува: „се остава на најсветата Црква на Србија да ги уреди управните прашања што ги има помеѓу неа и Црквата во нашата држава, секако во рамките на светоканонскиот чин и црковното предание“.

Всушност тоа е одговор на Српската православна црква со која започнува процесот на уредување на управните прашања што ги има помеѓу неа и Црквата во Република Македонија, секако во рамките на светоканонскиот чин и црковното предание.

Никој неверуваше дека ќе се случи таков пресврт, но сепак се случи една нова историја. Притоа треба да се нагласи дека македонскиот народ во Република Македонија и македонските иселеници во светот беше оној клучен фактор кој никогаш не отстапи од својата црква колку и да беше оспорувана.

Како резултат на тоа македонските христија дочекаа на 24 мај, денот кога го слави делото на светите браќа Кирил и Методиј ја слушна убавата вест од устата на Патријархот Порфириј, поглаварот на СПЦ. Имено, Српската православна црква ја призна автокефалноста на Македонската православна црква – Охридска Архиепископија.

Со оваа одлука се направи огромен чекор напред кон конечното затворање на македонското прашање. Несомнено ова е голема историска, но и политичка одлука, која ќе се втемели во македонската државност. Се чекаше 55 години, но најважно е што многу Македонци работеа сиве овие 55 години ова да се случи.

Чесно е на сите оние кои се вградија во овој огромен историски успех на чело со г.г Стефан, поглаварот на МПЦ-ОА, но и на сите поранешни поглавари на МПЦ, како и на сегашните и поранешните државни и други општественици, да им ја изразиме благодарноста, што еве дочекавме да посведочиме уште еден огромен чекор во заокружувањето на македонската државност.

Чинот на признавањето на автокефалноста на МПЦ - ОА од страна на Српската православна црква го поздравува Руската православна црква, која изјави дека се радуваме заедно со нивните браќа Срби и Македонци. Овој настан на обзнанување на српскиот патријарх Порфириј на заедничката архиерејска литургија во црквата „Свети Климент Охридски“ во Скопје дека Светиот архиерејски собор на СПЦ едногласно решил да го признае автокефалниот статус на МПЦ-ОА е историски. За оваа одлука ќе бидат известени сите помесни православни цркви според каконскиот ред со повик да го прифатат автокефалниот статус на МПЦ - ОА.

Голем и историски е 24 мај 2022 година, кога ги чествувавме светите браќа Кирил и Методиј да ја добиеме и автокефалноста на нашата Црква, како рамноправна со другите и признание за нејзиното наследство и духовната величина на древната Охридска Архиепископија како автентичен дел на македонскиот идентитет. Со благословот и томосот за автокефалност на МПЦ-ОА што СПЦ го упати до Вселенската патријаршија веќе не постои ниту една пречка и се очекува патријархот Вартоломеј да ја прогласи МПЦ-ОА и официјално за автокефална. Овие значајни одлуки и благопријатни вести носат голема радост, духовен мир и надеж на македонскиот христијански народ за побава и посветла иднина на Македонија и Македонците во татковината и на сите македонски иселеници широм светот, како и на целиот христијански православен свет.

„Македонска нација“, 01 јуни 2022

ПРИЗНАВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА ОД РУСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА Е НАЈГОЛЕМ ИСТОРИСКИ НАСТАН ЗА ХРИСТИЈАНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА (4)

Веста дека Руската православна црква ја призна Македонската православна црква – Охридска архиепископија како автокефална сестринска црква е од големо историско значење за христијаните во Македонија и за Република Македонија. Тоа се случи на 25 август 2022 година, на седницата на Светиот синод на Руската православна црква, кога беше слушната пораката на Неговата Светост Патријархот Московски и на цела Русија - Кирил

На 25 август 2022 година, на седницата на Светиот синод на Руската православна црква, беше разгледано соопштението на Неговата Светост Патријархот Московски и на цела Русија- Кирил дека Српската православна црква и додели автокефалност на Македонската православна црква и Охридска архиепископија, како автокефална сестринска црква, објави на својата веб страна Руската православна црква.

Во текстот се вели дека Светиот синод на Руската православна црква донесе одлука да му се заблагодари на Господ Бог што прашањето за статусот на православната црква во Македонија се реши врз основа на канонски принципи и да ја признае Македонската православна црква - ОА како автокефална сестринска црква и да го внесе името на својот старешина Архиепископот Охридски и Македонски Стефан во светите диптиси.

Членовите на Синодот, се вели во објавата на Руската православна црква изразија надеж дека Македонската православна црква - Охридска архиепископија, најмладата во семејството на автокефалните православни цркви, ќе ја одржува чистата и некорумпирана светата православна вера и верно ќе се придржува до православната канонска традиција.

Учесниците на седницата одлучија и за одлуката на Светиот синод да ги известат Неговата Светост Српскиот патријарх Порфириј и Неговото Блаженство Архиепископот Охридски и Македонски Стефан.

Треба да се одбележи дека Москва е главен град на Русија, а воедно претставува и нејзин политички, економски, образовен и транспортен центар. Во исто време тој е културно, управно и индустриско средиште, тој е најголемиот, најзначајниот, најубавиот, најфреквентниот и главен град на Русија. Во минатото градот бил престолнина на Царска Русија и главен град на Советскиот Сојуз. Тој е најбројниот христијански велеград, а во исто време, поради атеизмот е најконтроверзниот центар на православието. Седиштето на Руската православна црква, исто така, се наоѓа во Москва. Со повеќе од 10 милиони жители Москва претставува руска убавица и најголем град во Европа

Во врска со односите на Руската православна црква и Македонската православна црква треба да се одбележи дека во мај 1962 година во придружба на патријархот Герман, со

неколку епископи на Српската православна црква (СПЦ), за прв пат во посета на Македонската православна црква (МПЦ) пристигна во Република Македонија Патријархот московски Алексиј, придружуван од митрополитот Никодим, епископот Пимен и повеќе високодостоинственици на Руската православна црква. На празникот на свети Кирил и Методиј во црквата „Св. Богородица“ - Каменско во Охрид беше одржана и архиерејска литургија, на која што служел патријархот московски Алексиј, во сослужение со патријархот српски Герман и Архиепископот охридски и митрополит македонски Доситеј. Ова беше прво сослужување на поглаварот на МПЦ со поглавари на други автокефални Цркви.

Патријархот московски Алексиј беше информиран дека Македонската православна црква (денес Македонската православна црква - Охридска архиепископија), беше формирана пред самиот крај на војната, во 1944 година во селото Горно Врановци, Велешко. Во март 1945 година во Скопје, беше одржан Првиот црковно-народен собор, на кој беше донесена Резолуција за обновување на Охридската архиепископија, како Македонска православна црква. Оваа одлука беше доставена и до Архиерејскиот собор на Српската православна црква (СПЦ), бидејќи пред војната, епархиите во делот на Вардарска Македонија беа во составот на Обединетата православна црква на Србите, Хрватите и Словенците, подоцна - Српска православна црква.

Тогаш Архиерејскиот собор на СПЦ не ја прифати оваа одлука, заради тоа што во своите понатамошни барања, Иницијативниот одбор истапува со одредени редукции: наместо само како автокефална, бара да биде признаена како самостојна Црква. Но, повторно не наидува на одобрување. Во 1958 година во Охрид, е одржан Вториот македонски црковно-народен собор, каде што е прифатен предлогот за обновна на Свети-Климентовата Охридска архиепископија, олицетворена во самостојната Македонска православна црква, а за нејзин прв епископ беше избран г. Доситеј.

Инаки, Македонската православна црква во своето име ја додала додавката „Охридска архиепископија“, како директна наследничка на старата Охридска архиепископија на 12 ноември 2009 година, Покрај додавката, МПЦ-ОА изврши и промена во грбот и знамето, односно наместо приказот на црквата Св. Богородица – Перивлепта, е ставена црквата Св. Софија во Охрид, како седиште на архиепископите на Охридската архиепископија.

Македонската православна црква и Охридска архиепископија, заедно со македонскиот христијански народ со децении чекаше признавање според каноните и во име на христијанската и историската правда на Македонците. Сега се доби не само гест, туку и официјално, безусловно широкоградо признавање на автокефалноста од страна на Руската православна црква.

Затоа, се чини дека четвртотокот 25 август 2022 година ќе биде запишан со златни букви во историјата на Македонската православна црква (МПЦ), односно во историјата на Охридската Архиепископија, како и во историјата на македонските христијани. На тој ден Светиот синод на Руската православна црква донесе одлука врз основа на канонски принципи да ја признае Македонската православна црква - Охридска архиепископија како автокефална сестринска црква и да го внесе името на својот поглавар, Архиепископот Охридски и Македонски Стефан во светите диптиси. Одлуката на Светиот синод на Руската православна црква за признавање на Македонската православна црква – Охридска архиепископија ја потврди вистината дека Русија и Република Македонија се христијански земји, а Москва и Охрид се бисери на Русија и Македонија и градови на вечноста.

„Македонска нација“, 31 август 2022

ВО ЧИКАГО СЕ ОДРЖА 48-ОТ ЦРКОВНО-НАРОДНИОТ СОБОР НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКАТА МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНАТА ЕПАРХИЈА (5)

Од 2- 5 септември 2022 година во Македонската православна црква „Свети Кирил и Методиј“ во Вилоубрук, Чикаго, Илиноис, се одржа 48-от Црковно народниот собор на Американско-канадско македонската православна епархија. Овие собирски манифестации се одржуваат секоја година во првата недела од септември и траат три дена. Тие се со богати црковно-духовни, културно-просветни и спортски манифестации, како и со други содржини и активности. Првиот собир на Американско-канадско македонската православна епархија се одржа во 1975 година во Торонто, Канада.

Овогодишната соборска манивестација на Американско-канадско македонската православна епархија започна во петокот на 2- септември кога гостите од Соединетите Американски Држави (САД) и од Канада пристигнаа во метрополата Чикаго и кога во вечерните часови се одржа Младинска игранка во црковната сала на Македонската православна црква „Свети Кирил и Методиј“ во Вилоубрук, Чикаго.

Вториот ден, на 3-ти септември, во просториите на црквата „Св. Кирил и Методиј“, во предпладневните часови се одржа седница на Епархиското собрание, потоа на фудбалското игралиште на црквата се одржа турнир во фудбал, а во попладневните часови се одржа вечерна богослужба. Потоа следеше смотра на играорните групи во „Компас Арената“, каде во вечерните часови се одржа Младинската игранка со концерт на познатиот естраден уметник Влатко Лозаноски, познат како Лозано, кој специјално допатува за Соборот, од каде ја започа својата турнеја во многу градови во САД.

Третиот - последниот ден, 4-ти септември започна со света архиерејска литургија во црквата „Свети Кирил и Методиј“, на која чиноначалствуваше надлежниот архиереј на Епархијата, митрополитот г. Методиј, во сослужение на голем број свештенослужители од Епархијата. Во попладневните часови се одржа финалниот фудбалски турнир, а вечерта во црковната сала се одржа Гала банкет со церемонија на доделување награди и признанија, за на крај до доцна во ноќта, вечерниот собир да заврши со младинска игранка.

Инаку историскиот развој на оваа Епархија, датира уште од времето кога со одредба на Црковно-народниот собор што се одржа во Охрид од 17 до 19 јули 1967 година, кога беше прогласена автокефалноста на Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, беше донесена и одлуката на Светиот архиерејски синод да се формира Американско-канадско-австралиско-македонска епархија.

На 48-от Црковно – народен собор во Чикаго се собраа неколку лјади Македонци, од сите делови на Македонија кои живеат во САД и Канада. Тоа беше Собор за дружење, разговори за црковното живеење, како и за претставување на голем број

македонски фолклорни групи и фудбалско екипи. Според одлуката на Синодот на МПЦ, за прв архиереј на целата Епархијата беше избран тогашниот викарен епископ тивериополски, г. Кирил, кој на 10 август 1969 година беше интронизиран како нејзин надлежен епархиски архиереј. Чинот на интронизацијата беше извршен во најголемата македонска иселеничка колонија и црковно-културен центар на Македонците од сите делови на Македонија - Торонто, од страна на тогашниот дебарско-кичевски митрополит г. Методиј. Во службата на интронизацијата учествуваа свештени лица, а во присуство на голем број Македонци од сите македонски колонии од Канада и САД, имаше бројни гости и официјални личности на македонските организации и асоцијации, како и претставници на канадската влада и на медиумите.

Американско-канадско-македонската црковна епархија беше официјално регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Тој чин претставува историски момент за македонските иселеници и еден од најзначајните настани во животот и дејноста на МПЦ на северно-американскиот континент. Беше тоа 12 септември 1981 година, светол датум за Македонците од САД и од Канада, кога во МПЦ "Св. Димитрија" во Рочестер, во државата Њујорк, митрополитот г. Кирил ги потпиша документите и го означил законското регистрирање на Епархијата во присуство на видни личности од македонските заедници, свештени лица и пред американски адвокат.

По одржувањето на молитвата во храмот "Св. Димитрија", во хотелот "Американа", во кој се наоѓаше канцеларијата на адвокатот, со потписите на архиерејот и архиерејскиот заменик, првпат надвор од границите на Македонија се озакони и се призна епархија на МПЦ. Во тој период, Епархијата ја сочинуваа 15-на црковни општини со десетина парохиски свештеници. Со тоа Епархијата стана и нераскинлив дел на мајката црква во Македонија.

Веста за регистрирањето на Епархијата брзо се разгласи преку средствата за јавно информирање во македонските, американските и во канадските медиуми. Меѓутоа, посебно внимание на овој настан посвети њујоршкиот дневен весник "Тајмс Јунион", на чии страници беше објавено законското регистрирање на Епархијата, постоењето на Македонската православна црква и на македонската нација во целина.

Една од најважната активност на Американско-канадската епархија е Црковно-народниот собор, кој се одржува секоја година од 1975. Првиот собор се одржа во Торонто во 1976. Во оваа Епархија до денес се отворени вратите на над 30 цркви и два манастира, во кои служат триесетина македонски свештенослужители и еден надлежен архиереј. Содржински, собирските манифестации се многу богати, сеопфатни и импресивни.

Традиционално, собирските манифестации се одржуваат секоја година во првата недела од септември. Траат три дена и се со богати црковно-духовни, културно-просветни и спортски манифестации, како и со други содржини и активности. На епархиските и црковно-општинските органи и тела им се пружа извонредна пригода да ги поддржуваат, инспирираат и помагаат севкупните позитивни процеси за уште посестран и побогат развој на секциите при црковните општини, на неделните училишта на македонски јазик, играорните групи, хоровите, драмските активности, женските секции, спортот и сите други здружени креативни сили кои придонесуваат за посилен растеж на црквите и Епархијата.

Притоа може да се рече дека и МПЦ-ОА, преку севкупните исклучително позитивни активности на, од Бога благословената почва од САД, придонесе денес нашата суверена Македонија, од оваа најмоќна демократска велесица на планетата Земја, да биде признаена под нејзиното уставно име.

„Македонска нација“, 7 септември 2022

ЦРКОВНО - НАЦИОНАЛНОТО ЖИВЕЕЊЕ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО ВО ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (6)

Македонската православна црква (МПЦ) игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји. По обновувањето на самостојноста на Охридската архиепископија во 1958 година и на автокефалноста во 1967 година, МПЦ направи силен пробив меѓу бројното македонско иселеништво од сите делови на Македонија во прекуокеанските земји САД, Канада и Австралија, како и меѓу Македонците во денешната Европска унија и во други земји.

МПЦ е организирана преку своите епархии: Американско-канадската и Австралиската-македонска православна епархија која беше формирана во 1967 година, а која во 1974 година е поделена на: Американско-канадска и Австралиска епархија, во чија диоцеза денес е и Нов Зеланд, а од 2016 година постои и Сиднејско австралиска епархија Од 1984 година постои и Македонска православна епархија за Европа.

Покрај задоволувањето на црковно-религиозните чувства и потреби, основните начела на МПЦ во своето дејствување во дијаспората беа и се, меѓу другото, јакнење на единството сред македонскиот народ, слогата, евангелската љубов, чувството за слобода, разбирање и заедништвото со сите луѓе во средините во кои се определиле да живеат.

Тоа придонесува Македонците да бидат добри, чесни, примерни и трудољубиви граѓани во своите нови татковини. Трудејќи се да обезбедат достоин живот за себе и за своите фамилии, тие секогаш се подготвени искрено да придонесуваат за поголем просперитет на новата татковина

Тоа беше повод авторот на овој текст Славе Катин да ја подготви публикацијата **„Македонскиџе љравославни црковни оџшџини во Австралија, Канада и САД“**, во издание на НИО „Нова Македонија“, Скопје, 1991, а која содржи 192 страници. Таа е прв и скромн историски обид за периодизација на македонските православни цркви и манастири во прекуокеанските земји. Во овој труд се настојува да се осветли историскиот и развојниот пат на црковните општини и на македонските доселеници. Дело опфаќа подолг временски период што претставува макотрпна, но и одговорна самоиницијативност да се создаде публикација која би го одбележила периодот на македонските православни црковни општини и активностите на македонските иселеници во нивните нови средини.

Публикацијата **„Македонски вознес“**, која е монографија за првата македонска православна црква во Канада „Свети Климент Охридски“ во Торонто, е дело на Славе Николовски-Катин и Фиданка Танаскова. Тоа е издание на црквата отпечатено во 1994 на 232 страници на македонски и на англиски јазик, а по повод 30-ет

годишнината од постоењето на овој значаен македонски храм. Монографијата како вознес на постигнувањата на црковно и национално поле на Македонците од сите делови на Македонија во Торонто, разработува одредени прашања во врска со важноста на активностите на македонската православна црква „Св. Климент Охридски“.

По повод излегувањето на оваа монографија архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил ќе го напише следното: „Плодот што го роди дрвото посадено од свети Климент Охридски во Македонија, доведе до создавање на Охридската архиепископија, која денес постои во лицето на Македонската православна црква. Корените, пак, на тоа Свети-климентово дрво се раширија насекаде низ Македонија и светот и стасаа до Северноамериканскиот континент, каде изникна еден од најголемите и најзначајните духовно-национални и културно-просветни храмови што македонските иселеници го имаат – црквата „Свети Климент Охридски“ во Торонто“.

И **„Библскиот речник“** (1997), на Славе Катин со проф. Д-р Петко Златески е првенец од ваков вид на македонски јазик, а е издание на „Библското здружение на Република Македонија“ и на книгоиздателството „Македонска искра“. Тој е подготвен да служи како патоказ за истражувањето на Библијата, како помагало за секој љубител и читател на Светото писмо. Тој содржи, главно, историски и археолошки податоци за личностите од Библијата, поединости за библските настани и институциите, податоци за библските книги со најразновидни информации наменети за денешниот културен и религиозен свет.

Историјата на Македонската православна црква се карактеризира со три основни фази и тоа: Охридската архиепископија (XI век до 1967 година); Јурисдикцијата на туѓите цркви во Македонија (1757-1944 година); и Македонската православна црква олицетворение на Охридската архиепископија (од 1944 до денес). Затоа, во 1994 година се навршија 50 години самостоен слободен просветен и културен живот и растеж во Република Македонија. Во таа 1994 година, а по повод 25 годишнината на поклонијата на светиот гроб на свети Кирил во Рим, излезе од печат делото **„Во чест на светиот Кирил и Методиј“** од д-р Вера Стојчевска – Антиќ и Славе Николовски-Катин. Тоа е издание на „Матица македонска“ и содржи 212 страници.

На делото **„40 ѓоклоненија ѓрег ѓробој на св. Кирил Филозоф“**, пак, автори се д-р Вера Стојчевска-Антиќ, Славе Николовски-Катин и викарниот епископ хераклејски Климент. Тоа е издание на книгоиздателството „Македонска искра“ (2008) на 228 страници. Во ова издание се одразени повеќеродни дејности, манифестации, собири, институции, личности, изданија и други активности кои се носители на името, дејноста, работата, на светите Кирил и Методиј и нивните ученици. Разбирливо е дека во него се проследени и јубилеите кои во одредени години ги потенцираат активностите и дејностите во врска со претставувањето, изучувањето или откривањето на нивното сестрано дело. Исто така, своевиден простор е посветен на културната манифестација „Во чест на св. Кирил“ и поколенијата на светиот гроб на св. Кирил Солунски во Рим, во период од 40 години (1969-2014).

Д-р Вера Стојчевска-Антиќ и Славе Николовски-Катин се автори и на монографијата **„Ореолој на Дева Марија и манастирот светиа Боѓородица во селото Сливница во Преспа“**, издание на книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, 2007 година, на 164 страници. Книгата претставува обид да се осветли култот, славата и честа на Мајката на Исус Христос во светот и во Македонија, особено во манастирот света Богородица Сливничка во селото Сливница во Преспа. Таа го претставува нејзиниот

лик кој е интензивно насликан на бројни икони и фрески во македонските цркви и манастири, како и пишани текстови поврзани со неа во бројни староцрковни книги.

Во книгата е даден хронолошкиот развој на култот на Божјата Мајка почнувајќи од нејзиното раѓање па се' до денес. Овој дел го прикажува животниот пат на Пресветата Дева Марија преку евангелија и текстови од Новиот завет, преку делата на уметници и анонимни автори, преку легенди и митови, преку апокрифи. Посебен дел е посветен на македонските народни песни во кои Светата Дева Марија се величи, а прикажан е и список на цркви во Република Македонија кои го носат името на Пресветата Божја Мајка.

Со создавањето на македонската држава во 1945 година, по Втората светска војна, и со прогласувањето на нејзината самостојност и независност во 1991 година, состојбата во иселеништвото рапидно се измени. Круната на тој историски вознес беше обновата на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, чија улога на обединувачки фактор на Македонците дојде до израз и во Македонија и кај Македонците во САД и Канада.

Делото, насловено **„Македонциџе во САД и во Канада“** (2002), е едно од позначајните дела на Славе Катин, кое, меѓу другото ја содржи и ја презентира улогата на Македонската православна црква во македонските процеси и ефектите од нејзините ангажмани во средината на доселениците, одржувањето и негувањето на верските и културните традиции, како и улогата на МПЦ во односите со соседните земји денес.

Значаен простор е посветен на Американско-канадската македонска православна епархија, која постои од 1967 година и игра значајна улога во организирањето на севкупното живеење на македонските православни цркви и црковни општини. Епархијата, како и црквите, се легално регистрирани македонски институции, признати од властите на САД и Канада, а познати и широко прифатени од Македонците во овие земји. Од 1975 година до денес, Епархијата секоја година одржува црковно-народни собири, на кои доаѓа до израз заедништвото на македонските доселеници и нивните црковни институции, на бројните фолклорни групи и спортските екипи.

Во еден подолг период Славе Николовски - Катин го свртува вниманието на себе со својата динамична информативна и публицистичка дејност поврзана со историскиот развој на Македонците во иселеништвото. Тоа му овозможи номинација во разни друштва, здруженија и организации во Републиката и пошироко, а врз основа на тоа и учество на бројни симпозиуми, трибини и семинари во земјата и странство. Тоа е презентирано во публикацијата за Славе Катин од поранешниот министер за култура на РМ, Борче Наумовски, под наслов **„Македонски иселенички ѝоџреџ“**, 2004 година, на 192 страници, во кое посебен дел имаат македонските православни цркви во прекуокеанските земји.

Делото, пак, насловено **„Илинден во Љубојно и Преспа“** од Славе Катин и Бошко Рајчовски-Пелистерски од САД е посветено на Илинден, на илинденските иселенички средби во Љубојно и Преспа. Илинден, Втори август е запишан со крупни позлатени букви во историјата на македонскиот народ, а особено во историјата на Преспа. На тој ден во 1903 година избувна Илинденското востание, а на истиот тој ден, односно на 2 август во 1944 година, Македонија се конституира во држава. Во ова дело посебен акцент е ставен на сто и педесетината македонски православни цркви во цела етничка Преспа и на бројни цркви во дијаспората, како дел од црковно-националното живеење на Македонците во иселеништвото во публикациите на Славе Катин.

„Македонска нација“, 22 јуни 2016

ПРВИОТ БИБЛИСКИ РЕЧНИК НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК (7)

Делото *„Библиски речник“*, чиј автори се м-р Петко Златески и Славе Николовски - Катин е прво дело од ваков вид на македонски јазик во издание на Библиското здружение на Република Македонија и на книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје. Во овие продолженија за читателите на порталот „Македонска нација“ ќе го претставиме „Библискиот речник“ преку лексикографски-те термини, имињата, зборовите, изразите, називите...

Делото *„Библиски речник“*, чиј автори се м-р Петко Златески и Славе Николовски - Катин е отпечатено во 1997 година на 215 страници на македонски јазик, со благослов на поглаварот на Македонската православна црква Охридска архиепископија, неговото блаженство, архиепископот г.г. Михаил, а во редакција на д-р Јоаким Хербут, Скопски бискуп на Католичката црква во Македонија, д-р. Ратомир Гроздановски и м-р Ѓоко Ѓерѓевски, двајцата професори на Православниот теолошки факултет *„Свети Климент Охридски“* во Скопје, при што голем е придонесот на уредникот на *Библиски речник“*, Елена Стојанова.

Инаку, м-р Петко Златески беше почитуван вонреден професор на Православниот теолошки факултет *„Свети Климент Охридски“* во Скопје, по предметите Македонско црковно пеење – теорија; Црковно пеење; Типик; Апологетика и Историја на религијата. Тој како долгогодишен Генерален секретар беше душата на Библиското здружение на Република Македонија, кое е посветено на превод, подготовка, издавање, и дистрибуирање на Светото писмо до сите граѓани кои живеат во Република Македонија и оние кои се насекаде во светот и сакаат да го читаат ова значајно дело на македонски јазик.

Почитуваниот професор м-р Петко Златески беше роден на 10 јуни 1955 година во реловуционерното село Дуње, Прилепско, а во Господа се упокои на 13 мај 2020 година, на празникот Преполовение. Затоа и овие продолженија за *„Библискиот речник“* се во негова чест, да се спомени неговото име и дело, за Бог да го прости.

Во врска со печатењето на *„Библискиот речник“* треба да се нагласи дека темелите беа поставени во 1988 година кога беше издаден Новиот Завет во нов превод на архиепископот Гаврил, а целата Библија беше издадена од United Bible Societies (UBS) во 1990 година, која е позната како „Гаврилова“ Библија. Новото ревидирано издание, познато како Македонска стандардна Библија, беше издадено во 2006 година од Библиското здружение на Република Македонија. Оваа Библија е одобрена и со благослов на Светиот Архиепископски Синод на Македонската Православна Црква – Охридска Архиепископија, а ја користат голем број македонски христијани нашироко во светот.

Коавторот на *„Библискиот речник“* Славе Николовски - Катин, кој како публицист е познат само како Славе Катин, е аналитичар на Македонците во светот и е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации,

новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија, на животот на Македонците во светот, на МПЦ-ОА и на Античка Македонија.

Исто така, неговото творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Тој е автор на шеесет публикации, од кои седум се лексикографски изданија, потоа на повеќе од стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми, трибини и други собири, како и на околу 5.000 новинарски текстови објавени во Македонија и во светот, меѓу кои одреден број можат да се видат и прочитаат на веб страницата: www.slavekatin.com.

Инаку, публикацијата „Библски речник“, чиј автори се м-р Петко Златески и Славе Николовски - Катин е меѓу првите објавено дело на реномираната издавачка куќа „Македонска искра“, чиј главен и одговорен уредник е Славе Катин. Ова македонско книгоиздателство е крстено во 1997 година по првиот македонски весник „Македонска искра“, што започна да се печати во Перт, Австралија во 1946 година.

Во врска со излегувањето на „Библскиот речник“, поглаварот на Македонската православна црква архиепископот Гаврил, кој беше еден од најзаслужните за печатењето на црковните книги ќе го напише следното: „Секому е познато дека Библијата не е само училишна, туку и воспитувачка збирка што во неа е содржана мудроста за нашиот живот овде на планетата Земја, а постои и во царството небесно.

Таа не учи на висинољубие, Војнољубие, на човекољубие, на правдољубие, на мирољубие, но не на самољубие, оштетува за Божјата бистина, за правдата и љубовта на човечкиот живот. Таа е основа на нашата Христијанска вера и надеж за вечниот живот...“

Словото Божје е живо, дејствува и е поостро од секаков меч со две оштрици: навлегува до разделување на душите и духот, до зглобовите и мозокот, и ги проценува мислите и намерите на срцето. (Евр. 4.12)

Во воведот, пак на „Библскиот речник“ д-р Ѓоко Ѓерѓевски го напиша следното: „Библскиот толковен речник од Пејќо Златески и Славе Николовски - Катин е првенец од ваков вид на македонски јазик, кој излегува само после неколку години од објавувањето на комплетното македонско издание на Светиото писмо на Службениот и Новиот завет. Составен е да служи како показ за испражување на Библијата, како помагал за секој љубител и читател на Светиото писмо. Подготвен е да биде толкувач и водич низ библските текстови и да помогне за подобро и полесно да се разбере Божјото слово.

Далеку и временски и просторно од месното на библските збиднувања, на денешните читатели често им се случува да се издубај во безбројните неизвесни лични имиња, називи на земји, реки, градови, места, племиња... Бидејќи авторите на древните ракописи пишувале за своите современици и сонародници, воистина и е се труделе да дадат објаснувања за работите, нештата и дејствијата кои на нивната читателска публика им биле непознати.

Во нашите околности, пак, Библскиот речник се јавува како корисен прирачник, објаснувач, помагач, а често и како неопходен јаснувач на сложениите текстови, Светиото писмо е составувано низ вековите, од многуте автори и пренесувачи на Божјото збор. Тоа офаќа период од повеќе илјади години и претставува ризница на огромното историско богатство, а пред се' на сакралната мудрост објавена од Бога.

Текстовите од Службениот и Новиот завет пишувани неброени случки во кои главните ликови се мажи, жени, деца, овчари и мудреци, цареви и војници, богати и бедни и друѓи жителите древни. Библскиот толковен речник од Пејќо Златески и Славе Николовски

- *Катин*, главно содржи историски и археолошки податоци за личностите од Библијата, поединости за библиските настани и институции, податоци за библиските книги, со најразновидни информации наменети за денешниот културен и религиозен свет.

Речникот е богат со разновидни илустрации кои на читателот му го доближуваат чудесниот свет на Библијата, го освежуваат и оживуваат и на моментни наликунва на еден вид мала енциклопедија. Затоа со право може да се рече дека со својот скроман придонес од областа на библиското истражување, Словоито Божјо ќе биде „како дождот и снегот што паѓаат од небото, ја напојуваат земјата и ја прават способна да раѓа и да зелене, како оган и чекан што крши карпа, но и како духовна храна посплаќа дури и од восочен мед.“ (Иса 55,10, Ер 23,29; Пс 18,11).

На крајот ќе споменеме една мудра изрека која вели: „Не е доволно само да се поседува Библијата, тука треба да се чита; не е доволно само да се чита, треба и да се разбере и да се ироникне во неа; но не е доволно само да се разбере и да се ироникне во неа, туку според неа треба и да се живее!“.

Првата промоција на Библискиот речник, чии издавачи се Библиското здружение на Република Македонија и Книгоиздателството „Македонска искра“, е направена на 7 април 1998 година, на празникот „Светото Благовештение“, во црквата „Свети Петар“ во Скопје. Говорејќи за ова дело, Неговото блаженство, архиепископот Охридски и Македонски г.г. Михаил, меѓу другото, истакна дека делото на Петко Златески и Славе Николовски - Катин е од огромно значење за читањето и обработката на Светото писмо (Библијата), особено за учениците од Македонската богословија и за студентите од Богословскиот факултет „Свети Климент Охридски“.

Според него, Библијата е едно од најзначајните културни наследства, не само на еден, туку на сите народи во светот. За Евреите, како и за православните, римокатолиците и протестантите, таа е Света книга, инспирирана од Светиот Дух, а за човекот е светлост која постојано го осветлува неговиот живот.

Во опширното излагање, пак, протаѓаконот д-р Ратомир Гроздановски ќе рече: „Библискиот речник на Петко Златески и Славе Николовски – Катин е всестранско помагало во толкувањето и објаснувањето на Светото писмо, бидејќи Библијата е дадена, не само како книга која треба само да ја читаме, туку, тука е Божјо слово кое треба да биде разбрано и сprovedено во живото.“

Содржи 215 страници текст со табели во кои се вклучени години, месеци и денови на Евреите, мерките и тежините, постојат и календарот, еврејските празници, крајенките за насловите на книгите од Библијата, како и хронологијата на живото на апостол Павле“

Во порталот „Македонска нација“, во 2020 и 2021 година се објавени четириесе и четири (44) продолженија од „Библискиот речник“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.

„Македонска нација“, 10 јуни 2020

ВОСТОЛИЧУВАЊЕ НА Г. КИРИЛ ЗА ПРВ МИТРОПОЛИТ НА АМЕРИКАНСКО – КАНАДСКАТА ЕПАРХИЈА (8)

Во Монографија за „Митрополитот Кирил“, издание на Полошко - кумановска епархија и на „Македонска искра“, Скопје, 2007, на 342 страници, на македонски и на англиски јазик, на авторот на овие редови Славе Катин се вели дека митрополитот Кирил (Никола Поповски) е роден на 23 јуни 1934 година во Царев Двор, место кое е ни село ни град. Основното образование го завршува во родното место, а Богословија во Призрен. На Благовештение, 7 април 1964 година, Никола се замонашува во манастирот “Раѓање на Пресвета Богородица” кај Кичево, и со радост го примил името на македонскиот рамноапостол Кирил Солунски. Притоа, од страна на Неговото блаженство, архиепископот г.г. Доситеј, е ракоположен во чин ероѓакон, а само по кратко време и унапреден во архиѓаконски чин.

Во тоа својство пролетта 1965 година, младиот архиѓакон Кирил го придружува архиепископот г.г. Доситеј при посетата на САД и Канада, каде асистира при евангелисувањето на првата македонска црква во Торонто, на празникот Цветници, посветена на свети Климент Охридски.

По враќањето од САД и Канада, архиѓаконот Кирил е испратен на студии во Русија на Московската духовна академија во градот Загорск, со благослов на српскиот патријарх Герман. Меѓутоа, по две години студирање, односно по завршувањето на првиот степен, е повикан да се врати во татковината, заради повозвишени црковно-духовни и национални интереси на Македонската православна црква и македонскиот народ. На 5 јули 1967 година е избран за викарен епископ со титула тивериополски од страна на Светиот архиерејски синод на МПЦ и станува негов најмлад член. По унапредувањето во чин архимандрит, на 11 јули истата година, во предвечерието на празникот посветен во чест и слава на апостолите свети Петар и свети Павле, е извршено наречението во епископски чин, а утредента, на самиот ден Петровден, ќе биде хиротонисан за викарен епископ тивериополски.

Како член на Синодот, веднаш се вклучува во довршувањето на обемниот елаборат за обнова на автокефалноста на Охридската архиепископија. Пет дена подоцна (на 17 јули 1967 година) Светиот архиерејски синод на МПЦ одржа седница во црквата “Света Богородица Перивлепта” во Охрид, на која беше донесена историската Одлука за целосно возобновување на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква. По потпишувањето од страна на сите членови на Синодот: архиепископот г.г. Доситеј и митрополитите: г. Климент, г. Наум, г. Методиј и г. Кирил, истиот ден беше презентирана Одлуката пред членовите на Третиот црковно-народен собор, што се одржа во катедралниот храм на охридските архиепископи “Света Софија”. На овој Собор господин Кирил е избран за прв

надлежен архиереј на штотуку востановената Американско-канадско-австралиска македонска православна епархија, со која ќе раководи повеќе од две децении. Зема учество во повеќе делегации на МПЦ за запознавање на сестринските цркви со обновата на автокефалноста на Црквата на македонскиот народ, преку претставување на опширниот елаборат. Истовремено ја извршува и функцијата претседател на Комисијата за враќање на отуѓените македонски богослови од богословиите на СПЦ.

Во 1968 година ја реализира првата визитација на северноамериканскиот континент како надлежен архиереј на Американско-канадско-австралиската македонска православна епархија. За време на едномесечниот престој во САД и Канада, го освети третиот македонски православен храм на американските простори, црквата “Свети Ѓорѓи” во градот Сираќуз, во државата Њујорк, а посети и други градови во кои го отвори и поттикна процесот за формирање нови македонски православни црковни општини и за изградба на нови цркви под јурисдикција на Светоклиментовата МПЦ.

По враќањето од САД врши интензивни подготовки за реализација на првата посета на Македонците во Австралија. Притоа, со одбран тим на свои најблиски соработници ги изработува првата епархиска Конституција со експозе и новите правилници, со кои македонските црковни општини ќе се усогласат со светите канони и новиот Устав на МПЦ. Според нивното слово ќе бидат формирани и раководени новоизградените македонски православни цркви. Првата канонска визитација на Австралија ја изврши во почетокот на 1969 година, заедно со митрополитот дебарско-кичевски г. Методиј. По враќањето од Австралија, врши обемни подготовки за посета на Канада и САД. Во канадската метропола Торонто, каде македонската етничка заедница е најбројна, заедно со ѓаконот Александар Цандовски ќе им биде нивното седиште и тука се преземени темелни потфати за формирање на првите органи и тела на Американско-канадско-австралиската македонска епархија.

На 10 август 1969 година, во катедралниот храм “Свети Климент Охридски Чудотворец” – во Торонто, со величествени свечености е извршено неговото востоличување во епископскиот Светиклиментов трон на Американско-канадско-австралиската македонска православна епархија од страна на Неговото високопреосвештенство митрополитот дебарско-кичевски г. Методиј. Кога во 1971 година, во МПЦ ќе биде востановена и Полошко-кумановската епархија, митрополитот Кирил ќе биде избран за нејзин администратор со сите права и должности кои произлегуваат од Уставот на МПЦ. Неговото архипастирствовање со оваа Епархија е крунисано со најголем успех преку возвеличувањето на Шар Планина, со изградбата на манастирот посветен на “Свети Наум Охридски Чудотворец”, на надморска височина од околу 1000 метра.

Под неговото архипастирско раководство во двете епархии ќе бидат изградени, реновирани и преуредени преку стотина храмови на МПЦ. Меѓутоа, црковно-духовните и националните постигања, особено на планот на обединувањето на Македонците, од сите делови на етничка Македонија, кои живеат и работат во прекуокеанските земји, се од непроценливо значење. Сите тие резултати ќе придонесат г. Кирил во 1972 година да биде поставен за претседател на Одборот за изградба на Соборниот архиепископски храм “Свети Климент Охридски” во Скопје, изградба на 25 станови во Тетово и Куманово и за претседател на Одборот за извршување на првото мироварение по возобновувањето на автокефалноста на Македонската света црква.

Од 1996 година митрополитот Кирил ќе биде претседател на Хуманитарната организација “Милосрдие” при МПЦ, која за негово време имаше обезбедено храна, лекови, медицински помагала, разни апарати и друга помош во вредност од десетина милиони евра. Помошта се распределува на најбедните, гладните, изнемоштените, на селски и

други помали амбуланти, деловни центри и асоцијации во Република Македонија на кои им е најпотребна. "Милосрдие" најголемиот хуманитарен дострел го потврди во војната во Република Македонија 2001-2002 година, кога помошта за загрозеното население значеше елементарен опстанок. Извонредните резултати ќе го поттикнат третиот поглавар на автокефалната Македонска православна црква, архиепископот охридски и македонски г.г. Гаврил, во една пригода на авторот на овој текст да му изјави дека "... она што го работи владиката Кирил е света работа". Тоа ќе го потврди и четвртиот поглавар на МПЦ, архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил.

Митрополитот господин Кирил целиот свој живот го посвети на духовно-црквото, националното, културното, односно на сестраното единство на македонскиот народ во Татковината, и во дијаспората. Американските, канадските и австралиските власти, следејќи ги и согледувајќи ги големите успеси на нашите сонародници, предводени од нивниот митрополит г. Кирил, кој заедно со своето свештенство, секогаш ги ориентираше како Македонци да бидат лојални граѓани на тие држави, уште повеќе ќе ги удостојат со признанија и почит, а ќе ги засакаат и ќе го возвишат Македонците. Тоа ќе биде потврдено и со прогласувањето на Митрополитот г. Кирил за почесен граѓанин на повеќе градови во САД, Канада и Австралија, што е извршено со одлука на тамошните градски совети и нивните градоначалници.

Митрополитот Кирил како надлежен на Полошко-кумановската епархија почина на 79-годишна возраст на 11 јуни 2013 година. Тој си отиде без најава, без да речеш збогум. Притоа, поглаварот на МПЦ, архиепископот Стефан, пред државниот врв, свештенството и верниците се збогуваше од упокениот митрополит Кирил, при што рече:

"Кога се зборува за владикаџа Кирил, тоа значи истирајна борба за единството на Македонската православна црква, кога се зборува за владикаџа Кирил, тоа значи влоз во националниот и црквен идентитет", истакна архиепископот Стефан на опелото кое се одржува во Соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје.

Владиката Кирил, по негова желба оставена кај авторот на овие редови како негов биограф беше погребан во манастирот „Свети Горѓи“ во кумановско Дељадровце. По неговата смрт со Полошко-кумановската епархија управува архиепископот г.г. Стефан, со помош на викарниот епископ Јосиф Лешочки. Тој беше последниот жив митрополит што присуствувал на собирот на македонските архиереи во 1967 година, кога е возобновена автономијата на Македонската православна црква.

Во ова продолжение за читателите на порталот „Македонска нација“ ќе претставиме дел од висината за првата македонска православна црква „Свети Климент Охридски“ во Канада, стожерот на најголемиот број активности што Македонците ги развиваат во Торонто, која оваа година слави 55 години од постоењето

Имено, придобивка за црквата „Свети Климент Охридски“ е и тоа што Светиот архиерејски синод на Македонската православна црква, на големиот Црквено-народен собор, одржан во древниот град Охрид, ода 17 до 19 јули 1967 година, тогашниот викарен епископ Тивериополски Г. Кирил го назначи за епископ на новоформираната Американско канадско-австралиско-македонската епархија.

Илјадници, десетици илјади припадници и поклонители на Светиклиментовата црква што живеат во Канада и Америка на тој начин го добија својот духовен архиластир, Под неговото мудро и многузачно, најшироко дејание за релативно кусо време на северноамериканскиот континент македонските вредни иселеници со самопрегорен труд подигнаа десетина православни македонски храмови. Но, чин на незаборав е оној, секако, запишан во историјата на Македонската православна црква

на 10 август 1969 година, или две лета откако беше назначен г. Кирил за овдешен владика. Тогаш пред олтарот во овие свети македонски порти беше извршено востоличувањето - интронизацијата на Неговото високопреосвештенство митрополитот Американско-канадско-австралиски г. Кирил. На тој ден река од народ се слеваше од многу места и градови, нешто слично како неколку дена пред тоа на Илинденскиот пикник, меѓу кои беше и авторот на овие текстови, Славе Катин. Некои дојдоа дури и два дена порано за да фатат место за многу значајниот настан.

Светата архиерејска литургија, во асистенција на сите свештеници од македонски-тенцрковни општини во САД и во Канада од страна на Дебарско - кичевскиот архиереј митрополитот г. Методиј и митрополитот г. Кирил беше отслужена на најсвечен начин, по што во името на Светиот архиерејски синод на МПЦ, митрополитот г. Методиј го воведо во архиерејскиот трон надлежниот епархиски архиереј. Веднаш по интронизацијата митрополитот г. Кирил одржа мошне инспиративна, многу топла беседа и за благодарувалки се на довербата и задачата што му е доверена, меѓу другото, рече:

“Овој ден е ден на радост и на торжество, но, како и секоја друга радост, и оваа нашата денес, задолжува и обврзува. И јас вашиот архипастир, и свештениците во мојата пространа епархија и вие сите, мили духовни браќа и сестри на Господа, треба да бидеме свесни за големите и за тешки задолженија што се поставуваат пред нас.

Одговорноста и потешкотиите, со кои ќе се среќаваме, се дотолку поголеми што македонските црковни општини кои ја сочинуваат нашата Богомдарована епархија ги разделуваат големи океански пространства. Сеедно, никогаш нема даја изгубам верата и надежта во Бога, дека со вашата искрена поддршка и помошта уште на други наши повеќе од 200.000 браќа и сестри Македонци и Македонки кои живеат во Соединетите Американски Држави и во Австралија, а и тие се составен дел на оваа наша епархија.

Затоа ќе можеме да успееме уште со позасилено темпо во остварување на се поголеми успеси, како на нашето културно-просветно национално поле, така и на нашето црковно- патриотско поле. Не ја губам надежта дека со сигурност ќе можеме да одиме во целосна афирмација на нашето на Бога угодно справедливо црковно и национално свето дело”, беа зборовите што им ги упати на верниците новиот надлежен владика г. Кирил.

Вечерта во чест на востоличувањето во големата сала на “Св. Климент Охридски” беше приредена свечеиа вечера, на која покрај четиристотините Македонци, присуствуваа и многу други видни личности, како црковни, така и државни, од градот Торонто и од провинцијата Онтарио. Меѓу нив беа: г. Џорџ Бен, член на Парламентот, претставникот на Англиканската црква г. Вејт, претставниците на Католичката црква господата Томас и Доукер, уште еден член на Парламентот - д-р Шуман, делегати од Матицата на иселениците од Македонија, од македонските црковни општини од Австралија и од Америка, градоначалникот на Торонто г Џонс првиот претседател на МПЦ “Свети Климент Охридски” во Торонто Спиро Сандерс и тогашниот Џим Џулов и, се разбира, уште многу други личности со кои заедно беше возвишено вечерашното славје.

Следеа поздравни говори, силни пораки, многу ветувања и верувања дека со новиот надлежен архиереј г. Кирил уште похрабро и порешително ќе се оди во нови победи. Ваквите зборови на охрабрување и за поттик наидоа на силно одобрување од страна на сите присутни во големата сала. Радоста беше голема, веселбата исто така, постигнувањата и успесите - секако најголеми. Тоа беше уште еден силен мотив успешно и мудро да се работи и да се придонесува за свое добро, за доброто на својот народ, за добфто на сите заедно.

„Македонска нација“, 16 декември 2020

РЕГИСТРИРАЊЕ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (9)

Регистрирањето на Епархијата значи уште едно признавање и озаконување на ова високо управно тело на МПЦ-ОА во САД и во Канада, што од друга страна, има силен одраз во натамошната афирмација на македонското име и духовните вредности на македонските доселеници во новите средини. Со законското регистрирање, Епархијата доби рамноправен третман со другите епархии што дејствуваат на тие северноамерикански простори

При подготвувањето на моногравското дело за митрополитот г. Кирил, за црквоното живеење на Македонците во Канада и САД ги презентиравме неговите визитации, осветувања на македонски православни цркви и други активности поврзани со неговите посети како надлежен ахиереј на Американско-канадско-македонската епархија. Овој пат ќе ги претставиме податоците во монографијата „Митрополитот Кирил“ кои се однесуваат за опцијализирањето, односно регистрирање на Епархија пред американските власти.

Притоа, со право може да се каже дека македонските православни цркви во САД и Канада се духовни, национални, културно-просветни, фолклорни, литературни и спортски центри. Таму се слуша словото Божјо, а со тоа се продолжува векот на македонскиот збор. Таму работат црковни хорони, етнички фолклорни групи и секции кои со презентацијата и афирмацијата на богатиот македонски фолклор се вистински амбасадори на културата. Во исто време, црквите се место за собирање и друга рување на младите македонски генерации.

Денес македонските доселеници во Канада и САД со гордост ја истакнуваат својата национална и културна македонска припадност. Уште повеќе благодарение на мултикултурната политика, тие со голем ентузијазам и полет ги негуваат своите народни традиции; го презентираат својот богат фолклор, потоа на прослави, фестивали и на други места, ги пеат своите народни песни и ги играат убавите македонски ора. Всушност, Македонците на северно-американскиот континент го афирмираат македонското име, културно-историското минато и сегашноста на родниот дедовски крајетничка Македонија.

Тоа е особено изразено преку животот и активностите на четириесетина македонски православни цркви и манастири во САД и Канада. Тие се дел и под јурисдикција на Македонската православна црква – Охридска архиепископија. Затоа, МПЦ-ОА се грижела и се грижи за единство меѓу македонските христијани во светот.

Всушност, регистрирањето на Епархијата значи уште едно признавање и озаконување на ова високо управно тело на МПЦ-ОА во САД и во Канада, што од друга страна, има силен одраз во натамошната афирмација на македонското име и духовните вредности на македонските доселеници во новите средини. Со законското регистрирање, Епархијата доби рамноправен третман со другите епархии што дејствуваат на тие северноамерикански простори.

Останува во анализите како светол датум 12 септември 1981 година за Македонците во САД и Канада. На тој ден во МПЦ „Свети Димитрија“ во Рочестер, во државата

Њујорк, митрополитот г. Кирил ги потпиша документите и го означил законското регистрирање на Епархијата во присуство на видни личности од македонските заедници, свештени лица и пред американски адвокат.

Имено, по одржувањето на молитвата во храмот „Свети Димитрија“, во хотелот „Американа“, во кој се наоѓаше канцеларијата на адвокатот, со потписите на архијерејот и архијерејскиот заменик, првпат надвор од границите на Македонија се озакониле и се призна епархија на Македонската православна црква. Во тој период, Епархијата ја сочинуваа околу 15 црковни општини со десетина парохиски свештеници. Со тоа Епархијата стана и нераскинлив дел на мајката Светиклиментова црква во Македонија.

Веста за регистрирањето на Епархијата брзо се разгласи преку средствата за јавно информирање на македонските, во американските и канадските медиуми. Меѓутоа, посебно внимание на овој настан посветиле њујоршкиот дневен весник „Тајмс Јунион“, на чии страници беше објавено законското регистрирање на Епархијата, постоењето на Македонската православна црква – Охридска архиепископија и на македонската нација во целина.

Една од најважните активности на Американско-канадската епархија е Црковно-народниот собир, кој се одржува секоја година од 1975 година. Првиот собир се одржа во Торонто во 1976 година. Во оваа Епархија до денес се отворени вратите над 30 цркви и два манастира, во кои служат 30 македонски свештенослужители и еден надлежен архијереј.

Идејата за одржување на црковно-народните собири на македонските доселеници коишто живеат во САД и во Канада, произлезе од македонската етничка заедница во Гери, Индијана, поточно од црквата „Свети Петар и Павле“. Идејата беше прифатена од членството на црквата, а потоа и од другите македонски православни цркви.

Така, на 19 и 20 мај 1975 година во црквата „Успение на пресвета Богородица“, во Колумбос, Охајо се одржа средба на која беше договорено секоја година да се одржува црковно-народен собир во разни места, односно градови во Северна Америка, каде што има македонски православни цркви.

Основната цел на овој собир треба да биде зацврстувањето на единството на македонските иселеници, како и јакнење и унапредување на дејноста на Епархијата. Се одлучи Собирот да се одржува секоја прва сабота и недела во септември во деновите на празникот „Ден на работникот“ и да трае два дена.

Првиот црковно-народен собир на Американско-канадската македонска православна епархија се одржа во Торонто, во 1975 година. Досега организатор, односно домаќин на собирите неколку пати биле македонските цркви во Торонто, Колумбос, Хамилтон, Гери, Детроит, Чикаго, Бафало, Виндзор, Сиракуз, Мисисага и Кливленд.

Јубилејниот 40. црковно-народен собир на Американско-канадско-македонската епархија се одржа во црквата „Успение на пресвета Богородица“ во Детроит, Мичиген, на кој земаа учество сите македонски православни цркви од Соединетите Американски Држави и Канада. Присуството на Македонците од сите делови на Македонија беше на високо ниво.

Исто така, и 41. Црковно-народен собир кој се одржа во Њу Џерси, а на кој домаќин беше македонската православна црква „Свети Кирил и Методиј“ беше еден од значајните што се одржаа на северно-американскиот континент. И на овој собир имаше бројни настани кои ќе бидат запишани во историскиот развој на Американско-канадско-македонската епархија.

Собирот на Американско-канадска епархија за 2017 година се одржа во Торонто, а домаќин беше првата македонска православна црква во Канада, катедралниот храм „Свети Климент Охридски“.

Во рамките на собирот се состанува Епархиското собрание и се одржува централниот собир. Одржувањето на црковно-народниот собир придонесува за афирмација на националните и културните вредности на Македонците - доселеници во САД и Канада. За време на манифестацијата се одржуваат претстави од најразличен карактер: спортски, музички, културни.

Првата вечер е посветена на Епархиското собрание, на кое се расправа за состојбите приликите и прашањата врзани со црковно-духовното живеење на македонските доселеници. Втората вечер, (саботата), пак, е посветена на фолклорот. Тогаш настапуваат културно-уметнички друштва, играорни групи и фолклорни секции од сите македонски православни цркви и манастири и црковни општини. Фолклористите настапуваат ревијално, без натпреварувачки карактер.

Третиот ден (неделата) е посветена на духовното и спортското живеење. Имено, предпладне се одржува заедничка богослужба, на која чиноначалствува македонски владика во сослужение на сите македонски свештеници од Епархијата. Во текот на денот се одржуваат фудбалските натпреварувања кои имаат натпреварувачки карактер. Тогаш доаѓаат до израз младите македонски генерации, кои во текот на Собирот покажуваат голема активност, ангажираност и заедничко живеење. Навечер се одржува заеднички, семакедонски банкет, со што завршува Собирот.

Инаку, една од одредбите на Црковно-народниот собор што се одржа во Охрид од 17 до 19 јули 1967 година, кога беше прогласена автокефалноста на Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, беше донесена и одлуката на Светиот архиерејски синод да се формира Американско-канадско-австралиско-македонска епархија.

Според делото „Македонците во САД и во Канада“ од авторот на овие редови, оваа значајна црковна институција, од почетокот до денес, меѓу другото, има за цел да ги продлабочува врските и да ја јакне љубовта, верата и надежта меѓу македонските иселеници во прекуокеанските земји со Татковината и со Црквата, како и да биде мост за подобро запознавање и зближување на Македонија со земјите кадешто тие живеат. Во почетокот епархијата беше заедничка за САД, Канада и Австралија. Подоцна, се одлучи за Австралија да се формира Австралиско-македонската епархија, а денес Австралиско-новозеландско - македонската епархија, која се оддели како посебна институција, а се формира и Европската епархија

„Македонска нација“, 08 мај, 2019

ВЕЛИГДЕНСКО ПРАЗНУВАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И КАЈ МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО (10)

За православните христијани во Македонија и во македонското иселеништво ширум светот (во дијапората) Христовото воскресение Велигден е празник кога се слави победата на животот на смртта, светлината над темнината. Денот на Воскресението Христово преставува Божји дар, вистинска радост која ни го осветлува патот на надежда, љубовта, мирот, радоста и среќата во животот.

Воскресението Христово преставува обединување околу верата и учењето Христово за милосрдие, праведноста, почитувањето и толеранцијата. Тоа е благородниот пат на Христовото учење од кој не треба да скршнуваме. Потребна ни е Христовата мир и љубов во нашите срца за да ја спознаеме вистината. Потребно ни е неговата верба и трпение за да ги надминеме сите меѓусебни недоразбирања и конфликти.

Христовото воскресение Велигден започнува од Ерусалим - најсветиот град на јудаизмот, третиот најсвет град во исламот и свет град за христијанството. На Велигден во исчекување на церемонијата на Светиот пламен, кој во источните цркви го симболизира Христовото воскресение, по полноќ Црквата на Светиот гроб во Ерусалим се исполнува со светлина од свеќи – симбол на воскресението. Сите камбани на древната црква чукаат во ритамот на силните пофални песни на радоста. Средице на следбениците се слуша повик кој постојано се повторува „Христос воскресна“ и одговорот „Вистина воскресна“.

Денот на Христовото воскресение Велигден е не само најголемиот туку и најстар христијански празник што се празнува од вториот век. Тој е суштината на Христијанството, потврда и на самата вера зашто како што рекол Свети Апостол Павле: „Ако Христос не воскреснеше празна ќе беше и нашата вера“.

Македонската православна црква – Охридска архиепископија (МПЦ-ОА) која ги обединува верниците со православна вероисповед во Република Македонија и македонските иселеници во Австралија, Соединетите Американски Држави, Канада, Европската Унија и многу други земји ширум светот, го прослави најголемиот христијански празник Воскресение Христово – Велигден во Соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје, на кој чинодејствуваше поглаварот на МПЦ-ОА негово-то блаженство г.г. Стефан, во послушение со бројни свештенослужители.

Во своето Велигденско обраќање архиепископот г.г. Стефан, меѓу другото рече:

„Денес торжествуваме и празнично Го величаме Христа воскреснатиот, Кој ја уништи смртта и го порази адот, Кој умрените ги ослободи и стана почеток – првороден меѓу мртвите. Бог, Кој стана човек и зеде врз Себе сè човечко, освен гревот, искусувајќи дури и страдање и смрт – го изврши она што никој пред Него и освен Него не можеше да го направи: го избави човештвото од ропството на гревот и смртта, и

овозможи секој што верува во Него да воскресне! Како што Неговата смрт ја победи смртта на сите, така и Неговото воскресение е воскресение за сиот човечки род!

Па, Бог толку го возљуби светот, што Го даде Својот Единороден Син, та преку Него сите да имаат живот вечен. Воскреснатиот Господ е единственото Ново под сонцето! Тој е Новата Пасха, преку која човештвото преминува „од смртта кон животот, од земјата кон небото“ и од временото кон вечното. Тој е лебот и лозата на животот коишто им се даваат на оние што со Неговото име се именуваат, на оние на кои никогаш не им престанува радоста од Воскресението,

На човекољубивиот Бог Му принесуваме ревносни молитви за да го воскресне мирот во неа и во целиот свет. Пастирски ги повикуваме сите верни да ги сочуваат своите срца од омраза и гнев, потсетувајќи дека нашата најголема борба е против поднебесните духови на злобата.

Љубовта е единствениот лек против злото, а тоа ќе го покажеме доколку со непоколеблива вера, како апостолите и сите богољупци и христољупци во изминативе 20 столетија, ја споделуваме радоста од празниот Христов гроб. Затоа, да застанеме во заедничка молитва за спасение на сите страдални луѓе и на сите што се засегнати од оваа голема несреќа. Да се молиме Бог да им го даде дарот на покајанието и прошката, врз кои се крепи мостот што води кон помирувањето, да си простат и да направат сè заради воскресението.

Уште во првите христијански времиња многумина од нашиот род ги познале вечните и незаменливи евангелски вредности, и таа вера во сепобедното воскресение, во текот на вековите, мнозина ја посведочиле и со сопствената крв, силно верувајќи во Оној што има власт на небото и на земјата¹², и преку Кого „од смртни ѝ постанавме бесмртни“¹³. Возљубени чеда во Господа, Епохата во која живееме често се претставува како нова, како време во кое старите облици на живеење и традиционалните вредности треба да се заменат со нови.

Црквата, пак, мајчински нè поучува дека за нешто навистина да биде ново, тоа треба да ѝ припаѓа на вечноста и да извира од спасоносната тајна на Воскресението. Евангелските вредности и Светиклиментовото наследство, втемелено врз нив, имаат непроменливо и универзално значење, не поради нивната древност сама по себе, туку затоа што ни даваат предвкус за идниот век, приведувајќи нè кон заедницата со воскреснатиот и прославениот Син Божји, Кој ја обнови човечката природа и ја избави од распадливоста и од смртта. Исто така, сведоци сме дека, и покрај сите обиди на светот да се обнови самиот себеси, со посредство на технолошките откритија и човечките мудрувања, тој успева само да направи привид на новото, но не и да воведи некоја суштинска промена.

Кон нашиот православен народ, пак, еве, и во мир се води војна и продолжуваат непријателствата и негирањата! Затоа, да Го молиме воскреснатиот Господ, да ни ги дарува потребните мудрост и единство, и нам, во Татковината, и насекаде до каде што нè има по светов, за да можеме да се одбраниме од сите што ја порекнуваат македонската посебност и сето она што нам ни припаѓа, или се обидуваат со сомнителни статистики да го намалат, па дури и сосема да го избришат многувековното присуство на Македонците по македонската земја, и во минатото и во сегашноста.

Единствениот и вистински Миротворец и Човекољубец, воскреснатиот Господ Исус Христос, да го утврди во нас Својот мир, нека нè упати по патот на покајанието и

на добродетелниот живот и нека нè удостои со жителство во вечниот и небесен град ѝ Новиот Ерусалим, таму каде што Тој ќе биде во сите денови, до крајот на светот. Амин“!

Исто така, во сите осумдесеттина македонските православни цркви и манастири во иселеништвото (во дијаспората) пред повеќе стотици илјади православни Македонци од сите делови на Македонија, се оддржаа Велигденски богослужби со желба за надеж, љубов, мир, радост и среќа во животот и надеж за одбрана на македонската вистина и среќна иднината на нивната дедовска земја Македонија.

Значајно е да се одбележи дека Македонската православна црква (МПЦ) игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји. По обновувањето на самостојноста на Охридската архиепископија во 1958 година и на автокефалноста во 1967 година, МПЦ направи силен пробив меѓу бројното македонско иселеништво од сите делови на Македонија во прекуокеанските земји САД, Канада и Австралија, како и меѓу Македонците во денешната Европска унија и во други земји.

Денес Македонската православна црква – Охридска архиепископија (МПЦ-ОА) е организирана преку своите епархии: Американско-канадската и Австралиската-македонска православна епархија која беше формирана во 1967 година, а која во 1974 година е поделена на: Американско-канадска и Австралиска епархија, во чија диоцеза денес е и Нов Зеланд, а од 2016 година постои и Сиднејско австралиската епархија Од 1984 година постои и Македонска православна епархија за Европа.

Инаку, Првата инцијатива за Македонската православна црква се роди во Мелбурн, Австралија, во 1956 година. Новоизградениот храм „Свети Ѓорѓи“ е првата МПЦ осветена од македонски владика. Веќе во 1962 година е поставен камен-темелник на МПЦ „Свети Петар и Павле“ во Гери – Индијана во САД, а во 1964 година на црквата „Свети Климент Охридски“ во Торонто, Канада.

Македонските православни цркви во иселеништвото се најзначајните и најмасовните собиралшта на Македонците од сите делови на Македонија. Во тие македонски храмови, покрај богослужбата, слободно се слуша македонскиот збор, мајчиниот јазик донесен од стариот крај. Притоа, македонските православни цркви опстојуваат во дијаспората како несоборлива вистина, како важен фактор во иселеничките средини. Црквите постојат како траен белег, признати се од домашниот фактор и без никакви пречки дејствуваат во средината во која живеат и работат Македонци

Како и другите етнички групи во иселеништвото, македонските доселеници создале повеќе разновидни етнички организации. Тие им даваат чувство на сигурност и станале место за етничко организирање на национален план, градејќи кај нив патриотска верба, љубов и надеж кон својата татковина Македонија

ХРИСТОС ВОСКРЕСНА – НАВИСТИНА ВОСКРЕСНА

„Македонска нација“, 24 април 2022

ДЕЛ ОД ИСТОРИСКИОТ РАЗВОЈ НА ВСЕЛЕНСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА И ОХРИДСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА (1)

Дванаесетти јуни, недела 2022 година, ќе биде запишан со златни букви како историски ден во анализите на Охридската архиепискоја (Македонска православна црква -ОА). На тој ден, за прв пат се одржа Света патријаршиска и синодална света литургија меѓу Вселенската патријаршија и МПЦ-ОА (Охридска архиепископија) на македонски јазик. Овој светол чин се одржа во соборниот храм на Вселенската патријаршија „Св. Георгиј Победоносец“ во Истанбул.

Во тој историски ден за Охридската архиепископија чиноначалствуваа вселенскиот патријарх г. Вартоломеј и поглаварот на МПЦ-ОА г. Стефан. Тие одржаа прва заедничка света литургија по примањето на Охридската архиепископија во богослужбено и канонско единство со останатите православни цркви, со што се отстрани повеќедецениската шизма наложена врз Македонската православна црква – Охридска архиепископија. Тоа е повод да се пренесе дел од историскиот развој на Вселенската патријаршија и Охридската Архиепископија, како и дел од животот и делата на нивните денешни поглавари.

Вселенската патријаршија е создаден по расцепот на Римската империја во 395 година, со која најпрво раководел епископ, а од 451 година епископот кој ја носи титулата патријарх. Во првите векови на османското владеење, Цариградската патријаршија игра улога на потпомагач на црковното и училишното дело во Османлиското Царство и противдејствува на некои од обидите на исламот за потурчување на одделни региони на Балканот. Меѓутоа, од XVIII век и почетокот на XIX век Цариградската патријаршија започнува да се претставува како грчка, со што се стреми кон грцизирање на негрчкото христијанско население во Империјата.

Цариградската патријаршија ја претставувала црковната и училишната дејност во Македонија и Одрински, кои после Берлинскиот договор од 1878 година одново се под османската власт. Таа ги поткрепува и грчките и српските области, но не ја признава автокефалноста на бугарската црква. Денес, под јурисдикција на Вселенската патријаршија се: Руската, Бугарската, Српската православна црква, Охридската, Трновската и Печката архиепископија, Албанската, Финската, Естонската православна црква, а Угровлашката, Молдавската, Московската и Киевската митрополија, а по падот на Константинопол под османлиска власт во 1453 година, на цариградскиот патријарх му било дадено правото да биде поглавар на сите источни (православни) христијани во рамките на Империјата.

Сегашен Вселенски патријарх е Вартоломеј кој е духовен водач на околу 300 милиони православни христијани во светот. Тој е роден како Димитриос Арходонис на 29 февруари 1940 година во селото Агиои Теодорои на островот Имброс (сега Гекчеада, Турција), како син на Христос и Мерови Арходонис (роденото Скарлатос),

двајцата со грчко потекло. Има турско државјанство, но е припадник на малото етничко-грчко малцинство во Турција. Течно говори турски, грчки, латински, француски, англиски, италијански и германски јазик. По дипломирањето на факултетот служел во Патријаршиската богословија во Халки, каде што бил ракоположен за свештеник. Подоцна, тој служел како митрополит на Халкидон и станал член на Светиот синод, како и на други комитети, пред неговото устоличување како вселенски патријарх.

Патријархот Вартоломеј е 270-тиот и сегашен архиепископ на Константинопол и Вселенски патријарх, од 2 ноември 1991 година. Во согласност со неговата титула, тој се смета за *primus inter pares* (прв меѓу еднаквите) во Источната православна црква и како духовен водач на источните православни христијани ширум светот.

Мандатот на Вартоломеј се карактеризира со внатрешноправославна соработка, внатрешнохристијански и меѓурелигиозки дијалог и формални посети на римокатоличките, старокатоличките, православните и муслиманските водачи ретко претходно посетувани од вселенски патријарх. Разменил бројни покани со црковни и државни великодостојници. Неговите напори за промовирање на верските слободи и човековите права, неговите иницијативи за унапредување на верската толеранција меѓу религиите во светот, како и неговите напори за промовирање на екологијата и заштитата на животната средина, се широко забележани, и овие напори му ја донесоа титулата “Зелениот патријарх”.

Исто така во пишаните документи е забележано дека Вселенскиот патријарх често настапува како своевиден гласноговорник на православието на средби со претставници на други христијански цркви, други светски религии, меѓународни организации и држави. Тој, исто така, традиционално ја игра улогата на иницијатор и координатор на заедничките активности меѓу помесните православни цркви. За таа цел, тој повремено свикува собори на локални црковни водачи, со кои претседава. На Сеправославната конференција на Родос во 1961 година, тој добил право да свика Вселенски или Сеправославни собори (како што правел византискиот император во минатото).

Според скромните историски податоци за Охридската архиепископија, пак, е забележано дека Самуил за прв поглавар на Преспанската (македонска) црква го наменува Герман-Гаврил. Тој уживал голема почит и бил мошне близок на својот господар, што се потврдува и со фактот дека и Самуиловиот првенец и престолонаследник го добил името на црковниот поглавар - Гаврил.

Самуил и Герман-Гаврил се избориле за автокефалноста на Охридската архиепископија, со што и поглаварот бил потврден од Апостолската столица, а црквата го добила своето дефинитивно оформување како самостојна помесна црква. Не се знае кога починал Гаврил. Меѓутоа, познато е дека тој бил поглавар на чело на Црквата сè додека нејзиното седиште било во Преспа и тука се упокоил, не стигнувајќи да се пресели во Охрид. Според народните преданија, вечното почивалиште му е во манастирската црква во селото Герман, во Долна Преспа, во егејскиот дел на Македонија.

Во втората половина на X век, во рамките на Самуиловата држава е организирана Охридската автокефална архиепископија, во достоинство на патријаршија, а подоцна, по паѓањето на Самуиловото Царство, повторно е сведена на степен на архиепископија и како таква постоела цели осум века, сè до 1767 година кога е укината од страна на турскиот султан Мустафа III, а нејзините епархии се присоединети кон Цариградската патријаршија.

Македонската православна црква, пак, беше формирана пред самиот крај на војната, во 1944 година во селото Горно Врановци, Велешко. Во март 1945 година во

Скопје, е одржан Првиот црковно-народен собор, на кој е донесена Резолуција за обновување на Охридската архиепископија, како Македонска православна црква.

Светиот синод на МПЦ на 17 јули 1967 година во Охрид го свикнува Третиот црковно-народен собор, и на свечената седница во охридската црква на „Свети Климент Охридски“ ја прогласува Македонската православна црква за автокефална. Овој чин е извршен на Светата архиерејска литургија, отслужена во црквата „Свети Климент Охридски“ на 19 јули 1967 година, од страна на Светиот архиерејски синод на МПЦ, точно 200 години по нејзиното укинувањето од страна на турскиот султан.

На 12 ноември 2009 година, Македонската православна црква во своето име ја додала додавката „Охридска архиепископија“, како директна наследничка на старата Охридска архиепископија. Покрај додавката, МПЦ-ОА извршила и промена во грбот и знамето, односно наместо приказот на црквата Св. Богородица – Перивлепта, била ставена Св. Софија во Охрид, како седиште на архиепископите на Охридската архиепископија.

Денес поглаварот на Македонската православна црква – Охридска архиепископија, г. Стефан, кој има титула архиепископ охридски и македонски, е петти по ред. Првиот поглавар беше поглаварот г. Доситеј, кој, пред сè, има големи заслуги за духовното, националното и црковното живеење на Македонците. Тој ја возобнови Македонската православна црква и од него почна сè. Вториот поглавар беше г. Ангелариј, третиот поглавар г. Гаврил кој го направи првиот македонски превод на Библијата, а четвртиот поглавар беше г. Михаил. Петтиот поглавар на Македонската православна црква е денешниот архиепископ охридски и македонски г. Стефан.

Архиепископот г. Стефан е роден на 1 мај 1955 година, во село Добрушево – Битолско, како Стојан Велјановски, во патријархално православно македонско семејство, како шеста рожба на неговите родители Тале и Стојанка. По завршувањето на основното училиште, есента 1969 година се запишал во Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“ во Драчево - Скопје, која со успех ја завршил во 1974 година. Потоа се запишал на Белградскиот православен факултет.

По дипломирањето на Факултетот, во 1979 година, Светиот архијерејски синод на МПЦ го постави за професор во Богословијата „Свети Климент Охридски“ во Драчево - Скопје, а веќе идната година беше испратен на постдипломски студии на Екуменско-патролошкиот институт „Св. Николај“ во Бари-Италија, на кој магистрира во 1982 година.

По враќањето од Италија беше поставен за предавач на Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје, по предметите Свето писмо на Стариот завет и Патрологија, должност од која е избран за архијереј на Македонската православна црква.

Инаку, архиепископот Стефан беше замонашен на 3 јули 1986 година во манастирот „Свети Наум Охридски-Чудотворец“ во Охрид, а хиротонисан за епископ на 12 јули 1986 година во храмот „Свети Димитриј“ во Скопје како митрополит злетовско-струмички, а кратко потоа беше именуван за митрополит на Брегалничката епархија.

На Црковно-народниот собор, одржан на 9 октомври 1999 година, во Соборниот храм на древната Охридска архиепископија „Света Софија“ во Охрид, беше избран, а на 10 октомври 1999 година востолечен како петти поглавар на МПЦ-ОА и оттогаш тој ја извршува должноста архиепископ охридски и македонски, а истовремено е и надлежен архијереј на Скопската православна епархија.

„Македонска нација“, 15 јуни 2022

40 ГОДИШЕН ЛУБИЛЕЈ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (12)

Една од одредбите на Црковно-народниот собор што се одржа во Охрид од 17 до 19 јули 1967 година, кога беше прогласена автокефалноста на Македонската православна црква во лицето на Охридската архиепископија, беше донесена и одлуката на Светиот архиерејски синод да се формира Американско-канадско-австралиско-македонска епархија.

Според делото „Македонците во САД и во Канада“ од авторот на овие редови, оваа значајна црковна институција, од почетокот до денес, меѓу другото, има за цел да ги продлабочува врските и да ја јакне љубовта, верата и надежта меѓу македонските иселеници во прекуокеанските земји со Татковината и со Црквата, како и да биде мост за подобро запознавање и зближување на Македонија со земјите кадешто тие живеат. Во почетокот епархијата беше заедничка за САД, Канада и Австралија. Подоцна, се одлучи за Австралија да се формира Австралиско-македонската епархија, а денес Австралиско-новозеландско - македонската епархија, која се оддели како посебна институција, а се формира и Европската епархија.

Според одлуката на Синодот на МПЦ, за прв архиереј на целата Епархијата беше избран тогашниот викарен епископ тивериополски, г. Кирил, кој на 10 август 1969 година беше интронизиран како нејзин надлежен епархиски архиереј. Чинот на интронизацијата беше извршен во најголемата македонска иселеничка колонија и црковно-културен центар на Македонците од сите делови на Македонија - Торонто, од страна на тогашниот дебарско-кичевски митрополит г. Методиј. Во службата на интронизацијата учествуваа свештени лица, а во присуство на голем број Македонци од сите македонски колонии од Канада и САД, бројни гости и официјални личности на македонските организации и асоцијации, како и претставници на канадската влада и на медиумите.

На 4 октомври 1969 година, во просториите на МПЦ „Св. Климент Охридски“ во Торонто, со учество на бројни делегати и гости за прв пат е формирано Епархиско собрание, како највисоко тело на оваа Епархија. Потоа се избраа: верификациона комисија, записничар, потпретседател, како и Епархиски управен одбор, Епархиски црковно-судски совет и Епархиски црковно-просветен совет

По дванаесет години, Американско-канадско-македонската црковна епархија беше официјално регистрирана пред американските власти на државата Њујорк. Тој чин претставува историски момент за македонските иселеници и еден од најзначајните настани во животот и дејноста на МПЦ на северно-американскиот континент. Регистрирањето на ова високо управно тело на МПЦ во САД и во Канада, имаше силен одраз во натамошната афирмација на македонското име и духовните вредности на македонските доселеници во новите средини.

Беше тоа 12 септември 1981 година, светол датум за Македонците од САД и од Канада, кога во МПЦ „Св. Димитрија“ во Рочестер, во државата Њујорк, митрополитот

г. Кирил ги потпиша документите и го означи законското регистрирање на Епархијата во присуство на видни личности од македонските заедници, свештени лица и пред американски адвокат.

Имено, по одржувањето на молитвата во храмот “Св. Димитрија”, во хотелот “Американа”, во кој се наоѓаше канцеларијата на адвокатот, со потписите на архиепископот и архиепископскиот заменик, првпат надвор од границите на Македонија се законски и се призна епархија на Македонската православна црква. Во тој период, Епархијата ја сочинуваша 15-на црковни општини со десетина парохиски свештеници. Со тоа Епархијата стана и нераскинлив дел на мајката Светиклиментова црква во Македонија.

Веста за регистрирањето на Епархијата брзо се разгласи преку средствата за јавно информирање на македонските, во американските и канадските медиуми. Меѓутоа, посебно внимание на овој настан посвети њујоршкиот дневен весник “Тајмс Јунион”, на чии страници беше објавено законското регистрирање на Епархијата, постоењето на Македонската православна црква и на македонската нација во целина.

Една од најважната активност на Американско-канадската епархија е Црковно-народниот собир, кој се одржува секоја година од 1975. Првиот собир се одржа во Торонто во 1976. Во оваа Епархија до денес се отворени вратите на 30 цркви и два манастира, во кои служат 30 македонски свештенослужители и еден надлежен архиепископ.

Идејата за одржување на црковно-народните собири на македонските доселеници коишто живеат во САД и во Канада, произлезе од македонската етничка заедница во Гери, Индијана, поточно од црквата “Св. Петар и Павле”, првата македонска православна црква на северноамериканскиот континент. Идејата беше прифатена од членството на црквата, а потоа и од другите македонски православни цркви во Северна Америка.

Така, на 19 и 20 мај 1975 година во црквата “Успение на Св. Богородица”, во Колумбос, Охајо се одржа средба на која беше договорено секоја година да се одржува црковно-народен собир во разни места, односно градови во Северна Америка, каде што има македонски православни цркви. Основната цел на овој собир треба да биде зацврстувањето на единството на Македонците иселеници, како и јакнење и унапредување на дејноста на Епархијата. Се одлучи Собирот да се одржува секоја прва сабота и недела во месец септември во деновите на американскиот празник “Ден на работникот” и да трае два дена.

Првиот црковно-народен собир на Американско-канадската македонска православна епархија се одржа во Торонто, во 1975 година. Досега организатор, односно домаќин на собирите неколку пати била македонските православни цркви во Торонто, Колумбос, Хамилтон, Гери, Рочестер, Детроит, Пасаик, Чикаго, Бафало, Винсор, Сиракуз, Мисисага и Кливеланд.

Во рамките на собирот се состанува Епархиското собрание и се одржува централниот собир. Одржувањето на црковно-народниот собир придонесува за афирмација на националните и културните вредности на Македонците-доселеници во САД и Канада. За време на манифестацијата се одржуваат претстави од најразличен карактер: спортски, музички, културни.

Првата вечер е посветена на Епархиското собрание, на кое се расправа за состојбите приликите и прашањата врзани со црковно-духовното живеење на македонските доселеници. Втората вечер, (саботата), пак, е посветена на фолклорот. Тогаш

настапуваат културно-уметнички друштва, играорни групи и фолклорни секции од сите цркви и црковни општини. Фолклористите настапуваат ревијално, без нтпреварувачки карактер.

Третиот ден (неделата) е посветена на духовното и спортското живеење. Имено, предпадне се одржува заедничка богослужба, на која чиноначалствува македонски владика во сослужение на сите македонски свештеници од Епархијата. Во текот на денот се одржуваат фулбалските натпреварувања кои имаат натпреварувачки карактер. Тогаш доаѓаат до израз младите македонски генерации, кои во текот на Собирот покажуваат голема активност, ангажираност и заедничко живеење. На вечерта се одржува заеднички, семакедонски банкет, со што завршува Собирот.

Инаку, Митрополитот Кирил, чие свештено име му е Никола Поповски беше прв надлежен архиереј на новоформираната Американско-канадско-австралиска епархија, подоцна Американско-канадска епархија од 1967 до 1987 година. Од 1987 до април 1989 година митрополитот Стефан беше надлежен за Епархија. Од април 1989 до 1992 година, пак, Епархијата ја администрираше архиепископот Гаврил, а потоа Епархијата беше под административна надлежност на Синодот. Архиепископот Михаил го презеде администрирањето на оваа Епархија од 1993 до 1999 година, а архиепископот Стефан беше надлежен од 1999 до 2006 година.

Митрополитот американско-канадски Методиј, пак, чие мирјанско име му е Методиј Златанов ја превзеде надлежноста на Американско-канадската македонската епархија во 2006 година и на чело на оваа Епархија е и денес, со седиште во Детроит.

Оваа година јубилејниот 40-ти по ред Црковно-народен собир на Американско-канадско-македонската епархија ќе се одржа во црквата „Успение на Пресвета Богородица“ во Детроит, Мичиген, на кој ќе земат учество сите македонски православна црква од Соединетите Американски Држави и Канада.

Оваа задгранична епархијата има 30 свештенослужители, 30 цркви и два манастира. Секоја година, почнувајќи од 1975 година организира црковно-народен собир на Денот на трудот во САД (првиот викенд во септември), на кој учествуваат сите цркви и манастири од Епархијата, како и илјадници Македонци од сите делови на Македонија кои живеат во САД и Канада.

Сегашниот надлежен архиереј на Американско-канадската епархија митрополитот г. Методиј беше интронизиран во соборниот епархиски храм „Свети Климент Охридски“ во Торонто на 04 септември 2006 година. Чинот на востоличувањето го изврши поглаварот на Македонската православна црква, неговото блаженство, архиепископот охридски и македонски г. г. Стефан, кој началствуваше со светата архиерејска литургија, во сослужение на митрополитот брегалнички г. Агатангел, митрополитот европски г. Пимен, свештенослужителите на Американско-канадската епархија, како и свештеници од сестринските православни – Грузиската и Романската православна црква.

На свеченостите по тој повод присуствуваа претставници на сите македонски православни цркви од Епархијата, на македонските дипломатско-конзуларни претставништва од САД и Канада, како и многу илјаден македонски православен народ од Северноамериканскиот континент.

„Македонска нација“, 02 септември 2015

**ШЕСТИ ДЕЛ –
МАКЕДОНСКИ ЦРКОВНИ
ДОСТОИНСТВЕНИЦИ**

- ДОСИТЕЉ - ПРВИОТ ПОГЛАВАР НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА (1)	213
- АРХИЕПИСКОПОТ АНГЕЛАРИЈ – ВТОРИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (2)	216
- АРХИЕПИСКОПОТ ГАВРИЛ – ТРЕТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ-ОА (3)	218
- АРХИЕПИСКОПОТ МИХАИЛ – ЧЕТВРТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (4).	221
- АРХИЕПИСКОПОТ СТЕФАН – ДЕНЕШЕН ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (5)	224
- КЛИМЕНТ- ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ МИТРОПОЛИТ И ПРВ ПРЕСПАНСКО - БИТОЛСКИ АРХИЕРЕЈ (6)	227
- МИТРОПОЛИТОТ НАУМ – ВТОРИОТ МАКЕДОНСКИ ВЛАДИКА ПРЕД ОБНОВУВАЊЕТО НА МПЦ И ОСНОВОПОЛОЖНИК НА ПРВИТЕ МАКЕДОНСКИ ЦРКВИ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО (7)	229
- МИТРОПОЛИТОТ МЕТОДИЈ Е ПРВИОТ МИТРОПОЛИТ ОД ОБНОВЕНАТА МПЦ (8) .	232
- МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ – ПРВ НАДЛЕЖЕН АРХИЕРЕЈ ВО ДИЈАСПОРАТА (9) . . .	235
- АРХИМАНДРИТОТ НИКОДИМ ЦАРКЊАС – СИМБОЛ НА БЕЛОМОРСКА МАКЕДОНИЈА (10)	238
- МАКЕДОНСКИОТ ПРЕРОДБЕНИК АРХИМАНДРИТОТ ХАЦИ ПАВЕЛ ГРАМАТИКОВ –БОЖИГРОБСКИ (11)	241
- ОД ПОСЕТАТА НА ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА И МЕТЕОРА (12)	244

ДОСИТЕЈ - ПРВИОТ ПОГЛАВАР НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА (1)

Според скромните историски податоци за поглаварите во Самуиловата држава и почетоците на Охридската архиепископија е забележано дека Самуил за прв поглавар на Преспанската (македонска) црква го наименовал Герман-Гаврил. Тој уживал голема почит и бил мошне близок на својот господар, што се потврдува и со фактот дека и Самуиловиот првенец и престоно-наследник го добил името на црковниот поглавар - Гаврил.

Непобитно е дека Самуил и Герман-Гаврил се избориле за автокефалноста на Охридската архиепископија, со што и поглаварот бил потврден од Апостолската столица, а црквата го добила своето дефинитивно оформување како самостојна помесна црква. Не се знае кога починал Гаврил. Меѓутоа, познато е дека тој бил поглавар на чело на Црквата сè додека нејзиното седиште било во Преспа и тука се упокоил, не стигнувајќи да се пресели во Охрид. Според народните преданија, вечното почивалиште му е во манастирската црква во селото Герман, во Долна Преспа, во егејскиот дел на Македонија.

Доситеј II, е возобновител и прв архиепископ охридски и македонски на возобновената Македонска православна црква - Охридска архиепископија. Тој се смета и како наследник на Арсениј II, кој бил последен архиепископ на укинатата Охридска архиепископија во 1767 година.

Архиепископот охридски и македонски господин господин Доситеј II е роден во историското Маврово, на 7 декември 1906 година. Неговото родно место е сместено во најголемиот природен парк во Македонија, Националниот парк „Маврово“ на јужниот брег на денешното Мавровско Езеро. Маврово, кое е планинско село, се наоѓа под падината на планината Бистра на надморска височина од околу 1200 метри. Според записите на Ѓорче Петров од 1896 година, на крајот на XIX век,

Роден е со крстено име Димитар Стојковски, како четврто дете од осумте деца на Лазар и Софија. Израснал под планината Бистра. Целиот свој живот го посветил во служба на црквата. Богословија започнал да учи во Сремски Карловци во 1922 година, а се замонашил во 1924 година, на 17 години, во црквата „Света Богородица Пречиста“, Кичевско.

Негов духовен татко бил игуменот Григориј. По одредените подготовки, Доситеј заминал за Света Гора, каде улогата на духовен татко ја презел игуменот Митрофан од манастирот „Хилендер“. На Света Гора останал сè до 1932 година, кога поради потребата од дошколување заминал во Битолската богословија.

Како монах Доситеј престојувал и во манастирите „Свети Наум“ во Охрид, „Света Богородица“ (Трескавец), Буковскиот манастир и други. Во меѓувреме, на 12 февруари 1934 година, од страна на владиката Николај, во црквата „Света Богородица“ во Битола, Доситеј бил назначен за ераѓакон, додека на Цветници го примил еромонашкиот чин. Тој будно го следел решението на македонското црковно прашање и

вложувал максимални усилби за негово разрешување преку обновата на Охридската архиепископија и создавањето на Македонската православна црква. Длабоко во себе бил свесен за своето потекло.

Богословијата во Битола ја завршил во 1937 година, а истата година Српската православна црква, како казна за неговата „непослушност“ не му доделила стипендија за да се запише на Теолошкиот факултет во Белград. Сепак, бил прифатен од нишкиот епископ Доситеј, кој го примил во служба што му овозможило паралелно и да студира на Теолошкиот факултет во Белград и да дипломира во 1942 година.

Како последица на промените во Македонија за време на Втората светска војна, во Српската православна црква (СПЦ) настанале превирања. СПЦ сакала да ја спроведе старата српска црковна политика и да го врати во Македонија стариот скопски митрополит Јосиф. Доситеј, прво го отстраниле од црквата и го испратиле да управува со патријаршискиот двор во Сремски Карловци. Таму останал до 1949 година, каде прво добил титула архимандрит, а подоцна бил избран за епископ топлички – викарен на српскиот патријарх Викентиј. Хиротонијата за викарен епископ се одржала на 22 јули 1951 година.

Доситеј ја дознал политиката на Српската православна црква и отворено се спротивставувал на ваквите намери. Во тоа време интензивно комуницирал со Иницијативниот одбор за организирање и за формирање на Македонската православна црква. Најголем дел од членовите во Одборот биле македонски свештеници, кои за време на војната и потоа, останале со народот и ја споделувале неговата судбина.

На иницијатива на Одборот, во декември 1951 година, Доситеј со благослов на српскиот патријарх Викентиј, ја посетил Македонија. Тоа бил значаен датум за Македонците, бидејќи по ослободувањето во 1945 година, првпат земјата ја посетил некој македонски владика.

Посетата на Доситеј во Македонија предизвикала негативни реакции кај радикалите во СПЦ, а по неговото враќање во Белград, бил остро напаѓан од поранешниот скопски митрополит во Македонија, Јосиф. Додека Српската православна црква инсистирала на враќање на нејзините стари епископи, пред сè, на митрополитот Јован, поранешен четнички војвода и познат по својата асимилаторска политика, паралелно Иницијативниот одбор решително се залагал на испразнетите места да дојдат македонски епископи.

Во 1957 година во координација со Доситеј, Иницијативниот одбор за организирање на МПЦ се согласил со СПЦ да ја усогласи организацијата во македонските епархии, во согласност со Уставот на СПЦ, а на српскиот патријарх Викентиј да му се признае статус администратор на трите епархии. Синодот на СПЦ се обврзал на наредното собрание на Архијерејски собор, во мај 1958 година да се изврши избор на Македонци архијереи за сите три епархии.

Вториот црковно-народен собор се одржал во Охрид на 4 октомври 1958 година. На соборот учествувале вкупно 219 делегати, свештеници и мирјани. На соборот во црквата „Света Софија“ била донесена Одлуката за возобновување на Охридската архиепископија.

Откако се донела Одлука за возобновување на Охридската архиепископија, а во согласност со одлуката изборот на митрополитот и епархиските архијереи да биде од Македонија, Доситеј бил предложен за прв поглавар на Македонската православна црква и едногласно бил избран со титула архиепископ охридски и скопски и прв митрополит македонски.

За време на изборот биле сите канбани во Охрид. По појавувањето на Доситеј во црквата „Света Софија“, свештеникот Нестор Поповски официјално му ја соопштил

Одлуката за возобновување на Охридската архиепископија и Одлуката за избор на прв поглавар на Македонската православна црква. Во негово време од темел била возобновена Црквата, со сите нејзини органи: епархиите, епископатот, свештенството, црковните општини во татковината и во дијаспората, црквите и манастирите, образованието и просветата. Во 1967 година била отворена Богословијата, а во 1977 година Богословскиот факултет во Скопје.

Тој го следел решението на македонското црковно прашање и вложувал максимални усилби за негово разрешување преку обновата на Охридската архиепископија и создавањето на Македонската православна црква. Така, на вториот црковно-народен собор, одржан од 4 до 6 октомври 1958 година, бил избран за поглавар на МПЦ во обновената Охридска архиепископија.

Под негово раководство бил свикан Третиот црковно-народен собор, одржан на 18 јули 1967 година, на кој МПЦ била прогласена за афтокефална. Инаку, во 1958 година, во Охрид се одржал Вториот македонски црковно-народен собор, каде што бил прифатен предлогот за обнова на Охридскаа архиепископија, олицетворена во самостојната Македонска православна црква, а за нејзин прв епископ бил избран господин Доситеј.

Одлуката за самостојност на МПЦ била потврдена преку отслужувањето на заедничка архијерејска литургија со српскиот патријарх Герман, во јули 1959 година во црквата „Света Мина“ во Скопје, и во исто време била извршена и хиротонија на преспанско-битолскиот владика Климент. Со тоа Светиот архијерејски синод на СПЦ и дал самостојност на МПЦ, со што, таа и натаму останала во канонско единство со СПЦ преку нејзиниот патријарх.

Во мај 1962 година во придружба на патријархот Герман, со неколку епископи на СПЦ во посета на МПЦ пристигнал московскиот патријарх Алексиј, придружуван од митрополитот Никодим, епископот Пимен и повеќе великодостоинственици на Руската православна црква. На празникот на свети Кирил и свети Методиј во црквата „Пресвета Богородица–Каменско“ во Охрид била одржана и архијерејска литургија на којашто служел московскиот патријарх Алексиј во сослужение на српскиот патријарх Герман и архиепископот охридски и митрополит македонски Доситеј. Тоа било прво сослужување на поглаварот на МПЦ со поглавари на други автокефални цркви.

Доситеј бил поглавар на Македонската православна црква од 4 октомври 1958 до 20 мај 1981 година. По него архиепископи на МПЦ биле Ангелариј (18.8.1981 до 15.7.1986 година.), Гаврил (4.10.1986 до 9.6.1993 година.), Михаил (од 21.12.1993 до 6.6.1999 година) и Стефан (од 10.10.1999 до денес).

Првиот архиепископ на возобновената Охридска архиепископија во ликот на Македонската православна црква архиепископот господин господин Доситеј почина на 20 мај 1981 година. Неговиот гроб се наоѓа во црквата „Свети Димитрија“, во Скопје. Во спомен на 25-годишнината од неговото упокојување, во 2007 година после Божествената литургија, по повод патриониот празник Свети Климент Охридски и 40-годишнината од возобновувањето на автокефалноста на Македонската православна црква - Охридска архиепископија, пред соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје беше откриен и осветен споменик на архиепископот Доситеј, првиот поглавар на МПЦ. Споменикот на архиепископот Доситеј го изработи скулпторот академик Томе Серафимовски

„Македонска нација“, 14 јуни 2017

АРХИЕПИСКОПОТ АНГЕЛАРИЈ – ВТОРИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (2)

Архиепископот охридски и македонски г.г. Ангелариј (Цветко Крстески) беше втор поглавар на Македонската православна црква. Тој беше народен човек, харизматичен, несебично дарувеше христијанска љубов, умееше кај луѓето да влее надеж и доверба. Загина во сообраќајката, кога во службениот „Мерцедес“, во кој се возел архиепископот, удрила цистерна во Дреновската клисура

Почнувајќи од древните времиња па до денес, Македонија беше, е, и ќе биде место каде што се вкрстуваат различни нации, цивилизации култури, јазици и религии. Така, христијанството се појави на овие балкански простори пред многу векови, односно уште од времето кога апостол Павле дојде во Македонија, која како земја, неколку пати се споменува и во Библијата.

Христијанството е најголемата и најзначајната религија на територијата на Република Македонија и кај македонската дијаспора. Притоа, според преданијата, хроничарите и традицијата, најзначајна и најголема улога има формирањето на Охридската архиепископија како наследник на архиепископијата на Јустинијана Прима, заедно со нејзините мисионери браќата свети Кирил и Методиј Солунски, свети Климент и свети Наум Охридски.

Според пишаните документи еден од големите христијани во Македонија беше архиепископот Ангелариј, роден како Цветко Крстески во прилепско Долнени, на 25 март 1911 година и беше втор поглавар на МПЦ, носејќи ја титулата Архиепископ охридски и македонски. Тој беше роден од татко Костадин, кој бил свештеник, и мајка Свезда. Неговиот брат, Пецо Крстески бил учесник во НОБ и загинал во 1942 година. По основното образование во Долнени и во Прилеп, во 1926 година се запишал на богословското училиште „Св. Јован Богослов“ во Битола кое го завршил во 1931 година.

Во 1932 бил ракоположен во чин ѓакон во црквата „Св. Димитрија“ во Битола, а истата година во црквата „Св. Богородица“ бил назначен за свештеник и станал парох во дебарското село Гари, каде служел до 1937 година. Потоа парохиски свештеник бил во црквата „Св. Благовештение“ во Прилеп од 1937 до 1961 година и архиерејски намесник на Прилепското архиерејско намесништво.

Свештеникот Цветко Крстески учествувал во НОБ. Во 1942 година загина неговите брат Пецо Крстески – Даскалот, на когошто по убиството фашистите му ја пресекле главата. Бил член на Иницијативниот одбор за организирање на МПЦ во 1945 година и член на Здружението на православно свештенство на НРМ. Учествовал на Првиот црковно-народен собор во Скопје во 1945 година и на Свештеничката конференција во 1946 година. По завршувањето на војната, студирал на Филозофскиот факултет во Скопје.

Во 1961 година бил назначен за парохиски свештеник при црквата „Св. Великомаченик Ѓорѓи“ во кварталот Фицрој во Мелбурн во Австралија, каде што ја

основал и првата македонска православна црковна општина, а за време на неговата служба била изградена првата македонска призната црква во дијаспората.

Црковната општина „Свети Ѓорѓи“ во Мелбурн, Викторија каде беше испратен мисионерот свештеникот Цветко Крстески е прва македонска православна црква изградена надвор од Република Македонија, и е дело претежно на Македонци од егејскиот дел на Македонија. Имено, најголемиот број Македонци во Австралија по Втората светска војна и пред тоа беа од Беломорска Македонија доселени главно во државата Викторија.

Така, во Австралија на Илинден 1958 година, на свечен начин, а во присуство на голем број доселеници и симпатизери, беше симполично поставен камен-темелникот во објектот на црквата „Св. Ѓорѓи“, којашто се наоѓа во Фицрој. Една година подоцна е поставена спомен-плочата на која стои: „Оваа црква е изградена за потребите на македонската православна општина“, а на 7 август 1960 година тогашниот епископ Злетовско-струмички г. Наум, во сослужение на свештеникот Цветко Крстески (архиепископ Ангелариј) и поголем број македонски свештеници, го освети храмот на великомаченикот Ѓорѓи. Денес ова црковната општина го носи името „Свети Ѓорѓи и Света Богородица“ и е лоцирана во Епинг.

Архиепископот Ангелариј како свештеникот Цветко Крстески во Мелбурн служел од 1961 до 1964 година. По враќањето во Македонија во 1964 година бил на служба во црквата „Св. Благовештение“ во Прилеп, а по смртта на неговата сопруга, во 1972 година, ја прифатил поканата на Синодот на МПЦ и се замонашил под името Ангелариј. Во 1975 година од САС на МПЦ бил хиротонисан за епископ Пелагониски, а на 5 јули 1977 година за Дебарско-кичевски митрополит, како и администратор - сотрудник на болниот митрополит Преспанско-битолски, Климент. За Охридски и Македонски архиепископ и скопски митрополит бил избран на 19.VIII.1981 година.

Наследил стабилна црква, но која морал да ја надогради. Затоа одговорноста со раководењето на МПЦ била уште поголема, иако сенката на г.г. Доситеј била постојано присутна кај верниците, свештениците и кај архијерејите. Поради тоа, од своите свештениците барал моралност и одговорност кон Црквата, но и достоинствено однесување кон верниците.

Архиепископот г.г. Ангелариј секогаш барал јазикот на Светите браќа Кирил и Методиј, да се негува. Тој ја приближил Црквата до јавноста, но и до другите екуменски заедници. Верувал дека за време на неговиот мандат, конечно ќе се реши прашањето за автокефалноста на МПЦ и дека српскиот патријарх Герман ќе го потпише Томосот за автокефалност. Тие беа во многу блиска комуникација.

За своите заслуги Архиепископот г.г. Ангелариј бил одликуван со црвен појас, граден крст во 1959 година, Орден за братство и единство од втор ред и со највисокото свештеничко одликување – протоереј-ставрофор, а посмртно е одликуван со Деветто-септемвриската награда на град Прилеп.

Ангелариј иако бил кроток и скроман човек, не се плашел да го каже своето мислење. Тој отворено упатува критика, сметајќи дека тогашното Претседателство доволно не се ангажирало за Македонската православна црква! Не попуштал ниту пак пред притисокот на тогашната власт. Но, животниот пат му згаснува ненадејно

на 15 јуни 1986 година загина во случајна сообраќајна незгода, враќајќи се од службено патување, на патот Прилеп-Скопје, кај Дреновската клисура. Погребан е во црквата „Свети Димитриј“ во Скопје.

Македонска нација“, 27 јануари 2021

АРХИЕПИСКОПОТ ГАВРИЛ – ТРЕТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ-ОА (3)

Архиепископот охридски и македонски г.г. Гаврил (Ѓорѓи Милошев) беше трет поглавар на Македонската православна црква, учител, преведувач (прв ја преведе Библијата на македонски јазик), уредник во Државното книгоиздателство на Македонија и прв декан на Богословскиот факултет во Скопје.

Еден од влубениците во ширењето на христијанството во Република Македонија беше Гаврил, чие световно име му беше Ѓорѓи Милошев кој беше еден од највисоките црковни великодостојници. Тоа се потврдува со неговото име и дело како трет поглавар на Македонската православна црква. Имено, како бриљанти на Архиепископската круна на третиот поглавар на МПЦ-ОА г.г. Гаврил ќе останат: издавањето на Новиот Завет во негов нов превод, формирањето на Богословскиот факултет, доизградбата и осветувањето на Соборниот храм „Св. Климент Охридски“ во Скопје, издавањето на Библијата на македонски литературен јазик, како и возобновувањето на црквите и манастирите во Република Македонија. Тие ќе останат како бриљанти.

Во биографските податоци е забележано дека поглаварот Гаврил се родил во еден тежок и пресвртен период за македонскиот народ. Роден е во Скопје во 1912 година, како Ѓорѓи Милошев. Младоста ја минал во молитви и божји богослуженија во скопските цркви „Св. Петка“, „Св. Богородица“ и „Св. Мина“. Бил работлив и кроток човек кој животот го посветил на Бога. Согледуваќи ги неговите квалитети, како одличен студент скопската општина му доделила едногодишна стипендија по веронаука, а наставниците му биле Руси.

Смрта на неговиот татко била причина да не може да ја оствари својата желба и се посветил на изучување на јазици. Во 1936 година дипломирал на Филозовскиот факултет во Скопје, отсек Германистика и славистика.

Неговиот свештенички живот започнал во Скопје каде бил ракоположен за свештеник, а потоа поставен за парох во Велес во 1942 година. Му била доделена сиромашна епархија и набрзо младиот свештеник ќе сфати дека само преку образованието ќе може да се подготви плодна почва за духовно и интелектуално да се воздигне македонскиот народ.

Веднаш по ослободувањето на Македонија, во 1945 година, отецот Ѓорѓи Милоѓев бил еден од првите професори во велешката гимназија. По кратко време учителствување, од свештенството на Велес и велешката околија бил избран за претседател на Духовниот одбор, и во таа улога учествувал како делегат на Првиот црковно народен собир во Скопје во 1945 година, на кој е донесена Одлука за обнова на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква.

Од 1949 година бил на служба во Државното книгоиздателство на Македонија – Скопје (подоцна „Просветно дело“). Оттогаш па се до смрта, скоро цели триесет години тој се посвети на учебникарството и на просветителството, поточно на литературата и на усовршување и стандардизирање на македонскиот литературен јазик.

Неговата самопрегорна работа бележи огромни достигнувања во создавањето на првите учебници за новото време. Во овој период тој составил и издал прирачници, учебници, речници и училишна литература, па дури и периодика. Посебно за истакнување е неговиот научен пристап кон делата на Кочо Рацин и Војдан Чернодрински. Тој е еден од првите истражувачи од македонскиот научен свет кој се појавил со написи и анализи за опусот на поетот Кочо Рацин.

Карактеристика за тој повоен период е и тоа што полека почнува да се создава и развива и црковно-просветната дејност, во која отецот Ѓорѓи Милошев ќе земе активно учество. Како плод на неговата неуморната работа, за првпат во овој период за потребите на богослужбата, ќе се преведат и издадат на македонски јазик Евангелијата и Апостолот. Издавач на ова дело бил Иницијативниот одбор за организирање на МПЦ. Исто така во далечната 1949 година, отецот започнал со подготвувањето за издавање на Новиот завет, кој излегол од печат во 1967 година како едно од првите црковни дела во Република Македонија.

Љубовта кон преведувачката дејност на Ѓорѓи Милошев била голема. Така, процесот на преводот на Библијата, која му била животна желба, започнал да се одвива веднаш по ослободувањето со печатењето на Апостолот. Тогаш тој ќе ги направи и првите чекори во големиот капитален проект кој значи целосен превод на Библијата на современ македонски јазик. Ова капитално дело е завршено и излезе од печат во 1990 година.

По триесетгодишна плодотворна дејност, откако ќе остави траен печат во историскиот развој на македонското учебникарство и просветителство, тивко без никаква помпезност, отец Ѓорѓи Милошев ќе се повлече во пензија. Но по смртта на сопругата, кон крајот на 1977 година, тој бил повикан од неговото блаженство г.г. Доситеј, возобновителот на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, да прими епископски чин.

Инаку, Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје е всушност возобновител на Светиклиментовиот универзитет од пред 1122 години како негов директен наследник. Денес, по своето четири децениско постоење, функционира со статус на најмлада придружна членка на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје (Статут на УКИМ, член број 58. Од тогаш до денес од Богословскиот факултет „Св. Климент Охридски“ чиј прв и долгогодишен декан беше г.г. Гаврил излегле бројни дипломирани теолози.

Исто така, неговото високопреосвештенство г.г. Гаврил беше назначен од Светиот архиерејски синод на МПЦ за прв архиереј на новата Повардарска епархија која беше формирана на 18. 11. 1977 година. Потоа, на 29 јануари 1978 година Гаврил беше интронизиран во Повардарски митрополит. во соборниот храм „Св. Пантелејмон“ во Велес.

Тој најнапред ја осветил новоизградената црква „Св. Кирил и Методиј“ во селото Еднокукево, Струмичко (10.5.1981), потоа ја осветил управната зграда со крстилница при црквата „Св. Богородица“ во Велес (21.9. 1981), црквата „Св. Кирил и Методиј“ во селото Борисово итн. Неговото Блаженство Г.Г. Гаврил го востоличил сегашниот Архиепископ Стефан во Брегалнички епископ.

По трагичната смрт на архиепископот г.г. Ангелариј, во катедралниот храм „Света Софија“ во Охрид, претставниците на Изборниот црковно-народен собир со тајно гласање го избрале Гаврил за трет поглавар на МПЦ и е востоличен како нов поглавар на Македонската православна црква од 4 октомври 1986 година.

Во својство на Архиепископ, г.г. Гаврил самопрегорно работеше оставајќи зад себе возвишени дела и благочестиви традиции. Архиепископот Гаврил е првиот црковен великодостојник кој преку јавните медиуми на македонските православни верници им ги честиташе Божиќните празници и тој е првиот македонски архиепископ кој ја обновил древната традиција на празникот Водици, во реката Вардар, да се фрла Богојавленскиот крст. Исто така, по повод големиот национален празник Илинден, исто така за првпат почна традицијата редовно да се испраќа Соборна Синодска посланица до верниците, а за првпат новото време г.г. Гаврил го нарече “време на третиот Илинден”.

Архиепископот Гаврил активно учествуваше во доизградбата на Соборниот храм. На 12 август 1990 г., во сослужение на сите членови на Светиот Синод на МПЦ, бројното свештенство и пред многубројниот македонски народ, свечено беше осветен Светиклиментовиот Соборен храм на МПЦ во Скопје, како вечно светилиште на македонскиот народ, симбол на неговото национално и духовно единство.

На 18 октомври 1990 година Г.Г. Гаврил ќе го промовира капиталното дело македонскиот превод од Библијата, издадено од печатницата на „Љубљанско дело“ во Љубљана-Словенија. На промоцијата на македонската Библија г.г. Гаврил ќе истакне дека овој историски чин нема само религиско значење, туку во исто време има и општествено значење, па затоа е огромна неговата големина.

Значајно е да се одбечежи дека во 1988 година кога беше издаден Новиот Завет во нов превод на архиепископот Гаврил. Потоа целата Библија беше издадена од United Bible Societies (UBS) во 1990 година, која е позната како „Гаврилова“ Библија. Новото ревидирано издание, познато како Македонска стандардна Библија, беше издадено во 2006 година од Библиското здружение на Република Македонија. Оваа Библија е одобрена и со благослов на Светиот Архиепископски Синод на Македонската Православна Црква – Охридска Архиепископија, а ја користат голем број македонски христијани нашироко во светот.

Третиот поглавар на Македонската православна црква г.г. Гаврил, за жал, заради старост и крвкото здравје, се повлече од функцијата и поднесе оставка (што не е случај во православието) во октомври 1993 година и до неговата смрт живееше во осамување. Почина на 4 март 1996 година. Наместо да биде погребан до Соборниот храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје, тој е погребан во манастирот „Св. Наум Охридски“ во Радишани крај Скопје

Инаку, авторот на овој текст Славе Катин го познаваше и имаше контакти и соработка со митрополитот Гаврил од 1986 година, кога тој беше избран за поглавар на МПЦ, а Катин беше секретар на Одборот за остварување на улогата на ССРМ во сферата на религијата и верските заедници.

Тогаш се продолжија добрите и конструктивни односи меѓу државата и Црквата. Особена соработка на поглаварот Гаврил и Катин беше остварена при заеднички патувања во Република Македонија, Канада, САД и Германија, заедничките разговори и присуството на празничните прослави и други активности во периодот после 1991 година кога г.г. Гаврил беше поглавар на Македонската православна црква, а Катин беше именуван од Собранието на самостојна Република Македонија да ја врши функцијата потпретседател на Комисија за односи со верските заедници на Републиката Македонија.

„Македонска нација“, 17 февруари 2021

АРХИЕПИСКОПОТ МИХАИЛ – ЧЕТВРТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (4)

За духовното, националното и црквоното живеење на Македонците големи заслуги имаат, пред сè, првиот поглавар господин господин Доситеј, кој особено е вреден за потсетување, бидејќи ја возобнови Македонската православна црква-Охридска архиепископија и од него почна сè. Вториот поглавар господин господин Ангелариј, кој владееше, како високоморална личност воведо ред во Црквата. Додека, пак, третиот поглавар господин господин Гаврил го направи првиот македонски превод на Библијата, кој се користи до денеска. Меѓутоа, четвртиот поглавар на Македонската православна црква-Охридска архиепископија господин господин Михаил, или како авторот на овие редови му се обраќаше со дедо Михаил, има огромна заслуга за афирмација на духовното живеење во Македонија и во дијаспората, особено во возобновувањето на македонското монаштво.

Архиепископот охридски и македонски господин господин Михаил (Методи Гогов) беше четвртиот поглавар на Македонската православна црква-Охридска архиепископија по нејзиното обновување. Михаил беше свештеник и вероучител, даровит црквен оратор и мудрец, и остана запаметен по прекрасните беседи. Беше делегат на Првото заседание на АСНОМ, еден е од иницијаторите и организаторите на Иницијативниот одбор за организирање на црквониот живот во Македонија и поборник за возобновување на Охридската архиепископија, професор во Средното богословско училиште и професор и декан на Богословскиот факултет во Скопје. Напишал повеќе дела и превел богослужбени книги.

Беше архипастир со евангелско смирение, со апостолска доследност и со Светиклиментов самопрегор. Тој работеше со ист прегор за градење на единството и угледот на Македонската православна црква-Охридска архиепископија како дома така и во светот, а беше меѓу првите мисионери во Австралија. Тој е единствениот духовник на кој му било понудено местото претседател на Република Македонија.

Господин господин Михаил е роден во Ново Село, Штипско, на 20 мај 1912 година, како Методи Гогов од родители Панче и Санда. Тој е едно од најсветлите и најзнаменитите имиња на древното и легендарно Ново Село, на македонскиот црквен и духовен дом. Сиот свој живот архиепископот Михаил и' го посвети на црквата, на религијата, на духовното зајакнување, обединување и возвишување на својот народ и својата татковина – Македонија. Љубовта и блискоста со Бога почнува од родното Ново Село во црквата „Света Богородица“. Малиот Методи Гогов бил слаб и со крвко здравје, па по желба на неговата мајка Санда, шестгодишното дете редовно ќе ги посетува богослужбите и ќе се грижи за чистотата на црквата.

По завршувањето на основното образование во своето родно место, во училиштето во кое голем број личности од македонската историја го добиле своето образование, во 1927 година се запишал на Богословијата во Битола. По извесно време по

завршувањето на Богословијата, во 1932 година заминал на студии во Белград на Богословскиот факултет, каде дипломирал во 1936 година како најдобар студент во генерацијата. Како авторитет меѓу студентите влегува во редовите на македонскиот кружок и беше секретар на студентското здружение на Богословскиот факултет, а го подготвувал и студентското теолошко списание како главен уредник.

По дипломирањето присилно бил мобилизиран во српската војска, при што неколкупати бил осудуван од Воениот суд. Пред војната дошол во Штип и кратко време предавал веронаука во штипската гимназија, но со судска казна за дела против интересите на царот и царска Србија, набргу бил депортиран во Ужице за да предава српска пропагандна веронаука. Во предвечерието и виорот на Втората светска војна Методи, пак, се вратил во Штип и работел како свештеник во Соборната градска црква „Свети Никола“ во Штип, каде дошол во судир со бугарската власт, па бил принуден да замине во одбрана на татковината.

За време на Втората светска војна, свештеникот Методи Гогов бил учесник во Народноослободителната војна, а при крајот на војната бил член на АСНОМ. Учествувал и во организирањето на Првиот црковно-народен собир во Скопје на почетокот од март 1945 година, на кој присуствувале 300 учесници, свештеници и мировни лица.

Михаил се залагал за самостојност на МПЦ-ОА, па во два наврата одлежал повеќе од шест години затвор. Бил осуден и затворен од тогашната власт поради идеите за национална, социјална и духовна слобода на македонскиот народ. По шест месеци бил ослободен, но за кратко. На 6 мај 1948 година повторно бил уапсен и осуден на 5,5 години затворска казна. И покрај сите притисоци и закани да се откаже од свештеничкото служење, Михаил останал цврст во своите ставови и продолжил да служи како свештеник во Скопје.

Методи Гогов ќе остане доследен на крстот и мантијата, на олтарот и молитвата, на црквата и Македонија. Но како да се плашеле од неговиот дух, неговиот ум и знаење, па за да се ослободат од него во 1966 година го испратиле да богослужи далеку од Македонија, преку океанот, во Австралија. Во Мелбурн тој бил свештеник во првата Македонска црква од Македонија „Свети Великомаченик Ѓорѓи Чудотворец“. Тамошните медиуми го нарекувале поп што лета бидејќи работел и неуморно патувал - ги создавал првите црковни општини во Австралија.

Михаил бил меѓу првите мисионери во Австралија во првата македонска православно општина „Свети Ѓорѓи“ во Мелбурн. Бил испратен во 1966 година, а се вратил при крајот на 1970 година. По неговото враќање бил назначен за ректор на Македонската православна богословија, каде предавал англиски јазик, омилитика и пастирско богословие. Покрај англискиот зборувал француски, руски и се служел со повеќе живи класични јазици.

Од 1972 година бил генерален секретар на Македонската архиепископија, а за архијереј бил хиротонисан на 25 декември 1988 година. Неговото Блаженство господин господин Михаил бил познат по тоа што не сакал да ги чита своите богослужбени слова, но бил запаметен по неговото ораторство со кое ги надминувал сите архијереи. Во 1988 година е хиротонисан, кога е и митрополит во Повардарската епархија. Потоа на 4 декември 1993 година, на Црковно-народен собир во Охрид е избран за четврти по ред поглавар на Македонската православна црква. На тој чин Михаил, меѓу другото, го изјави следното:

„Ние, Михаил, избран и востоличен архиепископ охридски и македонски, се заколнувам во сеомќниот Бог дека на Македонската православна црква и својата татковина

Република Македонија ќе им бидеме верни и предани, ќе го почитуваме и чуваме црковниот Устав, ќе ја чуваме чистотата на светото православие, црковните канони и прописи, ќе го чуваме канонското единство на сите православни автокефални цркви, а посебно ќе ја почитуваме Македонската православна црква во сè, па и во своите дела и постапки ќе се раководиме исклучително од доброто и интересите на нашата Света Црква и Татковина, и дека нема да се согласиме со никаква измена што би била спротивна на нивните интереси“.

Архиепископот Михаил доаѓа на чело на Македонската православна црква-Охридска архиепископија две години по осамостојувањето на Македонија, која како држава требаше да докаже дека овој народ има своја државотворност, своја историја и своја црква. Како божји гласноговорник, моќен оратор и беседник, кој се залагаше за автокефална МПЦ-ОА, македонскиот православен народ во него гледаше со надеж и полна доверба дека во спорот со Српската православна црква, нема да ја премине црвената линија на достоинството на МПЦ-ОА. Овој мудар белоград старец, како што го нарекуваа во Црквата, беше единствениот духовник на кого му е понудено местото за претседател на државата. На почетокот на деведесеттите години дедото Михаил требаше да биде еден вид македонски Макариос, претседател во мантија, но тој се откажа од овој предизвик несакајќи да ја замени црковната со државничка позиција,

Дедо Михаил бил ревноснос богослужител, пријатен соговорник и внимателен кон секого. Иако по чин бил највисок во јатото, за да се развие сплотеноста на Црквата тој ги слушал своите браќа и соборски ги донесувал значајните одлуки за животворноста на МПЦ-ОА. Работел да се зголеми бројот на архијереи, зошто „стадото било големо, а, пак, овчари биле малкумина“.

Како надлежен за Американската епархија, дедо Михаил успеал да ги прибере и сите залутани верници, да ги надмине сите спорови, а со тоа овозможил оваа епархија да заживее со полн црковен живот. Сепак, тој не успеал да отпатува за Австралија, затоа што не сакал да биде пречекан од поделените, туку од сите обединети верници Македонци. Водел преговори и со претставници на Српската православна црква за воспоставување на духовно единство меѓу двете цркви. Свесен за сложеноста на ова прашање кое го наметнува Српската православна црква, ќе го остави заветот дека никој нема право да го премине прагот на црвената линија, со што би се нарушило достоинството на Црквата и македонскиот народ и дека секој треба да се заложува за жива и здрава автокефална МПЦ-ОА.

За време на неговото архиепископување направени се потребните измени и дополнувања на Уставот на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, статутите за трите епархии во странство и други црковни закони и норми. Исто така, за негово време се збогати издавачката дејност во МПЦ-ОА, при што се отпечатени сè повеќе богослужбени изданија и книги со богословска содржина. Дедо Михаил сфаќајќи ја потребата од новото време, често бил присутен во електронските и печатените медиуми, како дома така и во странство. Ваквиот пристап на поглаварот на МПЦ-ОА, овозможил таа да излезе од гетоизираноста.

На 6 јули 1999 година во Скопје почина архиепископот охридски и македонски г.г. Михаил . Погребан е во црквата „Свети Наум Охридски“ во Радишани, а за негов наследник на тронот на Македонската православна црква е избран архиепископот охридски и македонски господин господин Стефан.

„Македонска нација“, 21 јуни 2017

АРХИЕПИСКОПОТ СТЕФАН – ДЕНЕШЕН ПОГРАВАР НА МПЦ – ОА (5)

Немајќи своја сопствена држава, Македонците добија, во некоја смисла, национална независност за долг временски период, преку Охридската архиепископија. Црквата беше таа која организираше голем дел од духовната, културната и друга дејност на својот народ, пред сè, преку градење на цркви и манастири.

Инаку, Македонската православна црква во Република Македонија е сопственик на околу 2.000 цркви, манастири, параклиси и други верски објекти, кои припаѓаат на седум епархии во Република Македонија, потоа под нејзина јурисдикција се околу осумдесет македонски православни цркви, манастири и црковни општини во дијаспората, кои припаѓаат на четири епархии со околу петстотини свештенослужители и монаштво, дванаесет високодостојници (владици), на чело со поглаварот на Македонската православна црква - Охридска архиепископија, господин господин Стефан во Република Македонија и светот. Таа има Богословско средно училиште и Факултетот за богословија „Свети Климент Охридски“ кој е во состав на државниот универзитет „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје.

На 12 ноември 2009 година, Македонската православна црква во своето име ја вклопи додавката Охридска архиепископија, како директна наследничка на старата Охридска архиепископија. Покрај додавање на додавка, Македонската православна црква – Охридска архиепископија изврши и промени во грбот и знамето, односно наместо приказот на црквата „Света Богородица–Перивлепта“, сега е црквата „Света Софија“ од Охрид, како седиште на архиепископите на Охридската архиепископија.

Денес во Македонија живеат мал број еврејски семејства, но тие здружени во еврејска заедница претставуваат значаен мост на зближување меѓу Република Македонија и Израел. Затоа, придонесот на еврејската заедница во Македонија е огромен и со непроценлива вредност токму во активностите за изградба на македонска православна црква во Израел.

Доколку идејата за изградба на македонски храм во Светиот град стане реалност, тоа ќе биде потег со кој ќе се потврдат одредени размисли и визији дека Македонската православна црква пред себе има широко отворени патишта и дека таа безусловно мора да биде призната од сестринските православни цркви.

Македонските православни црковни општини, цркви и манастири во дијаспората се конституирани врз законска основа и се организирани како религиозни, национални, социјални, хуманитарни и културно-просветни институции. За реализирање на своите активности, црковните општини, пред сè, имаат добиено широка поддршка од тамошните влади и од мајката - Светиклиментовата црква.

Со формирање на црковните општини во дијаспората, во голема мера се придонесе да се подигне на повисоко рамниште и во извесна смисла да се определи националниот идентитет на Македонците од сите делови на Македонија, во дијаспората,

без разлика од кој дел на Македонија се, и со какви патни исправи се дојдени во новите средини.

Преку МПЦ-ОА, преку членување во тие духовни домови, добиваат документи што сведочат дека се Македонци, а со тоа стекнуваат право да избираат и да бидат избрани во црковно-општинските тела. Така, тие добиваат крштеници, венчаници, посмртници и други документи кои се официјални и законски пред тамошната администрација.

МПЦО, под водството на поглаварот господин господин Стефан, преку своите епархии: Американско-канадско-македонската епархија, Австралиско-новозеландската епархија, Австралиско-сиднејската епархија и Европската епархија ги штити, ги организира и ги афирмира сите македонски црковно-патриотски интереси и потреби, овозможувајќи им на македонските доселеници од сите делови на Македонија да ја чувствуваат националната и црковната слобода. Епархиите обезбедуваат услови за сè поголема афирмација на целокупното културно наследство и напредокот на македонскиот народ.

Денес поглаварот на Македонската православна црква – Охридска архиепископија, господин господин Стефан, кој има титула архиепископ охридски и македонски, е петти по ред. Првиот поглавар беше господин господин Доситеј, кој, пред сè, има големи заслуги за духовното, националното и црковното живеење на Македонците.

Тој ја возобнови Македонската православна црква и од него почна сè. Вториот поглавар беше господин господин Ангелариј, третиот поглавар господин господин Гаврил го направи првиот македонски превод на Библијата, а четвртиот поглавар беше господин господин Михаил. Петтиот поглавар на Македонската православна црква е денешниот архиепископ охридски и македонски господин господин Стефан.

Тој е роден на 1 мај 1955 година, во село Добрушево – Битолско, како Стојан Велјановски, во патријархално православно македонско семејство, како шеста рожба на неговите родители Тале и Стојанка.

Добрушево, родното место на архиепископот господин господин Стефан е битолско село сместено во југозападниот дел на Република Македонија и припаѓа во Општина Могила. Се наоѓа во срцето на Пелагонија, североисточно од Битола. Населението се занимава исклучително со земјоделска работа. Во селото има осумгодишно основно училиште, пошта, амбуланта, ветеринарна станица, земјоделска задруга, дом на културата и селска црква „Христово вознесение“ а селска слава е Спасовден.

Добрушево има фудбалски клуб ФК „Добрушево“, кој е основан во 1948 година и кој опстојува и денес. Инаку, по повод 50-годишнината на овој фудбалски клуб излезе од печат пригодна монографија, на која рецензенти беа архиепископот господин господин Стефан и авторот на овие редови, Славе Катин.

Карактеристично за ова село е тоа што во неговата околина се наоѓаат археолошките локалитети: Ерековски Ливади - населба од римско време; Плочи - населба од римско време и Селиште – некропола од средниот век. Селото Добрушево отсекогаш било едно од подобрите села, па и денес не го изгуби тој примат, туку напротив. Во него живеат повеќе од 600 жители и е единствено село што има и сопствен парк. Инфраструктурно селото е поврзано и со Прилеп и со Битола, со асфалтни патишта.

Од Добрушево се иселиле голем број луѓе во минатото, посебно во текот на 60-тите години на минатиот век. Најголем број се населиле во Австралија, во градовите Мелбурн и Сиднеј, во Соединетите Американски Држави, во Њу Џерси, Канада во

Торонто, Германија во Минхен и Франкфурт, во Шведска во Малме и Гетеборг. Селото Добрушево кое е познато и како попско село, изнедрило околу 20 свештеници, меѓу нив и Стојан Велјановски, архиепископот господин господин Стефан, поглавар на Македонската православна црква - Охридска архиепископија.

По завршувањето на основното училиште, есента 1969 година се запишал во Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“ во Драчево - Скопје, која со успех ја завршил во 1974 година. Потоа се запишал на Белградскиот православен факултет. По дипломирањето на Факултетот, во 1979 година, Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква го поставил за професор во Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“ во Драчево - Скопје, а веќе идната година бил испратен на постдипломски студии на Екуменско-патролошкиот институт „Св. Николај“ во Бари-Италија, на кој магистрирал во 1982 година.

По враќањето од Италија бил поставен за предавач на Православниот богословски факултет „Свети Климент Охридски“ во Скопје, по предметите Свето писмо на Стариот завет и Патрологија, должност од која е избран за архијереј на Македонската православна црква.

Инаку, архиепископот господин господин Стефан беше замонашен на 3 јули 1986 година во манастирот „Св. Наум Охридски-Чудотворец“ во Охрид, а хиротонисан за епископ на 12 јули 1986 година во храмот „Св. Димитриј“ во Скопје како митрополит злетовско-струмички, а кратко потоа бил именуван за митрополит на Брегалничката епархија. Во наредните години тој работел како професор на Православниот богословски факултет во Скопје, бил главен уредник на весникот „Црковен живот“ и ја вршел функцијата ректор на Македонската православна богословија „Свети Климент Охридски“ во Драчево – Скопје во периодот од 1991 до 1999 година, а бил и портпарол на Светиот архијерејски синод.

На Црковно-народниот собор, одржан на 9 октомври 1999 година, во Соборниот храм на древната Охридска архиепископија „Света Софија“ во Охрид, беше избран, а на 10 октомври 1999 година восточичен како петти поглавар на МПЦ-ОА и оттогаш тој ја извршува должноста архиепископ охридски и македонски, а истовремено е и надлежен архијереј на Скопската православна епархија. И покрај 44-годишната возраст на господин господин Стефан, Македонската православна црква – Охридска архиепископија, ја вложи довербата во неговата интелектуална и морална зрелост.

Оваа 2017 година, на 17 јули ќе се одбележи 47-годишнината од возобновувањето на автокефалноста на Македонската православна црква, период во кој таа се соочи со бројни последици. Во врска со тоа архиепископот господин господин Стефан вели: „Возобновената автокефалност на Охридската архиепископија е темелот на Македонската православна црква. Како резултат на возобновената автокефалност се отворија Богословијата и Богословскиот факултет, се обнови монаштвото, се изградиле и се градат нови, а се обновиле и се обновуваат старите цркви и манастири.

Исто така се отворија македонски цркви и манастири ширум светот: во Австралија, Соединетите Американски Држави, Канада, Европската Унија... На оваа и на ваква црква, има на што да се радуваат и апостолот Павле и Македонката Лидија, и светите Климент и Наум, и Прличев и Теодосиј, и Натанаил и Мисирков, а таа е таква по нивните далекусежни визионерства, несебични заложби и како дар од небото.

„Македонска нација“, 05 јули 2017

КЛИМЕНТ- ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ МИТРОПОЛИТ И ПРВ ПРЕСПАНСКО - БИТОЛСКИ АРХИЕРЕЈ (6)

Митрополит Климент чие световно име пред хиротонијата за архиереј на МПЦ му беше Никола Трајков, е прв македонски митрополит преспанско-битолски, прв архиереј во Битола по обновувањето на Македонската православна црква и втор македонски архиереј потписник на соборската Одлука од 1967 година за обнова на афтокефалниот статус на Македонската православна црква (денес МПЦ - ОА).

Како резултат на вистината дека историјата на македонскиот народ во изминатите години секогаш била тесно врзана со Македонската православна црква, владиката Климент (Никола Трајков) секогаш се борел за независност на својата Православна црква., бидејќи Црквата била таа која организираа голем дел од дејностите на македонскиот народ, пред се' преку градење цркви и манастири.

Тоа особено е изразено во неговиот роден град Битола, градот на конзулите, како што го нарекуваат, град кој прослави јубилеј - 1.000 години од името Битола и е најголем градски центар во Пелагониската Котлина. Првпат името Битола се споменува во една повелба на Цар Самуил од 1014 година под името „Обител“ – старословенски збор што означува манастирски стан, семејство.

Инаку, на митрополитот Климент му го покажа патот на иднината просветителската дејност на свети Климент Охридски која била почувствувана и во Битола и Битолско. Во градот со голем број христијански храмови - цркви и манастири (обители) свети Климент имал свои ученици кои ја развивале Битолската препишувачка школа, а Самуиловото владеење создало уште поповолни услови за сестран развој на Битола.

Никола Трајков (митрополитот Климент е роден на 3 август 1912 година во Битола. Основно образование и гимназија завршил во родниот град. Студирал право на универзитетите во Белград и Софија. Работел како наставник во битолската гимназија, потоа во Историскиот архив во градот, а подоцна и како судија во Народниот суд на општина Битола. Тој се занимава со историско истражување.

Тој бил познат и како исклучително надарен педагог. Во својата долгогодишна просветна дејност успеал на своите ученици, од кои многумина биле на високи места во тогашната државна администрација, културата и просветата, со многу љубов да им ја доближи историјата на македонскиот народ.

По Втората светска војна Никола Трајков активно се вклучува за обнова на Македонската православна црква (МПЦ). Иако бил граѓанско лице, како истакнат активист за создавање на автокефална Македонска православна црква, од иницијативниот одбор во Скопје бил предложен за епископ. По неговото замонашување, набрзо станал прв митрополит преспанско-пелагониски и прв архиереј, хиротонисан во

МПЦ по нејзиното укинување во 1767 година. Имено, во 1958 година Никола Трајков бил замонашен во манастирската црква „Св. Богородица“ во скопското село Побожје. Потоа бил ракоположен за ероѓакон и свештенојереј во црквата „Св. Мина“, Скопје, а во Битола во храмот „Св. Димитриј“ е произведен за архимандрит.

На 19 јуни 1959 година во црквата „Св. Мина“ во Скопје бил хиротонисан за архијереј од поглаварите на СПЦ и на МПЦ Герман и Доситеј Охридски и епископите Никанор Бачки, Симеон Горнокарловачки и Висарион Банатски и станал прв епископ на Преспанско-битолската епархија во Битола. Тоа беше отворање на патот на самостојност на Македонската православна црква и зголемување на бројот на македонските архиереи. Така и се случи кога на 26 јули 1959 година, во Штип, архиепископот Доситеј заедно со митрополитот Климент го хиротонисаа архимандритот Наум и формираат Свет архијерејски синод на обновената Охридска архиепископија во лицето на Македонска православна црква.

Одлуката за самостојност на денешна Македонската православна црква-Охридска архиепископија беше потврдена преку отслужувањето на заедничка архијерејска литургија со српскиот патријарх Герман, на 19 јули 1959 година, во црквата „Свети Мина“ во Скопје, и, истовремено, е извршена и хиротонија на преспанско-битолскиот владика Климент. Со тоа, Светиот архијерејски синод на Српската православна црква даде самостојност на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, со тоа што, таа и понатаму останува во канонско единство со Српската православна црква преку нејзиниот патријарх

Во продолженија, на 17 и 18 јули 1967 година митрополитот Климент учествувал на Третиот архиепископски врковнароден собор одржан во црквата „Св. Богородица Перивлепта“ („Св. Климент“) во Охрид, на кој на 17 јули Соборот едногласно усвоил посебна Резолуција со која од името на сето свештенство и на православниот македонски народ Синодот на Македонската православна црква ја прогласи за автокефална.

Утредента, на 18 јули 1967 година била донесена Одлука за прогласување на автокефалноста на Македонската православна црква, со архиепископско достоинство, со сопствен Поглавар, Синод, Устав и целосно самостојно уредување. Чинот на прогласувањето на автокефалноста на Македонската православна црква е извршен на Светата архијерејска литургија, отслужена во црквата „Свети Климент Охридски“ на 19 јули 1967 година, од страна на Светиот архијерејски синод на МПЦ-ОА. Точно 200 години по нејзиното укинувањето од страна на турскиот султан.

диецезата на Македонската православна црква не се протега само на подрачјето на Македонската држава, туку и во црковните општини надвор од границите на Републиката. Според точката 17 од образложението на Одлуката за автокефалност, Македонската православна црква како административен дел од едната, света, соборна и апостолска црква, ќе ги чува Светото писмо, Светото предание, апостолските Правила и прописите на вселенските и помесните собори и ќе се раководи согласно со нив и со Уставот на Македонската православна црква. Тогаш биле формирани уште две епархии: Дебарско-кичевската и Американско-канадско-австралиската. Синодот кој го сочинувале архиепископот Доситеј и епископите Климент, Наум, Методиј и Кирил ја потпишале Одлуката за автокефалноста на Македонската православна црква.

По долго боледување, на 18 јуни 1979 година, митрополитот Климент се упокоил во Битола. Погребан беше во црквата „Св. Богородица“ во Битола.

„Македонска нација,, 20 јануари 2021

МИТРОПОЛИТОТ НАУМ – ВТОРИОТ МАКЕДОНСКИ ВЛАДИКА ПРЕД ОБНОВУВАЊЕТО НА МПЦ И ОСНОВОПОЛОЖНИК НА ПРВИТЕ МАКЕДОНСКИ ЦРКВИ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО (7)

Кога се пишува за Македонската православна црква за духовно-црковното и националното обединување на Македонците во Македонија и во дијаспората, името и делото на митрополитот Наум, вториот македонски владика пред обновувањето на МПЦ и основоположник на првите македонски православни цркви во иселеништвото е тесно поврзано со тоа.

Треба особено да се нагласи дека Македонската православна црква одиграла првостепена улога за македонскиот народ во текот на тешките периоди на ропство. Затоа се вели дека Црквата била основата на националното признавање и лулка на ренесансата на Македонците во подолг период. Затоа, со право се вели дека историјата на Македонската православна црква е тесно поврзана со историјата на македонскиот народ. Тие со векови заедно егзистираат и во исто време страдаат и се борат против денационализацијата и неправдата кон македонскиот народ на Балканот и на други места насекаде по светот.

Притоа, името и делото на митрополит Наум - вториот владика Македонец е тесно поврзано со Македонската православна црква и со духовно-црковното и националното обединување на Македонците во Македонија и во дијаспората. Митрополитот Наум е хиротонисан по возобновувањето на Охридската архиепископија во лицето на МПЦ.

По ослободувањето на Македонија митрополитот Наум активно е ангажиран во организирањето на самостојниот црковен живот. Бил еден од првите членови на Иницијативниот одбор за организирање на Македонската православна црква. На Црковно-народниот собор во Охрид (1958) бил избран за архијереј. По неговиот избор и хиротонија од тогашниот блаженејш и архиепископ Доситеј и Преспанско-битолскиот епископ Климент, бил поставен за архијереј на Злетовско – струмичката епархија.

Митрополит Наум е роден во битолското село Бистрица во 1906 година (според друг извор роден е во 1912 година во Битола). Неговото световно име е Томо Димовски. Во 1930 година Томо завршил Богословија и примил свештенички чин. Служел во кичевското село Козица и во Битола, каде што бил и вероучител. Кратко време бил архијерејски намесник и заменик.

Тој потекнува од христијанско семејство од Бистрица, село оддалечена 5 км од Битола. Таа се наоѓа на регионалниот пат Битола-Драгош кој води до граничниот премин со јужниот сосед. Често за Битрица се вели дека е ни село ни град, од каде потекнуваат поголем број видни личности во општественото живеење на Македонија.

Во пишани документи за владиката Наум се вели дека во Втората светска војна, Томо Димовски како православен свештеник активно бил ангажиран во организирањето на самостојниот црковен живот. По ослободувањето бил еден од првите членови на Иницијативниот одбор за организирање на Македонската православна црква и еден од најистакнатите поборници за нејзина аптокефалност.

Поовремено застапувајќи поумерени ставови Тома бил назначен за прота, а потоа и за архиерејски заменик во Охридско-битолската епархија. Иако бил мирски свештеник, од Иницијативниот одбор во Скопје бил предложен за владика.

По донесувањето на одлуката за обновување на Охридската архиепископија на Црковно-народниот собор во Охрид во 1958 година, епископот Топлички Доситеј (по потекло од Маврово) бил избран за митрополит на МПЦ.

Според историските податоци се наведува дека во 1957 година во координација со Доситеј, Иницијативниот одбор за организирање на МПЦ се согласил со СПЦ да ја усогласи организацијата во македонските епархии, во согласност со Уставот на СПЦ, а на српскиот патријарх Викентиј да му се признае статус администратор на трите епархии. Истовремено, Синодот на СПЦ се обврзал на наредното собрание на Светиот архиерејски собор, во мај 1958 година да се изврши избор на Македонци архијереи за сите три епархии.

Вториот црковно-народен собор се одржал во Охрид на 4 октомври 1958 година. На соборот учествувале вкупно 219 делегати, свештеници и мирјани. На соборот во црквата „Света Софија“ била донесена Одлуката за возобновување на Охридската архиепископија. Откако се донела Одлука за возобновување на Охридската архиепископија, а во согласност со одлуката изборот на митрополитот и епархиските архијереи да биде од Македонија, Доситеј бил предложен за прв поглавар на Македонската православна црква и едногласно бил избран со титула архиепископ охридски и скопски и прв митрополит македонски.

Со тоа Светиот Архиерејски Синод на СПЦ и дал самостојност на Македонската православна црква, денес МПЦ- ОА. Во меѓувреме Томо Димовски се замонашил и го зел името Наум.

Во тој значаен период на Македонската православна црква, на 19 јуни 1959 година во црквата Св. Мина Никола Трајков, со црковно име Климент бил хиротонисан за архиереј од поглаварите на СПЦ и на МПЦ Герман и Доситеј Охридски и епископите Никанор Бачки, Симеон Горнокарловачки и Висарион Банатски и станал прв епископ на Преспанско-битолската епархија во Битола.

Неколку дена по хиротонијата на владика Климент, на 26 јули 1959 година, во црквата Свети Никола во Штип, тогашниот блаженејш и архиепископ Доситеј и Преспанско-битолскиот епископ Климент ја извршиле хиротинија на Наум (Томо Димовски), како втор македонски владика и беше назначен за владика на Злетовско – струмичката епархија, Со хиротинијата на вториот македонски владика, надлежниот на Злетовско – струмичката епархија Наум, конечно бил конституиран Синодот на Македонската православна црква.

Во 1960 година владиката на Злетовско – струмичката епархија Наум бил испратен на црковна мисија во Австралија, а повеќепати ги посетувал македонските цркви во Америка и во Канада, помагајќи во организацијата на црковниот живот на македонската емиграција.

Во тој период Македонската православна црква направила силен пробив меѓу православните Македонци во државата и меѓу бројната македонска емиграција во прекуокеанските земји – САД, Канада и Австралија, како и меѓу Македонците во Европската Унија и во други земји.

Затоа, со право може да се каже дека Македонската православна црква игра значајна улога во собирањето на Македонците како во државата, така и во светот. Тоа е особено изразено со вториот Илинден – АСНОМ 1944 година и конституирањето на Република Македонија, по обновувањето на Охридската архиепископија во 1958 година и по прогласувањето на нејзината автокефалност во јуни 1967 година.

Така, во Австралија на Илинден 1958 година, на свечен начин, а во присуство на голем број доселеници и симпатизери, беше поставен каментемелникот на црквата „Св. Ѓорѓи“, којашто се наоѓаше во зграда во Фицрој. Една година подоцна е поставена спомен-плочата на која стоеше:

„Оваа црква е изградена за потребите на македонската православна општина“, а на 7 август 1960 година тогашниот епископ Злетовско-струмички г. Наум, во сослужение на парохискиот свештеник Цветко Крстески (подоцна архиепископ Ангелариј) и поголем број македонски свештеници, го освети храмот на светиот великомаченик Ѓорѓи и тоа е прв храм надвор од Македонија осветен од македонски владика. Денес ова црковната општина го носи името „Свети Ѓорѓи и Света Богородица“ и е лоцирана во Епинг.

Овој голем настан во Мелбурн беше од извонредно значење за Македонците во Австралија и пошироко, бидејќи црковната општина „Св. Ѓорѓи“ стана црковен и национален темелник што ги поттикна Македонците низ светот да се зближат, да постигнуваат подобри резултати и да се афирмираат себеси и македонската вистина во новата средина.

Во Канада, пак, ден - 18 април 1965 година, негово блаженство архиепископот Охридски и Македонски господин господин Доситеј во придружба на неговото високопреосвештенство митрополитот Злетовско-струмички Наум, на протаставрофорите Нестор Поповски и Атанас Попов, протаѓакон Стојан Јанковски и архиѓаконот Кирил Поповски, пред голем број насобран народ кој специјално за оваа пригода од многу страни дојде да го види на дело трудот на своите собораќа, ја осветија новата и прва црква во Канада „Св. Климент Охридски“ во Торонто.

Може да се заклучи дека улогата на вториот македонски владика г. Наум кој беше надлежен архиереј на Злетовско – струмичката епархија беше голем поборник за духовно-црковното и националното обединување на Македонците во Македонија и во дијаспората.

Владика на Злетовско – струмичката епархија г. Наум починал 27 ноември 1977 година во Штип каде му се наоѓа вечниот дом.

„Македонска нација“, 03 февруари 2021

МИТРОПОЛИТОТ МЕТОДИЈ Е ПРВИОТ МИТРОПОЛИТ ОД ОБНОВЕНАТА МПЦ (8)

Митрополитот Методиј е еден од столбовите на акциите организирани и реализирани во битката за самостојна Македонска православна црква. Тој е првиот македонски владика од обновената МПЦ. Во 1959 бил произведен во протојерејски чин се' до замонашувањето и изборот за Велички епископ на 12/13. III 1966, во Соборниот храм „Св. Благовештение“ во родниот град Прилеп. Во јули 1967 година бил избран и востолчен за архијереј на Дебарско-кичевската епархија што ја управувал до крајот на животот

Населението од Македонија, а особено прилепчани од каде е митрополитот Методиј се верници и страсни приврзаници на христијанската - православна вера. Затоа, уште од дамнина започнале да градат цркви и манастири, кои служеле и служат како најмасовни собиралишта на национално и верско обединување. Таквата љубов кон верата, кон нацијата, кон сопствената црква и кон Македонија, прилепчани заедно со другите Македонци од етничка Македонија ја продолжиле и на новите простори низ светот.

Прилепчани во нивната долговековна борба за своја сопствена држава, за национална и за културна слобода и независност, во исто време, се бореле и за независност на својата Православна црква. Затоа историјата на Македонците од Прилеп и Прилепско во изминатите векови секогаш била тесно врзана со Македонската православна црква.

Меѓу тие прилепчани кои дале голем придонес и прилог кон вистината и иднината на Македонската православна црква беше, секако, митрополитот Методиј, чие мирско име е Ѓорѓи Попоски. Тој е роден на 27. III 1914 година во Прилеп, во градот на историјата и културата, на митовите и легендите, на вистините и премрежјата, на борбите и триумфите.

Во градот на митрополитот Методиј - Прилеп, на 11 Октомври 1941 година, кај Учестакот, во бугарската полициска станица пукнала првата пушка, со што се означил почетокот на големото антифашистичко народно востание. Како резултат на слободата на Македонија Прилеп стана град кој е меѓу најопаените и најубавите, а со околу осумдесетте илјади жители спаѓа и меѓу најголемите населени места во Република Македонија.

Прота Ѓорѓи Попоски (Митрополит Методиј) е роден на 27 март 1914 година во Прилеп. Своето основно образование го стекнал во родниот град Прилеп, каде завршил низа гимназија. Во 1935 година завршил шестокласна Богословија во Битола, а потоа и Филозофски факултет (група историја) на Скопскиот универзитет.

На 27 октомври 1936 година, Ѓорѓи Попоски бил ракоположен за ѓакон, а за свештеник во јули 1937 година. Од 1938 година, Поповски бил вероучител во основното училиште во Прилеп, потоа парох на Прилепската парохија.

За време на Втората светска војна, Ѓорѓи Попоски бил поставен за парох при црквата „Св. Благовештение“ во Прилеп во 1941 година.

Во биографијата на митрополитот Методиј е запишано дека тој е прв владика од обновената Македонска православна црква. Во 1959 бил произведен во протојерејски чин, а во 1965 година е одликуван со највисоко свештеничко одликување во Македонската православна црква – граден крст. На таа должност бил се’ до замонашувањето и изборот за Велички епископ (12/13. III 1966), во Соборниот храм „Св. Благовештение“ во родниот град Прилеп. Во јули 1967 година бил избран и востоличен за архијереј на Дебарско-кичевската епархија што ја управувал до крајот на животот.

Така, во тие биографски податоци поединечно се вели дека во 1959 година прота Ѓорѓи Попоски бил произведен во протојерејски чин. Потоа, на 12 февруари 1966 година од тогашниот поглавар на Македонската православна црква, блаженоупокоениот Архиепископ Охридски и Македонски Доситеј бил замонашен во метохот на „Свети Наум“ во Битола. А изборот за Велички епископ се одржал на 12/13. март 1966 година, во родниот град Прилеп во Соборниот храм „Св. Благовештение“. Наречението и хиротонијата биле извршени од Архиепископот Доситеј и тогашните епископи на Македонската православна црква: Преспанско-битолскиот г. Климент и Злетовско-струмичкиот г. Наум.

Откако извесен период поминал како викарен Епископ, во јули 1967 година бил избран и востоличен за архијереј на Величката епархија со седиште во Охрид. Со епархијата, која подоцна е преименувана како Дебарско-кичевска, управувал сè до неговото упокојување.

Митрополитот Методиј е еден од многуте архиереи во историјата на Охридската Архиепископија, а денес Македонска православна црква, кој ја носел титулата Велички. Тоа е првата титула што ја имал и основоположникот на Охридската архиепископ, Свети Климент Охридски..

Оваа македонска епископија од страна на црковните историчари се смета за прва организирана Црква на Балканскиот Полуостров. Точната местоположба на Величката епархија се уште не е до крај разјаснето и постојат различни мислења, а најверојатно е дека ја опфаќала територијата од Охрид, по реката Треска до Скопје.

Во МПЦ титулата на оваа епархија се доделува само на викарни архиереи. Светиклиментовата Величко-дремвитска епархија имала чист старомакедонски словенски карактер, се богослужело и администрирало на старословенски јазик и била почетокот на автокефалната Охридска архиепископија.

Според некои научници седиштето на епархијата било во Охрид, и се именувала како „Величка епархија“. Нејзиното име „Величка“ е добиено според името на реката „Велика“ или „Голема Река“. Тоа е исто како и современиот пример на именување на епархиите според имињата на реките, како што се: Брегалничката, Повардарската епархија и сл.

Величката епархија на свети Климента се простирала по течението на Велика Река – Голема Река – Треска, до Скопје. Според некои извори, пак, Величката епархија ја покривала територијата на некогашната Велика Моравија

Исто така, значајно е да се одбележи дека митрополитот Методиј е еден од првите четворица епископи на МПЦ избран по нејзиното возобновување и е еден од петтеми-членови на Светиот архијерејски синод на Македонската православна црква, кои ја

потпишаа историската одлука за прогласување на аптокефалноста на Македонската православна црква, донесена од учесниците на третиот Црковно-народен собор, одржан во Охрид, од 17 до 19 јули 1967 година.

Во историјата на МПЦ е забележано дека чин на незаборав е оној на 10 август 1969 година, или две лета откако беше назначен г. Кирил за епископ на новоформираната Американско канадско-австралиско-македонската епархија. Тогаш пред олтарот на црквата „Св. Климент Охридски“ во Торонто беше извршено востоличувањето - интронизацијата на Неговото високопреосвештенство митрополитот Американско-канадско-австралиски г. Кирил од Дебарско- кичевскиот архиепископ митрополитот г. Методиј. На тој ден река од народ се слеваше од многу места и градови, нешто слично како неколку дена пред тоа на Илинденскиот пикник, меѓу кои беше и авторот на овој текст, Славе Катин. Некои дојдоа дури и два дена порано за да фатат место за многу значајниот настан.

Светата архиепископска литургија, во асистенција на сите свештеници од македонските црковни општини во САД и во Канада од страна на Дебарско- кичевскиот архиепископ митрополитот г. Методиј и митрополитот г. Кирил беше отслужена на најсвечен начин, по што во името на Светиот архиепископски синод на МПЦ, митрополитот г. Методиј го воведоа архиепископскиот трон надлежниот епархиски архиепископ.

Во спомен на првиот митрополит на Дебарско – кичевската епархија, Македонската православна црква одбележа 40 години од смртта на првиот митрополит г. Методиј надлежен на Епархијата по возобнувањето на Охридската архиепископија во ликот на Македонската православна црква. Во таа пригода архиепископот Стефан, заедно со домаќинот митрополитот Тимотеј и повардарскиот митрополит Агатангел, во црквата „Успение на Пресвета Богородица“ – Каменско на 28 февруари 2016 отслужија света архиепископска Литургија.

Инаку, авторот на овој текст Славе Катин го познаваше и имаше контакти и соработка со митрополитот Методиј уште од 1969 година, кога во црква „Св. Климент Охридски“ во Торонто беше востоличен г. Кирил за епископ на новоформираната Американско канадско-австралиско-македонската епархија. Во тој период еден од претседателите на Црквата во 1968 година беше Филип Ангеловски, по потекло од Д’мбени, Егејска Македонија, а генерален секретар на Црквата управа беше Славе Николовски – Катин од Љубојно, Преспа. Тие, заедно со актуелните претседатели Симе Гацовски и Тели Мариовче, со голем број верници, управите на црквата „Св. Климент Охридски“ и свештеникот Атанас Поповски го подготвија пречекот и престојот на владиката Методиј во Торонто.

Нашата соработка со митрополитот Методиј продолжи и по моето враќањето од Канада во Македонија и живеењето во Охрид, особено кога доаѓаа видни иселеници од сите делови на Македонија кои сакаа да се сретнат, да го видат, да разговараат со почитуваниот македонски владика Методиј, со кого им се отвораше Охрид со сета своја убавина, а тој како претставник на Македонската православна црква им ја јакнеше љубовта кон Македонија.

Првиот митрополит на дебарско-кичевската епархија по возобнувањето на Охридската Архиепископија во ликот на Македонската православна црква, митрополит Методиј, починал на 25 февруар 1976 година, а гробот на блаженоупокоениот митрополит се наоѓа во храмот „Св. Богородица“ – Каменско, во Охрид.

Македонска нација“, 19 февруари 2021

МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ – ПРВ НАДЛЕЖЕН АРХИЕРЕЈ ВО ДИЈАСПОРАТА (9)

Кога се зборува или пишува за духовно-црковното и националното обединување на Македонците во етничка Македонија и во дијаспората, името и делото на митрополитот Кирил, кој беше прв надлежен архиереј на Американско-канадската епархија е тесно поврзано со тоа. Имено, во Монографија за „Митрополитот Кирил“, издание на Полошко – кумановската епархија и на „Македонска искра“, Скопје, 2007, на 342 страници, на македонски и на англиски јазик, на авторот на овие редови се вели, дека митрополитот Кирил (Никола Поповски) е роден на 23 јуни 1934 година во Царев Двор, место кое е ни село ни град.

Основното образование го завршува во родното место, а Богословија во Призрен. На Благовештение, 7 април 1964 година, Никола се замонашува во манастирот „Раѓање на Пресвета Богородица“ кај Кичево, и со радост го примил името на св. Кирил Солунски. Притоа, од страна на Неговото блаженство, архиепископот господин господин Доситеј, е ракоположен во чин ероѓакон, а само по кратко време и унапреден во архиѓаконски чин.

Во тоа својство пролетта 1965 година, младиот архиѓакон Кирил го придружува архиепископот господин господин Доситеј при посетата на САД и Канада, каде асистира при евангелисувањето на првата македонска црква во Торонто, на празникот Цветници, посветена на свети Климент Охридски.

По враќањето од САД и Канада, архиѓаконот Кирил е испратен на студии во Русија на Московската духовна академија во градот Загорск, со благослов на српскиот патријарх Герман. Меѓутоа, по две години студирање, односно по завршувањето на првиот степен, е повикан да се врати во татковината, поради повозвишени црковно-духовни и национални интереси на Македонската православна црква-Охридска архиепископија и македонскиот народ. На 5 јули 1967 година е избран за викарен епископ со титула тивериополски од страна на Светиот архијерејски синод на МПЦ-ОА и станува негов најмлад член. По унапредувањето во чин архимандрит, на 11 јули истата година, во предвечерието на празникот посветен во чест и слава на апостолите свети Петар и свети Павле, е извршено наречението во епископски чин, а утредента, на самиот ден Петровден, ќе биде хиротонисан за викарен епископ тивериополски.

Како член на Синодот, веднаш се вклучува во довршувањето на обемниот елаборат за обнова на автокефалноста на Охридската архиепископија. Пет дена подоцна (на 17 јули 1967 година) Светиот архијерејски синод на МПЦ-ОА одржа седница во црквата „Света Богородица Перивлепта“ во Охрид, на која беше донесена историската Одлука за целосно возобновување на автокефалноста на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква-Охридска архиепископија. По потпишувањето од страна на сите членови на Синодот: архиепископот господин господин Доситеј и митрополитите: господин Климент, господин Наум, господин

Методиј и господин Кирил, истиот ден беше презентирана одлуката пред членовите на Третиот црковно-народен собор, што се одржа во катедралниот храм на охридските архиепископи „Света Софија“.

На овој Собор господин Кирил е избран за прв надлежен архијереј на штотуку восстановената Американско-канадско-австралиска македонска православна епархија, со која ќе раководи повеќе од две децении. Зема учество во повеќе делегации на МПЦ-ОА за запознавање на сестринските цркви со обновата на автокефалноста на Црквата на македонскиот народ, преку претставување на опширниот елаборат. Истовремено ја извршува и функцијата претседател на Комисијата за враќање на отуѓените македонски богослови од богословиите на СПЦ.

Во 1968 година ја реализира првата посета на северноамериканскиот континент како надлежен архијереј на Американско-канадско-австралиската македонска православна епархија. За време на едно-месечниот престој во САД и Канада, го освети третиот македонски православен храм на американските простори, црквата „Свети Ѓорѓи“ во градот Сираќуз, во државата Њујорк, а посети и други градови во кои го отвори и поттикна процесот за формирање нови македонски православни црковни општини и за изградба на нови цркви под јурисдикција на Светоклиментовата МПЦ-ОА.

Митрополитот господин Кирил во текот на наредните повеќе од две децении ќе одигра голема духовно национална улога, оттргнувајќи десетици илјади Македонци од српските, грчките, бугарските и други цркви, со цел да доаѓаат во македонските православни храмови. На тој начин е спречена натамошната асимилација и денационализација на македонскиот православен народ на тие американски простори. Тој беше добродојден во сите македонски асоцијации, македонски домови, особено во македонските православни цркви на северно-американскиот континент, во кои, тој има голем удел за формирањето на тие македонски црковно-национални храмови за генерациите

По враќањето од САД врши интензивни подготовки за реализација на првата посета на Македонците во Австралија. Притоа, со одбран тим на свои најблиски соработници ги изработува првата епархиска конституција со експозе и новите правилници, со кои македонските црковни општини ќе се усогласат со светите канони и новиот Устав на МПЦ-ОА. Според нивното слово ќе бидат формирани и раководени новоизградените македонски православни цркви. Првата канонска посета на Австралија ја изврши во почетокот на 1969 година, заедно со митрополитот дебарско-кичевски господин Методиј.

По враќањето од Австралија, врши обемни подготовки за посета на Канада и САД. Во канадската метропола Торонто, каде македонската етничка заедница е најбројна, заедно со гаконот Александар Цандовски ќе им биде нивното седиште и тука се преземени темелни потфати за формирање на првите органи и тела на Американско-канадско-австралиската македонска епархија.

На 10 август 1969 година, во катедралниот храм „Свети Климент Охридски Чудотворец“ – во Торонто, со величествени свечености е извршено неговото востолучување во епископскиот Светиклиментов трон на Американско-канадско-австралиската македонска православна епархија од страна на Неговото високопреосвештенство митрополитот дебарско-кичевски г. Методиј. Кога во 1971 година, ќе биде восстановена и Полошко-кумановската епархија, митрополитот Кирил ќе биде избран за нејзин администратор со сите права и должности кои произлегуваат од Уставот на МПЦ-ОА.

Неговото архипастирствување со оваа Епархија е крунисано со најголем успех преку возвеличувањето на Шар Планина, со изградбата на манастирот посветен на „Свети Наум Охридски Чудотворец“, на надморска височина од околу 1.000 метри. Овој македонски храм е и чувар на македонската вистина на тие планински простори во северно-западниот дел на Македонија.

Под неговото архипастирско раководство во двете епархии ќе бидат изградени, реновирани и преуредени преку стотина храмови на МПЦ-ОА. Меѓутоа, црковно-духовните и националните постигања, особено на планот на обединувањето на Македонците, од сите делови на етничка Македонија, кои живеат и работат во прекуокеанските земји, се од непроценливо значење. Сите тие резултати ќе придонесат господин Кирил во 1972 година да биде поставен за претседател на Одборот за изградба на Соборниот архиепископски храм „Свети Климент Охридски“ во Скопје, изградба на 25 станови во Тетово и Куманово.

Од 1996 година митрополитот Кирил ќе ја врши функцијата претседател на Хуманитарната организација „Милосрдие“ при МПЦ-ОА, која за негово време има ве обезбедено храна, лекови, медицински помагала, разни апарати и друга помош во вредност од десетина милиони евра. Помошта се распределува на најбедните, гладните, изнемоштените, на селски и други помали амбуланти, деловни центри и асоцијации во Република Македонија на кои им е најпотребна. „Милосрдие“ најголемиот хуманитарен дострел го потврди во војната во Република Македонија 2001-2002 година, кога помошта за загрозеното население значеше елементарен опстанок.

Митрополитот господин Кирил целиот свој живот го посвети на духовно-црковното, националното, културното, односно на сестраното единство на македонскиот народ во татковината, и во дијаспората. Американските, канадските и австралиските власти, следејќи ги и согледувајќи ги големите успеси на нашите сонародници, предводени од нивниот митрополит г. Кирил, кој заедно со своето свештенство, секогаш ги ориентираше како Македонци да бидат лојални граѓани на тие држави, уште повеќе ќе ги удостојат со признанија и почит, а ќе ги засакаат и ќе ги возвишат Македонците.

Тоа ќе биде потврдено и со прогласувањето на митрополитот г. Кирил за почесен граѓанин на повеќе градови во САД, Канада и Австралија, што е извршено со одлука на тамошните градски совети и нивните градоначалници.

Митрополитот Кирил како надлежен на Полошко-кумановската епархија почина на 79-годишна возраст на 10 јуни 2013 година. Тој си отиде без најава, без да рече збогум. Притоа, поглаварот на Македонската православна црква-Охридска архиепископија, архиепископот Стефан, пред државниот врв, свештенството и верниците се збогуваше од упокоениот митрополит Кирил.

Владиката Кирил, по негова желба оставена кај авторот на овие редови како негов биограф, беше погребан во манастирот „Свети Ѓорѓи“ во кумановското село Дељадровце. По неговата смрт со Полошко-кумановската епархија управува архиепископот Стефан, со помош на епископот Јосиф Лешочки.

Почитуваниот митрополит Кирил беше еден од поборниците и подржувачите на првото одржување на средбите „Во чест на свети Кирил“ во Рим. Тој беше и последниот жив митрополит што присуствувал на собирот на македонските архијереи во 1967 година, кога е возобновена автономијата на Македонската православна црква-Охридска архиепископија.

„Македонска нација“, 28 јуни 2017

АРХИМАНДРИТОТ НИКОДИМ ЦАРКЊАС – СИМБОЛ НА БЕЛОМОРСКА МАКЕДОНИЈА (10)

Архимандритот Никодим Царкњас е етнички македонски, православен монах. Роден е во селото С'ботско, Воденско, Егејска Македонија во 1942. година. Со својата упорна и посветена борба за признавање на правото на сопствен јазик и црква на Македонците во северна Грција, Отец Никодим Царкњас е една од водечките фигури и симбол на движењето на македонците од Егејска Македонија за остварување на националните и политичките права.

Архимандритот Никодим Царкњас е духовен воин и национален деец кој се бори да го зачува јазикот на својот македонски род. Поради македонската национална дејност повеќе пати бил апсен. Го издавал весникот „Меглен“, но по интервенција на грчките политичари, било забрането натамошното излегување.

Тој е роден во 1942 година, во селото С'ботско, егејскиот дел на Македонија. Во родното место завршува основно и средно образование. По завршување на средното образование се запишува на богословското училиште во Солун, кое се трансформира во Теолошки факултет. По дипломирањето во 1973 година, бил назначен за гакон во манастирот „Свети Пантелејмон“ во селото Пателе, Леринско, а малку потоа, на 21 октомври 1973 година отец Никосим Царкњас станал старешина на црквата „Свети Пантелејмон“ во Лерин.

Родното место на архимандрит Никодим Царкњас С'ботско со варијанти-те Суботско, Соботско и Саботско, на грчки, Аридеа и Ардеја е град во Воденско, денес во општината Меглен, во Егејска Македонија. Тоа е градче чиј број на население во 2011 година бил 6.561 жител.

По долги подготовки, во 1978 година Царкњас го објавува весникот „Меглена“, во кој се обработуваа прашања за вработување на жителите од регионот, како и прашања поврзани со животот и историјата на Македонците. Водејќи сметка за актуелната политичка состојба, во списанието се поставуваат и текстови кои не се од интерес за македонскиот народ, што ќе овозможи првите критики од познати личности од политичкиот живот да бидат позитивни.

Меѓутоа, набргу реагираат грчките политичари, воените власти и грчката црква. Митрополитот на Лерин и Преспа, Августин, го укорува Царкњас за употреба на името. Во 1980 година, на свештеничкиот собор во манастирот „Св Параскева“, Катраница (Eordaia), епископот Августин, искажал многу негативни критики за Македонците.

Сепак, искрата која беше фрлена го потпали антимакедонскиот оган, а леринскиот владика одлучува да го отстрани Царкњас од епархијата. На ваквата одлука се спротивставуваат верниците кои собраа повеќе од 500 потписи во одбрана на Царкњас, Тоа ги изненадува грчките власти, па, по обидите да Царкњас да изврши панахида на

местата каде што биле закопани Македонците, жртви на Граѓанската војна, како и да богослужи на македонски јазик, леринскиот владика во 1981 година донесува одлука за расчинување на Царкњас.

Меѓутоа, уплашен од големата поддршка од светот и реакцијата на верниците, леринскиот владика одлуката за расчинувањето ја депонира, а го принудуваат Царкњас да ја напушти Леринската и Преспанската епархија.

За случувањата во леринската епархија дознава неговиот пријател од студентски денови епископот Амвросиј, кој во недостаток на свештеници му понудува на Царкњас да работи во Кукуш, Веќе во декември истата година Царкњас почнува да служи во епархијата на Кукуш, а во 1982 година, Никодим Царкњас бил примен во служба во Митрополијата во Кукуш. Во првите четири месеци проповеда во Кукуш, а потоа кукушкиот митрополит го назначил за претставник во градот Агиос Атанасиос во 1983 година.

Месното население на Агиос Атанасиос го засакува Никодим Царкњас и топло го прифаќа „бегалецот“, иако е познат како „сепаратист“. Заедно работат напорно да се изгради голема црква, но процесот за елиминација на Царкњас од страна на „Државната информативна служба“ (ДПХ) веќе бил започнат. Како што распадат на Југославија беше се поизгледен, така се засилуваа активностите на грчката тајна полиција.

Царкњас беше следен насекаде, а по домовите беа делени летоци кои имаа за цел да го оцрнат неговото име. Согледувајќи дека со нивните методи немаат резултати и дека месното население нема да го протера „сепаратистот“, ДПХ се обидува преку Црквата да го отстрани „Царкњас“. Иако работи напорно и претставува свештеник за пример, кој во меѓувреме дипломирал и на Теолошкиот факултет во Атина (1987), митрополитот на епархијата на Кукуш под закана од власта „или Царњас или тој“, му испраќа нему писмо во кое го информира дека има намера да го отстрани затоа што бил „опасен за грчкиот дел на Македонија“.

Под притисок на јавноста (протести), Царкњас останува некое време во Кукушката епархија. Но, грчката полиција не мирува и прави секакви обиди за дискредитација на Царкњас. Во специјалната пропагандна војна против Царкњас, грчката полиција на населението му поделува незгодни експлицитни фотографии, по што Грчката православна црква го обвинува за сериозно нарушување на етиката. Меѓутоа, населението не наседнува на играта на грчката полиција и фотографиите ги носи на Солунскиот универзитет, каде на посебна работилница се докажува дека се тие добра фотомонтажа. „И слеп човек би видел дека фотографијата е лажна,“ - ќе изјави на работилницата еден од присутните универзитетски професори.

По осамостојувањето на Република Македонија на 8 септември 1991 година дополнително се загреваат тензиите во Грција и на Новата 1992 година, четириесет грчки полицајци го апсат Царкњас. Иако месното население се спротивставува и со жив штит го брани саканиот свештеник, грчките полицајци со сила влегуваат во Црквата и го апсат Царкњас. Во монтиран политички процес, Царкњас бил осуден условно на шест месеци заради промена на бравите на Црквата.

Откако световните власти неможат да се справат со „опасниот сепаратист и агент на Скопје“, Светиот Синод на Грчката православна црква го изнесува случајот пред црковното правосудство. На 10 март 1992 година, тие го расчинуваат Никодим Царкњас, но дури по една година консултации одлуката станува правосилна. Во

меѓувреме, Царкњас веќе станал свештеник на Македонската православна цеква (МПЦ-ОА), со служба во манастирот „Св. Ѓорѓи“ во с. Кучково, Скопско.

По расчинувањето од ГПЦ, грчката полиција продолжи со оцрнувањето на името на Царкњас, а тој 13 пати бил осудуван за носење на свештеничката мантија. Сепак, и покрај сите препреки, понижувања, осуди, пресуди и лежења по затвори, поради својата богослужба на македонски јазик, Царкњас не се откажал од борбата за македонските права во Грција.

Во црквата „Св. Злата Мегленска“ Царкњас започна да проповеда на македонски јазик. Со тоа ги разбудува националните чувства кај Македонците од егејскиот дел на Македонија. Со тек на времето, бројот на верниците кој на почетокот поради страв бил мал, се зголемува и се’уште се зголемува. Црквата станува симбол на отпор на македонското малцинство во Грција, кое учи да ги почитува своите корени, но истовремено станува и мета на напади на грчките националисти.

Ваквиот став на Грција, ќе инсторира деца кои вандалски ќе се однесуваат кон Црквата и неговиот дом во С’ботско, а Царкњас ќе биде осуден во 2004 година на три месеци затвор за воспоставување и работење на Црква без дозвола, а во 2009 година без докази судот го осудува Царкњас на шест месеци затвор за претепување на 12 годишно дете кое во 2002 година фрлало со јајца и камења врз неговиот дом, иако Царкњас само го привел до полициската станица.

Всушност, сите кои се осмелија јавно да проговорат за македонското прашање во Грција, меѓу кои и Царкњас, се соочија со државниот систем, кои не прифаќаат ништо што е различно од грчкиот национален мит, а кој вели дека во Грција живеат само Грци, главно православни христијани.

Затоа, Царкњас станува еден од иницијаторите кои покреваат постапка пред Судот во Стразбур против државата Грција, за да се овозможи на законски регистрирана Црква во која ќе се богослужи на македонски јазик и да се овозможи озаконување на сите црковни и духовни активности.

Архимандрит Никодим Царкњас, со својата смиреност и истрајност, посветена работа за признавање на правото на сопствен јазик и црква на Македонците во денешна Северна Грција, станува една од водечките фигури и симбол на движењето за остварување на националните и политичките права на Македонците од Егејска Македонија. За својата заложба за проповед на македонски јазик, која претставува своевидна борба за зачувување на јазикот на својот род, културната манифестација „Македонски духовни конаци“ во август 2009 година му го доделува признанието „Духовен воин“.

Веќе 15 години, расчинетиот од ГПЦ, а никогаш формално не примен во МПЦ, отец Никодим Царкњас во Соботско, ја продолжува својата света мисија. Тој е особено присутен меѓу Македонците во Австралија и Канада кои со почит се однесуваат кон овој македонски страдалник и борец за човекови права.

Господ да го чува Никодим Царкњас да истрае во неговата света мисија!

„Македонска нација“, 12 јули 2017

МАКЕДОНСКИОТ ПРЕРОДБЕНИК

АРХИМАНДРИТОТ ХАЦИ

ПАВЕЛ ГРАМАТИКОВ – БОЖИГРОБСКИ (11)

Божигробски е автор на преводот „Кониковско евангелие“ или „Неделното евангелие“ на воденскиот народен говор, што заедно со другите преводи претставува мала книжнина и влијаел и за поставувањето на јазичното прашање во времето на преродбата. Неговите лингвистички способности, неговите идеи, стремежи и патриотизам служат за пример и патоказ во културно - националниот развој на македонскиот народ.

Македонскиот јазик, како и македонскиот народ, има долга и бурна историја. Уште во IX век, врз основа на еден од неговите дијалекти, на оној на кој што зборувале особено Македонците од Солунско, е создаден првиот литературен словенски јазик. Тоа е народниот старомакедонски, односно старословенскиот литературен јазик на кој темелите му ги поставиле првите сесловенски - македонски просветители, браќата св. Кирил и Методиј. Тој јазик со векови го употребувале сите словенски народи, внесувајќи во него елементи од своите народни говори.

Македонскиот народен јазик со векови егзистирал и се употребувал под поднебјето на Македонија. Меѓутоа, со културно-националниот развој кон крајот на XVIII и почетокот на XIX век, започнала една нова ера на македонскиот јазик. Тоа особено било изразено во градовите Солун, Кукуш, Воден, Ениџе-Вардарско и др. Затоа, во XVIII век, елементи на македонскиот народен говор почнале да влегуваат широко во делата со црковна содржина. Тие елементи сè повеќе се присутни не само во преведените проповеди, туку и во многу други ракописи.

Кон крајот на XVIII век и почетокот на XIX век, во Македонија во голема мера се развивале трговијата и занаетчиството, а како резултат на тоа се создале првите граѓански социјални групи. Голем број македонски трговци оделе во западноевропските земји да тргуваат, при што доаѓале во допир со прогресивните идеи, со европската култура и цивилизацијата, како и со литературните достигнувања. При враќањето во Македонија, тие „талкачи по светот“ станувале носители на сите прогресивни идеи. Како резултат на тоа, кај нив се будела македонската национална свет и тие станувале организатори на просветната борба и активности, трудејќи се да отворат народни училиште и цркви.

Солун како трговски центар на Македонија, во исто време бил и духовен центар на Македонците. Исто така, таму се развивала и оттаму се раководела просветната борба. Затоа Солун го посетувале Димитар Миладинов, Рајко Жинзифов, Јордан Хаџи Константинов-Џинот, Хаџи Павел Божигробски и др. Така, во Солун во 1838 година била отворена и првата македонска печатница на архимандритот Теодосие Синатски, а подоцна и печатницата на Кирјак Држиловецот, или Кирјак Држилович,

што претставувало голем напредок во печатарството и во културно-националниот развoтoк во целина.

Од големо значење за солунските Македонци била 1866-та година кога започнало со работа македонското училиште во куќата на Костадин и Кирјак Држиловци, Македонци доселени од воденското село Држилово. Основите на училиштето ги поставил културниот работник и реформатор од периодот на преродбата, Ѓорѓи Динката, синот Костадин Држиловец, со помош на неговата сестра Славка. Ѓорѓи К. Динков (Динката) објавил неколку статии во весникот „Македонија“ на македонски јазик и со тоа предизвикал реакција

Во 1858 година, пак, во Кукуш првпат била изведена богослужба на црковно-славјански јазик, со што започнала и борбата за свои домородни владици и попови. Како резултат на таквите состојби, Патријаршијата го испратила во Кукуш Македонецот Партение Зографски. Инаку, Партение Зографски е роден во Галичник, во 1820 година. Во Охрид бил учител на Димитар Миладинов, кого го задоил со патриотски дух. Потоа, Партение учел во Атина и најпосле во Москва, каде што завршил богословска академија.

Еден од тие преводи, направен од Хаџи Павел Божигробски, со воденски говор, бил отпечатен во Солун, во 1852 година. Станува збор за таканареченото „Кониковско евангелие“ или „Неделното евангелие“, што заедно со другите преводи претставувало мала книжнина и влијаело и за поставувањето на јазичното прашање во времето на преродбата.

Хаџи Павел Граматиков-Божигробски, како архимадрит - најстар монашки чин, односно старешина во манастир имал големи заслуги за македонскиот културно-национален развoтoк и за националното будење на македонскиот народ во тој период. Тој е роден во чивлигарското село Кониково, околија Ениџе-Вардарско (Пазар), Воденска епархија. Не е познато кога е роден, но се знае дека уште мал останал без родители и бил принуден сам да се пробива во животот. Уште како дете ги носел на пасење овците на побогатите селани со цел да обезбеди средства за живот. Меѓутоа, поради една семејна несреќа што многу го погодила, заминал во Света Гора, каде што се покалуѓерил. По извесно време, од Света Гора заминал во Ерусалим каде служел во словено-српскиот манастир „Св. Михајло“, прочитувајќи огромен број грчки книги со што многу добро го изучил грчкиот јазик. Подоцна заминал во Русија, а околу 1850 година станал протосингел – монашки чин - на ерусалимскиот патријарх, со должност управител на метосите, односно имотите или вако вските места со црковно обележје на Патријаршијата во Македонија, со седиште во Солун.

По враќањето од Прага во Македонија, Хаџи Павел бил многу прогонуван од грчкото духовенство. Затоа бил принуден да бега од Воден и Солун, при што за одреден период заминал за Северна Македонија и останал како игумен во еден манастир близу Кратово. И таму неуморно работел на издигање на македонска свест меѓу населението од Кратово, Паланка и Штип. По покана на воденчани се вратил повторно во Воден, каде што станал претседател на општината. Во 1871 година, патувајќи од своето родно село Кониково за Битола, каде што бил определен за владика, Хаџи Павел умрел во гратчето Вртикоп во близината на Воден и бил погребан зад олтарот на црквата.

Хаџи Павел Божигробски бил првиот раздвижувач на македонското национално чувство во Јужна Македонија. Тој бил водач и заштитник на македонските народни маси, борец за идејата на славјанското братство. Тој често ги посетувал селата во Воденско, Ениџе-Вардарско и Гуменџиско, агитирајќи меѓу македонските народни маси да отворат македонски народни училишта и цркви. Тој ги советува и помагал

селаните, побудувајќи во нив љубов за мајчиниот јазик и македонската народност. Како резултат на неговата родољубива дејност и со негова материјална помош биле основани македонски народни училишта во повеќе градови во Јужна Македонија. Исто така, Хаџи Павел од своите лични заштеди купувал икони и други потребни материјали за посиромашните цркви ширум Македонија.

Архимандритот Хаџи Павел не бил само родољуб, донатор, родоначалник и основач на македонски народни училишта и цркви, туку тој имал и голема улога за појавата на првите нукулци на македонската книжевност. Имено, тој го превел од грчки на македонски јазик, на воденски говор, едно од велигденските евангелија, т.е. „Кониовско евангелие“. Евангелието било печатено во Солун, во 1852 година, во печатницката на Кирјак Држиловец, употребувајќи грчки букви. За печатењето на евангелието со грчки букви, Хаџи Павел тргнал од фактот што македонскиот народ не го познавал словенското писмо, кое во тој период се употребувало најмногу по манастирите. Освен тоа, дело пушувано со грчки букви не предизвикувало голема реакција од страна на грчките владици.

Кога се зборува за почетоците на македонскиот современ писмен јазик, треба посебно да се нагласат книжевните творби пишувани на различни македонски говори, но со грчка азбука. До половината на XIX век, грчкото влијание било толку силно што во некои населени места во Македонија речиси сосема била заборавена словенската азбука. Карактеристичен бил случајот со Димитар Миладинов, дури во својата педесетта година ја научил кирилицата. Па и самиот Зборник бил пишуван со грчка азбука, дури пред излегувањето бил препишан на кирилица од Константин Миладинов.

Евангелието на Хаџи Павел Божигробски е напишано на месниот македонски говор од Ениџе-Вардарско и Гуменџанско. Тоа открива дека во средината на XIX век постоела силна македонска струја за развој на сопствен македонски јазик. Во неговиот јазик се гледале сите карактеристики на народниот македонски говор, особено од Воденскиот крај.

Во 1909 година, биле донесени два листа од „Кониовското евангелие“ на архимандритот Хаџи Павел, од библиотеката на Венијамин Мачуковски, во Дирекцијата на Солунската машка гимназија „Св. Кирил и Методиј“.

На насловниот лист од евангелието стои следниот текст:

„Евангелие на Господа Бога и спаса нашего Исуса Христа сина, новотипосано за секоја недела, од година до година со ред, преписано и диортосано од мене Павел јеромонах, божигробски протосингел, родом Воденска епархија, од село Кониово, Солун, штампа Киријакова Држилец 1852 година.“

Во книжевното дело на Хаџи Павел Божигробски се гледаат стремежите на македонскиот народ, кој се борел да ја зачува својата самобитност, својот мајчин македонски народен јазик и книжевност и својата народна црква. Ваквата книжевна борба и борбата за отворање македонски народни училишта и цркви е од големо значење за македонскиот културно-национален развој, особено за развојот на македонскиот народен јазик, на кого во тој период му се закани опасност од страна на поразвиениот бугарски книжевен јазик.

И покрај тоа што Хаџи Павел Граматиков Божигробски е еден од малку изучуваниите македонски творци на XIX век, неговите лингвистички способности, неговите идеи, стремежи и патриотизам служат за пример и патоказ во културно-националниот развој на македонскиот народ.

„Македонска нација“, 14 ноември 014

ОД ПОСЕТАТА НА ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА И МЕТЕОРА (12)

Патувањето низ егејскиот дел на Македонија во исто време претставува и предизвик и возбуда и задоволство и разочарување за посетителот на оваа несреќна земја. Секој што барем малку се запознал со судбината и со трагедијата на коравиот македонски народ од овој дел на Македонија, кој често е нарекуван со терминот „езерска земја“, го доживува тоа чувство. Затоа, еден смртник на Средбата на децата - бегалци рече дека тоа е судбина над судбините, а ќе остане како трагедија на човечкиот род за која ќе се пишува и прикажува уште многу векови.

Беше есенско неделно утро. Сонцето штотуку се појавуваше од далечините на планината Беласица од исток, а реката Вардар како да потонала во маглата што се јавува од испарувањето на водата. Ја напуштивме Гевгелија и се упативме кон граничниот премин Света Богородица, за потоа да го продолжиме патот кон Солун.

Грција имаше карактер на демократска република и токму во името на таа „демократија“ чекавме три часа на граничниот премин Богородица, кај Гевгелија, грчките царинарници за да удрат печат на некаков неразбирлив „документ“ само за нив, бидејќи грчки печат не се удира на патна исправа што го носи името Македонија. Затоа во тие непријатни моменти помисливме на тиранинот Пизистрат кој, ако се појавеше во третиот милениум, ќе научеше нови методи и тактики во начинот на однесувањето и во борбата за посреќно утро.

Ја преминавме границата и влеговме во граничниот простор на Елада (Грција), односно во егејскиот дел на Македонија, каде што за жал, Македонците не ги уживаат ни основните човечки права пропишани со Декларацијата на Обединетите нации, во која е член и НР Грција.

Инаку, Егејска Македонија е земјата со чие име уште во античките времиња се означувала малата покраина во непосредна близина на Пела – престолнината на античкото Македонско Царство. Во тоа време Македонија го опфаќала просторот меѓу денешното исушено Пазарско Езеро и долниот тек на реката Вардар. Но, со проширувањето на границите на Македонското Царство, постепено пораснала и областа означена со името Македонија, која античките Македонци ја делеле на Горна и Долна Македонија, пред сè, поради нејзините географски карактеристики на просторот. Сепак, таквата поделба на Македонија има политичко, културно, воено и административно значење.

Македонскиот народ во егејскиот или беломорскиот дел на Македонија, според своите карактеристики и обичаи, јазично и етнички и е туѓ на Грците (Елините). Од тие причини грчката буржоазија од првиот момент кога ја проширила својата власт над Егејска Македонија, изградила политика на физичко истребување на македонскиот народ и менување на етничкиот состав во своја корист. Затоа, националниот состав на

населението во овој дел на Балканот има претрпено големи етнички промени, особено по Балканските војни и поделбата на Македонија. До Балканските војни македонското население во Егејска Македонија било најбројно. Македонците под грчка власт биле и сè уште се изложени на асимилаторска тортура и присилна емиграција, со единствена цел да се измени етничкиот состав на Македонија. Меѓутоа, Македонците не само што постоеле, постојат, туку и ќе постојат, зашто не е лесно да се искорени еден народ, таму каде што живеел со векови и покрај сите мерки на насиле и денационализација.

Во егејскиот дел од Македонија продолжија злосторствата, асимилаторската политика врз Македонците и доселувањата на туѓинци (Туркмени) само со православна вера само за да се смени етничкиот состав на населението и Македонците да бидат што помалку. А на оние илјадници прогонети и иселени им е забрането да ги посетат родните огништа, во таа земја на „чудата“

Ја напуштивме границата и се упативме кон Метеора. По повеќечасовното возење стасавме во гратчето Каламбака (со околу 6.000 жители) над кое како орли се вишнеат карпите на Метеора. Градот е сместен во тесната долина меѓу Епир (Егејска Македонија) и рамнината на Западна Тесалија, во сенките на големите карпи на Метеора, кои се геолошки феномен. Според добиените податоци, гратчето постои уште од времето пред Исус Христос. Неговото старо име било Стагој, што според Н. Јанополус потекнува од славјанскиот збор „стаја“ (соба или вдлабнатина во карпа). Модерното име на градот му било дадено во периодот на турското ропство и е кованица од зборот „калебак“ (убава тврдина).

За Каламбака, кој денес е еден од најпривлечните копнени градови кај јужниот сосед, во минатото се воделе бројни битки. Така, градот бил под окупација на Филип I Македонски, под окупација на Римјаните, Византијците, Турците, па дури во 1348 година бил под суверенитет на Стефан Душан, а потоа и на неговиот брат Симеон Урош, кога Стагој доживеал силен подем.

Околу илјада колосални карпести гребени се издигаат вертикално и се надвишнуваат над градот Каламбака и селото Кастраки во западните падини на планината Андиксија, од каде истекува реката Пинеиос која извира од планината Пинд и се влева во Солунскиот Залив. Тоа е единствено место со такви гребени кое се претворило во град на карпите во доцниот византиски период, град на врвот од карпите со стотина монаси кои се заградиле во висините за да ја зачуваат својата приватност. Овие огромни карпи предизвикуваат восхит и чудење кај секој посетител со нивната монументалност и храброста на нивните први посетители - освојувачи на тие непристапни терени, од кои многумина и го загубиле животот.

Името Метеора значи „средба во воздухот“. Тоа е современ збор и не е пронајден кај древните писатели. Прв бил Атанасиус од Метеора, пронаоѓачот на манастирот „Спасител“, кој прв се искачил на карпите во 1344 година на „Широката карпа“, име што се употребува за сите карпи. Таму, за тие чудесни карпи, тешко може да се најде објаснување за нивното создавање и опстојување со оглед на тоа дека биле изложени на силни ветришта, дождови, земјотреси и други различни природни непогоди.

Денес е многу лесно човек да се искачи до манастирите, пред сè, по скалите што се изделкани во периодот од 1922 до 1925 година. Меѓутоа, пред тоа искачувањето било возможно само со јаке и со мрежи. Се поставува прашањето како дошле првите калуѓери. За тоа постојат многу преданија. Некои велат дека луѓето се искачувале со набивање клинови со чекан во карпите, некои, пак, мислат дека високите дрвја што растеле

во карпите им помагале во тоа. Имало и мислење според кое првото качување било изведено со помош на змејови кои со јажиња биле префрлувани од другата страна.

Никој не знае точно кога првите аскети и монаси свиле гнездо над карпите во Метеора. Но, се претпоставува дека уште во IX век имало монашки живот на тие простори. Првите монаси живееле во природни пештери, а се претпоставува дека тие се собирале на служби во неделите во Стагој (Костраки) уште во XI век кога и започнале да ги градат манастирите на високите карпи, каде подоцна, во XVI век, е отворено и првото училиште, познато како „училиштето на Метеора“, кое и во времето на Отоманската Империја извршувало значајна верска функција.

Кога се искачивме по патот на кој има многу свиоци и угорнини од кои на посетителот му застанува здивот, глетката беше прекрасна. Како од орловско гнездо го гледавме градот и целата околина кон исток, кон Солун. Секој брзаше да се фотографира, да се овековечи заедно со сета природна убавина на овој манастирски комплекс во кој илјадници калуѓери го поминале својот живот како војници.

Го посетивме манастирот на Спасителот Исус Христос познат како „Голема Метеора“, изграден на највисоката карпа што се издига на близу 500 метри од нивото на реката. До манастирот се стасува преку 150-ина скалила изделкани во карпите. Манастирот е лоциран во многу живописен предел и е исполнет со бројни простории насликани со фрески и икони, исполнети со голем број црковни книги и други предмети од времето на првиот монах Атанасиус, па до денешни дни. Таму се запознававме со историскиот дел не само на овој, туку и за монашкиот ред и другите карактеристики на манастирот „Свети Стефан“ и помалите манастири, во кои во тој период немаше монаси.

Во Метеора, меѓу другото, ни се вртеја мислите на монахот кој напишал книга на македонски јазик, но со елинско писмо. Тоа зборува дека одреден број монаси биле Македонци, кои со молитви кон Спасителот Исус Христос на својот мајчин македонски јазик оставиле вечни траги. Исто така, во Метеора разговаравме за тешкиот монашки живот, како оној на архимандритот Никодим Царкњас, кој поучен од своето братство ја изгради Македонската православна црква „Света Злата Мегленска“ во селото Соботско, во Меглен, која ја посетивме во текот на нашиот престој во Беломорска Македонија.

Ги напуштивме манастирите на Метеора и се упативме по патот што води кон Солун, градот што го добил името по сестрата на Александар Македонски, а го создал нејзиниот сопруг Касандар. Тој е убав приморски град, кој како трговски центар ги мами, па дури и ги заведува посетителите со својата убавина, медитеранската клима, околните песокливи плажи и, над сè, со гостопримството на локалното население. Тој е сместен на полуостровот Халкидиди и е познат по бројните зелени површини, по Беас Куле, по солунските атентатори, по многуте други културни споменици, како и по манастирите на Света Гора, каде што дел од својот живот минале и извесен број монаси од Република Македонија.

И не само Солун, кој е престолнина на Беломорска Македонија, туку и целата таа македонска земја е прекрасна, започнувајќи од мистичната Пела – древната македонска престолнина – па преку божествените водопади на Воден, пејзажите на Костур, убавините на карпестите цркви и фрески по бреговите на Мала Преспа... Таа питомина и широчина е збогатена и со зелените предели на планините разделени со границата, а меѓу нив, како бисер, патникот оддалеку ужива во сјајот на Кајмакчалан

„Македонска нација“, 08 октомври 2014

**СЕДМИ ДЕЛ –
СВЕТОТ НА ДЛАНКА**

- ПАТУВАЊАТА КАКО ПРЕДИЗВИК (1)	249
- ВО ВЕЧЕНАТА БИБЛИСКА ЗЕМЈА – ИЗРАЕЛ (2)	251
- ВО БРАЗИЛ – ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИНИ И НА КОНТРАСТИ (3)	253
- ВРСКАТА МЕЃУ ГОЛЕМА РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА (4)	255
- ВО КУБА – СВЕТСКА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА (5)	257
- ВО ШПАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ, УБАВИНАТА, ФУДБАЛОТ... (6)	259
- ВО ВЕЛИКА БРИТАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА МИНАТОТО И ИДНИНАТА (7)	261
- ШВАЈЦАРИЈА – ЗЕМЈАТА НА ФЕДЕРАЛНИ КОНТРАСТИ И НА ЗИМСКИТЕ СПОРТОВИ (8)	263
- ВО ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ (9)	265
- ВО ТУРЦИЈА - ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИОТ КЕМАЛ АТАТУРК (10)	267
- ВО ЕГИПЕТ – ЗЕМЈАТА НА ФАРАОНИТЕ И ДРЕВНАТА КУЛТУРА (11)	270
- ОД ПАТУВАЊАТА ПО СВЕТОТ – ИНДИЈА (12)	272

ПАТУВАЊАТА КАКО ПРЕДИЗВИК (1)

Моите патувања во различни земји во светот ми беа мошне возбудливи, исполнети со многу непреспиени ноќи, искушенија, релаксирачки моменти, сознанија и предизвици да запознаам различни држави, места, градови, народи, култури, религии, обичаи и многу карактеристики на современиот свет.

Притоа, имав можност да посетам бројни споменици кои имаат светско значење и кои оставаат вечни траги во сеќавањата на посетителот. Затоа, тешко е посебно да се издвои место, град или држава, бидејќи сите тие Господови дарби на мајката Земја имаат свое значење, величие, карактеристики и улога во афирмирањето на државите од светот каде се чувствував како дома..

Публикацијата „Светот на дланка“, која има 440 страници е на македонски јазик, и токму на едно место, како на дланка пред читателот се отвораат широки хоризонти – и тој може да пропатува ширум светот, да се запознае со голем број земји, места, градови, интересни споменици на културите на домородното население, со културите и религиите донесени од освојувачите, особено на Англичаните, Шпанците, Французите и Португалците како и со креолизацијата на јазиците, народите..

Во поголемиот број земји во светот што ги посетив живее и македонско население од сите делови и краишта на етничка Македонија. Затоа, одењето по светот како новинар; пот-претседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија; како член на државни, црковни, новинарски и други делегации, и како човек на кого светот му е предизвик, патувањата беа тесно поврзани со запознавањето, истражувањето и афирмацијата на македонските православни цркви, друштва и други асоцијации ширум светот.

Инаку, Македонците во дијаспората имаат долга историја која датира од втората половина на XIX век и со различен интензитет трае сè до денес. Тоа било диктирано од жестокоста на искушенијата низ кои минувал македонскиот народ во борбата за својот опстанок на просторот на кој постоела и се развивала државата на големиот македонски цар Александар Македонски. Распаѓањето на Отоманското Царство и формирањето на балканските држави, пак, биле повод и причина за приграбување и освојување на територијата на Македонија и за нивно асимилирање како народ, во рамките на бугарската, српската, елинската и албанската држава, под насилничкиот патрон на Големите сили и нивните глобални интереси за доминација на Балканот.

Историската неправда, а со тоа и иселеничката голгота, особено од беломорскиот дел на Македонија е голем предизвик да се фрли светлина на страдањата и борбата на македонскиот народ за одбрана на нивниот национален идентитет, верата, културата, традициите и обичаите, кои извираат од неговите библнски корени. Тој историски факт може да се најде и најсилно да се почувствува кај Македонците во дијаспората, кои како припадници на една од најстарите цивилизации во Европа, во битката за одбрана на националната кауза, морале да минат низ големи искушенија и страдања и да се потврдат како успешни градители на Новиот свет.

Со создавањето на македонска држава во 1945 година, по Втората светска војна, и со прогласувањето на нејзината самостојност и независност во 1991 година, состојбата во дијаспората рапидно се измени. Круната на тој историски вознес беше обновената на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, чија улога на обединувачки фактор на Македонците дојде до израз и во етничка Македонија и кај Македонците во дијаспората, кои само тие и античките Македонци се нарекуваат со тоа име. Затоа, во оваа публикација меѓу другото, направив обид да се осветли дел од иселеничката одисеја на Македонците во светот.

Патувањата кои обично се одвиваат по копно или вода, а најмногу во воздух во различни земји во светот ги започнавме токму од Македонија. И покрај тоа што во изминатите педесетина години нашите родители живееле во Торонто, Канада, сепак, за нас Македонија била почетна и завршна станица на патувањата. Сите патувања по светот имале своја цел, а од нив се понесени безброј видувања, спомени, куп впечатоци, многу материјали, љубов...

Во поголемиот број земји во светот што ги посетив живеел и македонско население од сите делови и краишта на етничка Македонија. Затоа, одењето по светот како новинар; потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија; како член на државни, црковни, новинарски и други делегации, и како човек на кого светот му е предизвик, патувањата беа тесно поврзани со запознавањето, истражувањето и афирмацијата на нашите православни цркви, друштва и други асоцијации ширум светот.

Како куриозитет да се спомене е дека по повод 40-годишниот брачен живот јас и мојот животен сопатник Нада, во февруари 2014 година заминавме за Флорида. Од таму, со најголемиот брод на светот наречен „Волшебникот на морињата“ ги посетивме Хаити, Јамајка и Мексико и пак да се вративме во Мајами. Потоа ги прокрстарија источните држави на САД на пат за Торонто, од каде нашето најдолго патување го продолживме за Скопје.

Може да се каже дека враќањата во Македонија биле највпечатливи, највозбудливи и исполнети со една неопислива љубов кон својата родна земја, која човек и каде да оди, љубовта кон родната грутка, кон родната татковина во себе ја носи, таа љубов е голема и тешко може да се опише. Затоа, во книгата поместуваме материјал кој зборува за патувањата и враќањата кои почнувале и завршувале во Македонија.

Македонија е и ќе биде место каде што се вкрстуваат различни цивилизации и религии, почнувајќи од древниот период па до денес. Така, на овие балкански простори христијанството се појавило пред многу векови, односно уште од времето кога апостол Павле дошол во Македонија.

Македонија како земја, повеќе пати се споменува и во Библијата. Историски гледано, почнувајќи од древните времиња на Александар Македонски, преку римскиот и византискиот период, како и преку големите миграции на различни племиња кон југ, а потоа и за време на отоманскиот период, Македонија била раскрсница на нации, цивилизации, култури, јазици и религии. Оваа географска положба ја сместува Македонија на крстосницата меѓу Истокот и Западот. Сите воени експедиции морале да поминат преку неа, а таа била мост преку кој врвела развиената трговија, заедно со различните културни, религиски и други влијанија. Македонија била еден од првите региони во кој пристигнала христијанската вера и преку неа христијанството се проширило кон запад.

„Македонска нација“, 17 септември 2014

ВО ВЕЧЕНАТА БИБЛИСКА ЗЕМЈА – ИЗРАЕЛ (2)

Да се посети Светата земја значи да се доживее нешто што останува трајно во сеќавањата на посетителот, нешто недоживеано, и библиски и свето и човечко; нешто ново што е карактеристично само за Израел, за еврејскиот народ и за арапскиот свет, а најмногу за христијаните. Тоа го потврдиме при нашата посета на оваа по многу нешта единствена и карактеристична земја, каде се доживува едно неописиво чувство на чудна мешавина на старото и на новото, на историјата, на Библијата...

Таму се чувствува духот на историјата; таму човек се запознава со библиските преданија, со сè она што е поврзано со трите вери на човекот: јудејската, христијанската и муслиманската. Таа е земјата каде се обединија еврејските племиња - Израелците и Јудејците во едно царство на чело со водачот на Јудејците, царот Давид. Тој успеал да ги разбие Филистејците, а Ерусалим – Светиот град да го прогласи за престолнина на државата. Во Ерусалим, царот Соломон, синот и наследникот на Давид го изградил прочуениот Храм посветен на еврејскиот Бог Јехова, храм од кој денес е останат само Сидот на плачот, симболот на секојдневната средба на Евреите од целиот свет со својата судбина. Ерусалим е местото од каде што сè почнало и каде сè ќе заврши на судниот ден. Израел за христијаните е Света земја и местото каде се родил Исус Христос - синот Божји, кој дошол меѓу луѓето, ги подучувал да се здобијат со добродетелство, да му служат на доброто, а да го избегнуваат злото.

Ерусалим е местото каде Исус Христос бил осуден на смрт со распнување на крст, за потоа да воскресне. Таму, во Ерусалим се наоѓа Куполата на карпата и џамијата Ал-Акса, чие име значи „најдалечниот пат“ за што муслиманите веруваат дека по Мека и Медина, Ерусалим е третиот град по значење во исламот, од каде пророкот Мухамед го примил Куранот.

Посетата на Израел, а со тоа и на најголем број свети места, ја остваривме заедно со поранешниот министерот за иселеништво на Република Македонија, м-р Мартин Тренески и нашите сопруги. Посетивме бројни свети места, значајни културно-историски и други споменици кои оставија длабоки траги кај нас како посетители. А желбата на секој дојденец, верник, намерник или случаен патник е повторно да ја посети Ветената земја за поубаво да се доживее и да се почувствува сè она што го оставила историјата на човекот. А, таму во Израел има што да се види, да се научи, да се доживее, да се прошират видиците, сознанијата, духот и духовното живеење. Таму човек се чувствува повозвишен и позначаен како човечко битие. Таму луѓето зборуваат различни јазици: од еврејски и англиски до руски, шпански и македонски, но нивните срца и чувства се едни исти – израелски. Таму се отвораат сите сетила и секој кој ќе дојде во Израел, се труди што повеќе да види, да научи, да почувствува, да запамети како сознание, да го доживее сè она што се случувало со векови пред и по христијанството, како и во сегашноста во третиот милениум.

Од литературата бевме информирани дека според библиските преданија Израел, значи човек кој се бори со Бога. Тоа е име што му го дал ангелот на Јаков, непосредно пред состанувањето со брат му Исав, на крајот од тешката ноќна борба со непознатото битие. Неговите дванаесет синови се зачетници на дванаесетте племиња израелски; а изразот „синови израелски“ ги означува сите Евреи. Првиот израелски цар бил Саул. По него дошол далеку помоќниот Давид, кого го наследил син му Соломон. По неговата смрт царството се распаднало на два дела, Јужно Царство – Јудеја и Северно Царство – Израел. Израел било поголемото и помоќното царство составено од десет племиња со двојно поголемо население од Јудиното Царство и имало три пати повеќе земја и обработлива почва. Земјата се збогатила преку трговија зашто низ неа минувале значајни трговски патишта. Таквата состојба траела околу 200 години, сè до освојувањето на Асирците во 721 година пред Исус Христос, кога племињата биле раселени низ Сирија и Северното Царство. Ова Израелско Царство никогаш повеќе не се обновило под истото име сè до 1948 година, кога се појавила втората, денешната држава Израел.

Инаку, Израел или на еврејски Мединат Исраел, е еврејска држава во Палестина, во Ветената земја на Евреите, во која дошле после ропството во Египет и долго то лутање по пустината. Името, пак, Палестина, на еврејски Ерез Исраел (потекнува од Филитејците, најголемите непријатели на Евреите), го добила своето име од Римјаните. Сите настани во Светото писмо (Библијата) се случувале токму во Палестина, која секогаш е третирана како родна земја на Евреите.

Зборот Евреин, на еврејски Иврим има неколку значења. Едно од значењата е: дојденци, оние кои дошле од друга земја, име со кое другите народи ги нарекуваат Израелците. Аврам се нарекувал Евреин, а Мојсеј добил заповед на фараонот да му предаде порака од „еврејскиот Бог“. Во Новиот завет, во делата апостолски со името Евреи се нарекувале палестинските христијани, кои зборувале еврејски или арамејски. Не постои израз „еврејски“ или „еврејски јазик“ како ознака на древниот јазик на Евреите во Стариот завет. Таму древниот еврејски јазик се нарекувал канански или јудејски јазик.

Патувањето во Светата земја - Израел во вистинската смисла на зборот за нас претставуваше ретко доживување. Во литературата што ја прочитавме стои дека Израел за Евреите е Ветената земја од Господа на Аврама и на неговите следбеници. Таа е наследство во кое децата на Израел биле водени од Мојсие по егзодусот од Египет и соединети во моќта на еврејската нација (Хибру), под водството на царот Давид и неговиот син Соломон. Таа е лулка на три големи монотеистички религии: еврејската, христијанската и муслиманската. Но, најважно за христијаните е тоа што Израел е земјата на Исус Христос и Светиот град каде што тој бил распнат на крст, потоа погребан и по три дена воскреснал.

Според библиските преданија од Стариот завет, првите доселувања на Евреите во Ветената земја - Канаан почнале околу 2.000 години пред Исус Христос. Тие биле номадски сточари од Месопотамија, од Долен Еуфрат и од други места. Нив ги донел патријархот Аврам. Меѓутоа, масовното доселување на Евреите на овие простори почнало со напуштањето на Египет во 1580 година пред Христа под водство на Мојсеј, кој на Синајскиот Рид им ги дал Десетте Божји заповеди.

Еврејскиот народ постои уште од номадскиот период преку создавањето на првата држава на Евреите од 1030 до 930 година пред Христа, па преку нејзиното распаѓање, покорувањето на Евреите и нивната емиграција, до создавањето на еврејската држава која се реализира дури по Втората светска војна, на 14 мај 1948 година.

„Македонска нација“, 12 ноември 2014

ВО БРАЗИЛ – ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИНИ И НА КОНТРАСТИ (3)

Интересен е податокот дека денешната територија на Бразил била населена уште пред 6.000 години. Повеќето домородни народи кои живееле и живеат на територијата на Бразил се верува дека се потомци од првиот бран емигранти кои пристигнале овде од Северна Азија, поточно од Сибир. Во 1500 година од нашата ера територијата на модерен Бразил броела население од околу 3 милиони жители, разделено во повеќе од 2000 нации и племиња. Во текот на наредните три века, Бразил бил постојано колонизиран од Португалци. Лингвистиката, пак, открила дека во Бразил има над 188 живи домородни јазици со над 150.000 говорници и дека 67 домородни племиња кои сè уште живеат без допир со конвенционалната цивилизација.

Според податоците што ги прочитавме, Бразил е најголема држава во Јужна Америка. Површината и е речиси повеќе од половина на целиот континент, со главен град Бразилија. Бразил на исток е заграден од Атлантскиот Океан со долга брегова линија од околу 7.500 километри. На север се граничи со Венецуела, Суринам, Гвајана и со прекуморскиот оддел на Француска Гвајана. На северозапад се граничи со Колумбија, на запад со Боливија и Перу, на југозапад со Аргентина и Парагвај и на југ со Уругвај. Бројни архипелази припаѓаат на Бразил, како Фернандо де Нороња, Атолските Карпи, Свети Петар и Павлевите Карпи и Тринадад и Мартин Ваз.

Оваа огромна јужноамериканска држава е десетта светска економија. Бразил е член и основач на Обединетите нации и Унијата на јужноамерикански нации. Во Бразил е доминантна римокатоличката религија, а државен јазик е португалскиот. Доста различни елементи го сочинуваат бразилското општество со својата мултиетничка комплексност. Бразилската култура, главно, била под влијание на европската, африканската, и домородните култури и традиции. Најголемо влијание има, секако од португалската култура, поради силните колонијални врски на Португалската Империја. Бразил има доста наследено од Португалците, меѓу другото наследен е јазикот, католичката религија и колонијалните архитектонски стилови. Исто така, бразилската култура има влијание од италијанската, германската и од други европски доселеници чие влијание може да се забележи на југ и на југоисток во Бразил.

Домородните народи влијаеле на кујната и јазикот, додека Африканците, донесени во Бразил како робови, влијаеле на јазикот, кујната, музиката, игрите и религијата. Кујната, пак, многу варира. Ова ја рефлектира измешаноста на домородците и емигрантите.

Карневалот со спектакуларни улични паради и музика, е една од посилните слики на Бразил. Тој се одржува секоја година на пред Велигден кога се означува почетокот на великите пости. Карневалот се слави во цел Бразил, секаде е обележан со своите регионални карактеристики, но најспектакуларните славења надвор од Рио де Жанеиро се одржуваат во Салвадор, Ресифе, и други.

Религијата е многу разнолика во Бразил, уставот дава слобода на вероисповед, и владата генерално го почитува тоа право во практика. Во Бразил преовладува

Римокатоличката црква, правејќи го Бразил најголема католичка нација во светот. Формалната врска меѓу државата и римокатолицизмот ослабнала кон крајот на XIX век, сепак, до определен степен црквата го задржала големото влијание. Споменикот на Исус Христос над Рио е едно од новите седум светски чуда и симбол на религиозноста на Бразил. Тој е едно од најпосетените и најинтересните места во Рио.

При нашата посета на Рио (авторот на овој текст како учесник на меѓународен симпозиум за религијата, заедно со сопругата) се уверивме дека бројот на протестантите расте. До 1970 година, мнозинството бразилски протестанти биле следбеници на „радиционалните цркви“, повеќето лутеранци, презвитеранци и баптисти. Од тогаш па наваму, бројот на пентокостните и неопентокостните следбеници значајно нараснал. Традиционалните африкански верувања од донесените робови се имаат измешано со католицизмот, и така се создале афробразилските религии макумба, кандомбле и умбанда. Домородните религии варираат од група до група во градовите Рио де Жанеиро, Сао Паоло, Порто Алегро, Флорианополис, Салвадор и други.

Рио де Жанеиро лежи на бразилскиот брег на Атлантскиот Океан, близу до јужниот напоредник, чие што крајбрежје е ориентирано од исток кон запад. Овој град е основан на мал залив наречен Гуанабара, чишто влез е местото наречено Шугер Лоф. Центарот, јадрото на Рио, лежи на рамнините на западниот брег од заливот Гуанабара. Поголемиот дел од градот, најчесто именуван како Северната Зона, се протега на северно - западните рамнини составени од морски и континентални седиментни карпи, како и на околните ридови и неколку карпести планини.

Вториот император Дон Педро Втори бил надарен со способност, мудрост и со широко срце. Ја зел власта во свои раце на возраст од 15 години и владеел цели 49 години, сè до укинувањето на робовладетелството. Тоа бил период на економски растеж на земјата, развој на производството за кафе, памук и шеќер. Животот во кралскиот двор се одвивал по рецептот на европските земји, а Дон Педро Втори бил чест гостин на Европа. Така, при една негова посета на Европа, како последица од неговото лошо здравје, принцезата Изабела ги ослободила робовите без да им плати на сопствениците на плантажите. Меѓутоа, како што рекол некој од очевидците, кој бил и потписник на тој документ, „Нејзиното Височество спаси една раса, но ќе го загуби престолот“. Така и се случило. На 15 ноември 1889 година монархијата била отфрлена и Бразил се прогласил за република.

Имавме можност да се запознаеме со овие податоци и настани од минатото при посетата на градот Петрополис, 80-тина километри северозападно од Рио, каде се наоѓа и Музејот на Империјата. Всушност, сегашниот музеј бил Кралската палата на Дон Педро Втори во период од десетина години, односно тоа била летна резиденција на императорот од каде тој ја водел државата. Таа прекрасна зградата е во неокласичен стил, со пространи паркови наоколу, исполнети со разновидни дрвја и цвеќиња и други егзотични растенија.

Денес музејот има вредна колекција на документи од кои може да се проучува историјата на Бразил во XIX век. Посебен простор заземаат предметите и вредностите кои говорат за многу богатото минатото, но и за сегашноста на земјата, што е составена од 22 сојузни републики, 4 федерални територии и еден федерален округ - Рио де Жанеиро.

„Македонска нација“, 28 септември 2014

ВРСКАТА МЕЃУ ГОЛЕМА РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА (4)

Беше пладне кога ја напуштивме Прага и заминавме за Москва, главниот град на Русија. А таму ни се потврди она дека кога човек повторно ќе се врати во едно место, држава, град или метропола, дури тогаш најдобро ќе ги осознае реалностите. Таков е и нашиот случај со големата Русија. Ова голема земја отсекогаш била предизвик за секој намерник, патник или вљубеник во нејзините постигнувања на културен и друг план. Таа е држава со најдолга граница, се граничи со Норвешка, Финска, Естонија, Латвија, Литванија, Полска, Белорусија, Украина, Грузија, Азербејџан, Казахстан, Кина, Монголија и Северна Кореја.

Русија се доближува до Соединетите Американски Држави, кај Беринговиот Премин. Северната и источната граница ѝ сè до Атлантскиот, Северниот Леден Океан, и Тихиот Океан. Исто така, Русија има излез и на Црното, Балтичкото и Каспиското Море. Според географските податоци со кои се запознавме пред нашето тргнување, на територијата на Русија се наоѓаат најразлични природни зони, од пустинските брегови на Каспиското Море до поларните мразеви на Нова Земја и Новосибирските Острови. Широко застапени се степите, тајгите и тундрите. Релјефот на Русија е различен. Околу 70% од територијата на земјата е опфатен со рамнини, од кои најголема е Источноевропската Низина. На нејзината источна страна се наоѓа планината Урал со највисокиот врв Народнаја (1895 метри).

Планинските области се наоѓаат на источниот и јужниот дел од државата, како и на северните делови од Голем Кавказ каде се наоѓа и највисоката точка во Русија, врвот Елбрус кој е висок 5642 метра, Јужносибирските планини вклучувајќи го Алтај со највисокиот врв Белуха од 4506 метри, Западен и Источен Саја. Најголемите реки во Русија се Северна Двина, Печора, Енисеј, Лена, Индигирка, Амур, Анадир, Дон, Кубан, Нева и други. Познати езера во Русија се Каспиското Море, Бајкалското Езеро, Ладошкото Езеро и други.

Нашата посета на оваа интересна и по многу нешта контроверзна земја ја искористивме да се запознаеме со сето она што еден намерник сака да види, да чуе, да се запознае со многу вистини... Затоа се интересиравме за Руската Федерација или Русија, за земјата која се протега на огромни пространства од Источна Европа до Северна Азија.

Така, во информациите е запишано дека Русија има површина од 17.075.400 километри квадратни, таа е најголемата земја во светот (зафаќа околу 11,5% од вкупната светска површина), покривајќи речиси двапати поголема територија од Канада, Кина или Соединетите Американски Држави. По бројот на население (144.526.378 жители) Русија е седма сила во светот, по Кина, Индија, Соединетите Американски Држави, Индонезија, Бразил и Пакистан.

Русија е независна земја и влијателен член на Заедницата на независни држави од распадот на Сојузот на Советските Социјалистички Републики во

декември 1991 година. Таа се смета за наследник на Советскиот Сојуз како во економски, така и во политички и дипломатски рамки. Поголемиот дел од површината, популацијата и индустриското производство на Советскиот Сојуз, една од двете велесили, се наоѓаат во денешна Русија, поради што, таа игра значајна улога на светската сцена. Оваа улога, иако е значајна, е далеку од улогата на некогашниот Сојуз на Советските Социјалистички Републики. Денес Руската Федерација е земја која прави големи чекори во сите области од општественото живеење; во неа се прават големи стапки на раст во сите државни сфери од која највлијателна е економијата.

Русите се едни од најуспешните спортисти во светот, кои секогаш се наоѓале на самиот врв од Олимписките игри. Доколку се признаат медалите кои Сојузот на Советските Социјалистички Републики ги освоил, и се префрлат на нејзината наследничка Русија, таа на вечната ранг листа е на второ место по бројот на златни медали на Летните олимписки игри и прва на Зимските олимписки игри. За време на советската ера, националниот олимписки тим настапил 18 пати и бил најуспешен тим во историјата на спортот. При што гимнастиката, атлетиката, дигањето тегови, борењето, боксот, мечувањето, стрелањето, шахот, уметничкото лизгање се спортовите во кои Сојузот на Советските Социјалистички Републики и Русија имаат освоено најмногу медали.

По распаѓањето на Советскиот Сојуз, руските спортисти продолжиле со својата доминација во овие спортови. Земјата била организатор на Летните олимписки игри во 1980 година, кои се одржале во престолнината Москва, а освен тоа во 2014 година била организатор на Зимските олимписки игри, најскапите во историјата на спортот кои се одржаа во Сочи.

За нас, исто така, беше значајно да ја најдеме врската, блискоста и различноста меѓу Русија и Македонија, меѓу македонскиот и рускиот народ, не само на економски и општествено-политички план, туку и на религиски, јазичен, културен и сестран план. Затоа, почнавме да истражуваме низ литературата од времето на праисториската епоха, кога во огромните степи во Јужна Русија биле населени номадски племиња.

Се чини дека врската меѓу рускиот и македонскиот народ датира уште од времето на Александар Македонски и трае до ден-денес. Во тоа се уверивме при посетата на споменикот на Бородинската битка во Москва каде е прикажан еден начин на војување како во античко време. Видовме како Наполеон и Кутузов ги воделе своите војски во најпознатата битка, по угледот и тактиката на оние познати битки што Александар Македонски ги водел за да ја прошири границата на Македонија зад Каспиското Море.

Христијанството во Русија, исто така, било пренесено преку Македонија во Русија, по доаѓањето на Апостол Павле за првпат на европска почва во Македонија. Христијанството го прошириле македонските и сесловенските учители свети Кирил и Методиј и нивните ученици свети Климент Чудотворец и свети Наум Охридски од Охрид. Затоа, со право се вели дека Охрид е православен Ерусалим од каде зрачело Сонцето на Исус Христос на просторите на голема Русија.

Значајно е и тоа што врската меѓу Русија и Македонија е и на јазичен план. Рускиот јазик е најраспространетиот географски јазик на просторот на Евроазија и најзборуваниот словенски јазик. Корените на овој старомакедонски, сесловенски јазик се протегаат од Македонија до Русија. Темелите на денешниот руски јазик ги поставиле светите браќа Кирил и Методиј од Солун, од Македонија. Затоа блискоста меѓу македонскиот и рускиот јазик, а и со другите славјански јазици е голема.

„Македонска нација“, 02 ноември 2016

ВО КУБА – СВЕТСКА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА (5)

На пат за Куба тргнавме од аеродромот „Пирсон“ во Торонто во попладневните часови. Во делот каде го чекавме авионот имаше патници за трите авиони кои летаа на различни аеродроми во Куба. Ние летавме од Торонто до Хавана, главниот град на Куба, земјата за одмор и рекреација за сите возрасти, меѓутоа таа е „окупирана“ повеќе од возрасни, особено од пензионерите. Тоа се должи на фактот што аранжманите во летувалиштата во Куба се многу поповолни од другите дестинации на Карибите, затоа голем број Канаѓани, кои како да се привилегирани, одат на одмор во Куба, за разлика од Американците, кои, за жал, можат само да ја гледаат Куба од Флорида.

Инаку, Куба е прекрасна дестинација за Македонците од Канада, особено за пензионерите, кои зимскиот период го поминуваат во Куба, Флорида или на други Карибски Острови. Како што слушнавме од еден Македонец од селото Баница, од Егејска Македонија, кој повеќе години имал ресторан во Торонто, секоја година одел од две до четири недели во различни места на Куба, каде со своите внуциња се чувствувал како да е на Халкидики, во Македонија. Таков е случајот и со други Македонци, кои во текот на зимскиот период заминуваат во Куба, со цел да се одморат и рекреираат, да ги заборават зимските периоди во нивната Канада.

На Куба природата е особено дарежлива кон овој карибски остров, затоа може да се каже дека ова држава е вистински рај на земјата. Поради политичкиот систем и полувековниот пркос кон САД, Куба се нарекува и Остров на слободата, затоа ја посетуваат армии туристи од ширум светот. Затоа Куба е наречена дека е светска дестинација за одмор и рекреација.

Островот на слободата цели 50 години истрајува на револуционерниот пат. Затоа Куба е изложена на децениски санкции од САД, кои се оддалечени помалку од 200 км. Кубанците не знаат за „благодетите“ на потрошувачкото општество. Возат автомобили стари половина век. Луксуз е дури и мобилен телефон. Сепак тоа е земја на грациозна сиромаштија. Иако никој нема многу, за сите е обезбеден стан, работа и образование. Нема политичка слобода, ама нема ни социјално раслојување, ниту криминал.

Нашата дестинација беше од Торонто до Хавана, а оттаму со автобус се префрливме на почетокот на полуостровот Варадеро. Патувањето беше удобно и траеше повеќе од три часа со авиокомпанијата од Монреал, која секој ден лета за Куба.

За разлика од аеродромите на северноамериканскиот континент, аеродромот во Хавана е од стар тип. Меѓутоа, љубезноста на царинските и другите службеници заслужуваат посебно внимание. Сè беше во најдобар ред, особено за нас кои имавме македонски патни исправи, не гледаа со голем респект. Потоа се упативме надвор каде нè чекаа повеќе автобуси кои ги превезоа патниците до различни хотелски дестинации.

Инаку, островот Куба е еден од првите острови во „новиот свет“ населен од Шпанците, а првпат посетен од страна на Колумбо во 1492 година. Кога Колумбо

пристигнал на островот, го нашол во неговата недопрена форма, рајска градина со огромни дрвја, прекрасни животни, мал број жители-домородци, кои биле пријателски настроени. Но, она што ги интересирало Шпанците, било златото и другите племенити метали кои се наоѓале насекаде на островот, а Индијанците биле накитени со злато. Со цел да ги искористуваат богатствата на островот, Шпанците на чело со Колумбо ја основале својата колонија Куба.

Затоа, со право се вели дека денес градот Хавана е град со типична колонијална архитектура, но со многу примеси на она локалното и новото - кубанското. Тој е интересен за истражување, неверојатно шарен, убав и живописен, разигран и жив. И што е најинтересно, тој освен тоа што е град со историја, подразбирајќи ја тука историјата на првите шпански доселеници на „новиот свет“, тој сосема ги има сплетено различните традиции, култури и обичаи низ различните народи, локалните домородци, доселениците од Шпанија, доселените црни робови од Африка, кои изградиле една уникатна карипска традиција.

Тука се бројните фестивали кои се едни од најшарените и најинтересните настани во Куба. Секако, за Куба е многу значајно доселувањето на Американците во текот на минатиот век, за кои, од повеќе причини овој остров им бил „мека“ на американските контроверзни личности. Исто така, покрај Хавана, во Куба се интересни и голем број други градови расфрлени по островот, од Гвантанамо, како американски затвор до Хувентур, посебен островопштина.

Постојат повеќе одлично уредени летувалишта. Најдобро место е Варадеро, кое со право е сместен во најголемите и најдобрите одредишта на Карибите. Ама, Куба има уште многу туристички адути. Првокласни услови за одмор има и во Гладавиго, островите Santa Марија, Гилермо, Коко и други. Освен уживањето на плажите кои се како од разгледниците, домаќините нудат мноштво интересни излети. Не е ефтино одвојувањето од хотелските соби. Но, Куба може да се види во вистинско светло само со излетите. Туристите, без оглед каде се сместени прво ја посетуваат Хавана, па вториот по големина град Сантјаго де Куба.

Стасавме во хотелот „Пантарена“, во Варадеро, во кој останавме седум дена. Таму удобно се сместивме и ги добивме сите потребни информации. Потоа со љубопитност се упативме кон километарските бели песочни плажи недалеку од хотелот. Човек таму се чувствува како да е дел од некој филм што Американците умеат да направат за такви природни убавини. Се чини дека белите песочни плажи кои го опкружуваат целиот остров, се едно од најголемите богатства на Куба.

Традицијата на туризмот почнува од 19. век. Сепак, сè почнало кога американските богаташи стартувале да купуваат недвижности на Варадеро, па местото добило статус на ексклузивно летувалиште. До револуцијата од 1959 година, таму одседнувале многу познати личности.

Секоја од плажите е специфична на свој сопствен начин. Секоја плажа овозможува по нешто уникатно и незаборавно. Гостите можат да се занимаваат со нуркање, сурфање, подводен риболов, пловење со едрилица и многу други спортови. Но, можеби најубаво од сè е шетањето по плажите и низ околните палмови шуми, каде човек може вистински да ги почувствува убавините на недопрената Мајка природа. Каде и да се свртевме, околу нас гледавме огромни палми полни со овошки. Не обезмаше чувство дека, навистина, се наоѓавме на најпрекрасниот остров кој постои, каде сè што постои ни беше дадено од Бога, на наше располагање.

„Македонска нација“, 11 јануари 2017

ВО ШПАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ, УБАВИНАТА, ФУДБАЛОТ... (6)

За туристичките вљубеници, секое патување во Шпанија, е нов предизвик и желба да се откриваат убавините на атрактивниот Пиринејски Полуостров. Особено кога таму, на самото место, може да се почувствува ритмот на тангото и коридата, на вековите и како на дланка да ги има многуте природни и други особености. Шпанија, е една од водечките светски туристички велесили која го населува најголемиот дел од Пиринејскиот Полуостров, делејќи го ова раскошно парче земја со комшииската Португалија, со Гибралтар и Андора. Таа е трета по големина држава во Европа, по Украина и Франција и се наоѓа на 51 место на мапата на планетата Земја.

Во своето поседство ги има Балеарските Острови, распослани на нејзиниот јужен дел, а уште подолу во Атланскиот Океан, ги вклучува и Канарските Острови, плус градовите Сеута и Мелиља на северниот дел од африканскиот брег.

Под капата на Шпанија се и неколкуте помали острови кај Гибралтар, како и Хаваиринските Острови, или на нивни јазик кажано - Карпите, во богато разгранетото нивно крајбрежје од повеќе страни. Морските граници изнесуваат речиси 5.000 километри, и нив ги заплискуваат водите на Средоземното Море и Атлантскиот Океан.

Шпанија е парламентарна монархија. Парламентот кој ја има законодавната власт во државата, се избира на секои 4 години преку непосредни парламентарни избори. Извршната власт, пак, ја има Владата, на чело со премиерот кој е назначен од кралот по претходна консултација со најважните политички сили кои се застапени во парламентот.

Долга е историјата и цивилизациските етапи на оваа ибериска земја. Праисторијата својот почеток го бара во откривањето на најстарите фосили од постоењето на човештвото, и тоа најмалку од пред еден милион години. Исто така, се смета, барем според пронајдените траги, дека една од првите населби е стара 15.000 години. Археолошките проучувања дошле до сознанијата дека имало своевидни културни и други траги особено во источниот дел на Пиринејскиот Полуостров, во доцниот неолит и бронзената ера.

Феникијците и Картагинците, населувале дел од тамошните простори од 11.000 година пр.н.е, па сè до VI век пр.н.е. Праисториската етапа поставува граница со почетокот на Пунските војни.

Се смета дека во античко време името „Иберија“ немало географска туку етничка основа. „Хиспанија“ е називот со кој Римјаните го нарекувале Пиринејскиот Полуостров. А тој, под нивна доминација бил речиси цели два века и со крваво платен данок. Но, од друга страна, пак, романизацијата на тамошните народи придонела до некој степен, за развој на Полуостровот. Портите на Римјаните им се отвориле со триумфот на Картагина во Втората пунска војна. Тие, главно, се населувале во постојните градови, но и основале нови покраини.

Шпанија била земја која ја газеле многу војски со различни владетели, кои ги сменивале именицата или правеле кованици од нив, но, сепак, не ја прекрстиле оваа земја. Кога биле протерани Маврите кои останале предолго, дури повеќе од 700 години, почнала нова ера во развојот и воопшто во животот на тамошните народи. Меѓутоа, Шпанците како војни и морепловци, оставиле долги и големи траги во историјата на човештвото.

Еден дел од историјата на Шпанија е исполнет со окупаторски војски и други режими. Меѓутоа, најважниот дел од многувековниот развој на оваа значајна земја започнал кога таа врти нова страница и кога почнува шпанското колонијално царство, кое станало меѓу најголемите во светот. Откривањето на други држави како и на Америка веќе го менува ликот на дотогашното устројство, границите, верските и други формации. Шпанија под свое знаме има земји и народи во Европа, Америка, Африка, Азија и Океанија.

Прв кој почнал со откривањето на други држави бил Кристофор Колумбо. На 3 август, 1492 година, испловил со бродовите, тргнувајќи со надеж и желба да го пронајде морскиот пат за Индија. И сè натаму што следи за морските и освојувачки походи, е долга и необична колонизаторска приказна, која се протега со векови. Првата шпанска република почнува со воведувањето на парламентарното управување. Втората шпанска република била основана во 1931 година, на чие чело по осум години доаѓа Франциско Франко кој владеел долго, сè до 1975 година.

Оваа голема ибериска земја е поделена на 50 покраини, 17 области и два автономни града кои се наоѓаат на северниот дел од Африка. Според територијата, најголемата автономна област е Кастиља, а најмали се Балеарските Острови. Гледано низ економските параметри со меѓународен предзнак и аршините на Светската банка, економијата на Шпанија е деветта по големина во светот и петта во Европа. Ја потресуваа кризи, но успеа да исплива во тегобните времиња, справувајќи се со големите проблеми.

Денес, се чини Мадрид е стожерот на политиката, економијата, културата и над се' тој е престолнина на Шпанија. Тој е градот за кои се воделе многу битки, во кои учествувале голем број Македонци. Мадрид е метрополата во која, само во централното подрачје живеат над три милиони жители, додека, пак, тој со урбаниот дел и предградијата брои повеќе од 6 милиони жители. Затоа се смета дека Мадрид е трета најнаселена општина во Европската Унија, по Париз и Лондон, а трет по големина по Лондон и Берлин.

Мадрид е карактеристичен со бројни споменици, меѓу кои: Кралска палата, Кралскиот театар со неговата обнова во 1850 година, во оперска куќа, паркот Буен Ретиро и величествената зграда на Националната библиотека, Шпанскиот историски архив, Археолошкиот музеј, како и три врвни уметнички музеи: музејот Прадо, Националниот музеј и Музејот на современата уметност.

Посебно доживување е посетата на спортскиот стадион на Фудбалскиот клуб „Реал Мадрид“, каде врие како во кошница од посетители. Таму човек може да се запознае со многу интересни кажувања од спортот, и спортското живеење во оваа престолнина на фудбалот и коридата.

„Македонска нација“, 22 март 2017

ВО ВЕЛИКА БРИТАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА МИНАТОТО И ИДНИНАТА (7)

Голем е предизвикот да се патува за Велика Британија, земјата на Обединетото Кралство, која често пати многу автори од многу причини ја нарекуваат „средите на светот“. Нашето патување (авторот на овие редови и неговиот син Александар Николовски) започна во еден зимски ден кога Македонија беше покриена со снег и кога од патници на аеродромот во Скопје вриеше како во кошница. Тоа беше повеќе од причини што густата магла надвисна над Скопје, а особено над Аеродромот „Александар Велики“ за што многу летови за различни дестинации беа откажани.

Седевме во аеродромската зграда и се мислевме како ли ќе биде времето во магловитиот Лондон, кој во светот е препознатлив по оваа природна појава - густата магла. Времето полека си минуваше и кон пладне, кога како нешто да се случило со маглата која беше многу ретка и дозволуваше авионите да полетуваат и слетуваат.

Влеговме во авионот на британската компанија кој леташе на релацијата од Скопје до Париз, а потоа за Лондон. Како авионот се оддалечуваше во висините, така видливоста на просторот над Македонија беше појасна, поубава и впечатлива. Но тоа траеше за кратко време и, кога се најдовме над облаците, во непрегледните небесни простори, нашата ориентација за простор ја изгубивме и чекавме што поскоро да стаме над убавините на Франција, над Париз.

Во Париз времето беше сончево и топло, преубаво, како некој друг Господ да имаат парижани. Гледавме населени делови на предградието на Париз, за кои човек тешко е да каже и да одреди дека е во Франција, бидејќи такви населени места има речиси пред сите европски метрополи. Меѓутоа, кога авионот полека се спушти на аеродромот „Орли“ се почувствува темпото на светската авионска сообраќајница. Влеговме во аеродромската зграда во која човек се чувствува дека се наоѓа во некој голем град и, доколку не се погледне на надворешните простори, се мисли дека е во некој трговски центар, каде можат да се посетат бројни бесцарински дуќани.

Времето брзо одминува и по два часа повторно заминавме во авионот и го продолживме патувањето за Лондон, светската метропола. Бидејќи небото беше чисто, немаше облаци, од височините се гледаа многу населени места и брзо се најдовме над каналот Ламанш.

Тогаш разговаравме за значењето и историското минато на овој морски канал кој ги дели и ги спојува двете светски сили Франција и Велика Британија. Во исто време се потсетивме дека растојанието што ние го поминавме со авион, неколку Македонци го поминале во студените води на Ламанш, препливувајќи го каналот од Франција до Велика Британија.

Во Лондон, каде има пет аеродроми, авионот со кој доаѓавме од Скопје, слета на аеродромот „Гетвик“ („Gatway“), кој е второ по големина авионско пристаниште во

големата метропола. Ако во Скопје чекавме и молевме Бога да се крене маглата, во магловитиот Лондон небото беше чисто, без облаци, како да не е тој Лондон, за кој многу сме читале дека е покриен со магла.

После сите царински процедури се упативме во аеродромската зграда каде срдечно бевме пречекани од нашите пријатели. Бевме информирани дека ќе патуваме од аеродромот до одредена дестинација со еден вид воз со вагони од подземното метро и дека ќе го продолжиме нашето патување до станицата Викторија, која е центарот на транспортот во Лондон, а потоа ќе продолжиме на нашата одредена дестинација за Западен Лондон.

Таквиот транспорт овозможува многу побрзо стасување до целта, отколку со автомобил кој по лондонските улици се движи неколку пати побавно отколку од метрот. А, во Велика Британија автомобилите се движат на левата коловозна лента, за разлика од другите европски земји, каде се вози на десната коловозна лента.

Во текот на патувањето од аеродромот до домот на нашите домаќини бевме информирани за многу интересни улици, плоштади и згради на Лондон, особено за бројни споменици на културата, квартави, театри и други државни, кралски и други објекти и туристички места од кои барем дел од нив ќе треба да ги посетиме.

Инаку, Велика Британија е предизвик за голем број ројалисти, капиталисти, спортисти, авантуристи, бизнисмени, уметници, писатели и други глобалисти. Сите тие се информирани дека Велика Британија или Британија, како често ја нарекуваат, е деветтиот најголем остров во светот и најголемиот европски остров, како и најголемиот од Британските Острови.

Пред нашето доаѓање во Велика Британија, кое беше петто по ред, читавме различна литература за историскиот развој на оваа една од најголемите империи во историјата на човештвото. Инаку, Велика Британија е официјалното име кое се однесува на двете кралства, и тоа на Англија, со главниот град Лондон и на Шкотска, со главниот град Единбург, како и на Велс, со главниот град Кардиф и Северна Ирска со главниот град Белфаст, кои ја сочинуваат оваа значајна светска сила.

Инаку, Единбург како главен град на Шкотска е вториот најнаселен град во Шкотска, а со околу половина милион луѓе е седмиот град во Обединетото Кралство. По речиси три века на унитарна влада, мерките на локалната самоуправа го пренесле шкотскиот парламент официјално во Единбург во 1999 година. Градот е место на многу национални институции, како што се: Националниот музеј на Шкотска, Националната библиотека, Националната галерија и бројни други споменици на историјата на Шкотланѓаните кои имаат слична судбина како и Македонците.

Единбург е богат со многу значајни историски градби од минатото, како што се замоци, цркви и други споменици на културата. Градот одамна е познат како центар на образованието, особено во областа на медицината, законодавството, науката и инженерството. Универзитетот во Единбург, е основан во 1583 година и е еден од четирите во градот.

Во 2004 година Единбург стана првиот светски УНЕСКО град на книжевноста со наградата доделена како признание за нејзиното литературно наследство и за живите литературни активности. Тој е најпопуларна туристичка дестинација во Шкотска, која секоја година привлекува голем број на странски посетители.

„Македонска нација“, 24 мај 2017

ШВАЈЦАРИЈА – ЗЕМЈАТА НА ФЕДЕРАЛНИ КОНТРАСТИ И НА ЗИМСКИТЕ СПОРТОВИ (8)

Многумина во светот мечтаат да ја посетат и видат Швајцарија, земјата која изобилува со богатство, убавина, контрасти, часовници, земјата на алпското сирење, на дивината, на зимските спортови, земјата на напредокот, на иднината. Оваа држава на тајните банкарски влогови, или како луѓето од бизнисот од светот ја нарекуваат „држава трезор“, за патниците, посетителите и намерниците е предизвик и раскрсница на светот, за еколозите – пример од светски размери од чистота, за богатиот свет – место за одмор и рекреација, а за Македонците – второ катче за живеење, за поголем број нашинци кои свиле гнездо привремено или постојано во Швајцарија.

Швајцарската Конфедерација или Швајцарија е европска земја, - без излез на море, како Република Македонија. Земјата која се граничи со Германија на север, Франција на запад, Италија на југ и Австрија и Лихтенштајн на исток е седиште на голем број меѓународни организации. Швајцарија има вековна традиција на политичка и воена неутралност, но исто така и на меѓународна соработка. Таа е позната како конфедерација и претставува еден од најдобрите примери за развојот на федералните односи на територијата на Европа.

Според пишаните историски документи, Швајцарија уште во 1291 година била поделена на три подрачја. Тие кантони биле формално дел од Германското царство уште од 1339 година. Договорот кој бил постигнат е познат како Bundesbrief, кој во превод значи федерација. Од тогаш, овој сојуз се нарекува и Голем сојуз.

Овој сојуз во текот на 14 век имал огромни успеси, добивајќи независност од Хабсбуршката династија и Германското царство. По победата над германскиот цар Максимилијан II во 1499 година, сојузот уживал во потполна независност, и главно се засновал на принципот на неутралност. Веќе во почетокот на 16 век, сојузот се состоел од 13 кантони, кој како систем на уредување во Швајцарија постоел сè до започнувањето на ерата, на малиот по раст, а голем по сила-Наполеон Бонапарта.

За време на Реформацијата, Швајцарија го избегнала внатрешното разделување и немири, настани со кои биле зафатени соседните европски држави. По падот на Наполеон во 1798 година, Швајцарија го добила својот прв Устав. Така, конфедералното уредување било укинато, а државата станала унитарна, а кантоните обични административни единици.

Во 1802 година, Уставот бил променет со нов, кој го ублажил унитарниот режим на власта. Во самата држава владееле недоразбирања помеѓу унитаристите и федералците. Наполеон се обидел да донесе т.н. посреднички акт кој го содржал федералното уредување со некои конфедерални елементи кои предвидувале поголеми права и власт на кантоните. Но, системот не се покажал со примена во пракса, затоа во 1815 година, на Виенскиот конгрес, Швајцарија била разделена на 22 кантони со конфедерално уредување.

Исто така, во историските документите се вели дека промената на Швајцарија од конфедерација во федерација била проследено со граѓанската војна и промената на Уставот.

Во 1847 година, католичките кантони формирале свој сопствен сојуз со намера да се одвојат од протестантските кантони. Така започнала и граѓанската војна која траела краток период и со мал број жртви. Како последица на тоа, во 1848 година бил донесен нов Устав според кој било забрането било какво делење односно формирање на сојузи.

Швајцарија е интересна земја, особено по своите природни убави. А тоа се должи на климата која е умерено-континентална, на планините - планинска, претежно алпска. Околу 30% од нејзината територија е покриеа со планини. Во умерените реони околу Алпите, температурите се многу ниски поради висините. На поголемите висини на планините, снегот останува преку целото лето. На падините, пак, се создаваат микроклиматски услови, а по долините дуваат ветрови. Летата во Швајцарија се топли и влажни со повремени дождови, а наспроти тоа зимите се студени со големи врнежи од снег.

Инаку, бројот на населението во Швајцарија е околу девет милиони од кои се: Германци 63,7%, Французи 20,4% и Италијанци 6%. Исто така, таму свиле ново гнездо и голем број поранешни македонски жители, од кои најбројни се македонските Албанци. Во Швајцарија службени јазици се: германскиот, францускиот, италијанскиот и реторманскиот јазик.

Во таа демократска земја нема главен град, но Берн, всушност ја има таа улога. Во него живеат околу сто и триесетина илјади жители, затоа тој е петтиот по големина град, по Цирих, Женева, Базел и Луцерн. Во пошироката урбана зона, пак, таму живеат над 660.000 жители и со тоа Бернската област е четврта најнаселена област во Швајцарија.

Градот Берн веќе со години се наоѓа меѓу неколкуте први места на листата градови по квалитетен живот. Покрај тоа, стариот дел од градот, кој е добро сочувван и извонредно уреден, е ставен на списокот на Светските градови на УНЕСКО. Берн се наоѓа во средишниот дел на Швајцарија, подеднакво оддалечен од Германија, Франција и од Италија.

Најголемиот град во Швајцарија е Цирих и е главен град на кантонот Цирих. Лоциран е во централна Швајцарија на северозападниот крај од Циришкото Езеро. Додека општината брои околу 380.000 жители, областа на циришката метропола е урбанизирана област од меѓународно значење со близу 2 милиони жители. Цирих е раскрсница на железнички, патен и воздушен сообраќај. Циришкиот аеродром и железничката станица се најголемите и најфреквентните во земјата.

Женева, пак, е втор град по население во Швајцарија (после Цирих). Се наоѓа на југоисточниот дел од државата. Градот е претежно населено со французи и се наоѓа блиску француската граница. Во близината на Женева се наоѓа Женевското езеро кое важи за едно од поубавите езера во Западна Европа. Во Женева се наоѓа и едно од седиштата на Обединетите Нации.

Според пописот во 2008 година во Швајцарија христијанството е доминантна религија, поделено помеѓу Римокатоличката црква (46%) и Швајцарската реформска црква (40%). Имиграција го донела исламот во изминатиот век, и денеска бројот на муслиманите е околу 4,26%. Истот се однесува и за православието, чијшто процент е околу 1,8%. Други помали религиозни зeaдници се различни протестантски вероисповеди (во висина од 1,94%), Нова Апостолска Црква (0,45%), Хиндуизам (0,38%), Будизам (0,29%), Јудаизам (0,25%), Јеховините сведоци (0,23%) и Старокатоличка црква (0,18%). 11,11% од Швајцарија се атеисти според податоци од 2000 година.

Ете тоа е дел од истористичката документација на позната демократска Швајцарија, земјата на часовниците, на зимските спортови, на напредокот и на федералните контрасти.

„Македонска нација“, 14 јуни 2017

ВО ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ (9)

Патувањето од Македонија за Обединетите Арапски Емирати го започнавме во едни студени декемвриски зимски денови кога насекаде се чувствуваше дека снегот е пред прагот на балканските простори. Беше понеделник, ден Господов. На аеродромот во Цирих вриеше како во кошница. Пред полноќ, кога ги завршивме царинските и другите процедури се најдовме во меѓународната зона на аеродромската зграда.

А, таму многу патници кои брзаа кон своите дестинации речиси од сите држави, раси, бои, народи... Меѓу нив имаше десетина патници од Македонија. Ние со нетрпение ја чекавме најавата за заминување на авионот за Дубаи, кој потоа продолжуваше за Австралија – далечната „непозната“ земја на Јужниот Пацифик.

Ја завршивме царинската обврска и се упативме кон авионот, кој заедно со патниците повеќе личеше како да е големо село. Имаше неколку стотини патници: и бели и црни и стари и млади... Нашите седишта беа во близината на прозорецот до една Унгарка, мажена за Италијанец, која за првпат била на посета во родната земја кај своите, во Будимпешта. Таа зборуваше течно англиски и италијански јазик и веднаш разврза муабет за нејзините роднокрајни средби и разделби. Исто така, се пофали дека во Сиднеј имала пријатели Македонци од Леринско, па дури научила и неколку македонски зборови, кои ни ги повтори неколку пати.

Домаќините во авионот не угостија со пиене и јадење и со муабет, а пред сè поради спротивната насока од движењето на Земјата, не почувствувавме кога летна ноќта. Бргу се раздени и започна еден нов ден на Истокот. По пет и пол часа летање, авионот ги надлета Обединетите Арапски Емирати. Во Заливот можеа да се видат многу бродови, а на копното во непосредна близина на брегот голем број рафинерии и нафтени полиња.

Авионот меко се спушти на пистата на аеродромот во Дубаи, градот што се простира во полупустинскиот дел. И лево и десно се гледаше само песок, а можеа да се видат и забележат контрастите на животот: од пустински делови, до прекрасни оази како рај на поднебјето.

Се поздравивме со нашата сопатничка која патуваше за Сиднеј, го напуштивме авионот и се упативме кон пасошката и царинската контрола. На излезот од авионот кон пристанишната зграда нè пресретна топол пустински воздух. Температурата на воздухот во утринските часови беше како да сме се нашле сред лето, а во аеродромската зграда, восхитуваше асортиманот на стоките, светските брендови и љубезните и убави продавачки. Таму видовме повеќе вработени од женски пол, кои можеа да се препознаат дека се муслиманки, бидејќи носеа шамии, но сите зборуваа течно англиски јазик.

Ги завршивме потребните контроли и со такси-возилото што беше на ред се упативме кон хотелот. Љубезниот таксист кој, исто така, зборуваше течно англиски јазик нè информира дека во Дубаи сите такси-возила се дел од државниот апарат, дека тие добиваат плата и се обврзани да покажат максимум љубезност, коректност

и сигурност кон патниците. Младото момче се трудеше да ни објасни многу работи и да не воведи во големото чудо што се вика Дубаи, кој е предизвик и за градежниците и за бизнисмените и намерниците и за светските патници кои го посетуваат овој убав град и по многу нешта карактеристична метропола во пустината.

По половина час стасавме во хотелот кој беше со 4 ѕвезди, се сместивме во една прекрасна голема соба на четврти кат, а потоа излеговме да ги видиме просториите во хотелот и да се запознаеме со околината. Вработените во хотелот беа мошне љубезни, ни подарија поголем број проспекти за градот и околината, со цел како туристи да се запознаеме со сето она што не интересира за градот, со културно-историските споменици, плажите...

Инаку, првата асоцијација кога се стапнува на почвата на Обединетите Арапски Емирати се богатите полиња нафта, шеиците со скапи автомобили, раскошните хотелски капацитети, космос-архитектурата која стана заштитен знак во тој дел на азискиот континент, а со некои градби и во планетарни рамки и секако, непрегледните пустински песочни пејзажи.

Во литературата прочитавме дека од седумте емирати кои ги сочинуваат ОАЕ, најголем е Абу Даби, заемајќи близу 90% од целата територија на оваа богата земја. По некое парче од останатите проценти им припаѓаат на уште шесте останати емирати – Аџман Дубаи, Фуџера, Рас Ел Хајма, Шарџа и Ум Ал Кајвејн.

На географскиот атлас, Обединетите Арапски Емирати се наоѓаат во југозападна Азија кај Персискиот Залив а граничните линии ги делат со Оман, Саудиска Арабија и Катар. Најголемиот дел од територијата ја прекриваат пустински предели, додека највисокиот планински врв Јибир (1527 метри), речиси е за помалку од половина-та повисок од највисоката зграда на светот Бурџ Калифа, која, кога сте на нејзината платформа и пред влезните врати, погледот доста тешко ја фаќа целината одоздола.

Бидејќи колку и да го истегнете вратот напрегнувајќи се да фатите некој метар од тие последни височини, дали едвај ќе ви успее, бидејќи овој колос, чиниш го допира небото.

Интересно е да се спомене дека само пред еден - два века, пирати од тој дел на светот ги напаѓале корабите што пловеле под британско знаме во персиските води и Индискиот Океан. И сè било така, додека Британското Кралство во 1819 година со повеќето договори не ги стави земјите од Арапскиот Полуостров под своја капа, пред сè, одбраната и надворешната политика. Кога заврши британската доминација, тогаш слободните земји се определија за свој развоен концепт како Бахраин и Катар. Додека седумте емирати, заедно, обединети, креираа сопствен модел на живот и иднина.

Секој емират има своја автономија, своја влада, карактеристични белези и други посебности, но колку што се различни, толку се и слични со тие од останатото емиратско семејство. Затоа често се вели дека владеењето на државата е во вид на пирамида и претставува убав пример и за другите земји во светот, кои на свој начин и модел сакаат да го заштитат богатството и да ја обезбедат иднината на својот народ и својата држава.

На површина од 83.600 километри квадратни, живеат околу два и половина милион жители, од кои една третина се во метрополата Дубаи. Или близу 90 проценти се во градовите, бидејќи во пустинските сурови услови се знае колку може да се опстане. Сепак, има и помали населби кои се навикнале на животот на работ од пустината.

„Македонска нација“, 13 декември 2017

ВО ТУРЦИЈА - ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИОТ КЕМАЛ АТАТУРК (10)

Татковината на Кемал Ататурк е земјата на големите контрасти, а Истанбул е најголем економски и културен центар кој се протега на три морски брега и се простира на седум ридови. Тој е градот на Јустинијан I кој бил роден во селото Таор, кај Скопје, во Македонија, а бил византиски цар, император на Источното Римско Царство

За многу луѓе на светот е предизвик да се посети татковината на Кемал Ататурк. Земјата на големите контрасти, која се разликува од онаа Турција во минатото. Земјата која била освоена од Александар Македонски и приклучена кон Македонската Империја. Потоа империјата во која беше и Македонија цели пет векови. Кемал Ататурк чии родители потекнуваат од Македонија, од селото Коџацик, Дебарско (а тој се води дека бил роден во Солун), е човекот кој животот го посветил на Турција и на нејзината посреќна иднина. Човекот кој, меѓу другото, ја одбулил турската жена, ја одвоил верата од државата и го вовел латинското писмо во турскиот јазик. Тој е човекот кој е широко прифатен од народните маси. Затоа нашето патување беше предизвик и во исто време големо задоволство.

Најпрво, ја посетивме метрополата Истанбул која се протега на три морски брега и се простира на седум ридови. Тоа е Бизантионион, римски Константинопол и турски Истанбул. Јужните Словени и Македонците отсекогаш го викале Цариград. Менувањето на овие имиња е последица на претходните драматични настани околу овој град, за кого се грабале повеќе народи: царот Константин во 330 година од н.е. го прогласил за престолнина на Источното Римско Царство, па според владетелот го добил името Константинопол; на 29 мај 1453 година го освоил турскиот султан Мехмед Втори Фатих (Освојувач) по што градот бил наречен Истанбул.

Градот се развил по должината на бреговите на Босфорот, Златниот Рог, Мраморното Море и на околните ритчиња, па тешко е да се каже каде тој завршува, а каде почнуваат приградските населби. Сепак, познати се и убавите туристички квартави: Станбул, меѓу Златниот Рог и Мраморното Море; Бејоглу, меѓу Златниот Рог и западниот брег на Босфорот; Искадар или Скутари на источниот брег на Босфорот; и Кадикеј по најуг од Искадар, главно, на брегот на Мраморното Море.

Бизантион, Цариград, Константинопол, Истанбул. Доста имиња за единствениот босфорски град. Доста страници во историјата говорат за неговата многувековност и опстојување. Славата го следи уште од моментот кога римскиот император Константин решил да ја пресели престолнината од Рим во Визант, како што тогаш се нарекувал Истанбул.

Денес тоа е град со многубројни сведоштва за културно-историското минато, со споменици од византискиот и од отоманскиот период, а во исто време е најголем економски и културен центар на современа Република Турција. Всушност, Истанбул е раскрсница на азиската и европската култура, цивилизација и религија. Тој, всушност, претставува врата од север кон југ и од исток кон запад.

Турските истражувачи велат дека ни неговите постојани жители не ги знаат доволно сите негови убавини. Не се знае ни точниот број на неговото население. Според официјалните документи, во Истанбул живеат околу 10 милиони жители. Добрите познавачи на турските прилики, пак, тврдат дека тој број изнесува повеќе од 12 милиони жители. Освен тоа, градот секојдневно го посетуваат илјадници намерници и туристи. Друг интересен податок е дека во овој град се собираат 40 отсто од средствата, што како данок се влеваат во касата во целата држава. Тоа доволно зборува за моќта на Истанбул, градот на Босфорот во современа Турција.

Инаку, Станбул не само што е најстар дел од градот, туку е и најбогат со културно-историски споменици; оттаму, тој е најважен туристички квартал на Истанбул. Некои од неговите знаменитости ги оштетил или уништил забот на времето; некои настрадале од природни непогоди, пред сè од земјотреси или исчезнале во честите пожари, додека, пак, некои имале и поинаква судбина.

Во Истанбул има над 50 царски палати и други културно-историски споменици. Најпознатата меѓу нив е палатата на Топкапи со преубавите царски одаи и хареми. Да споменам дека во музејот “Топкапи” ги видовме и специјалните чинии што ја менуваат бојата при допир со отров, наменети само за царевите. Без здив останавме и пред дијамантот познат како “Кашички елмас” и пред камата украсена со дијаманти и други непроценливо вредни предмети.

Над Истанбул доминира „Аја Софија“. На посетителот ќе му биде тешко врз основа на денешниот изглед да ја открие променливата судбина на оваа градба. Сто и педесет години е славена како светско чудо и секој и’ се восхитува, зашто таа е споменик на високата култура, архитектура и градителски човечки дострели, и таков споменик што веќе никогаш не е изграден.

На денешниот посетител му е тешко, врз основа на надворешниот изглед на оваа црква, да го сфати исчезнатиот сјај на Византија. Променливата судбина на „Аја Софија“ од христијанска црква над црквите до исламска џамија, конечно до денешен музеј, насекаде остави траги: во формата, многуте досидувања и пресидувања, дополнувања и измени. Само величествената купола, чие кубе се наоѓа 56 метри во височина од што над не загуби ништо од својата непроценлива вредност и убавина.

Таа им послужи на многу источнички џамии како модел. Царот Константин Велики прв изградил црква на местото на денешна „Аја Софија“ кога Визант, под ново име - Константинопол, го прогласил за главен град на Источното Римско Царство во 336 година, а оваа црква ја нарекол „Голема црква“.

Двесте години подоцна „Аја Софија“, а со неа и голем дел од Константинопол, изгореле во пожарот за време на бунтот против царот Јустинијан. Но, Јустинијан, пак, изградил црква, поголема и поубава отколку порано. Антемие од Трал и Изидор од Милет, најславни градители на Источното Римско Царство, ги направиле скиците. Царот непрекинато го следел развојот на овој проект. Еден ангел на сон му ги покажал плановите за градење, се шепотело кај народот. Градежните работи чинеле 36.000 килограми злато. Шест години, десетици илјади занаетчији ги собирале сите скапоцености на Источното Римско Царство, најблескавиот мермер, најубавите столбови. Златни мозаици ги краселе ѕидовите.

Инаку, Јустинијан I бил роден во селото Таор, кај Скопје, во Македонија, а бил византиски цар, император на Источното Римско Царство, христијанин и православен

теолог. Настојувал да ја обнови моќта и големината на Римската Империја која била ослабена со упадите на варварските племиња.

Познат е по проширувањето на Империјата, првенствено, со воените кампањи на Велизариј, како и по неговиот брак со контроверзната царица Теодора. Историјата го памети и како најголем кодификатор на класичното римско право. Јустинијан бил една од најзначајните личности во доцната антика, и со него завршува периодот на благосостојба во Византија, сè до IX век кога таа повторно ќе се издигне.

Кога била завршена црквата „Аја Софија“, таа станала главен храм на христијанството. Тоа останало така сè додека во 1435 година Турците не го зазеле Константинопол, кој оттогаш го носи името Истанбул. Црквата е преправена во џамија, а во 1935 година, Кемал Ататурк ја прогласил „Аја Софија“ за музеј. При нашата посета на Истанбул бевме информирани дека покрај легендарната „Света Софија“ од големо значење се: Сината џамија, Ат Мејдани или Коњски плоштад (дел од византискиот хиподром) со три прекрасни споменици: Теодосиевиот обелиск, Змискиот столб и Константиновиот столб, Топкапи сарај, Бејоглу, Капали чаршија и друго.

Султан-Ахметовата или Сината џамија се наоѓа спроти „Аја Софија“. Градена е од 1609 до 1616 година, и претставува ремек-дело на отоманското градежништво. Ентериерот на Сината џамија е од син и зелен мермер, има 260 прозорци, претежно со кристални стакла, а во неа постои и царска лежа, до која султанот можел да дојде на коњ. Таа е најголема и најубава џамија на светот, чија цел е да ја симболизира силата и големината на отоманските султани.

Џамијата на султанот Сулејман, пак, е градена во периодот од 1550 до 1557 година според проектите на Мимар Синан, по чии нацрти се изградени мостовите на реките Дрина и Неретва. Џамијата на султан Сулејман по површина е поголема од „Аја Софија“ и Сината џамија, но нема голем внатрешен декор, ниту високи минариња. Во неа од денешен наш можат да се сместат 27.000 верници, што е значајна нејзина карактеристика.

Од другите културно-историски споменици во Истанбул го посетивме и Топкапи сарај или палатата Топкапија која била резиденција на султанот, а била градена од 1465 до 1468 година. Во неа денес се чува најголемото богатство на Истанбул, а можеби и на цела Турција - ако станува збор за подвижни вредности: украсни предмети од злато и дијаманти, колекција на оружје украсено со бисери и смарагди и збирка златни часовници со минијатурни ликови во мозаик. Два златни свеќника се украсени со по 6 282 дијаманта, златна лулка, златен престол тежок 300 килограми, смарагди од кои еден е тежок 3,26 килограми, Коран стар 1400 години - тоа се само некои од чудесните експонати што се чуваат во овој прекрасен дворец - музеј

„Македонска нација“, 18 февруари 2015

ВО ЕГИПЕТ – ЗЕМЈАТА НА ФАРАОНИТЕ И ДРЕВНАТА КУЛТУРА (1)

Некои патувања не само што го предодредуваат престојот, туку за патеписецот остануваат забележани и запаметени со одредени впечатливи траги. Такво беше нашето патување и престојот во Каиро, главниот град на Египет, којшто магично привлекува, особено со чудниот спој на минатото и сегашноста. Мистиката и реалноста, легендите и стварноста. А сè она што го видовме и почувствувавме побуди голем интерес, возбуда, задоволство. Во земјата на милиони квадратни километри оази и пустина, земјата што ја заплискуваат сините води на Средоземното Море и на Црвеното Море, како и земјата што ја делат сребрено-зелените води на реката Нил.

Египет е библиска земја, чие име на еврејски е Мусраим, па оттука произлегува името Мисир, земја која се протега долж реката Нил. Според библиските преданија Египет било големо и влијателно царство и како такво во текот на целото свое постоење вршело силно влијание на соседните народи. Синовите и потомците на Јаков живееле во Египет околу 400 години, а биле ослободени со Божја помош, под водството на Мојсеј. Египќаните честопати ги освојувале израелските земји, сè до времето на Давид, кога нивната моќ ослабела.

При нашата посета на Египет (попатна посета на авторот на овие редови на Каиро) се послуживме со огромна литература за историскиот развој на Египет. Во неа, меѓу другото, се вели дека Египет претставува стара цивилизација во источниот дел на Северна Африка, сконцентрирана во долниот тек на реката Нил, каде што сега се наоѓа денешен Египет. Оваа цивилизација претставува дел од еден збир на цивилизации. Со еден збор Египет е денешниот прозорец кон далечното минато на човештвото.

Успехот на старата египетска цивилизација делумно произлегол и од нивната способност да се приспособат кон условите во долината по течението на реката Нил. Предвидливите поплави и контролираното наводнување на плодната долина придонело кон произведување на вишок култури, кои ги разгореле општествениот развој и културата. Со вишок ресурси, власта го поттикнала искористувањето на минералните суровини од долината и околните пустини.

Поттикнувањето и организирањето на овие активности било изведено од страна на бирократијата сочинета од првокласни писари, верски водачи и службеници кои биле под контрола на фараонот кој обезбедувал соработка и единство на египетскиот народ во смисла на религиозните верувања. Помеѓу многуте достигнувања на античките Египќани биле и техниките за експлоатација на каменоломите, надзорните и градежните техники кои ја олеснувале изградбата на величествените пирамиди, храмови и обелиски. Египќаните, исто така, развиле и математички систем, практичен и ефективен медицински систем, систем за наводнување и техники за земјоделско производство, тие ги направиле и бродовите за кои се смета дека се први, имале технологија за производство на стакло, создале нови литературни форми и го направиле првиот мировен договор за кој се знае.

Египет зад себе оставил долготрајно наследство кое е од големо значење и за Египет и за светот. Египетските архитектура и уметност се широко имитирани, а египетските антиквитети се носени во многу далечни делови од светот. Рушевините од спомениците со векови ги поттикнувале фантазиите на патувачите, патеписците и писателите. Новопронајдените антиквитети и ископувања во модерното време доведоа до научни истражувања на египетската цивилизација и поголема почит кон културното наследство во Египет и во светот.

Треба да се нагласи дека единството на древниот Египет се однесувало во господарството на фараонот кој имал неограничена власт низ целата држава. Фараонот бил глава на митот кон сите богови во древниот Египет при што и самиот тој бил сметан за Бог. Тоа тврдење најмногу доаѓа до израз при градењето на пирамидите за кои се смета дека, всушност, биле гробници на фараоните како Џосер, Снофер, Кеопс (Хуфу), Кефрен (Хафра) и Микерин (Менкаур). Исто така, многу зајакнал и култот кон Богот на сонцето Амон Ра, а фараоните се нарекувале негови синови.

Низ Египет минува најдолгата река во Африка – Нил, која со своите 6,5 илјади километри крие безброј тајни од дамнина до денес. Таа во Библијата се споменува и како „река“ и како „море“. А години наназад и токму таму египетската цивилизација доживеала процут. Преку реката Нил биле воспоставени трговските патишта од Судан до Мала Азија, Сирија и Македонија. Пролетните поплави и тогаш, како и денес, со своите наноси земјиштето околу реката го правеле плодно, што било услов за поволни природни погодности за живот.

Во текот на нашата посета на Каиро слушнавме бројни информации за оваа земја. Така, запишано е тоа што ќе го чуете многу пати – дека историјата на Египет датира од пред 5.000 години пред Христа. Во тоа време Египет бил организирано и бирократско царство кое се развивало со векови и оставило големи траги во историјата на човештвото. Така, пред околу три илјади години, за време на Старото Царство биле изградени првите канали и насипи и биле изсидани прочуените гробници на фараоните, пирамидите. Нив ги има околу седумдесет и се подигнати во делтата на реката Нил.

Најголема е Кеопсовата пирамида, која е висока 146 метри. Во текот на Средното царство (2100-1550 година пр.н.е.) се изградиле големите канали за наводнување и прочуеното вештачко езеро Мерида (Мерис). Инаку, главен град на древното Египетско Царство бил Меноф, а било оформено од кралот Менес кој ги обединил Горен и Долен Египет, кога е изградена и првата голема пирамида. Во текот, пак, на Новото Царство (1550-671 година пр.н.е.) биле преземани освојувачки походи во Сирија и Мала Азија.

Интересно е да се одбележи дека еден ракав на делтата на реката Нил бил поврзан со Црвеното Море со канал. Така, Египќаните го прокопале Суецкиот Канал 2500 години пред Европејците. Феникиските морнари во египетска служба за првпат отпловиле околу Африка 2000 години пред Васко де Гама. Во Египет во голема мера се развила културата, а од науките во особено голем подем биле астрономијата и математиката.

Во астрономијата, на пример, Египќаните знаеле дека годината има 365 дена, а со математиката се служеле да ја пресметаат површината, речиси, на сите геометриски слики и волуменот на некои тела. Во Египет проникна најстарата писменост; писмото се состоело од слики и цртежи, слично на карпестото писмо во Македонија

„Македонска нација“, 22 ноември 2017

ОД ПАТУВАЊАТА ПО СВЕТОТ – ИНДИЈА (12)

Индија е земја која кај намерникот буди и возбуда и потрага по непознатото и љубопитство и предизвик да се види што поодблизу, да се почувствува што повеќе нејзината пулсација. За љубителите на уметноста таа е трезор на древните храмови; за етнологите таа е земја во која се вкрстуваат повеќе религии и култури, во чуден спој, виден само во Индија; за историчарите и статистичарите таа е втора најнаселена земја во светот.

Според големиот број пишани материјали кои ги прочитавме при нашата посета, дознавме дека Индија е држава лоцирана во Јужна Азија и го зафаќа поголемиот дел од индискиот потконтинент, опфаќајќи многу значајни и историски трговски рути. Со крајбрежје од преку 7.000 километри, Индија дели граници со Пакистан, Народна Република Кина, Мјанмар, Бангладеш, Непал, Бутан и Авганистан. Шри Ланка, Малдивите и Индонезија се одделни островски нации. Индија е втора земја по број на жители во светот и седма по географска големина чиј главен град е Њу Делхи.

Како дом на прастарата цивилизација на индиската долина и област на историски-те трговски патишта и пространи империи, индискиот потконтинент бил идентификуван со своите комерцијални и културни богатства во поголемиот дел од својата долга историја. Четири од главните религии во светот: хиндуизмот, будизмот, џаинизмот и сикизмот, потекнуваат од тука, додека зороастризмот, јудаизмот, христијанството и исламот, пристигнале на тие простори во првиот милениум пред нашата ера и го оформиле регионот на разновидни култури.

Постепено, припиена од страна на Британската-источноиндиска компанија од почетокот на XVIII век била колонизирана од страна на Велика Британија восредината на XIX век. Индија станува независна држава во 1947 година, по борбата за независност која била одбележана како ненасилен отпор предводен од Махатма Ганди.

Индија е федерална уставна република со парламентарна демократија што се состои од 28 држави и унија на седум територии. Составена е од плуралистичко, повеќе јазично и мултиетничко општество, Индија, исто така, е дом на разновиден жив свет во најразлични заштитени животни средини. Индиската економија е единаесетта по големина светска економија и четврта по големина од паритетот на куповната моќ. Од воведувањето на пазарната економија и економските реформи во 1991 година, економијата на Индија станува една од брзо растечките економии во светот, но, сепак, земјата продолжува да се соочува со сиромаштијата, неписменоста, корупцијата и предизвиците поврзани со јавното здравство.

Индија е класифицирана како една од ново индустријализираните земји. Таа е шеста држава во светот „*ге факшо*“ држава со нуклеарно оружје и е трета по големина вооружена сила во светот, а нејзините воени трошоци се рангирани на десеттото место во светот. Индија е регионална сила во Јужна Азија.

Оваа земја имала значајна улога во историјата на светот, бидејќи била место каде што се развивале четирите најголеми стари цивилизации кои биле центри на

трговијата и големата владетелност. Во Индија се развивале три големи религии: будизам, ламаизам и хиндуизам, а и исламот оставил неизбришлива трага. Цртежите од каменото време сведочат за постоењето на Индијците. Остатоците од првите населби во Индија се стари 9.000 години, а луѓето најчесто се населувале по долините на реките Инд и Ганг поради поволните услови за живот. Оваа земја имала неколку владетели кои биле од различни религии и на различен начин придонесувале за нејзиниот развој.

Индија е држава која се протега на југ од Хималаите, преку рамничарскиот дел на Индискиот Полуостров, до Индискиот Океан, а на исток од Арабиското Море до Бенгалскиот Залив и реката Ганг. Индија е земја на монсонските дождови, на старата цивилизација, земја на богатството и, конечно, на најсиромашните на планетата Земја.

Првите староседелци биле Дравидите кои живееле од IV до VI век пред Исус Христос, потоа од север дошло племето Аријци, кое со Дравидите војувале повеќе од илјада години, до нивниот пораз. За оваа вековна нетрпеливост и омраза меѓу овие два народа се напишани многу легенди, особено во ариевските верски книги, а подоцна и во Махабхарата и Рамајана, светски познатите дела на санскритски јазик.

Индија има бурна историја, почнувајќи од пред нашата ера до денешни дни. Богатството на Индија како што е зачинот, златото, слоновата коска и скапоцените камења, привлекувало голем број освојувачи уште од древни времиња. Еден од нив бил персискиот цар Дариј I, кој успеал да ја покори Индија и да го формира држава која ја нарекол Пенџаб.

Се чини дека Индија го одушевила и го магепсала и големиот војсководец и освојувач Александар Македонски. Така, според голем број извори, и тој откако го покори Персиското Царство на Дариј, во летото 327 година пред Христа тргнал по неговиот пат за Индија, поробувајќи голем дел од сегашна Индија и дошол до реката Ганг.

Треба да се нагласи дека додека Александар Македонски бил во Персија, особено по освојувањето на градот Суса, каде што била одржана голема свеченост со парада на војската, со одликување и награди за заслужните борци, големиот освојувач дошол на идеја за збратимување со Персијците и создавање единствен свет. Се стремел да ги спои македонскиот и персискиот народ и да направи асимилација на персиската аристократија. Затоа им предложил на своите офицери и војници да се оженат со Персијки, придржувајќи се на персиските обичаи за полигамија. Во таа пригода покрај него во брак стапиле уште 80 хетери и 10.000 војници.

Во Индија, пак, целта на походот била создавање нова светска монархија, запознавање со нови народи, нови морски патишта, нови економски односи и да се достигне крајниот свет, што во тоа време се мислело дека „таму е крајот на светот“.

Походот на Александар Македонски бил поддржан од околу 120.000 војници, кои тргнале од Бактрија на чело со големиот Александар, преку денешен Авганистан и Пакистан, до Индија. Оваа експедиција го чинела Александар многу труд, борби и војници. Во „земјата на чудата“ Македонците влегле во 326 година пр.н.е. Индискиот цар Пор дал силен отпор и тоа била една од најкрвавите Александрови битки, но како и во другите делови на Земјината топка тој ја остварил својата цел – покори дел од Индија.

Се смета дека Александар во освоениот дел на Индија изградил 12 храмови со височина од 22 метри, кои ги посветил по имињата на своите богови, како Амон, Аполон,

Херкул... На огромен обелиск напишал „Тука застанал Александар“. Исто така, и во Пенџаб и долж реката Инд изградил многу градови, пристаништа и бродоградилшта, со што се воспоставиле цврсти врски меѓу Македонија и Индија.

Затоа, со право се вели дека со Александровите походи и освојувањата, дошло до големи промени во историјата на човештвото. Во воена смисла се истакнува дека Александар како војсководец бил таков гениј како никој друг во историјата. Се изнесуваат неговите лични особини, натпросечна интелигенција, големо другарство, храброст, дисциплина, неговите доблести во управувањето и контролата на Македонската Империја. Особена позитивно се оценуваат неговите настојувања за глобализација и создавање мостови на соработка меѓу народите на Европа, Азија и Африка.

Индиските уметнички производи се доста познати на целиот свет околу 5.000 години. Народната уметност секогаш била една од основите на индиската економија, бидејќи производите биле извезувани во многу земји - од Египет до Кина.

Така, индиската жена, по традиција, мора да биде украсена од главата до петите. Главните украси од сребро, потоа и дијаманти вклучуваат во себе изработени клинџи со розетки, приврзоци, ѓерданчиња и венчиња (што се ставаат во косата), обетки, бразлетни (со различни украси) и прстени. Половината ја опашуваат со широки појаси на кои се ставени по неколку редови синџирчиња и други приврзоци. Филигрански производи се ставаат и на прстите на рацете и на нозете. Квалитетот на украсите што ги носат жените зависи од материјалната состојба на семејството, но нивниот број најчесто е поголем само на празнични денови, додека жените на село своите украси - нараквизи, прстени, обетки и друго, ги носат постојано.

Традиционална и најзастапена женска облека е сарито - ткаенина со должина од 4 до 9 метри, која како завеса го обвиткува женското тело. Шарата на секое сари е неповторливо уметничка композиција. Таа може да биде исткаена, печатена, везена или нанесена при процесот на боењето. Бенарес е центар каде што се изработуваат скапоцени сари, сребрени шалчиња и шамии со најбогата орнаментика, испреpletени со златни и сребрени конци.

Низ цела Индија се изработуваат најразновидни производи од метал, преку лиење, жешко и ладно, ковање и изработка на филигранни. Металниот прибор секогаш го придружува орнаментика. Во северниот дел на Индија орнаментот го карактеризираат мотиви на растенија или геометриски фигури.

Во јужниот дел, пак, најзастапени се фигури на луѓе и животни, а во храмовите и на декоративните предмети - фигури на богови. Орнаментот се наноси со гравирање, со чекан, ковање и зарежување. Често гравираниот шар се прелива со бојосан емајл или со специјални лакови. Најпознати се месинговите и бронзените изработки со емајл во државата Раџастан, каде се изработуваат во легени со зафатнина од неколку литри вода, и помали - јувелирни украси, а по вакви предмети се познати и мајсторите од Кашмир.

Уште еден занает, раширен низ цела Индија, е плетењето. Од слама, јута и палмини влакна, украсени и најукрасени, се плетат најразлични предмети како рогозини, кошнички, салфети, дамски чанти и торби за домаќинствата, капи итн.

„Македонска нација“, 31 декември 2014

**ОСМИ ДЕЛ –
ИНТЕРЕСНИ ГРАДОВИ
ВО СВЕТОТ**

- ВО ПАРИЗ – „ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, ЛУБОВТА...“ (1)	277
- ВО РИМ – ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, УБАВИНАТА, ШАРМОТ И АРХИТЕКТУРАТА (2)	279
- ВО КАИРО – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ЕГИПЕЦ (3)	281
- ВО АНКАРА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ТУРЦИЈА (4)	283
- ВО МОСКВА КАКО ВО ОХРИД (5)	286
- ВО ХАМБУРГ – ГРАДОТ НА ГОЛЕМИОТ ЈОХАНЕС БРАМС (6)	288
- ВО БАРСЕЛОНА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА КАТАЛОНИЈА И ГРАДОТ НА ФУДБАЛОТ (7)	290
- ВО РИО ДЕ ЖАНЕИРО – НАЈПОСЕТУВАНИОТ ГРАД ВО ЈУЖНАТА ХЕМИСФЕРА (8)	292
- ВО ПРАГА – ГРАДОТ НА УБАВИНИТЕ И НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА (9)	294
- ВО КИЕВ – ГРАДОТ НА ВЕЧНОСТА И ХРИСТИЈАНСТВОТО (10)	296
- ВО БУДИМПЕШТА НА СИМПОЗИУМ (11)	298
- НОВАТА СЛИКА НА МЕТРОПОЛАТА БУКУРЕШТ (12)	300

ВО ПАРИЗ – „ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, ЉУБОВТА...” (1)

Франција, е демократска држава која се простира во Западна Европа. По површина е најголема во Европската унија, а по бројот на население е на второ место Земјата е составена од збир на прекуморски острови и територии лоцирани на други континенти. Таа се граничи со Белгија, Луксембург, Германија, Швајцарија, Италија, Монако, Андора и Шпанија. Франција со своите острови, исто така, се граничи и со Бразил и со Суринам (во делот на границите на Француска Гвајана), со Антилите (во делот на Сен-Мартен) е поврзана со Британија преку Ламанш.

Франција е демократска држава, организирана како унитарна полупретседателска република. Таа е развиена нација чија современа економија е петта по големина во светот. Нејзините главни вредности се изразени во Декларацијата за правата на човекот и на граѓанинот.

Франција е најголемата франкофонска држава во светот по број на говорители. Франција е една од земјите основачи на Европската унија, една од основачите на НАТО и на ОН и е постојана членка на Советот за безбедност при ОН. Таа припаѓа на еврозоната и на шенгензоната, членка е на Франкофонијата и на Латинската унија, дел од групата Г8 најразвиени земји во светот и на Организацијата за соработка и економски развој (OCDE). Како воена сила, ја поседува главната војска во Европската унија и е една од седумте земји кои официјално поседуваат атомско вооружување.

Доколку не ви се вкрстат патиштата во преубавиот Париз, кој не случајно е обележан со предзнакот „Град на светлината“ исто како да не сте ја виделе Европа. Многу песни, опери, драми, посвети, ремек-дела, многу воздишки се создале за Париз и останале во него..

... „Париз е главата на Земјината топка, мозок кој пука од генијалност и ја предводи човечката цивилизација, великан, уметник кој непрекинато твори, далекувиден водител кој мора да има бразди во мозокот, пороци на голем човек, мечти на уметник и рамнодушност на политичар“.

Ова го рекол и го запишал големиот Балзак, кој целиот свој живот го поминал во овој прекрасен град на верата, надежта и љубовта. А парижаните за својот град велат дека е центар на светот. Ако им забележите дека тоа звучи тенденциозно, бидејќи многу веллегради во светот се користат со тој пиетет, ќе ви дадат сосем логичен одговор. Доколку сакате да патувате од која било земја во светот во некоја друга, на друг крај, убаво е да минете низ дванаесетмилионскиот Париз.

И не само тоа, на кого не му е желба да го види градот на соништата; градот кој е далеку од морето, а на грбот има едрилица која потсетува дека трговијата се одвива само по воден пат. Париз како да е рожба на реката Сена, на чиј остров е изградена галската населба Лутеција, која се споменува во 52 година пред Исуса Христа, кога ја освоиле Римјаните, и која со векови се шири за да биде најпозната како метропола на светлината.

Времето кога го посетивме Париз (министерот во Владата на Република Македонија, Владо Наумовски, митрополитот Горазд, надлежен за Европската епархија на Македонската православна црква и авторот на овие редови како заменик-претседател на Комисијата за односи со верските заедници) беше во зима. Тогаш Македонците во француската престолнина со низа пригодни манифестации достоино ги одбележуваа петте години од формирањето на првиот македонски светиклиментов духовен храм во оваа земја, Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“.

Временски скромно врамен јубилеј, но многу значаен по својата духовна, национална и афирмативна мисија и по амбициозните најави на неговите втемелувачи и ентузијастички, кои остварувале активности речиси на сите полиња. Тие не пропуштаат, а да не го одбележат секој позначаен настан од историјата на Македонија, на македонскиот народ и Црквата.

Така, 8 декември, патрониот празник на Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во оваа европска метропола се прослави достоинствено и мошне оригинално. А одбележувањето на петте лета на оваа национална духовна и културна македонска асоцијација во Париз беше можност да се проговори за дотогашното работење и бележито дејствување, кое со оглед на околностите и низата лимитирачки фактори, си трасирало свои патеки и обезбедило свое место во еден таков мегаполис каков што е Париз.

Прославата и овој пат беше фокусирана на афирмацијата на националните и духовните вредности. Вредните домаќини од Управниот одбор на Македонската православна црковна општина „Свети Климент Охридски“, вложиле големи усилби и понудија ефектни содржини кои побудија видлив интерес кај многуте присутни меѓу кои имаше и Французи и други националности.

Во Париз бевме сместени во хотелот „Холидеј ин“, кој се наоѓа на стотина метри од Ајфеловата кула и реката Сена. А „Дамата на Париз“, како што обично се нарекува кулата на инженер Ајфел, била изградена во 1889 година по повод Париската светска изложба. Иако оттогаш минало многу време Ајфеловата кула не загубила ништо од својот шарм, од своето техничко значење и од сопствената симболика. Напротив, во текот на сите овие години со старите лифтови до пространите платформи на челичниот џин се искачиле милиони луѓе.

Без Ајфеловата кула Париз и не може да се замисли. Ајфеловата кула му припаѓа на Париз. Таа е негов бренд, негова атракција и знак. Понекаде сè уште се слушаат протести дека таа ја загрозува сликата на градот. Позната е онаа анегдота за човекот кој не можел да ја поднесе Ајфеловата кула и, само затоа, секој ден се качувал на неа зашто кулата е единственото место во Париз од кое не се гледа Ајфеловата кула.

„Дамата на Париз“ станува објект на литературата и на уметноста. За „смешната креатура која предизвикува бесознание“ не се говори, туку се зборува, пред сè, за еден вид трогателна завист од овој сведок на создавањето на железниот период кој ѓ припаѓа на сликата на градот Париз, иако во ерата на атомската физика и на вселенските патувања веќе не претставува никаква техничка сензација.

Во центарот на Париз крај старите убави зданија, Французите изградиле и по нешто ново, каков што е Културниот центар на Париз. Таа огромна зграда, висока колку десеткатици и сместена на простор колку неколку фудбалски игралишта, по сè има чуден облик. Целата е изградена од стакло и од некакви огромни разнобојни цевки, сите во живописни бои. Низ внатрешноста на зградата се движат разни скали - ескалатори, и тоа во разни правци, пренатоварени со народ

„Македонска нација“, 02 август 2017

ВО РИМ – ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, УБАВИНАТА, ШАРМОТ И АРХИТЕКТУРАТА (2)

Италија е позната по своите кулинарски вештини, модата, дизајнот, облеката, архитектурата, уметноста, музиката, и други знаменитости. Затоа со право се вели дека Италија е земјата на минатото, на љубовта, на религијата...

Инаку, според историските податоци Рим станал центар на Римското Царство кое се' до V век владеело со голем дел од Европа. Иако на почетокот било целосно подоцна се поделило на два дела и тоа: Источно Римско Царство и Западно Римско Царство. Во составот на Римското Царство влегла и Македонија како римска провинција.

Рим, градот на Ромул и Рем, е градот на шармот, грациозноста, убавината, индивидуалноста и универзалноста, град кој е предизвик за секој патник, намерник, патепи-сец... Оваа италијанската метропола се смета за најголем град на Средоземјето. Рим е подигнат пред два и пол милениума на реката Тибар, на седумте ритчиња: Палатин, Капитол, Квиринал, Виминал, Цеијан, Авентин и Есквилин. Тој претставува средиште на италијанската култура, наука, образование, мода и општествен живот.

Во Рим уште во 1303 година е основан првиот универзитет, а има и бројни високи школи, како што е Академијата на науките, потоа научни институти, уметнички галерии, библиотеки, театри, музеи, цркви, капели и друго културно богатство. Величествени обележја на градот Рим се и црквата „Свети Петар“, Колосеумот, Римскиот форум, Пантеонот со многубројните стари палати, аквадуктите, старите бањи, катакомбите, триумфалните порти и други монументи.

Исто така во Рим е развиена индустријата за метали, машинската, хемиската, графичката, стакларската, керамичката и филмската индустрија. Градот претставува железнички јазол, има два аеродрома, морско пристаниште и други значајни објекти што го прават светска метропола.

Според преданијата, Рим бил формиран во 753 година пред Христовото време, а го изградиле браќата Ромул и Рем. Во тоа време бил град - држава, а потоа република и империја. Денес Рим претставува најголема уметничка ризница во светот. Во него се наоѓа дури 60% од вкупното уметничко богатство на планетата, а убавината на старата архитектура и вајарството извираат од секоја негова пора, планот од неговите авении, фасади, монументи, платоа, плоштади... Тоа е град со повеќе од 2000 фонтани и 450 цркви, храмови, бањи, амфитеатри... Во исто време тој е град со над четири милиони жители.

Колосеумот е градба со исклучително архитектонско значење, место каде што оставиле печат крвавите гладијаторски борби пред аристократијата и плебејците. Вниманието го привлекува и величествената, грандиозна црква „Свети Петар“, во која се наоѓа едно од најубавите дела на големиот мајстор Микеланџело.

Траен спомен на посетителот на Рим е, секако, црквата „Свети Петар“. Ја посетивме во еден од повеќето слободни денови кога се слеваше река посетители кон

овој голем, значаен, величествен и по многу нешта единствен христијански споменик на вечниот град.

Уште кога човек ќе дојде на плоштадот пред црквата, може да ја почувствува величественоста на овој монумент. А на плоштадот секојдневно врие како во кошница. Таму има верници, намерници, дојденци, и бели и црни и жолти, од сите меријани на светот. Се пробивме низ толпата луѓе и влеговме во големиот храм. Тука човек се чувствува поголем, поважен и позначаен. Веројатно, кај посетителите се отвораат сите сетила и секој се труди што повеќе да види, да почувствува и да запамети.

Инаку, за нас Македонците е, исто така, важен Рим, бидејќи сметам дека споменикот кој му бил подигнат на последниот македонски крал Персеј се наоѓал на западната градска некропола. Споменикот бил на околу 3 км западно од Рим, покрај самата Виа Валерија, каде е поставена масивна бронзена спомен-плоча со вечното шеснаесеткрако македонско сонце, подарок од бизнисменот Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски, на која на македонски, англиски и италијански јазик пишува:

ПЕРСЕЈ КРАЛ НА МАКЕДОНИЈА ОД МАКЕДОНСКИОТ НАРОД

Чинот на поставувањето на спомен-плочата, всушност, претставува темел за обнова и продолжување на македонското кралство. Со тоа се потврди ширењето на корените на античка Македонија до вечниот Рим и продлабочување на добрите односи и релации меѓу денешните две држави Италија и Македонија.

Таму географскиот амбиент наликувал на македонскиот пејзаж. Кон југозапад и југ се протегале разбрануваните ниски ридови и рамнината на пресушеното Фукинско Езеро кон југоисток. Кон север по неколку километарската висорамнина, која наликувала на Пелагонија, речиси наеднаш високо во облаците се издигнувал дури до 2.487 метри замаглениот планински врв Велико, со околните врвови Кафорнија (2.409 м) и Севиче (2.331 м). Амбиентниот колорит е типично медитерански, би се рекло дури и балкански.

Според археолозите, пак, самиот објект - споменикот бил оформен во цврста малтерна техника, со средно големи варовнички камења. Тој бил во форма на доминантна кула, според стара фотографија која, за жал, се урнала во силниот земјотрес кој се случил во 1915 година. Денес, се зачувани остатоците од долниот дел, кои по малку наликувале на фигура на слон, што секако е случајно. Во урнатините до споменикот се гледа и дел од една покривна ќерамида-тегула, коринтски тип, што датира од подоцнежното време. Се претпоставува дека токму остатоците од тој споменик се на кралот Персеј и дека се темели на неговата монументалност и местоположба.

Инаку, позминати речиси 22 века, се знае дека тогаш Персеј имал само 13 години, кога како македонски принц јавал на чело на дел од македонската армија кон пелагониските теснеци, кај прилепското село Барбарас, каде го запрел пробивот на дардански теорди. Долг е списокот на херојските подвизи на Персеј и на војската на Македонците за одбрана на македонската цивилизација и на Кралството Македонија.

“Македонска нација”, 06 септември 2017

ВО КАИРО – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ЕГИПЕТ (3)

Во 640 година Египет бил освоен од Арапите кои останале да владеат околу десет века. Потоа дошле Османлиите, па бил освоен од Наполеон, за подоцна во 1882 година Египет да стане протекторат на Англија. Во тој период трговијата и земјоделството доживуваат подем, а со прокопот на Суецкиот Канал и развојот на бродоградбата, земјата се здобила со капитал и станала монархија. Но, со укинувањето на кралството во 1952 година Египет бил прогласен за република.

Денес Египет го посетуваат милиони туристи, намерници, научници, пустоловци... кои доаѓаат да се запознаат со антиката, која се среќава насекаде во земјата. Ние се уверивме во тоа при посетата на Каиро. Тој е главен град на Египет и еден од фасцинантните градови во светот. Арапите го викаат Ел Кохра, Англичаните Каиро, а Французите Ле Каир. Тој е најголем град во Африка и во арапските земји, кој е сместен, главно, на десниот брег на реката Нил. Каиро е град на ретка убавина и контрасти, каде се вкрстуваат многу елементи од Истокот и Западот. Таму се прочуените пирамиди и сфингата, од една страна, а цитаделата со голема џамија од другата страна на градот.

Има околу 300 џамии и бројни храмови на Копската православна црква. Во него се наоѓа прочуениот муслимански Универзитет „Ал Азхар“, кој е формиран во 972 година, потоа националниот универзитет, големата библиотека, уметничкиот музеј, како и еден од најбогатите и најинтересните египтолошки музеи во светот. Во Каиро постои една од најубавите и најбогатите зоолошки градини.

Во Каиро е неопходно да се посети Египетскиот музеј на плоштадот Тарар, каде е сместена најубавата колекција на артефакти (вештачки производи, ракотворби), вклучувајќи го и богатството на Тутанкамон со неговиот ковчег и неговата мумија од пред 3.000 години, кои се зачувани до денес. Тие се откриени во 1922 година во „Долината на кралевите“ во Луксор, каде е најдена многу скапоцена археолошка граѓа. Музејот обилува, и со големи богати експонати од фараонската, исламската и византиската уметност.

Инаку, древните Египќани ги граделе пирамидите како гробови за да ги заштитат телата на мртвите кралеви, бидејќи тие верувале во нивното воскреснување и бесмртност. Пирамидите во Гиза се најпознатите во светот. Исто така, Музејот за исламската уметност е еден од важните споменици на културата не само за Каиро и Египет, туку и пошироко за арапскиот свет.

Во него, меѓу другото, се чуваат околу 80.000 ретки експонати од почетокот на исламот до крајот на отоманскиот период. Таму се наоѓа најзначајната и ретка збирка на ракописи, вклучувајќи го најголемиот примерок на Куранот во куфитски ракопис на кожа. Овие и многу други предмети ја збогатуваат и така богатата култура и историја на Египет. Каиро е главен град на Египет, а воедно и најголем град во Африка и на Арапскиот Полуостров. Градот се протега од обете страни на јужниот дел на делтата на реката Нил. За време на своето постоење градот бил центар на многубројни култури во Египет. Каиро е политички, економски и културен центар на Египет и на Блискиот

Исток. Градот е престолнина на египетската влада, парламентот како и на сите државни, религиозни структури и дипломатски претставништва во Египет.

При нашата посета бевме информирани дека почетоците на Каиро се наоѓаат во неколку пранаселби. Староегипетската населба на источниот брег на Нил, која од Елините (Грците) била наречена Мемфис Римјаните ја доизградиле во тврдина. На север од неа, за време на арапското освојување во VII век од н.е., бил изграден логор кој подоцна се развил во град. И двата града растеле на местото на денешната Каирска чаршија.

Откако градот делумно бил уништен од страна на пожари, Абасидите основале нова населба лоцирана на брегот на реката Нил. Откако Фатимидите во 969 година го освоиле Египет, основале главен град кој го нарекле *ал Каира* (al-Qahira-„Победничкиот“). Под власта на Мамелуките (1250-1517), Каиро станал центар на исламската култура. Во 1517 година, Османлиите го освоиле Каиро и останале да владеат во градот сè до XVIII век.

Под водство на Наполеон I, француските трупи го освоиле Каиро во 1798 година, за време на нивната експанзија во Египет. Во 1801 година, градот повторно е освоен од страна на Османлиите. До средината на XIX век, поради зголемените долгови на Египет како и ослабувањето на Османлиската Империја, во Каиро се зголемувало европското влијание.

Исмаил-паша, кој владеел од 1863 до 1879 изградил доста објекти во градот и го искористил отворањето на Суецкиот Канал во 1869 година, да го презентира Каиро на европските сили како една вистинска метропола. Голем удел во развојот на градот имале заемите од странство каде што најважна улога играла Велика Британија. Тие ја диктирале и политиката на градот сè до Првата светска војна. Помеѓу војните, населението на Каиро растело со голема брзина и до пред почетокот на Втората светска војна ја достигнало границата од 2 милиона жители.

Како седиште на Арапската лига и важната улога која ја имал во мировниот процес на Блискиот Исток, Каиро добива уште поголемо меѓународно значење. Конференцијата на светското население под закрила на ООН, која во 1994 се одржа во Каиро, само го утврдила, па дури и зголемила добриот углед на Каиро на меѓународната сцена. Тема на конференцијата биле проблемите, со кои, меѓу другото се соочува и Каиро.

Службена религија во Египет е исламот, а друга религија која е застапена во државата е египетското христијанство, т.н. Копти. Инаку Коптите се жртви на муслиманите кои постојано се борат да формираат стриктно исламска држава. Притоа, организацијата за човекови права установила дека владата во Египет врши дискриминација над Коптите.

Исто така, за Каиро бевме информирани дека местоположбата, помеѓу Јужна Европа, Ориентот и Африка била пресудна за оваа метропола да игра улога низ историјата како еден од најважните трговски центри во регионот. Најважни гранки на производството во градот се: преработка на метали, производство на текстил, обувки, мебел, тутун како и материјал за печатење. Тој е економски центар од најголемо значење во регионот, седиште на многу концерни и економски организации.

Интернационалниот аеродром се наоѓа во североисточниот дел на Каиро. Во изминатите неколку децении е забележан рапиден раст на населението во египетската престолнина, а како најголема причина за тоа се смета големата стапка на раѓање. За да може полесно да се контролира растот на градот, во околната се изградени неколку мали градчиња. Центарот на Каиро има околу 8 милиони жители а заедно со околината и предградието повеќе од 17 милиони жители.

„Македонска нација“, 06 декември 2017

ВО АНКАРА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ТУРЦИЈА (4)

За многу луѓе на светот е предизвик да се посети татковината на Кемал Ататурк. Земјата на големите контрасти, која се разликува од онаа Турција во минатото. Земјата која била освоена од Александар Македонски и приклучена кон Македонската Империја. Потоа империјата во која беше и Македонија цели пет векови. Кемал Ататурк чии родители потекнуваат од Македонија, од селото Коџаџик, Дебарско (а тој се води дека бил роден во Солун), е човекот кој животот го посветил на Турција и на нејзината посреќна иднина. Човекот кој, меѓу другото, ја одбулил турската жена, ја одвоил верата од државата и го вовел латинското писмо во турскиот јазик. Тој е човекот кој е широко прифатен од народните маси. Затоа нашето патување беше предизвик и во исто време големо задоволство.

Најпрво, ја посетивме метрополата Истанбул која се протега на три морски брега и се простира на седум ридови. Тоа е Бизантинион, римски Константинопол и турски Истанбул. Јужните Словени и Македонците отсекогаш го викале Цариград. Менувањето на овие имиња е последица на претходните драматични настани околу овој град, за кого се грабале повеќе народи: царот Константин во 330 година од н.е. го прогласил за престолнина на Источното Римско Царство, па според владетелот го добил името Константинопол; на 29 мај 1453 година го освоил турскиот султан Мехмед Втори Фатих (Освојувач) по што градот бил наречен Истанбул.

Градот се развил по должината на бреговите на Босфорот, Златниот Рог, Мраморното Море и на околните ритчиња, па тешко е да се каже каде тој завршува, а каде почнуваат приградските населби. Сепак, познати се и убавите туристички квартави: Станбул, меѓу Златниот Рог и Мраморното Море; Бејоглу, меѓу Златниот Рог и западниот брег на Босфорот; Искадар или Скутари на источниот брег на Босфорот; и Кадикеј по најуг од Искадар, главно, на брегот на Мраморното Море.

Татковината на Кемал Ататурк е земјата на големите контрасти, а Истанбул е најголем економски и културен центар кој се протега на три морски брега и се простира на седум ридови. Тој е градот на Јустинијан I кој бил роден во селото Таор, кај Скопје, во Македонија, а бил византиски цар, император на Источното Римско Царство

Анкара, пак, е главен административен, политички, културен и економски центар чија популација ја достигнува бројката од три милиони. Во Анкара на 29 октомври 1923 година, Кемал Ататурк беше избран и востоличен за претседател на современа Република Турција, каде го посетивме мавзејот на Ататурк

Нашето патување од Истанбул го продолживме кон Анкара, кон Анадолија, со цел да го витиме и тој дел на современа Турција. Патувајќи читавме интересна туристичка литература што ни беше дадена уште во Истанбул. Така, во кусата историја на полуостровот Мала Азија се вели дека тој е еден од најстарите населени делови во светот со одлична географска положба. Населувањето на Троја започнало во неолитскиот период и продолжил во железната доба.

Староседелците на Анадолија зборувале на анадолски јазик кој бил дел од индо-европските јазици. Една од поголемите империи во таа област била Хетската Империја која постоела од XVIII до XIII век пр.н.е. Кралството постоело сè до доаѓањето на Кимеранците во VII век пр.н.е. Почнувајќи од 1200 година пр.н.е. на западното крајбрежје на Анадолија почнале да се населуваат дојденци од соседните земји, најмногу Еолци.

Понатака, целата територија била освоена од Персиската Империја, а потоа од Македонската Империја на чело со македонскиот крал Александар Македонски, чии траги можат да се видат и денес. Во средината на I век пр.н.е. целата територија потпаднала под римска контрола за подоцна да биде дел од Источното Римско Царство или Византија.

Стасавме во Анкара, главен административен, политички, културен и економски центар на Република Турција, чија популација ја достигнува бројката од три милиони, каде пулсира напредокот, престижот и иднината на оваа азиско-европска држава.

По вторпат го посетивме Мавзолејот - Храмот на Кемал Ататурк, најголемиот син и творец на современа Турција. Таму се уверивме дека главниот град на Турција Анкара е град на контрасти.

Во него можат да се видат современи булевари до кои се вишнеат прекрасни модерни архитектонски достигнувања од XXI век, но во исто време и стари квартави изградени на античките цитадели кои имаат тесни сокаци и калдрми со безброј мали куќи. Анкара е градот што бил центар на Хитите уште во 2000-та година пред нашата ера. Тој бил освојван и од Фригите, како и од Александар Македонски во 333 година п.н.е. Анкара била освојувана и од Галите, Римјаните, а била и еден од главните градови во Византиската империја. Од 1360 година потпаднава под Отоманската Империја, додека од 1923 година по конституирањето на Турција како република, станува главен град и втор по големина по Истанбул. Во тоа време го носи името Ангора, а од 1930 година нејзиното име е Анкара.

Оваа значајна метропола се наоѓа во Централна Анадолија. Покрај тоа што е главен град на државата, тоа е главен град и на провинцијата Анкара и резиденцијален град на Владата на Република Турција. Бевме запознати и со бројни значајни и луксузни објекти во кои живеат членовите на државниот апарат. Анкара е и мал центар на индустриски капацитети, меѓу кои е развиена индустријата за кожа, вино, цемент и за килими. Оваа метропола претставува раскрсница меѓу исток и запад, како на железничкиот така и на друмскиот сообраќај. И туризмот како гранка има значаен придонес во економската сфера. Во него има голем број културно-историски споменици, меѓу кои „Музејот на анадолската цивилизација“.

Тоа е главниот град на современа Турција, во кој на 29 октомври 1923 година Кемал Ататурк беше избран и востолчен за претседател на Република Турција. Неговото гесло било дека воената победа не била доволна, туку таа требало да биде проследена од големи економски, политички, социјални и културни реформи, кои биле неопходни за модернизација на Турција. Од друга страна, пак, најзначајна работа на Кемал Ататурк во неговото владеење било тој да придонесе за општиот мир, среќата и просперитетот на турскиот народ и на целото човештво со општоцивилизационски вредности.

По посетата на мавзолејот на големиот турски реформатор Кемал Ататурк се упативме кон Анадолија, во непрегледната територија во која е измешано новото со старото. Нашата нова дестинација беше Кападокија. Областа во која живеат околу сто илјади жители и која станува туристичка мека или туристичка атракција. Најатрактивно место, сепак, е музејот под отворено небо „Гореме“, настанат од

вулканските ерупции околу дваесетина векови пред нашата ера. На "Гореме" како да се истурила вулканска лава, врз која не влијаат временските услови. Се' што е направено во таа пустелија е дело на човечките раце, на казмата и лопатата, како основни алатки. Во минатото, голем број луѓе од овие области своите живеалишта ги прилагодиле во пештерите, а последните семејства ја напуштиле во 1956 година, за денес таа да биде само атракција за посетителите.

Кападокија е интересен дел на Анадолија во кој некогаш најважното занимање на луѓето било лозарството. Меѓутоа, туризмот си го направил своето. Веројатно богот Бахус се простил со винарите од Кападокија и се преселил кај оние од Тиквеш во Македонија.

Во Кападокија ја посетивме винарската визба со капацитет од 15 000 тони која наликува на онаа во Мелник во куќата во која се криел пиринскиот цар Јане Сандански.

Утрото беше топло а денот пријатен кога сонцето штотуку се појави над азискиот дел, а авионот полета кон Исток, кон Измир. Го продолживме нашиот лет со железната птица („Боинг 747") на „Туркиш ерлајнс". За помалку од еден час стасавме во три и пол милионскиот град Измир. Оваа метропола се наоѓа во заливот кој го носи неговото име, а е распространет во низинскиот дел и на околните ридови.

Таму бевме пречекани и добредојде ни посака народниот пратеник во Големото народно собрание на Република Турција, господинот Кемал Ватан, роден во селото Злеово, Радовишко, лекарот Мелих Инан, директорот на Аеродромот и други турски граѓани по потекло од Македонија. Измир и околните места како да се населиле од долнореканскиот, велешкиот и други региони од Македонија. Нив ги има во голем број како турски граѓани од Македонија, меѓу кои најбројни се Македонците – муслимани.

Нив ги има повеќе во Турција отколку во Македонија. Така ни рекоа домаќините, бидејќи, според некои нивни неофицијални податоци, само во Измир и во околните населени места живеат од 300 до 500 илјади турски граѓани од Македонија. Ги има од Врановци и Оризари, Велешко, од Скудриње, од Жупа и Дебар, од Пехчевско и Делчевско, од Штипско и од други места од Македонија. Сите тие добро живеат во демократска Турција, во која се прифатени како добронамерници, добродушни и честити луѓе. Многумина станале познати и признати бизнисмени, интелектуалци, лекари, општественици, дуќанџии, лојални граѓани на нивната втора татковина – Турција, но и кон дедовската земја – Македонија, која ја носат во своите срца и души.

Домаќините од Министерството за труд и социјална заштита и градоначалникот на Борнова ни организираа посета на градот Селчук и на античкиот град Ефес. Во Селчук го посетивме Градскиот музеј во кој се изложени многубројни експонати од Ефес и од други локалитети од Анадолија и крајбрежниот регион. Музејот претставува неодминливо катче за посетителите на овој дел на Турција. Се упативме кон многу познатата стара античка ризница Ефес, што се наоѓа на помалку од 200 километри јужно од Измир и на 20-тина километри северно од летувалиштето Кушадаси. Познатиот град на минатото и на сегашноста – Ефес е сместен во подножјето на планината Билбил, каде реката Кајстер се влива во Егејското Море и во рамничарскиот дел што е во непосредна близина на морето.

Овој значаен антички град се споменува од средината на VII век пр.н.е. Од своето формирање до денешни дни игра важна улога на тие анадолски простори. Затоа, често бил напаѓан и освојван. Бил под власта на Персија, Спарта. Александар Македонски во 334 година пред Христа го освоил градот и стратешкото воено место околу градот Ефес, кој постанал дел од Македонската Империја.

„Македонска нација" 11 март 2015

ВО МОСКВА КАКО ВО ОХРИД (5)

Престигнавме на аеродромот „Шереметјево“, кој не се разликува од другите светски авионски дестинации по изгледот и бројот на патници. Шереметјево е најголем аеродром по обем за меѓународен сообраќај и е влезна точка за најголем дел од туристите што ја посетуваат Москва. Аеродромот е пуштен во употреба во 1960 година, на него денес е забележан сообраќај од над дванаесет милиони патници.

По завршените царински процедури, се упативме кон градот и брзо стасавме во хотелот „Белград“ во централниот дел на Москва, каде ја потврдивме врската помеѓу Русија и Србија. Имавме доволно време да се одмориме и да се запознаеме со вековните карактеристики и споменици од историјата, културата и повторно да го почувствуваме пулсот на животот на велеградот. Овој пат Москва дишеше со новиот здив на капитализмот.

Во Москвава има огромен број музеи од сите типови. Едни од најпознатите и најпосетените секако се: Третјаковската галерија, Пушкиновиот музеј на ликовна уметност, Политехничкиот музеј и други. Третјаковската галерија е националното богатство на руската фина уметност, а воедно претставува еден од најголемите музеи во светот. Збирката на галеријата се состои целосно од руска уметност и артисти кои дале придонес кон историјата на руската уметност или имале блиска поврзаност со неа. Колекцијата содржи повеќе од 130.000 дела, слики, скулптури и графики, креирани низ вековите од неколку последователни генерации на руски уметници.

Пушкинскиот музеј на ликовна уметност, пак, содржи милиони предмети и уметнички дела од древниот Египет, Македонија, Елада, Рим, Асирија и Вавилон. А во посебен дел е сместена голема колекција од европски дела како што се: Ван Гог, Матиз, Пикасо, Сезан, Моне, Кандински, Реноар и други. Русија е земја во која постојат околу 160 етнички групи кои зборуваат на околу 100 јазици. Рускиот јазик е единствениот официјален државен јазик на земјата, но Уставот овозможува на поединечните етнички групи во републиките да го користат својот мајчин јазик како ко-официјален веднаш до рускиот јазик.

Стариот руски фолклор, пак, се заснова на корени од паганските верувања на старите Словени, кој денес најчесто е застапен во руските бајки. Руските епоси заземаат важен дел од словенската митологија. Најважните и најстарите епоси од времето на Киевска Русија, всушност се создадени во денешниот северозападен руски федерален округ. Голем број на бајки и епоси биле приспособени и претставени во анимационските филмови од страна на многу познати режисери. Некои руски поети направиле голем број познати поетски интерпретации на класичните руски бајки. Меѓу овие се вклучува и Александар Сергеевич Пушкин кој, исто така, создал целосно оригинални бајски песни кои до ден-денес ја задржале својата голема популарност.

Центар на образованието на државата и пошироко е Ломоносовиот универзитет кој е формиран во 1755 година. Во Москва има и други бројни универзитети, високи воени и други школи, академии, институти и секаков вид институции.

Најпознатата туристичка атракција во градот е, секако, Црвениот плоштад каде што се лоцирани Кремљ, црквата „Свети Василиј“, мавзолејот на Ленин, Големиот Кремљиски дворец и многу други мали манастири и споменици на културата и општественото живеење. Оттука може да се види и најголемиот хотел на светот, хотелот Русија, како и седиштето на вселенскиот патријарх- црквата на Исус Христос. Плоштадот е познат и по воените паради кои се одржувале на него во времето на Советскиот Сојуз, особено во времето на Сталин.

Москва е главен град на Русија, а воедно претставува и нејзин политички, економски, образовен и транспортен центар. Во исто време тој е културно, управно и индустриско средиште, тој е најголемиот, најзначајниот, најубавиот, најфреквентниот и главен град на Русија. Во минатото градот бил престолнина на Царска Русија и главен град на Советскиот Сојуз. Тој е најбројниот христијански велеград, а во исто време, поради атеизмот и најконтроверзниот центар на православието. Седиштето на Руската православна црква, исто така, се наоѓа во Москва, во манастирот „Свети Данило“. Со повеќе од 10 милиони жители Москва претставува руска убавица и најголем град во Европа.

При нашиот престој во Москва посетивме поголем број цркви и манастири, при тоа бевме примени во седиштето на Руската православна црква и разговаравме со нејзините претставници. Во разговорите посебен акцент беше ставен на односите на Руската православна црква и Македонската православна црква, како и проширувањето на христијанската љубов и заедничката соработка.

Од посетите на бројните руски духовни храмови во Москва, ќе ја издвоиме визитацијата на црквата на Христос Спасителот која е седиште на Вселенскиот патријарх на Руската православна црква. За неа е врзана долга и интересна историја. Имено, црквата постоела сè до 5 декември 1931 година, кога била срушена со цел на тоа место да се изгради огромна градба - статуа на Ленин. Но, поради недостигот на фондови, а и проблемите со поплавите од околната река, местото било претворено во огромен отворен базен.

Меѓутоа, оригиналната скица на црквата била зачувана и во февруари 1990 година Руската православна црква добила дозвола за реизградба на храмот, по што се започнало со собирање на средства и донации во 1992 година и со градење на црквата во 1994 година. Црквата конечно била завршена на 19 август 2000 година.

Според информациите што ги добивме од литературата, меѓу другото се вели дека метрополата Москва за првпат се спомнува во пишаните записи како мало гратче во 1147 година. Десетина години потоа кнезот Јуриј Долгоракиот го изградил првиот ѕид околу градот. Меѓутоа, во 1237 и 1238 година монголската Златна орда го ограбила и запалила градот, убивајќи го целото население. Благодарение на извонредната местоположба градот бил обновен и бргу закрепнал.

Неговиот подем, сепак, бил ограничен од страна на Монголите, кои во тоа време собирале даноци од најголем дел од руските територии преку своите вазали. Но, поради подемот на Литванија и Полска, Монголите сакајќи да балансираат дозволиле Москва да прерасне во моќно кнежество и да биде еден од најважните руски градови во тоа време. Ослободувањето на Русија од монголска доминација траело сè до 1480 година, кога по Големата битка на реката Угра, татаромонголите се повлекле и засекогаш била отфрлена нивната власт над руските територии, а престолнината на Русија која многупати била менувана, конечно била префлена во Москва.

„Македонска нација“, 16 ноември 2016

ВО ХАМБУРГ – ГРАДОТ НА ГОЛЕМИОТ ЈОХАНЕС БРАМС (6)

Повеќе од 800 години Франкфурт е еден од најзначајните интернационални савезни градови. Затоа, и мудриот Германец најнапред започнал да го гради големиот аеродром, чија пристанишна зграда може да прими и послужи десетици милиони патници годишно. Потоа, во таа метропола е изградена најголемата спортска сала, во која се одржуваат бројни европски и светски спортски и други манифестации, се извишуваат разни зданија од уметноста, театарот, науката и други институции што ѝ даваат посебен белег и значење на оваа германска и европска метропола.

Кога го рзгледувавме Франкфурт, чекоревме полека љубопитно набљудувајќи ги улиците во кои во минатото се одвивал централниот градски сообраќај, а денес се пешачка зона. Царството на пешаците каде човек се чувствува не како во една светска деловна метропола, туку како во простран прекрасен парк во кој холтикултурата дошла до израз. Таму има простор за сите: за купувачи, шетачи, и за оние што безделничат. Денес во милионскиот Франкфурт има повеќе улици кои служат како пешачки зони за одмор и рекреација на народот.

Во центарот на градот ја посетивме црквата „Света Катерина“, а потоа се упативме во една авенија на која се лоцирани поголем број кафеани, бистроа, продавници од различен вид и тип и други интересни монументални зданија на овој град. Таму видовме голем број обновени и реставрирани деловни згради и споменици кои, како што ни беше речено, биле оштетени или уништени во Втората светска војна. Во една скромна кафеана, со германско пиво, ги слушавме 35-те свона на црквата „Свети Никола“, црква која е градена во 1290 година, во исто време со црквата „Свети Климент Охридски“ во Охрид, што зборува дека во тој период и Германците и Македонците имале голема почит кон светителите.

Во вечерните часови заминавме од Франкфурт за Хамбург, кој е една од поголемите метрополи во Германија, а и во Северна Европа, со над два милиона жители, распространет на површина од 755 квадратни километри. Град кој има значајно историско минато и сегашност за германскиот народ и град пристаниште со статус на сојузна покраина на Германија, оддалечен стотина километри од лабинската утока, преку која е поврзан со Северното Море.

Хамбург е најголемо пристаниште во Германија за прекуокеански сообраќај, а за увозно-извозната трговија е еден од најголемите центри во светот. Огромни, необични и интересни прекуокеански бродови се укотвуваат во Какехафен, на устието на реката Елба. Исто така, тој е важна сообраќајна крстосница за железничкиот и за авионскиот сообраќај. Во него е развиена машинската, дрвната, авионската, хемиската и други индустрии. Таму има бројни театри, библиотеки, високообразовни институции и институти, цркви и многу други културно-историски зданија и споменици.

Оваа метропола е родното место на големиот светски композитор Јоханес Брамс. Слушајќи ги прекрасните ноти на вечерниот концерт, господинот што седеше до нас незапраша: „Го сакате ли вие Брамс?“ Му одговоривме со еден збор: „Апсолутно, го сакам Брамс!“

Градот го формирал Карло Велики во IX век, градејќи тврдина на истото место на кое е лоциран Хамбург. Старата тврдина се развила во бискупски центар кој заедно со околните места претставувал стратешки објект и предизвик за бројни освојувачи. Така, Викинзите го нападнале градот, го ограбиле, го разрушиле и си заминале, исто како и славјанските племиња што го направиле истото малку подоцна. Затоа, со право се вели дека Хамбург има бурна историја, но и чудна судбина. Сепак, како феникс, секогаш успева повторно да застане цврсто и да се обнови.

При посетата на овој убав, современ, значаен и модерен европски центар, бевме информирани дека во XI век на просторот на Хамбург биле изградени два замока еден спроти друг, Алстербург и Неубург. Меѓутоа, нивната судбина била тажна. Ги зафатил голем пожар и речиси ги уништил. А и бројот на жителите бил десеткуван од колерата, болест што го собирала својот данок низ Европа. Потоа бил освојуван и разурнуван од многу племиња, како и од Наполеон, од Германите...

Во почетокот на минатиот век, бројот на неговите жители се зголемил до еден милион, а градот станал значаен германски и севернобалтички центар. Изградени се монументални зданија, обновени се старите архитектонски комплекси со што градот го добива својот вистински имиџ. Меѓутоа, во 1943 година Хамбург ја плаќа цената на фашизмот; сојузничките бомбардери уништиле половина од него.

Според зборовите на нашите домаќини, градот лежел на големи урнатини. Меѓутоа, вредните раце на германскиот човек го направиле своето. Во повоениот период следи силен подем; обнова на разурнатото и изградба на голем број објекти во централниот дел на градот, на бреговите на реката Елба и бројните канали, како и во околните места. Затоа, денес, Хамбург е привлечен за многубројните туристи кои како река се слеваат од целиот свет и е пријатно катче за работа и за живот.

При нашата посета ни беше речено дека Хамбург често го нарекуваат „градот на складиштата“, бидејќи во него се сместени илјадници стоваришта за различни стоки. Има безброј докови, мали пристаништа за прифаќање на бродовите со голем број производи, кои со безбројните големи контејнери се пренесуваат низ Европа и пошироко.

Градот има и еден друг изглед. Имено, вештачкото езеро Алстер, заедно со реката Елба, со бројните канали и паркови што ги поврзуваат и најоддалечените места, му даваат имиџ како на „зелена“ метропола која изникнува од бреговите на водената маса. Таа глетка ја збогатуваат 2.321 мост со кои се поврзани овие канали и го држат приматот на Хамбург како град со најголем број мостови во светот.

Во исто време тој е град на културата, забавата, познат по многуте изложби, спортски натпревари, концерти... Затоа, дневно околу 150.000 луѓе од други места на Германија и светот доаѓаат да го посетат, да купуваат или да уживаат во сè она што им го нуди оваа германска метропола.

„Македонска нација“, 10 мај 2017

ВО БАРСЕЛОНА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА КАТАЛОНИЈА И ГРАДОТ НА ФУДБАЛОТ (7)

Главниот град на Каталонија Барселона и втор град по големина во Шпанија после Мадрид, го посетивме во пролет, кога во Македонија беше сè расцветано. Од Скопје до Софија патувавме со автомобил. На границата на брзина ги завршивме царинските церемонии и се упативме кон пиринскиот дел на Македонија. Пријатно беше чувството кога ни се редеа пиринските населени места. Имавме време на патот да се одмориме и да се освежиме во една кафеана каде вриеше од патници, од кои поголемиот број беа од Македонија, кои претежно се враќаа од купување од Истанбул.

Од Софија за Барселона патувавме со бугарска авиокомпанија. Патувањето беше пријатно исполнето со убави мигови. Аеродромот во Барселона е еден од поголемите во Европа. Таму бевме пречекани од нашиот пријател, кој како канадски Македонец работи како менаџер во една канадска фирма и живее во еден луксузен дел на Барселона..

Во Барселона, прекрасната метропола на шпанската Каталонија, се уверивме дека таа се бори како да се извлече од чадорот на Мадрид, како да се ослободи од вечната сенка дека е вториот град на таа ибериска земја. Поради гордоста на Каталонците и европскиот имиџ што успеале да го создадат, апсолутно е пожелна дестинација на намерниците од целиот свет. Не случајно нашиот пријател ни рече дека можеме да ја крстосуваме Шпанија, но доколку не се почувствува магијата Барселона, треба да забораваме дека сме биле во таа земја.

Инаку, историјата на Каталонија е долга, интересна и тажна. Сликна на нашата – македонската. Така, меѓу другото, Каталонија била арагонската поморска сила во Средоземното Море; таа била република под француска заштита; по завршувањето Франко-шпанската војна, Франција ги повратила северните делови на Каталонија, главно приклучени во грофството на Русилон; во текот на војната за шпанското наследство довела до укинување на каталонските институции и конечно воведување на шпанскиот јазик во јавниот живот.

Исто така, во анализите на Каталонија е забележано дека и покрај репресијата и наполеонските и граѓанските војни, Каталонија доживеала економски раст и индустријализација. Во текот на втората половина на 19 век, областа имала културна ренесанса и биле ставени темелите на национализмот, кога и се појавиле и неколку работнички движења. Во 1913, четирите каталонски покраини создале Комонвелт и со појавувањето на демократијата во текот на Втората Шпанска Република (1931–39), бил повторно воспоставен Женералитатот на Каталонија.

Во право беше нашиот канадски пријател, бидејќи набргу се уверивме во негова голема приказна, кога дојдовме во главниот град на Каталонија. Од Олимписките игри во 1992 година, Барселона му испрати на светот една поинаква, можеби дотогаш помалку позната културна, цивилизациска, спортска, политичка и национална порака.

Архитектурата, боите, иновациските предизвици, спојот на минатото и сегашноста, индустрискиот и културниот подем, и уште многуте други белези и карактеристики, ја прават поразлична, поинаква, посамосвојна личната карта на градот. Повеќе медитерански отколку шпански, со своите историски турбулентни но и триумфални страници, како важен центар на поморското трговско царство од дамнина, со еден голем развоен залет, Барселона станува модерен амбициозен град, кој уште во многу далечната 1274 година ги втемелила првите 'ркулци на свој начин на првиот европски парламентарен систем, на евродемократијата.

Кога стапнавме во оваа метропола, таа блескаше на секој чекор, и обземени од сè околу нас, не можеше а да не нè понесе сета преубава и динамична атмосфера што е „гозба“ за сите сетила на намерникот.

Низ „Ла Рамбла“, главната авенија, за која велат дека е една од најдолгите па и најубавите не само на Иберискиот Полуостров туку и на стариот континент, ве мамат на сите страни да не ги заобиколите, туку да минете часови и часови загледани во луксузните бутици, обичните продавници, рестораните и таверните, музеите, галериите, шеталиштата за рекреативците и опуштените.

Готиката ве сирка од сите страни. Специфичните градби, исто така. Особено привлечна е црквата „Санта Марија дел Мар“, во која спокојот и мистиката, духовното и овоземното, чудно, неосетно, се испреплетуваат, а сето тоа многу или макар само малку, ама сигурно ќе допрат до посетителот.

Антони Гауди спектакуларно ја обележал својата епоха и својата Барселона оставајќи големи градбени аманети но и недовршени дела. Саграда фамилијата станала најпознатата од недовршените, која долго ги распламува дискусиите на архитектите, на градителите, естетите, политичарите и граѓаните, на кој начин да се доврши. Тешко би одела таа работа, тешко дека некогаш ќе се усогласат хоровите од различни опции, предлози и видувања, зашто делот на Саграда фамилијата кој е дополнително изграден, е далеку од визиите на Гауди. Живеел 74 години и водичот вели дека уникатниот креатор го прегазил трамвај.

Но, никако не смеевме да ја пропуштиме приликата да го разгледаме музејот на големиот мајстор Пабло Пикасо, каде е спојот на неговите временски неврамени сликарски правци, каде се наоѓаат неговите ремек-дела, неговите колку необични, толку и провокативни остварувања. Својата младост ја минал во Барселона, но и своите слики ги отстапил како дар на градскиот музеј. Сакал тука во Каталонија да останат засекогаш. Колекцијата од неговите дела е постојано достапна, а бројни туристи постојано доаѓаат за да го видат творештвото на генијалецот.

Барселона е фасцинантен град. Пулсираат во неа сите деноноќија, во сите 365 дена со една голема динамика, посебност, шарм и убавина. Шпанската музика, ритмот, убавите танчерки и танчери на оригиналното *фламенго* кога останувате без здив на виртуозната младост, игра, убавина, карактеристичната *санџрија* што ќе ја дегустирате додека уживате во песните и танцот, сето тоа е незаборавно доживување од престојот во Барселона, во вториот, или како би рекле тие, првиот град во Шпанија и на Полуостровот, сеедно. Престижот и докажувањето им го оставаме на домаќините, ние оттаму заминавме презадоволни и со авион се упативме кон големиот Мадрид.

„Македонска нација,, 05 април 2017

ВО РИО ДЕ ЖАНЕИРО – НАЈПОСЕТУВАНИОТ ГРАД ВО ЈУЖНАТА ХЕМИСФЕРА (8)

Рио де Жанеиро има тропска клима која има карактеристики како и тропската монсунска клима и многу често се карактеризира со долги периоди на врнежи, најчесто, од декември до март. Во внатрешните области на градот, температурата достигнува и над 40°C и овие периоди се чести во летото, иако ретко траат долги периоди, додека максималната температура над 27°C може да се случи на месечна база. По должината на брегот, ветерот кој дува наизменично, море – копно ја моделира температурата.

Ние летавме од Сао Паоло до Рио де Жанеиро, кој често е нарекуван само Рио. Тој е главен град на Бразил и по Сао Паоло, втор по големина и трета метропола во Јужна Америка, достигнувајќи над 6 милиони жители, во центарот и околу 12 милиони жители со околината, правејќи го шести град по големина во Северна и Јужна Америка, а дваесет и шести во светот.

Овој град бил главен град на Бразил речиси два века, од 1763 до 1815 година за времетраењето на Португалската колонијална ера, после 1815 до 1821 година станува главен град на Обединетото Кралство на Португалија, Бразил и Алгарвеш. Рио де Жанеиро многу често е нарекуван „Волшебниот град“. Тој претставува втор по големина град во земјата по бруто-домашен производ, а триесетти по големина во светот. Рио е седиште на двете големи бразилски компании – Петробас и Вале, и големите нафтени компании и телефонија во Бразил, покрај најголемиот конгломерат на медиуми и комуникациски компании во Латинска Америка. Како дом на многу универзитети и институти Рио де Жанеиро е вториот по големина центар за истражување и развој во Бразил.

Овој град е најпосетуваниот град во јужната хемисфера и е познат по неговите природни опкружувања, славењето на карневалите, самбата, босанова и плажите како што се Бара де Тихука, Кобакабана, Опанема и Леблон. Во прилог на плажите оди и најпознатата знаменитост, огромната статуа на Исус Спасителот на врвот на планината Корковадо. Оваа статуа е дел од новите седум светски чуда.

Потоа планината Шугер Лоф, Самбадроме, област во која се стационирани повеќе училишта за самба танцот и која се користи како авенија за времетраење на Карневалот. И на крај стадионот Маракана, еден од најголемите фудбалски стадиони во светот. Летните олимписки игри во 2016 година ќе се одржат во Рио де Жанеиро, а со тоа за првпат ќе се обележи Јужна Америка да биде домаќин на настан. Стадионот Маракана во Рио, исто така, ќе биде домаќин на финалниот меч за Светското првенство во фудбал во 2014 година, а во 2013а година Рио де Жанеиро беше домаќин на Светскиот ден на младите.

Поновите историски податоци за Бразил, односно за Рио, укажуваат дека Америго Веспучи бил првиот морепловец - Италијанец кој стасал во Рио. Тоа се случило во далечната

1502 година. Славниот морнар бил приклучен во португалската експедиција, која открила многу земји, меѓу кои и новиот јужно-американски континент. Кога Португалците дошле на тоа парче земја и кога нивниот брод за прв пат го заминал Шугер Лоф и навлегол длабоко во заливот Гуанабара, навигаторот забележал ситно струење на водата и помислил дека вповил во утока на некоја голема река. Тоа се случило во почетокот на јануари и затоа новото место го нарекол Рио де Жанеиро, што значи „јануарска река“.

Португалците му посветувале малку внимание на Рио де Жанеиро, бидејќи со откривањето на новите територии, требало нивната главна грижа да биде одбраната од Индијанците и од француските освојувачи. Но, работите од корен се измениле кога се откриени златото и дијамантите во државата Минас Жераис. Ова богатство било наменето за кралскиот португалски двор, чиј директен пат до него водел преку Рио де Жанеиро, а оттаму преку океанот за Европа, односно за Лисабон и Португалија. Затоа пристаништето во Рио само се проширувало и наместо градот Бахија, Рио станал главен град на новата колонија во 1763 година.

Исто така, во литературата за Бразил се вели дека кога Наполеон Бонапарта навлегол во Португалија во 1808 година, кралскиот двор брзо пребежал во Рио де Жанеиро, уживајќи во сета своја раскош и убавина на новите простори. Животот течел, парите и дијамантите се множеле, а кралскиот двор се проширувал и станувал сè посилна институција. Така, по смртта на португалската кралица Марија во 1816 година, принцот Дон Жоао бил крунисан за крал, а Рио станал главен град на Португалија.

Провинцискиот град со тропска клима, за разлика од европскиот Лисабон со медитеранска клима, станал вистински цивилизиран со банки, пошти, музеи, патишта, цркви, културни и други објекти и установи, а француските модни креатори ја подготвувале облеката за членовите на кралскиот двор.

Но, еден ден во 1821 година кралот се вратил во Португалија. Веднаш по неговото заминување дошло до израз незадоволството во државата со која продолжил да управува неговиот син. Всушност, тоа било почеток на борбата за слобода на Бразилците, кои барале заминување на странците.

Притисокот бил голем така што наместо да се врати во Португалија и да биде португалски владетел, на 7 септември 1820 година тој прогласил независност на Бразил, крунисувајќи се за император, со титула Дон Педро Први. Непослушниот император започнал да води расипнички приватен живот и да троши огромни суми пари. Во скандалозниот начин на живеење, станал татко на четири деца со слугинките. Развратот и некадарноста да владее и да ја води државата по девет години го натерале Дон Педро Први да абдицира во корист на својот син кој имал само пет години.

Инаку, над Рио де Жанеиро се вишнее споменикот на Исус Христос – Спасителот, кој се наоѓа на самиот врв на планината Корковадо. Тоа е дело на архитектот Хелтор да Силва Коста, а скулптор бил Французинот Паул Ландовски. Овој значаен, впечатлив и по многу нешта уникатен споменик од светската култура, е поставен на надморска височина од 710 метри, а бил изграден во 1931 година на највисокото плато. Само статуата е висока 30 метри, пречникот на раширените раце е 28 метри, а вкупната тежина на споменикот е 1.145 тони. Низ него минува тунел од околу 30-тина метри (во просторот на раширените раце на Исус Христос) во кој е сместена мала христијанска црквичка со капацитет за околу 150 посетители.

„Македонска нација“, 05 октомври 2016

ВО ПРАГА – ГРАДОТ НА УБАВИНИТЕ И НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА (9)

Прага е главен и најголем град на Чешката Република и четиринаесетти по големина во Европската унија. Се наоѓа на север од историската област Чешка на реката Влтава, во централниот регион, кој е административен центар, но како посебна област е дел од неа. Градот воедно е и главен град на средночешкиот крај. Тој е културен и економски центар на Чешка повеќе од 1000 години.

Во Прага се наоѓаат голем дел од државните институции и голем број други организации и компании. Во Прага се наоѓаат седиштата на претседателот, Владата, централната власт и органите на Врховниот суд. Исто така, во неа се наоѓа седиштето на повеќето политички партии, седиштето на речиси сите цркви, верски и други здруженија на национално ниво во Чешка.

За да го достигне сегашниот стадиум, Прага се развивала 11 векови. Како историски град, некогаш бил место на чешки кралеви и цареви, на германски и римски императори. Исто така, Прага била главен град и на Чехословачка. Во Прага живеат околу два милиона жители со исклучително висок стандард на живеење, карактеристика што ја издвојува Чешка од некои европски држави, како шестиот најбогат регион во Европа.

При нашата посета се уверивме дека Прага е еден од најубавите градови во Европа. Меѓу другото во него е сместен Прашкиот замок, најголемиот комплекс на замоци во светот, кој е заштитен со програмата на УНЕСКО. „Гледам дворец и слава која дойра до ѕвездише. Месџошо лежи скриено во глабока шума, од север зашџишено со долината Бруснице, а од јуж со широк карџесџ рид. Рекаџа Влџава ќе ве однесе доџаму. Одеџе џаму и сред шума ќе видиџе човек кој кова џраџ за кука. Изџрадеџе дворец џаму и наречеџе џо сџоред кованиоџ џраџ“, ... така вели легендата.

Од пророчките зборови на принцезата Либуше, која со принцот Премислав владееле многу одамна со Чесите, од древниот дворец на Вишеград, се родила Прага, град кој во својата историја имал моменти кога ја носел светлината на новите идеи на Европа, уште кога Париз не ни сонувал дека ќе се нарекува град на светлината.

Легенди, преданија, сон или јаве. Времето испишувало страници. Како четири комори на срцето на Прага се Храдчани (храд значи дворец), кралскиот град каде сега работи претседателот на републиката, Мала Страна, Старо Место и Ново Место. Од IX до XVIII век, кога се обединиле, овие делови функционираше независно. Денес сите тие се во модерната поделба на Прага Прва.

Најпопуларната приказна за Прага се чини е онаа за Карел Четврти, кој владеел со Чешка во XIV век и кој ја создал Прага, во тоа време, една од трите најрелевантни европски престолнини. Карел Четврти не бил дури ни чистокрвен Чех!

По замирањето на автентичната чешка династија Премисловци во 1306 година, во борбата на европското благородништво, Јан Луксембуржанин успеал да ја добие круната

на Чешка. Неговиот син Карел, по мајка Чех, школуван во Франција, извонреден интелектуалец и дипломат, на својата престолнина и' го дал првиот средноевропски универзитет, во 1349 година, магичниот дворец Карлштајн и својата земја ја довел до процут.

Карел не бил суров владетел, што не би се рекло за неговиот син Вацлав Четврти, за кој е поврзана легендата посветена на еден светец, наречен Јан Непомуцки. Јан Непомуцки бил свештеник, кому кралицата, сопругата на Вацлав Четврти, му се исповедувала. Вацлав Четврти бил љубопитен за тајните на својата сопруга, а Јан (кој тогаш сè уште бил) Помуцки, верен на заклетвата за светоста на исповедта.

Таа верност ја платил со отсекување на јазикот, а потоа од Карловиот мост бил фрлен во реката В'лтава. Легендата вели дека кога Јан Непомуцки ја допрел водата на реката на небото се појавиле пет ѕвезди. Така, денес на Карловиот мост, декориран со споменици на историски личности. Меѓу нив е и споеникот на солунските браќата Кирил и Методиј.

Јан Непомуцки се препознава по ореолот со пет ѕвезди. Туристите најмногу сакаат да се фотографираат токму на споменикот на несреќниот Јан Непомуцки. На позлатениот дел од бакрорезот, каде е прикажана сцената на фрлањето во реката В'лтава, посетителите ја ставаат раката и замислуваат желба. Им останува да веруваат дека ќе им се исполни!

При нашата посета на Прага, покрај спомениците и историскиот развој на Прага и Чешка, се интересиравме за македонското прашање во оваа земја. Така, дознавме дека Македонците од Егејска Македонија во поранешна Чехословачка започнаа масовно да доаѓаат по Граѓанската војна во Грција.

Во тој период бројот на политичките емигранти во Чехословачка бил околу 12.000 од кои над 2.000 Македонци, претежно од Леринско-костурскиот регион. Македонците живееле, главно, во градовите: Јесеник, Прага, Острава и заедно со грчките политички емигранти дејствувале во сите организирани форми конституирани од Комунистичката партија на Грција (КПГ).

Покрај политичкото собирање, Македонците во поранешна Чехословачка се организирале и се групирале преку информативно гласило. Имено, информирањето на Македонците и Грците се вршело преку заеднички весник со име „Агонистис“ („Борец“).

Ова гласило започнало да излегува во почетокот на 1950 година на четири страници, од кои една, а понекогаш две биле на македонски јазик. Во 1953 година Управата на политичките емигранти во Чехословачка се преселила од Јесеник во Прага, а со тоа и Редакцијата на весникот, а во 1966 г. се преселила од Прага во Острава.

Следејќи ја содржината на македонските страници може да се констатира дека тие во основа ја изразувале позитивната политика на КПГ спрема македонското национално прашање и општо нејзината политика спрема Грција и светот. Според тоа, страниците нуделе скапоцени материјали од историјата, литературните остварувања, фолклорот и воопшто од целокупниот живот на македонските политички емигранти во Чехословачка.

Поголемиот број Македонци од Егејска Македонија, меѓу кои биле бројни прогонети деца-бегалци, при крајот на шеесетите години се преселија, претежно во Република Македонија, а многу мал број заминале во прекуморските и други земји. Меѓу нив, а и меѓу Македонците кои денес живеат во Чешка и Словачка, има бројни интелектуалци и деловни луѓе. Со своите постигнувања на бројни научни и бизнис полиња и во културата, Македонците таму оставаат значајни траги во севкупното живеење во нивните средини.

„Македонска искра“, 05 јули 2017

ВО КИЕВ – ГРАДОТ НА ВЕЧНОСТА И ХРИСТИЈАНСТВОТО (10)

Црквата „Света Софија“ претставува прекрасен споменик, чии 13 куполи покриени со 19 килограми златни листови ги симболизираат 12-те апостоли, заедно со Исус Христос и 13-те области што ги обединува Украина. Киев, пак, често го нарекуваат: град на вечноста, контрастите, цвеќето, студентите, на минатото, сегашноста, иднината, на љубовта...

Киев опстојувал како еден од најстарите градови во Источна Европа. Најверојатно, градот постоел пред петтиот век и претставувал трговски центар, како и место кое претставувало значаен трговски дел помеѓу Скандинавија и Константинопол.

Градот бил престолнина на Киевска Русија за во 1240 година целосно да биде разрушен во времето на монголската инвазија. Во следните векови, градот го изгубил своето значење и станал провинцијален град во рамките на Големото Литванско Војводство, Кралството на Полска и Руската Империја. Градот значително започнал да се развива кон крајот на деветнаесеттиот век во рамките на Руската Империја. Во 1917 година, откако Украинската Народна Република прогласила независност, градот станал престолнина на новата држава.

Во 1921 година, Киев станал дел од Советскиот Сојуз и престолнина на Украинската Советска Социјалистичка Република од 1934 година. Во текот на Втората светска војна, градот бил значително разрушен, а по војната повторно бил целосно обновен. По распаѓот на Советскиот Сојуз и добивањето на украинската независност, Киев станал главен град на Украина.

Инаку, Киев често го нарекуваат: град на контрастите, на цвеќето, на студентите, на минатото, на сегашноста, на иднината, на љубовта...

Овие епитети Киев ги добил зашто во него се измешало и старото и новото, од исток и од запад, од север и од југ. Зашто неговите жители со љубов негуваат цвеќиња по прозорците. Зашто најголемиот број студенти се школуваат токму тука. Зашто во него се случиле бројни историски настани и се потврдиле древната историја, денешната вистина и иднина на Киев. Зашто патникот, патеписецот и намерникот во него доживува дел од животот единствен и карактеристичен за украинскиот народ и држава.

Според податоците на голем број аналитичари, Киев започнал да се развива уште во IX век, а е запишан во една повелба на летописот Нестор во почетокот на XII век.

При посетата на Киев патникот намерник се среќава со старата традиција преку црквата „Света Софија“ што ја подигнал киевскиот владетел Јарослав Мудри во 1037 година. Црквата претставува вистински споменик и прекрасен монумент чии 13 куполи покриени со 19 килограми златни листови ги симболизираат 12-те апостоли заедно со Исус Христос и 13-те области што ги обединува Украина.

Внатрешниот дел на црквата е многу интересен, особено мозаиците кои се изработени со единствена техника која до денес останува неизменета, а мозаиците

воопшто не се реставрирани. Во централниот внатрешен дел на куполата доминира света Богородица, а во долниот дел на црквата се чува саркофагот на големиот градител владетелот Јарослав Мудри.

За време на престојот ја посетивме надалеку познатата Киевско-печерска лавра која е изградена во 1051 година во текот на владеењето на напредниот владетел Јарослав Мудри, кој бил вљубеник во уметноста и културата. Многу се интересни старите пештери, за кои се верува дека во една од нив се наоѓа и гробот на познатиот руски патописец Нестор, кој ја забележал и легендата за градот Киев. Овој стар интересен манастир во 1926 година бил претворен во голем историско-културен музеј. Денес тој е дел од Киевската патријаршија и во него започнал да се развива украинскиот црковно-духовен живот.

Со право се вели дека најсвето христијанско место во Киев е Печерската лавра или манастирот на пештерите и катедралната црква „Света Софија“, и истите можеби претставуваат едни од најпознатите места во градот, кои во текот на историјата биле посетувани од страна на милиони аџии. Денеска овие комплекси се вклучени во списокот на светското и културно наследство на УНЕСКО и претставуваат најголеми туристички атракции на градот. Освен во списокот на УНЕСКО, овие две атракции се вклучени и во списокот на Седумте чуда на Украина.

Киев е познат и по театарскиот живот во Источна Европа. За време на нашата посета посетивме неколку од големиот број познати театри, и тоа: Националната опера на Украина, Националниот академски драмски театар „Иво Франк“, Националниот академски театар на руската драма, Киевскиот академски театар на операта, Киевскиот академски куклен театар, Националната филхармонија на Украина и други. Во 1946 година, градот Киев имал четири театри, една оперска куќа и една концертна сала. Овие културни објекти во голема мера биле наменети само за најпривилегираните луѓе од градот. Нивниот број денеска е значително зголемен.

Други значајни културни центри во градот се Фимското студио и Киевскиот циркус. Исто така, во градот се наоѓаат четириесетина музеи, од кои најпознати се: Националниот музеј на жртвите од Големата патриотска војна, Националниот музеј на уметноста на Украина, Музејот на Богдан и Варвара Карненко, Музејот на народната архитектура, Музејот на културното наследство, Националниот научно-природен музеј на Украина, а еден од најинтересните во градот е и таканаречениот. Рециклирачки музеј, поради својата единственост, и често пати се нарекува Музеј на бескорисни работи.

Киев, посебно се гордее со Маринската палата која е официјална резиденција на претседателот на Украина. Таа е изградена во стилот на украинскиот барок и претставува значајно архитектонско остварување, со кое граѓаните на Киев се гордеат.

Оваа посета на Киев и престојот во хотелот „Украина“ беше втора наша визитација и со различна цел. Првата посета беше во времето кога Украина беше во состав на Советскиот Сојуз и кога преку Киев летавме до тогашниот Ленинград (денешен Санкт Петербург), а оттаму за Москва и назад за Белград, две престолнини преку кои беа насочувани контактите на културно-историските врски меѓу Македонија и Украина.

Затоа и денес на двата народа им е заедничко малото познавање на едни со други, а често и непознавањето на сопственото минато. Втората посета, пак, ја остваривме по една деценија, кога на покана на Кабинетот на министри учествувавме на меѓународната конференција на тема: „Религијата и црквата во посткомунистичкиот период“ што се одржа во Украинската академија на науките и уметностите во Киев.

„Македонска нација“, 07 декември 2016

ВО БУДИМПЕШТА НА СИМПОЗИУМ (11)

Будимпешта е град со околу два милиона жители, со исклучително богата и бурна историја, но и со големо културно и градителско наследство. Посебно треба да се одбележи впечатливиот број цркви градени во разни периоди, како и најголемата синагога во Европа, каде го видовме дрвото со имињата на Евреите од холокаустот изградено од родителите на познатиот артист Тони Кертис. Од градителските зафати посебно се издвојуваат деветте мостови на Дунав, која минува низ градот, а во неа посебна атракција се двата острова.

Во Будимпешта има голем број ресторани, хотели и други угостителски објекти во кои можат да се задоволат вкусовите на сите категории гости. Исклучително богата е и културната забава. Токму затоа, не е воопшто случајно што последниве неколку години Будимпешта прераснува во вистинска туристичка мека за посетителите од бившите социјалистички европски земји, но не само за нив, туку и за голем број туристи и вљубеници во убавината на Унгарија.

Тоа го почувствувавме сите учесници на Меѓународниот симпозиум, бидејќи бевме сместени во хотелот „Хелија“, кој е изграден над една стара бања, хотел од висока категорија во кој покрај бројните сали, национални ресторани, три базени има и друга интересна понуда, за гостинот да се чувствува прекрасно. Не случајно Будимпешта е првиот град во Европа, во кој е направен базен и во кој започнало капењето во топлиите води, што за тоа време во минатиот век значело помодарство и снобизам.

Меѓународната конференција на тема „Улогата на црквите во новите општества“ се одржа под покровителство на премиерот на Република Унгарија, на Комисијата за човекови права, за малцинствата и религијата, во соработка со Меѓународната асоцијација за слобода на религиите од САД и други европски асоцијации. На овој значаен научен собир за религијата учествуваа бројни источноевропски експерти, од балкански и европски држави, како и од САД и авторот на овие редови како претставник од Македонија.

Официјалните претставници на овој меѓународен форум, претставниците на угледните институции и организации за слободата на религијата и човековите права од Европа и светот, со големи симпатии гледаа на авторот Славе Катин од Македонија и на Македонската православна црква, а беше поднесен рефератот насловен како: „Улогата на Македонската православна црква во дијаспората“.

Во рефератот, беше укажано дека, благодарение на мултикултурната политика во Австралија, Канада, САД, Европската унија и други демократски земји, со исклучок на соседните балкански земји, македонските иселеници со голем ентузијазам и инспирација ги негуваат своите национални традиции, богатиот фолклор, своите народни песни, игри и обичаи донесени од нивната дедовска земја Македонија. Мултикултурните програми помагаат да се прошири соработката и еманципацијата на иселениците во многу области на нивното живеење, особено во културата, образованието, спортот, информирањето и во целина восоцијалниот и хуманитарниот живот.

Сите овие активности ја зацврстуваат врската на Македонската православна црква-Охридска архиепископија со верниците не само во државата, туку и во Канада, САД, Австралија, Европа и други земји. Во исто време, ваквиот позитивен црковно-национален напредок и верски живот придонесуваат за развојот на односите помеѓу овие земји и Република Македонија.

За разлика од средините во САД, Канада и Австралија, Македонците во Унгарија цели 40 години немаат свое здружение или некоја слична асоцијација. Не поради тоа што тие не сакале, туку поради приликите што владееле во Унгарија до 1990 година, како и агресивната и негаторската политика на грчкото лоби во оваа денес демократска земја.

За среќа, по започнувањето на демократските процеси, во периодот на транзицијата во Унгарија, се создале услови и Македонците во април 1995 година да формираат Здружение на егејските Македонци, со седиште во Будимпешта. Се претпоставува дека во Унгарија денес живеат од пет до седум илјади, главно, Македонци од Беломорието. Македонската колонија се наоѓа, главно, во Будимпешта, Мишколц, селото Белојанис, Брашов и други места.

Здружението на Македонците во Унгарија во кое членуваат триесетина македонски патриоти, не добива никаква помош од Владата на Унгарија, така што сите манифестации тоа ги организира само со средства на членовите и со помош на македонските иселеници во прекуокеанските земји.

Нивната најзначајна манифестација е Средбата на Македонците во Унгарија, што традиционално, секоја година се одржува на 24 мај, на која редовно присуствуваат по стотици Македонци од повеќе градови во Унгарија. Тој ден се пеат македонски песни, се играат македонски ора, се евоцираат спомени од најраното детство, се дискутира за нивните проблеми, истовремено тагуваат и се радуваат за Македонија.

Инаку, во историјата за Македонците во Унгарија е забележано дека во август 1949 година, како нивно гласило излегло од печат списанието „Македонче“. По една година се појавил и билтенот „Нов Живот“ („Неа зои“), во почетокот на грчки јазик, а подоцна и со подлисток на македонски јазик. Тоа било гласило со политички карактер, а заедно со списанието „Македонче“ се занимавало и со прашања од културата, литературата, јазикот, организираното живеење...

Денес таа улога ја има весникот „Македонски извор“, кој се печати на македонски и унгарски јазик, како издание на Здружението на егејските Македонци во Унгарија и е орган на Македонскиот информативен центар во Будимпешта. Започнало да излегува во 1993 година и во текот на нашиот престој славеше пет години. Весникот се појавил како излив на силната љубов и почит кон Македонија и како информатор на Македонците во Унгарија и афирматор на македонската вистина, особено за Егејска Македонија која, за жал, често е горка и тешка.

Во овој значаен подолг период од постоењето на весникот „Македонски извор“ биле отпечатени дваесет и осум броеви, обично на 16 страници, исполнети со прилози од историјата, јазикот, човековите права, црковниот живот, активностите на одборите на децата-бегалци (одродени) од Егејска Македонија во Канада, Австралија, Грција, Република Македонија и за други активности на Македонците во Унгарија и ширум светот. Објавени се и бројни новинарски текстови позајмени од други гласила на македонски јазик.

„Македонска нација“, 26 јули 2017

НОВАТА СЛИКА НА МЕТРОПОЛАТА БУКУРЕШТ (12)

Престојот во Букурешт го искористивме да се запознаеме со некои особености на овој убав, со многу карактеристики велеград на контрасти. Букурешт е главен град на Романија. Неговото име уште со формирањето во 1459 година е тесно поврзано со името на веројатниот принц Букур, кој можеби бил рибар или овчар, во зависност од легендата. Меѓутоа, денес во Романија велат дека името на главниот град е поврзано со романскиот збор „букурие“ што значи „задоволство, радост, милост“.

Градот лежи на реката Димбовица уште од своето формирање до денес и е распространет во низинскиот дел на Влашко. Тој постојано растел и се развивал и во текот на подолг период претставува значаен центар за Романија и на Балканот. Неговиот напредок се гледа и во тоа што, на пример, Букурешт имал осветлување на газија уште од 1861 година, пред Париз и Берлин, зад кои тој денес заостанува. Шест години подоцна, градот добил улично осветлување со помош на фабриката за јаглен во Филарет. Истата година за првпат започнал транспортот со трамваи влечени од коњи, за денес по тие улици да се движат покрај тролејбусите и најсовремени колони возила.

Тој бил центар на културата, политиката, економијата и севкупното живеење на Романците во минатото. Во 1864 година е формиран универзитетот, а денес е универзитетски центар во кој студираат голем број студенти од Балканот, меѓу кои и неколку од Македонија. Букурешт бил престолнина на нивните владици од XIV век, а престолнина на Романија од 1861 година, за денес да биде и центар на романската индустрија, политика, култура...

Центарот на градот ја отсликува вистината за него и за државата во еден подолг период. Се шетавме по познатата улица „Липскани“ која има големо значење. Видовме и стара и нова архитектура која го отсликува минатото и сегашноста, поради што Букурешт во Европа се нарекува „Мал Париз“.

Таму ги видовме архитектонските остварувања од минатото кои ја збогатуваат сликата на сегашноста, меѓу кои Националната банка, Музејот на романската литература, Романската академија, Палатата на правдата, Железничката станица, Палатата на парламентот и други архитектонски градби, кои, главно, се изградени во XIX век и на почетокот на XX век. За жал, голем број од овие споменици биле оштетени во земјотресот во 1977 година, но вредните раце на Романците ги обновиле.

Исто така, зачекоривме по улицата „Викторија“, каде и започна револуцијата во декември 1989 година. Се потсетивме на сите телевизиски преноси и на сè она што го видовме во тие ладни, но и карактеристични мигови на Романија и пошироко. Морници ни минуваа по телото кога на плоштадот до Сенатот ги свртевме старите спомени. Но, тоа брзо се заборава, зашто сега таму како да се избришани трагите од минатото.

Букурешт е вистински „град градина“, а таквата традиција се негува многу одамна. Широките булевари се исполнети со бројни и различни дрвореди, а има и паркови,

не само на периферијата, туку и во централниот дел на градот. Освен тоа, има езера и шуми, стари дворци и замоци. Така манастирот „Снагов“, кој потекнува од 1404 година е сместен на брегот на езерото Снагов и претставува пријатно катче за одмор и рекреација на жителите на Букурешт. Таму има и други, повеќе или помалку познати, манастири и дворци што го опкружуваат овој град.

Во текот на нашиот престој го посетивме и манастирот познат како „Циганешти“. Тој е лоциран на западната страна на Букурешт во еден живописен предел. Веројатно манастирот своето име го добил по населбата што го опкружува. Тој е женски духовен центар и еден од најактивните живи манастири во Романија. Всушност, манастирот претставува една скромна текстилна фабрика во која калуѓерките ткаат разни платна, везови, тантели и други фабрикации кои се надалеку познати. Ги видовме производите на вредните раце на калуѓерките, кои љубезно ни го објаснија начинот на производството, познат не само во Романија, туку и пошироко во православниот свет.

Во Букурешт дознавме низа податоци, меѓу кои дека во Романија има 86% Романци, кои претежно припаѓаат на Романската православна црква. Околу два милиона се Унгарци, а останатите Германи, Евреи, Роми и други народи, меѓу кои, со големи осцилации, во зависност од состојбите на Балканот, во Романија живеат и повеќе стотици Македонци, кои денес се раселени во повеќе градови, многумина асимилирани и претворени во дел од романската вистина. Имавме среќа да се запознаеме со неколку современи „печалбари“ кои се претставници на фирми од Македонија.

Во оваа два и пол милионска европска метропола во минатото се случувале и се случуваат бројни настани. Така, во Букурешт е потпишан еден од значајните договори за мир меѓу Русија и Турција - таканаречениот Букурешки договор за мир од 1912 година, со кој се потврдил поразот на Турција и со што завршила Руско-турската војна, која траела цели шест години. Ако Букурешкиот договор за некои балкански држави претставува „мировен договор“, за Македонија и за македонскиот народ тој е погубен. Имено, со овој договор од мај 1912 година, Романија ја добила Јужна Добруца, Србија ја добила Вардарска Македонија, Егејска Македонија ѝ припаднала на Грција, а пиринскиот дел бил даден на Бугарија. Поделбата оставила големи лузни врз историскиот развој на Македонија и на македонскиот народ.

Во 2013 година, беше одбележана 100-годишнината од поделбата на Македонија. Ако балканските војни во 1912 и 1913 година беа предвесник на ослободувањето на Македонија, тогаш Договорот од Букурешт, од 10 август 1913 година, ја одбележа нејзината трагична поделба меѓу Грција, Србија (поранешна Југославија) и Бугарија. Кога Договорот од Букурешт од 1913 година беше потпишан, Македонија зафаќаше површина од 66,474 километри квадратни од кои 25,713 километри квадратни (денешна Република Македонија) со околу 1,6 милиони македонски народ, беа доделени на Србија (поранешна Југославија). Грција го доби јужниот дел на Македонија од 33,953 километри квадратни, нешто повеќе од половината од Македонија, со население од околу 300.000 жители. Североисточниот дел на Македонија, кој опфаќа површина од 6,808 километри квадратни, со околу 200.000 македонско население, ѝ беше доделен на Бугарија.

Нè обзеде тага кога застанавме пред зградата во која бил потпишан договорот за поделбата на Македонија. Со тој неправеден договор македонскиот народ бил распарчен, обесправен, фрлен пред вратите на пеколот за цел еден век да поднесува понижувања и страдања кои, можеби, биле Божја казна или Божја промисла македонскиот народ денес да има среќна иднина. И сè она што било лошо за него, да се

претвори во добрина и Божји дар, зашто тој го заслужува тоа. Затоа семето македонско денес се шири во една голема полјана што се вика свет.

Инаку, во Романија има 20 етнички малцинства, на кои им се загарантирани сите права според меѓународните конвенции. Меѓу другото, на секое од нив Уставот им гарантира по едно пратеничко место во романскиот парламент. Меѓу признатите малцинства во Романија се и Македонците. Романија отсекогаш имала мегаломански ставови спрема ароманското (влашкото) население на Балканот, а тие ставови останале непроменети до денес. Имено, иако Романија ги „признава“ Ароманците исклучително како Романци, од друга страна, пак, не им ги признава нивните основни права.

Официјален јазик во Романија е романскиот јазик, кој го зборуваат околу 91% од населението. Покрај романскиот, поголеми малцински јазици се унгарскиот и ромскиот јазик. Таа е секуларна држава и нема национална религија. Најголема религиска организација е Романската православна црква во која членуваат над осумдесет проценти од романското население. Покрај православието, други позначајни религии се католицизмот со околу пет посто и протестанството со околу четири посто верници. Во Романија живее и малобројно турско население кое е дел од исламската религија.

Инаку, Романија е доста богата земја, особено со нафта, со што по Русија таа го зазема второто место во Европа. Црното злато особено го има во околината на градот Плоешти, во кој видовме бројни машини за вадење на нафтата од плодното поле на кое му нема крај. Меѓутоа, обработливите површини во Влашко тогаш беа во општествена сопственост и припаѓаа на едно минато поврзано со колективниот систем на обработка на земјиштето. Се очекува во иднина производството да се зголеми и таа да биде житница за Европската унија, во која таа е членка.

Романија ја посетивме заедно со министерот Владо Наумовски, како гости на Министерството за религија и соработката на Комисијата за односи со верските заедници, со учество на симпозиум за религијата. Таму бевме во едно ново, поинакво време, во нови услови, но во различни околности кога се измешало старото со новото, комунистичкото со капиталистичкото... Во Романија, односно во Букурешт престојувавме неколку дена, кога нашето патување се совпадна со посетата на една делегација на Владата на Република Македонија на оваа земја. Пристигнувањето на аеродромот „Венеаса“ во Букурешт, буди спомени за долгите патешествија на македонските печалбари при доаѓањето во оваа, за нас блиска, а за нив далечна, земја по разни траси и патишта.

По сместувањето во вилата во која сопругата на бившиот романски претседател Елена Чаушеску поминала голем дел од својот живот и во која е сè големо: од дневниот простор до спалните соби, бевме запознати дека се наоѓаме во кварталот во непосредна близина на плоштадот „Авијаторилор“ и паркот „Жерастру“ во кој долги години живеел кремот на поранешниот систем. Зградата е сместена во еден парк во кој со години се одгледувале разновидни цвеќиња и растенија. Вилата беше оградена со високи ѕидини и кога човек е во дворот на прекрасното здание тешко е да каже дали се наоѓа на исток или на запад. Внатрешниот дел, особено приемните простории на вилата, беа исполнети со голем број уметнички дела, резби, скапи килими и класичен мебел, голем дел од нив донесени од странство.

„Македонска нација“, 08 февруари 2017

**ДЕВЕТИ ДЕЛ –
ТЕКСТОВИ СО РАЗЛИЧНА
ТЕМАТИКА**

- 50. ГОДИШЕН ЛУБИЛЕЈ НА „МАКЕДОНСКА НАЦИЈА – ХРОНИЧАРОТ НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА (1)	305
- ПОВРЗАНОСТА НА ШПАНИЈА И МАКЕДОНИЈА ПРЕКУ АЛОНСО ДЕ ОХЕРА - ДРАГАН ОД ОХРИД, ЕВРЕИТЕ И ШПАНСКИТЕ БОРЦИ (2)	310
- ИЗГРАДБА НА ПРВИОТ СПОМЕНИК НА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) ВО МАКЕДОНИЈА (3)	312
- ОД ПУБЛИКАЦИЈАТА „ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНИЈА“ НА ГЕОРГИ ЦОРИЧ БРАНОВ ОД КАНАДА (4)	314
- ДАЛИ ФОНДАЦИЈАТА „АТНАС БЛИЗНАКОВ“ ПО 44 ГОДИНИ Е НА РАСПЕТИЕ? (5)	316
- КРАЈНО ВРЕМЕ Е ДА СЕ ЗАЧУВА ИМЕТО И ДЕЛОТО НА ЕСМА РЕЦЕПОВА – ТЕОДОСИЈЕВА (6)	319
- МЕЃУНАРОДНИОТ ДЕН НА РОМИТЕ 8-МИ АПРИЛ И НИВНИОТ РАЗВОЈ ВО СВЕТОТ (7)	322
- ВИКТОР БИВЕЛ ВО ОДБРАНА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА ОД ГРЧКИОТ ГЕНОЦИД (8)	325
- 115 ГОДИНИ ОД МАСАКРОТ ИЗВРШЕН ОД ГРЧКИТЕ АНДАРТИ НА ПРАЗНИКОТ БЛАГОВЕЦ ВО СЕЛОТО ЗАГОРИЧАНИ, КОСТУРСКО (9)	327
- ЗОШТО СЕ НЕГИРА МАКЕДОНСКОТО МАЛЦИНСТВО ВО БУГАРИЈА? (10)	330
- НОВ БРОЈ НА СТОМАТОЛОШКОТО СПИСАНИЕ „ЈАДЕ“ (11)	333
- СПИСАНИЕТО „ПОВОД 61 – ПОСВЕТА НА 45 ГОДИШНИНАТА ОД ПОСТОЕЊЕТО НА МЛД „ГРИГОР ПРИЧЕВ“ ОД СИДЕНЈ (12)	336

50. ГОДИШЕН ЈУБИЛЕЈ НА „МАКЕДОНСКА НАЦИЈА – ХРОНИЧАРОТ НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА (I)

Првиот број на весникот „Македонска нација“ е отпечатен на 30 јануари 1971 година (како двомесечник за јануари–февруари). Во почетните броеви излегуваше како независно гласило, а потоа како орган на Движењето за ослободување на Македонија (ДОМ) и на Народнослободителниот фронт на Македонија (НОФМ). Денес веб-порталот „Македонска нација“ е познато и признато информативно гласило на читателите во Република Македонија и во голем број земји ширум светот. Неговата улога е огромна и непроценлива, особено за македонските иселеници во прекуокеанските земји.

Европската Унија (Европа) била, е и ќе биде континент на иселување на Македонците од сите делови на Македонија. Таа е вечна дестинација за Македонците чии интензитет на иселување е условен, пред сè, од економските услови за живеење и работа, а и од причини што имаат национално-политички карактер.

Иселувањето кон Европа се засилило по Илинденското востание во 1903 година, а особено било изразено по Балканските војни, по Првата светска војна по Граѓанската војна во Грција, кои наместо слобода од петвековното ропство, на Македонците им донеле тројна поделба, угнетување, асимилација, денационализација и физичко уништување што ги спроведувале порано ослободените соседи, Бугарија, Кралска Југославија, Грција и Албанија. Затоа и Европа за Македонците станала печалбарска земја.

Европа била континент со повеќе печалбарски земји, каде голем број Македонци се стекнале со образование, особено пред Втората светска војна. Меѓутоа, исто така, за Македонците и за другите етнички групи во Република Македонија е карактеристичен периодот по 1960 година. Тогаш со отворањето на СФР Југославија спрема светот дошло до иселување на поголем број работници и интелектуалци на привремено (постојано) вработување од тогашна СР Македонија во Европа.

Тие, меѓу другото, иницирале создавање на нова политичка организација која била основана на 23 јуни 1962 година и наречена „Ослободителен комитет на Македонија“ (ОКМ). Оваа организација пред иселеништво се претставила како типична емигрантска организација со антикомунистичка определба чијашто крајна цел била, создавање на независна и обединета македонска држава.

Непосредно пред и по излегувањето на првиот број на „Македонска нација“, биле одржани повеќе средби меѓу македонските политички емигранти за нивно политичко реактивирање, односно возобновување на ОКМ. Тие средби резултирале со одржување на Првиот вонреден конгрес на ОКМ на 30 мај 1971 година во Данска.

На Вториот вонреден конгрес на ОКМ што се одржал од 30 април до 1 мај 1972 година се променува името на Организацијата во Движење за обединување на

Македонија (ДОМ). Организацијата под името Движење за обединување на Македонија дејствувала сè до есента 1973 година, кога името се менува во Движење за ослободување и обединување на Македонија (ДООМ).

Во 1984 година бил одржан Петтиот конгрес на ДООМ, на кој името на Организацијата било променето во Народноослободителен фронт на Македонија (НОФМ). Организацијата под ова име дејствувала сè до 1990 година, кога со пробирањето на политичкиот плурализам во Македонија, се создале услови кои подразбирале и нови начини за реализирање на целите, односно активно вклучување на македонската политичка емиграција во политичките збиднувања во Македонија.

Повторното активирање на македонската политичка емиграција во Западна Европа се случува во текот на 1971 година, кога Драган Богдановски започнал да го издава новото списание „Македонска нација“, чијшто прв број излегол на 30 јануари 1971 година. Тоа беше регистрирано како независно списание за општествени прашања и култура, како двомесечник и се печатеше во Минхен. Притоа, најголем донатор на весникот бил Гојко Јаковлески.

Списание „Македонска нација“ започна како едно од македонските информативни гласила во иселеништвото кои имаат посебно значење и играат огромна улога, пред сè во зачувувањето на македонскиот јазик. Тие се поттикнувачи во врска со продлабочувањето на националниот дух и самобитноста, како и продолжувачи на културните вредности на Македонците во новите средини. Во исто време информативните гласила во дијаспората го јакнат единството меѓу иселениците од сите делови на Македонија.

Соред делото „Македонски иселенички печат“, НИО „Студентски збор“, Скопје, 1993, 1-254. (на македонски), на авторот на овие редови Славе Катин, гласилото „Македонска нација“ се печатеше на македонски јазик, на триесетина страници, на формат како списание на 21 x 29 см.

Главата на списанието е на македонски јазик, меѓутоа се менува бојата на секое клише. Од шестиот број понатаму се наведуваат уредниците, најнапред е Драги Радински, потоа Драган Богдановски, потоа инж. Танас Ташев, Благој Шамбевски, Ване Самоилов и други.

Во воведната статија од првиот број се нагласува следното: „Само во еден дел од нашата страдална татковина, во Вардарска Македонија, Македонецот денес може слободно да го изрази своето национално чувство, да каже дека е Македонец. Во другите два дела на несреќна Македонија, нашите сонародници се присилени да бидат викани она што тие не се, па дури да не смеат да зборуваат на својот мајчин јазик. Нашите браќа и сестри под грчкото и бутарското ропство постојано се изложени на систематски денационализаторски режими кои имаат за цел да ги уништат како народ, да ги погрчи и да ги побугарчи, или пак присилно да се иселат од нивните родни огништа..“

Во сеопштиот македонски национален подем живо учествуваат и македонските иселеници и емигранти во надворешниот свет, како и македонските нови печалбари што се на привремена работа во туѓина, сплотувајќи се во прв ред под топло мајчинско крило на својата национална автокефална Македонска православна црква. Како одраз на тој национален живот на македонските иселеници, емигранти и привремените печалбари во туѓина, се појави ова скромно списание чие име е „Македонска нација“.

Во продолжките се вели дека целите на списанието „Македонска нација“, покрај другото, се да ги заштити националните интереси на целокупниот македонски

народ; да води борба за извојување национални права и слободи за Македонците под Грција и Бугарија; да подготвува терен за обединување на трите дела од распарченa Македонија во единствена македонска национална целина; да работи за побогат духовен, културен и политички живот на Македонците во туѓина и да ја шири во надворешниот свет вистината за Македонија и македонскиот народ, разобличувајќи ги притоа лагите и клеветите што га шират балканските националисти и империјалисти.

Притоа, името на списанието јасно го оцртува неговиот општ македонски национален карактер, односно дека тоа не е орган на политичка партија, друштво или организација, туку е широка национална трибуна во која може да соработува секој Македонец кој сака да работи за доброто и среќата на својата нација.

Издавачите на „Македонска нација“ сметаат дека на македонската национална кауза може да и' служи секој чесен Македонец без разлика на неговите филозофски погледи, идеолошки убедувања или партиска припадност. Списанието нема цел да биде ни антикомунистичко, ни комунистичко, туку надпартиско, една широка македонска национална трибуна, што ќе работи на постигнување македонско единство.

Драган Богдановски беше еден од најпознатите македонски политички емигранти. Тој беше човек со извонредно богата биографија, непоколеблив борец за остварување на македонските илинденски (Гоцеви) идеали, односно идеи за ослободување и обединување на сите делови од етничка Македонија. Богдановски 30 години се наоѓаше во челните редови на патриотски настроената македонска емиграција. Драган беше еден од најпознатите македонски политички емигранти по 1945 година.

Драган Богдановски беше иселеникот најмногу следен од УДБ-а, а во 1977 година киднапиран од Франција и тајно доведен во Македонија. На судскиот процес зад затворени врати беше осуден на 13-годишна робија. Тој починал на 31 мај 1998 година, во воз (во местото Федерација, Данска), на пат од Шведска кон Германија. Погребан е во Куманово на 1 август 1998 година во присуство на фамилијата и најблиските и до крај верните пријатели и соработници.

Вториот број на списанието „Македонска нација“, е отпечатен како двоброј за март и април 1971 годна, на ист формат, на 20 страници, и со променета боја на главата. И наредните четири броеви во 1971 година, се идентични на првиот број како по формата, техничкото решение, така и по содржината.

Во текот на 1972 година отпечатени се пет броја, од кои од бројот 8 издавач и редактор е Драган Богдановски и се печати во Минхен, Западна Германија, со годишна претплата од 20 ДМ. Од бројот тринаесет како уредник на списанието се јавува ииј. Танас Ташев, а подоцна повторно Драган Богдановски.

Од бројот 17 за септември—октомври 1973 година, списанието „Македонска нација“ го мени клишето на главата, со тоа што на левата страна е поместена етничката карта на Македонија. Списанието стана орган на Движењето за обединување на Македонија, дадено и во главата каде што стои слоганот „Македонци обединети за обединета Македонија“.

Од бројот 16 пак, како додаток започна да се печати прилогот „Македонска трагедија“, а од бројот 23 списанието „Македонска нација“ започна да се печати во Гетеборг и тоа веднаш по смртта на членот Благој Шамбевски.

Во наредните дваесетина години „Македонска нација“ излегуваше, за жал, со извесни осцилации и прекини, со постојано ривалство, несогласувања и расцеп меѓу лидерите на емигрантските организации. Таков е случајот, покрај другите, со

печатењето на бројот 27 од 1975 година и разидувањето меѓу Драган Богдановски и Ване Самоилов, како и со бројот 90 од 1990 година, во кој е поместено соопштението на Контролната комисија на Народноослободителниот фронт на Македонија (НОМФ) во кое се коментира наводното одржување на Шестиот конгрес на НОФМ во август 1989 година во Женева, на кој учествувал „само“ д-р Богољуб Андоновски (во конфликт со Драган Богдановски).

Поради тоа бројот 92 од 1990 година, на „Македонска нација“ се јавува како орган на НОФМ и го уредува редакциски колегаум, чиј главен уредник е Диогенес, односно д-р Богољуб Андоновски.

Инаку, Драган Богдановски беше најинволвирааниот во „Македонска нација“ и беше душата на ова гласило. Во исто време, тој беше голем борец против сите оние што го негираа постоењето на македонската нација и македонскиот етнички идентитет. Така, во периодот од 1958 -1977 година најголема битка водеше против „МПО“ на Ванчо Михајлов, бидејќи, по Втората светска војна МПО се обиде своето влијание да го прошири и во Европа.

Драган Богдановски до својата смрт остана доследен на идејата за самостојна, независна и демократска Македонија. Со таа идеја се градеше како личност, со таа идеја живееше и со таа идеја почина. Иако за таа идеја страдаше и беше прогонуван, сепак, историјата е последниот судија, и денеска, благодарение на демократскиот систем во кој живеаме, историјата му го обезбедува заслуженото место.

Покрај Драган Богдановски за „Македонска нација“ треба да се споменат и неговите истомисленници кои за жал не се повеќе меѓу живите, а кои цело време се бореа за самостојна Македонија, а тоа, меѓу другите се: Благоја Шамбевски - Шамбе (1921-1974); Панко Стамкоски (1938-2007); Михаил Шариновски - Солунски (1932-1999), Крсто Шкодров (1944-2005), Ристе Блажев - Ристески (1931-2000); Крсто Јенчев - Димитров (1912-2003), Јонче Трајчевски (...-2015) и други.

Списанието „Македонска нација“, беше едно од првите демократски и емиграциски гласила, кое претставуваше голем печатен медиум на Македонците во Европа и Европската Унија. Тоа остави вечни драги во историјата на македонската емиграција и воопшто во историскиот развој и вистината за македонскиот народ и етничка Македонија.

Продолжувач на гласилото „Македонска нација“, кое се печатеше четириесеттини години и беше гласило на македонската емиграција е Мане Јаковлевски. Тој како емигрант во Германија беше голем поддржувач на ова македонско гласило и контактирал со голем број политички емигранти во светот.

Меѓу другото, постојано бил во контакт со Драган Богдановски кој во тој период живеел во Париз. Тие двајцата како афирматори и бранители на етничка Македонија, покрај личните средби имаат и опширна писмена кореспонденција преку која може да се видат неговите погледи за иднината на организацијата и, воопшто, на македонското иселеништво во Европската Унија и во светот.

Мане Јаковлевски е продолжувачот и основоположникот на македонската национална слободна мисла со новото електронско издание „Македонска нација“. Денес како Веб-портал „Македонска нација“, претставува вистинска национална трибина, во која учествуваат сите оние Македонци или Македонки, кои сакаат да работат за доброто и среќата на својата нација и етничка Македонија. Веб порталот, всушност

продолжува со потрагата по вистината, толку потребна за одбрана на македонската национална кауза, за македонската вистини во минатото, сегашноста и иднината

Денес, електронското издание „Македонска нација“, со своите над пет илјади статии, претставува вистинска енциклопедија на македонскиот народ, а изнесената вистина која ја шири низ светот претставува вистински браник на македонската национална кауза.

Инаку, познатиот и признат патриот и доблесен Македонец, Мане (Маноил) Јаковлески, со своите соработници го основа Веб-порталот „Македонска нација“ меѓу кои денес е и авторот на овие редови Славе Катин, овој Веб-портал е еден од водечките во Македонија во изминатиот период. Тоа е екипа која нема да отстапи од македонскиот патоказ, нема да престане да истражува и да ги расветлува страниците од македонската историја.

Покрај Мане Јаковлески како основач на веб-порталот, во него се вклучени: Горан Митевски, Киро Кипроски, вебмастер Дејан Донеv, уредници: Тихомир Каранфилов, Гордана Димовска, Емил Јакимовски и Славе Катин, како и надворешните соработници: Васил Стерјовски, Бранислав Саркањац, Панде Лазаревски, Виолета Сековска, Жаклина Трпевска, Тодор Петров, Жаклина Петровска, Александар Џеповски и Костадин Керпичоски, додека Иницијативниот одбор го сочинуваат 46 Македонци од целиот свет.

Посебно место во збогатувањето на содржините на веб-порталот „Македонска нација“ во информирањето на читателите насекаде во светот имаат бројни личности на политичкото живеење, колумнисти и други вид информатори за минатото, сегашноста и иднината на македонскиот народ во Македонија и во дијаспората. Сите тие го прават Веб-порталот „Македонска нација“ да биде хроничар и да ја брани и чува македонската вистина и Македонија.

Како дел од информативната дејноста на веб-порталот „Македонска нација“, особено за македонското иселеништво ширум светот, ја користам оваа пригода да им честитам на сите добронамерници, помагачи, вљубеници во информирањето, бранители и афирматори на својата татковина Македонија.

Посебно им честитам на основоположниците, уредниците, соработниците, добронамерниците и помагателите кои ги поставија темелите на весникот и веб - порталот „Македонска нација“. Нивната љубов, истрајност и самопрегор кон гласилото направија сите ние со готдост да го одбележиме 50. годишниот јубилен на „Македонска нација“.

Веб-порталот „Македонска нација“ е познато и признато информативно гласило на читателите во Република Македонија и во сите земји ширум светот. Улогата на „Македонска нација“ е огромна и непроценлива особено за македонските иселеници во прекуокеанските земји: Австралија, Канада, САД, Европската Унија и бројни други демократски земји каде „свиле нови гнезда“, како и за голем број Македонци од сите делови на етничка Македонија.

Нека 50. годишниот јубилен од успешното постоење на информативниот хроничар „Македонска нација“ биде поттик и патоказ на идните македонски генерации во Република Македонија и насекаде по светот.

„Македонска нација“, 27 01, 2021

ПОВРЗАНОСТА НА ШПАНИЈА И МАКЕДОНИЈА ПРЕКУ АЛОНСО ДЕ ОХЕРА - ДРАГАН ОД ОХРИД, ЕВРЕИТЕ И ШПАНСКИТЕ БОРЦИ (2)

Римокатоличкото христијанство е најголема религија во Шпанија. Таа е држава која во текот на својата историја водела големи борби на религиозно ниво, главно, против исламот и јудаизмот, а во помала мера и со протестанството. Поголемиот дел од Пиринејскиот Полуостров бил христијанизиран во времето кога истиот бил дел од Римската Империја. По слабеењето на Рим, германските племиња извршиле инвазија врз поголемиот дел од териториите на поранешната Империја. Во 410 година Шпанија била заземена од страна на Визиготите кои го наметнале аријанството.

Во 711 година Пиринејскиот Полуостров бил нападна од Маврите од Северна Африка, каде формирале држава наречена Ел Андалуз и како таква (со мали промени) се задржала во следните 8 векови. Така, исламот станал најголема религија на овие простори, бројот на муслимани се зголемил во голема мера а додека поголемиот дел од населението останало христијанско. Во тој период, многу цркви биле претворени во џамии. Христијанството успеало да се задржи само во Сантијаго де Компостела. Средновековна Шпанија била местото на речиси постојаното војување меѓу муслиманите и христијаните.

Шпанската инквизиција за заштита на верата против разни еретици и кривоверци успеала да се прифати католичката вера. Во оваа група подоцна влегле и Евреите по што биле присилени (во 1492) да се преселат од Пиринејскиот Полуостров, од кои илјадници се доселиле во етничка Македонија

Шпанија има медитеранска клима. Летата се суви и топли, а температурите скокаат и до плус 40°C на југот, каде има и најголем број сончеви денови во Европа. Во северозападните делови, Шпанците ги чувствуваат студовите и снеговите на зимските месеци. Главни столбови во развитокот на Шпанија се: туризмот, автомобилизмот, бродоградбата, електротехниката, хемиската, текстилната индустрија и секако спортот и аграрот.

Шпанија од секогаш била интересна дестинација за Македонците. Така, се претпоставува дека првиот Македонец – некој си Драган од Охрид бил голем конквистадор, морепловец и откривател на новите шпански земји по светот, а бил познат под името Алонсо де Охеда. Тој бил во екипажот на морепловци на Колумбо. Меѓутоа е чудно за Алонсо де Охеда “ако е шпански католик” да ги наменува отворените земји и острови, реките, заливите, со “варварски” имиња како: Аруба, Орхилја, Лихнид, Тамара, Барбакала и др. и да се нарече првата европска населба на континентот Свети Себастијан, кога тој не се разделил од иконата на света Богородица, а во Шпанија, во тоа време најголемите светци биле: Сантијаго (Свети Јаков), света Магдалена, свети Хуан и др.

Според шпанските податоци, Алонсо де Охеда (Драган од Охрид) починал во 1515 година и неговиот вечен дом му е на островот Хиспањола во францискански манастир на градот Санто Доминго. Последната неговата желба била да биде погребан под прагот на манастирот.

Македонија и Шпанија се поврзани и со судбината на македонските Евреи кои од крајот на XV и почетокот на XVI век биле протерани како резултат на шпанската инквизицијата. Тие, главно доаѓале од Шпанија и Португалија, откако биле истерани од нивните татковини. Најголем број Евреи се доселиле од Шпанија во Македонија, пред се' во Солун, Битола, Штип и други градови, каде биле во можност да успеат во трговијата, медицината и во правото. Евреите извршиле големо влијанија врз духовната и материјалната култура во тогашна етничка Македонија.

Во 1910 година во Македонија живееле повеќе од 90.000 Евреи во времето кога Солун бил најнаселениот еврејски град. Всушност, во Солун живееле поголем број Евреи отколку сите народи заедно и говореле Ладино (мешавина од јудејски и шпански јазик). Исто така, и Шабат (Сабота) се славел низ целиот град Солун. Меѓутоа, во 1912 година Грците го окупирале и го превзеле Солун и на Евреите им било забрането да престојуваат во одредени делови од градот. Тоа довело до уште една масовна преселба на Евреите, кои претешно биле со шпанско потекло да се преселуваат во Соединетите Американски Држави, Канада и бројни европски држави.

Исто така, поврзаноста на Шпанија и Македонија се зацрта во текот на Шпанската граѓанска војна од 1938 година, во која служеле голем број Македонци. Тие биле еден вид предвестие на големата бура што подоцна се случила, а тоа била Втората светска војна која повеќепати ќе ја надмине својата предходничка и во бројот на жртвите и во силината и моќноста на оружјето над обичниот човек.

Инаку, Граѓанската војна во Шпанија се водела помеѓу силите на генералот Франциско Франко и Империјалната војска, која што била крајно фашистички ориентирана и која најголемата поддршка за својата активност ја добивала од Мусолини и Хитлер. Од другата страна, пак, се бореле бунтовници, борци за демократија и слобода, меѓу кои, и Ернест Хемингвеј кој бил дел од таканаречените Интернационални бригади во кои свое место и учество зеле и македонски слободољубиви борци од сите делови на етничка Македонија.

Според пишаните документи се знае дека во воените дејствија во Шпанија учествувале 137 Македонци од трите дела на Македонија. Меѓутоа, голем бил бројот на борци - доброволци Македонци- ентузијастички од македонската дијаспора кои што се вклучиле во борбите за демократска Шпанија.

Македонските доброволци учествувале речиси на сите главни фронтови и герилата во Валенсија, Арагон, Мадрид, Каталонија, Харамба, Кордоба, Брунето, Мадрид и на други места. За жал, на воените боишта животите ги положија 65 Македонци, од сите делови на Македонија и од иселеништвото, кои со својата храброст, љубов кон посреќна иднина и бестрашност секогаш застанувале на вистинската страна на правдата.

Искусството добиено во Граѓанската војна во Шпанија станала и основа за подоцнежниот развиток на Втората светска војна во Македонија. Во недостиг на војнички кадар способен да ги воспитува и образува идните генерации на македонската војска, тие искусни шпански борци ја воделе македонската војска за ослободување на поробена и разделена Македонија.

„Публицистеш, Охрид“, 04 март 2019

ИЗГРАДБА НА ПРВИОТ СПОМЕНИК НА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) ВО МАКЕДОНИЈА (3)

Горѓија Џорџ Атанасоски се ангажира да го изгради споменикот на Александар Македонски и да му го подари на својот град Прилеп, не само за прилепчани, туку за сите Македонци во Македонија и надвор од неа и во светот. Тој ден сите беа во Прилеп за да се обединат и да застанат под знамето на Александар III Македонски (Велики) кој не само во Прилеп, туку ќе биде роден и во другите градови на Македонија и во другите делови на етничка Македонија

Како резултат на силната љубов и почит кон античка Македонија и кон древните корени, бизнисменот Горѓија-Џорџ Атанасоски, на 30 јуни (жетвар) 2006 година во Прилеп ги потврди и ги одбележа со поставувањето на споменикот на Александар III Македонски.

Имено, тој го финансираше создавањето на бистата, дело на Жарко Башески, со цел да му се оддаде должната почит на најголемиот Македонец, кој славата на својата земја ја пренесе низ цел свет.

Дотогаш Република Македонија беше една од ретките земји каде што немаше никакво обележје за Александар. Затоа, таквото монументално дело стана македонски препознатлив знак за народот кој некогаш големиот Александар го водел во походи со цел да ги обедини народите.

Благодарение на Горѓија Атанасоски Република Македонија го доби симболот на својот национален идентитет за да потсетува на незаборавот на македонската кауза. Со тоа, Прилеп градот херој, градот под Марковите кули, во 2006 година стана единствениот град во Република Македонија чиј плоштад се гордее со грандиозен споменик на македонскиот великан и војсководец Александар Македонски.

Како што великанот Александар некогаш ги обединувал народите, така и господинот Горѓија - Џорџ Атанасоски со поставувањето на споменикот ја оствари својата обединувачка мисија.

Затоа, со право се рече при откривањето на споменикот дека Македонците од Балканот и Македонците од светот имаат и со што да се гордеат и да го слават делото на големиот војсководец, бидејќи тие се директни потомци на Александар Македонски.

При откривањето на споменикот на Александар III Македонски (Велики) бизнисменот Горѓија-Џорџ Атанасоски, меѓу другото рече дека како прилепчанец сака да ги поздрават сите прилепчани, Македонците од САД, Македонците од Австралија, од Мала Преспа, Албанија, од Пиринскиот дел и од Одринско од Егејска Македонија.

Александар III Македонски не бил само крал на Македонците, туку тој бил крал на визијата на светот. Александар III Македонски бил визионер, не бил поробувач, тој бил најголемиот обединувач на народите, со кој и ден-денес се споредуваат лидерите. Затоа, Горѓија Џорџ Атанасоски се ангажира да го изгради споменикот на

Александар Македонски и да му го подари на својот град Прилеп, не само за прилепчани, туку за сите Македонци во Македонија и надвор од неа и во светот. Од Прилеп да тргне патот за поубава Македонија.

Честа да го откријат споменикот ја имаа донаторот - македонскиот бизнисмен Ѓорѓија -Џорџ Атанасоски и тогашниот градоначалник на Прилеп, Марјан Ристески. На свеченото откривање на споменикот беше присутен и Никола Груевски, тогашен премиерот на Владата на Република Македонија со своите соработници, како и голем број други видни личности од општествено-политичкиот, научниот и културниот живот на Македонија.

На овој голем настан за Прилеп и Македонија, тогашниот градоначалник на Прилеп, господинот Ристески, им додели плакети на донаторот Ѓорѓија – Џорџ Атанасоски и скулпторот Жарко Башески, како и на светски познатиот оперски пејач баритонот Борис Трајанов и на групата „Синтезис“ за нивното учество во делот на културната програма.

Во чест на подигнувањето на споменикот градоначалникот Марјан Ристески, меѓу другото рече дека градот под Марковите кули, од тој момент е и градот на Александар Македонски. За овој великан, изминативе години, како историска личност, човек и војсководец се напишани многу текстови, снимени се многу филмови, се дебатираше безброј пати, но само донаторот Ѓорѓија – Џорџ Атанасоски и Прилеп направија нешто што ќе биде незаборавно – грандиозен споменик на Александар III Македонски (Велики).

Старите Латини рекле дека името е знак, не знам зошто и не знам кога, но навистина е речено дека името како знак всушност е препознавање, тоа е корен и стебло на еден народ, името на Александар Македонски е нашата препознатливост. Господинот Ристески рече дека денес не зборува од лично име, ниту како градоначалник, туку како Македонец кој има чест да зборува, на овој голем ден за нашиот град.

Исто така градоначалникот рече дека тој нема да зборувам за значењето на Александар Македонски од историски аспект, бидејќи се учело и се знае доволно за Александар Македонски, особено и големо е значењето на овој споменик од аспект на културата, традицијата и туризмот. Најмаркантната личност во нашата историја конечно го доби своето место на еден од најубавите плоштади во Македонија.

Инаку, споменикот е висок шест метри и е изработен од бронза, а копјето е долго 5,30 метри. Штитот има пречник од околу еден метар и на него е претставен релјеф со сцени од Илијадата.

Особено радува тоа споменикот за Александар Македонски е донација на прилепчанец господинот Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски, човекот кој покажа како се сака својот град, како се инвестира во него, како се заживува локалното стопанство и што значи да се биде културен мецена. Тешко ќе беше да се реализира овој проект без неговата несебична поддршка. Секој грам бронза, секое зрно камен и секоја плочка мермер се дел од прилепската културна атракција.

Од таа сцена произлезе и се анимираа идните македонски културни амбасадори, уметници со кои се гордее и град Прилеп. Фасциниран од идејата и од реализацијата на овој проект, бизнисменот Џорџ Атанасоски со огромно задоволство ја прифати поканата за учество на светски признатиот оперски пејач, баритонот господинот Борис Трајанов. А таму беше и групата „Синтезис“.

Затоа беше изразена особна благодарност до нив и до човекот со волшебни раце, кој го излеа овој споменик, господинот Жарко Башески, како и до сите фирми и работници, кои активно беа вклучени во реализацијата на проектот.

Македонска нација“, 25 јули 2018

ОД ПУБЛИКАЦИЈАТА „ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНИЈА“ НА ГЕОРГИ ЏОРЏ БРАНОВ ОД КАНАДА (4)

Првиот дел од публикацијата „*Вистината за Македонија*“ е насловен како „Краток преглед од историјата на Македонија во античкиот период важен за Македонците денес“. Во него е помесместен текстот за потеклото на атичките Македонци, во кои се вели:

Во раната историја, Македонија во античкиот период се викала Ематиа со главен град Ематион кој се наоѓал во близина на Егејското Море. Заедно со организираниите македонски народи живееле и Епироти, Илирци, Ботејци и Тракијски племиња. Исто така, во близина во местото Пиерија кое се протегаало од планината Олимп (место на живеење на античките македонски богови), па до Паеониа место кое се протегаало околу реката Аксиус денешен Вардар, па сè до реката Струма и излегувало на Егејското Море.

Полуостровот Халкидики бил населен со племињата; Мигдони, Едони и Ситони кои по извесно време се обединиле и го формирале градот Олинт и Олинтската лига. На југ, реката Пенеј ја одделувала Македонија од Тесалија и Магнезија. А на север се протегала до реките Халиакмон (Бистрица), и Еригон (Црна Река) на исток до реката Аксиус (Вардар) каде се граничела со Линкесидида (Хераклеја) денешна Битола, Епир, Пелагонија и Пеонија. На исток до реката Струма а на југ кај заливот Терми, Македонија излегувала на Егејското Море, место кое се нарекувало Пиериа.

Македонија во античкиот период била зголемена и обединета со припојувањето со кралствата на Елимитите, на север со Орестидите и Линкестидите на северозапад со народот околу езерото Лихнида (Охридско Езеро) и на североисток со Паонија (околу дене-шен Велес). Значи, Македонија се граничела со Епир, Илирија на запад и Тракија на исток.

Македонија во античкиот период била монархија, во која владееле кралеви пред времето на Александар и Филип па и после нив. Жителите се занимавале најмногу со земјоделство, сточарство, одгледување коњи, кози и најмногу овци на номадски начин. Македонија била многу богата со дрво за градежен материјал кој бил претежно извезуван во античка Грција за изградба на бродови и многу од жителите работеле во рудниците на злато, бакар, сребро и железо.

Тоа не било лесно за Македонците во античкиот период кои повеќе пати биле ограбувани, покорувани со војни од соседите, а најмногу од Илирите. Со овије напади од Илирскиот Крал Бардалис, Македонците претрпувале големи злосторства, загуби и убиства на 4000 македонски војници, население и каде бил убиен братот на Филип, Пердика, а Филип бил тешко ранет.

Со доаѓањето на Филип II, Македонија почнала да напредува на сите полиња на животот. Со интензивниот воен тренинг и дисциплина со новите врсти на воени оружја како

каменофрлачи и долгото копје (сариса), Филиповата војска станала значаен фактор во војувањето. Кога илирскиот крал Бардалис им објавил друга војна на Македонците, двете војски се судриле кај денешна Пелагонија помеѓу денешен Лерин и Битола.

Овој пат македонските војски на чело со кралот Филип му нанеле катастрофални загуби на Илирите каде имало убиени повеќе од 7.000 илирски војници и многу заробени кои биле приморани да работат во рудниците во Македонија (Peter Green - Alexander of Macedon 1970 and Eugene N. Borza 1990). По оваа добиена битка Македонија била на почетокот од стабилноста и растот како воена сила на Балканот. Филип станал еден од најдоминантните војсководители над сите околни народи.

Големиот антички грчки оратор Демостен постојано ги советува Атињаните и нивните сојузници за опасноста од Филип, да бидат многу претпазливи, затоа што античките Грците брзо би паднале под македонска тиранија. Исто така, пред војната со Илирите, Македонците претрпеле еден пораз од Тева каде Филип бил предаден како заробеник.

Сите овие големи и трагични порази престанале со доаѓањето на Филип и Александар каде војните и поразите станале чести појави кај нивните вечни соседи и непријатели.

Македонија го добила името од митската легенда за богот Зевс, кој со ќерката на Декалион Теа, добил два сина, Македон и Магнес. Така, Македонија го добила своето име по синот на Зевс и Теа, Македон. Постојат и други верувања за името на античка Македонија како, на пример:

Македонците кои живееле во планинските територии и во плодородните полиња, со многу реки и чиста вода, жителите биле големи, високи, силни, горостасни, создадени спрема природните услови и обилната здрава храна и биле нарекувани Македонс (Македонци). Исто така, името Македонија може да потекнува и од евроиндискиот народ кој се населувал на Балканот околу 2000 година пред новата ера. Македонците не биле од античко грчко потекло и имале посебен македонски говорен јазик кој се нарекувал коине или пелазгиски јазик.

Херодот во својата историја, ги прикажувал Македонците како грчки народи затоа што името Аргиди му звучело многу слично со Аргос, град во Пелопонез, каде била сместена кралска фамилија Темениди и од каде потекнувал Херакле. (R. Malkolm Errington, 1993.)

Според Хесоид, за грчки народи биле сметани само народите кои потекнувале од Даекалион и Пиррха. Тие имале син по име Хелен од кој потекнуваат сите Хелени - Грци. Синовите на Хелен биле Дорус, Аелос и Ксутус а овие имале синови по име Јон и Ахеус. Така, грчките народи се нарекувале како: Дорианци, Еолци, Ахианци и Јонци. Како што гледаме од оваа митска приказна не се споменуваат Македонски народи.

Исто така, и случајот со кралот Александар I и неговото учество на Олимпијадата во Грција. Тој како силен и голем спортист имал желба да се натпреварува на Олимпијадата која се одржувала во античка Грција. Александар I бил седма генерација од македонската Аргидска династија. Но организаторите не му дозволиле да учествува затоа што тој не бил од грчко потомство и дека Олимпијадата е само за античките Грци. Кралот Александар I, морал да се докажува и да ги убедува организаторите дека неговите предци се со потекло од Аргос од Пелопонез и по тоа тој е Грк.

Тогаш организаторите поверувале на тврдењето на Александар I при што му било дозволено да учествува на Олимпијадата каде и победил. После оваа Олимпијада Александар бил нарекуван Филхелен. Овој прекар им се давал само на оние кои не се антички Грци по род а се љубители на Грција и Грците.

„Македонска нација“, 02 ноември 2022

ДАЛИ ФОНДАЦИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОВ“ ПО 44 ГОДИНИ Е НА РАСПЕТИЕ? (5)

Новиот расписан конкурс за стипендирање на 40 талентирани студенти преку организацијата „Македонија 2025“ и Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ (УКИМ) преку фондацијата „Атанас Близнаков“ е повод за овој текст. Во него, меѓу другото, се вели: „ Стипендиите се доделуваат на редовни студенти кои ќе се запишат во прва година на прв циклус на студии на сите факултети при Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, во Скопје, кои постигнале исклучителни резултати и успех во средното образование, имаат достигнувања и мотивација за личен и професионален развој, но и кои немаат доволно средства за продолжување на образованието на факултет или област од интерес“. Според Статутот на фондацијата „Атанас Близнаков“, пак, стипендии се доделуваат после постигнатите резултати во прва година.

Инаку, фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје е прва од ваков вид во Македонија, која постои 44 годишно и која создава голем интерес кај студентите, јавноста во Република Македонија и меѓу македонските иселеници во странство. Тоа, пред сè, е гордост и радост на своите донатори Атанас Близнаков и неговата сопруга Славка; подарок за младите и за Македонија, но и поттик за другите добродетели, без разлика каде живеат, да им помогнат во забрзувањето на економскиот и културениот развој во својата земја.

Фондацијата има свој Статут по кој работи. За остварување на целите и задачите на Фондацијата се грижи Управен одбор чиј претседател е ректорот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, а потпретседател и доживотен член е авторот на овие редови Славе Катин.

За животот и делото на Атанас и Славка Близнакови се напишани две монографски дела. Монографијата „Атанас Близнаков“ (2000), на македонски јазик во издание на Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ и тогашното Министерство за иселеништво на Република Македонија од Славе Николовски-Катин и монографијата „Атанас Близнаков“ (2017), на македонски и на англиски јазик, во издание на Ректоратот на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ исто така од Славе Катин.

Монографиите се документи за Атанас Близнаков, доблесен иселеник, за кого постојано ќе навираат спомени, а најмногу ќе се потсетуваат студентите – стипендисти на Фондацијата „Атанас Близнаков“, за неговото хумано и патриотско дело, зашто тој останува да живее во историјата на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, на македонското иселеништво, на македонскиот народ и на Република Македонија.

Во двете монографии за Атанас Близнаков се прави обид да се фрли светлина врз неговиот животен пат, со посебна нагласка на неговата донаторска дејност. Трудовите се компонирани во повеќе делови, во кои секој има по повеќе глави, претставувајќи

хронолошка и тематска заокружена целина, иако во основа тие меѓусебно се надоврзуваат и се дополнуваат.

Животната приказна за најголемиот донатор од македонското иселеништво Атанас Близнаков започнала на 15 декември 1901 година во познатото револуционерно село Д'мбени, Костурско, во егејскиот дел на Македонија. Селото во кое се родени плејада предвоени македонски борци и интелектуалци, меѓу кои, Лазар Поп Трајков, Лазо Москов, Лазо Трповски, Ташко Караџа и други кои се бореле за афирмација на македонските идеали.

Селото Д'мбени се наоѓа во северозападниот дел на Костурската околина во Егејска Македонија. Расположено е на еден гранитен масив што се вика Малимади, огранок на планината Вињари, во должина од околу еден километар. Од градот Костур е оддалечено околу 20 км, а од Билишта, гратче што се наоѓа во НР Албанија, околу 25 км.

На север преку планината Вињари се граничи со селото Брезница; на североисток преку планината Костолата со селата Габреш и Дреновени; на исток, преку планината Тумба, Кирјака и Тројница, со селата Шештеово, Апоскеп и Жупаништа; на југоисток со селото Косинец, а преку планината Арвенико и со селото Смрдеш.

Неизбришливи траги Д'мбени оставило во Илинденската епопеја, но и во поранешните бунтови против отоманското владеење под кое Костурско се нашло 1380 година. Живеело и опстанувало, се развивало со своите македонски национални и народно – револуционерни, културни, хумани и какви уште не традиции во сите сфери на животот како вистинско македонско огниште, кое згаснало во јуни 1948 год. Каква трагедија! Било опожарено и уништено од грчката владина војска во текот на Граѓанската војна во Грција и, потоа срамнето со земјата.

Атанас Близнаков е еден од најистакнатите донатори од македонската дијаспора. Неговото име и дело се добро познати меѓу Македонците во Република Македонија и во македонското иселеништво. Тој припаѓаше на прогресивната генерација на Македонците на северноамериканскиот континент, кој помина долго време, далеку од неговата татковина.

Иако најголемиот дел од своето постоење го минал во емиграција, Близнаков до крајот на својот живот остана со проблемите на Татковината. Тој не се покажа како обичен печалбар, туку како личност што настојуваше да навлезе во суштината на македонската слобода, убава и правдољубива идеја, гледајќи ги работите со многу сериозен пристап, со што се издигна над времето во кое живееше.

Во целиот свој животен пат делбата на Македонија ја сфаќаше како трагедија и погуба за македонското дело. Затоа со формирањето на Фондацијата „Атанас Близнаков“, тој беше убеден дека ќе даде драгоцен придонес за Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“, за македонскиот народ и за Македонија, а во исто време тоа ќе претставува поттик и инспирација за идните генерации во иселеништвото и пошироко.

Атанас и Славка Близнакови копнееле да ја посетат слободната македонска држата и таа своја желба првпат ја реализирале во јуни 1958 година. Неопислива била радоста на овој наш иселеник, како и на неговата сопруга Славка од сето она што го гледале на секој чекор. Се ределе посети во Матицата на иселениците од Македонија, на Универзитетот, Болницата, насекаде.

Осумнаесетти април 1977 ќе биде запишан со златни букви во анализите на Фондацијата „Атанас Близнаков“. На тој ден, 148. пленарна седница на Советот на Универзитетот Св Кирил и Методиј од Скопје се одржа и тоа е свет момент, на

прославата за македонските академски институции, како и значаен настан во животот на Атанас Близнаков и Славка. Всушност, на 18 април 1977 година камен-темелникот на оваа добротворна организација беше поставен.

На седницата беше донесена одлука за основање на Фондацијата „Атанас Близнаков“, да обезбеди стипендии за студентите на Универзитетот Св Кирил и Методиј од Скопје во втора година, кои постигнале извонредни резултати во нивните студии, но кои немаат доволно пари да плаќаат за нивното образование.

Првите стипендии се доделени на 10 студенти, за постепено таа бројка да се зголеми на 50 студенти. Заклучно со учебната 2019/2020 година стипендија имаат добиено околу 350 студенти. Мнозина од нив, по дипломирањето, се вклучија во образовниот процес на Универзитетот како асистенти, доценти и вонредни и редовни професори.

Голема благодарност од Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје и од студентите и почит кон починатите Атанас Близнаков и неговата сопруга Славка Близнакова. Затоа, име „Атанас Близнаков“ го носи Домот за посдипломци во Скопје.

Меѓутоа, се прашуваме дали со новиот распишан конкурс за стипендирање на 40 талентирани студенти во прва година преку организацијата „Македонија 2025“ и Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ (УКИМ) преку фондацијата „Атанас Близнаков“ доаѓа до раздвојување и таа е на распетие бидејќи располага со околу 5,5 милиони американски долари.

Инаку, организацијата „Македонија 2025“ е основана во 2007 година во Краун Поинт, Индијана, а канцеларијата во Скопје е отворена во 2011 година. Оваа организација има за цел да го поттикнува економскиот развој и привлекувањето на странските инвеститори во Македонија, а целта на нејзината мисија е Македонија во 2025 година да биде многу блиску до развиените земји во Европа.

Во Бордот на директори на „Македонија 2025“ се: Робер Арсо, претседавач (чермен) на Бордот, Вера Арсоф заменик претседавач (чермен), како и коосновачите Мајк Зафировски, Џон И. Битов и Митре Кутановски. Во Одборот членуваат уште: Зоран Мартиновски, Живко Мукаетов, Крис Павловски, Игор Поповски, Питер Симеон, Џим Никополус, Роберт Стевановски и д-р Невенка Димитрова.

Според зборовите на Мајк Зафировски, „Македонија 2025“ нема свој инвестициски фонд бидејќи тоа не е дел од работата на организацијата. Но, во тој поглед, ние го иницираме, го промовираме и на индивидуална база учествуваме со инвестиции во Фондот СЕАФ Мак 2. Фондот има 8 успешни бизнисмени со македонско потекло кои инвестираат. Фондот ќе реализира инвестиции во средни компании кои имаат стратегија за развој на бизнисот и план за извоз на странските пазари. Дополнително, ја поддржуваат и платформата Homestrings.org која овозможува да се инвестира со помали износи како и следење на состојбата на Фондот.

Ова е прв ваков Фонд во светот, каде УСАИД дава гаранција за инвестираните средства. Македонците од дијаспората треба да ја разгледаат оваа опција и да инвестираат во портфолиото со неколку надежни мали и средни компании во Македонија“, нагласува Мајк Зафировски, еден од главните личности на „Македонија 2025“.

Да се надеваме дека нема да дојде до изреките на македонскиот писател Ристо Крле „парите се отепувачка“.

„Макџел, Сигнеј“, 18 септември 2021

КРАЈНО ВРЕМЕ Е ДА СЕ ЗАЧУВА ИМЕТО И ДЕЛОТО НА ЕСМА РЕЦЕПОВА – ТЕОДОСИЕВА (6)

По пет години од смртта на Есма Реџепова – Теодосиевска и сите дејствија што се случуваат во врска со името и делото на Есма и Стево, во овој текст ќе наведеме факти кои треба да помогнат да се исполни заветот на „Кралицата на ромската песна“, со цел тоа да послужи на идните генерации и на Република Македонија да се почитуваат и паметат успехите и постигнувањата на полињата на македонските граѓани.

Илустрираното монографско дело „55 години Есма со нејзината песна“ на авторот Славе Катин, издадена во 2015 година, на 410 стр страници, во издание на Издавачката куќа „Македонска искра“ и асоцијацијата „Кралицата Есма и Стево Теодосиевски“ од Скопје, а со поддршка на Министерството за култура на Република Македонија е на македонски, англиски и ромски јазик. Рецензенти на делото се Васил Тупурковски и Јордан Плевнеш.

Тоа е дело за Есма Реџепова–Теодосиевска која беше најмаркантно музичко име на ромската, македонската, балканската и светската музичка фолк-сцена. Но, таа беше и жената која животот го посвети на хуманоста, човекољубието и добрината. Таа беше жената со божествен глас, почнувајќи од нејзиното прво музичко откривање на 11 март 1957 година, благодарение на гласот во период од 55 години, стана светски прифатена, позната и призната како естраден уметник

Монографското дело со наслов „Есма“ е посветено на македонската музичка легенда и едно од најпознатите естрадни имиња кај нас и во низа земји на повеќе континенти - Есма Реџепова Теодосиевска. Тоа е дело за вистината на блескавата кариера, сублимат на животот, биографско-публицистички времеплов за 55-те години на сцената на оваа доблесна дама, истакнат уметник, потврден хуманист, донатор, и човекољубец. Монографијата е хронопис и веродостоен приказ за угледната музичка ѕвезда и патриот, вљубеник во својата татковина Република Македонија и нејзиниот животен сопатник, истакнатиот музички уметник Стево Теодосиевски.

Есма и нејзиниот сопруг Стево Теодосиевски, светски познатиот армоникаш одржале илјадници хуманитарни концерти за оние на кои им била потребна помош насекаде низ светот. Есма пеела за беспомошните во Индија, Мексико, Србија, Босна, Пакистан, Хрватска, Иран и други земји во светот, но најмногу во Македонија. Таа беше најголем промотор на ромската, особено на македонската музичка приказна насекаде низ светот. Затоа, Есма Реџепова -Теодосиевска не случајно, ја нарекуваат втора Мајка Тереза.

Во рецензијата за монографијата за Есма Резепова -Теодосиевска, заедничкиот пријател Васил Тупурковски, меѓу другото, ќе го напише следното: „Навистина ми причинува големо задоволство и чест што сум рецензент на многу значајната монографија „Есма“ од Славе Николовски-Катин, автор кој ѝ е познат на македонската и меѓународната културна и научна јавност по бројните публикации, новинарски и научни трудови.

Оваа значајна и по многу нешта единствена тријазична монографија од овој вид (на македонски, на англиски и на ромски јазик, а има текстови и на српски јазик) претставува осврт за ликот и делото на Есма Реџепова-Теодосиевска. Монографијата претставува сублимат за уметничкиот труд на благородната Ромка, сместен во еден биографско-публицистички времеплов кој е своевидна сага за нејзиното опстојување. Монографијата со сета скромност е лика и прилика за животот и делото на Есма и нејзиниот сопруг Стево Теодосиевски што ќе остане вечно да се сеќаваат генерациите

Вистината за Есма Реџепова-Теодосиевска е една необична, интересна и многу убава приказна, која е облагородена во оваа монографија и со авторовата имгинација, знаење и умевање, претставува убав пример за афирмација на македонската и ромската песна и за Република Македонија“, напиша Васил Тупурковски познат општественик и културолог.

Во рецензијата за монографијата за Есма Реџепова, пак, нашиот пријател Јордан Плевнеш ќе го напише следното: „Мојата рецензија за делото Монографијата за Есма Реџепова, од авторот Славе Катин, големиот вљубеник во Македонија, македонскиот народ и во македонската дијаспора е истражувач на македонската духовна вертикала во меѓународни рамки, ќе ја започнам со моето обраќање во УНЕСКО, во Париз.

Поради својата оригиналност и музичка виртуозност Есма е нарекувана „Кралица на ромската музика“ во светски рамки. Во 2010 година, претседателот на Република Македонија, Ѓорге Иванов, ја одликува оваа естрадна уметничка со „Орден за заслуги за Македонија“, за нејзината досегашна посветеност на музиката, како и за хуманите дела и филантропски активности. Исто така, Есма Реџепова-Теодосиевска е првата жена која во 2013 година, ја доби престижната титула „Национален уметник на Република Македонија“. Таа е трет добитник на ова највисоко државно признание, меѓу четворицата, Симон Трпчески, Милчо Манчевски и Борис Трајанов.

Оваа монографија ќе го ретрасира патот на нејзината возбудлива Одисеја и таа може да биде основа за еден документарен филм, по угледот на Вим Вендерс и Буена Виста Социал Клуб. Може да биде основа и за еден мјузикл, кој што би можел да се игра во Њујорк, Њу Делхи, Пекинг, Токио, Москва и во сите европски метрополи. Може да биде основа и за театарска претстава, и за опера, бидејќи, сите жанри се слеваат во една митска река што се нарекува Есма Реџепова, таа извира во Македонија и се слева во светскиот бескрај на уметничката вечност“, напиша Јордан Плевнеш, Ректор на Универзитетот за аудиовизуелни уметности - ЕСПА, Амбасадор на Македонија во УНЕСКО и драмски писател.

Инаку, македонската естрадна уметничка, Есма Реџепова-Теодосиевска е родена на 8 август 1943 година, во Скопје. Потекнува од сиромашно работничко семејство. Но, потеклото и историјата на нејзиното семејство е интересно, преселничко, составено од повеќе нации, космополитско, во кое царувале трите најважни светски религии: еврејската, муслиманската и православната. За жал, на 11 декември 2016 година, по кратко и тешко боледување на 73 годишна возраст почина „Кралицата на ромската музика“, македонскиот музички амбасадор во светот, Есма Реџепова - Теодосиевска.

Во дел од биографијата на Есма Реџепова -Теодосиевска, меѓу другото е запишано дека таа како естраден уметник одржала илјадници концерти насекаде во светот, околу шестотини композиции се трајно впишани на плочи касети и компакт-дискови, отпеани на 20 јазици; телевизјата - како еден од електронските медиуми и има отстапено многу часови; има добиено повеќе од 2.000 благодарници за хумано дело, затоа ја споредуваат со Мајка Тереза.

Таа е носител на златен и сребрен Титов медал за особени придонеси во културата во поранешна Југославија; добила златен медал за „Пејач на милениумот“, доделен во Москва во конкуренција на врвни пејачи од 83 земји; добитник е на наградите „13 Ноември“ и „20 Ноември“, освојувач е на наградата на УНИЦЕФ во Белград и носител на првиот пасош од Детската амбасада во светот; два пати била кандидат за Нобеловата награда за мир зад чија кандидатура се потпишале повеќе од 50 невладини хуманитарни институции од татковината и ширум светот; носител е на титулата „Примадона на европската песна“ и „Кралица на ромската песна во светот“; добитник е на награда „Мајка Тереза“; на „Орден за заслуги на Македонија“ и добитник е на титулата „Национален уметник на Македонија“.

Во 2010 година „Кралицата на ромската музика“ и светски признатата естрадна уметница Есма Реџепова прими орден за заслуги од претседателот на Македонија Ѓорге Иванов за нејзината досегашна работа во музиката, но и за нејзините хумани дела и филантропски активности. По тој повод нејзината скромност ќе рече: „Ова високо признание не го добивам јас, туку го добиваат граѓаните на Македонија, затоа што секогаш сум присутна во нивните домови. Ова не е само признание за мене, туку признание на сите националности кои живеат во Македонија“.

Исто така, во оваа монографија за Есма Реџепова–Теодосиевска е забележано дека таа избра да живее на Кале, покрај Музејот на Гоце Делчев и Музејот на современата уметност. Куќата што таа и нејзиниот сопруг Стево Теодосиевски почнале да ја градат пред повеќе од дваесеттина година служеше и како стан во кој живееше Есма и како Дом на хуманоста „Куќа музеј на музиката на Есма и Стево Теодосиевски“.

Куќата целосно не е завршена, но таа е распоредена на четири нивоа. Освен дневната соба со трпезарија и кујна, како и спалните соби сместени еден кат погоре, кои претставуваа дом на „Кралицата на ромската песна“, според проектот на професор Димитрие Голубовски, се изградени уште еден голем дневен престој со поглед кон градот, како и изложбен музејски простор на приземјето со адекватни помошни простории.

По смртта на Есма, куќата треба да биде претворена во мавзолеј, а на приземјето ќе бидат изложени урните со пепелта на Стево (каде и сега се наоѓа) и на Есма. Во дворот, пак, ќе има малечок амфитеатар и ќе се уреди паркот на целата локација. Куќата и Музејот се предвидени да бидат заедно во еден објект, затоа што идејата на Есма беше по нејзината смрт луѓето да можат да видат сè што било поврзано со неа и со Стево Теодосиевски.

При една средба, за куќата и Музејот Есма ни изјави: „И Стево и јас сакавме луѓето да можат да дојдат и да видат како сме живееле и да разгледаат сè што на некој начин било поврзано со мојот и со животот на Стево“, велеше „Кралицата на ромската песна“.

За Македонија, пак, таа често го повторуваше следното: „Сум се родила тука и тука ќе умрам. Го сакам македонскиот народ, оваа земја. Секогаш со гордост истакнувам од каде сум. По цел свет кажувам дека сум родена во Македонија, во која Ромите најмногу ги зачувале јазикот, традициите и обичаите на својата прататковина Индија. Дека имаме две ромски телевизии, радиостаници, свој застапник во парламентот, ромски градоначалник. Кога со Стево се вративме во Скопје, по триесет години живот во Белград, изгубивме многу пари, ама не жалам. Така одлучивме и никогаш не се покајавме. Дијдивме во Македонија“, велеше Есма.

„Македонска нација“, 26 мај 2021

МЕЃУНАРОДНИОТ ДЕН НА РОМИТЕ 8-МИ АПРИЛ И НИВНИОТ РАЗВОЈ ВО СВЕТОТ (7)

Меѓународниот ден на Ромите 8 Април се слави, речиси, во сите места во Република Македонија, каде според пописот од 2002 година, живеат околу 54.000 Роми или 2,66 отсто од вкупното население. Од 2007 година Владата на Република Македонија го усвои 8 Април да се одбележува како државен празник и неработен ден за Ромите во Македонија. Есма Реџепова – Теодосиевска, пак, беше жената со божествен глас и најмаркантно музичко име на ромската музичка фолксцена.

Според илустрираното монографско дело „55 години Есма со нејзината песна“ на авторот Славе Катин, издадена во 2015 година, на 410 стр страници, во издание на Издавачката куќа „Македонска искра“ и асоцијацијата „Кралицата Есма и Стево Теодосиевски“ од Скопје, а со поддршка на Министерството за култура на Република Македонија е на македонски, англиски и ромски јазик.

Монографијата е посветено на амбасадорот на ромската песна и македонски музички освојувач на сите меридијани. Име познато и признато, уважено и респектирано во музиката. Вистината за Есма Реџепова – Теодосиевска е една необична, интересна и многу убава приказна, која е облагородена во оваа монографија и со авторвата имагинација, знаење и умевање, Есма е претставена како пример за афирмација на македонската и ромската песна и за Република Македонија.

Во Монографијата посебно место имаат Ромите. Во неа е забележано дека во Македонија и во светот на 8 Април се одбележува Меѓународниот ден на Ромите. Тоа е во чест на народот кој има индоевропско потекло од областа Пенџаб, кој нема матична држава и е раселен насекаде низ светот. На овој датум во 1971 година во Лондон почна Првиот конгрес на Ромите кој траеше до 11 април. По тој повод овој значаен ден Организацијата на Обединетите нации го прогласи за Светски ден на Ромите.

Се претпоставува дека во светот има 12 милиони Роми, иако според некои тврдења тој број е само за Европа. Ги има низ сите европски држави, во Азија, Африка, Австралија и во Јужна и Северна Америка. Најмногу се населени во Турција, околу пет милиони, потоа Романија и Шпанија со по 1,5 милион, Унгарија со еден милион, Бугарија со 700.000 итн.

Во Македонија, Ромите се една од малцинските етнички групи. Според пописот од 2002 година, во Македонија живеат околу 53.879 Роми или 2,66 отсто од вкупното население. Општината Шуто Оризари е единствената општина во светот каде мнозинството се Роми, а воедно и единствена општина во светот каде ромскиот јазик е официјален јазик, покрај македонскиот. Исто така, Македонија е единствената земја во светот каде со Уставот од 2001 година, Ромите се признати како народ.

Треба да се нагласи дека Меѓународниот ден на Ромите 8 Април се слави, речиси, во сите места во нашата држава. Ромите се населени претежно во градовите и дури

95 отсто од македонските Роми живеат во градските средини. Во 2007 година по предлог-амандман од тогашниот ромски пратеник, м-р Шабан Салиу, од Владата на Република Македонија беше усвоено 8 Април да се одбележува како државен празник и неработен ден за Ромите во Македонија.

Првите доселувања на Ромите на територијата на Македонија биле забележани во XIV век. Нивното главно доселување било за времето на турските освојувања на Македонија кон крајот на XIV и почетокот на XV век, кога тие работеле како слуги на турските генерали и големци.

Постои теорија дека и Ромите се доселени во Македонија уште од времето на Александар Македонски, бидејќи работеле како ковачи за неговата војска при освојувањето на Египет. Оваа теорија ја застапуваат дел од Ромите кои себеси се нарекуваат Египќани или Еѓупци и се сметаат за посебна етничка група од Ромите и кои претежно живеат во Охрид, Струга и Ресен.

По религија мнозинството Роми се муслимани, но постои и мал број Роми со христијанска и друга вероисповед. Ромите со христијанска вероисповед се познати под името Масарманги или Масрманговци и живеат во повеќе градови од источна и југоисточна Македонија. Исто така, мал број припаѓа на бекташката секта и други протестански цркви.

Кога се зборува за ромската музика во Македонија, пак, секогаш се асоцира на Есма Реџепова и Ансамблот „Теодосиевски“. Тие се изведувачи и афирматори, пред сè, на ромската, а потоа и на македонската песна и музика, или на заедничкиот музички фолкор.

Инаку, народната ромска песна и музика се пренесува од колено на колено по пат на усни преданија. Во Македонија постојат голем број народни песни и игри кои го одразуваат животот, работата и обичаите на луѓето кои живеат во неа. Голем дел од оваа музика има свои карактеристични национални белези.

Кога се зборува за македонската народна музика, пак, треба да се нагласи дека таа претставува синтеза на она што македонскиот народ го понел од далечните времиња, од она што го наследил во денешната своја татковина и од пошироката средина. Затоа во неа се среќаваат антички, римски и други елементи, како што се, на пример, русалиите во Гевгелиско, потоа византиското влијание врз духовната музика, ориенталните состави на чалгации и зурли, западноевропски влијанија на староградски песни и друго.

Според содржината и кореографијата македонските народни игри и песни можат да бидат обредни и световни. Од обредните игри ќе ги наброиме: додолските, коледарските, русалиските и др. Во световните игри спаѓаат тие што се поврзани со животот и работата на македонскиот народ како што се: борбените, свадбарските, жетварските, хумористичните, љубовните и др. Во разни краеве на етничка Македонија тие имаат различни имиња, во зависност од местото и начинот на изведувањето.

Чалгијата е типична „староградска музика“, која веќе долго се негува во многу градови, особено во Велес, Охрид, Битола и Солун и со себе носи силни ориентални влијанија, како што може да се забележи по стилот на изведбата. Меѓутоа, со време, македонската чалгија се здобила со специфичен тонален дијалект и израз. Чалгии се свират на свадби, верски празници (Божик, Велигден и др.), обреди, панаѓури итн.

Ромската музика, пак, за која често се користи увредливиот збор „циганска музика“, е музика на ромскиот народ, кој потекнува од просторите на северна Индија, а денес претежно живее на европските простори. Поради номадскиот начин на живеење

таа е различна и со различно влијание. Од тие причини, речиси на сите простори каде живеат Роми, нивната музика е прифатлива од широките маси и многу е популарна.

Како резултат на долгите патувања на тие „талкачи по светот“, како често ги нарекуваат Ромите, ромската музика попримила разни влијанија, како што се: индиско, македонско, арапско, елинско, персиско, турско, чешко, руско, словачко, румунско, германско, данско, француско, шпанско и други влијанија.

Друга карактеристика која обединува голем дел од ромската музика е танцот – играта. Елементите на играта често имаат силно влијание на земјите источно од Европа. Според разликите на танцот, на јазичниот дијалект, музиката и изведбата има многу ромски изведувачи на ромска песна и музика кај кои се среќаваат слични елементи со други ромски групи, без разлика на времето на нивното постоење.

Денешната ромска песна и музика во Македонија е спечифична и типична за Ромите на овие простори. Така, песните и јазикот на кој ги изведуваше Кралицата на ромската музика Есма Реџепова–Теодосиевска се со свои уникатни елементи за Ромите во Скопје и околните места. Затоа, нејзината изведба предизвикуваше интерес не само кај Ромите во Македонија и на Балканот, туку и кај Ромите и сите народи во целиот свет.

Постојат голем број познати и признати Роми во областа на песната, изведуваче на музиката, танцот и другите гранки на културата. Едни од познатите и признатите изведувачи на ромската песна и музика во Македонија, на Балканот и во светот се, секако, Есма Реџепова и Ансамблот „Теодосиевски“.

Инаку, генералниот секретар на Советот на Ромите во Европа, Торбјорн Јагланд, по повод Меѓународниот ден на Ромите - 8 Април, во 2014 година во едно од своите интервјуа изјавил дека Ромите придонеле многу за европската култура.

Тој како пример ги навел композиторите Лист, Брамс и Верди кои биле под влијание на ромската музика и дека фламенкото е инспирирано од ромскиот танц. Јагланд додал дека популарни изведувачи и глумци, вклучувајќи ги и Чарли Чаплин и Јул Бринер тврделе дека се од ромско потекло.

„Сепак, тажната реалност е дека повеќето од десет милиони Роми во Европа сè уште живеат во сегрегација и тешка сиромаштија. И покрај европските програми да им се помогне на Ромите да се интегрираат во општеството, напредокот е бавен. Ромите се соочуваат со дискриминација во медиумите, во политиката и на работните места.

Исто така, тој нагласил дека Ромите сè уште живеат во гета, и нивните деца посетуваат сегрегирани училишта. Општинските услуги за домување, образование и здравствена заштита, често не ги искористуваат. Отпорноста и предрасудите против Ромите од делови на населението се дел од тешкотиите со кои се соочуваат Ромите. Градоначалниците и локалните совети во градовите како Дисбург, Германија и Стразбур, Франција, заслужуваат пофалба затоа што напорно работат да најдат соодветни решенија“, изјавил Јагланд.

Ромите во светот имаат своја химна која е омилена кај сите изведувачи на ромската песна, особено кај Есма Реџепова–Теодосиевска. Тоа е песната Џ(Г)елем, џ(г)елем. Оваа песна која често се користи како химна на ромскиот народ ја составил Жарко Јовановиќ. Насловот е адаптиран во многу земји од страна на локалните Роми, со цел да одговара на нивниот мајчин јазик и правопис и дијалектот на ромскиот јазик. За првпат била изведена на Првиот светски ромски конгрес одржан во 1971 година во Лондон. Исто така, Ромите во светот имаат и свое знаме.

„Македонска нација“, 09 април 2021

ВИКТОР БИВЕЛ ВО ОДБРАНА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА ОД ГРЧКИОТ ГЕНОЦИД (8)

Виктор Бивел е Австралијанецот од Сиднеј со македонско потекло од Егејска Македонија и е еден од најактивните во македонската дијаспора во период од повеќе од 25 години. Тој е доблесен Македонец кој својот живот го посветил на публицистиката, на пишаниот збор, на науката, на древните корени на македонскиот народ, особено од Егејска Македонија и на македонското иселеништво од етничка Македонија. Виктор е особено активен во борбата за заштита на основните човекови права на Македонците во Грција.

Неговото име и дело се добро познати меѓу Македонците во Австралија и меѓу македонските иселеници во целиот свет. Тој е познат новинар значаен издавач, уредник и публицист. Неговиот портал „Политекон“ е огледало за вистината на културата, историјата и борбата за основните човекови права на Македонците во Грција.

Семејството на Виктор Бивел е од Нерет, од егејскиот дел на Македонија. Неговите дедовци Никола Биволчев и Ване Мечкаров пристигнале во Австралија меѓу првите доселеници од Македонија, во 1926 и 1937 година, а неговиот родители Ристо и Фанија Биволчев се преселиле во 1955 година. Виктор е првиот во неговото семејство кој е роден во Австралија.

Како резултат на неговите активности, Виктор услеа негирањето на македонскиот идентитет и потешкотиите со кои се соочуваат Македонците во Егејска Македонија да бидат за прв пат претставени на он-лаин конференцијата на „Меѓународната асоцијација на истражувачи на геноцидот“ (ИАГЦ), што ја организираше Универзитетот од Барселона, Шпанија, од 19-23 јули 2021 година.

Виктор Бивел на Конференцијата настапи со реферат насловен „Јазикот и негирањето на македонскиот етнички идентитет“, во кој, меѓу другото рече дека постои долга историја на владите, а особено на Грчката влада која користи различни средства за да го смени идентитетот на Македонците во нешто помалку македонско или немакедонско. Затоа неговиот труд се однесува на одбраната на геноцидот што се врши врз Македонците во Егејска Македонија.

Притоа, тој особена нагласа стави врз извештајот на „Организацијата за заштита на човековите права“ (Human Rights Watch) од Соединетите Американски Држави од 1994 година, под наслов „Негирањето на етничкиот идентитет: на Македонците во Грција“, со што ја кажува вистината за негирањето на човековите права на Македонците во Егејска Македонија од страна на Грчката влада во период од повеќе од еден век. А тоа се прави се' со цел да им се негира идентитетот на Македонците во Грција.

Како резултат на децениската репресија врз македонското население во Грција, во извештајот на „Организацијата за заштита на човекови права“ од 1994 година, беше истакнато дека „Грчката влада го негираше идентитетот на малцинството на етничките

Македонци прекршувајќи ги меѓународните закони и договори за човекови права, а со таквите методите Грчката влада ги негираат македонскиот идентитет и култура на Македонците во Егејска Македонија“, е потенцирано во извештајот на Виктор Бивел.

Исто така во извештајот се нагласува дека пости клима на страв во која многу Македонци се несмејат и се плашат отворено да го истакнат македонскиот идентитет или нивните сфаќања. Грчката влада не ги ословува етничките Македонци како „Македонци“, туку како „славофони Грци“, „словени“, „славوماкедонци“. Исто така, се нагласува дека Грчката влада и нејзините институции ги променија македонските имиња на топонимите и на личните имиња од македонски во грчки, со што сите Македонци мораат да имаат грчки имиња. Притоа, на Македонците им се забрането да го изучуваат нивниот мајчин македонски јазик.

Извештајот прикажува и повеќе репресивни мерки, двојни стандарти и случаи на малтретирање на Македонците во поглед на политиката, религијата, културолошкото изразување, слободата на изразување, како и на активностите за човекови права. Речиси сите овие репресивни мерки важат и денес, тврди господин Бивел во својот реферат.

Тој додава дека на сите владини новоа, на ниво на организации и индивидуалци има илјадници примери како Грчката влада, нејзините институции, нејзините поддржувачи и националистите од дијаспората го блокираат или се обидуваат да го блокираат изразувањето на македонскиот идентитет.

Во излагањето на Виктор Бивел е нагласено дека „Западните сили истакнале дека Преспанскиот договор ќе стави крај на недоразбирањата помеѓу Грција и Македонија“. Но, од таа гледна точка мнозинството Македонци ширум светот сметаат дека Преспанскиот договор е недемократски и оти претставува неуспех. Се наведува дека и понатаму „грчките двојни стандарди останале“, бидејќи Македонците неможат да имаат држава наречена „Македонија“.

Згора на тоа, како што стравува поголем број Македонци, зборовите за опис на нивниот идентитет, сега честопати се заменети со термините „северномакедонски“ и „северномакедонци“. Вакви примери Македонците наведуваат дека ги има и во Австралија, која има голем број иселеништво, но има уште поголем број грчко население обединети во многу поактивна грчка заедница од онаа на Македонците од етничка Македонија.

Затоа Виктор Бивел во својот реферат заклучува дека време е да се стави крај на балканскиот мит, односно на идеите спроведени во 19-от и 20-от век, според кој народот што живеел во Македонија незнаел дека бил македонски и дека на овој народ му биле потребни странски политичари, експерти, академици, учени луѓе од други земји да му кажат кој е и што е тој народ?.

Тоа, меѓу другото, го изнесе публицистот Виктор Бивел, кој важи за познат, признат и честит Австралијанец, кој во исто време е посветен на етничка Македонија, на македонската вистина и на Македонците ширум светот, во својот реферат на конференцијата на „Меѓународната асоцијација на истражувачи на геноцидот“ (ИАГЦ), што ја организираше Универзитетот од Барселона, Шпанија, од 19-23 јули 2021 година.

Зато, не случајно може да се каде дека има многу талентирани и вредни македонски активисти во Австралија што е мотив повеќе Македонија да не се сомнева дека македонското иселеништво на петтиот континент и насекаде во светот не само што е многубројна, туку е и многу гордо на своето македонско потекло и ја брани и се гордее со неговата огромна љубов и почит кон етничка Македонија.

„Макџел, Сиднеј“, 04 август 2021

115 ГОДИНИ ОД МАСАКРОТ ИЗВРШЕН ОД ГРЧКИТЕ АНДАРТИ НА ПРАЗНИКОТ БЛАГОВЕЦ ВО СЕЛОТО ЗАГОРИЧАНИ, КОСТУРСКО (9)

Беломорска (Егејска) Македонија има своја иосторија, минато, сегашност и иднина. Општо е познато дека македонскиот народ во тој дел од македонската земја, според своите карактеристики и обичаи, јазично и етнички и е туѓ на Грција. Од тие причини грчката буржоазија од првиот момент од 1913 година ја проширила својата власт над Егејска Македонија, изградила политика на физичко истребување на македонскиот народ и менување на етничкиот состав во своја корист

Грчката буржоазија, меѓу другото, во намера да го избрише секој белег што потсетува на македонскиот карактер на Беломорска Македонија, во ноември 1926 година донела Закон за замена на македонските топоними со грчки имиња на селата и градовите, називите на планините, полињата, реките итн.

Повеќедеценискиот процес на етничко чистење, елинизација, бришење на македонската историја и нејзиното толкување според елинските големодржавни потреби е процес на бришење на македонскиот национален идентитет и постоење. Егзодусот на Македонците од Егејска Македонија како последица од Граѓанската војна и од елинските (грчките) репресивни режими, спаѓа во редот на најтрагичните етнички чистења направени врз еден народ во најновата европска историја.

Заради остварување на елинските мегаломански идеи, Македонците од цела Беломорска Македонија, особено од 1913 година по поделбата на Македонија, се изложени на физичка и духовна репресија, која низ различни форми, но со непроменети цели, трае до ден-денес. Се обезличува и деноминира македонскиот народ и неговиот национален идентитет низ перманентна елинизација. Затоа, не се дозволи враќање на илјадниците протерани македонски иселеници, со цел да се прикаже македонската историја како елинска.

Според пишаните документи, селото Загоричани (Згоричане) (на грчки преименувано во Василиада), е познато како место на многу масакри врз македонското население, поради кои селото се споменува во познатата македонска народна песна „Народе македонски“.

Селото Загоричани е едно од најголемите македонски села во Костурската околија. Расположено е североисточно од градот Костур и јужно од Лерин. Одалеченоста од Костур изнесува околу 20 километри. Сместено е на падините на планината Вич, на гребенот наречен Рамна, југозападно под врвот Врбица.

Како едно од најголемите македонски села чии жители се истакнувале со својата македонска национална свест и посветеност кон Македонија, Загоричани претрпело многу страдања, како масовни убиства - колежи на населението,

уништување и спалување на куќите и целото село. Тоа наполно било изгорело во времето на Илинденското востание, кога неговите двокатни убави куќи турската војска ги претворила во урнатини, а биле убиени и 25 селани.

Подоцна, на 15 март 1905 година, и грчките андарти извршиле голем колеж. Биле убиени шеесеттина селани, а селото повторно запалено. По ова масовно клање, започнало големо иселување во прекуокеанските земји, со што бројот на македонското население то почнал да опаѓа. Веднаш по добиената информација за масакрот во Загоричани, во селото го посетил жандармерискиот офицер Козма Елилио Манера, а четири дена потоа пристигнала и комисија која бил составена од битолски конзули, италијански и турски офицери. Тие потоа ќе го опишат ужасот кој зад себе го оставиле грчките андартти.

Пред Балканските војни селото имало 300 куќи. На местото на иселениите Македонци, грчките власти во 1924 година населиле 25 бегалски семејства од Мала Азија. Загоричани повторно настрадало за време на Втората светска војна и за време на Граѓанската војна, кога биле убиени 62 Македонци, а други 242 биле принудени да побараат засолниште во Република Македонија и во некои источноевропски земји.

Се чини, еден од најмаркантните датуми за сверствата што ги правеле грчките банди против мирното македонско население е, секако, масакрот во Загоричани во 1905 година. Тој бил извршен во етнички чистото македонско село Загоричани, Костурско од страна на грчките андартти.

Таа трагедија селото ја доживеало пред 115 години, на христијанскиот празник Благовештение на Пресвета Богородица на 7 април, (25 март стар стил) 1905 година. Тој голем празник кај македонскиот народ е познат и како Благовец, Благоец, Блошчојне и сл. Интересно е да се спомене дека црквата во Загоричани го носи името „Воведение на Пресвета Богородица“.

Токму пред 115 години, на празникот Благовец, околу 300 грчки андартти, заборавија дека имаат христијанска вера, се претвориле во ѓавови, го запалиле селото, а населението го масакрирале. На тој голем христијански ден андартите убиле шеесеттина селани (жени, деца, старци), имало многумина ранети и биле запалени повеќе куќи. За жал, трагичниот масакр на големиот христијански празник Богојавление на Пресвета Богородица го организирал костурскиот митрополит Германос Каравангелис, затоа што наводно еден дел од населението во Загоричани ја прифатило Бугарската егзархија, (немале своја Македонска православна црква).

Всушност, селата во Егејска Македонија како Загоричани кои активно зеле учество во Илинденското востание и се откажале од Цариградската патријаршија, станале пречка за остварување на грчката мегали идеја. Поради тоа, андартот Георгиос Цондос, познат како капетан Вардас, решил да го казни селото. Според Стаматис Раптис, кој пишува за активностите на грчката пропаганда, на андартите им било наредено да ги убијат сите жители на селото над 16 години. Дури и самиот Германос Каравангелис признал дека обезбедил список на истакнати поединци кои Капетан Вардас морал да ги убие.

Инаку, Германос Каравангелис бил истакнато грчко „духовно лице“, патријаршиско костурски митрополит, еден од пионерите на грчката вооружена пропаганда во Македонија. Роден е под името Стилианос Каравангелис во селото Стипси на остров Лезбос. Во 1900 година Каравангелис бил поставен за патријаршиски митрополит во западномакедонскиот град Костур.

По создавањето на андартските чети Каравангелис започнал да врши насилен притисок врз 30 егзархиски села со македонско православно население во Костурско

како што биле селата Апоскеп, Божишча, Вишени, Дреновени, Загоричани, Д'мбени, Косинец, Орман, Смрдеш и многу други.

Таму Каравангелис станал еден од пионирите на Грчката вооружена пропаганда во Костур и почнал да соработува со Елиномакедонскиот комитет како и со фашистите Павлос Мелас, Јон Драгумис и Ламброс Коромилас и други. Каравангелис ги организирал првите андарски грчки и прогрчки чети во Македонија составени од грчки воени офицери.

Тврдењата се точни дека Каравангелис е еден од главните организатори на крвата свадба во Зелениче и масакрот во Загоричани. За овие случувања самиот митрополит напишал дека во 1905 година во Зелениче имало една свадба. За тоа дознала четата на Каудис, влегла во куќата и бидејќи згаснале светлата, истрелале во темнијата и убила петнаесет или шеснаесет „Бугари“ (Македонци м.з). Но, невестата и зетот не биле убиени. Ова го сториле затоа што мислеле дека на свадбата присуствувале и членови на „бугарските банди“.

Според пишувањето на Каравангелис, една „бугарска чета“ отишла еден ден и го изгорела манастирот во Цирилово... По неколку дена „Бугарите“ изгореле и друг манастир во Сливени и го убиле и монахот кој се наоѓал таму. Бидејќи во опожарувањето на овие манастири учествувале и многу „Бугари“ (Македонци.м.з) од селото Загоричани, Вардас решил да ги казни...

Кога Вардас решил за нивното казнување, тој му испрати писмо на Каравангелис, а тој му ги испратил имињата на неговите (шпиони.м.з) луѓе, за да не ги гибне. И така спроти 7 април (25 март по стар стил) 1905 година се сокрил во шумата наспроти селото со околу 300 борци меѓу кои биле и војводите Каудис, Макрис и Булакас, еден разбојник по име Гудас со својот син и многу други.

Сите што се спротиставувале во селото ги убивале, а нивните куќи ги запалувале. Тој ден биле убиени шеесетина македонски жители на Загоричани и неколку гркомани (шпиони). Од гркоманите не беа убиени многумина, затоа што Каравангелис му имал дадено список со нивните имиња на Вардас, и самите се погрижиле да се скријат, додека македонското население („Бугарите“, како Каравангелис ги нарекувал) се бореле жестоко. Но во таа голема бркотница не било лесно да се разликуваат кој биле „Грците“, а кој се „Бугарите“ (Македонците).

Масакрот на неделното македонско население во селото Загоричани, Костурско, во Егејска Македонија се случил токму на христијанскиот празник Свето Благовештение, или Благовештение на Пресвета Богородица. Овој ден се вбројува во постојаните празници и е на 7 април според новиот, или на 25 март според стариот календар.

Меѓу народот повеќе е познат како Благовец, Благоец, Блошчојне и сл. и се смета за тежок празник поради што тогаш не се работи. Некои дури го сметаат за голем празник како Велигден поради што се вели: „Благовец прв ден Велигден“. Тогаш се оди на именден кај оние што имаат име Благоја, Блаже, Благојка, Благоица и тн. Поради тоа што Благовец е благ ден тогаш, се верува дека и раната не боли па на малите деца им ги дупат ушите за обетки.

Со Благовец е поврзано и доаѓањето на птиците преселници, штркот, ластовицата, кукавицата, пупунецот, славејот и др. Се верува дека тие ќе дојдат на овој ден дури и да врне снег. За кукавицата се вели дека и таа радувајќи се на овој благословен ден отвора уста и кука но никогаш не кука пред Благовец како што пупал пупунецот.

„Македонска нација“, 08 април, 2020

ЗОШТО СЕ НЕГИРА МАКЕДОНСКОТО МАЛЦИНСТВО ВО БУГАРИЈА? (10)

Причината за упорното негирање на Македонците во Бугарија доаѓа од бугарската националистичка догма дека нема, не може и не треба да има Македонци. Со тоа се потврдува стравот на Бугарите од признавање на историските факти за нацијата, јазикот, културата и сите други човекови и државни параметри на Република Македонија, како и вистината за Македонците во Пиринска Македонија.

Невозможно е да се каже колкав е точниот број на етничките Македонци во Бугарија, особено поради фактот што различни извори даваат спротивставени податоци. Сепак, светските извори се согласуваат дека огромен е бројот на граѓаните на Република Бугарија (неколку милиони) кои се етнички Македонци од Пирин, потомци на доселеници од Егејска и Вардарска Македонија, емигранти или бегалци кои својот дом го нашле во Бугарија.

Така, поред пописот на населението во декември 1946 година, во Народна Република Бугарија од вкупно 252.908 жители во Пиринска Македонија 160.541 лице, односно 70% се изјасниле како етнички Македонци.

Изнесените факти ја потврдуваат вистината за Македонците во Бугарија, кои Бугарија вешто се обидува да ги изманипулира. За жал, и за голем демократски срам, според пописот на населението во Република Бугарија од 2011 година таму живеат само 1.654 Македонци, од нив: 561 се населени во Благоевградска област, а 1.163 се со мајчин македонски јазик, додека 1.091 се државјани на Република Македонија кои живеат во Бугарија. Се постапува шрашањето: Каде отидоја Македонците?

Исто така, факт е дека за време на претседателствувањето на Георги Димитров, во 1947 година биле отворени македонски училишта, библиотеки, театар, биле создадени печатените медиуми, „Пирински весник“ и Печатницата „Македонска книга“. Сето тоа било дел од остварените ветувања за правата на Македонците во Бугарија, кои би го зајакнале македонскиот јазик, култура и иднина. Сите тие државни права за етничките Македонци после 11 години биле укинати, а установите затворени во 1958 година, поради политички причини и менување на власта и владетелите.

Македонското малцинство, во минатото беше официјално признато во Република Бугарија и имаше право да го изучува македонскиот јазик и историја, имаше свои установи и различни организации. Но, по 1963 година, сето тоа беше прогласено за непостојечко и подложено на асимилација како дел од процесот на создавање на „единствена бугарска социјалистичка нација“, а Македонците беа подложени на организиран прогон, што испрати стотици луѓе во затворите а илјадници беа дискриминирани по друг начин..

Во 1990 година, бил формиран нов весник за македонското малцинство во Бугарија, со име „Народна волја“. Весникот се подготвуваше и се печатеше во Благоевград (Горна Цумаја) на бугарски и на македонски јазик, а Георги Стоев Христов беше сопственик и главен и одговорен уредник на весникот „Народна волја“. Во исто време Георги Христов, до крајот на животот беше борец за македонските права и слободи во Пиринскиот дел на Македонија и пошироко во Бугарија.

За одбележување е што во Благоевград е формирана Обединетата македонска организација ОМО „Илинден“ – ПИРИН. Таа е демократска партија во Република Бугарија, која ги штити правата на малцинствата и се залага за децентрализација на државата. Таа е единствената политичка партија која се бори за правата на македонското малцинство во Бугарија. Партијата дејствува главно во југозападниот регион на земјата, познат и како Пиринска Македонија.

Таа беше регистрирана како политичка партија во 1999 година и учествуваше на општинските избори во октомври 1999 година, каде што избра пет локални функционери. Но, на 29 февруари 2000 година Уставниот суд во Бугарија го прогласи ОМО „Илинден“ - ПИРИН за неуставна. Ова беше директно кршење на правото на слобода на здружување и правото на слобода од дискриминација.

Бугарската влада одбива да го признае постоењето на големото македонско малцинство во Пиринска Македонија и продолжува да ги крши нејзините основни човекови права. Членови и симпатизери на ОМО „Илинден“ - ПИРИН (политичка партија и организација за човекови права) и ОМО „Илинден“ (организација за човекови и малцински права) се снимени, малтретирани, тепани, казнети, па дури и затворани само поради тврдење на нивниот етнички македонски идентитет.

Стравот од малцинствата во Европската Унија е надминат. Затоа и во „новите“ единици, како што е Бугарија треба да се надминат состојбите во кои во минатото се „тргуваше“ со малцинствата во полза на националната „чистота“ на државите. За „чисти“ национални држави во ЕУ зборува само радикалната десница и неонацистите.

Почитувањето на малцинските права е демократски меѓународен стандард, кој треба да биде вграден во внатрешното уредување на секоја земја што се изјаснува за демократска, особено ако е и членка на ЕУ. Значи, на македонското малцинство во Бугарија му припаѓаат правата според стандардите на меѓународното право и Македонија едноставно не може да се откаже од тие права на Македонците во Пиринскиот дел на Македонија.

Меѓутоа, за голема жал и човеков страм, бугарската влада одбива да признае постоење на македонско малцинство во Пиринска Македонија и воопшто во Бугарија и продолжува да ги крши основните човекови права. Членовите и симпатизерите на ОМО „Илинден“ – ПИРИН, политичка партија и организација за човекови права и ОМО Илинден, организација за човекови и малцински права се малтретирани, тепани, казнувани, па дури и затворани, едноставно за нивното прогласување на својот македонски идентитет.

Прашањето за македонското малцинство во Бугарија е тема што постојано тлее и се разгорува во македонско-бугарските односи. Оваа тема особено добива актуелност по секоја пресуда на Европскиот суд за човекови права во корист на претставниците на македонското малцинство, поради ноторниот факт дека оваа земја не им дозволува да го користат човековото право на здружување и постојано изнаоѓа начини и оправдувања да го одложува спроведувањето на пресудите.

Во однос на пресудите на Европскиот совет за човекови права Бугарија треба да ги спроведе, да го признае македонското малцинство и да му ги овозможи сите права на многубројното македонско малцинство. Во Бугарија, бидејќи, според општото начело секоја земја-членка на Советот на Европа е обврзана со конвенцијата да ги спроведува пресудите на судот.

Се чини дека дел од бугарските политичари стануваат поголеми националисти, колку подолго престојуваат во Брисел. Тие таму создаваат дека немаат што да понудат, освен својот балкански (туристички) менталитет. Забораваат дека сонот за „Голема Бугарија“, барал војни и дека политиката на асимилација оставила трауми кај Македонците. Бугарија е една од балканските држави која уште стравува од Европа, бидејќи ЕУ од неа бара да ги признаат малцинствата.

Признавањето на правата на малцинствата го бара Советот на Европа. Затоа, се чини дека Бугарија сепак ќе биде таа што ќе мора да го менува својот устав и да го усогласи со европските стандарди за почитување на човековите права, односно признавање и почитување на правата на малцинствата во својата земја, а не негирање на македонското малцинство во Бугарија

Инаку, во историјата за Пиринска Македонија се вели дека таа е дел од етничката територија на Македонија, кој дел по Букурешкиот „мировен“ договор во 1913 година припаднал на Бугарија. Во антиката Пиринска Македонија најпрвин била дел од Панонија и Тракија, а подоцна станала дел од Царството Античка Македонија. Во римскиот период Пиринска Македонија доживува своевиден процут, за што сведочат повеќето археолошки ископини на антички градови во близината на денешните градови Благоевград, Сандански, село Рупите и др.

Во средновековниот период Пиринска Македонија била под власта на царот Самуил, Византија и балканските феудалци. Со доаѓањето на Турците, Пиринска Македонија бележи одредена стагнација, но сепак не го напушта својот непокорлив македонски дух. За време на Руско - турската војна во 1877-78 година, северниот дел на Пиринска Македонија ќе потпадне под руската окупациска зона, но по Берлинскиот конгрес ќе ѝ биде вратен на Турција.

На подрачјето на Пиринска Македонија е кренато Кресненското (Македонското) востание против османлиската власт во 1878/79 година со центар во Кресна, кое имало силен македонски национален карактер и глема цел да создаде независна автономна македонска држава.

Кон крајот на XIX век на територијата на Пирин со својата чета ќе царува големиот македонски револуционер и великан Јане Сандански, кој бил близок соработник на Гоце Делчев и најголем борец против врховизмот. Тој е познат под прекарот „Пирински цар“ кој ќе го изврши познатото грабнување на протестантската мисионерка Мис Стоун.

По Втората Светска Војна во времето на владеењето на Георги Димитров, Македонците од Пиринска Македонија ќе добијат целосна културна автономија која требала преку законска рамка да прерасне во територијална и Пиринска Македонија да се обедини кон тогашната НР Македонија како кон матична држава во рамките на Балканската федерација.

„Македонска нација“, 29 декември 2021

НОВ БРОЈ НА СТОМАТОЛОШКОТО СПИСАНИЕ „ЈАДЕ“ (11)

Во октомври 2021 година излезе од печат вториот број на стоматолошкото списание „JAADE“ „Списание на Академијата за естетска стоматологија“ (Journal of the Academy of Aesthetic Dentistry Endomak), чиј директор, основач и главен и одговорен уредник е примариус д-р Коте Тасевски. Вториот број е посветен на Приватниот научен институт – „Академија за естетска стоматологија“ (прва во државата и во регионот), која е придружна членка на Универзитетот „Гоце Делчев“ од Штип.

Вториот број на списанието „JAADE“ („Списание на Академијата за естетска стоматологија“) е отпечатено на 64 страници А-4 на кунзрук хартија во кое има голем број текстови од областа на стоматологијата проследени со бројни колор фотографии. На ова луксузно списание чиј издавач е „Академијата за естетска стоматологија“ од Скопје, директор, основач и главен и одговорен уредник е примариус д-р Коте Тасевски, заменик на главниот уредник е Георги Барбаровски, а претседател на „IACD“ е проф.д-р Ана Миновска.

Инаку, примариус д-р Коте Тасевски е личност која со исклучителна работливост и инвентивност го создаде „ЕНДОМАК“, еден од препознатливите брендови во Република Македонија. Тој е голем патриот, човекољубец и личност која ја краси несебичност, човечност и грижа за блиските, семејството, роднините, пријателите, сопартијците, за македонскиот народ и Македонија

Примариус д-р Коте Тасевски е специјалист по болести на забите и ендодонтот. Тој е особено познат со своите евидентни активности, перманентни успеси и творечки опус во сферата на развојот на здравството што укажува на еден творечки самопрегор за респект. Неговата стручна и научна преокупација датира уште од студентските денови, кога го уредуваше информативното гласило „Здравствен весник“ на Медицинскиот центар Струмица. Исто така, тој е автор на бројни текстови во дневните и периодичните весници „Дневник“ и „Здравје“, во кои на популарен начин ги едуцира читателите во областа на здравството, ги пренесува новите методи и трендови во стоматологијата и ги популаризира сознанијата од областа на стоматолошката практика - од лекување до козметика на забите.

Примариус д-р Коте Тасевски, е роден на Свети Климент, 8 декември 1949 година во селото Босилово, Струмичко. Тој е еден од ретките здравствени ентузијастички во Република Македонија, кој повеќе од три децении постигнува евидентни успеси во непосредното спроведување и организирање на современото здравство на теренот, за што сведочи и неговиот исклучително плоден 20-годишен работен стаж во Медицинскиот центар во Струмица. Имено, како стоматолог се вработил во Стоматолошката служба на Медицинскиот центар во Струмица во 1976 година, и сè до 1997 година непрекинато работи во Босилово како добар стручњак, примерен

работник и колега, а мошне активно учествувал и во општествениот, политичкиот и културниот живот на струмичкиот Медицински центар и пошироко.

Во списанието „ЈААДЕ“ примариус д-р Коте Тасевски пишува дека „Академијата за естетска стоматологија“ има за цел значително да помогне на македонската стоматолошка наука и практика побргу да зајакнат, да имаат обединителна цел и да станат дел од врвните светски практики. Со тоа на едно место ќе се собират најпознатите имиња на стоматолошките дисциплини и преку постојан едукативен процес ќе ги обучат сите оние кои се жедни за знаење и за напредување.

Според зборовите на примариус д-р Коте Тасевски списанието „JAАDE“ излегува двојазично: на македонски и на англиски јазик, за побргу да стаса до кредибилноста наречена „инпакт фактор“. Споделувајќи ги сознанијата на балканските стоматолози и разменувајќи ги истовремено со достигнувањата на западноевропските и на американските стоматолози, и практично, пред тоа да го направи македонската држава, тие ќе влезат во друштвото на земјите кон кои се стремат.

Инаку, за одбележување е дваесет и петгодишната работа и потрагата по законите на естетската убавина на насмевката на приватната здравствена установа „Поликлиника од примарна здравствена заштита ЕНДОМАК“ во Скопје и Струмица и „ПЗУ Поликлиника од секундарно ниво ЕНДОМАК“ од Гевгелија. Тие доведе да се биде пред портите на науката за обезбедување најнови информации за клиничките третмани, козметичките стоматолошки и заботехнички технологии и техники, и многу повеќе од водечките стоматолози, забни техничари и специјалисти.

Водени од желбата да се создаде тим на најеминентните авторитети во домашната, европската и светската естетска стоматологија, со раѓањето на долго сонуваното стоматолошко стручно списание „JAАDE“, чие име е составено од иницијалите во англиската верзија на „Списание на Академијата за естетска стоматологија“ (Journal of the Academy of Aesthetic Dentistry Endomak), се отвараат портите за презентација и реализација на најсовремените и најнови научни достигнувања во таа област.

Со тоа се сака да се потврди аспирацијата: ова стручно списание, со објавувањето на оригинални стручни трудови од сите стоматолошки дисциплини да стане респектибилно, цитирано, преземано и пренесувано во светски списанија со инпакт фактор и да покаже и да докаже дека на овој дел од Балканот денес постојат стоматолози и забни техничари кои може рамноправно да се носат со врвните научни и практични достигнувања во светот.

Затоа споделувајќи го задоволството за тој успех, тимот на примариус д-р Коте Тасевски изразува надеж дека „Академијата за естетска стоматологија“ ќе биде обединувачки фактор меѓу науката и практиката што ќе резултира со унапредување на деналното здравје и дека набргу таа ќе прерасне во нова јатка каде што ќе се применуваат најсовремените техничко-технолошки методи во креирањето на совршена насмевка.

Во воведот на овој број примариус д-р Коте Тасевски, меѓу другото, го пишува следното: Ако не сакате да ја пропуштите естетската револуција што се случува во светската стоматологија, ако се чувствувате стегнато и ограничено во едукацијата и практичната примена на технички-технолошките иновации во секојдневната работа со пациенти кои бараат многу повеќе од тоа што вие реално можете да им го дадете, ако имате порив и уметничка жичка како стоматолог или забен техничар да се нурнете во богатството од можности што ги создава развиениот свет, тогаш пријавете се на магистерската програма од Приватниот научен институт - „Академија за естетска стоматологија“, која почнува есенва“.

Инаку, основен принцип на Академијата е да се промовира образованието. За таа цел Академијата постојано ќе организира курсеви, работилници, предавања, стручни презентации, состаноци на работни групи, семинари, индивидуално усовршување, консултации, печатени, видео и компјутерски потпомогнати начини на образување, како и други облици на пренесување на знаење, вештини и информации.

Програма на Академијата нуди напредна академска обука во областа на естетската стоматологија со мултидисциплинарен фокус и е посветена на унапредување и имплементирање на научните сознанија и практики во стоматологијата, промовирање совршеност во уметноста и науката и поттикнување на највисоки стандарди на етичко однесување и одговорна грижа за пациентот од естетските стоматолози.

Преку програмата на Академијата стоматологот се запознава со принципите на естетската стоматологија и важноста на интердисциплинарниот пристап во постигнувањето оптимални резултати, фокусирајќи се на минимално инвазивната стоматологија како основна премиса

Според пишувањето на примариус д-р Коте Тасевски, посебен акцент ќе биде ставен на дијагнозата и планот за лекување, потпомогнати од програмата за дизајнирање на насмевката. Со познавање на лабораториските процедури, ќе може да се разберат различните тестови кои треба да се направат, како и важноста на правилната комуникација помеѓу лабораторискиот техничар и клиничарот.

Во текот на оваа програма ќе се изучуваат различни материјали и реставративни техники, кои ќе бидат дел од третманот за подобрување на насмевката, односно: примена на белење и контурирање на забите, поставување естетски композитни пломби, порцелански ламинати, коронки, мостови, импланти, третман на гингивалното ткиво и други постапки и техники кои се користат во естетската стоматологија.

Програмата се реализира преку комбинација на предавања чекор-по-чекор, презентации на случаи на пациенти, интерактивни семинари, практична обука во лаборатории и клиници во мали групи, интерактивни студии на случаи, вежби за планирање на третман и видео демонстрации на клинички процедури и компилација на учебници и литература во електронски формат. Вклучени се и дополнителни дисциплини, како што се економијата, етиката и психологијата, кои ќе помогнат во проширувањето и зајакнувањето на нивната експертиза, истовремено подобрувајќи ги нивните комуникациски вештини потребни за интеракција со пациентите и со колегите.

Програмата се состои од 6 задолжителни и два изборни предмети во вредност од по 30 кредити со вклучен магистерски труд. По успешно завршување на 60 кредити, на дипломираните студенти ќе им биде доделена академска титула „Магистер по естетска стоматологија“ (во меѓународен промет академски назив) „Master of science in dentistry: module master of aesthetic dentistry“, како и „Додаток на дипломата“:(Diploma supplement).

Во содржината на списанието „ЈААДЕ“, меѓу другото, се застапени следните научни трудови: „Едногодишни магистерски студии по естетска хирургија“, „Специјална интеракција и психологија на насмевката во естетската стоматологија“ од м-р д-р Томе Тасевски; „Влијанието на композитни цемента врз фибергласните копчиња во коренскиот канал“ од проф.д-р Саша Станковиќ и доцент м-р Мирјана Бошковиќ; „Порцелански фасети во дигиталното време“ од д-р Росен Венелинов и Костадин Господинов и „Својства и клинички апликации на бифазен калциум сулфат“ од проф.д-р Амос Јахов.

„Македонска нација“, 03 ноември 2021

СПИСАНИЕТО „ПОВОД 61 – ПОСВЕТА НА 45 ГОДИШНИНАТА ОД ПОСТОЕЊЕТО НА МЛД „ГРИГОР ПРЛИЧЕВ“ ОД СИДНЕЈ (12)

Новиот број 61 од април 2023 година на списанието „Повод“ е посветен на 45 годишнината на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј Австралија и претставува значаен прилог и афирматор на постоењето и активностите на Друштвото, кое го промовира македонскиот јазик, литература, култура и македонската заедница во демократска и мултикултурна Австралија

Овој број на списанието „Повод“ за литература, култура, историја и општествени прашања, на насловната страница содржи фотографијата на метрополата Сиднеј со Операта и портрет од охриданиецот Григор Прличев. Списанието е исполнето со содржини кои се однесуваат на активностите на членовите на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“, како и на Македонците во Австралија кои се вљубеници во пишаниот збор и се почитувачи на македонскиот и англискиот јазик.

Во почетокот на списанието е даден текст на англиски и на македонски јазик на претседателот Душан Ристевски, под наслов „Кратка историја на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“. Во него, меѓу другото, се вели дека Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ е формирано на 31 март 1978 година, со цел зближување и обединување на македонските иселеници во Австралија кои активно учествуваат во областа на литературата и да се зачува и негува македонскиот литературен јазик и македонската литература.

Во изминатите 45 години Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ успешно одржува годишни наградни конкурси за поезија и расказ за возрасни и деца, преку кои се поттикнуваат да учествуваат поетите и раскажувачите; МЛД секоја година организира повеќе поетско-книжевни средби за одбележување на својот јубилеј, како и на деновите поврзани со „Илинден“, поетот Прличев, Гоце Делчев и други.

Во текстот, пак, под наслов „45 години промовирање на македонскиот јазик и култура“, авторот Душан Ристевски пишува дека на 31 март (петок), во библиотеката „Григор Прличев“ во Сиднеј се одбележа 45 годишницата од формирањето на Литературното друштво „Григор Прличев“. На средбата членовите разменија сеќавања за минатите години кои ги поминаа во дружење и работење во промовирање и одгледување на македонскиот јазик и литература и промовирање на културните достигнувања во Македонија и Австралија.

Исто така, во текстот е поместен импозантниот список на 330 членови на Друштвото „Григор Прличев“; списокот на дваестина дописни членови, на десеттина членови кои учествувале на „Струшкиите вечери на поезијата“, кајо и сто десеттете

книги чиј издавач е Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ проследени со дел од фотоархивата на Друштвото.

Во продолжение е поместени текстот на Ѓорѓи Сталев под наслов „Моите сеќавања за МЛД „Григор Прличев“ во кој, меѓу другодот, се вели „Во учебната 1983 година македонскиот Републички секретаријат за образование ме испрати во Сиднеј, Австралија, како советник или припомошник на Школскиот македонски одбор чиј претседател во тоа време беше Тоде Кабровски. Бев срдечно пречекан, претставен пред Одборот и пред соодветните австралиски просветни власти. Бев поканет од тамошното Друштво на македонските писатели „Григор Прличев“ да присуствувам на средбите со членовите. Тогаш се запознав со Душан Ристевски, Иван Трпоски, Бранко Наумовски, Јован Кокаловски и други. По извесно време од тамошната државна институција за образование ненадејно добив покана да напишам рецензии за 7 - 8 стихозбирки од членовите на ова Друштво. Дадов позитивен одговор, ми ги испратија збирките и јас ги реализирав тие рецензии (на англиски јазик). Авторите на прифатените збирки беа презадоволни“.

Во текстот, пак, под наслов „МЛД „Григор Прличев“ – Столбот во чувањето на македонскиот културен идентитет во дијаспората“, Александар Донски ќе напише дека Душан Ристевски прв пат го видел во 1988 година кога давал изјава во емисија на тогашната ТВ Скопје посветена на демонстрациите на Македонците од Австралија против грчкаиот шовинизам. Таа емисија ја имал снимено на видео и често ја гледал, па така го запомнал неговото име. Неколку години подоцна дознал и за работата на МЛД „Григор Прличев“ од Сиднеј, а неколку потоа почна нивната интензивна соработка која трае до денес. Исто така е дадена Честитката по под 45 годишниот јубилеј на Друштвото од познатата новинарка Фиданка Танаскова.

Во пролжение се дадени двата текстови од авторот на овие редови Славе Катин под наслов „45 години успешно постоење на МЛД „Григор Прличев“, во кој се вели дека тоа е прво литературно друштво од таков вид во дијаспората. Тоа беше формирано на 31 март 1978 година од група ентузијастички и вљубеници во македонскиот мајчин јазик, литературата и културата. Во текстот, пак, под наслов „Другарски и пријателски средби со членови на Друштвото е забележано следното; „Моето другарување со членови на Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј започна уште во времето кога бев уредник во списанието „Македонија“ на поранешната Матица на иселеници од Македонија. Се сеќавам, мојот учител во новинарството и публицистиката и главен уредник на списанието Христо Андоновски, кој многу ме почитуваше, ми рече: „Катин, ти си дојден од Канада во Македонија и најдобро го познаваш иселеништвото. Затоа, ти и Радмила Трифуновска ќе се грижите за иселениците кои ќе дојдат кај нас, особено за оние кои пишуваат и се чувари на македонскиот јазик и вистината за етничка Македонија“

По повод 45 годишнината на Друштвото амбасадотот м-р Мартин Трневски ќе напише дека убаво е чувството кога се навраќаме на значајни годишнини и јубилеи кои оставиле длабоки траги и сеќавања во нашите души. Особено пријатно е тоа чувство кога значајните датуми се поврзани со некого лично, а за тоа придонесле личности и настани во времето кога се случиле, а сеуште длабоко, многу длабоко се врежани во сеќавањето на човека! По повод 45 годишнината на МЛД „Григор Прличев“ се дадени текстови од познатите личности во литературата: Васил Тоциновски, Ѓорѓи Лазаревски од Македонија и Гордана Димовска во име на членовите на МЛД „Кочо Рацин“ од Мелбурн, а следи песната „Кога тргнав во тугина“ од Наум Трајчески.

Посебен простор е посветен на текстоите по повод 45 годишнината на МЛД „Григор Прличев“ од познатиот публицист и сопственик на порталот „Политекон“ од Сиднеј, Виктор Бивел, потоа од д-р Васил Тулевски, кој вели дека тие, постарите членови на друштвото ги поставиле темелите на кои помладите генерации ќе можат да се надградуваат и продолжат да го негуваат македонскиот збор и го бранат Македонското битие. Нека друштвото продолжи да живее вечно!

Исто така се поместени честитките по повод јубилејот на Друштвото од поетите: Оливера Јовановска од Македонија, Саво Костадиновски од Германија, Радојка Трајановски, Тоде Кабровски и Љупка Митриќевска од Австралија, а се поместени песните „Лазарки“ од Иван Трпоски, „Сеќавање на Григор Прличев“ од Оливера Јовановска, „Возвиши се Григоре“ од Крсте Наумоски, „Поклон за ГригорПрличев“ од Гордана Димовска и „Григор Прличев“ од Наум Пауноски.

Во овој јубилеен број на списанието „Повод“ е поместен текстот за новата книга против големобугарската пропаганда од познатиот автор Александар Донски, кја е на англиски јазик и за која, меѓу другото се вели: „Книгата е објавена само во електронска форма и истата веќе е испратена на сите над 700 членови на Европскиот парламент, на сите амбасади во нашата држава и на други меѓународни институции и поединци, а поставена е и на бесплатна симнување на интернет. Во книгата авторот Александар Донски, преку релевантни цитати, главно од бугарски и странски извори, на едноставен начин објаснува зошто Македонците никогаш не биле Бугари ниту во историјата, ниту денес“.

Во продолжение се дадени текстови за изложбата на Билјана Јурукоска во Сиднеј од Иван Трпоски и за културната средба во Торонто, Канада за промовирањето на делата „Американски син на Македонија“ од Лу Влашо од САД, „Творештвото на Славе Катин“ од Душан Ристевски-Македон од Австралија и монографијата за „Силјан Мицевски“ од Славе Катин од Македонија во коавторство со Ѓорѓи Лумбуровски, што го напиша познатата новинарка и естраден уметник Соња Лозановска, главен и одговорен уредник на весникот „Македонија“ во Торонто, Канада.

Посебен простор е посветен за познатиот артист Васко Србиновски, кој е познат и признат како најдобар актер од Дијаспората. Својата кариера ја започна пред триесет години во Волонгонг со Македонскиот театар од Илавара. Играл главни улоги во повеќе театарски претстави во Македонскиот театар „Благоја Нешковски“ од Илавара (Волонгонг), во Австралиско македонскиот театар од Сиднеј и други

На крајот е поместен текст за Македонското етничко училиште „Никола Карев“ во Боренинг (Сиднеј), во кој, меѓу другото, се вели дека ова училиште е отворено на 11 февруари 1997 година. Тоа го финансираат родителите, а добива помош и од Министерството за образование на Нов Јужен Велс. Иницијатори за формирање на ова училиште беа Миле Швигер, Војче Митковски, Аница Георгиевска а први учители беа: Сузана Стефановска, Елизабета Стојановска, Дијана Ивановска и Соња Старковска. Училиштето беше отворено со цел македонското население кое живее во тој дел од градот Сиднеј да можат да ги носат нивните деца да го изучуваат македонскиот јазик и да се запознаат со македонската историја, култура и традиција.

„Макшел, Сиднеј“, 08 мај 2023

**ДЕСЕТТИ ДЕЛ –
„ОБЕДИНЕТАТА
МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“
(ОМД) И НЕЈЗИНИТЕ
ДОБИТНИЦИ НА „НАГРАДАТА
ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО“**

- ЗНАЧЕЊЕТО НА „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ (ОМД) ОД
ВАШИНГТОН, САД (1) 341
- МЕТОДИЈА (МЕТО) КОЛОСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТАТА
МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ ОД ВАШИНГТОН, САД (2). 345
- ГОРДАН ЈОРДАНОВ – ДИРЕКТОР НА ОМД ЗА МАКЕДОНИЈА (3). 348
- КИРО ГЛИГОРОВ – ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО
ОСТВАРУВАЊЕ“ НА ОМД (4) 350
- ЦОРЦ АТАНАСОСКИ - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО“ НА ОМД (5) 352
- ЦОН (ЛАЗО) БИТОВ –ХУМАНИСТ И ДОБИТНИК НА НАЈВИСОКАТА НАГРАДАТА
НА ОМД (6). 354
- АТАНАС КОЛАРОВСКИ – МАКЕДОНСКА ФОЛКЛОРНА ЛЕГЕНДА ВО
ИСЕЛЕНИШТВОТО (7). 357
- ЏЕЈМС (ДИМИТАР) САНДЕРС – ПРВИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТИ
МАКЕДОНЦИ“ ОД КАНАДА (8) 359
- МИК (МИХАЈЛО) ВЕЛОСКИ – УРЕДНИК НА ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ РАДИ ЧАС ВО
ИСЕЛЕНИШТВОТО И ДОБИТНИК НА НАГРАДАТА НА ОМД (9). 361
- СЛАВЕ КАТИН - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ
ЗА 2022 ГОДИНА“ НА ОМД (10). 363

ЗНАЧЕЊЕТО НА „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ (ОМД) ОД ВАШИНГТОН, САД (1)

Врвна меѓународна, невладина организација чија главна цел се интересите и потребите на луѓето со македонско потекло и македонските заедници ширум светот е, секако, „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Ваѓингтон, САД. Примарната цел на ОМД е да го обедини македонскиот народ и нивните интереси, затоа нејзините активности се фокусирани кон промоција на нашето македонско историско, духовно и културно наследство.

За таа цел во продолжение на текстовите ќе се посветиме на организацијата „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) и на нејзините добитници за наградите за „Животно остварување“ од целиот свет.

Инаку, треба да се потенцира дека организацијата беше основана на 28 октомври 2004 година и е со седиште во Вашингтон во САД. ОМД има мноштво претставници во: Австралија, Австрија, Канада, Франција, Германија, Грција, Русија, Обединетото Кралство и во САД. Благодарение на поддршката од страна на членовите и донаторите ширум светот, ОМД има постигнато значителен напредок во однос на застапувањето на Македонците и нивните права, како резултат на што, македонскиот глас во светот е погласен и повлијателен.

ОМД е првата и моментално единствената македонска организација во центарот на светската политика – Вашингтон. Таа ја отвори својата прва канцеларија во 2008 година, во срцето на Вашингтон на само неколку чекори од Белата кука и Конгресот. Притоа, основаше програма преку која нуди стипендии за студенти и дипломци да дојдат таму и да се здобијат со искуство во меѓународните односи.

Присуството на ОМД во Вашингтон е од исклучително значење што може да се види по политиката на Америка спрема Македонија. Пред основањето на ОМД интересите на различни групи во Америка имаа значително влијание врз креирањето на американската политика спрема Македонија.

Од своето основање, организацијата работи на воспоставување односи со членовите на Конгресот на кои би им ја акцентирале важноста на пријателските односи помеѓу Македонија и Соединетите Американски Држави. Пред 2004 година Македонија и Американците со македонско потекло немаа голема поддршка во Конгресот. Тоа се промени во 2011 година кога за првпат во историјата на односите помеѓу Македонија и Америка беше создадена групата на пријатели на Македонија и Американци со македонско потекло во Конгресот којашто од неодамна брои 15 членови. За првпат една организација на членови во Конгрес во своето име го содржи името „Македонија“ и

„македонски“, реафирмирајќи го правото на самоидентификација и самоопределување на нашата македонска нација.

Една од главните цели на ОМД е обединување на македонската дијаспора ширум светот. Почнувајќи од 2009 година, ОМД организира годишна конференција за македонската дијаспора. Во 2009 година успеа да собере над 1500 претставници од 23 земји ширум светот како би ги дискутирале проблемите и предизвиците со кои се соочува македонскиот народ. Покрај тоа, ОМД повикува на активно учество на дијаспората во креирањето на иднината на Македонија.

Од досегашните активности на ОМД треба да се споменат оние во САД, каде се реализирани повеќекратни средби со амбасадорот на ОН Метју Нимиц на кои се акцентираше ставот на македонската дијаспора во врска со името. Меѓу другото, ОМД ја предводеше проектната коалиција на Американците со македонско потекло за пописот во САД во 2010 година; организираше состаноци помеѓу македонската дијаспора и челното раководство на Република Македонија.

Досегашните активности на ОМД во Австралија се, исто така, од големо значење. Притоа, треба да се нагласи дека на петтиот континент се поддржани и промовирани македонските протести во Мелбурн од 2008 година за името на кои присуствуваа повеќе од 20.000 учесници; координира три форуми во периодот од 2009 до 2011 година за унапредување на односите меѓу Македонија и Австралија во австралискиот Парламент и по повод 20-годишнината од македонската независност.

Од значителна помош за проектот на австралискиот истражувачки совет наречен *„Истражување за македонската заедница во Австралија и односите со Македонија“*, поддржан од македонското Министерство за надворешни работи и Универзитетот Викторија; извештајот во којшто директорот на ОМД Австралија, Орган Андреевски, има свој придонес, беше лансиран во 2012 година; се објавија девет колумни со поддршка за Македонија во медиумот *„Австралиска надворешна политика“*.

Досегашни активности на ОМД во Канада, се карактеризираат со тоа што е доделена наградата „Гоце Делчев“ на канадскиот претседател на Владата, Стивен Харпер а се предводени четири делегации во канадскиот Парламентот во Отава; објавени се колумни во медиумот – „Национален пост“. Се организирани средби помеѓу македонски активисти од Балканот и политичари во Отава, Торонто и Вашингтон; а се спонзорирани две патувања за Македонија во периодот од 2009 до 2010 година за студенти од Универзитетот во Торонто.

Исто така, и досегашните активности на ОМД во Европа се од големо значење. Меѓу другото, предводена е делегација во Европскиот парламент во Брисел во 2009 година; координирани и испратени се повеќе од 3 милиони електронски писма во 2006 година до пратениците во Европскиот парламент протестирајќи за дискриминацијата на македонското малцинство во Бугарија; достигната е застапеност во пет европски земји и друго.

Затоа може да се рече дека ОМД е формирана бидејќи имаше недостаток од професионална организација во светот, која активно на дипломатско ниво и во важни политички кругови, ќе ги претставува интересите и потребите на македонскиот народ надвор од Македонија.

ОМД не е паралелна организација на никоја друга организација и не сака да биде видена како паралелна. Секоја македонска организација во светот придонесува кон доброто на Македонија и македонскиот народ. Членовите на оваа организација се среќни и задоволни што вратите во Соединетите Американски Држави, Канада,

Австралија и Европа и се отворени за комуникација и дијалог. ОМД, чиј член е и авторот на овие редови, активно работи на тоа да се едуцираат повеќе аналитичари и политичари за состојбите и предизвиците на Македонија и македонскиот народ, особено во соседните земји.

„Обединетиџа македонска дијаспора“ организира различни конференции, собири и други активности, кои на академска основа се занимаваат со прашања поврзани околу Букурешкиот договор од 1913 година, како и што се случило со Македонија и македонскиот народ од тогаш до денес, со цел да се потсетиме сите ние во државата и во дијаспората каде водат недоразбирањата, со цел да извлечеме поука како да продолжиме понатаму и кои се можностите за развој на Македонија.

Името и делото на познатиот Македонец од главниот град на Соединетите Американски Држави, Вашингтон, Мето Колоски е тесно поврзано со организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД) на која е соосновач и претседател. Главна преокупација на Колоски се корпусот прашања и воопшто темите поврзани со Македонија и со дијаспората, со правата на Македонија за сопственото име, малцинските права во Југоисточна Европа, како и прашањата поврзани со Македонија за проширувањето на НАТО и на Европската Унија.

Во весникот „Вечер“ на 10/11/2019 година е бјавен текст во кој се вели дека организацијата „Обединетиџа Македонска Дијаспора“ (ОМД), најбројната иселеничка организација во САД одбележа 15 години постоење. Во изминативе години таа се наметна како една од главните иселенички групи за промоција на културата и интересите на нашата земја во САД, одбележа 15-годишнина од своите активности.

Уште од своето формирање во 2004 година, ОМД стана расадник за социјален, политички и хуманитарен ангажман на Македонците во САД и пошироката дијаспора, родени таму или иселени од Северна Македонија. На гала вечерата синоќа по повод годишнината врачени беа признанија на десетици истакнати Македонци кои имаат успешни кариери во САД, Канада, Австралија и други земји.

Програмата наречена „Четириесет под 40“ е еден вид инкубатор за активизам и размена на професионални информации за стотина млади и успешни Македонци, заминати од земјата или родени во странство, кои се стремат да се истакнат во своите средини, професии и кариери.

- *Голема чест и задоволство е што оваа значајна даџа ја одбележуваме заедно со џосџи од шестџ различни земји, Австралија, Канада, Белџија, Македонија, Романија и САД, изјави за МИА Мето Колоски, претседател на ОМД.*

Тој укажа дека групата „Четириесет под 40“, е составена од кардиолози, адвокати, гинеколози, финасиски експерти и многу други специјалисти во своите области. Признание доби и канадската музичарка Александра Петковска, позната по професионалното име Фјора, која ја има компонирано песната „Бед омен“, преземена во саундтракот за второто продолжение на „Малефисента“, филм со Анџелина Џоли во главната улога.

- *Ишто џака, џолемо задоволство е што ситџе се собравме вечерва, џосебно џоа што на нашиот џовик се оџкликнаа и Македонци и од џрва, виџора, џреџа џа и четиџрџа џенераџија, изјави Колоски.*

Еден од гостите беше и Филип Наумов, првиот Македонец избран за судија во САД. На изборите лани во округот Ричланд, Охајо, тој беше избран за судија во Окружен суд за граѓански спорови, одговорен за тешки криминали дела.

- *Моџџе баба и дедо се деџа беџалци кои беа евакуирани во Чехословачка. Таџко ми е со џоџекло од Орово, Еџејска Македонија, истакна Наумов во своето емотивно обраќање.*

Колоски истакна дека изминатите петнаесет години ОМД има донирано над 500 илјади долари во едукативни и културни програми, 90 илјади долари за стипендии на 54 студенти, од кои половината се од Северна Македонија, а се школуваат во странски универзитети.

- Наг 150 илјади долари имаме донирано во хуманитарни цели како помош за семејства без домови, за деца со Даунов синдром, ја реновиравме амбуланцијата во селото Сидјаковци, Скопско, зафатена од поплавиите во 2016 година. Овие разни програми се во полза на нашата земја и македонската заедница наврор, истакна Колоски.

Тој се надева на позитивна промени во однос на тоа како се прифаќа дијаспората во Северна Македонија.

- Луѓето во нашата земја треба да сфатат дека во дијаспората има огромен потенцијал за помош на матичната земја, и ОМД е тука за да зради мостови помеѓу нашата дијаспора низ целиот свет со татковината. Се надевам на уште подобри резултати во 2020 година и уште 15 години усилена работа, порача Колоски.

Исто така, на 28 октомври 2021 година беа одбележани 17 години од постоењето на „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД), кога е забележано дека до формирањето на ОМД, немаше постојан, професионален и упорен глас за Македонците лоцирани во Вашингтон, D.C. Во мај 2008 година, ОМД стана првата македонска организација која отвори канцеларија во Вашингтон, D.C.

Како непартиска, непрофитна, невладина организација, ОМД ги предводеше напорите за едукација на креаторите на политиките ширум светот, промовирајќи ги интересите на Македонците и македонските заедници. ОМД никогаш не се поколеба во својата заложба за градење на посилна, повлијателна македонска заедница на дијаспората и стабилна и територијално безбедна Македонија.

Македонците сега имаат место на маса во места на моќ како Вашингтон, Канбера, Отава и Брисел, во значителна мерка, поради напорната работа на ОМД. Македонците помогнаа да се изградат нациите што сега ги нарекуваме дом, а ОМД ќе продолжи да ја нагласува улогата што ја играат Македонците во општеството. Промоцијата на нашето богато македонско културно наследство е каментемелник на мисијата на ОМД.

ОМД се гордее што е посветена на родовата еднаквост во македонската заедница и води со пример со тоа што има еднаков број жени и мажи во Одборот на директори на ОМД. Дополнително, ОМД е цврст поборник за професионален развој на македонските млади преку програми како што се стипендијата во Битов, Рајтрајт Македонија, програмата за практикантска работа во ДК, Генерација М, лидерски конференции и 40 до 40 години.

И на крај, ОМД е долгогодишен поборник за човекови права и верски слободи за Македонците и другите маргинализирани групи. Остварувањето и заштитата на овие права во Албанија, Бугарија и Грција е најважно за унапредување на македонскиот идентитет на градење и одржување на глобалната македонска заедница, за што Македонците се одговорни еден за друг.

Инаку, ОМД досега доделила бројни награди и признанија на голем број познати и признати личности во светот, и тоа наградите: „Гоце Делчев“, „Награда за живојно остварување“, „Награда за меѓународен мир“, „Награда за јавни службеници од македонско потекло“, „Награда за пријателство со Македонија“, „Плаќаќи за признание“, „Награда за човекови права“ и „Награда за достигнување во областа на уметноста“.

„Македонска нација“, 19 јули 2022

МЕТОДИЈА (МЕТО) КОЛОСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ ОД ВАШИНГТОН, САД (2)

Името и делото на познатиот Македонец од главниот град на Соединетите Американски Држави, Вашингтон, Мето Колоски, кој годинава се пресели во Флорида е тесно поврзано со организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД) на која е соосовач и претседател. Главна преокупација на Колоски се корпусот прашања и воопшто темите поврзани со Македонија и со дијаспората, со правата на Македонија за сопственото име, малцинските права во Југоисточна Европа, како и прашањата поврзани со Македонија за проширувањето на НАТО и на Европската Унија.

Мето Колоски е претседател на организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД), која се смета за водечка меѓународна организација која ги застапува интересите на Македонците кои живеат надвор од Македонија - ширум светот. Од формирањето во 2004 година до денес таа има постигнато завидни резултати.

Обединетата македонска дијаспора е врвна меѓународна, невладина организација чија главна цел се интересите и потребите на луѓето со македонско потекло и македонските заедници ширум светот. Примарната цел на ОМД е да го обедини македонскиот народ и нивните интереси. Активностите на ОМД се фокусирани кон промоција на нашето македонско историско, духовно и културно наследство.

Организацијата беше основана во 2004 година и е со седиште во Вашингтон во САД. ОМД има мноштво претставници во: Австралија, Австрија, Канада, Франција, Германија, Грција, Русија, Обединетото Кралство, Република Македонија и во САД.

Благодарение на поддршката од страна на членовите и донаторите ширум светот, ОМД има постигнато значителен напредок во однос на застапувањето на Македонците и нивните права, како резултат на што, македонскиот глас во светот е погласен и повлијателен.

Во врска со активностите и постигнувањата на „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД, тој има објавено повеќе статии во „Вашингтон тајмс“, „Асоцијацијата за надворешна политика“, „Хил – блогот“ на Конгресот, „Национален пост“, „Журнал газет“ и во „Форумот за надворешни односи“. Своите постдипломски студии по Политички науки и меѓународни односи ги заврши на колеџот Менхетенвил. Меѓу другото, работел во Асоцијацијата за надворешна политика, Националното здружение за мултисклероза, Меѓународниот центар на интелектуалци „Вудроу Вилсон“ и во други установи.

Мето Колоски е роден на 22 октомври 1983 година и пораснат во Гарфилд, Њу Џерси, град кој во минатото беше познат како Источен Пасаик, а од 1881 година го

доби денешното име, по името на претседателот на САД, Џејмс Гарфилд. Во Гарфилд во кој според пописот од 2010 година живеат околу 30.000 жители.

Инаку државата Њу Џерси која е сместена од западната страна од метрополата Њујорк од која ја дели реката Хадсон, е место на голем број Македонци од сите делови на Македонија, но најбројни се од Охридско-струшкиот и Битолско-преспанскиот регион. Таму со успех работи Македонската православна црква „Свети Кирил и Методиј“ во Сидер Гроув, формирана 1993 година, како продолжение на првата МПЦ со исто име во Пасаик, која беше една од најстарите во Соединетите Американски Држави, формирана во 1972/73 година, кога надлежниот архијереј, господин Кирил во една Руска православна црква ја отслужи првата света литургија на македонски јазик на тие американски простори.

Според зборовите на Мето Колоски, неговото семејство има корени од Република Македонија, Егејска Македонија и од Корча, Албанија, кое се доселило во САД. Имено, неговиот прапра дедо дошол во САД во 1896 година преку островот Елис но по кус период се вратил назад во Македонија. Додека Фамилијата по мајка му се преселиле во САД во 1951 година.

Подоцна во 1963 година, тетка му, дошла во Соединетите Американски Држави преку Шведска и Франција и му помогнала на татко му за неговата преселба во САД во 1979 година. Тој бил од селото Белица, Кичевско, а неговите корени биле од Корча во Албанија. Мајка му Лила е родена во селото Бучин, Крушевско, а нејзиниот татко бил од Солунската општина. Таа дошла во САД во 1982 година и по една година се родил Мето.

Таму живееле во една кука, каде како семејство на Мето и неговата сестра Џули им ја всадиле љувовта кон Македонија. Нивниот прв јазик бил македонскиот, или поарно речено „Маклош“, кој претставувал комбинација од македонски и англиски. Кога наполнил дванаесет години научил да пишува и да чита на македонски јазик. Речиси секое лето родителите го испраќале заедно со сестра му Џули во Македонија.

Меѓутоа, Мето најмногу се сеќава на посетата на Македонија во 1993 година, кога дошле и неговите родители. Притоа ги посетиле родните места на нивните родители, посетиле манастири, цркви и музеи, како и Охридското Езеро, едно од најстарите езера во светот и Охрид кој е познат како „Ерусалим на Балканот“ со 365 цркви и манастири околу езерото.

Инаку, присуството на ОМД во Вашингтон е од исклучително значење што може да се види по политиката на Америка спрема Македонија. Пред основањето на ОМД интересите на различни групи во Америка имаа значително влијание врз креирањето на американската политика спрема Македонија.

Од своето основање, организацијата работи на воспоставување односи со членовите на Конгресот на кои би им ја акцентирале важноста на пријателските односи помеѓу Македонија и Соединетите Американски Држави. Пред 2004 година Македонија и Американците со македонско потекло немаа голема поддршка во Конгресот. Тоа се промени во 2011 година кога за првпат во историјата на односите помеѓу Македонија и Америка беше создадена групата на пријатели на Македонија и Американци со македонско потекло во Конгресот којашто од неодамна брои 15 членови. За првпат една организација на членови во Конгрес во своето име го содржи името „Македонија“ и „македонски“, реafirмирајќи го правото на самоидентификација и самоопределување на нашата нација.

Една од главните цели на ОМД е обединување на македонската дијаспора ширум светот. Почнувајќи од 2009 година, ОМД организира годишна конференција за

македонската дијаспора. Во 2009 година успеа да собере над 1500 претставници од 23 земји ширум светот како би ги дискутирале проблемите и предизвиците со кои се соочува македонскиот народ. Покрај тоа, ОМД повикува на активно учество на дијаспората во креирањето на иднината на Македонија.

Од досегашните активности на ОМД треба да се споменат оние во САД, каде се реализирани повеќекратни средби со амбасадорот на ОН Меџу Нимиц на кои се акцентираше ставот на македонската дијаспора во врска со името. Меѓу другото, ОМД ја предводеше проектната коалиција на Американците со македонско потекло за пописот во САД во 2010 година; организираше состаноци помеѓу македонската дијаспора и челното раководство на Република Македонија.

Досегашните активности на ОМД во Австралија се, исто така, од големо значење. Притоа, треба да се нагласи дека на петтиот континент се поддржани и промовирани македонските протести во Мелбурн од 2008 година за името на кои присуствуваа повеќе од 20.000 учесници; коорганизира три форуми во периодот од 2009 до 2011 година за унапредување на односите меѓу Македонија и Австралија во австралискиот Парламент и по повод 20-годишнината од македонската независност.

Од значителна помош за проектот на австралискиот истражувачки совет наречен „Истражување за македонската заедница во Австралија и односите со Македонија“, поддржан од македонското Министерство за надворешни работи и Универзитетот Викторија; извештајот во којшто директорот на ОМД Австралија, Ордан Андреевски, има свој придонес, беше лансиран во 2012 година; се објавија девет колумни со поддршка за Македонија во медиумот „Австралиска надворешна политика“.

Досегашни активности на ОМД во Канада, се карактеризираат со тоа што е доделена наградата „Гоце Делчев“ на канадскиот претседател на Владата, Стивен Харпер а се предводени четири делегации во канадскиот Парламентот во Отава; објавени се колумни во медиумот – „Национален пост“. Се организирани средби помеѓу македонски активисти од Балканот и политичари во Отава, Торонто и Вашингтон; а се спонзорирани две патувања за Македонија во периодот од 2009 до 2010 година за студенти од Универзитетот во Торонто.

Исто така, и досегашните активности на ОМД во Европа се од големо значење. Меѓу другото, предводена е делегација во Европскиот парламент во Брисел во 2009 година; координирани и испратени се повеќе од 3 милиони електронски писма во 2006 година до пратениците во Европскиот парламент протестирајќи за дискриминацијата на македонското малцинство во Бугарија; достигната е застапеност во пет европски земји и друго.

Затоа може да се рече дека ОМД е формирана бидејќи имаше недостаток од професионална организација во светот, која активно на дипломатско ниво и во важни политички кругови, ќе ги претставува интересите и потребите на македонскиот народ надвор од Македонија.

ОМД не е паралелна организација на никоја друга организација и не сака да биде видена како паралелна. Секоја македонска организација во светот придонесува кон доброто на Македонија и македонскиот народ. Членовите на оваа организација се среќни и задоволни што вратите во Соединетите Американски Држави, Канада, Австралија и Европа и се отворени за комуникација и дијалог. ОМД, чиј член е и авторот на овие редови, активно работи на тоа да се едуцираат повеќе аналитичари и политичари за состојбите и предизвиците на Македонија и македонскиот народ, особено во соседните земји.

„Макџел, Сигнеј“ 25 јули 2022

ГОРДАН ЈОРДАНОВ – ДИРЕКТОР НА ОМД ЗА МАКЕДОНИЈА (3)

Нов директор на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД за Македонија е назначен Гордан Јорданов, кој покрај тоа што ќе ги надгледува операциите на ОМД во Македонија и програмата Birthright Macedonia, Јорданов ќе ги покрива партнерствата на ОМД со македонските малцин ЈОРДАНОВски заедници во Албанија, Бугарија, Грција и другите земји од Југоисточна Европа. Тој ќе биде личноста за контакт за Европа на ОМД.

Според досегашниот претседател на ОМД, Методија А. Колоски, Одборот на директори на ОМД го направи вистинскиот избор на Гордан Јорданов за нов директор на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД за Македонија, бидејќи тој е страствен, професионален, добар говорник и најдобрата личност за работата на ОМД во Македонија, со цел да ги застапува ставовите на македонската дијаспора и да ја поврзи дијаспората со Македонија и Македонија со дијаспората.

Гордан Јорданов е роден во Велес, Македонија. Во делот на неговите активности е забележано дека уште од 11-годишна возраст е активен волонтер во организацијата „ЦИСВ – Детски меѓународни летни села“, каде што најголемиот дел од својот адолесцентен период го помина ширејќи ја македонската култура низ светот.

Исто така, во неговата биографија е забележано дека Гордан Јорданов 10 години професионално играл одбојка во ВК Борец во Велес, а бил и одбојкар за Македонската одбојкарска репрезентација до неговата 23 –та годишна возраст.

Своето високо образование го продолжил во Солун како студент на додипломски студии на Американскиот универзитет во Солун, Грција и се стекнал со диплома за меѓународни односи и дипломатија и диплома за управување со човечки ресурси.

Додека живеел во Солун, Јорданов активно работел на активирање на младите во јавните служби и правата на малцинствата, со што станал првиот македонски претседател на Асоцијацијата на студентска влада. За време на неговите универзитетски денови, тој бил постар практикант во Центарот „Мајк и Кити Дукакис“, работејќи на планот за интеграција на градот Солун и процесите на социјализација на мигрантите во Северна Грција. Учествовал и во Програмата за практикантска работа во Министерството за надворешни работи на Македонија.

По враќањето на Гордан Јорданов во Република Македонија, тој работел во приватниот сектор координирајќи различни проекти за меѓународни организации, како и помагајќи да се основа невладината организација фокусирана на политичката транспарентност. До неодамна, тој работел како менаџер за човечки ресурси во една од најголемите компании за производство и дистрибуција на прехранбени производи во балканскиот регион.

По изборот за нов директор на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД за Македонија на Гордан Јорданов, кој покрај тоа што ќе ги надгледува операциите на ОМД во Македонија и програмата Birthright Macedonia, Јорданов ќе ги покрива партнерствата на ОМД со македонските малцински заедници во Албанија, Бугарија, Грција и другите земји од Југоисточна Европа, меѓу другото, го изјави следното:

„Особено ми е драго што јас ќе бидам личност за контакт за Европа на ОМД. Можам да речам дека со живеењето во странство научив многу за ширењето на македонската култура на глобално ниво. Научив дека ние Македонците поседуваме огромни квалитети и голем број искуства кои можат да ни ги залечат раните што нашата татковина ги доживува во овие тешки периоди. Со прифаќањето на оваа функција, сигурен сум дека мојот придонес успешно ќе ги претставува целите и вредностите на ОМД во Македонија и ќе послужи како мост меѓу татковината и македонските заедници ширум светот. Секој може да ми се јави на мојот меил gjordanov@umdiaspora.org“, рече Јорданов.

Една од главните цели на ОМД е обединување на македонската дијаспора ширум светот. Почнувајќи од 2009 година, ОМД организира годишна конференција за македонската дијаспора. Во 2009 година успеа да собере над 1500 претставници од 23 земји ширум светот како би ги дискутирале проблемите и предизвиците со кои се соочува македонскиот народ. Покрај тоа, ОМД повикува на активно учество на дијаспората во креирањето на иднината на Македонија.

Од досегашните активности на ОМД треба да се споменат оние во САД, каде се реализирани повеќекратни средби со амбасадорот на ОН Метју Нимиц на кои се акцентираше ставот на македонската дијаспора во врска со името. Меѓу другото, ОМД ја предводеше проектната коалиција на Американците со македонско потекло за пописот во САД во 2010 година; организираше состаноци помеѓу македонската дијаспора и челното раководство на Република Македонија.

Досегашните активности на ОМД во Европа се од големо значење. Меѓу другото, предводена е делегација во Европскиот парламент во Брисел во 2009 година; координирани и испратени се повеќе од 3 милиони електронски писма во 2006 година до пратениците во Европскиот парламент протестирајќи за дискриминацијата на македонското малцинство во Бугарија; достигната е застапеност во пет европски земји и друго.

Затоа може да се рече дека ОМД е формирана бидејќи имаше недостаток од професионална организација во светот, која активно на дипломатско ниво и во важни политички кругови, ќе ги претставува интересите и потребите на македонскиот народ надвор од Македонија.

ОМД не е паралелна организација на никоја друга организација и не сака да биде видена како паралелна. Секоја македонска организација во светот придонесува кон доброто на Македонија и македонскиот народ. Членовите на оваа организација се среќни и задоволни што вратени за Соединетите Американски Држави, Канада, Австралија и Европа и се отворени за комуникација и дијалог. ОМД, чиј член е и авторот на овие редови, активно работи на тоа да се едуцираат повеќе аналитичари и политичари за состојбите и предизвиците на Македонија и македонскиот народ, особено во соседните земји.

„Македонска нација“ 29 јуни 2022

КИРО ГЛИГОРОВ – ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ОСТВАРУВАЊЕ“ НА ОМД (4)

За одбележување за „Македонската обединета дијаспора“ (МОД) од Вашингтин, е тоа што „Наградата за животно остварување“ (2011), која во рамките на одбележувањето на 20-те години од осамостојувањето на Република Македонија му беше доделена на првиот претседател на незацвина Македонија Киро Глигоров.

Одлуката за доделување на наградата беше донесена на глобалната Годишна конференција на македонската дијаспора што се одржа од 23 до 25 јуни 2011 година во Вашингтон, а претставници на ОМД на 5 септември во Скопје му ја врачија наградата на Глигоров, за неговите заслуги – „за неговото животно дело посветено на Република Македонија“.

Според иселениците, кои се залагаат за оддавање почит на сите лица што дале свој придонес за Македонија, доделувањето на наградата на претседателот Глигоров беше израз на благодарност за неговата исторска улога во процесот на создавањето на модерната македонска држава и за неговиот исклучителен придонес во периодот на осамостојувањето на Македонија.

„Вие остванавте доследен на македонското дело и се изборивте нашата земја да застане на соиствени нозе на јочешокоит на новата доба во меѓународните односи. Погрешните појези можеа да ја одвеат иднината на Македонија во несакан правец, бидејќи одлучише беа условувани од разни актери во нашето регионално ојкружување. Такви беа околностите при осамостојувањето на Македонија. Тешко може да се замисли повароит од вековната борба за слобода на изморен и испрошен народ врз жрбоит на само еден човек. Тежината ја искусивте покму Вие, а историјата ќе сведочи за клучните чинови од кои Македонците ќе извлекат мудри заклучоци“, се вели во образложението на ОМД за наградата.

Инаку, според биографските податоци, Киро Глигоров беше роден во Штип, 3 мај 1917 година, а покина во Скопје, на 1 јануари 2012. Тој беше активист во македонското студентско и комунистичко движење, македонски и југословенски економист, политичар и државник, како и прв претседател на независна Република Македонија.

Во февруари 1990 година се вклучи во Македонскиот форум за подготовка на македонската национална програма. Глигоров активно учествуваше во работата на оваа трибина на која се разгледуваа состојбите во Југословенската Федерација и можностите за одвојување со осамостојувањето на Социјалистичка Република Македонија. По гласањето на Декларацијата за суверенитет на државите, на 25 јануари 1991 година, Глигоров е избран за прв претседател на независна и суверена

Република Македонија од Собранието на Република Македонија на 27 јануари 1991 година. На 7 март му го довери мандатот за состав на првата влада на Никола Кљусев.

Глигоров имаше активна улога во процесот на политичката независност на Македонија и нејзиното меѓународно признавање. Така тој беше автор на прашањето поставено на референдумот одржан на 8 септември 1991 година: „Дали на суверената и независна држава Македонија и дадовте право да се приклучи кон идниот сојуз на суверената држава Југославија?“ на тврдењето на тогашниот претседател на Собранието на Република Македонија, Стојан Андов, во август 1991 година имал долг и тежок разговор со претседателот на Република Македонија, Киро Глигоров (кој е автор на референдумското прашање), убедувајќи го да го избрише вториот дел од референдумското прашање. Плашејќи се од воена интервенција на ЈНА, Глигоров останал на својата формулација за референдумското прашање. По успешно одржаниот референдум, Глигоров излезе на плоштадот „Македонија“ и насмеано ги поздрави насобраните граѓани.

По донесувањето на Уставот, сите активности за меѓународно признавање на Македонија ги презеде претседателот Киро Глигоров. На 16 декември 1991 година, Советот на министри на Европската заедница (сега Европската комисија) донесе одлука за признавање на независноста на оние републики од СФРЈ кои ќе бараат признавање, но кои ги исполнуваат условите поставени од Европската заедница. Во исто време, републиканците од СФРЈ кои бараа меѓународно признавање, со помош на претседавачот на Конференцијата за Југославија, извештајот го проследија до Арбитражната комисија (предводена од францускиот правен експерт Роберт Бадентер), која требаше да го даде мислење пред да донесе конечна одлука за признавање. Претседателот на Република Македонија Киро Глигоров навреме поднесе барање за меѓународно признавање, а Арбитражната комисија подготви прелиминарен текст кој е испратен до Република Македонија. Според мислењето на Арбитражната комисија (точка 2а) се изразува одреден сомнеж во однос на желбата на Македонија за стекнување независност, предизвикана од вториот дел од референдумското прашање.

При приемот на Република Македонија во членство во Обединетите нации, под референцата Поранешна Југословенска Република Македонија, го одржа својот прв говор пред Генералното собрание на Обединетите нации на 7 април 1993 година. На 16 октомври 1994 година е реизбран за претседател на Републиката со мнозинство гласови на општите претседателски избори. На 13 септември 1995 година во седиштето на Обединетите нации беше потпишана Привремената спогодба за нормализација на односите со Грција. На 2 октомври го потпиша во Белград

Киро Глигоров кој беше првиот претседател на Македонија и функцијата ја извршуваше во два мандата (1991-1999), според соопштението на неговиот кабинет, заблагодарувајќи се на наградата, потенцирал дека во почетните и тешки години на самостојна Македонија „инспирирацијата во работата ја црпел од нејресушната мудрост на македонскиот народ кој се одредил за мирен, демократски и досвоинствен пат кон осигурување на вековниот стремеж за сојузвена држава“.

„Македонија е се` што имаме. Ја сочувавме и ќе ја сочуваме за навек, во согласност со заветите на нашите предци, но и со долгот што го имаме кон жртвите за македонското име и македонската самостојна држава“, рекол Киро Глигоров.

„Македонска нација“ јули 2011

ЏОРЏ АТАНАСОСКИ - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО“ НА ОМД (5)

Еден од првите добитници на „Наградата за животно дело“ на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД е бизнисменот Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски од Флорида. Тој е исклучително голема, позната, призната и неодоминалива личност во македонската дијаспора и во Македонија. Тој е без сомнение еден од економски Македонци во светот. Иако подолго време живее на Флорида, во Соединетите Американски Држави, од своето емигрирање до денес тој е длабоко и силно поврзан со судбината, вистината и настаните во Македонија. Џорџ Атанасоски е Македонец по националност и православен христијанин по вера. Тој е еден од најголемите иницијатори и организатори на одбраната на македонското име, особено на македонското знаме од Кутлеш (Палатица). Тој е бранителот и афирматорот на историјата и честа на македонскиот народ и Македонија во светот, посебно во Северна Америка.

Господинот Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски е роден на 18 февруари 1952 година во селото Марул, Прилепско, од татко Алексо и мајка Спасија. Во 2012 година го прослави своето шеесетто лето Господово на наговиот бурен живот, за кој со право се вели дека тој е еден од најуспешните македонски бизнисмени во светот. Тој во брак има четири сина кои успешно одат по неговите стапки. Во неговото потесно семејство се и сестра му Виолета, која е кардиолог на Флорида, а брат му Јосиф е позната и призната личност во бизнисот во американското општество.

Во 1970 година заминува за САД, кај својот постар брат Јосиф, со кого ја почна својата кариера како инженер вработен на Универзитетот во Њујорк. По само пет години сложните браќа формирале своја фирма што подоцна ќе прерасне во голема компанија. Седиштето на „Мајкрофлекс инк.“ е во Ормонд Бич на Флорида чии целосно автоматизирани погони се распослани на над 16 илјади квадратни метри. Врвниот квалитет на флексибилните метални производи ги задоволуваат потребите на светски познатите: Форд, Крајслер, Џенерал моторс, Џенерал електрик, НАСА и други фирми широм светот.

Меѓутоа, бизнисменот Атанасоски е препознатлив како најзначаен инвеститор од Македонците во дијаспората кои инвестирале во дедовската земја - Република Македонија. Тој е основач на Македонски светски неделник *„Македонско сонце“*, на претпријатијата *„Мак ам“*, како интернационална компанија, на хотелот со бензинска пумпа *„Сонце ГА“* во Прилеп, најпатриотската телевизиска станица во Македонија ТВ *„Сонце“* во Скопје, *„Жито Прилеп“* во Прилеп, на Женскиот ракометен клуб *„Прилеп“* и други инвестиции, а планира да вложи сопствени средства за нови производствени капацитети во Република Македонија и пошироко. Со тоа тој се вбројува меѓу економски најуспешните Македонци во светот. Иако подолго време престојува во Америка, од своето емигрирање до денес, тој е нераскинливо поврзан со судбината и со настаните во Македонија.

Меѓу другите активности во новата средина во САД, господинот Атанасоски стана член, а подоцна и секретар (1974-1980) на една од најстарите македонски организации во Северна Америка, Македонската заедница во Њујорк. Организацијата ја промовираше македонската нација, нејзината историја и култура. За време на работата во Македонската заедница во Њујорк, тој ја обедини македонската заедница преку спонзорирање на социо-културни настани, вклучувајќи и фолк-фестивали, симпозиуми, вечери на поезија, спортски настани и слично.

Како резултат на неговата политичка кариера, на претседателските избори во октомври 1994 година, македонскиот бизнисмен Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски се кандидираше за независен кандидат за претседател на Република Македонија. Исто така и во 1999 година Атанасоски се кандидира за претседател на Македонија, со желба, доколку ја добие довербата на граѓаните, да ја унапреди демократијата во земјата, да промовира економски систем базиран на принципите на слободен пазар и држава во која ќе владеат законите на правниот систем. Меѓутоа, Атанасоски не ја напушти почнатата патека за доброто на македонскиот народ и за неговата подобра сегашност и иднина. Продолжи со своите активности и како резултат на тоа, во текот на јануари 1996 година, поведе иницијатива за формирање на политичката партија *“Македонска алијанса”*.

Познатиот македонски бизнисмен Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски е уште поголем хуманист, донатор и мецена на многу важни национални културни манифестации во Република Македонија и во прекуокеанските земји, каде живеат и работат многубројни Македонци, дава сеопфатна стручна економска и политичка анализа за состојбите во земјава и пошироко.

Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски долги години работи за Македонија, за Македонците и македонското прашање, обединувајќи ги македонските иселеници со спонзорирање на социо-културолошки настани, вклучувајќи и фолк-фестивали, спортски настани и друго. Соработува со американските власти за унапредување на правата на Македонците во САД. Особено е активен во промовирањето на демократијата во Македонија. Шеф е на Организацијата за заштита на македонското име, знаме, Устав и промоција на признавањето на Македонија како суверена земја од страна на земјите од светот. Остварува блиски контакти со повеќе дипломати и организации.

Тој навистина е прототип на Македонец кој со своето знаење, интелигенција, итрина и адаптивност успешно се снашол во туѓина. Воден од љубовта кон Македонија и од нејзиното сонце како Големиот Александар, активен е и во Македонија дваесеттина години во економијата, политиката, културата, медиумите и во општо во социјално-општественото живеење и опстојување на македонскиот народ и Македонија.

Госпоинот Џорџ Атанасоски е еден од најуспешните македонски бизнисмени во САД и во светот, за што е добитник на бројни награди, меѓу кои и на највисокото американско општествено признание *“Елис ајленд”*

Бизнисменот Ѓорѓија - Џорџ Атанасоски е личност за почит и пример од кој можат и треба да се огледаат и други Македонци во двете татковини, САД и Македонија. Нему му припаѓа заслуженото високо место во хиерарсиската пирамида на луѓето кои имаат големи заслуги во иселеничката македонска сага и во градењето пријателски и бизнис мостови меѓу Република Македонија и Соединетите Американски Држави.

„Македонска нација“, 03 декември.2014

ЏОН (ЛАЗО) БИТОВ – ХУМАНИСТ И ДОБИТНИК НА НАЈВИСОКАТА НАГРАДАТА НА ОМД (6)

Бидејќи Џон (Лазо) Битов и неговата фамилија се познати донатори и хуманисти, затоа еден од првите добитници на „Наградата за животно дело“ на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД е бизнисменот Џон (Лазо) Битов. Тој беше истакнат канадски бизнисмен со македонско потекло, роден во Торонто, а неговите корени беа од селото Габреш, Костурско. Тој беше голем македонски родољуб и филантроп, кој ги сакаше и Канада и Македонија и со зборови и со дела. Џон беше добитник на највисокото граѓанско признание на Канада „Канадски орден“, а во Македонија беше одликуван со орденот „8 Септември“.

Неговата силна волја направила од него успешен бизнисмен. Џон започна со работа како помошник на татко му, кој имаше мала месарница во централниот дел на Торонто. Во 1949 година, на возраст од 21 година го отворил својот прв ресторан на „Авењу роуд“ кој прераснал во ланец ресторани и сето тоа понатаму довело до уште поуспешни претприемачки потфати, вклучувајќи го и создавањето на најголемата компанија за храна и кејтеринг во Канада која ги опслужувала најголемите стадиони, болници и аеродроми. Затоа е забележано дека Џон Битов Постариот, бидејќи има син по име Џон Битов Јуниор, беше еден од најуспешните бизнисмени со македонско потекло не само во Канада туку и во целиот свет.

Инаку, Џон Битов е роден во источниот дел на Торонто во 1928 година. Татко му Никола и мајка му Вана се доселиле во Канада во 1919 од селото Габреш, Костурско, во Егејска Македонија. Неговите родители кој биле познати и признати во македонската колонија му обезбедиле да има среќно детство и да се школувал во демократска Канада.

Меѓутоа, растењето во семејство кое ги носело трагите од прогонството и голем број страдања, внело во Џон Битов чувство на патриотство за Македонија и длабока љубов за македонскиот народ. Оваа љубов станала движечка сила која го натерала Џон да го посвети својот живот не само на канадското општество, туку неговите верувања беа да помогне и на Македонија и Македонците ширум светот.

Џон Битов покажувал енергија и ентузијазам уште како млад човек, што го мотивирале низ животот. Тој бил вклучен во многу активности во канадското општество во организирање на спортски клубови и собирање парични средства за различни центри. Како и многу други канадски момчиња, Џон бил пасиониран играч на хокеј, бил врвен спортист и играл во многу градски и федерални тимови во хокеј, бејзбол и фудбал.

Семејството Битов припаѓаше на постарата генерација во Канада и, немајќи македонски православни цркви семејно ги помагале и биле членови и поврзани со МПО (Македонска патриотска организација) и со Бугарско-македонската православна црква „Свети Кирил и Методи“ во која Џон се регистрирал со Доца, како и во црквата „Света Тројца“ во Торонто во која биле активни неговите родители и семејството.

Џон и неговите родители донирале средства за МПО и за црквите кои, за жал, биле под јурисдикција на Бугарската православна црква, а биле изградени со средства на Македонци, особено од егејскиот дел на Македонија.

По осамостојувањето на Македонија, Џон Битов даде прилог, меѓу другото, за изградба на Македонските православни цркви „Пресвета Богородица“ во Кембриџ и „Свети Илија“ во Мисисага, како и на другите македонски организации во Канада и САД.

Џон Битов се оженил со неговата американско-македонска сопруга Доца во 1949. Тие биле заедно 67 години се’ до неговата смрт. Џон и Доца Битови го основаа „Канадско-македонското место“ – Старскиот дом, во 1978 година. Тоа е пензионерски дом за над 100 Канаѓани, особено со македонско потекло. Оваа институција ја организира една од најстарите македонски манифестации во Канада – „Македонскиот голф турнир“, кој првпат се одржал во 1942 година.

Во еден разговор во Флорида Џон Битов го информира авторот на овие редови, Славе Катин дека тој и неговата сопруга биле длабоко погодени од судбината на „децата бегалци“ од крајот на Втората светска војна. Двајцата имаа роднини помеѓу 30-те илјади македонски деца кои беа прогонети од Македонија во земјите на Источно-европскиот блок, за да ја избегнат смртта и малтретирањето во нивната родна земја Беломорска Македонија.

Џон Битов, кој во раните 60-ти, ги проширил своите интереси на бизнисот со опрема за хотели. Преку неговата фирма развил финансирање и во повеќе случаи опребил голем број ресторани на пошироката територија на Торонто и низ Канада. Потоа Џон направил бум во клубовите организирајќи вечера што му овозможило да поседува 32 ресторани.

На почетокот на 80-те години Џон Битов бил вклучен во истражувањата и развојот на резервите за нафта и гас во јужен Тексас. Во 1983 година, пак, тој и неговите деца ја основаа компанијата „Јорк сити квалити фудс“ која ги доби тендерите за концесија за снабдување со храна и пијалоци на меѓународниот аеродром „Пирсон“ во Торонто.

Еден од најгенијалните потези на Битов беше формирањето на „Сити дом Корпорацијата“ што ја формира во 1986 година, преку која ги доби правата за продажба во тогаш новиот „Скај дом“. Во 1987 година, пак, се соединија сите негови корпорации во „Битов корпорейшн“.

Потоа се речеја многу корпорации кои под контрола на Џон Битов, големите спортски настани во Канада беа снабдувани со храна. Такви беа националните тениски шампионати и други спортски настани. Притоа семејството Битов и хокеарската ѕвезда Вејн Грецик формираа партнерство во 1992/93 година, отворајќи го „Вејн Грецик“ ресторанот.

Со осамостојувањето на Република Македонија, Џон Битов, упорно работеше за поддршка на развојот и за напредокот на државата како независна, суверена и демократска држава, како и за нејзина меѓународна афирмација, особено во односите со пријателска Канада. Затоа, кога се прославуваа 20 години од независноста, Џон Битов беше одликуван од претседателот на Република Македонија д-р Ѓорѓе Иванов со орденот „8 Септември“.

Посебно треба а се нагласи дека во 1991 година Џон Битов ја организираше и ја поддржа финансиски меѓународната кампања за признавање на Република Македонија како независна држава од страна на водечките светски сили. Тој се гордееше со тоа што Македонија ја стекна својата независност по мирен пат.

Бизнисменот Џон Битов ја зачна идејата дека во дијаспората на Македонците треба да има организација што ќе ја водат професионалци, која ќе работи во полза на

економскиот развој на Македонија. Ова резултираше со основањето на „Македонија 2025“ од страна на неговиот син Џон И. Битов (Помладиот), Мајк Зафировски и други видни членови на дијаспората. Организацијата прерасна во најважен состав на македонски професионалци од целиот свет кои помагаат Македонија да се подобрува и да напреднува на економски план. Џон Битов со гордост ја исполнуваше улогата на почесен член на „Македонија 2025“.

Во 1993 година, империјата Битов даде придонес во развојот на професионалниот спорт во Торонто. Имено „Битов инкорпореишн“ како партнер на „Стандард бродкастинг“ и банката „Нова Шкотска“ ги добија правата за организирање натпревари на НБА лигата во кошарка. Потоа оваа корпорација формира концепт за јавните сервиси за храна. Концептот им овозможува на болниците, без кујна да бидат „корисници“, добивајќи храна за пациентите и персоналот. Ваквиот бизнис Битов го прошири и во железничкиот сообраќај во Торонто.

Џон Битов почина на 31 јули 2015 година. По тој повод претседателот на Република Македонија Горѓе Иванов упати писмо со сочувство до Џон И. Битов Помладиот, по повод смртта на канадскиот стопанственик со македонско потекло, во која, меѓу другото се вели:

Џон Биџов беше голем македонски родољуб и филантроп, кој ја сакаше Македонија и со зборови и со дела. Тој даде пример за тоа како треба да се промовира вистината во Македонија и како треба да се негуваат македонските име, идентитет и вредности. Во тоа смисла, тој беше уверен дека никој не може да ни ја одземе „нашата соопштина независна земја со слободите кои се заработени и името кое е избрано од страна на Македонците“.

Денес делата на Битов се продолжени преку посветената работа на неговите пет деца: Вона, Ник, Том, Џон и Јордан и 16 внуци на кои им ја пренесе желбата дека културата и традицијата на македонскиот народ живеат засекогаш.

Во неговиот бурен живот и деловност сепак остана неговиот сон од детството дека еден ден повторно ќе постои земја која ќе се вика Македонија, земјата на неговите претци од Беломорска Македонија. Затоа придонесите кон ова достигнување и помошта за Македонија и за Македонците во Канада и САД се неговото наследство за генерациите за кое бизнисменот Џон (Лазо) Битов и неговата бизнис империја ќе бидат запаметени.

Во една од неговите најпознати изјави, Џон Битов рече дека неговата визија за Македонија е сите Македонци ширум светот да се сакаат и почитуваат меѓусебно. Тој почина далеку од Македонија, но ја носеше дедовската семја длабоко во срцето.

Инаку, **Џон Битов (помладиот)** (англиски: **John I. Bitove**) (роден во Торонто, Онтарио, 1960) — канадско-македонски стопанственик и спортист. Тој е главен акционер и претседател на Scott's Real Estate Investment Trust и на Sirius XM Canada. Исто така, контролира неколку државни и приватни бизниси. Од неодамна е и во бизнисот со телекомуникации преку компанијата Mobilicity која ја раководи. Тој е син на Џон Битов (постариот). Тој е основач на Торонто Рапторс тим кој се натпреварува во Националната кошаркарска асоцијација, како и творец на новата спортска арена во Торонто (Air Canada Center).

Тој исто така бил волонтер организаторот на Светското првенство за атлетика во сала во 1993 и на ФИБА Светското првенство на кошарката во 1994. Во 2005 година тој ја добил награда James Naismith на извонредност доделена од Canada Basketball.

Битов дипломиран во бизнис (маркетинг) на Универзитетот во Индијана во 1983 година. Од 2007 година е член на одборот на доверители на Универзитетот Вејк фокс од Северна Каролина.

„Македонска нација“ 31 август 2016

АТАНАС КОЛАРОВСКИ – МАКЕДОНСКА ФОЛКЛОРНА ЛЕГЕНДА ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО (7)

Еден од добитници на „Наградата за животно дело“ на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД беше фолклорната легенда Атанас Коларовски. Тој беше знаменит играорек и кореограф од првата генерација на Државниот ансамбл „Танец“ од Скопје. Уште со формирањето на ансамбл „Танец“ на 24. март 1949 година, тој станал негов член и речиси дваесет години бил уметнички директор, кореограф и играорек – солист.

Тој беше роден во Драчево, Скопско на 9 август 1926 година, а беше познат и признат кореограф, фолклорист ширум светот, особено во Соединетите Американски Држави и Јапонија. Атанас беше добитник на повеќе награди и признанија за постигнувањата на полето на фолклорот во дијаспората. На 9 март 2022 година, во Скопје, на 95 години, почина фолклорната легенда Атанас Коларовски.

Коларовски беше личност која целиот свој живот го посветил на фолклорот и на зачувувањето на македонскиот идентитет, културата и традициите. Неговата љубов кон македонскиот фолклор започна во Втората светска војна и траела шест децении, со што тој станал синоним на најголемиот, најпознатиот македонски и со светски глас, Државниот ансамбл „Танец“ од Скопје, од Македонија.

Атанас Коларовски беше роден на 9 август 1926 година во селото Драчево, кое денес е предградие на Скопје, Република Македонија. Инаку, семејството Коларови беше исклучително богато со многубројните талентирани музичари кои доаѓале до израз во тогашното село познато по својата љубов кон македонската музика, песна и оро. Според Атанас нивното големо семејство често се собирало на вечери.

Во отсуство на современи извори на забава, тие свиреле на народни музички инструменти, пееле песни и играле македонски ора, со цел забавата да им биде незаборавна. Атанас не само што беше одличен играорек и пееше, туку и уште од најрана возраст свиреше на кавал и хармоника, заедно со другите членови на семејството. Голем број членови на семејството Коларови ја продолжија професионалната кариера во музиката и танцот во слободна Македонија и пошироко.

За време на воените години, 1944 и 1945 година, Атанас тренирал со Армискиот хор и учел и изведувал песни и игри од целиот Балкан, вклучувајќи песни и ора од словенечки, босански, хрватски, српски, албански, бугарски и, се разбира, најмногу од неговата родна македонска традиција. Ова биле важни години за обука и изведување за него како дел од партизанската армиска музичка група која настапувала за војниците, како дел од градењето морал во последните денови од Втората светска војна и првите денови на Федеративна Социјалистичка Република Југославија.

Тој дополнително ги усвоил своите вештини како музичар, играорек, учител и кореограф, како член на македонскиот национален фолклорен ансамбл Танец во

теот на 1950-тите и 60-тите години. Во тој период бил вклучен и во фолклорните ансамбли „Кочо Рацин“ и „Карпош“, како и трупите „Благој Сосолчев“ и „Владо Тасевски“, како и на „Етничкиот и танцов театар“.

Од 1970 година Атанас Коларовски се преселил во Соединетите Американски Држави, во градот Сиетл, во државата Вашингтон каде што ја продолжил својата активност како инструктор, пренесувајќи им го богатството на македонскиот музички и играорен фолклор на голем број генерации, вљубеници во балканскиот и македонскиот фолклор од целиот свет. Значајно е да се потенцира дека Атанас Коларовски е автор на повеќе врвни кореографии за „Танец“, меѓу кои и на антологиските „Драчевка“, „Калајциско“ и „Невестинско“.

Над 60 години Атанас Коларовски ја предава својата избрана уметност и занает, македонското оро. Затоа, пред неколку години, фестивалот на народниот живот во Сиетл му оддаде признание на Атанас за неговото животно дело како главен придонесувач во богатиот културен живот на неговата родна заедница во Сиетл, кој беше всушност неговиот втор дом

Атанас Коларовски како учител и како уметник/изведувач им ги пренесувал македонски народни песни, музика и игра на илјадници луѓе ширум светот. Тој беше главен амбасадор на добра волја на македонската култура повеќе од половина век. Атанас Коларовски ја изразуваше важноста на танцот и музиката за да се спротивстави на омразата и непријателството што потхранува толку голем дел од етничкиот конфликт што е толку вообичаен денес на Балканот и на многу други места низ светот. За оние кои учеле песни и ора ја повторувал македонската изрека: „Кој игра и пие, зло не мисли“. „Оној што пее и танцува нема лоши мисли“.

Како резултат на неговите фолклорни постигнувања во светот, кога ансамбл „Танец“ прославуваше седум децении од неговото успешно постоење на 26 јуни 2019 година, на Атанас Коларовски како претставник на првата генерација играорци и две децении негов раководител, му беше врачена посебна благодарница, што беше голема чест и задоволство за него. Се чини најзначајното признание Атанас Коларовски го доби од Обединетата македонска дијаспора (ОМД) од Вашингтон, САД, која е врвна меѓународна невладина асоцијација, чија главна цел се интересите и потребите на луѓето со македонско потекло и македонски заедници ширум светот.

Таа е „Наградата за животно достигнување на ОМД за 2013 година“. Оваа награда му беше врачена на Атанас Коларовски на 25 август 2013 година, кога ОМД ја одржуваше 4-та глобална конференција во Скопје, а по повод 100 години од Букурешкиот договор и поделбата на Македонија.

Коосновачот и член на Управниот одбор на ОМД, Александар Митрески, при неговото врачување на наградата за животно дело на ОМД на Коларовски, меѓу другото рече:

„Често Атанас Коларовски го нарекував „амбасадор на културата на Македонија“. Тоа тој го потврдил со неговите патувања низ светот предавајќи фолклорно танцување. Луѓето кои можеби никогаш немаше да дознаат за Македонија ја засакаа и ја ценат нејзината историја и култура, токму од делото на полето на фолклорот што Атанас го ширеше ширум светот, особено во Соединетите Американски Држави и Јапонија, каде со децении се бореше за македонската фолклорна вистини“

„Македонска нација“ 16 март 2022

ЏЕЈМС (ДИМИТАР) САНДЕРС – ПРВИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТИ МАКЕДОНЦИ“ ОД КАНАДА (8)

Исто така, еден од добитници на „Наградата за животно дело“ на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД беш Џејмс (Џим-Димитар) Сандерс кој беше првиот претседател на Македонската националната организација “Обединети Македонци” од Торонто, Канада. Оваа значајна македонска организација беше формирана од група Македонци, претежно од егејскиот дел на Македонија. Уште во почетокот Организацијата имаше за цел да формира самостојна национална македонска асоцијација која ќе се бори за зачувување на македонскиот национален идентитет и обединување на македонските доселеници во Канада.

Така, првиот чекор во организирањето беше направен на пикникот посветен на Илинден во 1958 година. Овој пикник во националниот живот на Македонците во Торонто и пошироко има посебно значење. Тој претставува прв значаен симбол на иселеничкото единство на Македонците од етничка Македонија во демократска Канада. Меѓутоа, 28 април 1959 година е запишан со златни букви, бидејќи на тој ден се одржа историската Конференција на која беше прифатен Уставот и беше донесено решение за формирање и регистрација на Македонската национална организација “Обединети Македонци”.

Со тоа Организацијата “Обединети Македонци” започна со решавање на значајни иселенички прашања на Македонците во Канада. Едни од важните задачи и потреби на македонските доселеници од етничка Македонија беше изградба на македонска православна црква под јурисдикција на Светата православна црква во Македонија, а со цел да ги задоволи верските, духовните, културните и воопшто националните потреби на Македонци од сите делови на Македонија.

Затоа, Организацијата “Обединети Македонци” беше регистрирана како македонска национална културно-просветна непрофитна организација. Тоа овозможи таа да успее да ги обедини Македонците на национално и духовно поле и да развие силна дејност во животот на доселениците од сите делови на Македонија во демократска, како и да ги отстрани влијанијата на туѓите пропаганди.

За сите тие активности на Организација „Обединети Македонци“ од Торонто има големи заслуги Димитар (Џејмс-Џим) Сандерс. Тој беше роден на 12 јули 1923 година во големото македонско село Желево, Леринско, во Егејска Македонија. Во април 1938 година, Димитар емигрирал во Торонто заедно со својата мајка Софија, братот Крис и сестрата Сали, кај татко му Спиро Сандерс. Во Канада го променил името од Димитар во Џејмс, односно Џим.

Уште со доаѓањето во Торонто, македонскиот дух продолжил да тлее во семејството Сандерс. Неговиот татко Спиро и Џејмс Сандерс биле активни во Желевското друштво во Торонто, а со формирањето на првата Македонска организација

„Обединети Македонци“, Џејмс (Димитар) беше избран за прв претседател во мандатот од 1959 до 1966 година, како и едногидишниот мандат од 1974 до 1975 година.

Џејмс Сандерс беше познат како страствен, посветеник и голем приврзаник на Канадско-македонската заедница. Како резултат на тоа, во 2008 година го издаде автобиографското дело, *„Времето на мојот живот“*, во кое е опишан неговиот живот и дело, како и е даден дел од потресната историја на Македонците од Егејска Македонија и активностите во Македонската заедница во Торонто од 1938 година до денешни дни.

Џејмс Сандерс кој во Торонто беше бизнисмен, добар сопруг на Дороти цели 67 години и со која имаат три деца, ќерките Керол и Софи и синот Пол и осум внуциња и четири правнуциња. Тој беше горд канадски Македонец и еден од големите патриоти и правдољубиви Македонци од егејскиот дел на Македонија, кого судбината го однела во демократска Канада. Џејмс Сандерс, првиот претседател на организација „Обединети Македонци“ почина во Торонто на 12 октомври 2021 година на 98 годишна возраст.

За големата љубов кон родната Македонија и за неговото дело во Македонската заедница во Торонто, Џејмс Сандерс е добитник на престижната награда на Обединетата македонска дијаспора (ОМД) од Вашингтон, САД за животно дело. Наградата се доделува на истакнати личности кои со своите активности имале голем придонес и заслуги за афирмација на македонската вистина и македонската кауза. Управниот одбор на ОМД наградата за 2012 година му ја додели на Џејмс Сандерс како признание за неговото лидерство, филантропија и патриотизам.

Тој беше роден во 1923 година во Желево едно од најголемите села во Беломорска Македонија, од кое најголемиот брпј жители, а нив, според некои податоци ги има и над пет илјади свиле гнезда во Торонто. Желевци стасале меѓу првите во Канада од кои има голем број познати бизнисмени, интелектуалци, уметници, дипломати и видни граѓани во светот во различни области. Тие се особено познати и признати во метрополата Торонто.

Според пишаните документи за Македонците во Канада, во почетните години на организиран живот што националната организација „Обединети Македонци“ го овековечи на четвртиот Илинденски пикник на 29 јули 1962 година. се роди иницијативата за формирање на првата Македонска црковна општина „Свети Климент Охридски“ и нејзина изградба во Торонто. Тоа беше израз на силната љубов кон дедовската земја, Македонија, која секој иселеник длабоко ја носи во своето срце. Во тој период, повеќе од осум илјади Македонци од Торонто и од околните места се собраа на Илинденскиот пикникот и ја поддржаа иницијативата за формирање на еден Македонски дом кој ќе биде поврзан со родната слободна Македонија и ќе биде центар за сите Македонци од етничка Македонија кои свиле нови гнезда во демократска Канада.

Со почетоците на првата Македонската православна црква во Канада. името и делото на татко му на Џејмс, Спирос Сандерс е тесно поврзано. Имено, тој беше избран за прв претседател на црквата „Свети Климент Охридски“, која денес е стожерот на најголемиот број активности што Македонците ги развиваат во Торонто и пошироко. Овој прв македонски храм во Канада и организацијата „Обединети Македонци“ која е во состав на Црквата, за најголем број Македонци претставуваат мотив повеќе за изразување на патриотската љубов и почитта кон родната земја Македонија.

„Македонска нација“, 20 октомври 2020

МИК (МИХАЈЛО) ВЕЛОВСКИ – УРЕДНИК НА ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ РАДИО ЧАС ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО И ДОБИТНИК НА НАГРАДАТА НА ОМД (9)

Добитник на „Наградата за животно дело“ на „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, САД од Австралија е Мик Михајло Веловски од Перт. Тој беше еден од истакнатите Македонци во Австралија кој беше австралиски општествен деец со македонско потекло, еден од оснивачите на Македонско-австралискиот народен сојуз (МАНС). Михајло Веловски беше еден од првите лидери на македонската заедница во Австралија, кој повеќе од седумдесет години работел активно на основањето на весници, изградба на цркви, креирање на групи за човекови права и други граѓански организации.

Денес Македонците во Австралија претставуваат една хомогена целина, веќе афирмирана и често посочувана како пример по својата организираност и активност и меѓу Австралијанците и другите етнички групации. Тоа особено е изразено во македонските православни црковни општини, кои се вистинско огледало на нивните активности, односно духовни, културно-просветни и забавни центри за македонскиот народ и за новите генерации од македонско потекло.

Првиот македонски радиочас во Австралија и прв во дијаспората е радиочасот во Перт. Имено, веднаш по печатењето на првиот весник на македонски јазик во 1946 година, гласилото „Македонска искра“, во почетокот на 1947 година се воведо македонски радио-час. Програмата се емитуваше на државната радиостаница 6 КУ. од локален карактер, секоја втора среда со почеток во 19 часот и десет минути.

Уредник и спикер на овој радио-час беше Мик Веловски. Тој беше доселеник од Беломорска Македонија и беше еден од активистите на МАНС (Македонско-австралиски народен сојуз). Овој радио-час на македонски јазик со успех постоеше во текот на 1947 година и неколку месеци во 1948 година, се додека уредникот Веловски не замине од Австралија.

Овој значаен и по многу нешта единствен македонскиот радио-час, всушност, започна со цел да се објаснат стремежите на Македонците за национални и социјални права во борбата на Демократската армија во Грција, како пред доселениците, така и пред австралиската јавност. Затоа, вестите и другите материјали претежно се емитуваа на англиски јазик.

Според пишаните биографски податоци Михаил (Мик) Веловски е роден во 1924 година во нестрамското село Граче, егејскиот дел на Македонија, Во 1925 година, кога имал една година, неговиот татко емигрирал во Австралија. Тој растел покрај неговиите баби и дедовци кои постојано му велеле: „Никогаш немој да забораваш дека ние сме

Македонци“. Одел во грчко училиште, каде не било дозволено да се зборува на македонски. По пријава на полицаец дека разговарал со мајка му на мајчин јазик и признанието на Мик Велоски дека зворувал не на вугарославјански, туку на македонски јазик, грчката учителка го казнила крваво, удирајќи со дрво по рацете (по десет удари на секоја рака).

Заедно со Стојан Србинов го основа МАНС во 1946 година и започна да го издава весникот „Македонска искра“. Имено, на 24-25 август 1946 година, Македонското друштво во Перт „Единство“ одржа национална конференција на која беа поканети членови на сите македонски организации во Австралија. Таму беа донесени одлуки за формирање на национална организација во Австралија, за издавање весник и за издавање апел до австралиските Македонци да соберат средства за изградба на комплетно опремена болница во Народна Република Македонија.

Главни иницијатори на настанот биле Стојан Србинов од Буф и Мик Велоски. Киро Ангелков бил избран за прв претседател на организацијата, кој потоа патувал низ Австралија и основал ограноци на организацијата во Сиднеј („Весела Македонија“), Квинбијан („Александар Велики“), Ричмонд („Котори“), Крабс Крик („Слобода“), Катумба, Порт Кембел, Форбс, Брејдуд, Бичвуд, Вахопи, Литгоу, Каптинс Флет, Састукасл, Бонириг и Грифит.

На Првиот редовен состанок кој се одржал помеѓу 7-9 март 1947 година во Мелбурн, учествувале активисти од сите македонски организации во Австралија. На овој состанок, организацијата го усвои своето официјално име, избра национален комитет и подготви организациски статут. Во раководството биле избрани Киро Ангелков (претседател), Стојан Србинов (потпретседател), Илио Малков (секретар и уредник) и Мик Велоски (благајник).

По завршувањето на војната Мик го продолжи својот мирен живот во 1946 година и оттогаш патувал низ Австралија и одржал многу состаноци со други Македонци во земјата. Во Перт „Единство“ одлучи да емитува радио програма и по првото емитување, кое беа на утринската програма, Мик говорел на англиски јазик за македонското прашање, што предизвикало хаос меѓу Грците. Тие протестираше во радио станица и се заканувале.

Во периодот 1946-1949 година биле организирани три последователни кампањи за собирање средства за изградба на болница во НР Македонија, при што биле собрани нешто повеќе од 10.500 фунти и испратени во Скопје.

На крајот на 1947 година, Мик Велоски и Илија Малков го формираа Македонски австралиски сојуз на воените ветерани (Macedonian Australian Ex-Servicemen's League), чија цел беше децентрализација на МАНС.

На почетокот на 1948 година, Мик Велоски со своето семејство дошол во Скопје, Народна Република Македонија, каде во текот на 11 месеци развива интензивна дејност. Целта на посетата била да се помогне на обновата на Македонија, се технички обучени лица, посебно за радиото. Набргу по доаѓањето во Скопје, тој бил распределен на работа со радио станицата.

На почетокот на 1949 година за време на Граѓанската војна, се префрлил во Грција со група партизани, меѓу кои биле Вера Балева, Михаил Кермеџијата и Паскал Митревски. Истата година се вратил во Австралија и трајно се населил во Сиднеј, каде подоцна основал македонска црква.

Во 2013 година, престижната награда за животното дело на Обединетата Македонска Дијаспора (ОМД) му беше доделена на Мик Велоски како признание за неговата значајна улога во напредувањето на македонската кауза.

„Македонска нација“ 01, септември 2021

СЛАВЕ КАТИН - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022 ГОДИНА“ НА ОМД (10)

Славе Николовски - Катин, кој е познат само како **Славе Катин** е голем вљубеник во својата родна Преспа, во Охрид, во Скопје, во етничка Македонија и македонскиот народ, како и во Македонската православна црква - Охридска архиепископија и во Македонците насекаде во светот. Тој и' е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија и на животот на Македонците во дијаспората.

Славе Катин не припаѓа на политичка партија, бидејќи тој е припадник на етничка Македонија, на Македонците во дијаспората и на Македонската православна црква-Охридска архиепископија (МПЦ-ОА), која како институција игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји и насекаде во светот.

Затоа, на предлог на претседателот на организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, Соединетите Американски Држави, Методија А. Колоски, Управниот одбор, чиј претседавач е Стојан Николов, едногласно му ја додели глобалната „**Награда за животно достигнување за 2022 година**“ на овој познат публицист, журналист и аналитичар за македонската дијаспората.

Во писменото известувањето од 11.01.2022 година, се вели дека со глобалната „**Награда за животно достигнување за 2022 година**“ на ОМД, највлијателната невладинска организација на македонските иселеници, им се оддава признание на извонредни поединци кои дале значаен придонес за Македонија, македонскиот народ и општеството воопшто. Со голема почит кон Славе Николовски-Катин и неговата посветена работа на Македонската заедница во дијаспората и неговите многубројни и значајни постигнувања, Управниот одбор на ОМД едногласно го избра за добитник на оваа награда за 2022 година.

Според ОМД, која се залага за оддавање почит на сите лица што дале свој придонес за Македонија, овогодишната наградата му се дава на Славе Николовски – Катин кој е познат само како Славе Катин и е публицист, журналист и аналитичар за македонската дијаспората. Тој не припаѓа на политичка партија, бидејќи е припадник на етничка Македонија, на Македонците во дијаспората и на Македонската православна црква-Охридска архиепископија (МПЦ-ОА), која како институција игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји САД, Канада, Австралија и во Европската Унија.

Славе Катин и' е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка

Македонија и на животот на Македонците во дијаспората. Исто така, неговата работа и творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата.

Славе Катин е автор на шеесет публикации, од кои 22 со името Македонија, автор е на дваесет монографии за познати и признати личности од дијаспората и Република Македонија, на десетина дела посветени на религијата и МПЦ-ОА, на десетина лексикографски изданина и на стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми и други собири во Македонија и во светот. Исто така, автор е на над четири илјади објавени новинарски текстови и други единици од науката, фељтони, репортажи, осврти, портрети, преводи од литературата и науката, јазикот, религијата и културата на англиски и на македонски јазик, како и на друг вид текстови и материјали што се објавени во земјата и во светот, од кои дел можат да се видат или да се прочитаат на неговата Веб – страница: www.slavekatin.com

Како плоден автор, новинар, преведувач, публицист и бранител на македонската вистина со повеќедецениска кариера, Славе Катин е еден од најпочитуваните и најценетите членови на Глобалната македонска заедница. Тој оставил траен и пријатен впечаток на секоја личност што тој ја запознал. Неговата експертиза за Македонија, за Македонската православна црква-Охридска архиепископија и за Македонската дијаспора се за почит. Со објавувањето на бројните дела на полето на религијата, културата и историјата за Македонија и македонскиот народ, неговата цел е да се претстави и афирмира македонската вистина, особено во дијаспората.

Глобалната „Награда за животно достигнување“ на ОМД им оддава признание на извонредни поединци кои дале значаен придонес за Македонија, македонскиот народ и општеството воопшто. Како почит на посветената работа на македонската заедница и признание за неговите многубројни достигнувања, Управниот одбор на ОМД едногласно го избра Славе Катин да биде добитнок на ова највисоко признание на организацијата Обединета македонска дијаспора (ОМД), со седиште во САД и Канада и со ограноци во Европа и Австралија.

Како плоден автор, новинар и преведувач со повеќедецениска кариера, Славе Катин е еден од најпочитуваните и најценетите членови на нашата Глобална македонска заедница. Тој оставил траен и незаборавен впечаток на секоја личност што ја запознал. Неговата експертиза за Македонија, за Македонските православни цркви во светот и за македонската дијаспора е за почит. Со објавувањето на бројните дела за дијаспората, религијата, културата и историјата на Македонија, тој има за цел во неговото творештво, пред се, да се претстави македонската вистина.

Достигнувањата и придонесите на Славе Катин се навистина многубројни и огромни. ОМД не може да најде подобар начин да го почитува и да се заблагодари занеговото постигнување како член на нашата Македонска заедница, затоа, Организацијата „Обединетата македонска дијаспора“ му ја додели глобалната „Награда за животно достигнување за 2022 година“, меѓу другото, се вели во известувањето на претседателот на ОМД, Методија А. Колоски.

Инаку, доделувањето на глобалната „Награда за животно достигнување“ на ОМД на Славе Катин ќе му биде врачена на 5-та Глобална конференција на ОМД во Скопје, која се очекува да се одржи во јули 2023 година.

„Македонска нација“ 19 февруари 2022

ЕДИНАСЕТИ ДЕЛ – ПРОМОЦИ И ОБЈАВИ

- СРЕДБА СО СЛАВЕ КАТИН – ПОЗНАТ ИСТРАЖУВАЧ НА МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО ВО СВЕТОТ (1)	367
- АВСТРАЛИЈА – ДОМОТ НА БРОЈНО МАКЕДОНСКО ИСЕЛЕНИШТВО ОД ЕТНИЧКА МАКЕДОНИЈА (2)	370
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „ТОМОВ“ ВО СКОПЈЕ (3)	372
- ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛА СО ИСЕЛЕНИЧКИ СОДРЖИНИ ВО ТОРОНТО (4)	374
- „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ОМД ОД ВАШИНГТОН И „ПОВЕЛБАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ПЕЛАГОНИСКИТЕ СРЕДБИ ЗА СЛАВЕ КАТИН (5)	376
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОВ“ ВО ЧИКАГО И ДЕТРОИТ (6)	378
- ВО ТОРОНТО-ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „ВИДИНОВСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ (7)	381
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „СИЛЈАН МИЦЕВСКИ“ НА ПЕЛАГОНИСКИТЕ СРЕДБИ (8)	384
- ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ ВО КЕМБРИЏ (9)	386
- ВО СИДНЕЈ: ПРОМОЦИЈА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ „ТВОРЕШТВОТО НА СЛАВЕ КАТИН I И II ПРОШИРЕНО ИЗДАНИЕ“ (10)	388
- ВО ТОРОНТО ПРОМОВИРАНИ ДЕЛАТА НА ЛУ ВЛАШО, ДУШАН РИСТЕВСКИ И СЛАВЕ КАТИН (11)	390
- МАКЕДОНИЈА ВЕЧНА - ИНТЕРВЈУ СО ПУБЛИЦИСТОТ СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ – КАТИН (12)	393

СРЕДБА СО СЛАВЕ КАТИН – ПОЗНАТ ИСТРАЖУВАЧ НА МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО ВО СВЕТОТ (I)

Во Националната установа „Григор Прличев“ во Охрид се одржа средба со новинарот, публицист, истражувач и преведувач Славе Катин кој стапнал на сите континети и посветил голем дел од својот живот и творештво на Македонците од етничка Македонија раселени ширум светот и ги забележал нивните животни приказни, судбини, успеси, радости, таги и љубовта кон својата родна Македонија

На 22 август 2018 година, во одајата на Григор Прличев што се наоѓа во Националната установа „Григор Прличев“ во Охрид се одржа книжевна средба со новинарот, публицист, истражувач и преведувач Славе Николоски - Катин. Во оваа куќа на книгата, на присутните вљубеници на книгата им се обратија: директорката на библиотеката Гордана Змејковска и новинарот Милчо Јовановски, а промотори на животот и делото на Катин, беа неговите колеги, пријатели и долгогодишни соработници д-р Томе Груевски, професор на Факултетот за новинарство при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ и авторот на овие редови Свето Стефаноски, новинар и публицист, познат по списанието „Екологија“.

Книжевната средбата беше посветена на еден исклучителен и познат автор - Македонец кој стапнал на сите континети и создал и запишал небројани трајни вредности како показ на нашето постоење. Притоа, промоторите се задржаа на ентузијазмот на нескротливата и несопирлива енергија на славеникот Славе Катин, кој посветил голем дел од својот живот и творештвото за Македонците од етничка Македонија раселени ширум светот и ги забележал нивните животни приказни, судбини, успеси, радости, таги и љубовта кон својата родна Македонија.

На средбата беше речено дека Славе Катин не припаѓа на политичка партија, бидејќи тој припаѓа на Преспа, на Македонците во дијаспората, на етничка Македонија и на Македонската православна црква - Охридска Архиепископија (МПЦ-ОА). А Црквата како институција игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји и насекаде во светот.

На средбата, меѓу другото беше речено дека Славе Катин ја започна својата преведувачка и публицистичка дејност во Охрид, вториот Ерусалим, градот на свети Климент и свети Наум Охридски, градот на минатото, сегашноста и иднината. Тука, тој го подготви и го објави неговото прво дело - лексикографското издание „Англиско-македонски лимнолошки лексикон“ (1986), во издание на Хидробиолошкиот завод од Охрид.

Ова дело ги постави темелите на творештвото на Славе Катин, кој потоа преведе поголем број научни книги и трудови, кои се објавени во Македонија и САД, потоа напиша десетина книги кои се однесуваат на иселеничката проблематика како и дела

за неговите патувања, средби и разделби со Македонци ширум светот. Меѓу другото, во неговото новинарско творештво Катин се зафати и стана еден од најпознатите автори за репортажи како новинарски жанр и убавица на изразот.

Посебно за репортажите на Славе Катин зборуваше проф. д-р Томе Груевски, кој меѓу другото рече дека овој новинарски жарн е свидетелство, документ и убав збор, како и откривање на човечката судбина, проникнување во социјалните драми и изговорена или визуелна слика за човекот, настаните и појавите. Репортажите на Катин претставуваат вистинска слика на стварноста, а тој како добар репортер умее да ги поврзе работите од различни подрачја и епохи во една целина која ги возбудува мечтите.

Таков е случајот со публикациите “Моите патувања по светот” (2001) и „Светот на дланка” (2014) кои претставуваат збир на неколку стотини подолги репортерски записи за неговите патувања и обиколка на четириесетина земји ширум светот. Тие всушност се описи на краишта, предели, градови, држави, во кои новинарот Катин патувал и го опишува она што на тој пат го привлекува неговото внимание. Затоа со право може да се рече дека во новинарското обликување на репортажите на Славе Катин доаѓа до израз неговата автентичност, документарност и конкретно прикажување на она што е најбитно.

Во претставувањето на Славе Катин како автор на осумнаесет монографии за познати и признати македонски личности во македонската дијаспора и во Македонија, Свето Стефановски, авторот на овие редови, меѓу другото рече дека Славе Катин е познат на македонската и на меѓународната јавност по 55-те публикации, по 100-та научни трудови од различни области и по неговите над 3.000 новинарски и други текстови објавени во Република Македонија и во информативни гласила во светот.

Првото негова монографско дело е „Атанас Близнаков” (2000), (на македонски јазик), книга за иселеникот од Гери, Индијана, САД, а по потекло од селото Д’мбени, во Егејска Македонија. Во ова монографско дело се вели дека иселеникот Атанас Близнаков не се покажа како обичен печалбар, туку како личност што настојуваше да навлезе во суштината на македонската слобода, убавата и правдољубива идеја, гледајќи ги работите со многу сериозен пристап, со што се издигна над времето во кое живееше.

За него Славе Катин написа ново дело под наслов „Атанас Близнаков” (2017) (на македонски и англиски јазик), во кое се зафатени позначајните моменти од животот на овој доблесен иселеник, за кого постојано ќе навираат спомени, а најмногу ќе се потсетуваат студентите – стипендисти на Фондацијата „Атанас Близнаков”, за неговото хумано и патриотско дело, затоа што тој останува да живее во историјата на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј”, од Скопје, на македонското иселеништво, на македонскиот народ и на Република Македонија.

Една од најзначајните монографии на Славе Катин е, секако, “Монографијата за митрополитот Кирил” (Кирил Поповски) (2007) (на македонски и англиски јазик). Во тоа време, како најстар архијереј по хиротонија и архипастир со околу 45-годишно искуство и со значаен историски изминат пат во поновата историја на Христовата црква, тој достоинствено беше респектиран од македонскиот народ, особено во иселеништвото како голем борец и поборник за запазување на честа, достоинството и автокефалниот статус на нашата света Македонска православна црква-Охридска архиепископија. Тоа особено се потврдува на просторите од Полошко-кумановската епархија, која митрополитот Кирил ја водеше како нејзин надлежен архијереј.

Исто така, на книжевната средба со Славе Катин во Охрид, акцент беше ставен на делото „Светозар-Светле Стамевски” (2005) (на македонски и англиски јазик)

посветена на вистината и за потеклото, животниот пат и постигнувањата на иселеникот Стамевски од Детроит, а по потекло од селото Одри, Тетовско, истакнат македонски иселеник, сопартиец и личен пријател на претседателот на САД, Џорџ Буш Јуниор и на неговото семејство. Потоа се потенцираше значењето на монографијата „Томов“ (2007) (на македонски и англиски јазик) која претставува огледало за познатиот и признат фолклорист, етнолог, кореограф, скулптор, или како често го нарекуваа амбасадор на македонската култура, традициите и вистината за Македонија и македонскиот народ – Ѓорѓи (Џорџ) Томов.

Славе Катин е автор и на монографијата за Македонецот од Австралија, а по текло од селото Буф, Леринско, Андреа Бранов (2000), (на македонски и англиски јазик), на делото „Јановски“ (2002) од Торонто (на македонски и англиски јазик), на монографијата „Гога Печенковски“ (2004) од Ресен (на македонски јазик), на делата „Бошко Рајчовски-Пелистерски“ (2008) од Детроит и Флорида (на македонски и англиски јазик), потоа, заедно со проф. Методија Трајковски, внук на донаторот „Петар Стаматов“ (2010) (на македонски и англиски јазик, а заедно со Ѓорѓи Лумбуровски е автор на монографијата за бизнисменот Силјан Мицевски (2017) (на македонски) и на монографијата за Благој Механџиски, познат како ЗЕГИН (2018) (на македонски и англиски јазик).

Беше потенцирано дека посебно место во творештвото има монографијата посветена на едно од најпознатите естрадни имиња на македонската музичка сцена и многу пошироко, Есма Реџепова-Теодосиевска (2016) (на македонски, англиски и ромски јазик), кое дело за нејзините постигнувања како кралица на ромската и македонската песна, како и за нејзиниот животен сопатник и музички водител и столб на ансамблот „Есма“ - Стево Теодосиевски.

Најново монографско дело на Славе Кати, пак, е делото за Стив Пљакас (2018), за еден од најпознатите македонски иселеници. Стив е канадски Македонец, или македонски Канаѓанец по потекло од убавото македонско село Зелениче, Леринско, од егејскиот дел на Македонија. Тој е исклучително позната, призната и неопминлива личност меѓу Македонците во Канада и Соединетите Американски Држави.

На средбата посебно внимание беше посветено на монографија за големиот Ѓорѓија – Џорџ Атанасоски, за човекот кој е исклучително голема, позната, призната и неопминлива личност во македонската дијаспора и во Македонија. Инаку, покрај Монографијата за митрополитот Кирил, една од значајните монографии на Славе Катин е, секако, делото „Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски“ (2012) (на македонски и англиски јазик), кое има две изданија. Без сомнение, Атанасоски е еден од економски најуспешните Македонци во светот. Иако подолго време живее на Флорида, во САД, од своето емигрирање до денес тој е длабоко и силно поврзан со судбината, вистината и настаните на Македонија. Џорџ Атанасоски е Македонец по националност и православен христијанин по вера.

На крајот на книжевната средба, Славе Катин се заблагодари на присутните и неговите промотори и се осврна на неговото 55 дело „Израел и Македонија“ (2017), кое е на англиски македонски и хебрејски. Тој, меѓу другото, рече дека денес состојбата во дијаспората рапидно е изменета. Круната на тој историски вознес рече Славе Катин дека е обновата на Охридската архиепископија во лицето на Македонската православна црква, чија улога на обединувачки фактор на Македонците дојде до израз и во етничка Македонија и кај Македонците во дијаспората, кои само тие и античките Македонци се нарекуваат со тоа име.

“Македонска нација” 29 август 2018

АВСТРАЛИЈА – ДОМОТ НА БРОЈНО МАКЕДОНСКО ИСЕЛЕНИШТВО ОД ЕТНИЧКА МАКЕДОНИЈА (2)

Во текот на работа и творечка дејност Славе Катин објавил шеесет публикации, лексикографски изданија, преводи од македонски на англиски јазик и обратно. Исто така, автор е на над четири илјади новинарски текстови и други единици од науката, фељтони, репортажи, осврти, портрети, преводи од литературата, јазикот религијата и културата на англиски и на македонски јазик, како и на друг вид текстови и материјали што се објавени во земјата и во светот. Меѓутоа, за Славе Катин Австралија остана убавата земја во која тој се чувствуваше како дома – во Македонија

Затоа, во книгата *„Во Австралија како дома“* дело на „Матица македонска“ од Скопје, 1992 година, на 136, на македонски јазик, чиј рецензенти се Христо Андоновски и Фиданка Танаскова, авторот Славе Николовски - Катин ги пренесува неговите творечки преокупации како патописец, портретист, репортер и хроничар на дел од настаните во македонските колонии во Австралија.

По структура тие се репортажи, портрети, белешки, разговори, записи. Во исто време, тие се текстови кои како новинарски постигнувања имале кус век на траење во периодиката, меѓутоа тие заслужуваат многу подолг живот, останувајќи како неми сведоци за дејствијата, животот, активностите, видувањата и перцепцијата на репортерот, чија желба е што повеќе да забележи, што посочно да го изрази тоа видување кое треба да покрене интересирање и да остави траги кај читателот.

Сите тие настани и личности се презентирани на еден лесен стил, прифатлив за читателската публика во Македонија и во дијаспората. Притоа се дадени успесите, можностите, потенцијалот и постигнувањата на македонските доселеници, кои се своето културно - духовно, образовно и друго богатство претставуваа значаен дел од мозаикот на многу националната и мултикултурна Австралија.

За одвележување е тоа што во 1992 година во текот на празничните денови на Илинден во библиотеката на Домот во Љубојно во Преспа, пред повеќе од двеста присутни, за прв пат се одржа промоција на книга. Тоа беше делото *„Во Австралија како дома“* од Славе Николовски – Катин, за кое зборуваа проф. д-р Томе Саздов, како претседател на Матицата на иселениците од Македонија и писателот Раде Силјан како издавач. Исто така на присутните им се обратија проф.д-р Васил Тупурковски и писателот Цане Здравковски. Публикацијата *„Во Австралија како дома“* од Славе Николовски-Катин е прво издание промовирано во Љубојно.

Инаку, *„Љубанскиите илинденски иселенички средби“* се доживуваат свечено и празнично во сите куќи во Љубојно и кај сите посетители. На Илинден Љубојно добива свечен

празничен лик. Тогаш се чувствува топло гостопримство и срдечност кај сите оние што доаѓаат и се среќаваат со своите роднини, пријатели, познати. Иселеничките средби се исполнети со интересни содржини, Тогаш ечат песни и ора, се одржуваат визити, видувања, спомени и завет - дека каде и да се, ама на Илинден, во Долна Преспа да се.

Публикацијата „Во Австралија како дома“ од Славе Николовски-Катин е прво издание промовирано во Љубојно, а е издание на „Матица македонска“ од Скопје, отпечатена во 1992 година, на 136 страници на македонски јазик, во кое тој ги пренесува своите творечки преокупации како патеписец, портретист, репортер и хроничар на дел од настаните во македонските колонии во Австралија.

За ова дело публицистот Христо Андоновски ќе напише дека Катин овојпат се фокусира на прашањата и проблемите од областа на животот и активностите на македонските доселеници, особено на Македонците од Беломорска Македонија кои живеат и работат во демократска и мултикултурна Австралија, каде, за разлика од својата земја, ги уживаат сите социјални и човекови права“, вели во својот предговор кон книгата, познатиот македонски публицист и научен работник Христо Андоновски, еден од компетентните познавачи на македонското иселеништво.

Не случајно ова дело на Катин го носи насловот „Во Австралија како дома“, зашто македонските иселеници во оваа земја се чувствуваат како дома. Не е мал бројот и на оние Македонци кои со своите интелектуални и образовни, духовни и други способности, се пробиле во повисоките сфери на австралиското општество, како професори, лекари, адвокати, бизнисмени, писатели, уметници, па и членови на високите државни структури. Затоа голем број од нив новата средина Австралија ја избрале како своја, постојана - втора татковина, зашто им пружа услови да се чувствуваат токму како дома.

Покрај промоција на ова дело пред голем број љубители и обожаватели на Славе Катин во Љубојно, на првите Илинденски празнувања во 1992 година, втората промоција е организирана во црквата „Св. Климент Охридски“ во Торонто. Имено, друштвото „Браќа Миладиновци“, заедно со издавачот „Матица македонска“ организираа промоција на повеќе свои изданија, меѓу кои и на книгата „Во Австралија како дома“, за која зборуваше писателот Раде Сиљан, како нејзин издавач.

Инаку, Во книгата „Во Австралија како дома“, авторот Славе Николовски - Катин ги пренесува неговите творечки преокупации како патеписец, портретист, репортер и хроничар на дел од настаните во македонските колонии во Австралија. По структура тие се репортажи, портрети, белешки, разговори, записи. Во исто време, тие се текстови кои како новинарски постигнувања имале кус век на траење во периодиката, меѓутоа тие заслужуваат многу подолг живот, останувајќи како неми сведоци за дејствијата, животот, активностите, видувањата и перцепцијата на репортерот, чија желба е што повеќе да забележи, што посочно да го изрази тоа видување кое треба да покрене интересирање и да остави траги кај читателот.

Сите тие настани и личности се презентирани на еден лесен стил, прифатлив за читателската публика во Македонија и во дијаспората. Притоа се дадени успехите, можностите, потенцијалот и постигнувањата на македонските доселеници, кои се своето културно - духовно, образовно и друго богатство претставуваа значаен дел од мозаикот на многу националната и мултикултурна Австралија.

„Македонска нација, 21 јулу 2021

ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „ТОМОВ“ ВО СКОПЈЕ (3)

Во 2007 година, во просториите на Домот на армијата на Република Македонија (АРМ), се одржа промоција на монографијата “Томов”. Автор на ова двојазично дело (на македонски и на англиски јазик) е познатиот истражувач на Македонците во дијаспората, новинар и публицист Славе Николовски - Катин, а делото го издаде Книгоиздателството “Македонска искра” од Скопје.

Пред големиот аудиториум во Домот на АРМ, меѓу кои беа поглаварот на МПЦ архиепископот г.г. Стефан, митрополитот Кирил, поранешниот претседател Киро Глигоров и многу други познати личности од јавниот, културниот и политичкиот живот во Македонија.

Книгата ја претставува рецензентот Вера Стојчевска-Антиќ, поранешниот претседател на Матицата на иселениците од Македонија проф.д-р Димитар Керамитчиев и директорот на националниот ансамбл “Танец” м-р Бошко Тренески. Притоа, извонредниот и незаборавен настап на машката група на играорците на “Танец” со древното оро “Тешкото” беше примен од присутните со возбуда и одушевување.

Монографијата “Томов” од Славе Катин претставува огледало за познатиот и признат фолклорист, етнолог, кореограф, скулптор, или како често гонарекуваат амбасадор на македонската култура, традициите и вистината за Македонија и македонскиот народ - Горѓи (Џорџ) Томов. Оваа значајна и помногу нешта единствена двојазична монографија од овој вид претставува осврт за ликот и делото на Џорџ и за вистината за неговиот американски ансамбл “Томов” од Њујорк.

Монографијата е сублимат за дваесетгодишниот труд на околу 250 Американци, кои го афирмираат македонскиот и балканскиот фолклор, македонската култура, традициите и вистината за Македонија во САД.

Во исто време монографијата “Томов” претставува овековечување на Фолклорното друштво “Гоце Делчев” што е во состав на Македонската Православна Црква “Св. Кирил и Методиј” од Сидер Гроув, Њу Џерси, потоа на другите македонски асоцијации, на огромен број личности од македонските колонии, како и на значајни настани и активности на полето на фолклорот, културата и постигнувањата на национален план на Македонците во Канада и САД.

Монографијата “Томов” од Славе Катин претставува луксузно издание на 320 страници на голем формат, илустрирано со бројни фотографии од кои најголем дел се во боја. Во неа се среќаваат фотографии од времето кога Џорџ Томов бил дете во Струмица, потоа играорец на националните ансамбли “Танец” од Скопје и “Лудо” од Загреб, до фотографии од многубројните настапи на ансамблот “Томов” и друштвото “Гоце Делчев” во САД, Канада и Европа.

Рецензенти на ова значајно дело се факултетскиот професор д-р Вера Стојчевска-Антиќ и еден од постојаните членови на ансамлот "Томов", д-р Кристина Калас. Книгата е објавена двојазично на македонски и на англиски јазик во превод на Соња Прус, а ликовното и графичкото обликување го направи Тони Васиќ. Исто така, во тимот за подготовка на монографијата дадоа придонес Сузана Стојковска, Снежана Велкова, Фиданка Танаскова и други.

Монографијата "Томов" од Славе Катин е поделена на пет дела.

Во делот насловен како македонско-американско наследство, дадени се материјали за Македонија од времето на Александар Македонски до денес и за активностите на Македонците во Њујорк и Њу Џерси. Потоа, во делот за животниот пат на Ѓорѓи Томов, поместени се репортажи за родниот град Струмица, за Скопје и за Њујорк, а е претставен Џорџ Томов како играорец, кореограф, етнолог, вајар. Посебен простор е даден на материјалите со кои ансамлот "Томов" за настапите е претставен низ страниците на медиумите во целиот свет, почнувајќи од "Њујорк Тајмс" до "Нова Македонија".

Во петтиот дел во кој е дадено педесет годишното творештво се вели дека скромниот Ѓорѓи Томов, меѓу другото, е добиник на највисокото американско признание: "Елис Ајланд", награда за ширење на македонската култура и збогатување на американската историја - признание што го добиле американски претседатели, конгресмени, глумци, пеачи, спортисти, уметници и други видни личности во САД, потоа наградата "Обединети нации", за неговиот придонес за зближување на народите, како и други значајни награди, пофалници и признанија за фолклорната ризница на ансамлот "Томов".

Со излегувањето на монографијата "Томов", авторот Славе Николовски-Катин успеа да го овековечи познатиот и признат Македонец Ѓорѓи(Џорџ) Томов и неговиот американски ансамбл "Томов" од Њујорк, како и друштвото "Гоце Делчев" од Њу Џерси. Со тоа Катин успеа да оттргне од забораот една сторија на дел од македонското иселеништво во САД.

Инаку, Џорџ Томов, меѓународен професор и бард на историјата на македонскиот танц и на ората, што се основа на нашата цивилизациска меморија, ги преплави светските фестивали и сцени со својата бесконечна љубов и стана легенда на македонската дијаспора и на македонската интернационална судбина.

Ѓорѓи Џорџ Томов кој живееше во Њујорк (САД), роден брат на Јанко Томов, од Бризбен, Австралија, повеќе од 40 години е основач на „Gold Dance Foundation“ на Америка и на Фолклорниот ансамбл и студио George Tomov.

Добитник е на ОРДЕНОТ НА ЧЕСТА за 2005 година, што го доделува Владината организација НЕКО (од Владата на САД). Ова највисоко Општествено признание, за ПРВПАТ е доделено на МАКЕДОНЕЦ ЗА АВТЕНТИЧНО ПРЕЗЕНТИРАЊЕ НА МАКЕДОНСКАТА КУЛТУРА. Меѓу досегашните добитници на ОРДЕНОТ НА ЧЕСТА, се шест досегашни Претседатели на САД, како и извесен број познати американски државјани, меѓу кои: Џими Картер, Џорџ Буш, Роналд Реган, Бил Клинтон, Хилари Клинтон, Мохамед Али, Боб Хоуп, Френк Синатра и други, а меѓу нив и Ѓорѓи Томов.

„Македонска нација“, 11 април 2012

ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛА СО ИСЕЛЕНИЧКИ СОДРЖИНИ ВО ТОРОНТО (4)

На 19-ти октомври 2014 година, точно на пладне, во салата на катедралната Македонската православна црква “Св. Климент Охридски” во Торонто, се одржаа промоции на публикациите “*Светиот на дланка*” и “*Love stories*”, или како македонско издание насловено “*Иселеничка вршелешка*”, од авторот Славе Николовски - Катин, кои се изданија на издавачките куќи “Тримакс” и “Македонска искра” од Скопје.

Овие дела со иселенички содржини беа промовирани во рамките на Литературното друштво “Браќа Миладиновци” кое е во состав на црквата “Св. Климент Охридски”, а во исто време кога се одржуваше интересната Модна ревија во организација на Женската секција при Црквата. Во присуство на голем број македонски иселеници од сите делови на Македонија, за делата зборуваа проф. Филип Ангеловски, водител и диригент на Црковски хор кој ја отвори промоцијата и Соња Лозановска, главен и одговорен уредник на весникот “Македонија” од Торонто.

Филип Ангелковски во своето излагање, меѓу другото, истакна дека книгата “Светот на дланка” на публицистот Славе Николовски – Катин се промовира за прв пат на северно - американскиот континент и дека таа претставува репортерско видување, патувачки летопис, документ на хроничарски пристап и фактографска мемоарија на волшебната имагинација на авторот.

Делото “*Светиот на дланка*” кое содржи 440 страници на едно место, како на дланка пред читателот отвора широки хоризонти и тој може да пропатува во 40 земји широм светот, да се запознае со голем број места, градови, интересни споменици на културата на домородното и другото население во светот со различни култури, обичаи, религии и голем број специфики.

Оваа публикација, всушност, е интересна патувачка сага на доживувања, настани, видувања, записи и написи, низ кои се спојуваат или премостуваат времиња и епохи, мориња и океани, меридијани и трансферзали од Северна преку Латинска до Јужна Америка, во многу земји на старата дама Европа, а преку африканско – азиските простори дури до најдалечната-Австралија.

Исто така, авторот во оваа книга пишува и за Благоевград, Пустец, Костур, Белград, Загреб, Истанбул, Москва, Киев и многу други градови и земји каде што живеат Македонци од сите деловина Македонија во светот.

Поради една или друга причина, голем број земји во светот биле дестинации и инспирации на Славе Катин како новинар, како член на владини и црковни делегации, а особено како потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници на Република Македонија.

Инаку, Славе Катин е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите публикации, како и по бројните новинарски и научни трудови кои се посветени, главно на животот на Македонците, но и за низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Затоа, не е случајно што во ова дело тој започнува и завршува со љубовта изразена кон родната земја – Македонија, рече на крајот проф. Филип Ангелковски.

Во своето излагање, пак, Соња Лозановска рече дека познавањето на историјата, културата, фолклорот, јазикот, духот, религијата и други карактеристики на Македонците од сите делови на Македонија, раселени насекаде по светот, му овозможи на Славе Николовски - Катин да напише текстови со љубовна содржина кои се интересни и евидентни, а кои се однесуваат на судбината и вистината на македонските иселеници.

Книгата “Иселеничка вртелешка” на Славе Катин е прозно дело на македонски јазик, а е отпечатено и на англиски јазик под наслов “*Love stories*” (“Љубовни приказни”). Таа содржи дваесет љубовни стории, главно, за љубовниот живот во Татковината и во дијаспората, каде се случуваат најразлични љубовни настани, кои се невообичаени, пикантни и интересни.

Интимните приказни во оваа издание, рече Соња Лозановска на свој начин го потврдуваат љубовниот, семејниот, македонскиот дел од животот. Во делото се пренесени типичните интимни прашања и проблеми, особено на Македонците во дијаспората.

А, Славе Катин познавајќи го животот, напредокот, животните судбини, семејните обичаи и постигнувањата на Македонците во Канада, САД, Австралија и Европската Унија, успева на сликовит начин, раскажувачки да не пренесе во љубовните лавиринти, кои оставаат силен впечаток кај читателите.

Затоа, книгите “*Иселеничка вртелешка*”, на македонски јазик и “*Love stories*” на англиски јазик на Славе Катин со задоволство и топло ги препорачувам на македонските читатели.

Инаку, за репортажата како новинарски жанр се вели дека претставува врв на новинарското творештво или, пак, како што некои автори милуваат да речат дека таа е убавица на изразот. Репортажата е и сведетелство и документ и убав збор и откривање на човечката судбина и проникнување во социјалните драми и богатство на умни асоцијации - со еден збор печатена, изговорена или визуелна слика за човекот, настаните или појавите. Таа претставува вистинска слика на стварноста, еден нејзин детаљ, еден дел од животот. “Добриот репортер умее да ги поврзе работите од различни подрачја и од различни епохи во една целина која ги возбудува мечтите и поттикнува на размислување”.

Таков е случајот со публикацијата “Светот на дланка” на новинарот и публицист Славе Катин. Таа претставува збирка на шеснаесет подолги репортерски записи за неговите патувања и обиколка на светот: во Италија, Франција, Германија, Данска, Шведска, Унгарија, Романија, Украина, Чешка, Русија, Канада, САД, Бразил, Австралија, Индија, Египет, Турција Израел и други земји гирум светот.

„НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ОМД ОД ВАШИНГТОН И „ПОВЕЛБАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ПЕДАГОГИСКИТЕ СРЕДБИ ЗА СЛАВЕ КАТИН (5)

На предлог на претседателот на организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, Соединетите Американски Држави, Методија А. Колоски, Управниот одбор, чиј претседавач е Стојан Николов, едногласно му ја додели глобалната *„Награда за живојно досијгнување за 2022 година“* на познатиот публицист, журналист и аналитичар за македонската дијаспората, Славе Николовски-Катин. Наградата ќе му биде врачена на 5-та Глобална конференција на ОМД во Скопје, која се очекува да се одржи во јули 2022 година.

Во писменото известувањето од 11.01.2022 година, се вели дека со глобалната *„Награда за живојно досијгнување за 2022 година“* на ОМД, највлијателната невладина организација на македонските иселеници, им се оддава признание на извонредни поединци кои дале значаен придонес за Македонија, македонскиот народ и општеството воопшто. Со голема почит кон Славе Николовски-Катин и неговата посветена работа на Македонската заедница во дијаспората и неговите многубројни и значајни постигнувања, Управниот одбор на ОМД едногласно го избра за добитник на оваа награда за 2022 година.

Според ОМД, која се залага за оддавање почит на сите лица што дале свој придонес за Македонија, овогодишната наградата му се дава на Славе Николовски – Катин кој е познат само како Славе Катин и е публицист, журналист и аналитичар за македонската дијаспората.

Тој не припаѓа на политичка партија, бидејќи е припадник на етничка Македонија, на Македонците во дијаспората и на Македонската православна црква-Охридска архиепископија (МПЦ-ОА), која како институција игра значајна улога во опфаќањето и сплотеноста на Македонците надвор од Македонија, особено во прекуокеанските земји САД, Канада, Австралија и во Европската Унија.

Славе Катин е автор на шеесет публикации, од кои 22 со името Македонија, автор е на дваесет монографии за познати и признати личности од дијаспората и Република Македонија, на десетина дела посветени на религијата и МПЦ-ОА, на десетина лексикографски изданина и на стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми и други собири во Македонија и во светот.

Исто така, автор е на над четири илјади објавени новинарски текстови и други единици од науката, фељтони, репортажи, осврти, портрети, преводи од литературата и науката, јазикот, религијата и културата на англиски и на македонски јазик, како и на друг

вид текстови и материјали што се објавени во земјата и во светот, од кои дел можат да се видат или да се прочитаат на неговата Веб – страница: www.slavekatin.com

Како плоден автор, новинар, преведувач, публицист и бранител на македонската вистина со повеќедецениска кариера, Славе Катин е еден од најпочитуваните и најценетите членови на Глобалната македонска заедница. Тој оставил траен и пријатен впечаток на секоја личност што тој ја запознал.

Неговата експертиза за етничка Македонија, за Македонската православна црква-Охридска архиепископија и за Македонската дијаспора се за почит. Со објавувањето на бројните дела на полето на религијата, културата и историјата за Македонија и македонскиот народ, неговата цел е да се претстави и афирмира македонската вистина, особено во дијаспората.

Глобалната „Награда за живојно досџиѓнување“ на ОМД им оддава признание на извонредни поединци кои дале значаен придонес за Македонија, македонскиот народ и општеството воопшто. Како почит на посветената работа на македонската заедница и признание за неговите многубројни достигнувања, Управниот одбор на ОМД едногласно го избра Славе Катин да биде добиток на ова највисоко признание на организацијата Обединета македонска дијаспора (ОМД), со седиште во САД и Канада и со ограноци во Европа и Австралија.

Како плоден автор, новинар и преведувач со повеќедецениска кариера, Славе Катин е еден од најпочитуваните и најценетите членови на нашата Глобална македонска заедница. Тој оставил траен и незаборавен впечаток на секоја личност што ја запознал. Неговата експертиза за Македонија, за Македонските православни цркви во светот и за македонската дијаспора е за почит. Со објавувањето на бројните дела за дијаспората, религијата, културата и историјата на Македонија, тој има за цел во неговото творештво, пред се, да се претстави македонската вистина.

Достигнувањата и придонесите на Славе Катин се навистина многубројни и огромни. ОМД не може да најде подобар начин да го почитува и да се заблагодари занеговото постигнување како член на нашата Македонска заедница, затоа, Организацијата „Обединетата македонска дијаспора“ му ја додели глобалната „Награда за живојно досџиѓнување за 2022 година“, меѓу другошто, се вели во известувањето на претседателот на ОМД, Методија А. Колоски.

Исто така, Советот на Пелагонскитесредби на чело со претседателот д-р Весна Калпаковска на својата седница на 17 мај 2022 година одлучида му ја додели наградата „Повелба за живојно дело“ на публицистот Славе Катин за неговиот севкупен труд, дела, дострели и придонесовануката, културата, новинарството, религијата и општественото живеење. Официјално наградата ќе му биде врачено на традиционалните Пелагонски средби во октомври 2022 година

Манифестацијата „Пелагонскиите културнонаучни средби“, е од големо значење за Општината Новаци, за Битолскиот крај и во целост за зачувување на културнонаучното наследство во Македонија. Носители на активноста се познати писатели, научни творци и други културолози кои со својот личен труд дале и даваат особен придонес за опстој на Средбите. Пелагонските средби се одржуваат секоја година, вообичаено во првата половина на месец октомври, на кои настапуваат по педесетина учесници од различни области на секоја средба, чии трудови се печатат во зборници

„Македонска нација“, 19 јануари 2022

ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОВ“ ВО ЧИКАГО И ДЕТРОИТ (6)

Во издание на Ректоратот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ од Скопје излезе од печат монографијата „Атанас Близнаков“ од авторот Славе Катин. Промоции на ова дело се одржаа на 3-ти мај 2017 година, во салата на Македонската православна црква „Свети Кирил и Методиј“ во Чикаго, на 5-ти мај 2017 година во Македонската православна црква „Света Богородица“ во Детроит, САД. За монографијата зборуваше ректорот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ од Скопје, проф. д-р Никола Јанкуловски, а ги поздравиле и проректорот проф. Билјана Ангелова и авторот Славе Катин.

Во своето излагања ректорот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ проф. д-р Никола Јанкуловски рече дека авторот Славе Катин ова дело го посвети на најголемиот донатор во македонската дијаспора Атанас Близнаков. Тој е македонски национален деец, иселеник и повратник од САД, кој во 1977 година заедно со сопругата Славка ја основа Фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, за стипендирање на талентирани студенти.

Исто така, ректорот Јанкуловски рече дека авторот Славе Катин е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите педесет и пет публикации, како и по бројните новинарски и научни трудови кои се посветени, главно на судбината на Македонија и животот на Македонците, но и за низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Затоа, не е случајно што во ова дело тој започнува и завршува со љубовта на Атанас Близнаков изразена кон родната земја – Македонија.

Тој во делото пишува дека животот на Атанас Близнаков започнал на 15 декември 1901 година во познатото револуционерно село Д’мбени, Костурско, во егејскиот дел на Македонија. Селото во кое се родени плејада предвоени македонски борци и интелектуалци, меѓу кои, Лазар Поп Трајков, Лазо Москов, Лазо Трповски, Ташко Караџа и други кои се бореле за афирмација на македонските идеали.

Релативно млад, со само деветнаесет години, Атанас Близнаков го напушта својот роден крај и заминува во тогаш ветената земја Америка. Тргувајќи на пат, тој со себе ја понел горчината за поделбата, сликата на уништена и осиромашена земја, но и чувството на припадност, гордоста на длабоките корени на македонскиот идентитет.

Новата страница од интересниот животен пат на Атанас Близнаков започнала на 16 декември 1920 година, кога пристигнал во САД, во градот Медисон, во државата Илиноис, каде што веќе имало македонска колонија. Таму првпат се вработил како фабрички работник без знаење на англискиот јазик. По една и пол година се населил во Гери, Индијана, град што е сместен на езерото Мичиген, а кој во тоа време се развивал во индустриски центар. Таму, во Железарницата во Гери, еден од големите гиганти на тие простори, работел цели 34 години, се’ до денот кога бил пензиониран.

Во текот на живот тој не се покажа како обичен печалбар, туку како личност што настојуваше да навлезе во суштината на македонската слобода, убава и правдољубива идеја, гледајќи ги работите со многу сериозен пристап, со што се издигна над времето во кое живееше. Во целиот свој животен пат делбата на Македонија ја сфаќаше како трагедија и погуба за македонското дело. Затоа со формирањето на Фондацијата „Атанас Близнаков“, тој беше убеден дека ќе даде драгоцен придонес за Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“, за македонскиот народ и за Македонија, а во исто време тоа ќе претставува поттик и инспирација за идните генерации во иселеништвото и пошироко.

Во Гери, Индијана бил активен член на Македонско-американскиот народен сојуз (МАНС). Еден е од основачите на друштвата „Александар Македонски“ и „Лазар Поптрајков“ и главен иницијатор за изградба на првата македонска православна црква во САД, „Свети Кирил и Методиј“ во Гери.

Значајно да се одбележи е тоа што тој бил претседател на Комитетот за помагање на изградбата на Интерната клиника на Медицинскиот факултет во Скопје, што бил формиран во градот Гери, Индијана, САД. Таа акција беше окончана со успех и денес на Клиниката во знак на признание, стои ознаката за големата помош и љубов на македонските иселеници кон својата земја Македонија и својот народ.

Во монографијата за Атанас Близнаков од Славе Николовски-Катин, на македонски и англиски јазик се прави обид да се фрли светлина врз неговиот животен пат, со посебна нагласка на неговата донаторска дејност. Трудот е компониран во повеќе делови, во кои секој има по повеќе глави, претставувајќи хронолошка и тематска заокружена целина, иако во основа тие меѓусебно се надоврзуваат и се дополнуваат.

По забраната и распуштањето на Македонско-Американскиот Народен Сојуз (МАНС) во 1949 година, македонските иселеници наоѓаат нови форми на здружување и помагање на македонската кауза. Атанас Близнаков, покрај што бил еден од основачите на помагателните друштва „Александар Македонски“ и „Лазар Поптрајков“, тој е еден од иницијаторите за изградба на првата македонска православна црква Св. Петар и Павле во Гери.

Иницијативата започнува по Вториот македонско црковен – народен собор, одржан од 4 до 6 октомври 1958 година во Охрид, кога беше прифатен предлогот за обнова на Светата Климентова Охридска Архиепископија, олицетворена во самостојната Македонска православна црква.

Истата 1958 година, Атанас Близнаков ја остварува големата желба и со својата сопруга ја посетува Македонија, за да види како се остваруваат неговите и вековните идеали на македонскиот народ. Осознавајќи за можностите кои ги нуди обновата на МПЦ, тој станува еден од главните иницијатори за изградба на првата македонска црква во Гери, Индијана.

Изградбата и осветувањето на првата македонска православна црква Св. Петар и Павле во 1963 година, станува пример за основање на нови цркви на просторите на САД и Канада. Помагајќи ги сите кои тргнаа по истиот пат, првата македонска црква стана темел на црковно-националниот и културниот живот на македонските иселеници во Америка.

Атанас Близнаков повторно доаѓа во Македонија во 1968 година, кога учествувал на Илинденските свечености. Силните чувства на патриотизам ќе го натераат се повеќе да размислува за дефинитивно враќање во татковината и како да му помогне на својот народ кој толку многу го сакал. Така полека созрева мислата за основање на Фондацијата „Атанас Близнаков“ за стипендирање студенти од Универзитетот во Скопје.

Во 1976 година, Атанас Близнаков заедно со сопругата се преселил во Скопје, а наредната година ја основале Фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје. Во Фондацијата тој донирал дел од стекнатиот капитал, во износ од 800.000 долари, средства наменети за стипендирање на талентирани студенти.

Со помош на оваа фондација, голем број студенти дипломираше и се вклучиле во образовниот процес на универзитетот како асистенти, доценти и вонредни и редовни професори. Неговиот чекор бил инспирација и за други македонски донатори, како што се иселениците Петар Стаматов од САД и Константин Стојанов од Франција.

Инаку, во 1976 година Атанас Близнаков, заедно со сопругата Славка дефинитивно се насели во Скопје и покрената иницијатива за основање на Фондацијата. Фондацијата „Атанас Близнаков“ при Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје има свој Статут по кој работи. За остварување на целите и задачите на Фондацијата се грижи Управен одбор чиј претседател е ректорот на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје, а потпретседател е Славе Катин како доживотен член на Фондацијата.

Првите стипендии се доделени на 10 студенти, за постепено таа бројка да се зголеми на 50 студенти. Заклучно со учебната 2015/2016 година стипендија имаат добиено околу 250 студенти. Мнозина од нив, по дипломирањето, се вклучиле во образовниот процес на Универзитетот како асистенти, доценти и вонредни и редовни професори.

Покрај донаторската активност Атанас Близнаков се занимавал и со публицистика. Ги објавил овие трудови: Д’мбени (монографија за селото) и Спомени за националната, политичката и културната дејност на Македонците во САД и Канада, како и статии и интервјуа во дневниот печат, на радиото и телевизијата.

Атанас Близнаков долги години активно соработуваше со Матицата на иселениците од Македонија, со Македонската православна црква-охридска архиепископија и со други невладини организации. За своето големо дело тој е одликуван со Орден за заслуги за народ со сребрена ѕвезда, од тогашното Претседателство на СФРЈ, го добил највисокото републичко признание наградата „11 Октомври“, потоа со Плакета на Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје, со Плакета на Одборот на децата бегалци од Егејска Македонија, како и многу други плакети и благодарници.

По повод 2000 години од христијанството, Министерството за иселеништво (сега Агенција за иселеништво), на истакнати поединци, асоцијации, клубови и добротвори (дарители) и луѓе кои на најразличен начин помагале за афирмација и напредок на Република Македонија и македонството воопшто, им додели медали „Св. Климент Охридски“, „Св. Јован Кукузел“ и плакета „Јустинијана Прима“. Прв добитник на медалот „Св. Климент Охридски“ беше Атанас Близнаков.

Голема благодарност од Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје и од студентите и почит кон починатите Атанас Близнаков и неговата сопруга Славка Близнакова. Затоа, името „Атанас Близнаков“ го носи Домот за посдипломци во Скопје.

Атанас Близнаков почина на 10 јули 1998 година во Скопје, Универзитетот, на донаторот и големиот хуманист, му е вечно благодарен и неговото име го зазема почестното прво место на Спомен плочата на донатори, изработена во знак на почит и благодарност кон сите кои дадоа значаен придонес во создавањето и развојот на творечкиот подем на Универзитетот „Свети Кирил и Методиј“ во Скопје.

„Македонска нација“, 10 мај 2017

ВО ТОРОНТО-ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „ВИДИНОВСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ (7)

Во организација на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Тотонто, Канада, кое е во состав на Катедралната македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто, на 14-ти ноември 2021 година, се одржаа промоции на делата „Семејството Видиновски“ и „Македонците во светот“ од авторот Славе Катин.

Луксузното монографско дело „Семејството Видиновски“ е издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, а излезе од печат во 2020 година. Во него на 440 страници на македонски и на англиски јазик се дадени текстови кои се значаен прилог и придонес кон осветлување на голем број аспекти од историската и творечката вистина за иселениците Рада и Борис Видиновски од Торонто. Рецензенти на делото се проф. Д-р Вера Стојчевска – Антиќ и Нада Николовска.

Заради Ковид 19, промоцијата се одржа во присуство на одреден број македонски иселеници од сите делови на Македонија и гости од канадското општество во Катедралната македонска православна црква „Св. Климент Охридски“ во Торонто. Овој културен настан го отвори Владе Димитриевиќ, претседател на Катедралната македонска православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто. За монографијата зборувааше Соња Лозановска, познат естраден уметник и главен и одговорен уредник на весникот „Македонија“ од Торонто.

Во своето излагања Сонја Лозановска се осврнаа на животот и делото на позната поетеса Рада Видиновска и нејзиниот сопруг, бизнисменот Борче Видиновски, како и за нивното семејство во Канада и Македонија, кое претставува интересна страница од мозаикот на македонскиот иселенички летопис во Торонто, Канада, но и во пошироките простори на северноамериканскиот континент.

Во делото се презентирани голем број текстови за историјата на Рада, како и документи, фотографии и други материјали со што монографијата претставува приказ на поетскиот живот и дело, како и историја на Рада и Борче Видиновски и нивните идни генерации.

Исто така, таа изнесе дека Рада и Борче Видиновски се почитувани и горди Македонци. Тие се познати, доблесни имиња, активисти и поети, кои со својот ангажман, со нивната активност во Македонската заедница во Торонто, оставаат достоинствени пораки за времињата идни и за генерациите следни. Тие пленат со нивното родољубие и силна посветеност за афирмација на македонското име, јазик, идентитет, култура и традиции во мултикултурна Канада.

Животната приказна на семејството Видиновски е, истовремено, е и скромен дел од историјата на неговото Крстоар, Битолско, на Македонците во иселеништвото, а преку него и на нивната татковина – Македонија. Зашто она што се случувало од исконските времиња на Филип Втори и Александар Трети – Македонски, преку незаборавните битки на цар Самуил, до оние на Гоце Делчев, Даме Груев и сите борци по нив, ги отсликуваат историските голготи низ кои минала Македонија, се' до нејзиното прогласување за самостојна, демократска и независна држава. Затоа, може да се рече дека со монографскиот труд на Славе Катин за доблесното семејство Видиновски во скромни рамки се проектира најновата фаза на македонската иселеничка историја.

Семејството Видиновски од селото Крстоар ја напуштило својата родна земја – Македонија од економски причини, а спомените, мислата, љубовта, тагата и патриотскиот дух кон татковината и својот народ не го напуштиле. Проникнувањето на овие хоризонтални во животот на Борис (Борче) и Рада Видиновски, како и сите Македонци ширум дијаспората, ја откриваат сликата за библиската природа на земјата на нивното потекло сместена на балканските простори.

Семејството Видиновски е дел од многуте печалбари од подпелистерските краишта, за кои судбината била сурова и оставила вековни последици и лузни врз животот на иселениците. Во таа печалбарска сага, секако свое посебно место има нивното родно село Крстоар кое е тесно поврзано со историскиот и општествениот развој на Македонија и македонскиот народ и со иселеништвото во целина.

Во продолжение, естрадниот уметник Соња Лозановска нагласи дека кога се пишува за Рада Видиновска може да се каже дека за неа поезијата, всушност, е нејзин живот. Во нејзината поезија се испреплетени нејзините две татковини, Македонија и Канада. Затоа поетските дела што таа ги напишала претставуваат убав пример и патоказ на една честита и трудољубива канадска Македонка, на која татковините ѝ се и радост и тага и восхит. Во Канада, Рада Видиновска стана македонски иселенички писател, поет, есеист, раскажувач и автор на 14 стихозбирки.

Монографското дело „Семејството Видиновски“ е поделена на неколку дела. Во нив се претставени неговите две татковини – родната Македонија и земјата на нивниот животен пристан - Канада. Во Канада се пет децении, но се чести гости и во Крстоар и во Охрид, каде имаат кика и стан за одмор и рекреација. Претставени се нивните родни места селата Крстоар и Живојно, за кои се објавени сите релевантни податоци во текот на нивното постоење. Исто така, се претставени значајните личности, со посебна нагласка на црковно-духовните центри од двете села.

Исто така, монографијата е посветена на поетското творештво на Рада Видиновска. Така, сите четиринаесет поетски дела што ги напиша Рада Видиновска претставуваат убав пример за една трудољубива иселеничка.

Поетските дела на Рада Видиновска се промовирани на многу места во Република Македонија и на северноамериканскиот континент. Тоа придонело таа да е прв лауреат на наградата „Иселеничка грамота“ во 1992 година, што за првпат Матицата на иселениците од Македонија ја додели на „Стирушкише вечери на поезијата“ за најдобар поет од дијаспората. Рада е член на Друштвото на писателите на Македонија од 1994 година, а, исто така, и член на Медитеранската академија „Браќа Миладиновци“ од Струга.

На крајот од излагањето Соња Лозановска рече дека може да се заклучи дека монографското дело „Семејството Видиновски“ на авторот Славе Катине е публикација

која отсликува дел од животната приказна за Борче и Рада. Таа претставува своевидна сага за жилавоста, макотрпението, упорноста и истрајноста на Борче и Рада Видиновски. Нивната судбината е слична или идентична со судбините на голем број други иселеници од етничка Македонија кои „свиле нови гнезда“ насекаде во светот, но останале да бидат чувари на македонското име и на Македонија. Тоа се потврди и со излагањето на Горица Поповска и во песните „Болка“ и „Ја победив болката“, од Рада Видиновска, што ги рецитираше Зоран Карапанчев.

Второто дело на Славе Катин, публикацијата *„Македонциџе во Светиоџи“*, кое е издание на книгоиздателството *„Македонска искра“* од Скопје и Фондацијата на познатиот иселеник *„Горѓија - Џорџ Аџанасоски“* од Прилеп. Промотор на ова интересно дело за македонското иселеништво беше Драгица Димовска уредник и водител на радио часот *„Обединеџа Македонија“* од Торонто,

Во своето излагање Драгица Димовска рече дека делото *„Македонциџе во Светиоџи“* од Славе Катин претставува значајна и своевидна документација за одбрана на националното, духовното и културното битие на Македонецот во светот. Тоа е обид да се осветли иселеничката одисеја на Македонците од сите делови на Македонија во САД, Канада, Европската Унија, Австралија и во други земји и да се остави неизбришлива трага за нивното постоење и активности во државите во кои несебично ги вградиле своите човечки и интелектуални способности за развојот на македонската вистина во тие демократски општества.

Публикацијата е отпечатена на 520 страници, на македонски јазик, чии рецензенти се: Д-р. Лефтер Манче од Канада, Џорџ Атанасоски од САД, Гојко Јаковлески од Европската Унија и Душан Ристевски од Австралија.

Во оваа публикација, авторот Славе Катин открива еден навидум познат, а, всушност, недоволно осознаен феномен на Македонците во дијаспората: способноста за нивното брзо адаптирање и интегрирање во новата средина; изостреното чувство за прифаќање на новите општествени норми и стандарди и успешното вклучување во новите економски, социјални културни и други процеси. Таквиот начин на живеење им овозможува да го свртат вниманието на тамошниот естаблишмент врз сопствените цивилизациски вредности и врз својот автентичен геокултурен автопортрет, со кој Македонецот е препознатлив, речиси, на сите меридијани.

Исто така, Драгица Димовска истакна дека публикацијата *„Македонциџе во светиоџи“* на Славе Катин е негово 59. дело, почнувајќи од неговото прво издание *„Англиско-македонски лимнолошки речник“*, што го издаде Хидробиолошкиот завод од Охрид во 1986 година, па до денес. Тој е автор на дваесеттина дела со името Македонија, дваесеттина монографии за познати и признати личности во иселеништвото и во Македонија, како и на десеттина лексикографски изданија

Книгата *„Македонциџе во светиоџи“* на Славе Катин е дело кое заслужува и внимание и респект, колку од домашната, толку и од пошироката научно-културна јавност, а и од секој Македонец во дијаспората и во Татковината. Во овој период и во иднина, трудот ќе претставува значајна документација за одбрана на националното, духовното и културното битие на Македонецот во светот.

„Македонска нација“, 17 ноември 2021

ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „СИЛЈАН МИЦЕВСКИ“ НА ПЕДАГОГИСКИТЕ СРЕДБИ (8)

Монографијата „Силјан Мицевски“, е дело на Славе Николовски-Катин во коавторство со Ѓорѓи Лумбуровски, а е подготвена од Издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје, на 330 страници, на македонски јазик, проследена со голем број фотографии, отпечатена во печатницата „Напредок“, во Тетово. Рецензенти на оваа значајна монографијата се академик Владо Камбовски, проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и проф. д-р Ѓорѓи Михајловски.

Овогодишна манифестија „Пелагонискиите културно-научни средби“ се одржа по 22 пат *пред голем број присушни во прекрасната сала на Општина Новаци*. Меѓу нив имаше голем број носители на различни активности, познати писатели и научни творци кои со својот личен труд дале и даваат особен придонес за опстој на манифестацијата. Овие средби се од големо значење за Општината Новаци, за Битолскиот крај и во целост за зачувување на културно-научното наследство во Македонија.

Една од главни задачи на Одборот на „Пелагонискиите културно-научни средби“ бешепромоцијата на монографското дело на *познатиот Биџолчанец* Силјан Мицевски, кој е првиот човек на градежното претпријатие „Пелистер“, а неговото семејство поседува близу 50 аптеки „Еурофарм“ низ цела Македонија. Поседува капитал и во повеќе компании низ Македонија што се занимаваат со градежништво.

Во своето излагање Претседателот на Средбите д-р Весна Калпаковска за монографското дело на Славе Катин и Ѓорѓи Лумбуровски, меѓу другото, истакна дека оваа промоција ги збогати средбите кои имаат традиција во Општина Новаци веќе 22 година, а со тоа оваа традиција ќе продолжи и понатаму со промоции на нови дела, со цел да се афирмира, културата, историјата, книжевното творештво, македонски јазик, македонскиот нарот и Македонија.

Треба да се нагласи дека Силјан Мицевски важи за човек што со години помага во битолскиот спорт, културата, а им помогнал и на голем број битолчани. Тој е угледен македонски стопанственик, спортист, поддржувач на културата, уметноста и спортот, донатор, почесен конзул на Република Србија во Република Македонија и поранешен градоначалник на Општина Битола,

Според историските податоци, а тоа е забележано во монографско дело за Силјан Мицевски-Циле, како често го викаат неговите блиски дека тој е роден на 16 октомври 1945 година во Битола, градот на конзулите, како што ја нарекуваат. Битола е неговата гордост, инспирација и предизвик. Таму тој работи и таму има постигнато значајни резултати како успешен и деловен човек, спортист, активист, градоначалник на Битола, хуманист, како и признат граѓанин на Битола, на Република Македонија и пошироко на овие балкански и европски простори.

Во своето излагање академик Владо Камбовски, неговиот пријател и соработник, меѓу другото рече дека кога се пишува за дипломатска Битола, едно од најзначајните дипломатски имиња, секако, е Силјан, кој е почесен конзул на Република Србија во Република Македонија. Имено, на свечен чин, во присуство на голем број високи гости, на 4 декември 2007 година, во Битола беше отворен почесниот конзулат на Република Србија. Од страна на Владата на Македонија, за прв почесен конзул беше назначен Силјан Мицевски.

Исто така, огромна е заслугата на Циле за сè што постигнува ракетметниот клуб „Пелистер“, а постигна многу. Беше најдобар клуб во Битола, најтрофеен клуб во Македонија и најприфатен клуб во цела бивша Југославија и многу делови во Европа. А денес „Еурофарм Пелистер“ е еден од водечките клубови со високи европски амбиции, додека „Еурофарм Пелистер 2“ е клуб исполнет со млади ракетметари и таленти од Битола, од цела Македонија и од други места во светот.

Во своето излагање, пак, проф. Д-р Вера Стојчевска – Антиќ рече дека според пишаните медиуми, денес Силјан Мицевски е еден од најмоќните бизнисмени во југозападниот дел на Република Македонија и најбогат во тој регион во бизнисот со ископ и градежништво. Затоа, според листата на најбогати фамилии во Македонија, тој е на дваесеттото место.

Силјан Мицевски е добитник на многубројни награди и признанија, меѓу кои: Наградата „4 Ноември“ на градот Битола во 1979 и 1996 година, потоа наградата во „Златната категорија – Париз 2003 година при WQC – награда интернационална ѕвезда“, која му е доделена во 2003 година на 20. Интернационална WQC конвенција во Европа во конкуренција од 166 земји од светот, како и на престижното признание „Личност на Југоисточна Европа“.

Тој живее и твори во нашата Битола која е седиште и на десетина почесни конзулати, меѓу кои на: Франција, Велика Британија, Турција, Романија, Грција, Русија, Словенија, Бугарија, Хрватска и Србија чиј почесен конзул е Силјан Мицевски-Циле. Инаку, во организација на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија под покровителство на почесниот конзул м-р Силјан Мицевски досега се одржани пет меѓународни научни собири и од нив се издадени четири посебни зборници на трудови во кои се презентирани повеќе од 150 научни трудови.

Исто така, името на Силјан Мицевски е тесно поврзано и со бисерите на одржувањето на „Малиот биџоолски Монмарџ“, кој го воздигнал името на градот под Пелистер и се слушал надалеку за оваа единствена детска ликовна работилница, која премостува меридијани, држави, нации, раси, училишта. Таа ја спојува уметноста, креацијата, инвенцијата, идејата, умешноста и фантазијата на детските создатели.

Во монографијата „Силјан Мицевски“ од Славе Николовски-Катин и Ѓорѓи Лумбуровски, меѓу другото се вели дека Силјан Мицевски е првиот човек на градежното претпријатие „Пелистер“, а неговото семејство поседува близу 50 аптеки „Еурофарм“ низ цела Македонија. Поседува капитал и во повеќе компании низ Македонија што се занимаваат со градежништво. Инаку, важи за човек што со години помага во битолскиот спорт, културата, а им помогнал и на голем број битолчани и други граѓани во Македонија.

„Македонска нација“, 17 ноември 2021

ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ ВО КЕМБРИЦ (9)

На 10 ноември 2019 години во салата на МПЦ „Света Богородица“ во Кембриц, Онтарио се одржа промоција на публикациите „Александар III Македонски“, дело на Славе Катин и Георги Бранов и „Macedonians in the World“ (Македонците во светот, чиј автор е Славе Катин.

Историскиот роман „Александар Македонски“ чиј рецензенти се д-р Владан Велков и Александар Донски, е луксузно издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје. Тоа е отпечатено на македонски јазик, на 540 страници и претставува значаен придонес и прилог кон осветлувањето на голем број аспекти за древноста и континуитетот на историската вистина за Античка Македонија.

Свеченоста ја отвори свештеникот на ППЦ „Света Богородица“, Гоце Деспотовски, а за романот „Александар III Македонски“ зборуваше Бранкица Кузмановска-Матеска, претседател на Женската секција во Црквата. Во своето излагање таа рече дека Александар во историјата ќе остане запаметен како најголем светски војсководец и непобеден воин, творец на новиот свет, на новиот поредок. Римјаните кои ќе тргнат по стапките на античките Македонци, ќе го наречат „Alexander Magnus“ (Александар Велики).

Така и германскиот научник Улрих Вилкен (Ulrich Wilcken) во историскиот роман ќе го нарече ALEXANDER THE GREAT (Александар Велики), кој е преведен и приспособен од англиски на македонски јазик како „Александар Македонски“ од Славе Николовски-Катин, а во издание на Издавачката куќа „Мисла“ од Скопје, во 1988 година, на 390 страници. Овој превод беше прво дело за Античка Македонија на македонски јазик.

Благодарение на порталот „Македонска нација“ романот „Александар Македонски“ беше печатен во континуитет скоро година и половина, во 75 продолженија, со цел широката читателска публика да се запознае со вистината и со ликот, како и со делото на големиот стратег, мислител и дипломат – Филип II Македонски и со неговиот син – најголемиот досега воин, освојувач на земји и цар на силното Македонско Царство – Александар III (Велики) Македонски.

Во ова дело коавтор е Георги Бранов, по потекло од селото Буф, во Егејска Македонија, доктор по ветеринарни науки кој педесетина години живее во Канада и ја брани вистината за Македонија, особено за Античка Македонија. Тој е еден од Македонците кој најмногу се запознал и го почитува историскиот развој и вистината за Александар Македонски и Античка Македонија од автори кои пишуваат за оваа проблематика на англиски јазик. Затоа неговите сугестии и придонес имаат големо значење во ова дело, насловено „Александар Македонски“.

Исто време, Бранов беше голем активист во македонската заедница во Кембриџ, како поборникот за купување и адаптирање во македонскиот православен храм, кој го носи името на мајката Божја „Света Мала Богородица“. Благодарение на македонските исељеници, особено на Георги Бранов денес МПЦ „Св. Мала Богородица“ е место на духовен мир за Македонците во универзитетските центри: Кембриџ, Кичинер, Ватерло и Гуелф..

Исто така, во своето излагање Бранкица Кузмановска-Матеска рече дека според историските документи Александар III Македонски бил роден на 22 јули 356 година во македонската престолнина Пела, на 20 години станал македонски цар, а починал во Вавилон на 13 (според некои на 10) јуни 323 година пред Христа. Неговото воено дело, според кое е познат во целиот свет, се изучува во воените академии на сите држави. Мнозина војсководители по него се обидуваа да ги повторат неговите дела, од Цезар, преку Јустинијан Први, Наполеон Бонапарта до Хитлер. Ромеија (Византија) и Османлиското (турско) Царство го применија системот на военото устројство и начинот на изборот на император – најдобриот од најдобрите.

Токму затоа имаме можност и убава прилика овој пат на македонски јазик да го претставиме и да се соочиме со историски роман што е базиран врз вистинските аргументи и историските пишани материјали за Античка Македонија. Овој историски роман на Славе Катин и Георги Бранов е лика и прилика за развојниот континуитет на Македонија, претставен во романизирана литературна форма, со посебна нагласка на ликот и делото на големиот стратег, мислител и дипломат – Фип II Македонски и најголемиот досега воин, освојувач на земји, гениј над гениите, обединувач на народите, почитувач на различни култури, традиции и обичаи, и цар на силното Македонско Царство – Александар III (Велики) Македонски.

Затоа, со право може да се рече дека ова дело претставува библиска вистина за македонските корени и непресушен извор од каде секој Македонец ќе ја пие чистата патриотска љубов кон Македонија кон својот народ, со правичен однос и почит кон своите браќа, пријатели, соседи, кон човештвото, реше Бранкица Кузмановска-Матеска,

Публикацијата „Macedonians in the World“ (Македонците во светот), чиј рецензенти се покојниот академик Антонио Шкоклџев-Дончо од Белград и бизнисменот Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски од САД е дело на Издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје и на Фондацијата „Џорџ Атанасоски“ од Прилеп. Таа е отпечатена на англиски јазик, на 432 страници, во која е запишано дека Македонија има долг и макотрпна историја проткаена со бескрајни страници, но и со премрежија и турбуленции кои оставиле длабоки траги кај населението што со векови живее на овие простори и кај Македонците од етничка Македонија ширум светот.

За делото „Macedonians in the World“ (Македонците во светот), зборуваше претседателот на МПЦ „Света Богородица“ Петар Медичков. Тој, меѓу другото истакна дека во ова дело е даден развојниот пат на македонското иселеништво, кое во основа се совпаѓа со развојот на настаните на Балканот и уште повеќе во зависност од тоа како се движеле настаните околу Македонија.

Во оваа публикација особно е дадена улогата на македонските православни цркви и црковни општини, клубски и други асоцијативни облици на собирање во прекуморските и во европските земји. Најголемиот број Македонци членуваа или се редовни посетители на тие многубројни асоцијации, каде тие организираат верски, национални, фолклорни, спортски, културни и други манифестации, истакна Петар Медичков

„Македонска нација“, 13 ноември 2019

ВО СИДНЕЈ: ПРОМОЦИЈА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ „ТВОРЕШТВОТО НА СЛАВЕ КАТИН I И II ПРОШИРЕНО ИЗДАНИЕ“ (10)

На 7 октомври 2022 година, Македонското литературното друштво „Григор Прличев“ во просториите на истоимената библиотека во Анклиф-Сиднеј ги промовираше книгите „Творештвото на Славе Катин (Првото и Второ проширено издание)“ од поетот, драматург, публицист, основач и претседател на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј Душан Ристевски-Македон. Пред голем број присутни Македонци од сите делови на Македонија и гости од австралиското општество, за делата зборуваше почесниот претседател на Македонскиот просветно-училишен одбор на Нов Јужен Велс господинот Тоде Кабровски

Инаку, публикациите „Творештвото на Славе Катин“ (Првото и Второ проширено издание) од Душан Ристевски-Македон се дела на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, Република Македонија и на Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј, Австралија, спонзорирани од фондацијата „Горѓија-Џорџ Атанасоски“ од Прилеп, издадени во 2021 и 2022 година, Овие се дела за Славе Катин и неговиот повеќегодишен ангажман во проучувањето на македонското иселеништво, кое доведе до публикување на вака бројни трудови од оваа област. Тие покажуваат дека Славе Катин е исклучително голема, позната, призната и неодминлива личност во македонската дијаспора и во Македонија.

Делото „Творештвото на Славе Катин“ (Првото издание) е отпечатена на 400 страници, а „Творештвото на Славе Катин“ (Второ проширено издание) е отпечатено на 510 страници на македонски и на англиски јазик, чиј рецензенти се проф, д-р Вера Стојчевска-Антиќ, Александар Донски и Славе Катин. Второто дело е посветено на „Наградата за животна достигнување“ (2022), за Славе Катин од организацијата „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, (САД), за постигнувањата на полето на дијаспората.

Публикациите „Творештвото на Славе Катин“ се дела на поетот, драматургот и претседател на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“ Душан Ристевски-Македон. Тие се значајни и по многу нешта единствени монографии од овој вид кои се посветени на публицистичката дејност на доблесниот Македонец, истакнат и докажан новинар, духовен посветеник и горд припадник на својот библиски род и македонската земја. Публикациите претставуваат исцрпен осврт за делата на Славе Катин кои се однесуваат на вистината на неговото творештво кое е посветено на македонското иселеништво ширум светот, на црковно-духовниот живот, на потеклото, животниот пат и постигнувањата на голем број познати личности во дијаспората и во Македонија.

Публицистот Славе Николовски-Катин кој е познат само како Славе Катин е книжевник, журналист, публицист и аналитичар на Македонците во светот. Тој е познат

на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија, на животот на Македонците во светот, на Македонската православна црква – Охридска архиепископија и на Античка Македонија. Славе Катин е вљубеник во својата татковина Македонија, во македонскиот народ насекаде по светот, а за тоа секогаш го водела светата мисла да остави вечни траги за идните македонски генерации.

Исто така, неговото творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Тој е автор на шеесет публикации, од кои 22 со името Македонија, 18 монографии за познати личности од дијаспората и Македонија, 7 лексикографски изданија, потоа на стотина научни трудови презентирани на различни симпозиуми, трибини и други собири ширум светот, како и на околу 5.000 новинарски текстови објавени во Македонија и во светот, меѓу кои одреден број од текстовите и делата можат да се видат и прочитаат на неговата вебстраница www.slavekatin.com

Меѓутоа, последниве години неговото внимание сè повеќе го преокупираат успешните Македонци во дијаспората, чиј број не е мал, а кои му даваат своевиден белег на овој стар иселенички феномен. И не само заради спецификата на миграциските движења во светот, особено во минатиот век, туку поради фактот што Македонците, независно на кои светски меридијани ќе се најдат, посебен белег им даваат на тамошните општества во кои се интегрираат.

Треба да се истакне дека не е лесно и едноставно да се пишува за луѓе кои инспирираат, кои задолжуваат и кои заветуваат, за луѓе кои оставаат неизбришливи траги со животот и со своите дела кај современите и кај поколенијата што доаѓаат. Таквото е случајот со Славе Катин кој е Македонец од Македонија, од печалбарското Љубојно во Преспа, од Охрид, кој како преспански охриѓанец живее во Скопје, а половина век патува за неговото Торонто во Канада и припаѓа на целиот демократски свет. Славе Катин, без сомнение, е еден од успешните Македонци во светот.

Тој длабоко и силно е поврзан со судбината, вистината и настаните во Македонија, со Македонците од сите делови на Македонија кои, не по своја вина ги напуштиле дедовските корени. Тој е Македонец по националност и православен христијанин по вера. Во исто време тој е еден од најголемите иницијатори и организатори на одбраната на македонското име и вистината за Македонија, тој е бранителот и афирматорот на историјата на етничка Македонија и честа на македонскиот народ во светот од Античка Македонија до денес.

Со монографиите „Творештвото на Славе Катин“ (Прво и Второ проширено издание) се прави обид да се фрли светлина врз неговиот животен пат и творештво. Трудовите се компонирани во повеќе делови, во кои секој дел има по повеќе посебни текстови, претставувајќи хронолошка и тематска заокружена целина. Публикациите се поделени на седум делови.

Книгите „Творештвото на Славе Катин (Првото и Второ проширено издание)“ што ги подготви Душан Ристевски-Македон претставуваат патоказ кон обемното и грандиозно творештво на Славе Катин од 60 публикации, преку кои секој заинтересиран читател, денес и во иднина, ќе може да дојде до вредните дела на овој неуморен и исклучително плоден и квалитетен автор и богатите податоци што таму се овековечени за сите времиња за македонското иселеништво ширум светот и за етничка Македонија.

„Макџел, Сиднеј“ 12 октомври 2022

ВО ТОРОНТОТО ПРОМОВИРАНИ ДЕЛАТА НА ЛУ ВЛАШО, ДУШАН РИСТЕВСКИ И СЛАВЕ КАТИН (11)

Во организација на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Торонто, на 19-ти март 2023 година, се одржаа промоции на делата: „An American Son of Macedonia - Американски син на Македонија“, Лу Влашо, од Нејплс, Флорида, САД, „Творештвото на Славе Катин“ на Душан Ристевски-Македон од Сиднеј, Австралија и „Силјан Мицевски“ на Славе Катин од Македонија

Овој културен наста се одржа во Катедралната македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ во Торонто, Канада. Настанот го отвори Борис Стоикос, претседател на црквата „Св. Климен Охридски, а го благословија свештениците Јован Босеовски и Александар Тодоровски.

Програмата ја водеше естрадниот уметник и главен и одговорен уредник на весникот „Македонија“ од Торонто, Соња Лозановска. За монографијата „An American Son of Macedonia - Американски син на Македонија“ зборуваше на англиски Мери Отоу (Mary Outow), претседател на организацијата „Обединета македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, (САД), за Канада, а на македонски публикацијата ја претстави Славе Катин.

Делото „Творештвото на Славе Катин“, пак, го претстави Зоран Карапанчев., претседател на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“, кое е културна секција на Катедралната македонска црква „Св. Климент Охридски“ од Торонто, потоа, за ликот и делото на Славе Катин зборуваше Драгица Димовска, уредник и водител на радио часот „Обединета Македонија“ од Торонто, а монографијата „Силјан Мицевски“ ја претстави Славе Николовски - Катин, публицист од Скопје.

Во своето излагање за луксузната публикација „An American Son of Macedonia - Американски син на Македонија“, Мери Отоу (Mary Outow), меѓу другото, рече дека делото е издание на Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, а излезе од печат по повод Божиќните и Новогодишните празници во 2022 година, на 330 страници на англиски и македонски јазик, чии уредници се новинарката Херит Хеитаус од САД и публицистот Славе Катин од Македонија. Тоа е животна приказна за Лу Влашо, роден Американец со македонско потекло од Егејскиот дел на Македонија, познат, признат доблесен бизнисмен, како и почесен конзул на Република Македонија во Соединетите Американски Држави.

Животната приказна на семејството Влашо е многу интересна страница од мозаикот на македонскиот иселенички летопис во САД, но и во пошироките простори на северно-американскиот континент. Лу, чие македонско семејно име му е Илија, е познат активист за афирмација на македонското име, јазик, идентитет, култура и традиции во мултиетничката мапа на САД.

Животната приказна на семејството Влашо, истовремено, е и скромен дел од историјата на Македонците од Егејска Македонија, на Македонците во иселеништвото, а преку него и на дедовката татковина – Македонија.

Монографското дело „An American Son of Macedonia - Американски син на Македонија“, е посветено на доблесниот Македонец, бизнисмен, истакнат хуманист и докажан донатор, духовен-посветеник и горд припадник на својот библиски род и македонската земја, Лу (Илија) Влашо. Тој е еден од првите членови на организацијата „Обединета македонска дијаспора“ од Ваингтон и се залага за афирмација на етничка Македонија.

Таквата угледна бизнис личност, вљубеник во американскиот и во македонскиот народот насекаде по светот и во својата татковина Македонија, секогаш го водела светата мисла да остави вечни траги за идните македонски генерации.

На крајот од излагањето, Мери Отоу (Mary Outow), потенцираше дека ние Македонците насекаде по светот, заедно со нашите соседни нации и држави, треба да бидеме горди што бројни факти од досегашните историски, научни, културолошки, археолошки и иселенички наоди и вистини потврдиле, дека на голем број личности со балканско, европско и светско значење, корените им се и од Македонија.

За публикацијата „Творештвото на Славе Катин“ (II проширено издание) од Душан Ристевски – Македон зборуваше Зоран Карапанчев., претседателот на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“. Тој, меѓу другото, рече дека Оваа луксузна публикација е дело на македонскиот поет, драматург, публицист, основач и претседател на Македонското литературно друштво „Григор Прличев“, како и познат и признат општественик во Сиднеј, Австралија, Душан Ристевски-Македон.

Таа е дело на издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје и Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј, Австралија, а е спонзорирано од Фондацијата „Горѓија - Џорџ Атанасоски“ од Прилеп, Делото е отпечатено на 520 страници, на македонски и на англиски јазик, издадено во 2022 година. во печатницата „Европа 92“ од Кочани. Рецензенти на оваа монографија се проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ, Џорџ Атанасоски и, Александар Донски.

Второто проширено издание на делото „Творештвото на Славе Катин“ е посветено на „Наградата за животно достигнување“ (2022), за Славе Катин од организацијата „Обединетата македонска дијаспора“ (ОМД) од Вашингтон, (САД), за постигнувањата на полето на дијаспората. Оваа организација е врвна меѓународна, невладина асоцијација чија главна цел се интересите и потребите на луѓето со македонско потекло и македонските заедници ширум светот. Примарната цел на ОМД е да го обедини македонскиот народ и нивните интереси, а нејзините активности се фокусирани кон промоција на македонско историско име и македонското духовно, културно и национално наследство.

Може да се заклучи дека книгата „Творештвото на Славе Катин“ што ја подготви Душан Ристевски претставува патоказ кон обемното и значајно творештво на Катин од 60 публикации, преку кои секој заинтересиран читател, денес и во иднина, ќе може да дојде до вредните дела на овој неуморен и исклучително плоден и квалитетен автор.

Богатите податоци во публикацијата се овековечени за сите времиња за македонското иселеништвото, како што се: историографијата, лексикографијата, патеписите, печатот, религијата, и други области, особено од животот на иселениците., рече Зоран Карапанчев.

За животот и делото на Славе Катин се осврна Драгица Димовска, која, меѓу другото рече дека Славе Николовски – Катин, кој е познат само како Славе Катин е голем

вљубеник во својата родна Преспа и Охрид, во етничка Македонија и македонскиот народ, во Македонската православна црква - Охридска архиепископија, како и во Македонците насекаде во светот.

Тој и' е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија и на животот на Македонците во дијаспората.

Славе Катин е добитник на голем број награди и признанија од бројни организации, друштва, установи, цркви и црковни општини во Република Македонија и во странство. Тој, е добитник на наградата „Крсте Петков Мисирков“ (1988) на Здружението на нови-нарите на Македонија од областа на журналистиката, „Признание за животно дело“ на 48-те Љубански илинденски иселенички средби (2021), „Повелба за животно дело“ (2022) на Пелагонискиџе културни средби, како и „Глобална награда за животно достигнување“ (2022) на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД, за постигнувањата на полето на дијаспората.

За монографијата „Силјан Мицевски“ зборуваше авторот Славе Катин, кој, меѓу другото рече дека публикацијата се однесува на животот и делото на бизнисменот Силјан Мицевски-Циле од Битола.

Таа е дело на Славе Николовски-Катин во коавторство со Ѓорѓи Лумбуровски, а е подготвена од Издавачката куќа „Македонска искра“ од Скопје, на 330 страници, на македонски јазик, во 2022 година, проследено со глем број фотографии, отпечатена во печатницата „Напредок“, во Тетово. Рецензенти на монографијата се академик Владо Камбовски, проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и проф. д-р Ѓорѓи Михајловски.

Инаку, Силјан Мицевски-Циле, како често го викаат неговите блиски е роден на 16 октомври 1945 година во Битола. Тогаш во семејството Силјанови славењето било големо и радоста неизмерна, особено за мајката Василка (1917-2001) и таткото Јован (Јонче како што сите го викале) Мицески (1915-1971). После првата рожба, сестрата Нада (1935) и братот Благој (1939), трета среќа бил Силјан (1945) кој дошол во ова семејно гнездо како најмалечко чедо.

Во монографијата е хронолошки и успешно предадена почвата на Македонија и Битола, на која се нижеле историски настани, борби, растења и паѓања, а целата таа сеопфатност оставала траги во македонската традиција и дух, како што е случај и со фамилијата на Мицевски, која го однегувала. Покрај прикажувањето на растежот и развојот на Силјан Мицевски, во сите негови чекори кон цивилизаторскиот од на времето, годините минати во образовните познати институции на Битола, студиите, работниот стаж, напредувањата, идеолошките определби, формирањето на семејство, награди и признанија особено во менаџментот на стопанскиот и економскиот раст, во вишнеењето на спортскиот живот кој му е вкоренет и однегуван,

Силјан Мицевски е првиот човек на градежното претпријатие „Пелистер“, а неговото семејство поседува близу 50 аптеки „Еурофарм“ низ цела Македонија. Поседува капитал и во повеќе компании низ Македонија што се занимаваат со градежништво. Инаку, важи за човек што со години помага во битолскиот спорт, културата, а им помогнал и на голем број битолчани. Тој е поранешен градоначалник на Општина Битола, угледен македонски стопанственик, спортски работник, поддржувач на културата, уметноста и спортот, донатор, како и почесен конзул на Република Србија во Република Македонија.

„Публицистџеј, Охрид“, 20 април 2023

МАКЕДОНИЈА ВЕЧНА - ИНТЕРВЈУ СО ПУБЛИЦИСТОТ СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ – КАТИН (12)

Славе Николовски – Катин е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно на животот на Македонците во светот, но и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата.

Славе Катин, меѓу другите функции во Република Македонија, во 1991 година, од Собранието на самостојна Република Македонија беше именуван на функцијата потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. Исто така, тој беше член на “Академијата за слобода на религијата” во Вашингтон, САД, секретар на друштвото “Македонија-Канада”, во Скопје, секретар на Здружението на новинарите на Македонија, бил акредитиран новинар за “Австралиско-македонски неделник” од Мелбурн и “Меѓународна политика” од Белград, а е доживотен член на Фондација “Атанас Близнаков”, при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје. Славе Катин е добитник на бројни признанија и награди, меѓу кои и на престижната награда “Крсте Петков Мисирков” на Здружението на новинарите од Македонија од областа на журналистиката.

Прашања:

1. Вие сте писател, новинар и сопственик на издавачката куќа “Македонска искра” од Скопје. Како го постигнувате сето тоа?

Уштен а почетокот сакам да го изразам моето задоволство што ми се укажа приликата преку вашето гласоло да се претставам пред вашите читатели. Во прилог на тоа сакам да нагласам дека во моето педесет годишно творештво како публицист, особено како новинар сум соработувал со голем број весници, списанија и други научни гласила, во кои, се разбира сум објавувал претежно материјали од журналистиката, литературата, јазикот, религијата, со посебна нагласка на Македонци во дијаспората.

Инаку, како главен и одговоре уредник на Издавачката куќа “Македонска искра” се занимавам со објавување на учебници и друга дидактичка литература која се користи и претставува значаен прилог и придонес во образовниот систем во Република Македонија, како и Македончињата во соседните земји. Се разбира, нашата издавачка куќа има објавено и голем број литературни дела на познати и признати автори, како и на автори од македонско потекло од Канада, САД, Австралија и Европската Унија. Сето тоа бара тимско работење и посветеност на

развојот и иднината, пред с# на македонскиот јазик и литературата, а со тоа се трудиме да ги зачуваме вредностите на македонскиот народ и Македонија.

2. Одсекогаш сте биле активни. Што ве инспирирало најмногу?

Јас како Македонец, со длабоки македонски корени, одрастен во добро македонско патриотско семејство, воспитан и образован во македонски дух, затоа целокупна Македонија ми била, ми е и ќе ми биде мојата патриотска љубов, патоказ И водилка над с#. Македонија, а особено судбината на мојот македонски народ насекаде по светот ме инспирирале да се зафатам да пишувам, со цел да оставам скромни траги за историскиот развој, културата, јазикот, религијата, минатото, сегашноста и иднината на мојот македонскиот народ и Македонија.

3. Сте работеле во поголем број институции, кои?

Веднаш по завршувањето на Филолошкиот факултет при Универзитетот “Св. Кирил и Методиј” во Скопје, бев ангажиран во еден проект меѓу Хидробиолошкиот завод во Охрид и Смитсоновата фондација од Вашингтон, САД, за истражување на Охридското Езеро. Тогаш, во 1985 година го подготвив и беше публикувано моето прво дело “Англиско-македонски лимнолошки лексикон”. Исто така, беа објавени и голем број преводи на научни трудови во Македонија и САД, а ја преведов и беше објавена докторската дисертација на проф. Милчо Точко, која се однесуваше на развојот на рибите циприниди во Охридското Езеро. Тоа, всушност, беше почеток и одскокна даска за мојата иднина.

4. Како се движеше вашата работна и творечка иднина?

Од Охрид се вратив во Скопје на работа во Матицата на иселниците од Македонија и во Списанието “Македонија”. Таму, како поранешен стипендијант на Матицата со голем ентузијазам ја продолжив мојата започната “втора љубов” – иселеништвото. Како уредник на списанието Македонија имав прилики да објавам голем број текстови на македонски и на англиски јазик за Македонија и за Македонците во светот. Потоа, подолг период бев на различни функции во поранешниот систем во Република Македонија, за во 1991 година, со осамостојувањето на Република Македонија, од првото Собрание на Република Македонија бев избран на функцијата потпретседател на Комисијата за односи со верските заедници.

5. Какви резултати постигнавте кога ја водевте Комисијата за верски прашања?

На Чело на Комисијата за односи со верските заедници бев десетина години, избран како непартиски функционер од Првата Влада на Република Македонија, под патрон на академик Блаже Ристовски. Во тој период јас бев мостот меѓу држата и Македонската православна црква. Се гордеам што Црквата се доближи до православниот македонски народ, во тој период се изградија голем број нови духовни светилишта во Македонија, а особено во прекуокеанските земји Австралија, Канада, САД И Европската Унија. Тогаш се отвори Теолошкиот факултет во Скопје

и се продлабочија и се подобрија односите со македонските православни цркви и манастири во прекуокеанските и европските земји.

Во периодот кога ја водев Комисијата имав можности да патувам во многу земји во светот. Сум бил во многу црковни и државни делегации по светот, меѓу кои, пет пати сум бил на прием кај папата Јован Втори во Ватикан во Рим, су бил во делегацијата за погребот на Мајка Тереза во Калкута, Индија, а сум се сретнал и сум разговарал со поглаварите на Румунската, Српската, Украинската и Руската православна црква, како и сум бил на прием кај Вселенскиот патријарх во Истанбул.

6. Сте патувале многу. Какви се вашите впечатоци од тие патувања?

Јас сум во основа скромен човек, но многу сакам да патувам. Притоа, имам "маана" с# да бележам и да го полнам бележникот со податоци. Сегде каде сум бил по светот, секогаш сум ги забележувам сите карактеристики за државата градот, место, народот..., од што произлегле бројни новинарски текстови. Како резултат на тоа оваа година ги собрав на едно место сите мои записи во мојата педесетта книга "Светот на дланка", која има 440 страници и содржи 40 репортажи од 40 земји ширум светот.

За илустрација ќе нагласам дека ова доаѓање во Канада е моето 101-во прелетување преку Атланскиот Океан. Сум посетил многу земји, градови, места... Сум учествувал на педесетина симпозиуми, конференции и други научни собири во светот. Сетоа тоа ме збогатило како посетител, творец и вљубеник на напредокот на човештвото ширум светот.

7. Би сакала да знам нешто повеќе за вашето творчество.

Во моето педесетгодишно творештво имам објавено педесет публикации, од кои 40 самостојно, а 10 со познатите и признати автори, како академик Антоније Шкоќлев – Дончо, по потекло од селото Дмбени, Костурско, проф. д-р Вера Стојчевска – Антиќ, проф. Петко Златевски, како и новинарите Фиданка Танаскова и Бошко Рајчовски – Пелистерски, со кои ги имаме објавено, меѓу другите делата: "Придонесот на Македонија во светската цивилизација", "Ореолот на Дева Марија во Сливничкиот манастир во Преспа", "Библски речник", "Илинден во Љубојно и Преспа", "Во чест на св. Кирил и Методиј", " Од Панонија до Егеј" и други.

8. Наведете некои од вашите најважни публикации.

Мене ми се сите публикации како прстите на раката-исти. Но, би ги споменал, меѓу другите, моите дела: "Македонските православни цркви во Австралија, Канада и САД", "Илинден 1903-2003 и македонските иселеници", "Македонскиот иселенички печат", "Иселеничка вртелешка" и "Светот на дланка", монографиите за Гога Печенковски од Ресен и Силјан Мицевски од Битола, кои се на македонски јазик, потоа "Македонците во САД и Канада", и монографиите за Џорџ Атанасоски, Атанас Близнаков, Петар Стаматов Џорџ Томов, Стеве (Светле) Стамевски сите од САД, семејства Јановски од Канада, Андреа Бранов од Австралија, како и монографијата за митрополит Кирил (сите на македонски и англиски јазик).

Исто така, би ги споменал моите лексикографски изданија "Ајде да учиме македонски, англиски, германски, француски, влашки, турски, албански и ромски", како

и преводот од англиски на македонски јазик на историскиот роман “Александар Македонски” од германскиот научник Урлих Билкен.

9. Кои се вашите омилен македонски писатели?

Културолошката историја на македонскиот народ и на Македонија е многу богата и вековита. Македонците од сите делови на Македонија и од дијаспората оставиле големи траги со пишаниот збор. Така, се одушевувам од нашите постари творци: Мисирков, браќата Миладиновци, Рацин, потоа Конески, Шопов, Чинго, Фотев, Андоновски и плеада други вљубеници во македонскиот збор во етничка Македонија и во дијаспората.

10. Како Македонец како ја гледате иднината на Македонија?

Македонската Империја од времето на Филип Македонски и неговиот син Александар Трети Македонски оставиле длабоки драги и ние денес да имаме од таа империја едно слободно парче земја на Балканот, кое се вика Република Македонија. Само античките Македонци и ние денес го задржавме, го негуваме и го чуваме името Македонија. Затоа, со право можам да констатирам дека на многу народи во светот судбината им била историја, а на нас Македонците историјата ни е судбина.

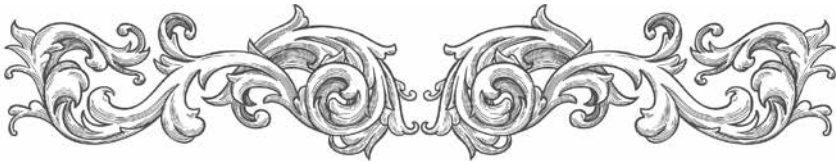
Народот на кој најубавата песна и најдоброто оро му се вика “тешкото”, објективно и неможел да има поинаква судбина и потешко минато. Македонија не само што отсекогаш била на секот на многуте мечеви и јагагани, сабји и ками, пушки и топови, туку, во исто време во неа се судрувале и се вкрстувале многу различни култури. И токму таа Македонија, всушност била и е лулка на цивилизациските средишта како една од најстарите цивилизации на светот. Затоа, со право се вели дека Македонија постоела, постои и ќе постои с# додека овој свет светува и векува.

„Македонски весник Торонио“ октомври 2014

Лиљана Ристова

**ДВАНАЕСЕТИ ДЕЛ –
ДОДАТОК**

- ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (1)	399
- ИЗБОР НА ТРУДОВИ ПУБЛИКУВАНИ НА МАКЕДОНСКИ И АНГЛИСКИ ВО РАЗЛИЧНИ ПУБЛИКАЦИИ (2) (SELECTION OF PAPERS PUBLISHED IN MACEDONIAN AND ENGLISH IN DIFFERENT PUBLICATIONS)	403
- ИЗБОР НА ОБЈАВЕНИ ДЕЛОВИ ОД ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (3)	407
- ОБЈАВЕНИ ТЕКСТОВИ ВО ПОРТАЛОТ „POLITICON PUBLICATION“ ОД СИДНЕЈ, АВСТРАЛИЈА (6)	412
- ОБЈАВЕНИ ПДФ ФОРМИ ОД ДЕЛА НА СЛАВЕ КАТИН ВО „ПОЛИТЕКОН“ ОД СИДНЕЈ, АВТРАЛИЈА (7)	417
- ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (7)	420

ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (1)

1. **Конференција, Охрид, 1982:** „Јазичниите контакти во југоловенската заедница“, „Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија“ - Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 21 - 23 мај 1982.
2. **Симпозиум, Блед, 1982:** „Австралиската литература и култура“, Одбор за литература на австралискиот Совет при Австралиската амбасада во Белград и Филозовскиот факултет во Љубљана, Блед, 21- 25 септември 1982.
3. **Трибина, Скопје, 1983:** „Културното живеење на нашите граѓани на привремена работа и иселениците“, Културно - просветна заедница на Град Скопје и Комисија на ССМ за привремено вработените во странство, Скопје, 15 ноември 1983.
4. **Симпозиум, Сараево, 1985:** „Повезаност и сараѓа југословенских иселеника и нивово допринос НОБ-у и Дружбo свeјскoм рaшy“, Матица на иселениците од Босна и Херцеговина, Сараево, 24 - 27 ноември 1985.
5. **Конференција, Охрид, 1986:** „Одбележувањето на синхронизацијата и дијахронизацијата“, 19-та Конференција на Друштвото на лингвистите од Европа, Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија - Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 31.08 - 3.09.1986.
6. **Симпозиум, Дојран, 1987:** „Културно - националната дејност во Јужно - вардарскиот регион, со посебен осврт на Дојранско - гевгелскиот крај од Жефаровиќ до Балканските војни“ (1741 - 1912) „Дојрански ракувања“, Дојран, 26 јуни 1987.
7. **Тркалезна маса, Скопје 1988:** „Егзодусот на деца од егејскиот дел на Македонија“, МАНУ, Скопје, 1 јули 1988.
8. **Симпозиум, Охрид, 1989:** „Книжевността меѓу двете штипковини“, III Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада“, Охрид, 26 - 28 мај, 1989.
9. **Симпозиум, Дојран, 1989:** „Дејността на македонската емиграција од Јужно - вардарскиот регион меѓу двете светски војни“. „Дојрански ракувања“, Стар Дојран, 1- 2 јули, 1989.
10. **Симпозиум, Белград, 1990:** „Мултикултурност и заеднички простор културе“, IV Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија–Канада“, Белград, 18 - 19 мај, 1990.
11. **Симпозиум, Охрид, 1991:** „Македонскиот фолклор“, Институт за фолклор „Марко Цепенков“ - Скопје, Охрид, 7 - 9 јули, 1991.
12. **Симпозиум, Нови Сад, 1991:** „Реке и обале, мостови и размеѓа меѓу народима и културата“, Друштво за литература и култура Југославија - Канада, Нови Сад, 10 - 13 октомври, 1991.
13. **Научен собир, Горно Врановце, 1991:** „Помалку познати и неизнати учесници во македонското ослободително движење во XIX век и почетокот на XX век“ - Институт за национална историја, Скопје, Горно Врановци, 14 декември 1991.

14. **Симџозиум, Белѣрад, 1991: „Ново у сѣаром и сѣаро у новом свеѣу“**, Друштво за литература и култура Југославија - Канада, Белград, 17 октомври, 1992.
15. **Симџозиум, Херцеѣ - Нови, 1993: “Ка друѣој обали, Херцеѣ – Нови“**, Друштво за литература и култура Југославија - Канада, 28 - 30 мај, 1993.
16. **Симџозиум, Биѣола, 1993: „Образованиеѣо и релиѣијаѣа“** (Некои аспекти во изведувањето на верската поука), Министерство за образование и наука на Република Македонија, Битола, 15 - 16 јуни, 1993.
17. **Симџозиум, Ниш, 1994: „Књижевносѣи и оѣсѣанак - уметносѣи оѣ-сѣанка“**, „VIII Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада“, Ниш, 27 - 29 мај 1994.
18. **Симџозиум, Скопје, 1994: „Миѣрационисѣе движења и еѣничкисѣе ѣромени на ѣериѣоријаѣа на Македонија од анѣикаѣа до денес“**. Институт за национална историја, Скопје, 7 - 8 јуни, 1994.
19. **Трибина, Охрид, 1994: „Шѣо би сакале, а шѣо ви се случува“**, Организација на жените за меѣуетничките односи на Македонија, Охрид, 15 јуни, 1994.
20. **Симџозиум, Охрид, 1994: „XII Меѣународни симџозиум за балканскиоѣи фолклор“**, Институт за фолклор - Скопје, Охрид, 7 - 8, 06. 1994.
21. **Симџозиум, Белѣрад, 1995: „Моѣиве за сѣално враќање исѣорији и лиѣератури“**, „IX Викенд на Друштвото на литература и култура Југославија – Канада“, Белград, 26 -28 мај, 1995.
22. **Научно - сѣручен собир, Биѣола, 1995: „Образованиеѣо и восѣиѣаниеѣо на маке-донскоѣо иселенишѣиво“**, Друштво за наука и уметност - Битола, Битола, 15 - 17 ноември, 1995.
23. **Меѣународна конференција, Киев, 1996: „Релиѣијаѣа и црквѣа во ѣосѣкоммунисѣичкисѣе земји“**, „Меѣународна академија за слобода на религијата и верувањето“, Киев, 19 - 21 септември, 1996.
24. **Собир, Биѣола, 1996: „Македонско - иѣалијанскисѣе односи“**, Здружение на Македонско - италијанското пријателство, Битола, 10 - 11 мај 1996.
25. **Собир, Субоѣица, 1996: „Релиѣијаѣа и оѣшѣесѣивоѣо“**, Јуниор Ниш и Универзитет Суботица, Суботица, 24 - 27 мај, 1996.
26. **Симџозиум, Белѣрад, 1996: „X Викенд на Друшѣивоѣо за лиѣератури и кулѣура Југославија – Канада“**, Белград 24 - 25 мај, 1996.
27. **Конференција, Будимѣшѣа, 1997: „Улоѣаѣа на црквѣе во новисѣе оѣшѣесѣива“**, Влада на Унгарија и Меѣународна академија за слобода на религијата од САД, Будимпешта, 3 - 5 март, 1997.
28. **Симџозиум, Ниш, 1997: „Еѣнички, релиѣиски и конфесионални односи на Балканоѣи“**, Универзитет и Јуниор, Ниш, 29 - 31 мај, 1997.
29. **Собир, Биѣола, 1997: „Конкретна ѣримена на нормисѣе на македонскиоѣи лиѣературен јазик и неѣовоѣо кирилско ѣисмо во јавнаѣа службена комуникација“**, Друштво за наука и уметност - Битола, Битола, 6 јуни, 1997.
30. **Конѣрес, Рио Де Жанеиро, 1997: „IV Свекѣски конѣрес за слобода на релиѣијаѣа“**, Меѣународна асоцијација за слобода на религијата, Вашингтон, Рио де Жанеиро, 22 - 26 јуни, 1997.
31. **Трибина, Охрид, 1997: „Современо биѣолско новинарсѣиво“**, „Битолски весник“, Охрид, 5 - 6 октомври, 1997.
32. **Симџозиум, Ниш, 1998: „Релиѣијаѣа на Балканоѣи“**, Јуниор, Машиснки факултет, Ниш, 28 - 29 мај, 1998.

33. *Симјозиум, Београд, 1998: „Соспјобаша на цивилној оишјесиво“*, Центар за демократија, Белград, 5 - 6 јуни, 1998.
34. *Трибина, Бишола 1998: „Македонско - францускије врски“*, Македонско - француско друштво, Битола, 12 - 13 јуни, 1998.
35. *„Библија за млади – Сшар и Нов завеш и нејзинаша улога и значење за децаша, Свейски дейски самий“*, Детски парламент на Македонија, Скопје, 22 - 25 ноември 1999.
36. *Сшручно научна штрибина „Образованиешо и религијаша“*, Библија за млади - Сшар и Нов завеш и нејзинаша улога и значење“, Факултет за учители и воспитувачи, Друштво за наука и уметност, Битола, 27 - 28 август 1999.
37. *Симјозиум, Букурешш, 1998: „Слобода на религијаша и верувањешо во демократскије оишјесива“*, Министерство за религија на Романија, Букурешт, 16 - 19 октомври, 1998.
38. *Симјозиум, Ниш, 1999: „Религијаша на Балканош“*, Јуниор, Машински факултет, Ниш, мај, 1999.
39. *Инштанбул, 2000: „Предавање на англиски јазик: „Исшорискиош развој на Македонскије шрвославни цркви - Универзитешш „Беазичи“*, Институт за научна историја „Кемал Ататурк“, Инстанбул, 24 ноември, 2000 година.
40. *Симјозиум, Ниш, 2001: „Религиски шлурализам на Балканош“*, Јуниор, Машински факултет, Ниш, јуни, 2001.
41. *Економски форум, Скопје, 2002: „Економски форум на Централно Европскаша Иницијашива“* (ЦЕИ), Скопје, 13 - 15 ноември, 2002.
42. *Совеишување, Скопје, 2003: „Верскије заедници и религиознише шрупи во Ршублика Македонија“*, Комисија за односи со верските заедници, Скопје, 12 март 2003.
43. *Тркалезна маса, Марибор, 2003: „Законскаша шоложба на црквише и верскије заедници во Југоисточна Евроша, шосшигнувања и шроблеми“*, ИСЦОМЕТ, Марибор, 23 - 24 мај 2003.
44. *Симјозиум, Бишола, 2006: „Македонско – бришанскије врски“* Друштво за наука и уметност, Битола, Битола, 15 -16 март 2006.
45. *Форум, Гевгелија, 2006: „Имиграциони меридијани: Македонија – Авштралија“*, Австралисско-македонска хуманитарна организација, Гевгелија, 17 јуни, 2006.
46. *Конференција, Бишола, 2009: „Персеј – шоследниош крал на аншичка Македонија“*, Друштво за наука и уметност, Битола, Битола, 27 - 28 јуни 2007.
47. *Свейски симјозиум, Скопје, 2009: „60 жодини од Граганскаша војна во Грција“*, Друштво на децата бегалци од Грција, Скопје, Скопје, 19 декември 2009.
48. *Свейски конгрес, Љубљана, 2010: „Сшароседелци на Евроша“*, Словенски светски конгрес, Љубљана, Словенија, 4-5 јуни 2010.
49. *Научна конференција, Бишола 2010, „Бишола – Кулшурно и умейничко шворешшо на авшори од Р.Македонија и Р. Србија“*, реферат: „Придонесот на проф. д-р Богомил Карлаварис на ликовната култура во Република Македонија“, Зборни, стр. 169-176.
50. *Научна конференција, Бишола 2011, „Бишола и македонско-српскије кулшурни односи и врски“*, реферат: „Академик проф. д-р Антоније Шкокљев – Дончо и неговиот придонес во развивањето на српско-македонските научни и културни релации“, Зборник, стр. 401-410.
51. *Научна конференција, Бишола 2012, „Конзулска Бишола и исшорискије, современише и иднише кулшурни и умейнички врски межу Р. Македонија и Р. Србија“*, реферат:

- „Академик д-р Сениша Станковиќ – портрет на човекот од светската елита“, Зборник, стр. 343-352.
52. **„Esmā Redzepova – Teodosievskā – the Queen of the Roma.“** Music Internatioa culture, art, folklore congress, 23-27.04.2015 Rostov-na-Donu/RUSYA (na angliski)
  53. **Научна конференција, Биџола 2017, „Силјан Мицевски – живош и дело“**, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски).
  54. **Научна конференција, Биџола 2017, „Живошот и делото „Судбини“ на Ѓорѓи Лумбуровски“**, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски).
  55. **Ohrid –Vodici, 2018”** – Ohrid:, Euro-Balkan UNIVERSITY, SKOPJE MACEDONIA on partnership with Institute for Socio-Cultural Anthropology of Macedonia, Skopje, Macedonia MIRAS- Social Organization in Support of Studying of Cultural Heritage, Baku, Azerbaijan INSTITUTE FOR ADVANCED STUDIES, KOSZEG, HUNGARY & SELCUK UNIVERSITY KONYA, TURKEY 6 the International Conference, „Macedonian Orthodox Churches and Church Communities in the Diaspora“. Ohrid, 17-19 January 2018.
  56. **„Научна конференција, Биџола 2018“**, Силјан Мицевски – познат бизнисмен и спортски работник, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2018, (на македонски јазик)
  57. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2017**, Ѓорѓија – Џорџ Атанасоски – од печалбар до познат бизнисмен и хуманист, Зборник бр. 15, 2017 година, стр 139, (на македонски јазик).
  58. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2018**, Архимандритот Никодим Царкњас – симбол на духовното живеење во Егејска Македонија, Зборник бр. 14, 2018 година, стр 189, (на македонски јазик).
  59. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2019**, иселеникот Петар Стаматов од Смилево, голем донатор за за македонските студенти Зборник 16, 2021 година (на македонски јазик).
  60. **Македонско научно друштво – Биџола 2020**, Георги – Џорџ Томов – амбасадор на македонскиот фолклор во светот, (на македонски јазик).
  61. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2020**, Душан Ристевски – познат и признат македонски поет и драматург во Австралија. Зборник бр 16, 2021 (на македонски јазик).
  62. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2021**, Методија (Мето)Колоски и „Обединетата македонска дијаспора,, од Вашингтон, САД. Зборник бр 17, 2022 (на македонски јазик).
  63. **Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2022**, Соња Лозановска, главен и одговорен уредник на весникот „Македонија“, Торонто, Канада. Зборник бр. 18, 2023 (на македонски ја).

ИЗБОР НА ТРУДОВИ ПУБЛИКУВАНИ НА
МАКЕДОНСКИ И АНГЛИСКИ ВО РАЗЛИЧНИ
ПУБЛИКАЦИИ (2)
(SELECTION OF PAPERS PUBLISHED IN
MACEDONIAN AND ENGLISH IN DIFFERENT
PUBLICATIONS)

1. *Lake Ohrid – the Pearl of Macedonia and Europe, (Охридскојто Езеро-бисерој на Македонија и Европа)* Makedonski iselenicki almanah 80 (Macedonian Almanach of Immigrants), Matica na iselenicite od Makedonija, Skopje, 1980, 163, (in English)
2. *Љубојно и првојто училиште во Преспа (Ljubojno and the First School in Prespa)*, Македонски исленички алманах 81, Скопје, 1981, 179-180 (на македонски)
3. *Lake Prespa, Part of the Lake Country (Преспанскојто Езеро, дел од езерската земја)*, Macedonian Review, Skopje, 1982, No. 3, 252-255, (in English)
4. *Macedonian Emigrant Publications in Australia (Македонски иселенички публикации во Австралија)*, Australian Papers, Faculty of Philosophy – University Edvard Kardelj, Ljubljana, 1983, 77 – 81, (in English)
5. *Македонске иселеничке публикации у Австралију (Macedonian Emigrants Publication in Australia)*, Migracija, Monthly Center for investigation of Imigration, Zagreb, No.1, 1983, 3-7. (in Serbo-Croatian)
6. *Macedonian Publications in Australia (Македонски публикации во Австралија)*, Makedonski iselenicki almanah 84, Skopje, 1984, 112-115, (in English)
7. *За сѝсаниејто „Македонски збор од Дејтроит“ (Towards the Magazine “Macedonian Word” from Detroit)*, Македонски исленички алманах, Скопје, 1985, 90-92, (на македонски)
8. *The Magazine “Iskra” (“Spark”) – a Herald of the Macedonian Unity, (Сѝсаниејто „Искра“-гласник на македонскојто еднѝво)*, Makedonski iselenicki almanah, 1986, pages 77-81, (in English)
9. *The role of the Macedonian Newspapers in the Diaspora (Улогата на македонскојте печатѝ во дијаспората)*, the Language Contacts in the Yugoslav Community, An Anthology of the Yugoslav Association of Societies for Applied Linguistics, Skopje 1984, 113 – 117, (in English)
10. *Македонска искра во Аделајд (A Macedonian spark in Adelaide)*, Весник на Македонската православна црква (The Newspaper of the Macedonian Orthodox Church), Скопје, јули-август, 1985, 112-116, (на македонски)

11. **Креолизација на македонскиот јазик кај македонските доселеници во Канада, особено од Егејска Македонија** (*Creolization of the Macedonian Speech of Macedonian Immigrants in Canada, especially of those from Aegean Macedonia*, „Литературен збор“ (Literary Word) бр. 5/86, стр 51 –55, (на македонски)
12. **A Document on the Macedonian Language** (**Документ за македонскиот јазик**), Macedonian Review, Skopje, 1986, No.3, 333-334, (in English).
13. **Struggle for National Freedom and an Independent Church** (**Борба за национална слобода и независна црква**), “United Macedonians” (Obedineti Makedonci), Toronto, October, 1986, page 6, (in English)
14. **Who Falsifies the History of Macedonia** (**Кoj ја фалсификува историјата на Македонија**), “Povod”, & Sydney, No. 49, July, 1988, (in English).
15. **На пати од Бишола до Лерин** (**On the Road from Bitola to Lerin**), “Македонија Makedonija”, 31, мај, 15, 1987, Торонто, (на македонски).
16. **Во чест на свети Кирил** (**In Honour of St. Cyril**), “Македонија”, 33, јуни, 15, 1987, Торонто, (на македонски).
17. **Macedonia in the Soviet Encyclopaedic Dictionary** (**Македонија во советскиот енциклопедиски речник**), “Australian-Macedonian Weekly”, No.49, May, 4, 1988, Melbourne, (in English)
18. **За македонското сисание „Повог“ од Сиднеј, Австралија** (**Concerning the Macedonian magazine Povod from Sidney, Australia**), „Литературен збор“ (Literary Word), Скопје, 1987, бр. 4, 107-113, (на македонски).
19. **Хаџи Павел Гранатиков Божиџробски и неговата улога во македонската култура и национален развој** (**Hadzi Pavel Gramatikov Bozigrubovski and his Role in the Macedonian Cultural and National Development**). Национална антологија –Културната активност на јужно-вардарскиот регион, бр 87, 143 – 149, (на македонски)
20. **The Literary and Publishing Activities of the Macedonians in Canada** (**Литературниот и публицистичкиот активност на Македонците во Канада**), An Anthology of Literature Between two Native Countries, Belgrade, 1987, 60 – 63, (in English).
21. **Македонското православно свештенство во борбата за национална и културна слобода** (**Macedonian Orthodox Clergy in Struggle for National and Church Freedom**), „Културен живот“ (Cultural Life), Скопје, 1987, 9-10, (на македонски).
22. **Macedonian Orthodox Clergy in Struggle for National and Church Freedom** (**Македонското православно свештенство во борбата за национална и културна слобода**), Macedonian Review, Skopje 1987, No.3, 309-311, (in English).
23. **Весникот „Духовна искра“ – гласник на Македонците во Торонто** (**The Newspaper Duhovna Iskra – a Tribune of the Macedonians in Toronto**), Македонски иселенички алманах, 87 Скопје, 1987, 104-108, (на македонски).
24. **Врската и соработката на македонските иселеници со Македонија во текот на Втората светска војна преку весникот „Народна волја“** (**The connection and Cooperation of Macedonian Emigrants with Macedonia during the WWII through the newspaper Narodna volja**), „Литературен збор“, Скопје, 1988, бр.1-2, 85-95, (на македонски).
25. **The Macedonians in Bulgaria** (**Македонците во Бугарија**), Macedonian Review, Skopje, 1988, No. 2, (in English).
26. **Антон Димитров доблестник и дојранец од Гевгелија** (**Anton Dimitrov: a Virtuous Patriot and a Donor from Gevgelija**), Дојрански ракувања (Dojran Handshakes) '89, труди, Стар Дојран, 1989, (на македонски).

27. *Macedonian Orthodox Church Communities in Canada – a Bridge for Collaboration Between the two Nations (Македонскиџе љравославни црквени оџшџини мосџ на сорабоџка меџу две наџии)*, Anthology V, Rivers and Shores, Bridges and Boudaries Between Nations and Cultures”, Belgrade,103 – 112, (in English).
28. *Македонскаџа фолклорна џруџа „Селџани“ од Торонџо-значаен афирмаџор на авџенџиџчен фолклор (The Macedonian Folklore Group “Selani” in Toronto – an Important Affirmer of the Macedonian Authentic Folklore)*, „Македонски фолклор“, Скопје, 1991, pp. 153 – 160, (на македонски).
29. *Informing of the Macedonians in Canada, with a special review on the newspaper Makedonija in Toronto (Информираџеџо на Македонџиџе во Канаџа, со џосебна наџласка на весникоџ „Македонџа“ во Торонџо)*, Anthology VI, New in the old and old in the new, Belgrad,1992, (in English)
30. *Macedonian radio and TV hours in Canada (Македонскиџе раџио и ТВ часови во Канаџа)*, Anthology VII “Towards the other shore”, Herceg Novi, 1993, 67 – 70, (in English).
31. *Македонскиџе иселениџи и нивноџо образовно-кулџурно месџо во МПЦ „Свеџи Клименџ Охридски“ во Торонџо (The Macedonian immigrants and their educational – cultural space in МОС St. Clement of Ohrid in Toronto – Canada*, Antholog, Битола, , 1995, (на македонски).
32. *Духовноџи живоџи на Македонџиџе во џиџасџораџа – на расџеџиџе меџу Ниџаџара и Торонџо (Spiritual life of the Macedonians in the Diaspora – At the Crossroads Between Niagara and Toronto)*, списание „Македониџа“ бр..580, јули, 2000.
33. *Поеџскиоџи оџус на Жаки Пеџрески-Робертс од Торонџо (The Poetic Opus of Zhaky Petreski-Roberts from Toront)*, Друштво за книжевноџт и култура „Југославиџа-Канаџа VII Канаџски викенџ, Ниш, 1994, 27-29 05 1994, 116-120 (на македонски).
34. *Во чесџи на цвеџи Кирил (In Honour of St. Cyril in Rome.) Друџиџво за наука и умеџносџи, Биџола, Association of Macedonian – Italian Frenship – Bitola*, Bitola, април, 1999, 169-179, (на македонски и англиски).
35. *Македонскиџе љравославни цркви и Охридскаџа архиеџискоџиџа (The Macedonian Orthodox Churches and The Ohrid Archbishopri*, Друштво за наука и уметноџт, Битола, (Association of Arts and Sciences- Bitola), Научни денови, Битола, маџ, 1999, 275-283, (на македонски и англиски).
36. *Духовнаџа џоврзаносџи на Македонџиџе во Парис со Македонџа (Spiritual connection of the Macedonians in Paris with Macedonia)*, Друштво за наука и уметноџт, Битола, (Association of Arts and Sciences- Bitola), Македонски-француските врски (The Macedonian – French Connections), Битола, јули, 1999 (на македонски и англиски).
37. *Македонџа и Украина, средба на џреџсеџаџелиџе Борис Траџковски и Леонџд Кучма (Macedonia and the Ukraine, Meeting of President Boris Trajkovski and President Leonid Kuchma)*, списание „Македониџа“, бр..583, октомври, 2000, (на македонски и англиски).
38. *Духовноџо живеџе на Македонџиџе во џиџасџораџа (Spiritual Living of the Macedonians in the Diaspora)*, списание „Македониџа“, бр...584, ноември, 2000, (на македонски и англиски).
39. *Коџ џодмеџинува џожар во македонскиџе цркви? (Who’s Setting Fire to Macedonian Churches?)* списание „Македониџа“, бр...584, ноември, 2000, (на македонски и англиски).
40. *Камел џемелник на обновенаџа црква „Свеџи Клименџ Охридски“ (Foundation Stone for Restoration of St. Clement’s Church)*, списание „Македониџа“, бр.584, ноември, 2000, (на македонски и англиски).

41. *Од нашата љосеџа на свеџата земја Израел-Евреџе и Македонџе (From Our Visit to the Holy Land of Izrael – The Jews and the Macedonians)*, списание „Македонија“, бр.587, February, 2001, (на македонски и англиски).
42. *Виџлеем- родноџо месџо на Исус Хрисџос (Bethlehem – Birthplace of Jusus Christ)*, списание „Македонија“, бр.588, март, 2001, (на македонски и англиски).
43. *Tanusevcı as Pretext – Crucification of Tetovo* - published in the magazine Makedonija, No.588, March, 2001, (на македонски и англиски).
44. *Духовниџе и кулџурниџе сџомениџи љосеџени на свеџи Наум и свеџи Клименџ* *Охридски во Авсџралија, Канада и САД (Spiritual and Cultural Monuments Dedicated to St. Naum and St. Clement of Ohrid in Australia, Canada and USA)*, Друштво за наука и уметност, Битола, 2003, 125-139. (на македонски).
45. *Поџовор на книџата „80 џодини од фудбалскиоџ клуб во Добрушево“*, Монографџа од Славе Јошевски, Добрушево, Битола 2010, 113-114, (на македонски)
46. *Академик љроф. др Анџоније Шкокњев-Дончо и неџовиоџ љридонес во развивањеџо на срџско-македонскиџе научни и кулџурни релациџи (Academician Prof. Dr. Antonije Škokljev-Donco and his Contribution in the Development od Serbian-Macedonian Scientific and Cultural Relations)*, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2010, 169- 176, (на македонски)
47. *Придонесоџ на љроф. Боџомил Карлаварис на ликовната кулџура во Република Македонија (Contribution of prof. Bogomil Karlavaris to the Art Culture in Republic of Macedonia)*, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2012, 401-409, (на македонски)
48. *Академик љроф. Синиша Станковиџ – љорџреџ за човекоџ и свеџскаџа елиџа (Academician prof. Sinisha Stankovich – Portrait of the Man of the World Elite)*, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2014, 343-352, (на македонски)
49. *Esma Redzepova – teodosievska – the Queen of the Roma Music Internatioa culture, art, folklore congress*, 23-27.04.2015 Rostov-na-Donu/RUSYA (на англиски)
50. *Силјан Миџевски – живоџ и дело*, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски).
51. *Живоџоџ и делоџо „Судбини“ на Ѓорџи Лумбуровски*, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски)
52. *Бизнисменоџ Ѓорџија – Џорџ Аџанасоски од љечалбар до љознаџ бизнисмен и донатоџоџ*, Зборник на Пелагониските културно-научни средби, Новаци 2017.
53. *Архимандрџоџоџ Никодим Царкњас – симџол на духовноџо живеење во Еџејска Македонија*, Зборник на Пелагониските културно-научни средби, Новаци 2018.
54. *Пеџтар Станмаџов од Смилево, донатоџор на Универзитџеџоџоџ „Свеџи Кирил и Мейџодиџ“ во Скопје*, Зборник на Пелагониските културно-научни средби, Новаци 2019.

ИЗБОР НА ОБЈАВЕНИ ДЕЛОВИ ОД ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (5)

1. Книгата **„Светот на дланка“**: Објавени педесет и две (52) репортажи за: Албанија, Бугарија, Грција, Србија, Македонија, Израел, Индија, Турција,, во Веб-порталот „Македонска нација“ од 11 јули 2014 до 11 март 2015 (на македонски).
2. Од книгата **„Светот на дланка“**: Објавени шеснаесет (16) репортажи во веб-порталот на Матица на иселениците од Македонија во текот на 2015, (на македонски).
3. Од книгата **„Светот на дланка“**: Објавени дваесет и шест (26) репортажи за; Бразил, Русија, Аргентина, Украина, Куба, Романија и Шпанија., во Веб-порталот „Македонска нација“ од 28 септември 2016 до од 19 април 2017, (на македонски).
4. Исто така, од книгата **„Светот на дланка“**: Објавени петнаесет (15) репортажи за: Канада и САД, во Веб-порталот „Македонска нација“, од 23 декември 2014 до 22 април 2015, (на македонски).
5. Од книгите **„Македонските православни цркви и црковни општини во Австралија, Канада и САД“**, и во порталот **„Македонска нација“** се објавени триесет и три (33) продолженија за македонските православни црковни општини и цркви во Австралија, (на македонски).
6. Исто така, во истиот портал се објавени педесет и шест (56) продолженија за македонските православни цркви, црковни општини и манастири во САД и Канада (на македонски).
7. Од книгата **„Придонесот на Македонија во светската цивилизација“** од академик д-р Антоније Шкоклџев- Дончо и Славе Николовски-Катин: Објавени педесет и едно (51) продолжение во Веб-порталот „Македонска нација“ од 19 ноември 2014 до 21 септември 2016, (на македонски).
8. Од книгата **„Македонија во античките периоди“** (Macedonian in Ancient Times) од академик д-р Антоније Шкоклџев- Дончо и Славе Николовски-Катин и Ристо Стефов): Објавени дваесет (12) продолженија во месечниот весник „Македонија“ од Торонто, од август 2016 до август 2017, (на англиски).
9. Грчката „демократија“ на виделина (Greek “Democracy” brought to light): Објавен во месечниот весник „Македонија“ од Торонто, од мај 2015, (на англиски). Исто така во текот на 2016 и 2017 година се објавени десетина продолженија од книгата Macedonian in Ancient Times, (на македонски и англиски)
10. Какви се антагонизмот, омразата, љубовта, вербата, борбата и соработката меѓу грците и македонците од Хиронеја до Брисел?: Објавен во Веб-порталот „Македонска нација“, 8 април 2015, (на македонски)
11. Личности од Македонија и од дијаспората: Објавени триесет и седум (37) продолженија во Веб-порталот „Македонска нација“ од 19 ноември 2014 до од 21 септември 2016, (на македонски).
12. Текстови за етничка Преспа: Објавени шеснаесет (16) во Веб-порталот „Преспана“, од 18 декември до 19 мај 2015, (на македонски).

13. Од животот и активностите на Македонците во Австралија: Објавени триесет и три (33) продолженија во Веб-порталот „Македонска нација“ од 17 февруари 2016 до 28 октомври 2016 (на македонски).
14. Во чест на свети Кирил Солунски во Рим, од проф. д-р Вера Стојчевска-Антиќ и Славе Николовски-Катин: Објавени дваесет и три (23) продолженија во Веб-порталот „Македонска нација“ од 9 ноември 2011 до 19 април 2017, (на македонски).
15. Македонските информативни гласила во Австралија: Објавени триесет (30) продолженија во Веб-порталот „Македонска нација“ од 5 ноември 2011 до 26 април 2017, (на македонски)
16. Објавени текстови за Славе Катин и за неговиот творештво: Ојавени дваесет и девет (29) текстови во Веб-порталот „Македонска нација“ од август 2014 до април 2017, (на македонски).
17. Одроманот Александар Македонски од Урлих Вилкен, во превод на Славе Николовски-Катин во 1988 година, во веб-порталот „Македонска нација“ се објавени седумдесет и пет (75) продолженија со почеток на 11 Октомври 2017 година до 13 март 2019 година..
18. Во порталот www.bukovo36.com од јуни до декември 2018 година се објавени четириесет (40) продолженија од романот „Александар Македонски“ кои се преземени од порталот „Македонска нација“. Исто така, во порталот „Македонско сонце“ се објавени триесет и осум (38), а пет (5) продолженија се објавени со „Медиа 24“. Овие 75 продолженија беа основа да се подготви романот „Александар Македонски“ од Славе Катин и Андреа Бранов..
19. Во порталот „Sky.mk“ од Ресен се објавени се објавени деветнаесет (19) текстови за Преспа во од 24 03. 2017 до 09 07.2017 година, (на македонски).
20. Во порталот „Публицитет“ од Охрид започнаа да се објавуваат текстови за Преспа. Од 7 јануари 2018 година, објавени се девет продолженија за Преспа, како и петнаесет различни текстови за иселеништвото. Посебно место заслужуваат текстовите „Литературната средба со Славе Катин“ и опширното интервју со Славе Катин под наслов „Мојот живот – мој свет“
21. Во порталот „Македонска нација“ во текот на 2017 година се објавени петнаесет (15) продолженија од делото „Илинден 1903-2003 и македонското иселеништво“, а во 2018 година се објавени дваесет и пет (25) продолженија, како и десет (10) текстови од објавените продолженија се преземени во различни портали во Република Македонија.
21. Во порталот „Македонска нација“ во текот на 2018 година се објавени деветнаесет (19) продолженија од монографијата „Ѓорѓија-Џорџ Атанасоски“ под наслов „Џорџ Атанасоски – најголемиот инвеститор од иселеништвото“. Бројни текстови од продолженијата се преземени и во „Македонско сонце“.
22. Во порталот „Македонска нација“ во текот на 2018 година се објавени седумнаесет (17) продолженија од монографијата „Атанас Близнаков“, под наслов „Атанас Близнаков – најголемиот донатор од македонското иселеништво“. Во 2019 и до март 2020 се објавену уште 27 продолженија. Исто така, во порталот „Македонско сонце“ се објавени повеќе продолженија, а се преземени и во други портали во Република Македонија.
23. Во порталот „Македонска нација“ од ноември 2018 до јуни 2019 година се објавени триесет и три (33) продолженија од монографијата „Стив Пљакас“, под наслов „Стив Пљакас и неговата посветеност на античка Македонија“. Дваесет и четири (24) продолженија се преземени од порталот „Македонско сонце“

24. Во порталот „Македонска нација“ во рубриката „Култура и туризам“ во текот на 2018 година се објавени десет (10) различни текстови за иселеништвото и дваесет и пет (25) продолженија од книгата „Манастирот Св. Мала Богородица во Сливница, Преспа“.
25. Во порталот „Македонска нација“, во период од 2018 година се објавени триесет (30) продолженија во врска со активностите на полето на публицистиката на Славе Катин.
26. Во порталот „Македонска нација“, во период од 2018 година се објавени петнаесет (15) репортажи за Канада, САД и Мексико
28. Во весникот „Македонија“ од Торонто, во текот на 2018 година се објавени дваесеттина текстови на македонски и на англиски јазик, претежно од делата „Македонски иселенички меридијани“, „Илинден 1903 -2003“, текстови за македонското иселеништво и други. Посебно место е посветено на следните текстови: Првиот поглават на МПЦ-ОА, архиепископот г.г. Доситеј, денешниот поглавар архиепископот г.г. Стефан, 50-годишнина на МПЦ-ОА, 11 Октомври, 5-години од смрта на митрополитот Кирил, Почина академикот Антоније Шокљев – Дончо од Д’мбени и други.
29. Во порталот „Македонска нација“ од 22 ноември 2018 до 22 јуни 2019 година се објавени триесет и едно (31) продолженија од монографијата „Митрополитот Кирил“, под наслов „Митрополитот Кирил – првиот архоереј во македонското иселеништво“. Дваесет и четири (24) продолженија се преземени и објавени во порталот „Македонско сонце“.
30. Во порталот „Македонска нација“ во текот на 2018 година се објавени повеќе текстови за активностите на македонските иселеници во Австралија и Канада, меѓу кои, посебно внимание заслужуваат текстовите за Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј и текстови за промоциите на дела на членови на Друштвото, како и текстови за промоции на дела на македонски иселеници од Канада кои се членови на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Торонто, Канада.
31. Во порталот „Македонска нација“ од 11 декември 2018 година до 19 јуни 2019 година се објавени дваесет и осум (28) продолженија од Монографијата „Есма“, а дваесет и четирин (24) се објавени во „Македонско Сонце“, а се објавени поединечно во поголем број портали во Македонија
32. Во порталот „Македонска нација“ од 20 март 2019 до 26 декември 2019 година се објавени четириесет и едно (41) продолжение од делото „Од Панонија до Егеј“ од авторите академик Антоније Шкиќев-Дончо и Славе Николески-Катин, а триесет и шест (36) продолженија се објавени во „Македонско сонце“
33. Во порталот „Македонска нација“ од 31 јули 2019 до април 2020 година се објавени триесет и пет (35) продолженија од делото „Израел и Македонија“и поголем број се објавени во „Македонско сонце“.
34. Во порталот „Македонска нација“ од 3 јули 2019 до март 2020 година се објавени триесет и пет (35) продолженија од Монографијата „Семејството Видиновски“ и поголем број се објавени во „Македонско сонце“.
35. Во порталот „Македонска нација“ од јануари 2020 година се објавени шеесет и две (62) продолженија под наслов „Балканот и Македонија од книгата „Праисторија на Централниот Балкан“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
36. Во порталите Публицитет“ во 2020 година се објавени дваесетина текстови , во весникот „Македонија“ десетина, списанието Огледало“,пет (5) , во порталите „Македонците во дијаспората“, и „Охрид њус“, десетина текстови, а се објавени и

- во други портали и печатени гласила во Македонија, Европската Унија, Австралија, Канада и САД, се објавени бројни текстови на Славе Катин.
37. Во порталот „Македонска нација“ во 2019 и 2020 година се објавени дваесет и седум (27) продолженија од монографијата на Гојко Јаковлески, алиас Гојко Делчев-Гоце Македонски, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  38. Во порталот „Македонска нација“, во 2020 година се објавени дваесет и седум (27) продолженија од монографијата „Атанас Близнаков“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  39. Во порталот „Македонска нација“, во 2020 година се објавени седумнаесет (17) продолженија од монографијата „Горѓија – Џорџ Атанасоски“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  40. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 година се објавени шеснаесет (16) продолженија од монографијата „Јановски“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“
  41. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 и 2021 година се објавени четириесе и четири (44) продолженија од „Библискиот речник“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“
  42. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 и 2021 година се објавени педесет и четири (54) продолженија од делото „40.поклоненија пред гробот на свети Кирил во Рим“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  43. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 година се објавени дваесет и девет (29) продолженија од монографијата „Македонски вознес“ на Македонската православна црква „Свети Климент Охридски“ од Торонто, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  44. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 и 2021 година се објавени четиринаесет (14) продолженија од монографијата „Томов“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  45. Во порталот „Македонска нација“,во 2020 и 2021 година се објавени четиринаесет (14) продолженија од монографијата „Петар Стаматов“,а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  46. Во порталот „Политекон публикации“ од Сиднеј, Австралија се објавени триесетина линкови од дела на Славе Катин. Сите тие дела можат како ПДФ од делата можат да ги користат читателите. Исто така се објавени текстови на англиски јазик
  47. Во порталот „Македонска нација“,во 2021 година се објавени дваесет и две (22) продолженија од монографијата „Илинден во Љубојно и Преспа“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  48. Во порталот „Македонска нација“,во 2022 година се објавени четиринаесет (14) продолженија од монографијата „Бошко Рајчовски-Пелистерски“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  49. Во порталот „Македонска нација“,во 2022 година се објавени шес (6) продолженија од монографијата „Ефтин Ристевски (Грежловски)“, а неколку се објавени и во „Македонско сонце“
  50. Во порталот „Македонска нација“,во 2022 година се објавени шеесет (60) продолженија од монографијата „Творештвото на Славе Катин“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.
  51. Во порталот „Македонска нација“,во 2022 година се објавени осумнаесет (18) продолженија од монографијата „Силјан Мицевски“, а поголем број се објавени и во „Македонско сонце“.

52. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени дваесет и едно (21) продолженија од монографијата „Сеќавања“ од Дано Скендова-Скотланд, а петнаесетина броеви се објавени и во „Македонско сонце“
53. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени четириесет (40) продолженија од монографијата „Израел и Македонија“, а поголем број продолженија се објавени и во „Македонско сонце“.
54. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени шеесет и осум (68) продолженија од публикацијата „Македонците во светот“, а поголем број продолженија се објавени и во „Македонско сонце“.
55. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени десет (10) продолженија од публикацијата „Вистината за Македонија“, а поголем број продолженија се објавени и во „Македонско сонце“.
56. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени дваесет (20) продолженија од публикацијата „Ова е мојот живот“, а поголем број продолженија се објавени и во „Македонско сонце“.
57. Во порталот „Македонска нација“, во 2022 година се објавени шеесет и три (63) продолженија во рубрика ФЕЉТОН од публикациите „Македонските црковни Оброј продолженија“ се објавени и во „Македонско сонце“.
58. Во порталот „Огледало“ се отпечатени повеќе текстови на Славе Николовски – Катин со содржини од религијата и Македонската православна црква – Охридска Архиепископија.
59. Во порталот „Macedonian diaspora“ се отпечатени повеќе текстови на Славе Катин со содржини од иселеништвото
60. Во порталот „Илинден“ од Тирана, Албанија се отпечатени повеќе текстови на Славе Катин со содржини од Мала Преспа и Македонија
61. Во порталот „Мактел“ од Сиднеј, Австралија, се отпечатени повеќе текстови за творештвото на Славе Катин со содржини од Мала Преспа и за Македонија и за иселеништвото mactel.com.au
62. Во весникот „Австралиско македонски неделник“ од Мелбурн, Австралија, се отпечатени повеќе текстови на Славе Катин со содржини од Македонија и за иселеништвото

ОБЈАВЕНИ ТЕКСТОВИ ВО ПОРТАЛОТ „POLLITECON PUBLICATION“ ОД СИДНЕЈ, АВСТРАЛИЈА (6)

Во порталот POLLITECON PUBLICATION „Pollitecon Publication-Политекон публикашн“ од Сиднеј, Австралија се објавени 150 текстови на македонски и на англиски јазик, потоа, 59 посебни ПДФ од делата на Славе Катин во делот Free Books,

I. Notable People From Aegean Macedonia - Личности од Егејска Македонија

1. ВОВЕД КОН ДЕЛОТ „ЛИЧНОСТИ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА“
2. СЛАВЕ КАТИН - ПУБЛИЦИСТ, ЖУРНАЛИСТ И АНАЛИТИЧАР НА МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО
3. ВИКТОР БИВЕЛ – АФИРМАТОР НА ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ
4. ЛИЧНОСТИ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „МАКЕДОНСКИ ИСЕЛЕНИЧКИ МЕИДИЈАНИ“

II. Religion - Религија

5. ХРИСТИЈАНСТВОТО – РЕЛИГИЈА НА МАКЕДОНЦИТЕ ШИРУМ СВЕТОТ
6. АПОСТОЛ ПАВЛЕ – ГЛАСНИКОТ КОЈ ГО РАШИРИ ХРИСТИЈАНСТВОТО И ВО МАКЕДОНИЈА
7. СВЕТИТЕ БРАЌА КИРИЛ И МЕТОДИЈ – СОЛУНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ
8. МАКЕДОНСКИОТ ПРЕРОДБЕНИК АРХИМАНДРИТОТ ХАЦИ ПАВЕЛ ГРАМАТИКОВ – БОЖИГРОБСКИ
9. АРХИМАНДРИТОТ НИКОДИМ ЦАРКЊАС – ДУХОВЕН БОРЕЦ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА
10. ДЕЛ ОД СУДБИНАТА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА

III. Australia - Австралија

11. АВСТРАЛИЈА И ДАЛЕЧНА И БЛИСКА
12. СТОЈАН СРБИНОВ – БОРЕЦ ЗА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА ВО АВСТРАЛИЈА
13. ПЕТАР БОЖАНИН – ИСТАКНАТ ИСЕЛЕНИК ОД АВСТРАЛИЈА
14. РИСТО АЛТИН – ЗНАЧАЈНА ЛИЧНОСТ ОД МАКЕДОНСКО ИСЕЛЕНИШТВО ВО АВСТРАЛИЈА
15. ЃОРЃИ НАНО – ЕДЕН ОД ПРВИТЕ МАКЕДОНСКИ ДОСЕЛЕНИЦИ ВО АВСТРАЛИЈА
16. МИК (МИХАЈЛО) ВЕЛОСКИ – УРЕДНИК НА ПРВИОТ МАКЕДОНСКИОТ ЧАС ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО
17. СОТИР МИТРЕВ И НЕГОВАТА ХУМАНОСТ И ДОНАТОРСТВО ЗА МАКЕДОНИЈА
18. АНДРЕА БРАНОВ - НОВИНАР И АФИРМАТОР НА МАКЕДОНСКИОТ СПОРТ
19. АДВОКАТОТ МАЈК РАДИН – БРАНИТЕЛ НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА
20. ЏИМ ТОМЕВ – ПОЗНАТ ИНТЕЛЕКТУАЛЕЦ ВО АВСТРАЛИЈА

21. ТОМЕ МИОВСКИ – ХРОНИЧАР ЗА ИСЕЛЕНИШТВТО ВО АВСТРАЛИЈА
22. НИКИ МИШЕВСКА – АФИРМАТОР НА МАКЕДОНСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО МЕЛБУРН

IV. Canada - Канада

23. ТОРОНТО – ЦЕНТАРОТ НА МАКЕДОНСКАТА ЕМИГРАЦИЈА ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА
24. ФОТО ТОМЕВ – ПОЗНАТ ЛИКОВЕН УМЕТНИК И ПУБЛИЦИСТ ВО ТОРОНТО
25. СТИВ ПЉАКАС – ВЉУБЕНИК ВО АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА
26. ПРОФ. ФИЛИП АНГЕЛКОВСКИ – ПОЗНАТ МУЗИЧКИ ПЕДАГОГ
27. УМЕТНИКОТ АЛЕК ЦИГЕРОВ – ВЉУБЕНИК ВО МАКЕДОНИЈА
28. МЕРИ КОНДОВ – ГОЛЕМ ПОДДРЖУВАЧ НА АКТИВНОСТИТЕ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА
29. СПИРО САНДЕРС – ПРВИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ПРВАТА МАКЕДОНСКА ЦРКВА ВО ТОРОНТО
30. ПРОФ. ЏЕИМС (ЏИМ) ЏУГЛОВ – ПРВИОТ МАКЕДОНЕЦ - СЛАВИСТ ВО КАНАДА
31. ПИСАТЕЛОТ РИСТО СТЕФОВ – АФИРМАТОР НА МАКЕДОНИЈА И МАКЕДОНСКИОТ НАРОД
32. ЏОН (ЛАЗО) БИТОВ – ГОЛЕМИОТ БИЗНИСМЕН ВО КАНАДА
33. СТИВ СТАВРО – ДИКЛО – ЗНАЧАЕН БИЗНИСМЕН ВО ТОРОНТО
34. ТОМ ЈАНЕВ – ВЉУБЕНИК ВО АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА
35. ПРОФ. ПИТ (ПАНДО) КОНДОВ – ПОЗНАТ КАНАДСКИ МАКЕДОНЕЦ ВО ТОРОНТО
36. Д-Р ЛЕФТЕР МАНЧЕ – ЕСТЕТСКИ ХИРУРГ ОД СВЕТСКИ ГЛАС
37. Д-Р ГЕОРГИ (ЏОРЏ) БРАНОВ – ПОЗНАТ И ПРИЗНАТ МАКЕДОНЕЦ ВО КАНАДА
38. ПАУЛ (ПАВЛЕ) БАЗЕЛ (ТУПУРКОВСКИ) – ЕДЕН ОД ОСНОВАЧИТЕ НА МАКЕДОНСКАТА ЦРКВА ВО ТОРОНТО
39. ДАНА СКЕНДОВА СКОТЛАНД – АКТИВИСТКА ВО МАКЕДОНСКАТА ЗАЕДНИЦА
40. АЛЕК ПЕТЛИЧКОВ – ОСНОВОПОЛОЖНИК НА АНСАМБЛОТ „МАКЕДОНКА“
41. ЏИМ НИКОЛОВ – АФИРМАТОР НА ФОЛКЛОРНАТА ГРУПА „СЕЛАНИ“
42. МАЈКЛ КЛОС – ЛИКОВЕН УМЕТНИК ОД СВЕТСКИ ГЛАС
43. ЛИЛИ ПЉАКАС – ГОЛЕМАТА ДОНАТОРКА ОД ТОРОНТО
44. ПЕТРА КЛАШОВА – ДОНАТОРКА НА МАКЕДОНСКИТЕ ЦРКВИ
45. ВЕСНА КАРАПЕТРОВА - ПЕДАГОГ И АФИРМАТОР НА ИСЕЛЕНИШТВТО
46. РАДА РАДЕВСКА - ШАПАС – ПОЕТЕСА И АКТИВЕН ЧЛЕН ВО ЛИТЕРАТУРНОТО ДРУШТВО
47. ЏЕЈМС (ДИМИТАР) САНДЕРС, ПРВИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА ОРГАНИЗАЦИЈАТА „ОБЕДИНЕТИ МАКЕДОНЦИ“ ОД КАНАДА
48. КОСТА (ГАС) СТВЕНВИК, ПОЗНАТ МАКЕДОНЕЦ И ДОНАТОР ВО МАКЕДОНСКАТА ЗАЕДНИЦА ВО ТОРОНТО

V. USA - САД

47. МАКЕДОНЦИТЕ ВО СОЕДИНЕНИТЕ АМЕРИКАНСКИ ДРЖАВИ
48. АТАНАС БЛИЗНАКОВ – НАЈГОЛЕМ ДОНАТОР ВО ИСЕЛЕНИШТВТО
49. 44 ГОДИНИ ОД ФОРМИРАЊЕТО НА ФОНДАЦИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОФ“
50. ПРОФ. Д-Р ЛЕОН СПЕРОВ – НАУЧНИК ОД СВЕТСКИ ГЛАС
51. МЕТОДИЈА (МЕТО) КОЛОСКИ И МАКЕДОНСКАТА ОБЕДИНЕТА ДИЈАСПОРА“ (МОД)
52. Д-Р ЖИВКО АНГЕЛУШЕВ – ПОЗНАТ ЛЕКАР ВО ЊУЈОРК, ШПАНСКИ БОРЕЦ И ПОБОРНИК ЗА ИЗГРАДБА НА БОЛНИЦАТА ВО СКОПЈЕ

53. АНТОН ДИМИТРОВ – ИСЕЛЕНИК ВО ЊУЈОРК, ДОНАТОР ЗА ГЕВГЕЛИЈА
54. ЛУ (ИЛИЈА) ВЛАШО – ПОЗНАТ АМЕРИКАНЕЦ, БИЗНИСМЕН, ХУМАНИСТ И ПОЧЕСЕН КОНЗУЛ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
55. МЕТОДИЈА (МЕТО) КОЛОСКИ И УЛОГАТА НА „ОБЕДИНЕТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ (ОМД)
56. Д-Р ЖИВКО АНГЕЛУШЕВ – ПОЗНАТ ЛЕКАР ВО ЊУЈОРК, ШПАНСКИ БОРЕЦ И ПОБОРНИК ЗА ИЗГРАДБА НА БОЛНИЦАТА ВО СКОПЈЕ
57. АНТОН ДИМИТРОВ – ИСЕЛЕНИК ВО ЊУЈОРК, ДОНАТОР ЗА ГЕВГЕЛИЈА
57. ПОЧИНА АТАНАС КОЛАРОВСКИ – МАКЕДОНСКА ФОЛКЛОРНА ЛЕГЕНДА ВО ДИЈАСПОРАТА

VI. Europe - Европа

55. 115 ГОДИНИ ОД МАСАКРОТ ИЗВРШЕН ОД ГРЧКИТЕ АНДАРДИ ВО СЕЛОТО ЗАГОРИЧАНИ, КОСТУРСКО
56. АКАДЕМИК АНТОНИЈЕ ШКОКЉЕВ – ДОНЧО – ПОЗНАТ НАУЧНИК ВО СВЕТОТ
57. ХРИСТО АНДОНОВСКИ – ПУБЛИЦИСТ И АФИРМАТОР НА МАКЕДОНИЈА
58. ПРОФ. Д-Р ДИМИТАР КЕРАМИЧИЕВ – ПРИЗНАТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА МАТИЦАТА
59. ПАСКАЛ ГИЛЕВСКИ – ЗНАЧАЕН МАКЕДОНСКИ ПИСАТЕЛ
60. КОЛЕ МАНЕВ – ПОЗНАТ МАКЕДОНСКИ ЛИКОВЕН УМЕТНИК
61. Д-Р ТАНАС ВРАЖИНОВСКИ – ИСТРАЖУВАЧ НА ИСЕЛЕНИШТВОТО
62. БОГОЈА ФОТЕВ – РЕВОЛУЦИОНЕР И СТРАДАЛНИК
63. ЈАНЧЕ АНДОНОВСКИ – АВТОР НА ДЕЛА ЗА ДОЛНА ПРЕСПА
64. АМБАСАДОРОТ ПЕТРЕ НАКОВСКИ - РОМАНСИЕР И ПРЕВЕДУВАЧ
65. АЛЕКС ЗОРБА Е ГРК ИЛИ МАКЕДОНЕЦ?
66. ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ ОД БИТОЛСКИОТ ДО КОСТУРСКИОТ РЕГИОН
67. ВО ХРИСТИЈАНСКИОТ ЦЕНТАР МЕТЕОРА
68. ОД ПЕЛА - АНТИЧКАТА МАКЕДОНСКА ПРЕСТОЛНИНА ДО ВОДЕН - ГРАДОТ НА УБАВИНАТА
69. ВО КОСТУР КОЈ НАЛИКУВА НА ОХРИД И ПО СВОЈАТА МЕСТОПОЛОЖБА И ПО ПРИРОДНИТЕ УБАВИНИ
70. ОД Д'МБЕНИ – КОСТУРСКО ДО ЖЕЛЕВО – ЛЕРИНСКО
71. ВПЕЧАТОЦИ ОД ПОСЕТАТА НА ЛЕРИН
72. ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА ЧОВЕКОВИТЕ ПРАВА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ЛЕРИН

VII. Notable Macedonians from Albania - Македонски личности од Албанија

73. МАКЕДОНЦИТЕ ВО АЛБАНИЈА И НИВНИОТ ОПШТЕСТВЕН РАЗВОЈ
74. ПИСАТЕЛОТ СТЕРЈО СПАСЕ ОД ГЛОБОЧАНИ – ЗНАЧАЕН ЛИТЕРАТУРЕН ТВОРЕЦ
75. НИКОЛА БЕРОВСКИ – НАЦИОНАЛЕН ДЕЕЦ И УЧИТЕЛ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО МАЛА ПРЕСПА
76. ЕДМОНД ТЕМЕЛКО – ПРВИОТ ГРАДОНАЧАЛНИК НА ОПШТИНА ПУСТЕЦ
77. ВАСИЛ СТЕРЈОВСКИ – ПРВИОТ МАКЕДОНЕЦ ПРАТЕНИК ВО АЛБАНСКИОТ ПАРЛАМЕНТ
78. МАЛА ПРЕСПА – РАСАДНИК НА БРОЈНИ МАКЕДОНСКИ ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ
79. МЕЃУ МАКЕДОНЦИТЕ ВО МАЛА ПРЕСПА
80. ПОСЕТА НА ДОМОТ НА СТЕРЈО СПАСЕ ВО ГЛАВНИОТ ГРАД НА АЛБАНИЈА – ТИРАНА

VIII. Notable Macedonians from Bulgaria - Македонски личности од Бугарија

81. ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ПИРИНСКА МАКЕДОНИЈА
82. СТОЈКО СТОЈКОВ И „ОМО ИЛИНДЕН – ПИРИН“
83. АКАДЕМИК ЃОРЃИ ПОП АТАНАСОВ – ВЉУБЕНИК ВО МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА РЕЛИГИЈА
84. Д-Р СТЕФАН ВЛАХОВ МИЦОВ – ПОЗНАТ И ПРИЗНАТ БРАНИТЕЛ НА МАКЕДОНИЈА
85. ВО ПОСЕТА НА ПИРИНСКА МАКЕДОНИЈА И НА МАКЕДОНСКАТА ОРГАНИЗАЦИЈА ОМО „ИЛИНДЕН“
86. ВО БЛАГОЕВГРАД (ГОРНА ЦУМАЈА), ВО БАНСКО И ВО МЕЛНИК

IX. Notable Macedonians from Serbia - Македонски личности од Србија

87. ВЕСНИКОТ „ГЛАС НА ЕГЕЈЦИТЕ“- ВИСТИНАТА ЗА ДЕЦАТА БЕГАЛЦИ
88. Д-Р ИГОР ЈАНЕВ – ПОЗНАТ ИНТЕЛЕКТУАЛЕЦ ВО СВЕТОТ
89. АКАДЕМИК РИСТО ВАСИЛЕВСКИ – ПОЗНАТ ПОЕТ И ПРЕВЕДУВАЧ
90. АКАДЕМИК АНТОНИЈЕ ШКОКЉЕВ – ДОНЧО И НЕГОВОТО ТВОРЕШТВО
91. ВО ПОСЕТА НА БЕЛГРАД – ЦЕНТАРОТ НА БАЛКАНОТ
92. МАКЕДОНЦИТЕ ВО СРБИЈА СЕ ПОЧИТУВАНА НАЦИОНАЛНА ЗАЕДНИЦА

X. Friends of Macedonia and the Macedonians - - Пријатели на Македонија и Македонците

93. МАКЕДОНИЈА – ЗЕМЈАТА НА НЕПОКОРОТ, ЗЕМЈАТА КОЈА ПОСТОЕЛА, ПОСТОИ И КЕ ПОСТОИ СЕ’ ДОДЕКА СВЕТОТ СВЕТУВА И ВЕКОВЕ КУВА
94. ПРОФЕСОР РЕЦИНАЛ ДЕ БРЕЈ ОД АВСТРАЛИЈА БЕШЕ СЛАВИСТ И ГОЛЕМ МАКЕДОНИСТ
95. АКАДЕМИК ВИКТОР ФРИДМАН ОД САД – ПОЧИТУВАЧ И БРАНИТЕЛ НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА
96. АКАДЕМИК ФЕРИД МУРАД ОД САД – ДОБИТНИК НА НОБЕЛОВАТА НАГРАДА
97. НАУЧНИКОТ МИХАЈЛО (МАЈКЛ) ПУПИН ОД САД И НЕГОВОТО МАКЕДОНСКО ПОТЕКЛО
98. АКАДЕМИК СИНИША СТАНКОВИЌ ОД БЕЛГРАД – ВЉУБЕНИК ВО ОХРИДСКОТО ЕЗЕРО
99. ПРОФ. Д-Р БОГОМИЛ КАРЛАВАРИС ОД ВОЈВОДИНА – ПОДДРЖУВАЧ НА „МАЛИОТ БИТОЛСКИ МОНМАРТР“
100. КОЈ Е УЛРИХ ВИЛКЕН – АВТОРОТ НА ИСТОРИСКИОТ РОМАН АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ)
101. МУСТАФА БЕРЕКЕТЛИ – ГОЛЕМ ПРИЈАТЕЛ НА МАКЕДОНИЈА
102. АМЕРИКАНЦИТЕ ОД АНСАБЛОТ „ТОМОВ“ - ВЉУБЕНИЦИ ВО МАКЕДОНСКИОТ ФОЛКЛОР
103. ЕСМА РЕЏЕПОВА – ТЕОДОСИЕВСКА – КРАЛИЦАТА НА РОМСКАТА И МАКЕДОНСКАТА ПЕСНА
104. КОЈА Е СКОПЈАНКАТА СВЕТА МАЈКА ТЕРЕЗА – СИНОНИМОТ НА СИРОМАШТИЈАТА?
105. ДЕЛ ОД ИСТОРИЈАТА НА ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА ОД РИСТО СТЕФОВ И СЛАВЕ КАТИН

ОБЈАВЕНИ ПДФ ФОРМИ ОД ДЕЛА НА СЛАВЕ КАТИН ВО „ПОЛИТЕКОН“ ОД СИДНЕЈ, АВТРАЛИЈА (7)

1. *Macedonians in the World*
2. *Makedonsite vo Svetot*
3. *The Macedonians in USA and Canada*
4. *Makedonskite Pravoslavni Tsrkovni Opshtini vo Avstralija, Kanada i SAD*
5. *Ilinden 1903-2003 i Makedonskite Iselenitsi*
6. *Esma*
7. *Iselenichki Horizonti - Makedonsite vo Sveto*
8. *Israel and Macedonia - Izrael i Makedonija*
9. *Vo Avstralija Kako Doma*
10. *Moite Patuvanja Niz Svetot*
10. *Pechalbarski Kopnezh*
11. *George Atanasovski*
12. *Atanas Bliznakov*
13. *Boshko Rajchovski-Pelisterski*
14. *Svetozar-Steve Stamevksi*
15. *Andrea Branov*
16. *Prespanka Razglednitsa*
17. *Iselenichka Vrteleska*
18. *Makedonskiot Iselenichki Pechat*
19. *The Vidinovski Family*
20. *Goga Pecenkovski*
21. *Love Stories*
22. *Mitropolitot Kiril - Metropolitan Kiril*
23. *The Janovski Family*
24. *Macedonian Exaltation - Makedonski Voznes*
25. *George Tomov*
26. *Makedonski Iselenichki Meridijani*
27. *Steve Pliakes*
28. *Makedonski Klub 'Ilinden 1903' Hamburg*
29. *Dictionary in Pictures - Hey, Let's English and French (with Macedonian)*
30. *Od Tvoreshtvoto Na Slave Katin*
31. *Od Panonija Do Egej*
32. *Svetot na Dlanka*
33. *Dictionary in Pictures - Hey, Let's Learn English and German (with Macedonian)*

34. *Od Panonija Do Egej*
35. *Prehistory - Central Balkans: Cradle of Aegean Culture*
36. *Pridonesot na Makedonija vo Svetskata Civilizacija*
37. *Macedonia in Ancient Times*
38. *Praistoria Na Tsentralniot Balkan*
39. *Oreolot na Deva Marija i Sv Bogorodica Slimnichka vo Prespa*
40. *Aleksandar Makedonski*
41. *EVLIYA ÇELEBI'NIN DÜNYA SEYAHATLARI IZLERINDEN (In Turkish)*
42. *Makedonski Klub 'Ilinden 1903' Hamburg*
43. *Del od Istorijata na Egejska Makedonija*
44. *English-Macedonian Bio-technical Dictionary*
45. *English-Macedonian Veterinary Dictionary*
46. *Vodich Niz Kompjuterskata Terminologija*
46. *Bibliski Rechnik*
47. *Pечатot vo Avstralija*
48. *Avstralija Crkvi*
49. *Tvoreshtvoto Na Slave Katin*
50. *Tvoreshtvoto Na Slave Katin - Extended Edition*
51. *Ilinden vo Ljubojno i Prespa - Ilinden in Ljubojno and Prespa*
52. *Vo Chest na Svetite Kiril i Metodij*
53. *Makedonski Iselenicki Panoptikum*
54. *40 Poklonenija Pred Grobot na Sv. Kiril Filosof vo Rim*
55. *Makedonski Holokaust*
56. *Monograph - Gojko Jakovleski*
57. *Siljan Micevski*
58. *Katin*
59. *Makedonski Iselenicki Portret*

ОБЈАВЕНИ ТЕКСТОВИ ВО "МАКЕДОНСКА НАЦИЈА", "МАКЕДОНСКО СНЦЕ", ПУБЛИЦИТЕТ, "МАТИЦА НА ИСЕЛЕНИЦИТЕ" И ДР. ВО МАКЕДОНИЈА, "ПОЛИТИТЕ-КОН", "МАКТЕЛ" И ДР. ВО АВСТРАЛИЈА, "МАКЕДОНИЈА" ВО ТОРОНТО, "ИЛИН-ДЕН" ВО АЛБАНИЈА, "МАКЕДОНСКИ ЗБОР ВО ДЕРОИТ И МНОГУ ДРУГИ ПОРТАЛИ ШИРУМ СВЕТОТ

Македонска

1. GEORGE ATANASOSKI = 17 +19 +33 = 69 + 31+30 =130
2. MITROPOLIT KIRIL = 32 + 24 = 56 +20+20=96
3. АТАНАС БЛИЗНАКОВ = 17+27 +18 = 62
4. STIV PLIAKAS 33 + 24 + 7 = 57 =64
5. ЕСМА РЕЏЕПОВА = 33 +26 = 59 +30= 89
6. ГОЈКО ЈАКОВЛЕСКИ – ОБЈАВИ ВО =27 +14 = 41

7. ВИДИНОВСКИ = $18+17 + 18 = 53$
8. JANOVCI = $16 +10 = 26$
9. STIV STAMEVSKI = $20 +14=34$
10. ZEGIN = $27 + 18 =45$
11. ALEKSANDAR MAKEDONSKI = $57+75 17 =108 +87=196$
12. ИЛИНДЕН 1903-2003 = $40 +41+20=101$
13. SVETA BOGORODICA SLIVNICA = $35 + 16 = 51$
14. OD PANONIJA DO EGEJ = $41 + 41+ 29 = 111$
15. ИЗРАЕЛ - ВЕТЕНАТА БИБЛИСКА ЗЕМЈА = $37 + 9 =46+30=76$
16. МАК ИСЕЛЕНИЧКИ МЕРИДИЈАНИ = $164 + 38 = 202$
17. LJUBOJNO = $22+ 10=32$
18. ИЗРАЕЛ - = $37 + 9 =46 +32 =21 =99$
- 19.. ПРЕСПАНСКА РАЗГЛЕДНИЦА = $53+22 + 21 =96$
20. ПРИДОНЕСОТ НА МАКЕ ВО СВЕТСКАТА ЦИВИЛИЗА = $49 +2+42 =33= 126$
21. СВЕТОТ НА ДЛАНКА: Бразил 4, Русија 4, Украина 3, Куба 3, Романија 4, Аргентина 3, Шпанија 5, Германија 4, Англика 3, Швајцарија 3, Чешка 3, Унгарија 4, Франција 4, Италија 3, Шведска 5, Словенија 6, Хрватска 4, Египет 3, Дубаи 11, Канада 12, САД Мексико 9 - БУГАРУЈА 7: -АЛБАНИЈА 4. – ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА 4. – ИЗРАЕЛ 8. ТУРЦИЈА 5. ИНДИЈА 7. МАКЕДОНИЈА 6/ СРБИЈА 4. САД 8/ =144
22. 10. RIM = 40 РОКЛОНЕНИЈА = $36 =20 =50$
23. 11. БИБЛИСКИ РЕЧНИК = $29 =10=39$
24. BALKANOT I MAKEDONIJA = $38 =22=50$
25. 13. SV. KLIMENT TORONTO = $28=17= 45$
26. RIM = 40 РОКЛОНЕНИЈА = $36 +29$
27. СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ 21
28. ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА СО РИСТО СТЕФОВ = $20+28 = 48$
- 29.. ФЕЉТОН ЗА ПЕЧАТОТ = $36 + 16 =52$
- 30.. Рим Поклоненија 28
31. Есма = $13+ 18 =20$
32. Античка Македонија = $65 + 20 = 85$
33. Георге Атанасоски = $32 +32 = 64$
34. Лоу Влашо = $41 + 15 = 66$
35. Алесандар Мкедонски = $75 - 40 = 115$

ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (7)

1. Конференција, Охрид, 1982: „Јазичните контакти во југоловенската заедница“, „Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија“ - Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 21 - 23 мај 1982.
2. Симпозиум, Блед, 1982: „Австралиската литература и култура“, Одбор за литература на австралискиот Совет при Австралиската амбасада во Белград и Филозовскиот факултет во Љубљана, Блед, 21- 25 септември 1982.
3. Трибина, Скопје, 1983: „Културното живеење на нашите граѓани на привремена работа и иселениците“, Културно - просветна заедница на Град Скопје и Комисија на ССМ за привремено вработените во странство, Скопје, 15 ноември 1983.
4. Симпозиум, Сараево, 1985: „Повезаност и сарадња југословенских иселеника и нивов допринос НОБ-у у Другом светском рату“, Матица на иселениците од Босна и Херцеговина, Сараево, 24 - 27 ноември 1985.
5. Конференција, Охрид, 1986: „Одбележувањето на синхронијата и дијахронијата“, 19-та Конференција на Друштвото на лингвистите од Европа, Сојуз на друштвата за применета лингвистика на Југославија - Друштво за применета лингвистика на Македонија, Охрид, 31.08 - 3.09.1986.
6. Симпозиум, Дојран, 1987: „Културно - националната дејност во Јужно - вардарскиот регион, со посебен осврт на Дојранско - гевгелискиот крај од Жефаровиќ до Балканските војни“ (1741 - 1912) „Дојрански ракувања“, Дојран, 26 јуни 1987.
7. Тркалезна маса, Скопје 1988: „Егзодусот на децата од егејскиот дел на Македонија“, МАНУ, Скопје, 1 јули 1988.
8. Симпозиум, Охрид, 1989: „Книжевноста меѓу двете татковини“, „III Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада“, Охрид, 26 - 28 мај, 1989.
9. Симпозиум, Дојран, 1989: „Дејноста на македонската емиграција од Јужно - вардарскиот регион меѓу двете светски војни“. „Дојрански ракувања“, Стар Дојран, 1- 2 јули, 1989.
10. Симпозиум, Белград, 1990: „Мултикултурност и заеднички простор културе“, „IV Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија –Канада“, Белград, 18 - 19 мај, 1990.
11. Симпозиум, Охрид, 1991: „Македонскиот фолклор“, Институт за фолклор „Марко Цепенков“ - Скопје, Охрид, 7 - 9 јули, 1991.
12. Симпозиум, Нови Сад, 1991: „Реке и обале, мостове и размеѓа меѓу народима и културата“, Друштво за литература и култура Југославија - Канада, Нови Сад, 10 - 13 октомври, 1991.
13. Научен собир, Горно Врановце, 1991: „Помалку познати и непознати учесници во македонското ослободително движење во XIX век и потокот на XX век - Институт за национална историја, Скопје, Горно Врановци, 14 декември 1991.
14. Симпозиум, Белград, 1991: „Ново у старом и старо у новом свету“, Друштво за литература и култура Југославија - Канада, Белград, 17 октомври, 1992.

15. Симпозиум, Херцег - Нови, 1993: "Ка другој обали, Херцег – Нови", Друштво за литература и култура Југославија - Канада, 28 - 30 мај, 1993.
16. Симпозиум, Битола, 1993: „Образованието и религијата“ (Некои аспекти во изведувањето на верската поука), Министерство за образование и наука на Република Македонија, Битола, 15 - 16 јуни, 1993.
17. Симпозиум, Ниш, 1994: „Књижевност и опстанак - уметност оп-станка“, „VIII Викенд на Друштвото за литература и култура „Југославија – Канада“, Ниш, 27 - 29 мај 1994.
18. Симпозиум, Скопје, 1994: „Миграционите движења и етничките промени на територијата на Македонија од антиката до денес“. Институт за национална историја, Скопје, 7 - 8 јуни, 1994.
19. Трибина, Охрид, 1994: „Што би сакале, а што ви се случува“, Организација на жените за меѓуетничките односи на Македонија, Охрид, 15 јуни, 1994.
20. Симпозиум, Охрид, 1994: „XII Меѓународни симпозиум за балканскиот фолклор“, Институт за фолклор - Скопје, Охрид, 7 - 8, 06. 1994.
21. Симпозиум, Белград, 1995: „Мотиве за стално враќање историји и литератури“, „IX Викенд на Друштвото на литература и култура Југославија – Канада“, Белград, 26 -28 мај, 1995.
22. Научно - стручен собир, Битола, 1995: „Образованието и воспитанието на македонското иселеништво“, Друштво за наука и уметност - Битола, Битола, 15 - 17 ноември, 1995.
23. Меѓународна конференција, Киев, 1996: „Религијата и црквата во посткомунистичките земји“, „Меѓународна академија за слобода на религијата и верувањето“, Киев, 19 - 21 септември, 1996.
24. Собир, Битола, 1996: „Македонско - италијанските односи“, Здружение на Македонско - италијанското пријателство, Битола, 10 - 11 мај 1996.
25. Собир, Суботица, 1996: „Религијата и општеството“, Јуниор Ниш и Универзитет Суботица, Суботица, 24 - 27 мај, 1996.
26. Симпозиум, Белград, 1996: „X Викенд на Друштвото за литература и култура Југославија – Канада“, Белград 24 - 25 мај, 1996.
27. Конференција, Будимпешта, 1997: „Улогата на црквите во новите општества“, Влада на Унгарија и Меѓународна академија за слобода на религијата од САД, Будимпешта, 3 - 5 март, 1997.
28. Симпозиум, Ниш, 1997: „Етнички, религиски и конфесионални односи на Балканот“, Универзитет и Јуниор, Ниш, 29 - 31 мај, 1997.
29. Собир, Битола, 1997: „Конкретна примена на нормите на македонскиот литературен јазик и неговото кирилско писмо во јавната службена комуникација“, Друштво за наука и уметност - Битола, Битола, 6 јуни, 1997.
30. Конгрес, Рио Де Жанеиро, 1997: „IV Светски конгрес за слобода на религијата“, Меѓународна асоцијација за слобода на религијата, Вашингтон, Рио де Жанеиро, 22 - 26 јуни, 1997.
31. Трибина, Охрид, 1997: „Современо битолско новинарство“, „Битолски весник“, Охрид, 5 - 6 октомври, 1997.
32. Симпозиум, Ниш, 1998: „Религијата на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, 28 - 29 мај, 1998.
33. Симпозиум, Београд, 1998: „Состојбата на цивилното општество“, Центар за демократија, Белград, 5 - 6 јуни, 1998.
34. Трибина, Битола 1998: „Македонско - француските врски“, Македонско - француско друштво, Битола, 12 - 13 јуни, 1998.

35. Библија за млади - Стар и Нов завет и нејзината улога и значење за децата, Светски детски самит, Детски парламент на Македонија, Скопје, 22 - 25 ноември 1999.
36. Стручно научна трибина „Образованието и религијата“, Библија за млади - Стар и Нов завет и нејзината улога и значење, Факултет за учители и воспитувачи, Друштво за наука и уметност, Битола, 27 - 28 август 1999.
37. Симпозиум, Букурешт, 1998: „Слобода на религијата и верувањето во демократските општества“, Министерство за религија на Романија, Букурешт, 16 - 19 октомври, 1998.
38. Симпозиум, Ниш, 1999: „Религијата на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, мај, 1999.
39. Инстанбул, 2000: Предавање на англиски јазик: „Историскиот развој на Македонските православни цркви - Универзитет „Беазичи“, Институт за научна историја „Кемал Ататурк“, Инстанбул, 24 ноември, 2000 година.
40. Симпозиум, Ниш, 2001: „Религиски плурализам на Балканот“, Јуниор, Машински факултет, Ниш, јуни, 2001.
41. Економски форум, Скопје, 2002: „Економски форум на Централно Европската Иницијатива“ (ЦЕИ), Скопје, 13 - 15 ноември, 2002.
42. Советување, Скопје, 2003: „Верските заедници и религиозните групи во Република Македонија“, Комисија за односи со верските заедници, Скопје, 12 март 2003.
43. Тркалезна маса, Марибор, 2003: „Законската положба на црквите и верските заедници во Југоисточна Европа, постигнувања и проблеми“, ИСЦОМЕТ, Марибор, 23 - 24 мај 2003.
44. Симпозиум, Битола, 2006: „Македонско – британските врски“ Друштво за наука и уметност, Битола, Битола, 15 -16 март 2006.
45. Форум, Гевгелија, 2006: „Имиграциони меридијани: Македонија – Австралија, Австралиско-македонска хуманитарна организација, Гевгелија, 17 јуни, 2006.
46. Конференција, Битола, 2009: Персеј – последниот крал на античка Македонија, Друштво за наука и уметност, Битола, Битола, 27 - 28 јуни 2007.
47. Светски симпозиум, Скопје, 2009: 60 години од Граѓанската војна во Грција, Друштво на децата бегалци од Грција, Скопје, Скопје, 19 декември 2009.
48. Светски конгрес, Љубљана, 2010: Староседелци на Европа, Словенски светски конгрес, Љубљана, Словенија, 4-5 јуни 2010.
49. Научна конференција, Битола 2010, „Битола – Културно и уметничко творештво на автори од Р.Македонија и Р. Србија“, реферат: „Придонесот на проф. д-р Богомил Карлаварис на ликовната култура во Република Македонија“, Зборни, стр. 169-176.
50. Научна конференција, Битола 2012, „Битола и македонско-српските културни односи и врски“, реферат: „Академик проф. д-р Антоније Шокљев – Дончо и неговиот придонес во развивањето на српско-македонските научни и културни релации“, Зборни, стр. 401-410.
51. Научна конференција, Битола 2012, „Конзулска Битола и историските, современите и идните културни и уметнички врски меѓу Р. Македонија и Р. Србија“, реферат: „Академик д-р Симиша Станковиќ – портрет на човекот од светската елита“, Зборни, стр. 343-352.
52. Esma Redzerova – Teodosievska – the Queen of the Roma Music Internatioa culture, art, folklore congress, 23-27.04.2015 Rostov-na-Donu/RUSYA (na англиски)
53. Научна конференција, Битола 2017, Силјан Мицевски – живот и дело , Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски).

54. Научна конференција, Битола 2017, Животот и делото „Судбини“ на Ѓорѓи Лумбуровски, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2017, (на македонски).
55. Ohrid –Vodici, 2018” – Ohrid:, Euro-Balkan UNIVERSITY, SKOPJE MACEDONIA on partnership with Institute for Socio-Cultural Anthropology of Macedonia, Skopje, Macedonia MIRAS- Social Organization in Support of Studying of Cultural Heritage, Baku, Azerbaijan INSTITUTE FOR ADVANCED STUDIES, KOSZEG, HUNGARY & SELCUK UNIVERSITY KONYA, TURKEY 6 the International Conference, „Macedonian Orthodox Churches and Church Communities in the Diaspora“. Ohrid, 17-19 January 2018.
56. Научна конференција, Битола 2018, Силјан Мицевски – познат бизнисмен и спортски работник, Зборник на Конзулатот на Република Србија во Република Македонија-Битола, 2018, (на македонски јазик)
57. Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2017, Ѓорѓија – Џорџ Атанасоски – од печалбар до познат бизнисмен и хуманист, Зборник бр. 15, 2017 година, стр 139, (на македонски јазик).
58. Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2018, Архимандритот Никодим Царкњас – симбол на духовното живеење во Егејска Македонија, Зборник бр. 14, 2018 година, стр 189, (на македонски јазик).
59. Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2019, иселеникот Петар Стаматов од Смилево, голем донатор за македонските студенти Зборник 16, 2021 година (на македонски јазик).
60. Македонско научно друштво – Битола 2020, Георги – Џорџ Томов – амбасадор на македонскиот фолклор во светот, (на македонски јазик) ..
61. Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2020, Душан Ристевски – познат и признат македонски поет и драматург во Австралија. Зборник бр 16, 2021 (на македонски јазик).
62. Пелагониски културно-научни средби во Новаци 2021, Методија (Мето)Колоски и „Обединетата македонска дијаспора,, од Вашингтон, САД. Зборник бр 17, 2022 (на македонски јазик).

НОВИНАРСКИТЕ ПОСТИГНУВАЊА НА СЛАВЕ КАТИН (8)

Славе Катин е голем вљубеник во својата родна Преспа и Охрид, во етничка Македонија и македонскиот народ, како и во македонската дијаспора и во античка Македонија. Тој е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите шеесет публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно на етничка Македонија, на животот на Македонците во светот и на античка Македонија. Исто така, неговата работа се однесува и на низа други аспекти се поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата.

Славе Катин имаше силна љубов кон книгата уште како ученик, кога, за жал тешко можеа да се најдат книги во тоа воено време. Меѓутоа, се снаоѓаше на свој начин, особено кога неговиот дедо Алексо доаѓаше од Америка му носеше книги на повеќе јазици. Тоа беше богатството за него и ги чуваше книгите и другите материјали, особено од американскиот Црвен крст како очите свој.

Неговото новинарско сонце се отвори во 1968 година кога тој како студент од Белград замина за на студии во Торонто. Како млад интелектуалец, патриот, вљубеник во Македонската православна црква и во македонскиот народ од сите делото на етничка Македонија, започна да пишува за весникот во „Духовна искра“ во Торонто, кој беше орган на МПЦ „Свети Климент Охридски“ од Торонто, а Катин беше генерален секретар на Црквата. Така, првиот негов текст под наслов „Признание на македонската наука во Америка“ се објави во весникот „Духовна искра“ во бр, 2 за мај 1968 година.

Тоа беше почетокот, а потоа за период од 2-3 години беа отпечатени во вој и во други македонски информативни месечни гласила околу 45 текстови.

Со доаѓањето на Славе Катин како странски студент од Канада во Република Македонија, во Матицата на иселениците од Македонија, неговото новинарство си го доби своето заслужено место, предводен од главните уредници и колеги во списанието на Матицата „Македонија“ посветено на македонските иселеници ширум светот, на чело со мојот учител во новинарството Христо Андоновски и другите колеги учесници и новинари, новинарството си ја добиваше својата професионална форма, начин, афирмација и се што беше потреба за луѓето кои имаа силна љубов кон етничка Македонија и Македонците во целиот свет, во иселеништвото.

Во почетокот Славе Катин објави стотина текстови на македонски и на англиски јазик за бројни информативни гласила во Македонија, за потоа да соработува педесетина години, кога објавил околу 4000 текстови, главно, за Македонија, за иселеништвото, религијата, културата, македонскиот јазик и литературата и други области во информативни гласила во Република Македонија и странство, меѓу другите во познатите гласила: „Нова Македонија“, „Вечер“, списанијата „Македонија“, „Македонска ревија“, „Литературен збор“, „Културен живот“, „Студентски збор“, „Лик“, „Весник на МПЦ“, „Трудобеник“, „Бирлик“, „Климентов збор“. „Духовна искра“, „Обединети Македонци“, „Македонија“, „Искра“, „Повод“, „Австралиско-македонски неделник“, „Македонска искра“, „Македонски весник“, „Духовна искра“, „Македонски иселенички алманах“, особено во Веб-порталот „Македонска нација“, како и во други гласила и портали во Македонија и странство, како што се: „Македонско Сонце“, „Мактел“, Австрелија „Pollitecon Publications“, „Македонски збор“, „Публицитет“, „Матица на иселениците од Македонија“, „Macedonia info Diaspora“, „Илинден“, „Виножито“, „Медиа 24.мк“, „Огледало“, „Преспанфо“, „Македонска виделина“ и други.

Славе Катин, во период од педесетина години објавил околу 5.000 текстови, главно, за Македонија, за иселеништвото, религијата, културата, македонскиот јазик и литературата и други области во информативни гласила во Република Македонија и странство и тоа во: „Нова Македонија“, „Вечер“, списанијата „Македонија“, „Македонска ревија“, „Литературен збор“, „Културен живот“, „Студентски збор“, „Лик“, „Весник на МПЦ“, „Трудбеник“, „Бирлик“, „Климентов збор“. „Духовна искра“, „Обединети Македонци“, „Македонија“, „Искра“, „Повод“, „Австралиско-македонски неделник“, „Македонска искра“, „Македонски весник“, „Духовна искра“, „Македонски иселенички алманах“, особено во Веб-порталот „Македонска нација“, како и во други гласила и портали во Македонија и странство, како што се: „Македонско Сонце“, „Pollitecon Publications“, „Македонски збор“, „Публицитет“, „Матица на иселениците од Македонија“, „Macedonia info Diaspora“, „Илинден“, „Виножито“, „Медиа 24.мк“, „Огледало“, „Преспаинфо“, „Македонска виделина“ и други.

Славе Катин е добитник на голем број награди и признанија од бројни организации, друштва, установи, цркви и црковни општини во Република Македонија и во странство. Тој, е добитник на наградата „Крсте Петков Мисирков“ (1990) на Здружението на новинарите на Македонија од областа на журналистиката, „Признание за животно дело“ на 48-те Љубански илинденски иселенички средби (2021), како на наградите „Повелба за животно дело“ на „Пелагонските културно-научни средби“ (2022) и најпрестижната „Глобална награда за животно достигнување“ (2022) на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД за постигнувањата на полето на дијаспората.

Славе Николовски – Катин беше акредитиран новинар од Македонија за Австралиско-македонски неделник од Мелбурн во период од три години и за Меѓународна политика од Белград. Поголемиот број од неговиот опус на материјалите се однесува и е сврзан со активностите и животот на македонските православни црковни општини во Австралија, Канада, САД и Европската Унија, како и на македонските иселеници во прекуокеанските и европските земји, а 50-тина преводи од македонски на англиски во рубриката „Од месец до месец“ во списанието Македонија се однесуваат на културно-политичкиот и општествениот живот во Република Македонија.

Има учествувало на 60-тина симпозиуми, трибини, конференции и друг вид сесии во земјата и во светот на кои има презентирано, главно, реферати што се однесуваат на културата, литературата, јазикот и религијата, како и на информативната и друга дејност на македонските иселеници во прекуокеанските и во западноевропските земји.

Како активен новинар беше избран за секретар на Здружението на новинарите на Македонија, на која долготрајност остана пет години. Потоа беше член на Претседателството и на Комисијата за меѓународна соработка на Здружението. Беше член и на Советот на Центарот за странски јазици во Скопје, на Издавачкиот совет на „Меѓународна политика“ од Белград и член на „Друштвото на литературните преведувачи на Македонија“. Два мандата беше потпретседател, како и член на Друштвото за литература и култура Македонија-Канада, потоа бил почесен член на Здружението за примена на македонскиот јазик во службената и во јавната комуникација; потпретседател и доживотен член на Одборот на Фондацијата „Атанас Близнакоф“ при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“. Бил член на Меѓународната академија за слобода на религијата во Вашингтон.

Од 1991 до 1998 година Катин (именуван од Собранието на Република Македонија, како самостојна и независна држава) ја вршеше функцијата потпретседател на Републичката комисија за односи со верските заедници. Во 1999 година повторно се враќа во Матицата на иселениците од Македонија, сега веќе трансформирана во Министерство за иселеништво, кое, по една реконструкција на Владата, е рангирано (деградирано) во Агенција за иселеништво. Со цел поангажирано да се посвети на иселеништвото, во 2001 година, Катин ја напушта Агенцијата и заминува во предвремена пензија.

Меѓутоа, во овие дваесеттина години по пензионирањето, тој е активен во издавачката дејност. Како главен и одговорен уредник на една од престижните издавачкати куќи–Книгоиздателството „Македонска искра“ од Скопје, тој постигнал видни резултати во изда-

ваштвото, особено во учебникарството. Славе Катин уредил и објавил неколку стотини наслови од кои најголем број се учебници и дидактичка литература, кои значат голем прилог и придонес во образовните процеси во Република Македонија и за учениците во дијаспората, а кои се одобрени од Министерството за образование и наука на Република Македонија, потоа дела на македонски иселеници, асоцијации и организации во Канада, САД, Австралија и Европската Унија, како и книги на бројни познати и непознати автори од Македонија, како и дела од творештво на Славе Катин.

Како функционер на Владата на Република Македонија, Славе Катин бил на посети и разговори кај поглаварите на Романската, Украинската, Руската и Српската православна црква, потоа во Цариградската патријаршија во Истанбил и Ватикан во Рим. Исто така, бил и во делегацијата на Владата на Република Македонија за погребот на Мајка Тереза во Калкута, Индија, а многу пати патувал со делегации на Македонската православна црква - Охридска архиепископија за Канада, Соединетите Американски Држави, Австралија, бројни европски земји, Турција и Израел, како и Индија, и други земји. а почесен член е на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ од Торонт и Канадско-македонското историско друштво од Канада и на Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј, Австралија, на Пелагониското друштво за култура и наука и е член на Друштвото за наука и уметност од Битола

Во текот на неговата работа и творечка дејност објавил шеесет публикации, лексикографски изданија, преводи од македонски на англиски јазик и обратно. Исто така, автор е на над пет илјади новинарски текстови и други единици од науката, фељтони, репортажи, осврти, портрети, преводи од литературата, јазикот религијата и културата на англиски и на македонски јазик, како и на друг вид текстови и материјали што се објавени во земјата и во светот.

Во еден подолг период Катин го свртува вниманието на себе со својата динамична информативна и публицистичка дејност поврзана со овој корпус, поради што е централна фигура во односите меѓу црквата и државта, од една, и односите на државата, црквата и дијаспората, од друга страна. Ваквата негова позиција му овозможи номинација во разни друштва, здруженија и организации во Републиката и пошироко. Исто така, забележително е неговото учество на бројни симпозиуми, трибини и семинари во земјата и странство, на барање од нивните организатори кои ги ценат и почитуваат неговите погледи по низа прашања од сферите во кои дејствуваат. На овој план, Катин оствари исклучително богата и динамична комуникација со бројни субјекти во државата и светот. Тоа му овозможи да навлезе во суштината на проблемите со кои беа преокупирани Македонците во дијаспората, но и државните структури во земјата, кои во разни периоди имаа различни погледи кон иселеништвото, што е и причина за отсуството на една конзистентна државна стратегија кон нив.

Свесен за тој факт, Катин настојува да ја пополни таа празнина, да го надомести тој вакум со предлози и сугестии, но и со конкретни практични чекори да воспостави извесен баланс во односите на државата со раселените Македонци, со што започна да го гради големиот (златен) мост на нивното поврзување со Татковината, како самостојна и независна држава. Но, и нивното меѓусебно запознавање и зближување, независно од оддалеченоста на нивните дестинации. Меѓутоа, неговиот придонес не запира тука. Катин е свесен дека на Македонија може да и се помогне најмногу ако во неа се инвестира во реализацијата на низа проекти од значење за нејзиниот побрз развој, односно ако за тоа се заинтересираат и самите тие во дијаспората, како успешни бизнисмени.

Широката палета на Катин за остварување на стратегиските цели на овој план, опфаќа бројни зафати, дел од кои веќе функционираат. Освен неговите релативно чести посети на трите континенти и личните средби со иселениците, преку монографските изданија за најуспешните од нив, Катин се обидува интересот за соработката со дијаспората да го пробуди и кај луѓето во државниот врв на земјата Македонија.

СОДРЖИНА

ВОВЕД	5
БИОГРАФИЈА НА СЛАВЕ КАТИН	9
ТВОРЕШТВОТО НА СЛАВЕ КАТИН	14
ПРВ ДЕЛ - АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА	33
- ПОТЕКЛО - ЕТНОГЕНЕЗА НА ДРЕВНИТЕ МАКЕДОНЦИ (1)	35
- ДЕЛОТО „ПРИДОНЕСОТ НА МАКЕДОНИЈА ВО СВЕТСКАТА ЦИВИЛИЗАЦИЈА“ (2)	37
- ЗНАЧЕЊЕТО НА АНГЛИСКАТА ПУБЛИКАЦИЈА „MACEDONIA IN ANCIENT TIMES“ (МАКЕДОНИЈА ВО АНТИЧКО ВРЕМЕ) (3)	40
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ОД ПАНОНИЈА ДО ЕГЕЈ“ (4)	42
- МАКЕДОНИЈА ВО ПЕРИОДОТ НА ФИЛИП II МАКЕДОНСКИ (5)	44
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АЛЕКСАНДАР ТРЕТИ МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) (6)	47
- МАКЕДОНСКО - ЕГИПЕТСКАТА КРАЛИЦА КЛЕОПАТРА (7)	50
- ПОЧИТ КОН МАКЕДОНСКИОТ КРАЛ ПЕРСЕЈ (8)	52
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА ВО ДЕЛОТО „ПРАИСТОРИЈА НА ЦЕНТРАЛНИОТ БАЛКАН“ (9)	54
- КАКВИ СЕ АНТАГОНИЗИМИТЕ, ОМРАЗАТА, ЛЪУБОВТА, ВЕРБАТА, БОРБАТА И СОРАБОТКАТА МЕЃУ ГРЦИТЕ И МАКЕДОНЦИТЕ, ОД ХИРОЊЕЛА ДО БРИСЕЛ (10)	56
- СО СПОГОДБАТА ОД НИВИЦИ - ШТО ЌЕ ПРАВАТ АКАДЕМИК ШКОЉЕВ, КАТИН И СТЕФОВ СО НИВНАТА ПОСВЕТЕНОСТ НА АНТИЧКА МАКЕДОНИЈА? (11)	60
- Е... АСНОМ, АСНОМ - НА КОЕ ДЕРЕЦЕ СИ ПОСЛЕ 74 - ГОДИШНО ПОСТОЕЊЕ! (12)	64
ВТОР ДЕЛ - ИЛИНДЕН - СОНЦЕТО НА МАКЕДОНИЈА.	67
- МАКЕДОНИЈА - ЗЕМЈАТА НА НЕПОКОРОТ И НА ВЕЧНАТА ИДНИНА (1)	69
- ДЕЛ ОД МАКЕДОНСКАТА ИСТОРИСКА ГОЛГОТА (2)	72
- ИЛИНДЕН - НАЈСВЕТЛИОТ ДАТУМ ВО ИСТОРИЈАТА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД (3)	74
- ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ ОД БИТОЛСКИОТ ДО КОСТУРСКИОТ КРАЈ (4)	77
- СМИЛЕВСКИОТ КОНГРЕС И РЕВОЛУЦИОНЕРНО КРУШЕВО (5)	80
- ИЛИНДЕН ВО ПИРИНСКА МАКЕДОНИЈА (6)	83
- ПРОГЛАСУВАЊЕ НА КРУШЕВСКАТА РЕПУБЛИКА (7)	86
- СОЛУНСКИТЕ АТЕНТАТОРИ И НИВНАТА УЛОГА ЗА ОСЛОБОДУВАЊЕ НА МАКЕДОНИЈА (8)	89
- АПЕЛ НА „ЖЕНСКОТО ХРИСТИЈАНСКО ДРУШТВО ВО АМЕРИКА“ (9)	92
- СТО ГОДИНИ ОД ИЛИНДЕНСКОТО ВОСТАНИЕ (10)	95
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНСКИТЕ ИСЕЛЕНИЦИ ВО ДЕЛОТО „ИЛИНДЕН 1903-2003“ (11)	98
- 11 ОКТОМВРИ“ - ВТОРИОТ ИЛИНДЕН - ПРАЗНИК НА СИТЕ МАКЕДОНЦИ ВО СВЕТОТ (12)	101

ТРЕТ ДЕЛ – МАКЕДОНИЈА – ПРОСВЕТИТЕЛСКИ РЕГИОН. . . 103

- СОЛУНСКИТЕ БРАЌА СВЕТИ КИРИЛ И СВЕТИ МЕТОДИЈ (1) 105
- ВО ЧЕСТ НА СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЈ ОД 1944 ДО 1965 ГОДИНА (2) 108
- КИРИЛО И МЕТОДИЕВАТА ТРАДИЦИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (3) 111
- ВО ЧЕСТ НА СЕСЛОВЕНСКИТЕ ПРОСВЕТИТЕЛИ И ПОЧЕТОК НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ВО РИМ (4) 114
- ДЕЛО ПОСВЕТЕНО НА ПОКЛОНЕНИЈАТА ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ (5) 116
- ПРВО ПОКЛОНЕНИЕ ВО ВЕЧНИОТ ГРАД РИМ (6) 119
- СВЕЧЕНО ПОКЛОНЕНИЕ ПРЕД ГРОБОТ НА СВЕТИ КИРИЛ НА 24 МАЈ 1974 ГОДИНА (7) 122
- КЛИМЕНТОВАТА ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА ВО МАКЕДОНИЈА (8) 125
- ЧЕСТУВАЊЕ НА СВЕТИ МЕТОДИЈ ВО ГЕРМАНИЈА – СТОЛБОТ НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА (9) 128
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА СВЕТИ КЛИМЕНТ И СВЕТИ НАУМ ОХРИДСКИ (10) 130
- ЦРКВАТА „СВЕТИ АХИЛ ЛАРИНСКИ“ ВО ДОЛНА ПРЕСПА (11) 133
- РАЗВОЈОТ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО ВО ПРЕСПА (12) 136

ЧЕТВРТИ ДЕЛ – ИЗРАЕЛ - „ВЕЧЕНАТА ЗЕМЈА“. 139

- ВИТЛЕЕМ - РОДНОТО МЕСТО НА ИСУС ХРИСТОС (1) 141
- ЕРУСАЛИМ – ГРАДОТ НА УБАВИНАТА И ТРИТЕ РЕЛИГИИ (2) 144
- НА ГРОБОТ НА ИСУС ХРИСТОС (3) 147
- ДЕЛ ОД ВИСТИНАТА ЗА „СВЕТАТА ЗЕМЈА“ ИЗРАЕЛ (4) 150
- АПОСТОЛ ПАВЛЕ – ГЛАСНИКОТ КОЈ ГО РАШИРИ ХРИСТИЈАНСТВОТО (5) 152
- МАСАДА – МЕСТОТО НА ЕВРЕЈСКИОТ ДУХ (6) 155
- ПОСЕТА НА КУЌАТА НА МАЈКА БОГОРОДИЦА ВО ЕФЕС (7) 157
- НАЗАРЕТ – ГРАДОТ НА ДЕТЕСТВОТО НА ИСУС ХРИСТОС (8) 160
- КАПЕРНАУМ – ВТОР ДОМ НА ХРИСТИЈАНСТВОТО (9) 163
- МАСЛИНОВАТА ГОРА И ЕРУСАЛИМ (10) 166
- ГРАДОВИТЕ НА ВЕЧНОСТА - ЕРУСАЛИМ И ОХРИД (11) 168
- КОЈА Е СКОПЈАНКАТА СВЕТА МАЈКА ТЕРЕЗА – СИНОНИМОТ НА СИРОМАШТИЈАТА (12) 171

ПЕТИ ДЕЛ – МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА

ЦРКВА – ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА. 175

- ДЕЛ ОД РАЗВОЈНОТ ПАТ НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОХРИДСКА АРХИЕПИСКОПИЈА (1) 177
- ДАЛИ ОХРИДСКАТА АРХИЕПИСКОПИЈА БИЛА УКИНАТА, ИЛИ И' БИЛО ЗАБРАНЕТО НЕЈЗИНОТО ВЕРСКО РАБОТЕЊЕ? (2) 180
- ПРИЗНАВАЊЕТО НА МПЦ - ОА - СВЕТЛА ИДНИНА ЗА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД И МАКЕДОНИЈА (3) . . 183
- ПРИЗНАВАЊЕТО НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА ОД РУСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА Е НАЈГОЛЕМ ИСТОРИСКИ НАСТАН ЗА ХРИСТИЈАНИТЕ ВО МАКЕДОНИЈА (4) 185
- ВО ЧИКАГО СЕ ОДРЖА 48-ОТ ЦРКОВНО-НАРОДНИОТ СОБОР НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКАТА МАКЕДОНСКА ПРАВОСЛАВНАТА ЕПАРХИЈА (5) 187

- ЦРКОВНО - НАЦИОНАЛНОТО ЖИВЕЕЊЕ НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО ВО ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (6)	189
- ПРВИОТ БИБЛИСКИ РЕЧНИК НА МАКЕДОНСКИ ЈАЗИК (7)	192
- ВОСТОЛИЧУВАЊЕ НА Г. КИРИЛ ЗА ПРВ МИТРОПОЛИТ НА АМЕРИКАНСКО -КАНАДСКАТА ЕПАРХИЈА (8)	195
- РЕГИСТРИРАЊЕ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (9)	199
- ВЕЛИНГДЕНСКО ПРАЗНУВАЊЕ ВО МАКЕДОНИЈА И КАЈ МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО (10)	202
- ДЕЛ ОД ИСТОРИСКИОТ РАЗВОЈ НА ВСЕЛЕНСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА И ОХРИДСКАТА ПАТРИЈАРШИЈА (11)	205
- 40 ГОДИШЕН ЈУБИЛЕЈ НА АМЕРИКАНСКО-КАНАДСКО-МАКЕДОНСКАТА ЕПАРХИЈА (12)	208

ШЕСТИ ДЕЛ – МАКЕДОНСКИ ЦРКОВНИ ДОСТОИНСТВЕНИЦИ . . 211

- ДОСИТЕЉ - ПРВИОТ ПОГЛАВАР НА МАКЕДОНСКАТА ПРАВОСЛАВНА ЦРКВА – ОА (1)	213
- АРХИЕПИСКОПОТ АНГЕЛАРИЈ – ВТОРИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (2)	216
- АРХИЕПИСКОПОТ ГАВРИЛ – ТРЕТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ-ОА (3)	218
- АРХИЕПИСКОПОТ МИХАИЛ – ЧЕТВРТИОТ ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (4)	221
- АРХИЕПИСКОПОТ СТЕФАН – ДЕНЕШЕН ПОГЛАВАР НА МПЦ – ОА (5)	224
- КЛИМЕНТ- ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ МИТРОПОЛИТ И ПРВ ПРЕСПАНСКО - БИТОЛСКИ АРХИЕРЕЈ (6)	227
- МИТРОПОЛИТОТ НАУМ – ВТОРИОТ МАКЕДОНСКИ ВЛАДИКА ПРЕД ОБНОВУВАЊЕТО НА МПЦ И ОСНОВОПОЛОЖНИК НА ПРВИТЕ МАКЕДОНСКИ ЦРКВИ ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО (7)	229
- МИТРОПОЛИТОТ МЕТОДИЈ Е ПРВИОТ МИТРОПОЛИТ ОД ОБНОВЕНАТА МПЦ (8)	232
- МИТРОПОЛИТОТ КИРИЛ – ПРВ НАДЛЕЖЕН АРХИЕРЕЈ ВО ДИЈАСПОРАТА (9)	235
- АРХИМАНДРИТОТ НИКОДИМ ЦАРЌЊАС – СИМБОЛ НА БЕЛОМОРСКА МАКЕДОНИЈА (10)	238
- МАКЕДОНСКИОТ ПРЕРОДБЕНИК АРХИМАНДРИТОТ ХАЦИ ПАВЕЛ ГРАМАТИКОВ –БОЖИГРОБСКИ (11)	241
- ОД ПОСЕТАТА НА ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА И МЕТЕОРА (12)	244

СЕДМИ ДЕЛ – СВЕТОТ НА ДЛАНКА 247

- ПАТУВАЊАТА КАКО ПРЕДИЗВИК (1)	249
- ВО ВЕЧЕНАТА БИБЛИСКА ЗЕМЈА – ИЗРАЕЛ (2)	251
- ВО БРАЗИЛ – ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИНИ И НА КОНТРАСТИ (3)	253
- ВРСКАТА МЕЃУ ГОЛЕМА РУСИЈА И МАКЕДОНИЈА (4)	255
- ВО КУБА – СВЕТСКА ДЕСТИНАЦИЈА ЗА ОДМОР И РЕКРЕАЦИЈА (5)	257
- ВО ШПАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА ЦИВИЛИЗАЦИИТЕ, УБАВИНАТА, ФУДБАЛОТ... (6)	259
- ВО ВЕЛИКА БРИТАНИЈА – ЗЕМЈАТА НА МИНАТОТО И ИДНИНАТА (7)	261
- ШВАЈЦАРИЈА – ЗЕМЈАТА НА ФЕДЕРАЛНИ КОНТРАСТИ И НА ЗИМСКИТЕ СПОРТОВИ (8)	263
- ВО ОБЕДИНЕТИТЕ АРАПСКИ ЕМИРАТИ (9)	265
- ВО ТУРЦИЈА - ЗЕМЈАТА НА ГОЛЕМИОТ КЕМАЛ АТАТУРК (10)	267
- ВО ЕГИПЕТ – ЗЕМЈАТА НА ФАРАОНИТЕ И ДРЕВНАТА КУЛТУРА (11)	270
- ОД ПАТУВАЊАТА ПО СВЕТОТ – ИНДИЈА (12)	272

ОСМИ ДЕЛ – ИНТЕРЕСНИ ГРАДОВИ ВО СВЕТОТ 275

- ВО ПАРИЗ – „ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, ЛУБОВТА...“ (1)	277
- ВО РИМ – ГРАДОТ НА СВЕТЛИНАТА, УБАВИНАТА, ШАРМОТ И АРХИТЕКТУРАТА (2)	279
- ВО КАИРО – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ЕГИПЕТ (3)	281
- ВО АНКАРА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА ТУРЦИЈА (4)	283
- ВО МОСКВА КАКО ВО ОХРИД (5)	285
- ВО ХАМБУРГ – ГРАДОТ НА ГОЛЕМИОТ ЈОХАНЕС БРАМС (6)	288
- ВО БАРСЕЛОНА – ПРЕСТОЛНИНАТА НА КАТАЛОНИЈА И ГРАДОТ НА ФУДБАЛОТ (7)	290
- ВО РИО ДЕ ЖАНЕИРО – НАЈПОСЕТУВАНИОТ ГРАД ВО ЈУЖНАТА ХЕМИСФЕРА (8)	292
- ВО ПРАГА – ГРАДОТ НА УБАВИНИТЕ И НА МАКЕДОНЦИТЕ ОД ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА (9)	294
- ВО КИЕВ – ГРАДОТ НА ВЕЧНОСТА И ХРИСТИЈАНСТВОТО (10)	296
- ВО БУДИМПЕШТА НА СИМПОЗИУМ (11)	298
- НОВАТА СЛИКА НА МЕТРОПОЛАТА БУКУРЕШТ (12)	300

ДЕВЕТИ ДЕЛ – ТЕКСТОВИ СО РАЗЛИЧНА ТЕМАТИКА 303

- 50. ГОДИШЕН ЛУБИЛЕЈ НА „МАКЕДОНСКА НАЦИЈА – ХРОНИЧАРОТ НА МАКЕДОНСКАТА ВИСТИНА (1)	305
- ПОВРЗАНОСТА НА ШПАНИЈА И МАКЕДОНИЈА ПРЕКУ АЛОНСО ДЕ ОХЕРА - ДРАГАН ОД ОХРИД, ЕВРЕИТЕ И ШПАНСКИТЕ БОРЦИ (2)	310
- ИЗГРАДБА НА ПРВИОТ СПОМЕНИК НА АЛЕКСАНДАР III МАКЕДОНСКИ (ВЕЛИКИ) ВО МАКЕДОНИЈА (3)	312
- ОД ПУБЛИКАЦИЈАТА „ВИСТИНАТА ЗА МАКЕДОНИЈА“ НА ГЕОРГИ ЦОРЏ БРАНОВ ОД КАНАДА (4)	314
- ДАЛИ ФОНДАЦИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОВ“ ПО 44 ГОДИНИ Е НА РАСПЕТИЕ? (5)	316
- КРАЈНО ВРЕМЕ Е ДА СЕ ЗАЧУВА ИМЕТО И ДЕЛОТО НА ЕСМА РЕЦЕПОВА – ТЕОДОСИЈЕВА (6)	319
- МЕЃУНАРОДНИОТ ДЕН НА РОМИТЕ 8-МИ АПРИЛ И НИВНИОТ РАЗВОЈ ВО СВЕТОТ (7)	322
- ВИКТОР БИВЕЛ ВО ОДБРАНА НА МАКЕДОНЦИТЕ ВО ЕГЕЈСКА МАКЕДОНИЈА ОД ГРЧКИОТ ГЕНОЦИД (8)	325
- 115 ГОДИНИ ОД МАСАКРОТ ИЗВРШЕН ОД ГРЧКИТЕ АНДАРТИ НА ПРАЗНИКОТ БЛАГОВЕЦ ВО БЕЛОТО ЗАГОРИЧАНИ, КОСТУРСКО (9)	327
- ЗОШТО СЕ НЕГИРА МАКЕДОНСКОТО МАЛЦИНСТВО ВО БУГАРИЈА? (10)	330
- НОВ БРОЈ НА СТОМАТОЛОШКОТО СПИСАНИЕ „ЈАДЕ“ (11)	333
- СПИСАНИЕТО „ПОВОД 61 – ПОСВЕТА НА 45 ГОДИШНИНАТА ОД ПОСТОЕЊЕТО НА МЛД „ГРИГОР ПРИЧЕВ“ ОД СИДЕНЈ (12)	336

ДЕСЕТИ ДЕЛ – „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ (ОМД) И НЕЈЗИНИТЕ ДОБИТНИЦИ НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО“ 339

- ЗНАЧЕЊЕТО НА „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ (ОМД) ОД ВАШИНГТОН, САД (1)	341
- МЕТОДИЈА (МЕТО) КОЛОСКИ, ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТАТА МАКЕДОНСКА ДИЈАСПОРА“ ОД ВАШИНГТОН, САД (2)	345
- ГОРДАН ЈОРДАНОВ – ДИРЕКТОР НА ОМД ЗА МАКЕДОНИЈА (3)	348

- КИРО ГЛИГОРОВ – ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ОСТВАРУВАЊЕ“ НА ОМД (4)	350
- ЦОРЦ АТАНАСОСКИ - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДЕЛО“ НА ОМД (5)	352
- ЦОН ОЛАЗО) БИТОВ –ХУМАНИСТ И ДОБИТНИК НА НАЈВИСОКАТА НАГРАДАТА НА ОМД (6)	354
- АТАНАС КОЛАРОВСКИ – МАКЕДОНСКА ФОЛКЛОРНА ЛЕГЕНДА ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО (7)	357
- ЏЕЈМС (ДИМИТАР) САНДЕРС – ПРВИОТ ПРЕТСЕДАТЕЛ НА „ОБЕДИНЕТИ МАКЕДОНЦИ“ ОД КАНАДА (8)	359
- МИК (МИХАЈЛО) ВЕЛОСКИ – УРЕДНИК НА ПРВИОТ МАКЕДОНСКИ РАДИ ЧАС ВО ИСЕЛЕНИШТВОТО И ДОБИТНИК НА НАГРАДАТА НА ОМД (9)	361
- СЛАВЕ КАТИН - ДОБИТНИК НА „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022 ГОДИНА“ НА ОМД (10)	363

ЕДИНАСЕТИ ДЕЛ – ПРОМОЦИ И ОБЈАВИ 365

- СРЕДБА СО СЛАВЕ КАТИН – ПОЗНАТ ИСТРАЖУВАЧ НА МАКЕДОНСКОТО ИСЕЛЕНИШТВО ВО СВЕТОТ (1)	367
- АВСТРАЛИЈА – ДОМОТ НА БРОЈНО МАКЕДОНСКО ИСЕЛЕНИШТВО ОД ЕТНИЧКА МАКЕДОНИЈА (2)	370
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „ТОМОВ“ ВО СКОПЈЕ (3)	372
- ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛА СО ИСЕЛЕНИЧКИ СОДРЖИНИ ВО ТОРОНТО (4)	374
- „НАГРАДАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ОМД ОД ВАШИНГТОН И „ПОВЕЛБАТА ЗА ЖИВОТНО ДОСТИГНУВАЊЕ ЗА 2022“ НА ПЕЛАГОНИСКИТЕ СРЕДБИ ЗА СЛАВЕ КАТИН (5)	376
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „АТАНАС БЛИЗНАКОВ“ ВО ЧИКАГО И ДЕТРОИТ (6)	378
- ВО ТОРОНТО-ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „ВИДИНОВСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ (7)	381
- ПРОМОЦИЈА НА МОНОГРАФИЈАТА „СИЉАН МИЦЕВСКИ“ НА ПЕЛАГОНИСКИТЕ СРЕДБИ (8)	384
- ПРОМОЦИЈА НА ДЕЛАТА „АЛЕКСАНДАР МАКЕДОНСКИ“ И „МАКЕДОНЦИТЕ ВО СВЕТОТ“ ВО КЕМБРИДЖ (9)	386
- ВО СИДНЕЈ: ПРОМОЦИЈА НА ПУБЛИКАЦИИТЕ „ТВОРЕШТВОТО НА СЛАВЕ КАТИН I И II ПРОШИРЕНО ИЗДАНИЕ“ (10)	388
- ВО ТОРОНОТО ПРОМОВИРАНИ ДЕЛАТА НА ЛУ ВЛАШО, ДУШАН РИСТЕВСКИ И СЛАВЕ КАТИН (11)	390
- МАКЕДОНИЈА ВЕЧНА - ИНТЕРВЈУ СО ПУБЛИЦИСТОТ СЛАВЕ НИКОЛОВСКИ – КАТИН (12)	393

ДВАНАЕСЕТИ ДЕЛ – ДОДАТОК 397

- ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (1)	399
- ИЗБОР НА ТРУДОВИ ПУБЛИКУВАНИ НА МАКЕДОНСКИ И АНГЛИСКИ ВО РАЗЛИЧНИ ПУБЛИКАЦИИ (2) (SELECTION OF PAPERS PUBLISHED IN MACEDONIAN AND ENGLISH IN DIFFERENT PUBLICATIONS)	403
- ИЗБОР НА ОБЈАВЕНИ ДЕЛОВИ ОД ПУБЛИКАЦИИТЕ НА СЛАВЕ КАТИН (3)	407
- ОБЈАВЕНИ ТЕКСТОВИ ВО ПОРТАЛОТ „POLYTECHNION PUBLICATION“ ОД СИДНЕЈ, АВСТРАЛИЈА (6)	412
- ОБЈАВЕНИ ПДФ ФОРМИ ОД ДЕЛА НА СЛАВЕ КАТИН ВО „ПОЛИТЕХОН“ ОД СИДНЕЈ, АВСТРАЛИЈА (7)	416
- ПРЕЗЕНТИРАНИ ТРУДОВИ НА СИМПОЗИУМИ, ТРИБИНИ, СОБИРИ, КОНФЕРЕНЦИИ, СОВЕТУВАЊА... (7)	419
- НОВИНАРСКИТЕ ПОСТИГНУВАЊА НА СЛАВЕ КАТИН (8)	423

ИЗДАВАЧИ „МАКЕДОНСКА ИСКРА“ – СКОПЈЕ
ЛИТЕРАТУРНО ДРУШТВО „ГРИГОР ПРЛИЧЕВ“ СИДНЕЈ

СПОНЗОР ФОНДАЦИЈАТА „ЏОРЏ АТАНАСОВСКИ“

СЛАВЕ КАТИН
ИЗБОР НА ТРУДОВИ
(SELECTION OF PAPERS)

Главен и одговорен уредник
Славе Кашин

За издавачот
Драган Појовски

Уредници
Марјан Појовски
Душан Рисџевски - Македон
Славе Кашин

Лектор
Елена Тошева
Соња Јовановска

Превод
Рисџо Сџефов

Ликовно и графичко обликување
Сџефан Сџојковски
КОНТУРА, Скопје

Печат
КОНТУРА, Скопје

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски", Скопје

929Николовски-Катин,С.(045)
821.163.3-92.09 Николовски-Катин,С.
821.163.3-92
314.151.3-054.72 (=163.3:100)(045)
94(497.7)(045)
930.85(497.7)(045)
271.22(497.7)(045)

НИКОЛОВСКИ-Катин, Славе

Избор на трудови = Selection of papers : на Македонците ширум светот / Славе Катин ; [превод на насловот Ристо Стефов ; илустраторот Стефан Стојковски]. - Скопје : Македонска искра ; Сиднеј : Македонското литературно друштво „Григор Прличев“, 2023. - 432 стр. : илустр. ; 30 см

Биографија на Славе Катин / Душан Ристевски: стр. 9-13

ISBN 978-608-202-083-9 (Македонска искра)
ISBN 978-0-6457272-3-4 (МЛД „Григор Прличев“)

а) Николовски-Катин, Славе, 1941- -- Публицистичка дејност -- Прилози б)
Македонска православна црква -- Прилози в) Македонска дијаспора -- Свет
-- Прилози г) Македонија -- Историја -- Прилози

COBISS.MK-ID 60751365

ФОНДАЦИЈА ГОРГИЈА - ЏОРЃ
АТАНАСОСКИ

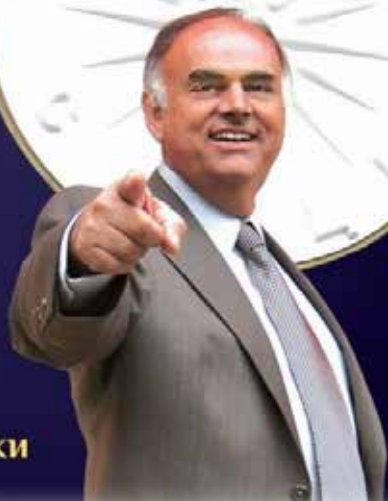
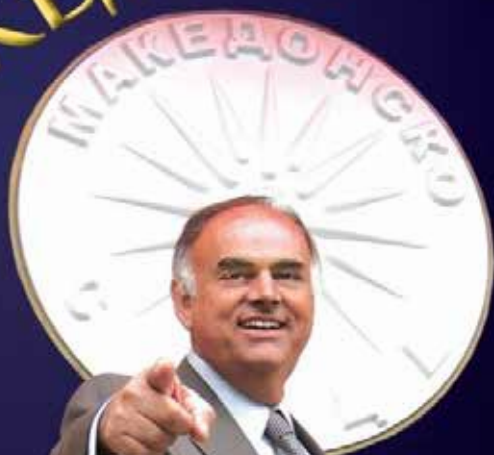
МАКЕДОНСКО
С НИЦЕ

МАКЕДОНСКА
АЛИЈАНСА

САМО СОНЦЕТО
Е ПОСТАРО ОД
МАКЕДОНИЈА

Ѓорѓија Џорџ Атанасоски

Славе Николовски – Катин кој е познат како **Славе Катин** е публицист, журналист, преведувач и аналитичар на македонското иселеништво. Тој е познат на македонската и на меѓународната јавност по неговите бројни публикации, новинарски и научни трудови кои се посветени, главно, на етничка Македонија и на животот на Македонците во дијаспората. Исто така, неговата работа и творештво се однесува и на низа други аспекти поврзани со македонската дијаспора, како и со културата, литературата, јазикот, историјата, журналистиката и религијата. Тој е автор на шеесет публикации, на околу пет илјади објавени новинарски текстови и други единици од науката, фељтони, репортажи, осврти, портрети, преводи од литературата, јазикот, религијата и културата на англиски и на македонски јазик, како и на друг вид текстови и материјали што се објавени во земјата и во светот, од кои дел можат да се видат или да се прочитаат на неговата Веб – страница: www.slavekatin.com

Славе Катин бил акредитиран новинар од Македонија за „Австралиско-македонски неделник“ од Мелбурн и за „Меѓународна политика“ од Белград. Како активен новинар бил избран за секретар на Здружението на новинарите на Македонија, на која должност остана пет години. Потоа бил член на Претседателството и на Комисијата за меѓународна соработка на Здружението. Бил член и на Советот на „Центарот за сирански јазици“ во Скопје, на Издавачкиот совет на „Меѓународна политика“ од Белград и член на „Друштво на литературните преведувачи на Македонија“. Почесен член е на Литературното друштво „Браќа Миладиновци“ и на „Канадско-македонското историско друштво“ од Торонто, Канада, на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД, како и на Литературното друштво „Григор Прличев“ од Сиднеј, Австралија, а е член на Друштвото за наука и уметност од Битола, Република Македонија.

Славе Катин е добитник на голем број награди и признанија од бројни организации, друштва, установи, цркви и црковни општини во Република Македонија и во странство. Тој, меѓу другото, е добитник на наградата „**Крсте Пешков Мисирков**“ на Здружението на новинарите на Македонија од областа на журналистиката, наградата „**Признание за живоино дело**“ на „48-те Љубански илинденски иселенички средби“ (2021), наградата „**Повелба за живоино дело**“ на манифестацијата „**Пелагонските културно-научни средби**“ (2022) во Новаци, Битола, како и на најпрестижната „**Награда за живоино достигнување**“ на „Обединетата македонска дијаспора“ од Вашингтон, САД, за постигнувањата на полето на дијаспората.

ISBN 978-608-202-083-9

ISBN 978-0-6457272-3-4